

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MADEN İŞLETMELERİNDE ÜRETİM
MALİYETLERİNİN ANALİZİ VE KÂR
MAKSİMİZASYONU

D. Cihan ÜNAL

Kasım, 2007

İZMİR

**MADEN İŞLETMELERİNDE ÜRETİM
MALİYETLERİNİN ANALİZİ VE KÂR
MAKSİMİZASYONU**

**Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Maden Mühendisliği Bölümü, Maden İşletme Anabilim Dalı**

D. Cihan ÜNAL

**Kasım, 2007
İZMİR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

DOĞAN CİHAN ÜNAL tarafından YRD. DOÇ. DR. BAYRAM KAHRAMAN yönetiminde hazırlanan “MADEN İŞLETMELERİNDE ÜRETİM MALİYETLERİNİN ANALİZİ VE KÂR MAKSİMİZASYONU” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Bayram KAHRAMAN

Yönetici

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Cahit HELVACI

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Çalıőmalarım sırasında göstermiő olduğu yardımlarından ve değerli tavsiyelerinden dolayı, yöneticim Sayın Yrd. Doç. Dr. Bayram KAHRAMAN' a, T.K.İ.'nin tüm üretim maliyeti verilerini benden esirgemeyen T.K.İ. Genel Müdür Yardımcısı Sayın Köksak MUCUK'a, hem patronum hem de babam olarak benden maddi manevi yardımını esirgemeyen Sayın Erdal ÜNAL'a, benim bu tezin yazım aşamasındayken hayatımı birleőtirdiđim ve evliliğimin ilk günlerinde büyük fedakarlık göstererek, tezimi zamanında bitirebilmem için beni sürekli motive eden sevgili eőim Bahar ÜNAL'a teőekkürü bir borç bilirim.

Doğan Cihan ÜNAL

MADEN İŞLETMELERİNDE ÜRETİM MALİYETLERİNİN ANALİZİ VE KÂR MAKSİMİZASYONU

ÖZ

Madencilik sektöründeki üretim girdileri, diğer sektörlerle göre incelendiğinde çok daha fazla kalemden oluşmakta ve parasal açıdan ciddi rakamlara ulaşmaktadır. Bu sebeptendir ki; ülkemizde uzun yıllardır maden işletmeleri, hep devlete ait kurumlardan oluşmaktaydı. Yeni bir maden işletmesi kurmak özel sektör için çokta fazla cazip olmamaktaydı. Gerek İlk yatırım açısından gerekse üretim maliyetleri açısından başa çıkılması zor bir iş koluydu. Son yıllarda gelişen üretim teknolojileri, özellikle ülkemizde bulunan yer altı ve yer üstü zenginliklerine olan dış piyasaların talebi ve de sektörün sağlamış olduğu yüksek katma değer, hem yerli hem de yabancı yatırımcının büyük yatırımlar planlamasına ve ülkemizde hatırı sayılır bir madencilik sektörünün oluşmasına yol açmıştır.

İlk zamanlarda madencilerin gözünü korkutan bu maliyet kalemleri ve bu maliyet kalemlerinin büyüklükleri, aslında çokta karışık olmayan, etkili ve güçlü analiz yöntemleriyle başa çıkılır bir hal almaya başlamıştır. Bu tezde kullanılan “PARETO ANALİZİ” bu anlattığımız etkili analiz yöntemlerinden sadece bir tanesidir.

Anahtar sözcükler: Pareto analizi, TKİ üretim maliyetleri, Maliyet analiz yöntemleri, Maliyet düşürme teknikleri

THE ANALYSIS OF THE PRODUCTION COSTS AND PROFIT MAXIMIZATION IN MINING INDUSTRY

ABSTRACT

The production inputs in mining industry consist of much more components than the ones in any other industries and their costs are higher than the ones in other industries. Due to this reason for many years mining industry possessed and operated by the Turkish State Establishments.

To establish a new mining company was not interesting for private sector for many years because due to the high investments values and high production costs, requiring very high capitals.

But recently with growing new production technologies, the high demands to the minerals from the foreign markets and the high value added in this sector, encourage many foreign and domestic investors to plan big mining investments and consequently a fast growing sector started to happen.

The former frightening production inputs and high costs are now becoming more easy and simple to cope with by using powerful and effective analysis techniques nowadays.

“THE PARETO ANALYSIS” explained in this thesis, is one of the effective analysis techniques mentioned above.

Keywords: Pareto analysis, Production costs, Profit maximization, Cost analysis techniques

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
BÖLÜM BİR - GİRİŞ.....	1
BÖLÜM İKİ – ÜRETİM MALİYETLERİ.....	4
2.1 İlk Madde ve Malzeme Giderleri.....	4
2.1.1 İlk Madde ve Malzeme Giderlerinin Tanımı.....	4
2.1.2 İlk Madde ve Malzeme Giderlerinin Üretilen Mamullerle Olan İlişkisi.....	4
2.1.2.1 Direk İlk Madde ve Malzeme Giderleri.....	5
2.1.2.2. Endirek İlk Madde ve Malzeme Giderleri.....	5
2.2 İşçilik Giderleri.....	7
2.2.1 İşçilik Giderlerinin Tanımı.....	7
2.2.2 İşçilik Giderlerinin Sınıflandırılması.....	8
2.2.2.1 Direk İşçilik Giderleri.....	8
2.2.2.2 Endirek İşçilik Giderleri.....	8
2.3 Genel Üretim Giderleri.....	9
2.3.1 Genel Üretim Giderlerinin Tanımı.....	9
2.3.2 Genel Üretim Giderlerinin Özellikleri.....	10
2.3.3 Genel Üretim Giderlerinin Sınıflandırılması.....	11
2.3.3.1 Endirek Malzeme Gideri.....	11
2.3.3.2 Endirek İşçilik Giderleri.....	11
2.3.3.3 Memur Ücret ve Giderleri.....	12
2.3.3.4 Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler.....	12
2.3.3.5 Çeşitli Giderler.....	13
2.3.3.6 Amortisman ve Tükenme Payları.....	13
2.3.3.7 Vergi, Resim ve Harçlar.....	14
2.4 İşletme Maliyet Tahminleri.....	14
2.4.1 Doğrudan İşletme Maliyetleri (Değişken).....	15
2.4.2 Dolaylı İşletme Maliyetleri (Sabit).....	16
2.4.3 Genel Giderler:.....	16
2.4.4 Benzer Projeler Yöntemi.....	17
2.4.5 Maliyet - Kapasite İlişkisi Yöntemi.....	18
2.4.6 Alt İçerik Maliyeti Yöntemi.....	19
2.4.7 Detaylandırılmış Maliyet Kesilme Noktası Yöntemi.....	20
2.4.8 Arızi Giderler.....	21
2.5 Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde Maliyet Hesapları.....	21
2.5.1 7/A Seçeneği.....	22
2.5.1.1 7/A Seçeneğinin Özellikleri.....	22
2.5.1.1.1 Fonksiyon Esasına Göre Sınıflandırma.....	22
2.5.1.1.1.1 Maliyet Hesap Gurupları.....	23
2.5.1.1.1.2 Gider Hesapları.....	23
2.5.1.1.1.3. Gider Yansıtma Hesapları.....	23

2.5.1.1.1.4 Fark Hesapları	23
2.5.1.1.2 Çeşit Esasına Göre Sınıflandırma	23
2.5.1.2 7/A Seçeneğinde Maliyet Hesapları	24
2.5.2 7/B Seçeneği	26
2.5.2.1 7/B Seçeneğinin Özellikleri	26
2.5.2.1.1 İşletmelerin Özelliği	26
2.5.2.1.2. Giderlerin Çeşit Hesabına Göre İzlenmesi	26
BÖLÜM ÜÇ – PARETO ANALİZİ	28
3.1. Pareto Diyagramının Oluşturulması	30
3.1.1. Bütün Elemanların Listelenmesi	30
3.1.2. Elemanların Ölçümü.....	30
3.1.3 Elemanların Sınıflandırılması.....	31
3.1.4. Kümülatif Dağılımları Hesaplanması.....	31
3.1.5. Pareto Grafiğinin Çizimi	32
3.1.6. Pareto Grafiğinin Yorumu.....	34
3.2. Pareto Diyagramının Kullanım Alanları.....	35
BÖLÜM DÖRT – T.K.İ. AİT MÜESSESELERİN ÜRETİM MALİYETLERİNİN PARETO ANALİZİNE GÖRE İRDELENMESİ.....	36
4.1. T.K.İ.....	36
4.2. T.K.İ.'YE BAĞLI OLAN MÜESSESELER.....	38
4.2.1. Alpagut Dodurga Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (ADL).....	38
4.2.1.1. ADL İşletmesi 1991 Yılı Verileri	39
4.2.1.2. ADL İşletmesi 1992 Yılı Verileri	43
4.2.1.3. ADL İşletmesi 1993 Yılı Verileri	46
4.2.1.4. ADL İşletmesi 1994 Yılı Verileri	50
4.2.1.5. ADL İşletmesi 1995 Yılı Verileri	54
4.2.1.6. ADL İşletmesi 1996 Yılı Verileri	59
4.2.1.7. ADL İşletmesi 1997 Yılı Verileri	63
4.2.1.8. ADL İşletmesi 1998 Yılı Verileri	67
4.2.1.9. ADL İşletmesi 1999 Yılı Verileri	72
4.2.1.10. ADL İşletmesi 2000 Yılı Verileri	76
4.2.1.11. ADL İşletmesi 2001 Yılı Verileri	81
4.2.1.12. ADL İşletmesi 2002 Yılı Verileri	86
4.2.2. Doğu Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (DLİ)	91
4.2.2.1. DLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	91
4.2.2.2. DLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	94
4.2.2.3. DLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	98
4.2.2.4. DLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	101
4.2.3. Oltu Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (OLİ)	105
4.2.3.1. OLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	105
4.2.3.2. OLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	108
4.2.3.3. OLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	112
4.2.3.4. OLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	115

4.2.4. Güneydoğu Anadolu Asfaltit ve Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (GAI)

4.2.4.1.GAL İşletmesi1999 Yılı Verileri	119
4.2.4.2.GAL İşletmesi2000 Yılı Verileri	123
4.2.4.3.GAL İşletmesi2001 Yılı Verileri	126
4.2.4.4.GAL İşletmesi2002 Yılı Verileri	130
4.2.5. Çan Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (ÇLİ).....	134
4.2.5.1.ÇLİ İşletmesi1999 Yılı Verileri	134
4.2.5.2.ÇLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	138
4.2.5.3. ÇLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	142
4.2.5.4.ÇLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	146
4.2.6. Trakya Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (TLİ)	151
4.2.6.1.TLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	152
4.2.6.2.TLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	155
4.2.6.3.TLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	158
4.2.6.4.TLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	162
4.2.7. Keles Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (KLİ).....	165
4.2.7.1.KLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	165
4.2.7.2.KLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	170
4.2.7.3.KLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	174
4.2.7.4.KLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	178
4.2.8. Bursa Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (BLİ)	182
4.2.8.1.BLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	182
4.2.8.2.BLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	187
4.2.8.3.BLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	192
4.2.8.4.BLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	198
4.2.8.5.BLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri	203
4.2.9. Ilgın Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (İLİ)	208
4.2.9.1. İLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri.....	208
4.2.9.2. İLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri.....	212
4.2.9.3. İLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri.....	216
4.2.9.4. İLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri.....	219
4.2.9.5. İLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri.....	223
4.2.10. Seyitömer Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (SLİ)	226
4.2.10.1. SLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri.....	227
4.2.10.2. SLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri.....	232
4.2.10.3. SLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri.....	236
4.2.10.4. SLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri.....	242
4.2.10.5. SLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri.....	247
4.2.10.6. SLİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri.....	252
4.2.10.7. SLİ İşletmesi 2005 Yılı Verileri.....	257
4.2.11. Garp Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (GLİ)	262
4.2.11.1. GLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri.....	263
4.2.11.2. GLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri.....	268
4.2.11.3. GLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri.....	273
4.2.11.4. GLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri.....	278
4.2.11.4. GLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri.....	283
4.2.11.5. GLİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri.....	288

4.2.11.6. GLİ İşletmesi 2005 Yılı Verileri	
4.2.12. Ege Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (ELİ)	
4.2.12.1. ELİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	298
4.2.12.2. ELİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	303
4.2.12.3. ELİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	308
4.2.12.4. ELİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	313
4.2.12.5. ELİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri	318
4.2.12.6. ELİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri	323
4.2.12.7. ELİ İşletmesi 2005 Yılı Verileri	328
4.2.13. Göynük Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (GÖLİ).....	334
4.2.13.1. GÖLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	334
4.2.13.2. GÖLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	338
4.2.13.3. GÖLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	342
4.2.13.4. GÖLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	347
4.2.14. Güney Ege Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (GELİ).....	351
4.2.14.2. GELİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	351
4.2.14.2. GELİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	357
4.2.14.3. GELİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	362
4.2.14.4. GELİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	367
4.2.14.5. GELİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri	372
4.2.14.6. GELİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri	377
4.2.14.7. GELİ İşletmesi 2005 Yılı Verileri	382
4.2.15. Yeniköy Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (YLİ)	387
4.2.15.1. YLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri	388
4.2.15.2. YLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri	393
4.2.15.3. YLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri	398
4.2.15.4. YLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri	402
4.2.15.5. YLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri	407
BÖLÜM BEŞ – SONUÇ	413
REFERANSLAR.....	448
EK BİR TABLOLAR LİSTESİ.....	449
EK İKİ ŞEKİLLER LİSTESİ.....	451

BÖLÜM BİR

GİRİŞ

En geniş anlamı ile maliyet kavramı, bir amaca ulaşmak, bir nesneye sahip olabilmek için katlanılan fedakarlıkların tümüdür. Maliyet kavramının muhasebe konusu içerisine girebilmesi için, katlanılan fedakarlıkların para değeri ile ölçülebilir olması gerekmektedir. Ticari işletmeler için; satın alınan mal bedeli ile bu malın elde edilmesi için yapılmış tüm giderler toplamı (Taşıma, sigorta, komisyon, depolama, v.b. gibi) o malın maliyetini oluştururken, üretim işletmeleri için ise; üretilen malın tamamen mamul hale gelmesi için katlanılan üretimle ilgili tüm fedakarlıklar, üretilen malın maliyetini oluşturur. Maliyet giderinin en belirgin özelliği üretim için mal ve hizmet tüketimidir. Sözü edilen tüketim biçiminde mal ve hizmetler tümü ile tüketilip yok edilememekte, aksine şekil değiştirip yepyeni bir mamule dönüşmektedir. Maliyet giderleri, üretilen malların satışı esnasında işletmeye tekrar gelir olarak geri dönmektedir.

İşletmeler tür itibari ile ister ticari ister üretim işletmesi olsun, faaliyetlerini aksatmadan sürdürebilmek için birtakım mal ve hizmetleri tüketmek zorundadırlar. İşletmelerin faaliyetlerini sürdürmek, gelir elde etmek için bu giderlerden kaçınmaları mümkün olmamaktadır. İşletmelerin normal faaliyetlerini sürdürebilmesi için; bina kiralamak, elektrik parası, su parası, işçilik, vergi resim ve harçlar gibi giderlerle her zaman karşılaşabilirler. Bu giderler hem ticari hem de üretim işletmeleri için söz konusudur.

Üretim süreci yönünden maliyet giderleri üç'e ayrılır:

- Üretim Öncesi Maliyetler: İlk madde ve malzeme benzeri üretim girdileri ve finanssal olanakları sağlamak için katlanılan ve para ile ifade edilebilen fedakarlıklardır. Bunlardan üretimde kullanılacak olan girdilerin maliyetleri, daha sonra üretim maliyetleri içine katılmaktadır. Finansmana ilişkin maliyetler ise, faaliyet giderleri içinde kalıp, gelir tablolarına aktarılır. Bu da üretim öncesi katlanılan fedakarlıkların maliyet olarak değil gider olarak düşünüldüğünü göstermektedir. Söz konusu üretim öncesi maliyetleri

içersine; yükleme, taşıma, boşaltma, paketleme ücretleri, vergi, resim ve harçlar gibi maliyetler girmektedir.

- **Üretim Sonrası Maliyetler:** Üretim çalışmasının bitiminden sonra başlayan iş ve işlemlere ilişkin maliyetleri içerir. Bu tür maliyetler temel olarak işletmenin tüm pazarlama ve satış maliyetlerini içerir. Ancak dikkat edilmesi gereken; yönetsel ve finanssal maliyetlerin büyük bir bölümünün üretim çalışması sırasında oluştuğudur. Bunun doğal bir sonucu olarak, bu tür maliyetlerin yalnız üretim yada yalnız dağıtım maliyetleri içerisine girmemeleri gerektiği düşünülebilir.
- **Üretim Maliyetleri:** Bu konuya ikinci bölüm de detaylı olarak değinilmiştir.

Bu projede, madencilik sektöründe üretim maliyetlerinin önemi belirtilmiş ve T.K.İ. nin üretim maliyetleri yıllara bağlı olarak detaylı bir şekilde incelenmiş ve Pareto Analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu amaçla;

İkinci Bölüm; Üretim maliyetlerini analiz ederken çeşitli maliyet terimleri ve kavramlarından yararlanılmaktadır. Sağlıklı bir analiz yapabilmek için maliyet kavramları hakkında da bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Bu bölüm, bir mühendisin sağlıklı bir ekonomik değerlendirme yapabilmesi için bilmesi gereken maliyet kavramlarının açıklamasını içermektedir.

Üçüncü Bölüm; Maliyetlerin analiz edilmesi ile hangi maliyet girdisinin en önemli hangisinin de daha önemsiz olduğu dikkat edilmesi gereken bir husustur. Bu bölümde önemli bir veri analiz yöntemi olan Pareto Analizi detaylıca incelenmiş, ne olduğu nasıl kullanıldığı, uygulama alanlarını ve sonucunda nereye geldiği anlatılmıştır.

Dördüncü Bölüm; T.K.İ. ne ait tüm işletmelerin büyükten küçüğe doğru üretim maliyetleri sıralanışı, Pareto analizi ve hangi maliyet girdisine yönelinirse toplam üretim maliyetine etkisinin daha fazla olacağını belirlenmesini içermektedir. Bu

bölüm ayrıca Analizi yapılmış olan tüm işletmelerin üretim girdilerinin grafiksel ve tablosal gösterimini ve de yorumlarını içermektedir.

Beşinci Bölüm; Sonuç bölümü olup, Analizi yapılmış olan tüm işletmelerin üretim girdilerinin yıllara göre grafiksel gösterimini ve de yorumlarını içermektedir

BÖLÜM İKİ

ÜRETİM MALİYETLERİ

Üretim maliyetleri, üretimde ve üretime yardımcı faaliyetlerde kullanılan ve tüketilen mal ve hizmetlerin parasal tutarıdır. Başka bir anlatım biçimiyle, mamul veya hizmetin üretilmesinde tüketilen;

- İlk Madde Ve Malzeme Giderlerinin,
- İşçilik giderlerinin,
- Genel üretim giderlerinin,

parasal tutarlarının toplamı üretilen mamul veya hizmetin üretim giderini oluşturur.

2.1 İlk Madde ve Malzeme Giderleri

2.1.1 İlk Madde ve Malzeme Giderlerinin Tanımı

Üretilen mamullerin veya hizmetin maliyetini oluşturan üretim giderleri unsurlarından ilkinin ilk madde ve malzeme oluşturur. İşletmenin üretim, hizmet ve diğer faaliyetlerini sürdürebilmek amacıyla tüketmiş olduğu her türlü ilk madde ve malzemelerin parasal tutarına ilk madde ve malzeme gideri denir. Bu bağlamda işletmenin gerek faaliyetlerini gerekse üretimde kullanılmak amacıyla tüketmiş olduğu her türlü ilk madde ve malzemelere ilişkin giderler bu grupta toplanır.

2.1.2 İlk Madde ve Malzeme Giderlerinin Üretilen Mamullerle Olan İlişkisi

İlk madde ve malzeme giderleri gerek üretim sürecinde, gerekse işletmenin diğer faaliyetlerinin sürdürülmesinde kullanılan ilk madde ve malzemelerden oluşur. Bir başka anlatım biçimiyle, bu giderler;

- Üretim fonksiyonunda,
- Pazarlama, satış ve dağıtım fonksiyonunda,
- Genel yönetim fonksiyonlarında ortaya çıkar.

Burada incelediğimiz üretim giderleri olduğundan, ilk madde ve malzeme giderlerini üretilen mamullerle ilişkisi bağlamında;

- Direk ilk madde ve malzeme giderleri,
- Endirek ilk madde ve malzeme giderleri,

olarak iki grupta toplayabiliriz.

2.1.2.1 Direk İlk Madde ve Malzeme Giderleri

Direk ilk madde ve malzeme giderleri üretilen mamulün özünü oluşturan ve mamulün bünyesine giren ve hangi mamul veya mamul grubu için ne miktar tüketildiği izlenebilen ilk madde ve malzemelerdir. Bir başka anlatım biçimiyle üretilen mamulün bünyesine esas madde olarak katılan ve herhangi bir dağıtım anahtarını gerektirmeyen ilk madde ve malzemeleridir.

2.1.2.2 Endirek İlk Madde ve Malzeme Giderleri

Bu grupta yer alan ilk madde ve giderleri, direk ilk madde ve malzeme dışında mamul yada mamullerin üretilmesinde kullanılan, ancak mamul veya mamuller için ne miktar tüketildiği kolayca saptanamayan ilk madde ve malzemelerdir. İki grupta toplanır:

İlk Madde ve Malzeme giderlerine aşağıdaki giderleri örnek olarak verebiliriz.

Alet, edevat ve idari teçhizat (Atölye ölçü aletleri, kesici ve delici takımlar, tesviyeci ve elektrikli ev aletleri, tenekeci ve borucu aletleri, demirci ve dökümcü aletleri, doğramacı ve marangoz aletleri, kaynakçı ve lehimci aletleri, bileme ve zımpara aletleri, madenci toprak ve inşaat aletleri, madenci lambaları ve diğer lambalar, kaldırma alet ve edevatı, ölçü ve tartı aletleri, elektrik işleri ve ufak aparatları, laboratuvar aletleri, koruma teçhizatı, oto kamyon ve garaj aletleri, küçük elektrik alet ve edevat, hafif cereyan alet edevat, idare teçhizatı, diğer) kırtasiye basılı kağıt ve büro malzemeleri (Kırtasiye, matbu evrak, büro malzemesi, diğer, manyetit), kimyasal madde, briket ilk maddesi, sair sarf malzemesi (Tel ve telden mamul eşya, çelik halat ve teferruatı, borular ve irtibat parçaları, vanalar ve musluklar, çilingir malzemeleri, zincirler, cıvata vida ve perçinler, ray malzemesi, vagonet teferruatı, demirden başka metal, küçük elektrik malzemesi, hafif cereyan tesisatı, elektrik kablo ve teferruatı, hortumlar, kayış ve transfort bant kayışları, conta ve izolasyon malzemesi, kösele ve kauçuk mamulü, tekstil eşya ve mensucat, keresteler, boyalar

ve temizlik malzemesi, inşaat malzemesi, sıhhi tesisat malzemesi, ateş tuğlası, kimyevi maddeler, laboratuvar eczaları, katı yakıt malzemesi, mefruşat, bilyalı yatak ve diğer yataklar, müteferrik, boş kaplar, kesici ve delici alet edevatın tüketim malzemesi, tenekeci ve borucu alet edevatın tüketim malzemesi, demirci ve dökümcü alet edevatın tüketim malzemesi, doğramacı ve marangoz alet edevatın tüketim malzemesi, kaynakçı ve lehimci alet edevatın tüketim malzemesi, bileme ve zımpara alet edevatın tüketim malzemesi, madenci toprak ve alet edevatın tüketim malzemesi, madenci lambaları ve diğer lambalar alet edevatın tüketim malzemesi, kaldırma taşıma alet edevatın tüketim malzemesi, ölçü ve tartı alet edevatın tüketim malzemesi, laboratuvar alet edevatın tüketim malzemesi, yağ keçeleri alet edevatın tüketim malzemesi, diğer), inşaat malzemesi, yedekler (Buhar kazanı ve boruları, takat makinası, jeneratörler, terzi kablosu ve transformatörler, kablolar ve havai nakiller, santrallerin muavin makine aletleri, komple elektrik santralleri, tali vantilatör yedekleri, sondaj malzeme ve aletleri, ekskavatörler, şırapler makineleri, havöz makineleri, hava çekiçleri, tazyikli hava ile işler motorlar, vantilatör ve kompresörler, motorlu nakil vasıtaları, lokomotifler, nakliye bantları, asansör vargel ve vinçler, havai hatlar ve tesisatı, kömür matkapları, hususi vagonlar, silolar ve tanklar, hidrolik direk ve tahkimat yedekleri, kırma eleme ve ihzar tesisatı, lavvarlar, Flotasyon, sinter tesisatı, izabe tesisatı, zincirli konveyör ve tesisatı, briket istihsalı, briket tesisatı, imla tesisatı, sallantılı oluk ve motorlar, su ve kanalizasyon tesisatı, laboratuvar tesisatı, sabit otomatik basküller, hususi montaj makine ve aletler, inşaat makinaları ve yedekleri, bilgisayar yedekleri, teshin tesisatı, yıkama tesisatı, pişirme ve kurutma tesisatı, rejenerasyon tesisatı, oksijen imalatı tesisatı, tahlisiye istasyon ve tesisatı, yangın söndürme cihaz ve yedekleri, sosyal ve idari teçhizat yedekleri, elektrik motorları, tenvir tesisatı, telefon ve mümasili tesisatı, ocak lamba istasyonları, merkezi izleme kontrol ve haberleşme sistemleri, yeraltı makine ve teçhizatları, yeraltı elektrik sistemleri, diğer), kömür, yatırım malları, zincirler ve konveyör, keresteler, bant kayışları, elek ve yedekleri, mutfak takımları, erzak ambarı, giyim malzemesi, tabanca yedekleri, civata somun ve pullar, kaplinler, dişliler, konveyör oluk ve yedekleri, paketleme torbası, diğer malzemeler, saclar, pirinç ve bakır çubuklar, dökümler, profil borular, bileme malzemeleri, kesici ve delici aletler, kaynak malzemeleri, elektrik malzemeleri, boya ve yapıştırıcılar, rulman ve keçeler, V kayışları, alet ve avadanlıklar, koruyucu malzemeler, sıhhi

tesisat malzemesi, hortumlar, termometreler, oto malzemeleri, büro malzemeleri, kazı malzemesi, elektrik, telefon malzemesi, diğer muhtelif malzeme, hayvan yemleri, demirbaşlar.

2.2 İşçilik Giderleri

2.2.1 İşçilik Giderlerinin Tanımı

İşletme faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla istihdam edilen işçilere tahakkuk ettirilen her türlü giderlerin oluşturduğu hesap grubudur. Bir başka anlatım biçimiyle mal veya hizmet üretimi için gerekli olan ikinci üretim gideri unsuru olup, işveren tarafından işçilere yapılan ödemelerin tamamıdır.

Mamul veya mamullerin üretim maliyetinin saptanmasında önemli bir öge olan işçilik giderleri, diğer üretim giderlerinden farklı özellikler taşır. Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

İşçilik, stoklaması olanaksız bir gider türüdür. İlk madde ve malzeme ambardan üretime gönderilmedikçe, maliyet oluşmaz. Oysa bir işçi yada memur bir iş sözleşmesine dayanarak işletmede bulunduğu sürece ücrete hak kazanır.

İşçilik giderlerine, değişik koşullara göre eklemeler yapılabilir. İlk madde ve malzeme maliyeti, kullanılan miktarın birim fiyatı ile çarpılması sonucu bulunur. Oysa çıplak işçilik giderlerine bazen sosyal yasalar bazen de çalışma koşulları nedenleri ile eklemeler yapılabilir.

İşgücü, maliyetleri doğrudan doğruya etkileyen bir gider ögesidir. İlk madde ve malzeme, çoğu kez pasif bir maliyet unsurudur. Çünkü ilk madde ve malzemenin verimliliği onu kullanan işgücü ve donatımın verimli olmasına bağlıdır. Diğer yandan işgücü ne kadar yetenekli ve çalışmaya yetenekli ise, üretimin verimliliği de o derece artar.

İşçilik giderleri emek sahiplerinin bir gelirini oluşturduğu için, bu gelirin hesaplanması ve belirli zamanlarda hak kazananlara ödenmesi, çeşitli hesap ve kayıtları zorunlu kıldığı gibi, ayrıca ücretlerle ilgili mali ve sosyal yasalarda, işletmelere çeşitli yönetim ve mali sorumluluk yükler.

2.2.2 İşçilik Giderlerinin Sınıflandırılması

İşçilik giderlerini de ilk madde ve malzeme giderlerinde olduğu gibi direk işçilik giderleri ve endirek işçilik giderleri olarak sınıflandırabiliriz.

2.2.2.1 Direk İşçilik Giderleri

Üretim gider yerlerinde çalışan, fiilen üretim işlemini gerçekleştiren ve doğrudan doğruya mamul veya mamullerle ilişkilendirilebilir işçilere ödenen ücretlerin parasal tutarına direk işçilik gideri denir. Direk işçilik giderleri; işletmedeki üretim gider yerleri, üretilen mamuller veya sipariş gibi belirli birimlere doğrudan yüklenebilir. Direk işçilik giderlerine örnek olarak; çıplak işçilik, fazla mesai, istihsal primi, vardiya zammı verilebilir.

2.2.2.2 Endirek İşçilik Giderleri

Direk işçilik giderleri dışında kalan ve üretilen mamul veya mamullerle doğrudan doğruya yüklenmeleri olanaklı olmayan işçilere endirek işçilik gideri denir.

Endirek işçilik giderleri de yardımcı işçilik ve yönetici işçilik olmak üzere iki grupta toplanabilir.

Yardımcı işçilik, üretim eyleminin kesintisiz sürdürülmesinde kullanılan işçilik olup, bakım-onarım işçileri, temizlik işçileri, güvenlik görevlileri gibi personele ödenen işçilik giderlerinden oluşur.

Yönetici işçilik gideri ise, üretim eylemlerini yönlendiren personele ilişkin işçilik olup, ustabaşı, mühendis, atölye şefi gibi kişilere ödenen giderlerden oluşur.

2.3 Genel Üretim Giderleri

Üretim giderlerinin üçüncü unsurunu da genel üretim giderleri oluşturur. Çok çeşitli giderleri içeren genel üretim giderleri tam ve doğru bir şekilde saptanabildiği ölçüde üretilen mamulün maliyeti de o ölçüde doğruya yakın olacaktır. Bu durumda işletme yöneticileri de objektif karar almaları olanaklı olacaktır.

2.3.1 Genel Üretim Giderlerinin Tanımı

Mamul maliyetini oluşturan direk ilk madde ve malzeme giderleri ile direk işçilik giderleri dışında olup, mamul ve hizmet üretimi ile ilişkili olan üretim giderlerine genel üretim giderleri denir. Bir başka anlatım biçimiyle, genel üretim giderleri mamul ve hizmetlere doğrudan doğruya yüklenemeyen diğer üretim giderlerini içerir. Genel üretim giderleri üretilen mamuller veya hizmet için ortak olarak yapıldıklarından, bu giderleri belirli mamullere veya hizmetlere doğrudan doğruya yüklenme olanakları yoktur.

Genel üretim giderleri, üretim işleviyle doğrudan doğruya ilgili olmayan, ancak üretimin sürdürülmesi için zorunlu olan giderlerden oluşurlar. Örneğin fabrika binası, üretim makineleri, bakım ve onarım hizmetleri, enerji v.b. olmadan üretim eyleminin yürütülmesi olanaksızdır. Bu nedenle genel üretim giderleri, üretim giderlerinin üçüncü unsurunu oluşturur.

İşletmede tek bir mamul üretilmesi halinde, genel üretim giderlerinin mamul maliyetine eklenmesi pek sorun yaratmaz. Faaliyet döneminde oluşan genel üretim giderleri, üretilen mamul maliyetine doğrudan doğruya eklenir. Ancak bu noktada,

genel üretim giderlerinin mamul ile yan mamullere düşen payının saptanması önemlidir.

İşletmede birden çok mamul üretilmesi halinde ise, her bir mamulün genel üretim giderlerinden ne kadar pay alacağını saptanması gerekir.

2.3.2 Genel Üretim Giderlerinin Özellikleri

Genel üretim giderlerinin üretim hacmiyle ilişkisi açısından;

- Değişken genel üretim giderleri,
- Sabit genel üretim giderleri,
- Yan değişken genel üretim giderleri,
- Yan sabit genel üretim giderleri,

olmak üzere dört grupta toplamak olanaklıdır. Değişken genel üretim giderleri, üretim hacmindeki değişikliğe bağlı olarak değişen giderlerdir. Örneğin işletme malzemesi, enerji giderleri gibi. Sabit genel üretim giderleri, genellikle bir yıllık faaliyet döneminde üretim hacmi değiştiğinde toplam olarak değişmeyen, ancak birim olarak değişen giderlerdir. Örneğin bina amortismanı, sigorta primi gibi. Yan değişken genel üretim giderleri, üretim hacmindeki değişimlere paralel olarak değişen, ancak üretim hacmiyle doğru orantılı olarak değişmeyen giderlerdir. Örneğin makinaların bakım onarım giderleri, ustabaşı ücretleri gibi. Yan değişken genel üretim giderleri, üretim hacmi sıfır olsa bile devam eden sabit giderler ile, üretim hacmine paralel olarak değişme gösteren değişken maliyetlerden oluşur. Yan sabit genel üretim giderleri ise, belirli bir üretim hacmi aralığı değiştikçe, ani sıçrama yaparak artan giderlerdir. Örneğin ustabaşı, kalite kontrol personeli gibi genel üretim giderlerinin özellikleri aşağıdaki gibidir.

- Genel üretim giderleri ile mamuller arasında doğrudan doğruya bir ilişki yoktur.
- Genel üretim giderleri; birbirine benzemeyen, farklı nitelikteki birçok giderin birleşmesiyle oluşur.

- Genel üretim giderlerinin bir kısmı, zaman içinde düzensiz bir gelişim gösterirler. Bazı aylarda çok az, bazı aylarda da oldukça yüksek düzeyde oluşurlar.
- Genel üretim giderlerinin bir kısmının kesin tutarları, ancak yıl sonunda belli olabilir.
- Yıllık tutarları belli olan bazı genel giderlerinin bir kısmının, maliyetlere yüklenmesi istenmeyebilir. Fakat bu kısmın ne kadar olduğu ancak yıl sonunda bilinebilir.

2.3.3 Genel Üretim Giderlerinin Sınıflandırılması

2.3.3.1 Endirek Malzeme Gideri

Üretimde kullanılan ancak üretim maliyetine doğrudan doğruya yüklenemeyen yardımcı maddeler ile işletme malzemelerini içerir. Örnek olarak;

- Yardımcı madde kullanımı,
- İşletme malzemesi kullanımı,
- Makine yedek parça kullanımı,
- Diğer endirek malzeme kullanımı

2.3.3.2 Endirek İşçilik Giderleri

Üretim maliyetine doğrudan doğruya yüklenemeyen direk işçilik giderleri dışındaki işçilik giderleri olup, üretime yardımcı olan işçiliklere ödenen ücretlerdir.

Örnek olarak; normal ücret, hafta tatili ücreti, genel tatil ücreti, izin ücreti, fazla mesai, prim ve ikramiyeler, geçici görev yollukları, şantiye ve arazi zamları, yakacak yardımı, yiyecek-giyecek yardımı, aile yardımı, çocuk yardımı, tahsil yardımı, bayram yardımı, doğum-ölüm-evlenme yardımı, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, kasa tazminatı, SSK primi, işveren payı, tasarrufu teşvik işveren payı, konut yardımı verilebilir.

2.3.3.3 Memur Ücret ve Giderleri

İşletme faaliyetlerini yürütmek, üretim ve hizmetleri gerçekleştirmek amacıyla çalışmaları aylıklı yönetici, memur, büro personeli gibi çalışanlara ödenen ücretleri içerir.

Örnek olarak, kıdem aylığı taban aylığı, sözleşmeli personel ücreti, özel hizmet tazminatı, mali sorumluluk tazminatı, yabancı dil tazminatı verilebilir.

2.3.3.4 Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

İşletme faaliyetlerini yürütmek, üretim ve diğer hizmetleri gerçekleştirmek amacıyla, işletme dışındaki kuruluşlardan sağlanan fayda ve hizmetler nedeniyle oluşan giderleri içerir.

Örnek olarak; elektrik, su ve buhar giderleri, akaryakıt giderleri, L.P.G. ve doğal gaz giderleri, kömür giderleri, dışarıya yaptırılan yerüstü-yer altı düzenler, dışarıya yaptırılan bina bakım giderleri, dışarıya yaptırılan tesis makine, cihaz bakım giderleri, dışarıya yaptırılan taşıt araçları bakım giderleri, dışarıya yaptırılan alet, edevat onarım giderleri, alış nakliye giderleri, işçi taşıma giderleri, dışarıya yaptırılan teknik müşavirlik, dışarıya yaptırılan fason iş giderleri, müteahhit istihkakları, elektrik giderleri, su giderleri, yatırım ile ilgili müteahhit istihkakları, rödevans, arazi alımları, eğitim ve dinlenme tesis giderleri, memur taşıma giderleri, işçi taşıma giderleri, makina ve teçhizat giderleri, onarım ve bakım giderleri, ısıtma giderleri, bina ve arazi kiralama, diğer fayda ve hizmetler, yurtiçi tren navlun, yurtdışı tren navlun, nakliye giderleri, tahlil ve tartı giderleri, diğer satış giderleri, PTT giderleri, dışarıya yaptırılan diğer işler, nakliyeler, açık ocak temizlik işleri, dışarıya yaptırılan istihsal verilebilir.

2.3.3.5 Çeşitli Giderler

Bu gider grubuna yukarıda belirtilen giderler içinde yer almayan, işletme faaliyetlerini yürütmekte kullanılan giderleri içerir.

Örnek olarak; stok sigorta giderleri, duran varlık sigorta giderleri, nakliye sigorta giderleri, işletme ve ambar binaları kira giderleri, makine, tesis ve bina giderleri, bina ve arazi kiralan, makine ve teçhizat kiralan, ısıtma aydınlatma ve su giderleri, haberleşme giderleri, para nakil giderleri, haberleşme giderleri, ilan giderleri, reklam ve numune giderleri, sergi giderleri, telif terfi giderleri, kitap gazete ve dergi giderleri, bilgisayar teknik araştırma giderleri, tören ve donanım giderleri, birlik oda meslek kurumu giderleri, yardım ve bağışlar, okul ve öğretim giderleri, film tiyatro konser giderleri, beden terbiye giderleri, kurs ve seminer giderleri, sivil savunma giderleri, yüksek denetleme kurulu giderleri, temsil giderleri, dışarıya yaptırılan sigorta giderleri, dahili yapılan sigorta giderleri, iş ve işçi bulma giderleri, misafir ağırlama giderleri, posta ve kargo giderleri, müşavirlik ve danışmanlık, banka giderleri, noter giderleri, şehir içi yol giderleri, dava ve icra giderleri, kanunen kabul edilmeyen giderler, nakil vasıtaları gideri, eğitime katkı payı, pul ve harç giderleri, özel tüketim vergisi, sair genel giderler, mahkeme masrafları, ticaret odası aidatı, diğer müteferrik masraflar, alet edevat mobilya mefruşat masrafı, atölyede yaptırılan işler, demirbaşlar, bina sigortası, makine ve tesisler sigortası, taşıma çekme vasıtaları sigortası, malzeme ambarı stok sigortası, nakliye sigortası örnek olarak verilebilir.

2.3.3.6 Amortisman ve Tükenme Payları

İşletmenin maddi ve maddi olmayan duran varlıklarına ilişkin amortisman giderleriyle, özel tükenmeye tabi varlıkların tükenme paylarına ilişkin giderleri içerir. Amortisman, işletmede bir yıldan fazla kullanılan ve kullanıldığı süre içinde aşınma, yıpranma ve değerini yitiren varlıklarda ortaya çıkan değer kayıplarının saptanması işlemidir. Sözü edilen amortisman giderleri üretimle ilişkili varlıklara ilişkin olarak;

- İşletme arazisi amortisman giderleri,
- Yer altı-yerüstü düzenleri amortisman giderleri,

- İşletme binaları amortisman giderleri,
- Tesis, makine ve cihaz amortisman giderleri,
- Taşıt amortisman giderleri,
- İşletme demirbaşları amortisman giderleri, örnek olarak verilebilir.

2.3.3.7 Vergi, Resim ve Harçlar

Mevzuat gereğince tahakkuk ettirilen gider niteliğindeki vergi, resim ve harçları kapsar.

Örnek olarak; damga vergisi, motorlu kara taşıtlar vergisi, belediye vergi ve resimler, bina ve arazi vergileri, noter harç ve resimleri, temizleme ve aydınlatma vergisi, emlak vergisi, kurumlar vergisi, gelir vergisi, damga vergisi, katma değer vergisi, devlet hakkı, madencilik fonu, belediye hissesi, fonlar, emlak vergisi, taşıt alım vergisi, motorlu kara taşıtları vergisi, gümrük vergisi, belediye vergisi, sivil savunma fonu, genel hayatı etkileyecek afetler fonu, tabi afetler ek vergisi, TSE, geçici vergi, gelir vergisi, damga vergisi, gelir vergisi, fon payı, diğer vergi resim ve harçlar örnek olarak verilebilir.

2.4 İşletme Maliyet Tahminleri

Birincil işletme maliyetleri, birçok madencilik girişimlerinde, sermaye maliyetlerine göre, tahmin açısından çok güçlükle yapılmaktadır. Alet dağılımı, işgücü, madencilik, yöntemleri, yerleşim, bakım yaklaşımı v.b. gibi her maden işletmesinin kendine özel hususları işletme maliyetlerinin tahminlerini, sürekli gider tahmin ilişkileri ve tekniklerini oluşturmanın verdiği zorluk nedeniyle çok güç kılmaktadır. Aynı nedenlerden dolayı, bir çok tahminde bulunan kişi yeraltı maden işletmeleri için maliyet tahminlerini oluşturmayı açık ocak işletmelerinden daha güç bulmaktadır.

US madencilik sanayisinde, işletme maliyetleri, tipik olarak "\$ ton basma" olarak ifade edilmektedir. Buradan ortaya çıkan ortak soru şu olmaktadır. " Ton basma \$

sayısının anlamı nedir? " Buna direk maliyetler, endirek maliyetler, vergiler, aşınma payı, üst yönetim ödemeleri ve daha başkaları dahil midir?. Geleceğe ait tahminlerin güncelleştirildiği ve düzeltildiği daha iyi tanımlandığı ve alt bileşenlerine ayrıldığı bir durumda, bu tür bir sayı gerçekten az bir bilgi verecektir.

İşletme maliyetleri, projenin normal çalıştığı sürece, ortaya çıkan o andaki yada yatırıma bağlı olarak çıkacak maliyetler olarak tanımlanmaktadır. Genelde, toplam proje işletme giderleri, 3 ana sınıfa bölünebilmektedir: Doğrudan, dolaylı ve genel (üst yönetim).

Doğrudan ya da değişken maliyetler en önemli maliyetler olarak düşünülürler ve üretilmekte olan üründe doğrudan iz bırakırlar. Doğrudan maliyetler, ilk etapta madde ve işgücü yüklerinden ibarettir. Firmadan firmaya olan değişiklikler de söz konusudur.

2.4.1 Doğrudan İşletme Maliyetleri (Değişken)

1. İş Gücü: (a) Direkt işletme, (b) İşletme gözetimi, (c) Direkt bakım, (d) Bakım gözetimi, ve (e) Süre gelen iş gücü ile ilgili bordro yükleri,
2. Malzemeler: (a) Bakım, onarım malzemeleri, (b) İşlem malzemeleri, (c) Hammaddeler, ve (d) Tüketim malzemeleri (akaryakıt, yağ, su, güç vs.),
3. Royaliteler,
4. Geliştirmeler (Üretim alanı).

Dolaylı ya da sabit maliyetler, üretimden bağımsız yapıda olan harcamalardır. Yine de bu maliyetlerde üretim düzeyine bağlı olarak birkaç kez değişirler. Ama, belli bir üretim sırasında değişmezler. Başka bir deyişle bu maliyetler, bir çıktı ünitesine doğrudan eklenemezler, yazılamazlar.

2.4.2 Dolaylı İşletme Maliyetleri (Sabit)

1. İş gücü: (a) Yönetimsel, (b) Güvenlik, (c) Teknik, (d) Hizmetliler (memurlar, muhasebe, genel büro), (e) Dükkan ve onarım hizmetleri (Personel için), ve (f)

Bunlarla ilgili bordro yükleri

2. Sigorta (Ocaklar, yasal sorumluluklar),
3. Aşınma Paylan,
4. Faiz,
- 5 Vergiler,
6. Talepler (vergiler vs.),
7. Yolculuk, toplantılar, armağanlar, bağışlar,
8. Büro malzemeleri , onarımlar, hizmetler,
9. Halkla ilişkile,
10. Gelişme (genel olarak).

Genel giderler ya da yönetim giderleri, işletme giderlerinin bir parçası olarak göz önüne alınabilir de alınamaz da. Şüphesiz bu tip giderler, tipik olarak, kuruluş dışı yükleri temsil ediyor olsa da, toplam ürün maliyetine eklenebilecek yapıdadırlar ve katılırlar. Bu giderlerin bazıları, özel bir fabrikada ya da madencilik ünitesinde işleme tabi tutulabilirler. Bununla beraber, genelde, bunlar, bütün işletme ünitelerine ayrılmış ortak düzeyli giderler olarak görünürler. Genel giderlere şu kategoriler dahildir:

2.4.3 Genel Giderler:

1. Pazarlama-Satış: (a) Satıcı personel, (b) Piyasa araştırma timi, (c) Gözetici, (d) Yolculuk -eğlence ve (e) İş gücü ile ilgili bordro yükleri.

2. Yönetimsel: (a) Ortak memur ve danışmanlar, (b) Genel muhasebe ve denetim, (c) Merkezi mühendislik-jeoloji, (d) Yasal yardımcı personel , (e) Araştırma-geliştirme, (f) Halkla ilişkiler, (g) Mali yardımcı personel, (h) Vergi, Şekil, harçlar ve (i) Gider hesapları.

Maliyet tahmin edicileri, işletme maliyetleri tahminlerini yaparken çok küçük bir alan bulabilmektedirler. Çünkü maliyet alt içeriklerinin sayısı oldukça fazladır.(Oysa bunların birçoğu çok önemlidir) işletme maliyetinin tümü, bu alt içeriklerden oluşmaktadır. Ayrıca genelde maden çıkarma tekniklerinde ve madencilik işlemlerinde, göreceli bir benzerlik bulunmaktadır. Daha çok yanılabilirlik çalışması hazırlamaya çabalanırken, ilgili, hala şunlarla çalışmak zorunda olacaktır:

Ya işletme maliyetleri ile ilgili tahminler, ya da iş gücü haritaları, araç gereç listeleri ve benzeri şeylere dayandırılmış, mantıklı olarak detaylandırılmış tahminler. Böylece sermaye maliyetlerinden çok, işletme maliyetlerini oluşturmada kullanılan güncel tahmin teknikleri biraz daha fazla bulunmaktadır. Bu teknikler sermaye maliyet tahminlerine uygulananlara benzer şekilde kullanılmaktadır.

2.4.4 Benzer Projeler Yöntemi

İşletme maliyetlerinin tahminine bir diğer yaklaşım ise: proje veya işlemin, maliyetleri bilinen bir başka projeye benzetilmesi, onunla aynı olduğunu varsaymaktır. Var olan ve aynı yapıya olduğu düşünülen proje, şunlardan biri olabilir: Halen firmaca işlem gören bir proje olabilir, rakip firmaca işleme konulmuş bir proje olabilir, daha önce firmaca detaylı olarak maliyetleri belirlenmiş bir proje olabilir ya da yalnızca tahmin yapacak olanın önceki deneylerinden aşına olduğu bir proje olabilir.

Bu yöntem, aynı yapıya projelerin kullanımına bağımlı sorunları da devralmaktadır. En iyisi, bunların detaylandırılmış tahminler olmasıdır. Ama, jeolojik sağlamlaştırma, araç gereçler, danışma faaliyeti felsefesi ve diğer değişkenler, söz konusu olan, üzerinde çalışılan projeden önemli ölçüde farklı olabilir. Tipik olarak güç kuralları bu tahminlerle ilintili olarak görünmeye başlarlar. Aynı yapıya projelerden (diyelim ki iş gücü yükleri) ile ilgili ufak bir bilgi akışı tahmini ile baştan başa bir işletme maliyeti tahmini oluşturulabilir. Örneğin, yeraltı maden işletmelerinde kabaca işletme maliyetleri tahminlerinde sıklıkla kullanılmış ilişkilerin bazıları şöyledir:

1. İşgücü: Toplam işletme maliyetlerinin % 50 - 55 oranında
 2. Tamir, Bakım ve Yedek Parçalar: Toplam işletme maliyetinin % 5 - 20 'si kadar
 3. Öte Beri Harcamaları: Toplam işletme maliyetinin % 5-20 'si kadar
- Aşağıda seçilmiş bir yeraltı madencilik yönteminin toplam üretim maliyetleri ile işgücü yüzde oranları arasındaki ilişki belirtilmektedir.

Madencilik Metodu	Toplam Ürün Maliyetinin Yüzdesi
Oda Topuk Yöntemi	44
Dolgulu Tavan Erinli Yöntem	57
Ara Katlı Kazı Yöntemi	60
Ara Katlı Göçertme Yöntemi	64
Blok Göçertme Yöntemi	55

Açıkça, bu tür ilişkiler bazı varsayımlarla öngörülmektedir. Bu varsayımlar, makinalaşma derecesi, işgücü yoğunluğu, geliştirme istekleri, ve başkalarına dönüktür. Tahminin bu düzeyinde, doğrudan ve dolaylı maliyetlerdeki ani kesiklikler, geniş bir biçimde konu dışı kalmakta, ilişkisiz duruma düşmektedir.

2.4.5 Maliyet - Kapasite İlişkisi Yöntemi

İşletme maliyetlerinin tahminine ait bu yöntem, sermaye maliyeti tahmini için yapılmış açıklamalarla, temelde aynıdır. İşletme maliyetleri, yayınlardan ya da ortaklık kayıtlarından çıkarılmış verileri temel alan maliyet - kapasite grafikleri aracılığıyla tahmin edilmektedir.

Bu yaklaşım, yanlışlıklardan süzölmüş yapıdır. Yayınlardan alınmış verilerin kullanılması, sıklıkla önemli, dikkat çekici yanlışlarla sonuçlanmaktadır. Çünkü tahminde bulunan, bu verilerin dayanaklarını anlamamaktadır. Örneğin, bir makale, bir madencilik maliyetini şöyle tanımlayabilir: "Üretim maliyeti 12.50 \$/ton'dur." Tahmin yapacak olan, bu sayıya hem doğrudan hem de dolaylı maliyetlerin dahil olup olmadığı konusunda kesin bilgili olamamaktadır. Hatta, hem doğrudan hem de

dolaylı maliyetlerin bu sayıya dahil olduğu açıkça anlaşılıyor olsa da, bu maliyetlerin nerede kesileceği konusunda maliyet değeri herhangi bir bilgi vermemektedir. Ortaklık verileri de, sıklıkla tahmin işleminde doğrudan kullanmak bakımından uygun olmayan yapıdadır. Çünkü muhasebe sisteminin maliyet alt bileşenlerini çıkartmak ve raporlama biçimi buna yol açmaktadır.

İşletme maliyet - kapasite grafikleri çizilirken, verilerde önemli dağılımları ortaya çıkarabilir. Bu dağılım ise, tahminlere bilinç altı güvensizliği yaratır. Bir kimse tüm dünyadaki maden işletmelerindeki işgücü oranları, kullanılan eşyalar, geliştirme giderleri, enflasyon faktörleri vs.de bulunan büyük farklılıkları göz önüne aldığı anda, bu tür dağılımı şaşırtıcı görmektedir. En iyi sonuçlar için, benzer jeolojik ve coğrafik çevrelerde özel tipteki madencilik metotları için maliyet - kapasite haritaları geliştirilmiş olmalıdır.

2.4.6 Alt İçerik Maliyeti Yöntemi

Eğer proje işgücü gereksinimlerinin ve yaklaşık alet listelerinin dahil olduğu kaba tahminlere göre bir yere gelmiş ise, daha sonradan bileşik gider tahminleri geliştirilebilir. Bu tahminler, ünite maliyetleri ya da faktörsel maliyetler esaslarına göre oluşmaktadır. Şu an için, aşağıdakiler gibi ünite maliyetleri kullanılmaktadır:

- \$/l ayak (birikme gelişmesinde)
- \$/l ayak (şaft gelişmesinde)
- Vardiyalı işçi
- Libre patlayıcı/kırılmış (ton olacak)
- \$/ton (dışa taşmalar)
- \$/ton (delinmiş)
- \$/işlem saati (çeşitli araç gereç kategorileri)

Uygun ise, faktörsel maliyetler de kullanılabilir., Bu maliyetler en çok, başka başat maliyet kalemlerinin yüzdesi olarak ifade edilmektedir. İşletme giderleri için bazı faktörsel tahmin örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

Tamir ve Bakım	Ana sermaye giderinin %2-5'i
Genel ve Yönetim	Satışların %2'si.

Sigorta	Araç gereç yatırım sermayesinin %2-3 'ü
Vergiler (mallar)	Araç gereç tutarı sermayesinin %2-3 'ü.
Dolaylı	Direk işçilik ve malzeme tutarının % 10-3 0'u
Maaş Bordrosu	Dolaylı işçiliğin %40'ı.

Değişik ünite fiyatları ve faktörsel fiyat ilişkilerinden bir işletme maliyeti alt bileşeni oluşturulabilir. Bununla beraber not edilmelidir ki başlangıçtaki bazı çizimler, araç gereç seçimi, işgücü tahminleri, alt içerik maliyet tahminlerinin çok anlamlı olmaları için gerekli öğeler olmaktadır.

2.4.7 Detaylandırılmış Maliyet Kesilme Noktası Yöntemi

En sonunda, işletme maliyetleri başat maliyet kalemlerinin detaylandırılmış bir kesiminden oluşturulmalıdır. Patlayıcı faktörlere dayalı tahminler bit başına delinmiş uzunluklar, makina başına, her çalışma saati başına tüketilmiş akaryakıt galonu, patlama kablosu miktarı, patlatıcı başına geriye bırakmalar ya da öne almalar, daha sayısız diğer değişkenlere ait tahminler, detaylandırılmış bir işletme maliyet tahmini oluşturacak şekilde yapılmış olmalıdır. Özel araç gereç listelerinde olduğu gibi, detaylı kişiselleştirilmiş tabloların oluşturulması gerekir. İşletmede her iş fonksiyonu için bir denetim listesi oluşturulmalıdır. Bu listeler, işgücü, malzemeler, yedek parçalar, hizmetler ve bunların her birine bağımlı durumda tahminleri yapılırken, bu işlem sürmelidir. Üretim oranları, verimlilikler, avans oram tahminleri, uygun olduğu her anda her bir iş sınıflandırması için ayrı ayrı yapılmalıdır. Bu elemanlara ait maliyetler çeşitli ünite işlemleri için maliyetler olarak bir araya getirilmiş sonuçta, ele alman kuruluş için işletme maliyeti içinde toplanmış bulunacaktır.

Gerçekten de bu durum zaman alıcı ve çalışma gerektiren bir işlemdir. Hala bir maden projesi için bir işletme maliyeti oluşturmanın tek yolu budur. Birkaç kesiklik vardır. Ana tahmini kesinleşmiş bir maden çizimi ve fabrika planına, inşaat çizimlerine, işletme karakteristikleriyle ilgili tahminlere, belirli araç gereçlerin işletme maliyetinin güncel sayılarla yapılmış tahminlerine dayanmak zorundadır. Bu

araç gereç maliyetleri sık olarak, bilgisayar simülasyon programlarıyla analiz edilmektedir. Bu programlarda, "yakalanmış yol" kesitleri ve incelenmekte olan madenin çizimlerine dayandırılmış araç gereç performans özellikleri kullanılmaktadır.

2.4.8 Arızı Giderler

Arızı giderler faktörü, tahmin edilmiş bir işletme maliyetine doğrudan bağlanmaktadır. Ayrıca, bunlar, normal olarak işletme koşullarına bağlanan ortaya çıkarılmamış sorunları temsil etme görevindedir. Bu sorunlara, kara koşullar, zemin denetim sorunları, su fazlası sorunu gibi kalemler dahil edilebilmektedir. %10 - 25 dolayında göze alınan arızı giderler faktörü, tipik olarak işletme giderlerine bağlanmaktadır. Yüzde oran gerçekleşmiş maliyet tahmini düzeyine bağlı kalmaktadır.

2.5 Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde Maliyet Hesapları

Muhasebe sistemi uygulama genel tebliği geniş kapsamlı olup, hem "Genel Muhasebe", hem de "Maliyet Muhasebesi" ile ilgili ilkeleri verir. Bu bağlamda tebliğde yer alan maliyet muhasebesinin uygulamaya konulmasındaki en önemli amaç, mal veya hizmet üreten işletmelerde;

- Maliyetlerin oluşumun değerlendirilmesi,
- Rapora bağlanması,
- Maliyetlerin belirli bir sistem içinde oluşturulması,
- Ve diğer işletmelerle karşılaştırma yapılabilmesine, olanak vermesidir.

Ülkemizde 18 Eylül 1984 tarihinde yayınlanan 3 sıra no'lu tebliğe göre 7/A ve 7/B seçeneğinde Maliyet Hesapları şeklinde kesin çizgi ile ayrılmıştır. Maliyet hesapları; mal ve hizmetlerin planlanan biçim ve niteliğe getirilmesi için yapılan giderlerin toplandığı ve maliyet unsurlarına dönüştürülerek izlendiği hesaplardır.

7/A seçeneği; bir önceki yıl aktif toplamı 25 milyon TL'sini ve net satışlar toplamı 50 milyar TL'sini aşan üretim ve hizmet işletmeleri için zorunlu olup, sözü edilen tutarların altında kalan üretim ve hizmet işletmeleri ile ticaret işletmeleri 7/B seçeneğini uygulayacaklardır.

7/A seçeneğinde giderler büyük defterde fonksiyon esasına, 7/B seçeneğinde ise çeşit esasına göre belirlenmiştir. Dolayısıyla işletmeler giderlerin bölünmesinde ve büyük defterde izlenmesinde;

- Organizasyon yapılarına,
- Büyüklüklerine,
- Gereksinimlerine,

göre düzenleyebilmelerine olanak sağlamıştır. Ayrıca bu hesaplar işletmelerin "fiili maliyet" veya "standart maliyet" yöntemlerine göre maliyetlendirme çalışmalarına olanak verecek şekildedir.

Yukarda da belirtildiği gibi 7. grupta yer alan maliyet hesapları işletmelerin hesap planlarında değişiklik yapmaksızın, diledikleri maliyet yöntemini uygulayabilmelerine olanak vermektedir. Bu nedenle bu bölümde 7/A ve 7/B seçeneklerinin temel özellikleri ile sözü edilen seçeneklerde kullanılması gereken hesapları açıklamak yararlı olacaktır.

2.5.1 7/A Seçeneği

2.5.1.1 7/A Seçeneğinin Özellikleri

7/A seçeneğinin özellikleri aşağıda belirtildiği gibidir.

2.5.1.1.1 Fonksiyon Esasına Göre Sınıflandırma: 7/A seçeneğinde giderler büyük defterde fonksiyon esasına göre sınıflandırılır. Gider çeşitleri ve gider yerleri de yardımcı defterde izlenir.

Bu uygulamada, maliyet hesap gurupları, gider çeşitleri ve gider yerleri aşağıda gösterildiği gibi bölümlenir.

2.5.1.1.1.1 Maliyet Hesap Gurupları

70 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesapları

71 Direk İlk Madde ve Malzeme Gideri

72 Direk İşçilik Gideri

73 Genel Üretim Giderleri

- Endirek İlk Madde ve Malzeme Endirek İşçilik Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

- Çeşitli Üretim Giderleri

- Vergi, Resim ve Harçlar

- Amortisman ve Tükenme Payları

74 Hizmet Üretim Maliyeti

75 Araştırma Geliştirme Giderleri

16 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri

77 Genel Yönetim Giderleri

78 Finansman Giderleri

2.5.1.1.1.2 Gider Hesapları: Bu hesaplar; dönem içinde yapılan ve tahakkuk ettirilen giderlerin izlendiği ve borçlarına kaydedildiği hesaplardır.

2.5.1.1.1.3 Gider Yansıtma Hesapları: Bu hesaplar "fiili maliyetlerin" uygulandığı durumlarda gider hesaplarında toplanan giderlerin tümünün; önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin kullanılması durumunda ise, bunlara göre saptanan giderlerin ilgili hesaplara yansıtılmasını sağlamak amacıyla kullanılır.

2.5.1.1.1.4 Fark Hesapları: Bu hesaplar, önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin uygulanması halinde fiili giderler ile önceden saptanmış giderler arasındaki farkların kaydedildiği hesaplardır. Fark hesapları borç yada alacak kalıntısı verebilir.

2.5.1.1.2 Çeşit Esasına Göre Sınıflandırma: Bu hesaplar işletmelerin organizasyon yapılarına uygun biçimde detaylandırılır. Gider çeşitleri hesaplarının sabit, değişken ve yan değişken olarak gruplandırılması olanaklıdır.

Guruplar içindeki gider çeşitlerinin sabit, değişken ve yan değişken biçimindeki ayrımı işletmelerin gereksinimlerine ve kararlarına bırakılmıştır.

Gider çeşitleri hesaplarının kodlanmasında aşağıda belirtilen sınıflama esas alınmıştır.

- 0 İlk Madde ve Malzeme
- 1 İşçi Ücret ve Giderleri
- 2 Memur Ücret ve Giderleri
- 4 Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler
- 5 Vergi Resim ve Harçlar
- 6 Amortisman ve Tükenme Payları
- 7 Finansman Giderleri

2.5.1.2 7/A Seçeneğinde Maliyet Hesapları

Tebliğde 7. gurupta yer alan maliyet hesaplan hesap planında değişiklik yapmaksızın işletmelerin "fiili maliyet" yada "standart maliyet" yöntemlerini uygulamaya olanak vermektedir. Maliyet hesaplan;

- Gider Hesapları
 - Gider Yansıtma Hesapları
 - Fark Hesapları
- şeklinde sıralanmıştır.

- 7 Maliyet Hesaplan (7/A Seçeneği)
- 70 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesapları
- 700 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesabı
- 701 Maliyet Muhasebesi Yansıtma Hesabı
- 71 Direk İlk Madde ve Malzeme gideri
- 710 Direk İlk Madde ve Malzeme giderleri
- 711 Direk İlk Madde ve Malzeme Yansıtma Hesabı
- 712 Direk İlk Madde ve Malzeme Fiyat farkı

- 713 Direk İlk Madde ve Malzeme Miktar Farkı
- 72 Direk İşçilik Giderleri
- 720 Direk İşçilik Giderleri
- 721 Direk İşçilik Giderleri Yansıtma Hesabı
- 722 Direk İşçilik Ücret Farkları
- 723 Direk İşçilik Süre Farkları
- 73 Genel Üretim Giderleri
- 730 Genel Üretim Giderleri
- 731 Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı
- 732 Genel Üretim Giderleri Bütçe Farkları
- 733 Genel Üretim Giderleri Verimlilik Farkları
- 734 Genel Üretim Giderleri Kapasite Farkları
- 74 Hizmet Üretim Maliyeti
- 740 Hizmet Üretim Maliyeti
- 741 Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı
- 742 Hizmet Üretim Maliyeti Fark Hesapları
- 75 Araştırma ve Geliştirme Giderleri
- 750 Araştırma ve Geliştirme Giderleri
- 751 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Yansıtma Hesabı
- 752 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Gider Farkları
- 76 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri
- 760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri
- 761 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Yansıtma Hesabı
- 762 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Fark Hesapları
- 77 Genel Yönetim Giderleri
- 770 Genel Yönetim Giderleri
- 771 Genel Yönetim Giderleri Yansıtma Hesabı
- 772 Genel Yönetim Giderleri Fark Hesapları
- 78 Finansman Giderleri
- 780 Finansman Giderleri

- 781 Finansman Giderleri Yansıtma Hesabı
- 782 Finansman Giderleri Fark Hesapları

2.5.2 7/B Seçeneği

2.5.2.1 7/B Seçeneğinin Özellikleri

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine göre 7/B seçeneğinin genel özellikleri aşağıda açıklanmıştır.

2.5.2.1.1 İşletmelerin Özelliği: Ticaret işletmeleri ile bir önceki yıl aktif toplamı 25 milyar TL'sini ve net satışları toplamı 50 milyar TL'sini aşmayan üretim ve hizmet işletmeleri bu seçeneği uygulamak zorundadır.

2.5.2.1.2 Giderlerin Çeşit Hesabına Göre İzlenmesi: Bu uygulamada; giderler maliyet dönemi boyunca çeşit esasına göre izlenir. Maliyet çıkarma dönemlerinde, söz konusu giderler, gider dağıtım tablosu aracılığıyla fonksiyonlarına dönüştürülerek ilgili gider yerlerine ve hizmet veya mamul maliyetlerine veya sonuç hesaplarına aktarılır.

Gider çeşitlerinin fonksiyonlarına dönüştürülmesinde ve ilgili gider yerlerine yüklenmesinde, işletmeler isterse gider çeşidi hesaplarından ilgili gider yerlerine ve fonksiyonel gider hesaplarına aktarmalar yapılmasını gerektirecek kayıt düzenini seçerler. İsterlerse eş zamanlı kayıt düzenini bu seçenek içinde kullanarak, yardımcı defterlerde fonksiyonel gider hesaplarını ve gider yerlerini izleyebilirler. 7/B seçeneğinde işletmeler 79 no'lu guruptaki maliyet hesaplarını kullanır. Bu uygulamada maliyet hesap gurupları aşağıdaki gibi bölümlenir.

79 Gider Çeşitleri

790 İlk Madde ve Malzeme

791 İşçi Ücret ve Giderleri

7923 Memur Ücret ve Giderleri

793 Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

794 Çeşitli Giderler

795 Vergi Resim ve Harçlar

796 Amortisman ve Tükenme Payları

797 Finansman Giderleri

798 Gider Çeşitleri Yansıtma Hesapları

799 Üretim Maliyet Hesabı

BÖLÜM ÜÇ

PARETO ANALİZİ

Toplam kalite konusunda Japonya'daki en önemli isimlerden biri olan Kaoru Ishikawa, bir işletmedeki problemlerin % 95'inin kalite kontrolünün yedi tekniği ile çözülebileceğini savunmaktadır. Kalite kontrol elemanlarının proste karşılaşılabileceği problemlerin çözümleri için aşağıda belirtilen meşhur yedi istatistik teknik kullanılır.

Pareto Analizi

Sebep - Sonuç Diyagramı

Histogram

Kontrol Tablosu

Dağılım Diyagramı

Kusur Konsantrasyon Diyagramı

Kontrol Grafiği

Bu araçlar kalite kontrol elemanları tarafından çok yaygın olarak kullanıldığı gibi, mühendisler, müdürler tarafından da sıkça kullanılır. Bu araçlar istatistik ve analitik araçlardır. Şirket çapında kalite kontrol uygulayan kuruluşlarda çalışanlar rutin işlerinde bu araçları kullanmak üzere eğitilirler (Imai 1991:238). Pareto Analizi, kalite mühendisleri tarafından en fazla kullanılan istatistiki bir metottur (Squires 1986 :161). Bu çalışmada istatistiksel proses kontrol tekniklerinden Pareto analizi teşkil etmek için gerekli adımlar ele alınacaktır. Pareto analizinin çimento sanayinde nasıl uygulanabileceği konusu örnek uygulamalar ile açıklanacaktır.

Karar almak genellikle zordur. Pareto analizi verileri tasnif ederek karar alma işini kolaylaştırır. Söz konusu tasnif için pareto grafikleri kullanılır. 19. yüzyılda yaşamış olan İtalyan iktisatçı ve sosyolog Vilfredo Pareto(1848 - 1923; iktisat ve sosyoloji alanında tanınmış İtalyan bilim adamıdır. En önemli eseri “Düşünce ve Toplum” 1916 yılında yayınlanmıştır.), daha sonra kendi adıyla anılmaya başlayacak olan prensibini ilk kez ekonomik içerikli olarak ortaya koymuştur. Pareto işletmelerde çeşitli incelemeler yapmış ve aldığı sonuçları şu şekilde genelleştirmiştir (QCC

1984:8). Normal dağılımda sebeplerin en önemli %20'si, sonuçların %80'ini sonra gelen %30'u, sonuçların %15'ini ve geri kalan %50'si ise sonuçların sadece %5'ini oluşturmaktadır. Maliyetin yaklaşık %80'ninin elemanların sadece %20'sinden kaynaklandığı veya servetin yaklaşık %80'ninin nüfusun %20'sinin elinde olduğu gibi durumlarda bu konuya birer örnektir. Bu oranlar sebebiyle Pareto prensibine literatürde “80-20”, “90-10 “ kuralı veya “70-30 “ kuralı da denir. ABC analizi olarak da isimlendirilen Pareto grafiği, alışılmış temel ayırım metodu veya önceliklerin belirlenmesi olarak kullanılmaktadır. Bir mamulde bulunması mümkün tüm hataların aynı önem derecesine sahip olduğu söylenemez (Kobu 1987:274). Pareto analizi değişik sayıdaki önemli sebepleri, daha az önemde olan sebeplerden ayırmak için kullanılan bir tekniktir. Bu teknik bir olayın grafik yardımıyla gösterilmesi ve karşılaşılan problemin veya konunun en önemli sebebi üzerinde dikkati yoğunlaştırdığından ve önceliklerin belirlenmesine yardımcı olduğundan ekonominin dışında da her alanda kullanılabilir niteliktedir. Özellikle kalite kontrol ve kalite geliştirme programlarında problemin sebepleri tespit edilirken hangi hataların daha büyük bir yüzdeye sahip olduğu bu teknik vasıtasıyla kolayca tespit edilebilmektedir (Ishikawa 1982: 45). Pareto Analizi, hata çeşitlerine değer biçmek veya tanımlamak için kullanılır. (Grant-Leavenworth, 1988 :291). Pareto grafiğinin gayesi, hatalı parçaların ve hata çeşitlerinin tespit edilmesinde kalite kontrol elemanlarına yol göstererek emeklerinin en verimli sahalarda yoğunlaştırılmasını ve isabetli kararlar verilerek gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktır (Egermayer 1988:22). Çok sayıda parçadan oluşan karmaşık mamullerde tolerans limitlerini düşürmek için, Pareto grafiğinin çizimi bu konuda uygulanabilecek basit fakat etkili bir analiz vasıtasıdır (Kobu 1987:187). Pareto analizi maliyet ve hataları tespit etmek için kullanılabilen bir metottur. Bu metot ile değişik parçalar için üretim hatalarının, direk işçilik giderlerinin veya maliyetin yüzde ne kadarını oluşturduğu gösterilebilmektedir. Bu grafikten faydalanılarak hangi parçaların maliyet bakımından önemli olduğu tespit edilir ve kontrol çalışmaları daha çok bu parçalar üzerinde yapılır. Diğer parçalar için kritik parça olmadığı sürece çok sık olmayan kontrollerle yetinilir. Hata oranlarına göre yapılan bir pareto grafiğinde önemli olarak ayrılan birkaç çeşit hatanın toplam iskartanın büyük miktarını meydana getirdiği görülür. Iskartaya sebep olan hataların bir listesi yapılır ve daha sonra hata adedi 5'e indirilir. Bunların maliyetleri tespit edilir (TSE 1993:85). Hata sebeplerinin küçük bir

miktarının ıskarta maliyetlerinin büyük bir kısmını oluşturduğu görülür (Kobu 1987:188). İskarta çeşitlerinin maliyetlerine göre pareto diyagramında analiz edilmesi kuruluşlar açısından daha faydalı olmaktadır. Bu şekilde kurum için en önemli kalite faktörü tespit edilecektir. Maliyetler ile yapılan pareto analizi, hataların sayısına göre yapılarına tercih edilir.

3.1 Pareto Diyagramının Oluşturulması

Bir pareto diyagramı eksiklikler, maliyet ve hata modları gibi farklı kategorileri ihtiva eden bir prosesteki bu kategorilerin nisbi önemini göstermek için teşkil edilir (Soin 1992 :297).

Pareto diyagramının oluşturulmasını altı adımda inceleyebiliriz (Oakland 1990:52).

3.1.1 Bütün Elemanların Listelenmesi

Önce hataların tespiti gerekmektedir. Daha sonra her bir hataya sebep olan bütün elemanların toplanması ve listelenmesi ilk safhayı oluşturmaktadır. Bunun için veriler toplanırken şu esaslara dikkat etmek gerekir:

- Önce prosesteki problemler tespit edilmeli.
- Tespit edilen problemin sebepleri araştırılır. Problemin sebeplerini bulmak için; problem iyi tanınmalı, problemin ne zaman ortaya çıktığı, nerede olduğu, nasıl olduğu, problemin önemi, boyutu, ciddiyeti, kimleri ilgilendirdiği ve diğer faktörlerin neler olduğu belirlenir. Bu safhadaki dikkatli çalışmalar daha sonra çok az mesele çıkmasına sebep olacaktır.

3.1.2 Elemanların Ölçümü

- Belirli bir zaman aralığında (bir kaç saat, bir kaç hafta veya daha uzun sürede olabilir) ve düzenli bir şekilde analiz edilebilecek verilerin toplanmasında kullanılacak bir form tanzim edilir.

- Tespit edilen sebepler kontrol kartına kaydedilir ve analiz edilecek problem (ürün veya süreçler) hakkındaki sayısal veriler toplanıp kontrol kartına işlenir. Bir cıvata somunu ile ilgili delme hatasının olduğu ve bu delme hatalarının, azaltılması hedeflendiğini düşünelim. Burada yapılacak ilk iş olarak delme hataların azaltılmasına yardımcı olacak sebeplerin belirlenmesi ve verilerin toplanması işidir. Çeşitli hata kaynaklarına göre tespit edilen hatalar çetele usulü ile aşağıdaki gibi bir kontrol kartına işlenir.

Tablo 3.1 Delme hatası dağılımını gösteren kontrol kartı

Delme hatası	1.Hafta	2.Hafta	3.Hafta	4.Hafta	TOPLAM
Kötü Numaralandırma	/	//	/	///	7
Okunaksız	//// ////	////	////	///	23
Yerini Değiştirme	/		//		3
Eksik	//	///	////	//	11
Diğer	//	////			6
Toplam					50

3.1.3 Elemanların Sınıflandırılması

Bu safhada elde edilen veriler en büyük değerden (bu değer sayı olabileceği gibi maliyette olabilir) en küçük değere doğru sınıflandırılır.

3.1.4 Kümülatif Dağılımları Hesaplanması

Yukarıdaki tasnif yapıldıktan sonra toplam alınır. Her bir değer için toplam içindeki yüzde değeri hesap edilir. Daha sonra bu yüzdelerin kümülatif toplamları hesap edilir. Tasnif edilen veriler kullanılarak pareto grafiği çizilir. Bir önceki vida delme hatalarının, en büyük değerden en küçüğe verilerin tasnif edilmesini şöyle gösterebiliriz (Efil 1993:114).

Tablo 3.2 En büyük değerden en küçüğe doğru verilerin tasnifi

Delme hatası kaynakları	Hata adedi (sıklık)	%	Kümülatif %
Okunaksız	23	46	46
Eksik	11	22	68
Kötü Numaralandırma	7	14	82
Diğer	6	12	94
Yerini Değiştirme	3	6	100
Toplam	50	100	

3.1.5 Pareto Grafiğinin Çizimi

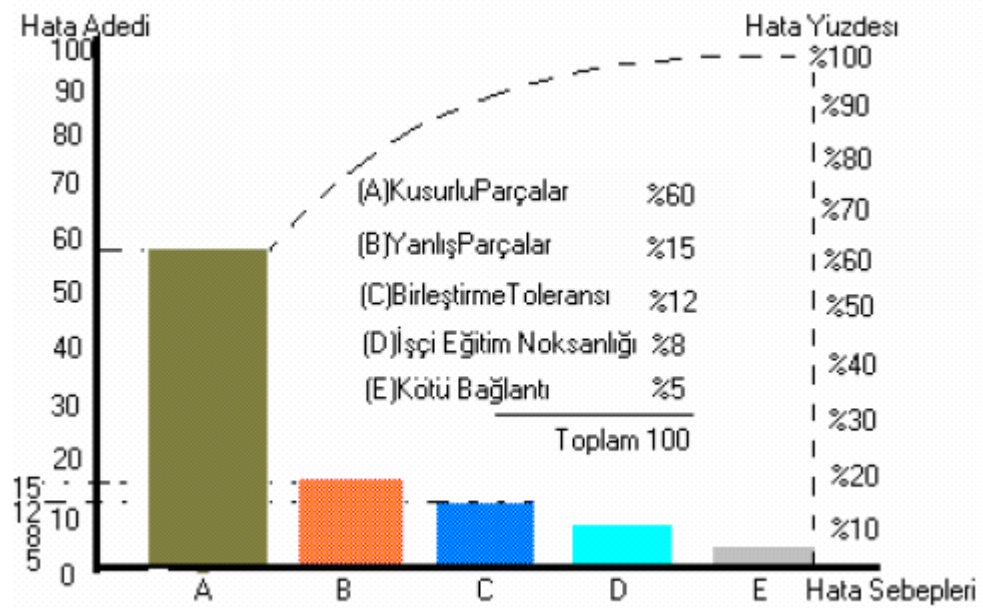
İlgilenilen problem için belirlenen sebepler yatay eksene eşit aralıklarla ve önem derecelerine göre sütunlar halinde yerleştirilir. Problemin en önemli sebebini temsil eden sütun en sola yerleştirilir. Sağa doğru ise problemde önem dereceleri gittikçe azalan sebepleri temsil eden sütunlar yer almaktadır. Bazı durumlarda pareto analizinde çok fazla sayıda kolon bulunabilir. Genellikle önemsiz kolonlar üst üste getirilerek, en sağda önemsiz ve kısa sütunlar bir grup altında toplanarak “diğerleri “ şeklinde ifade edilmekte ve tek sütun halinde yerleştirilmektedir. Bu noktada dikkatli olmalıyız, çünkü küçük görünen fakat son derece önemli bir kolon bu yolla gözden kaçabilir. Ayrıca hata sınıf sayısı arttıkça sağlanacak fayda giderek azalır. Muayene işlemlerinin yürütülmesi güçleşir. Çok sayıda hata sınıfına ayrı kriterlerin uygulanması muayenecilerin hata yapmasına yol açar. Normal şartlarda belirli bir mamul için 3-6 hata adedi tespiti kafi gelebilir. Hata adedi ve yüzde gibi değerler dik ekseninde gösterilmektedir. Problemin sebeplerinin toplam frekans içindeki değerleri sütunların boylarını belirlemektedir. Dikey eksen boyunca sayısal bir ölçüt gerçek büyüklükleri belirler. Pareto grafiğinde çizgi ile gösterilen bir toplam eğri yer alır. Toplam eğri grafiğin sol alt köşesinden başlar ve bütün sütun boylarının toplamı olan bir yükseklikte sağ üst köşede bulunan % 100 seviyesine ulaştığı zaman tamamlanmış olur. Toplam eğri esas olarak öncesi ve sonrası karşılaştırmalarında yardımcı olması için kullanılır (Dewar 1989:117). Fakat her pareto grafiğinde çizmek gerekemeyebilir. Grafiğin sağ tarafında 0’ dan 100’e kadar işaretli başka bir dikey

eksen yer alır. Bu dikey eksen hata yüzdelerini gösterir. Yüzdeyi aşağıdaki formülü kullanarak bulmak oldukça basittir.

$$\text{Hata Yüzdesi} = \frac{\text{Kolondaki Hata Miktarı}}{\text{Toplam Hata Miktarı}} \times 100$$

ile hata yüzdesi hesap edilebilir.

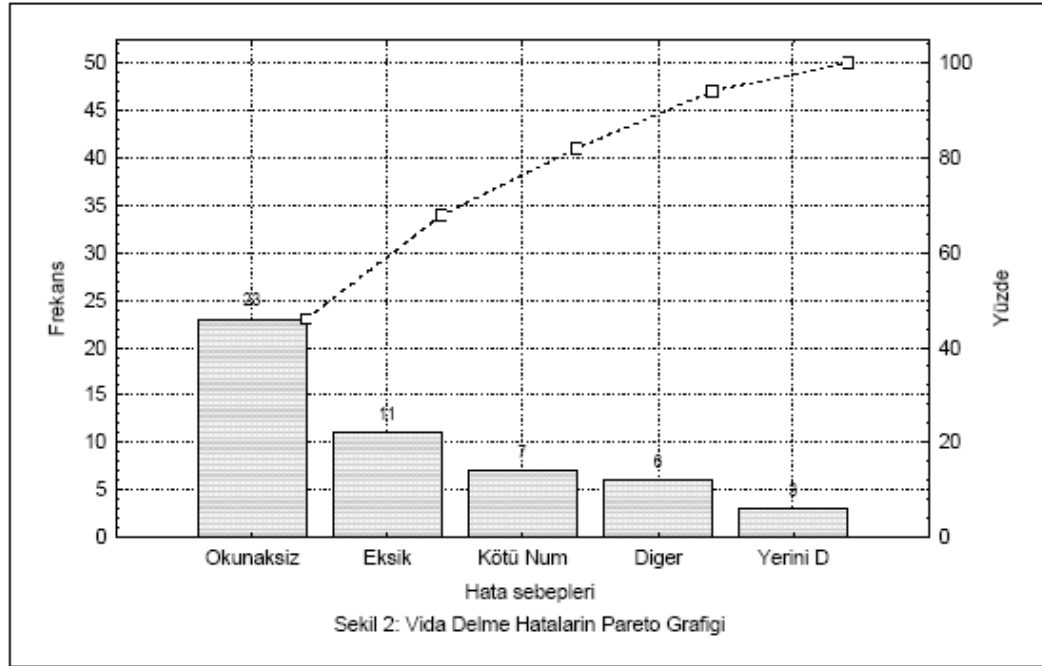
Şekil.1’de bir Pareto grafiği örneğini görmek mümkündür.

Şekil 3.1 Pareto grafiği örneği

Pareto analizinde hatalar, probleme olan katkılarının derecesine göre tasnif edilir. Bu tasnif kümülatif frekans dağılımına göre çubuk diyagramları şeklinde olur. Pareto analizi dört farklı şekilde de (maliyete, bölümlere, mamullere ve diğer gruplara göre) gösterilebilir. Bu analiz sayesinde hatalar sınıflandırılarak, maliyetteki payı yüksek olanlar üzerinde çalışmalara ağırlık verilir. Hataların sınıflandırılması, muayene işlemlerini kolaylaştırdığı gibi zaman ve maddi tasarruf sağlar. Şimdi bir önceki vida delme hataları probleminin pareto grafiğini çizersek aşağıdaki şekli elde ederiz (Efil 1993:114).

Vida Delme Hataların Pareto Grafiği

Şekil 3.2 Vida delme hatalarının pareto grafiği

3.1.6 Pareto Grafiğinin Yorumu

Pareto grafiği bize dikkat ve çabalarımızı gerçekten önemli problemler üzerine yöneltmemizde yardımcı olur. En uzun sütun üzerinde çalışmakla genelde daha küçük sütun üzerinde çalışmaktan daha fazla kazanç elde ederiz. Fakat her zaman en büyük sütun en büyük maliyeti göstermez. Hata oranı esas alındığında önemsiz görülen bir mesele, grafik “maliyet” faktörüne göre yeniden düzenlendiğinde bir numaralı problem olarak görülebilir(Dewar 1989:118).

Ayrıca o problemin çözümündeki en büyük hatanın maliyeti en uzun sütundan sonraki sütun olabilir. En uzun çubuktaki hatanın çözümü için ayrılacak zaman çok uzun olabilir. Pareto grafiğinde en büyük sütun için de ayrı bir grafik çizilmeli, onun sebepleri araştırılmalıdır. Pareto grafiği proses kontrol tekniklerinin en fazla kullanışlı olanlarından olduğu halde, grafiği analiz eden kalite kontrol elemanın mahareti ile sınırlı kalmaktadır(Montgomery 1991:121).

Bazen analizi yapanın kendi özel bilgisini kullanarak karar alması gerekir. Örneğin hata bilgileri taşıyan kontrol tablosuna bakarak bazılarını öncelik verebilir. Bunu yapmak için tablonun sağ tarafına iki kolon eklenir. Bunlar ağırlık faktörü ve ağırlık toplamıdır. Böylece verilmesi gereken önem artıka ağırlık faktörü büyür. Her hata kategorisi ağırlık faktörleriyle çarpılarak, yeni ağırlık toplamı elde edilir. Bu yolla bazen öncelik sıralaması değiştii görölür. Ağırlık faktörlerinin kullanılması karar verilmesinde yardımcı olabilir. Pareto analizi ile temel hata tespit edilir, gerekirse çözüm olarak temel hata (ilk sütundaki) için sebep-sonuç analizi uygulanarak gerçek sebepler ayrıntılı olarak gösterilebilir(Dewar 1989:121).

Şimdi bir önceki vida delme hatalarını yorumlarsak, orada en büyük hatanın “okunaksız” olmasından kaynaklandığı görölür. Vida delme hatasının %46’sını teşkil eden bu hatanın ortadan kaldırılması için hemen harekete geçilir. Fakat bu okunaksız oluşun sebepleri araştırılıp ayrı bir grafik çizildiğinde belki de bu hatanın ortadan kaldırılma maliyetinin ve gerekli zamanın çok fazla olduğu, ikinci önemli hatanın çözümünün ise daha kısa ve daha az maliyette olduğu görülebilir.

3.2 Pareto Diyagramının Kullanım Alanları

Bu basit tekniği uygulamak için ekonomist olmak gerekmez. Antik çağ veya günümüzdeki zeki ve sıradan bir insan bile bu tekniği rahatlıkla uygulayabilir (Squires 1986 :161).

İstatistiksel proses kontrolünün babası sayılan Kaoru Ishikawa’ya göre; Pareto analizi en çok zarar veren hatayı veya hataları kolayca tespit etmenin yanında, bir iyileştirme programının vermekte olduğu sonuçların izlenmesinde de kullanılabilir. Mesela ilk pareto da tespit edilen hatalara çözüm getirildikçe pareto diyagramındaki hata sıralaması değişmeye başlar. Böylece kalite kontrol elemanı hataları tespit etmek için oluşturduğu grafiğe bakarak iyileşmenin etkilerini gözleme fırsatı bulur. Fabrikada meydana gelen duruşların sebeplerini araştırmada, stok kontrolünde, enerji tasarrufunda, güvenlik, verimlilik,pazarlama,satın alma, dağıtım, satış analizi, atık azaltma, mamul çeşidi, malzeme tedariki ve başarıyı izlemek gibi çok çeşitli alanlarda kullanılarak çok faydalı sonuçlar vermektedir (Kobu 1994:295).

BÖLÜM DÖRT

T.K.İ. AİT MÜESSESELERİN ÜRETİM MALİYETLERİNİN PARETO ANALİZİNE GÖRE İRDELENMESİ

4.1 T.K.İ

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ), 22.05.1957 tarihinde 6974 sayılı yasa ile kurulmuş bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür. Faaliyetlerini, 27.11.1984 tarih ve 18588 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü Ana Statüsü” hükümlerine göre, devletin genel enerji ve yakıt politikaları doğrultusunda verimlilik, kârlılık ve çağdaş işletmecilik esaslarına uygun olarak sürdürmektedir.

Kuruluşundan itibaren geliştirdiği kömür üretim projeleriyle, özellikle 70’li yıllardan itibaren yatırımlarına hız vererek işletmelerinde büyük projelerin devreye alınmasıyla üretim kapasitesini artırmış, 90’lı yılların başlarına gelindiğinde 60 milyon ton üretim yapabilecek kapasiteye ulaşmıştır. Türkiye’nin; yaklaşık 8,3 milyar ton olan linyit rezervinin 2,5 milyar tonu TKİ’nin uhdesinde bulunmaktadır. Ülkemiz linyit üretim kapasitesinin de yaklaşık % 55’i TKİ’ye aittir.

Üretimlerini termik santraller ile ısınma ve sanayinin talebine bağlı olarak gerçekleştiren TKİ; linyitlerin yakma teknolojilerindeki artan gelişmelerle çevresel etkileri de azaltılarak yüksek verimlerde termik santrallerde değerlendirilebilmesi ve Türkiye’nin elektrik ihtiyacı da dikkate alınarak termik santrallere olan satışlarını artırmıştır. Halen, TKİ’nin gerçekleştirdiği projelerle kömür ihtiyacı karşılanan termik santrallerin üretim kapasiteleri, Türkiye’nin toplam elektrik üretim kapasitesinin yaklaşık % 20 sini oluşturmaktadır. Diğer Bir deyişle, her 5 MW lık kurulu kapasitenin 1 MW nin kömür ihtiyacı TKİ’nin hayata geçirdiği projelerden karşılanmaktadır.

TKİ ayrıca; diğer kömürlerine göre nispeten yüksek kalorili olan Soma ve Tunçbilek kömürlerinin kalitelerini iyileştirmek suretiyle, ithal kömürlerle rekabet edebilir nitelikte kömürlerin ısınma ve sanayiye olan satışlarını artırmayı hedeflemiş,

bu amaçla, kömür eleme ve yıkama tesislerinin mevcut kapasitelerini artırmıştır. Yine bu kapsamda, TKİ kömürlerinin Türkiye'nin her tarafında torbalanmış olarak serbestçe satışını gerçekleştirmek amacıyla torbalama tesisleri kurulmuş, bu tesislerde torbalanan kömürler, TKİ'nin 2004 yılında ihale ile kurmuş olduğu bayilik sistemiyle piyasaya sunulmaktadır.

Yerli enerji kaynaklarımızdan olan linyitlerimizin, ekonomik ve verimlilik esaslarına bağlı olarak üretimlerinin artırılması görüşünü benimseyen ve bu amaç doğrultusunda çalışmalarını sürdüren TKİ; ülkenin linyit sahalarını değerlendirirken yaratılacak katma değerle ulusal ekonomiye katkı sağlamayı da hedeflemektedir. Yıllık toplam 250 milyon m³ ü aşkın dekapajın yarısından fazlasını ve diğer bir çok hizmeti ihale ile yaptırmak suretiyle ulusal ekonomiye önemli oranda katma değer sağlamaktadır.

TKİ toplam rezervleri içinde önemli bir paya sahip olan ELİ-Soma ve GLİ-Tunçbilek sahalarımızda yeraltı-açık ocak üretimlerinin dengelenerek ileride olası üretim darboğazlarının önüne geçilmesi ve termik santrallerin yakıtsız kalmaması için, yeraltı işletmeciliği üretim çalışmalarının özel sektör marifetiyle yaptırılmasına başlanmış ve bu yöndeki çalışmalara devam edilmektedir.

2005 yılında; TKİ, MTA, EİEİ, ETİ Maden, MİGEM, TPAO, EÜAŞ ve DSI' nin katılımı ile "Linyit Rezervlerinin Geliştirilmesi ve Yeni Sahalarda Linyit Aranması Projesi" başlatılmıştır. Bu kapsamda; hazırlanan 20 adet kömür arama projesiyle 2005-2010 yılları arasındaki 6 yıllık dönem içinde yaklaşık 30 bin km² etüt, 170 bin m sondaj yapılması planlanmaktadır.

TKİ bu gün geldiği noktada; Türkiye enerji politikalarının belirlenmesinde ve sorunların çözümünde önemli katkılar koyan ve enerji sektöründe ağırlıklı bir yere sahip, gerek üretim miktarı ve maliyeti yönünden, gerekse organizasyon ve insan kaynaklarının kalitesi ve verimliliği yönünden dünyanın gelişmiş madencilik kuruluşları ölçeğinde kıyaslanabilir bir kuruluştur. Ülkemizin, gelişen ekonomiyle beraber artan enerji ihtiyacının karşılanmasında yerli linyitlerimize dayalı elektrik

üretimini artırılması, enerji güvenliğinin yanında ekonomiye katkı sağlanması bakımından da büyük önem taşımaktadır

4.2 T.K.İ.'YE BAĞLI OLAN MÜESSESELER

ADL Alpagut Dodurga Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.....	DODURGA – ÇORUM
DLİ Doğu Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.....	ASKALE - ERZURUM
OLİ Oltu Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği.....	OLTU - ERZURUM
GAL Güneydoğu Anadolu Asfaltit ve Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.	
	CİZRE - ŞIRNAK
ÇLİ Çan Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü	ÇAN - ÇANAKKALE
TLİ Trakya Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği	SARAY - TEKİRDAĞ
KLİ Keles Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği	KELES - BURSA
BLİ Bursa Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.....	ORHANELİ - BURSA
İLİ Ilgın Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü	ILGIN - KONYA
SLİ Seyitömer Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.....	SEYİTÖMER - KÜTAHYA
GLİ Garp Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü	TAVŞANLI - KÜTAHYA
ELİ Ege Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.....	SOMA - MANİSA
GÖL Göynük Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği	GÖYNÜK - BOLU
GEL Güney Ege Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.....	YATAĞAN - MUĞLA
YLİ Yeniköy Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü.....	MİLAS - MUĞLA

4.2.1 Alpagut Dodurga Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (ADL)

Merkezi : Dodurga-ÇORUM Tel : (0 364) 711 65 00 Faks : (0 364) 711 65 10
TKİ'ye bağlı olarak 1962 yılında faaliyete başlamıştır. 1995 yılında müessese iken Yönetim Kurulu'nun 28.08.1995 tarih ve 3501/315 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak bölge müdürlüğüne dönüştürülmüştür. En son, Yönetim Kurulu'nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı kararıyla işletme müdürlüğüne dönüştürülen bu işletmenin, merkezi Dodurga'ya 5 km, Çorum'a 50 km mesafededir.

4.2.1.1 ADL İşletmesi 1991 Yılı Verileri

ADL işletmesine ait, 1991 yılından 2001 yılına kadar olan, üretim maliyetleri aşağıdaki tablolarda incelenmiş, pareto analizi yapılmış ve pareto grafiği çizilmiştir.

Kırmızı renkli üretim maliyetleri A sınıfı, 1. derecede önem taşıyan ve toplam maliyetin en büyük kısmını oluşturan ve en çok önem arz eden maliyet kalemleridir.

Yeşil renkli üretim maliyetleri B sınıfı, 2. derecede önem taşıyan ve toplam maliyet üzerinde çokta önemli olmayan kısmını oluşturan maliyet kalemleridir.

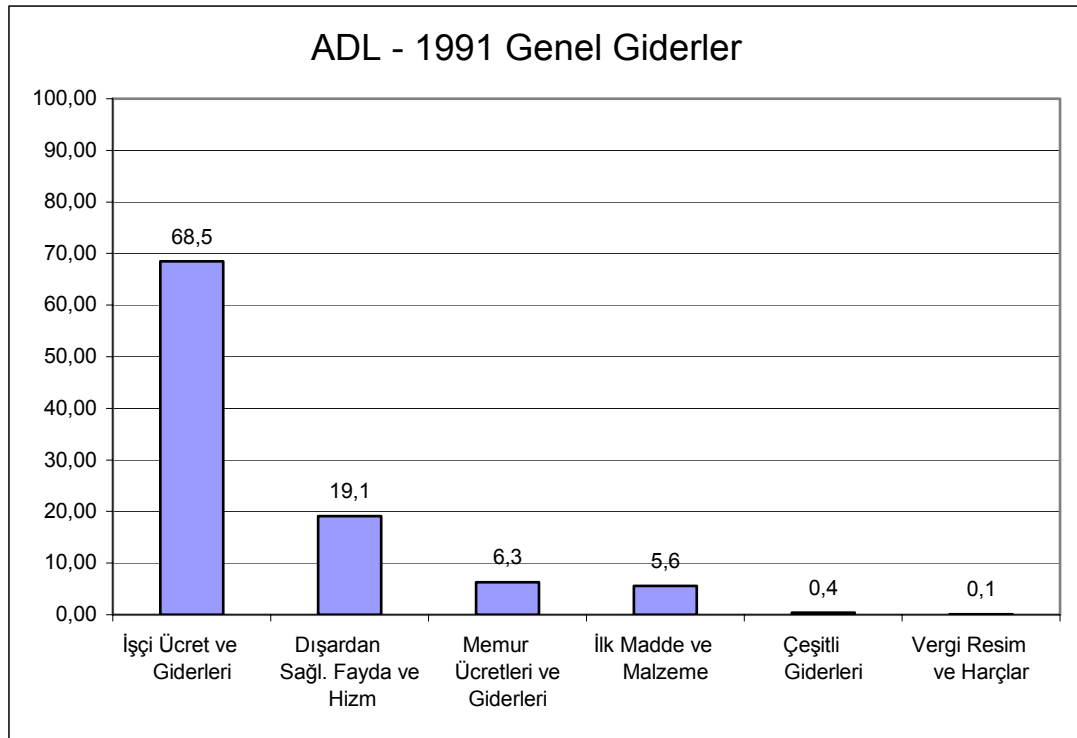
Pembe renkli üretim maliyetleri C sınıfı, 3. derecede önem taşıyan ve toplam maliyetin çok az bir kısmını oluşturan önemsenmeyecek maliyet kalemleridir.

Tablo 4.1 1991 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1991 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Malzeme	887427334,00	19,99	19,99
Akaryakıt ve Yağlar	766501505,00	17,27	37,26
Maden Direği	741936204,00	16,72	53,98
Demir Tahkimat Malzemesi	515662559,00	11,62	65,60
Sosyal İşler Malzemesi	485498509,00	10,94	76,54
Yedekler	448960061,00	10,12	86,65
Yatırım Malları	217333390,00	4,90	91,55
Demir ve Çelikler	160314492,00	3,61	95,16
Alet Edevat ve Teçh.	110736375,00	2,49	97,65
Kırtasiye Matbaa ve Büro Lev.	91191604,00	2,05	99,71
Patlayıcı Maddeler	12922000,00	0,29	100,00
İş Makinası Lastikleri		0	
İdare Teçhizatı		0	
Kömür		0	
<i>Ara Toplam</i>	4.438.484.033	100	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	54.356.571.053		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	4.970.940.299		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Müteahhit İstihkakları	12.403.036.631,00	81,68	81,68
Elektrik Giderleri	1.116.094.240,00	7,35	89,03
İşçi ve Memur Tas. Gid	780.355.295,00	5,14	94,16
Arazi Alımları	734.604.153,00	4,84	99,00

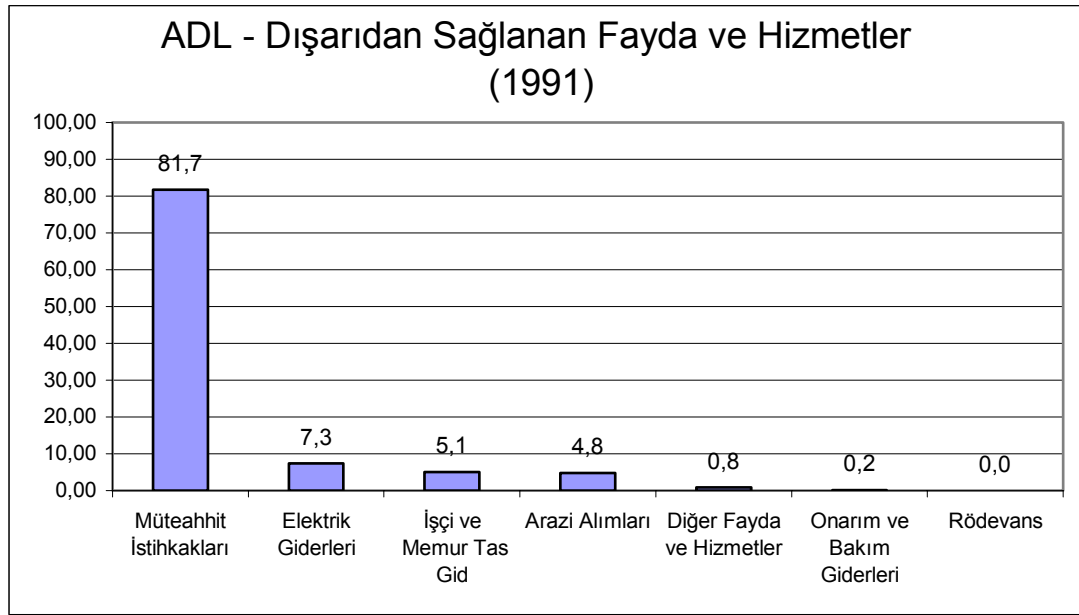
Diğer Fayda ve Hizmetler	121.377.017,00	0,80	99,80
Onarım ve Bakım Giderleri	28.376.888,00	0,19	99,99
Rödevans	1.765.175,00	0,01	100,00
Eğitim Dinlenme tesisleri		0	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0	
Ara Toplam	15.185.609.399	100	
5- Çeşitli Giderleri			
Haberleşme Giderleri	170767875,00	50,17	50,17
Isıtma Aydınlatma ve Su Giderleri	44802140,00	13,16	63,34
Dış Yapt. Sip. Giderleri	33783662,00	9,93	73,26
Kan. Pan. Mis. A. Giderleri	25143417,00	7,39	80,65
Kurs ve Seminer Giderleri	15622298,00	4,59	85,24
Mah. Tah. Not. Mot. Vek. Giderleri	13249389,00	3,89	89,14
Bir. Oda. Mer. Kur. Giderleri	11490000,00	3,38	92,51
Dahili Yapt Sip. Giderleri	10547996,00	3,10	95,61
Kitap Gazete ve Dergi Giderleri	7372792,00	2,17	97,78
İlan Giderleri	5756336,00	1,69	99,47
Diğer Çeşitli Giderler	1769350,00	0,52	99,99
Para Nakil Giderleri	42000,00	0,01	100,00
Bina ve Arazi Kiraları		0	
Makine ve Teçhizat Kiraları		0	
Reklam ve Numune Giderleri		0	
Sergi Giderleri		0	
Kur. Nesr. Ve Bas. Giderleri		0	
Telif Tercüme Giderleri		0	
Bilim ve Teknik Araştırma Giderleri		0	
Tören ve Donanma Giderleri		0	
Yardım ve Bağışlar		0	
Okul ve Öğrenci Giderleri		0	
Film Tiyatro ve Konser Giderleri		0	
Beden Terbiye Giderleri		0	
Sivil Savunma Giderleri		0	
Yüksek Denetleme Giderleri		0	
İstihbarat Giderleri		0	
Temsil Giderleri		0	
İş ve İşçi Bulma Kurumuna Ödenen Masraf		0	
Ara Toplam	340.347.255	100	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	42440800,00	39,19	39,19
Damga Vergisi	42142809,00	38,92	78,11
Diğer Vergi Resim ve Harçları	13641601,00	12,60	90,70
Bina ve Arazi Vergileri	10.066.700	9,30	100,00
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri		0	
Gider Vergisi		0	
Bel. Ver. Ve Resimler		0	
Devlet Hakkı		0	
Ara Toplam	108.291.910	100	
1991 TKİ	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	54.356.571.053	68,46	68,46
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	15.185.609.399	19,13	87,58

3- Memur Ücretleri ve Giderleri	4.970.940.299	6,26	93,84
1- İlk Madde ve Malzeme	4.438.484.033	5,59	99,43
5- Çeşitli Giderleri	340.347.255	0,43	99,86
6- Vergi Resim ve Harçlar	108.291.910	0,14	100,00
TOPLAM	79.400.243.949	100	

Şekil 4.3 ADL İşletmesi 1991 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 1991 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 68,5 nu “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 19,1 ile gelmektedir. Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler Maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.4 ADL İşletmesi 1991 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler kalrmine ait pareto grafiği

Müteahhit istihkakları %81,7 lik bir dilimle ilk sırada yer alıyor.

Sonuç olarak ADL işletmesinde 1991 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 68,5 ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle uğraşmak gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (%68,5)” alt maliyet kalemleriyle ilgilenmek, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler” (% 19,1) ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 81.7 ile “Müteahhit İstihkakları” , toplam maliyetin $0,191 \times 0,817 = 0,156$ yani % 15,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak en ufak bir iyileştirme çalışması toplam maliyette ciddi azalmalara yol açacaktır. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 7,35 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam

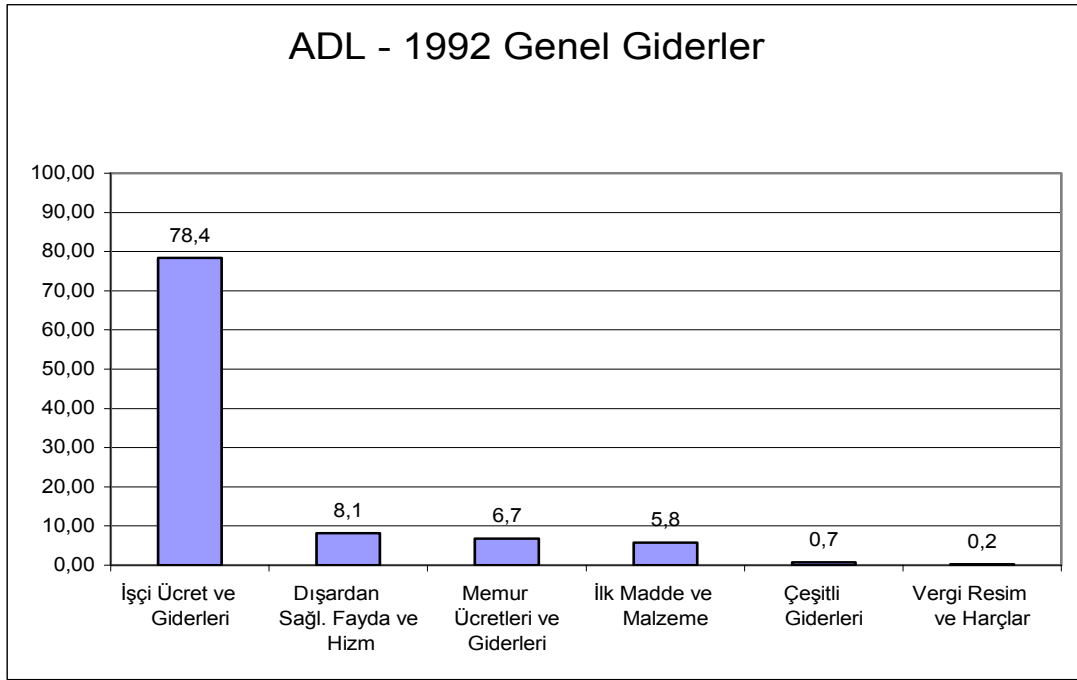
maliyetin $0,191 \times 0,0735 = 0,014$ yani % 1,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemi asgari bir seviyeye indirmek için elektrik tasarrufu yaptığımızı düşünelim ve bir önceki yıla göre % 20 lik bir tasarruf sağladığımızı varsayalım. Bu sağladığımız % 20 lik elektrik tasarrufu toplam maliyetin $0,014 \times 0,20 = 0,002$ sini yani % 0,2 sini oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu kalem ile uğraşmak yerine toplam maliyet üzerinde daha büyük etkisi olan diğer maliyet kalemlerine yönelmek daha doğru olacaktır.

4.2.1.2 ADL İşletmesi 1992 Yılı Verileri

Tablo 4.2 1992 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

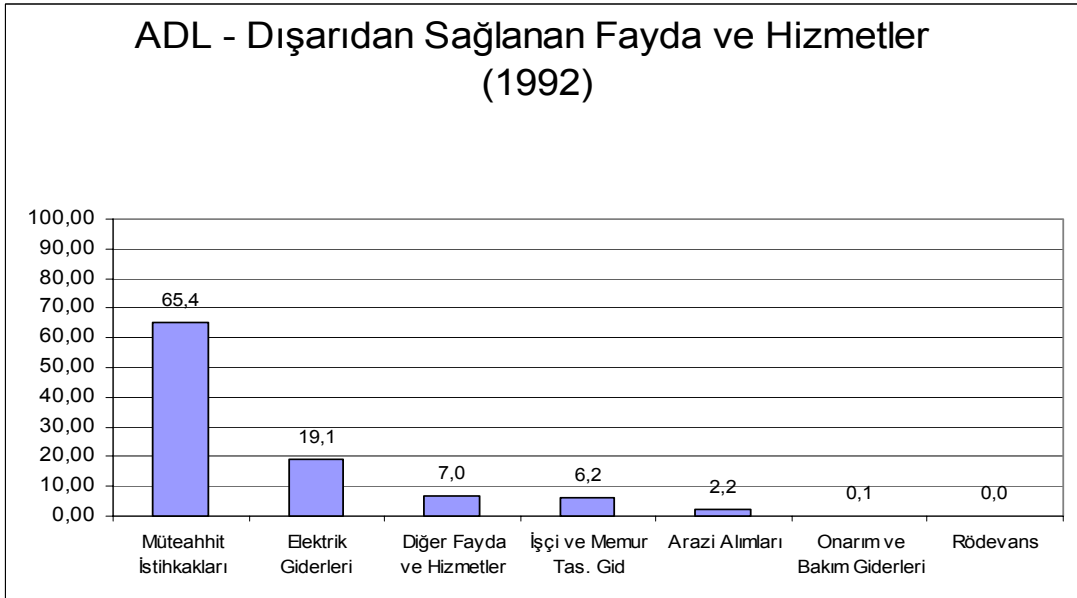
1992 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yatırım Malları	1.646.642.498	23,59	23,59
Akaryakıt ve Yağlar	1.265.604.858	18,13	41,73
Demir Tahkimat Malzemesi	1.126.677.389	16,14	57,87
Maden Direği	860.833.212	12,33	70,20
Sair Malzeme	790.950.379	11,33	81,54
Yedekler	468.269.505	6,71	88,25
Sosyal İşler Malzemesi	414.661.529	5,94	94,19
Alet Edevat ve Teçh.	153.502.674	2,20	96,39
Kırtasiye Matbaa ve Büro Lev.	110.882.117	1,59	97,98
Demir ve Çelikler	98.080.183	1,41	99,38
Patlayıcı Maddeler	43.134.000	0,62	100,00
İş Makinası Lastikleri		0	
İdare Teçhizatı		0	
Kömür		0	
<i>Ara Toplam</i>	6.979.238.344	100	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	94.751.795.032		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	8.119.289.387		
4- Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler			
Müteahhit İstihkakları	4.906.943.608	49,88	49,88
Elektrik Giderleri	1.952.347.224	19,85	69,73
Diğer Fayda ve Hizmetler	1.343.699.279	13,66	83,39
İşçi ve Memur Tas. Gid	1.211.718.402	12,32	95,71
Arazi Alımları	372.658.433	3,79	99,49
Onarım ve Bakım Giderleri	48.341.031	0,49	99,99
Rödevans	1.361.006	0,01	100,00
Eğitim ve Dinlenme Tesisi Giderleri		0	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0	
<i>Ara Toplam</i>	9.837.068.983	100	

5- Çeşitli Giderleri			
Haberleşme Giderleri	373.287.134	44,47	44,47
Para Nakil Giderleri	204.003.985	24,30	68,78
Dış Yapt. Sip. Giderleri	61.709.472	7,35	76,13
Mah. Tah. Not. Mot. Vek. Giderleri	50.426.606	6,01	82,14
Kan. Pan. Mis. A. Giderleri	45.808.703	5,46	87,60
Kurs ve Seminer Giderleri	39.889.126	4,75	92,35
Bir. Oda. Mer. Kur. Giderleri	20.298.000	2,42	94,77
Reklam ve Numune Giderleri	19.204.345	2,29	97,05
Kitap Gazete ve Dergi Giderleri	16.207.867	1,93	98,99
dahili Yapt Sip. Giderleri	7.420.394	0,88	99,87
İlan Giderleri	750.750	0,09	99,96
Diğer Çeşitli Giderler	347.163	0,04	100,00
Bina ve Arazi Kiraları		0	
Makine ve Teçhizat Kiraları		0	
Isıtma Aydınlatma ve Su Giderleri		0	
Serpi Giderleri		0	
Kur. Nesr. Ve Bas. Giderleri		0	
Telif Tercüme Giderleri		0	
Bilim ve Teknik Araştırma Giderleri		0	
Tören ve Donanma Giderleri		0	
Yardım ve Bağışlar		0	
Okul ve Öğrenci Giderleri		0	
Film Tiyatro ve Konser Giderleri		0	
Beden Terbiye Giderleri		0	
Sivil Savunma Giderleri		0	
Yüksek Denetleme Giderleri		0	
İstihbarat Giderleri		0	
Temsil Giderleri		0	
İş ve İşçi Bulma Kurumu		0	
<i>Ara Toplam</i>	839.353.545	100	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	153.736.624	59,29	59,29
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	63.921.400	24,65	83,94
Diğer Vergi Resim ve Harçları	22.202.788	8,56	92,50
Bina ve Arazi Vergileri	19.441.700	7,50	100,00
Dahilde Yapıtırılan Sigorta Giderleri		0	
Gider Vergisi		0	
Bel. Ver. Ve Resimler		0	
Devlet Hakkı		0	
<i>Ara Toplam</i>	259.302.512	100	
TKİ 1992	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	94.751.795.032	78,45	78,45
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	9.837.068.983	8,14	86,59
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	8.119.289.387	6,72	93,31
1- İlk Madde ve Malzeme	6.979.238.344	5,78	99,09
5- Çeşitli Giderleri	839.353.545	0,69	99,79
6- Vergi Resim ve Harçlar	259.302.512	0,21	100,00
TOPLAM	120.786.047.803	100	

Şekil 4.5 ADL İşletmesi 1992 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 1992 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 78,4 ünü “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 8,1 ile gelmektedir. Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler Maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.6 ADL İşletmesi 1992 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

Müteahhit istihkakları % 65,4 lük bir dilimle ilk sırada yer alıyor.

Sonuç olarak ADL işletmesinde 1992 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 78,4 ünü oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (%78,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler” (% 8,1) ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 65,4 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,081 \times 0,654 = 0,053$ yani % 5,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak bir iyileştirme çalışması toplam maliyette çok büyük çapta olmasa da azalmalara yol açacaktır. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 19,1 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,081 \times 0,191 = 0,015$ yani %1,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemi asgari bir seviyeye indirmek için elektrik tasarrufu yaptığımızı düşünelim ve bir önceki yıla göre % 20 lik bir tasarruf sağladığımızı varsayalım. Bu sağladığımız % 20 lik elektrik tasarrufu toplam maliyetin $0,015 \times 0,20 = 0,003$ ünü yani %0,3 ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu kalem ile uğraşmak yerine toplam maliyet üzerinde daha büyük etkisi olan diğer maliyet kalemlerine yönelmek daha doğru olacaktır.

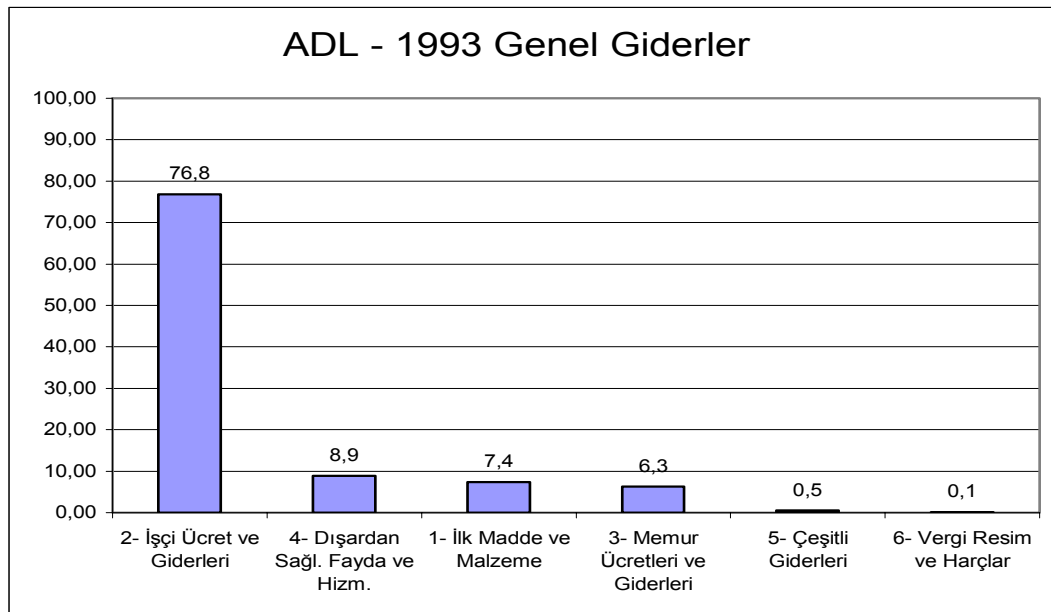
4.2.1.3 ADL İşletmesi 1993 Yılı Verileri

Tablo 4.3 1993 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1993 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yatırım Malları	5.976.757.081	37,09	37,09

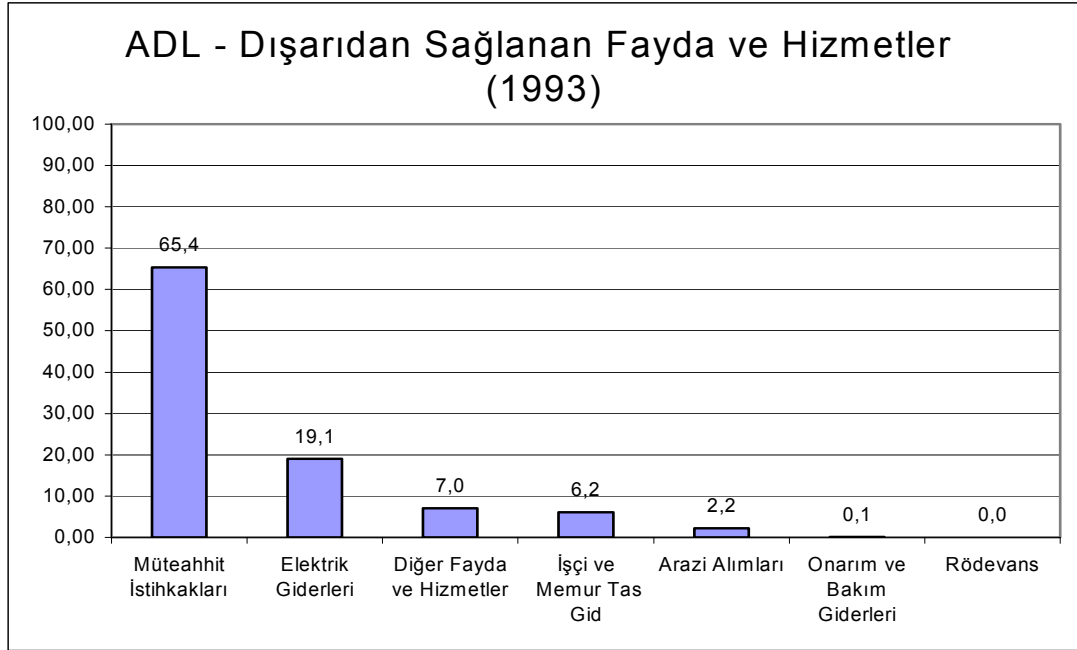
Demir Tahkimat Malzemesi	2.983.539.501	18,51	55,60
Akaryakıt ve Yağlar	1.865.962.197	11,58	67,18
Sair Malzeme	1.545.940.630	9,59	76,77
Maden Direği	1.461.005.342	9,07	85,83
Sosyal İşler Malzemesi	788.263.626	4,89	90,73
Yedekler	622.010.211	3,86	94,59
Demir ve Çelikler	330.665.904	2,05	96,64
Alet Edevat ve Teçh.	269.579.751	1,67	98,31
Kırtasiye Matbaa ve Büro Lev.	193.136.649	1,20	99,51
Patlayıcı Maddeler	79.307.000	0,49	100,00
İş Makinası Lastikleri		0,00	
İdare Teçhizatı		0,00	
Kömür		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	16.116.167.892	100	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	167.417.935.541		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	13.682.839.617		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Müteahhit İstihkakları	12.606.828.988	65,37	65,37
Elektrik Giderleri	3.676.171.039	19,06	84,43
Diğer Fayda ve Hizmetler	1.350.649.993	7,00	91,44
İşçi ve Memur Tas. Gid	1.188.229.901	6,16	97,60
Arazi Alımları	433.194.839	2,25	99,84
Onarım ve Bakım Giderleri	28.567.977	0,15	99,99
Rödevans	1.378.685	0,01	100,00
Didim Eğitim Dinlenme tesisleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	19.285.021.422	100	
5- Çeşitli Giderleri			
Isıtma Aydınlatma ve Su Giderleri	369.154.906	34,13	34,13
Haberleşme Giderleri	222.895.810	20,61	54,73
Dış Yapt. Sip. Giderleri	207.945.099	19,22	73,96
Kan. Pan. Mis. A. Giderleri	93.592.226	8,65	82,61
İlan Giderleri	52.335.318	4,84	87,45
Kitap Gazete ve Dergi Giderleri	32.609.704	3,01	90,46
Mah. Tah. Not. Mot. Vek. Giderleri	32.056.598	2,96	93,43
Bir. Oda. Mer. Kur. Giderleri	31.011.000	2,87	96,30
Kurs ve Seminer Giderleri	16.874.880	1,56	97,86
dahili Yapt Sip. Giderleri	10.616.098	0,98	98,84
Sivil Savunma Giderleri	7.700.000	0,71	99,55
Diğer Çeşitli Giderler	3.202.550	0,30	99,84
Para Nakil Giderleri	1.557.100	0,14	99,99
İş ve İşçi Bulma Kurumu	125.000	0,01	100,00
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Makine ve Teçhizat Kiraları		0,00	
Reklam ve Numune Giderleri		0,00	
Serpi Giderleri		0,00	
Kur. Nesr. Ve Bas. Giderleri		0,00	
Telif Tercüme Giderleri		0,00	
Bilim ve Teknik Araştırma Giderleri		0,00	
Tören ve Donanma Giderleri		0,00	
Yardım ve Bağışlar		0,00	

Okul ve Öğrenci Giderleri		0,00	
Film Tiyatro ve Konser Giderleri		0,00	
Beden Terbiye Giderleri		0,00	
Sivil Savunma Kurumu Giderleri		0,00	
Yüksek Denetleme Kurumu Giderleri		0,00	
İstihbarat Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
Ara Toplam	1.081.676.289	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	154.274.366	53,27	53,27
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	98.890.000	34,15	87,42
Diğer Vergi Resim ve Harçları	24.251.475	8,37	95,80
Bina ve Arazi Vergileri	12.177.000	4,20	100,00
Gider Vergisi		0,00	
Devlet Hakkı		0,00	
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	
Ara Toplam	289.592.841	100,00	
TKİ 1993	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	167.417.935.541	69,29	69,29
7- Amortisman ve Tük. Payları	23.761.124.934	9,83	79,12
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	19.285.021.422	7,98	87,10
1- İlk Madde ve Malzeme	16.116.167.892	6,67	93,77
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	13.682.839.617	5,66	99,43
5- Çeşitli Giderleri	1.081.676.289	0,45	99,88
6- Vergi Resim ve Harçlar	289.592.841	0,12	100,00
TOPLAM	241.634.358.536	100,00	

Şekil 4.7 ADL İşletmesi 1993 yılı genel giderlere ait pareto grafiği.

ADL işletmesinin 1993 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 76,8 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 8,9 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.8 ADL İşletmesi 1993 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği.

ADL işletmesinde 1993 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 76,8 ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olduğundan toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 76,8)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen

maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 8,9)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 65,4 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,089 \times 0,654 = 0,058$ yani % 5,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak bir iyileştirme çalışması toplam maliyette çok büyük çapta olmasa da azalmalara yol açacaktır. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 19,1 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,089 \times 0,191 = 0,017$ yani %1,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemi asgari bir seviyeye indirmek için elektrik tasarrufu yaptığımızı düşünelim ve bir önceki yıla göre % 20 lik bir tasarruf sağladığımızı varsayalım. Bu sağladığımız % 20 lik elektrik tasarrufu toplam maliyetin $0,017 \times 0,20 = 0,003$ ünü yani %0,3 ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu kalem ile uğraşmak yerine toplam maliyet üzerinde daha büyük etkisi olan diğer maliyet kalemlerine yönelmek daha doğru olacaktır.

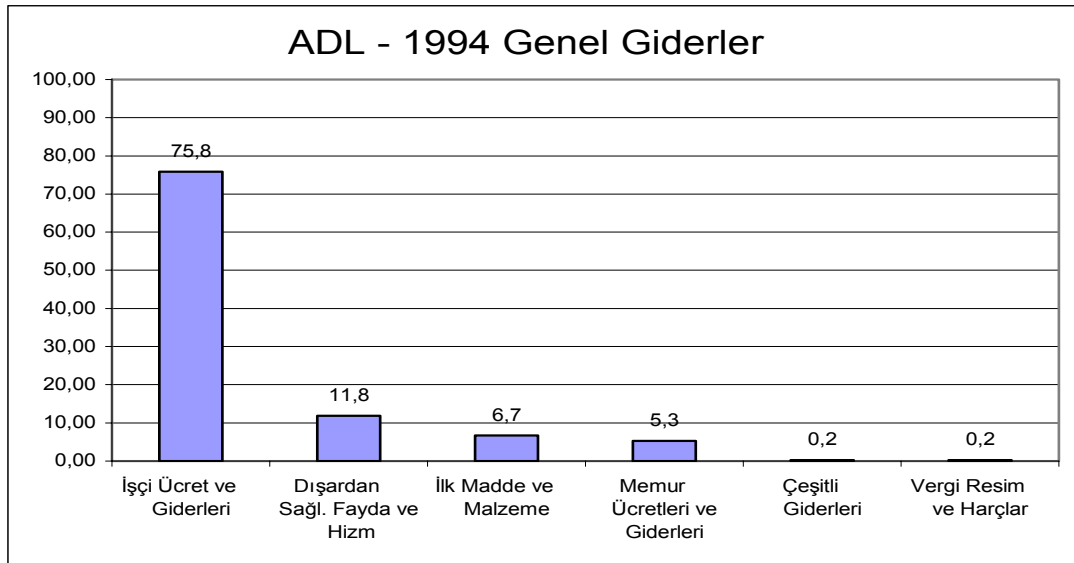
4.2.1.4 ADL İşletmesi 1994 Yılı Verileri

Tablo 4.4 1994 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1994 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yatırım Malları	7.567.512.234	30,08	30,08
Demir Tahkimat Malzemesi	3.735.958.888	14,85	44,93
Maden Direği	3.125.111.953	12,42	57,35
Motorin	2.360.560.562	9,38	66,73
Sosyal İşler Malzemesi	2.115.230.598	8,41	75,14
Sair Sarf malzemesi	1.709.339.818	6,79	81,94
Yedekler	1.020.059.811	4,05	85,99
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	774.461.331	3,08	89,07
Yağlar	559.953.513	2,23	91,30
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	487.389.943	1,94	93,23
Benzin	457.700.342	1,82	95,05
İnşaat Malzemesi	384.191.151	1,53	96,58
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	290.435.367	1,15	97,73
Dinamit	141.054.000	0,56	98,29
Kapsul	129.487.000	0,51	98,81
Çelik Halatlar	126.499.699	0,50	99,31
Diğer Lastikler	100.017.729	0,40	99,71
Bantlar ve Teferruatı	32.839.758	0,13	99,84
Tel ve Telden Mamul Eşya	24.227.750	0,10	99,94
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	7.223.000	0,03	99,97
Kimyasal Madde	6.259.783	0,02	99,99

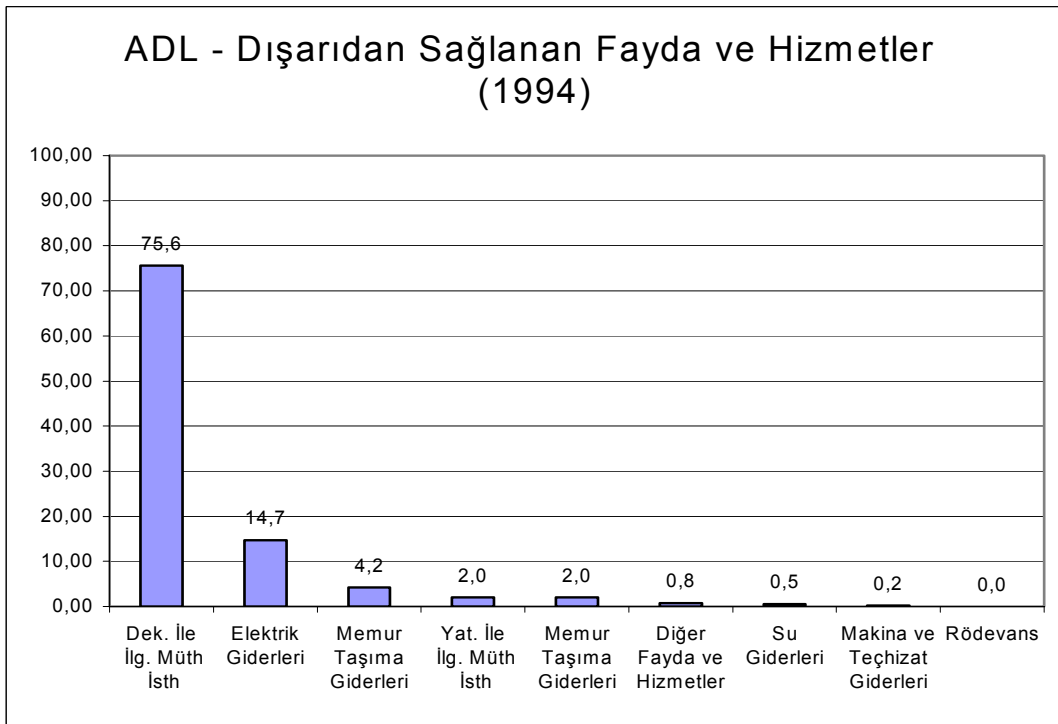
Vagonet ve Teferruatı	1.320.000	0,01	100,00
Kesici Uç Matkabı Burgu	1.096.195	0,00	100,00
Hasır Çelik		0,00	
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	
İnfilaklı Fitol		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
Emulan		0,00	
Gecikme Rölesi		0,00	
İlk Hareket Fişegi		0,00	
Fuel-Oil		0,00	
Gazyağı		0,00	
İş Makinaları Lastikleri		0,00	
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	
Tij		0,00	
Ray Malzemesi		0,00	
Manyetit		0,00	
Birket İlk Maddesi		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	25.157.930.425	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	285.792.378.665		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	19.795.897.555		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	33.693.056.051	75,59	75,59
Elektrik Giderleri	6.564.763.962	14,73	90,32
Memur Taşıma Giderleri	1.874.381.459	4,21	94,53
Yat. İle İlg. Müt. İsth.	908.228.503	2,04	96,56
Memur Taşıma Giderleri	888.048.642	1,99	98,56
Diğer Fayda ve Hizmetler	338.804.820	0,76	99,32
Su Giderleri	212.983.919	0,48	99,79
Makina ve Teçhizat Giderleri	90.834.889	0,20	100,00
Rödevans	1.322.695	0,00	100,00
Diğ. Müt.İsth.		0,00	
Arazi Alımları		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri		0,00	
İşçi Taşıma Giderleri		0,00	
Onarım ve Bakım Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	44.572.424.940	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Haberleşme Giderleri	224.126.700	25,42	25,42
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri	195.633.453	22,19	47,62
İlan Giderleri	132.571.487	15,04	62,66
İş ve İşçi Bulma Giderleri	74.607.009	8,46	71,12
Mah. Tah.Not Giderleri	64.991.770	7,37	78,49

Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	57.875.000	6,57	85,06
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	43.188.621	4,90	89,96
Temsil Giderleri	23.961.274	2,72	92,67
Diğer Çeşitli Giderler	19.444.038	2,21	94,88
Bed. Terb. Giderleri	15.540.000	1,76	96,64
Kurs ve Seminer Giderleri	15.237.500	1,73	98,37
Para Nakit Giderleri	14.364.129	1,63	100,00
Reklam ve Num. Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri		0,00	
Telif Ter. Giderleri		0,00	
Bil. Tek. Araştırma Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Yardım ve Bağışlar		0,00	
Okul ve Öğretim Giderleri		0,00	
Film Tiy. Kons. Giderleri		0,00	
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Dış. Yap. Sig. Giderleri		0,00	
Dah. Yap. Sig. Giderleri		0,00	
Misafir Ağırlama Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	881.540.981	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	392.931.000	51,54	51,54
Damga Vergisi	174.107.802	22,84	74,38
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	148.059.000	19,42	93,80
Diğer Vergi Resim ve Harçları	47.250.723	6,20	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	
Çevre Temizlik Vergisi		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	762.348.525	100,00	
TKİ 1994	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	285.792.378.665	75,81	75,81
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	44.572.424.940	11,82	87,64
1- İlk Madde ve Malzeme	25.157.930.425	6,67	94,31
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	19.795.897.555	5,25	99,56
5- Çeşitli Giderleri	881.540.981	0,23	99,80
6- Vergi Resim ve Harçlar	762.348.525	0,20	100,00
TOPLAM	376.962.521.091	100,00	

Şekil 4.9 ADL İşletmesi 1994 yılı genel giderlere ait pareto grafiği.

ADL işletmesinin 1994 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 75,8 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 11,8 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.10 ADL İşletmesi 1994 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği.

ADL işletmesinde 1994 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 75,8 ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 75,8)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 11,8)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 75,6 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,118 \times 0,756 = 0,083$ yani % 8,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak bir iyileştirme çalışması toplam maliyette çok büyük çapta olmasa da azalmalara yol açacaktır. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,7 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,118 \times 0,14,7 = 0,016$ yani %1,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemi asgari bir seviyeye indirmek için elektrik tasarrufu yaptığımızı düşünelim ve bir önceki yıla göre % 20 lik bir tasarruf sağladığımızı varsayalım. Bu sağladığımız % 20 lik elektrik tasarrufu toplam maliyetin $0,016 \times 0,20 = 0,003$ ünü yani %0,3 ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu kalem ile uğraşmak yerine toplam maliyet üzerinde daha büyük etkisi olan diğer maliyet kalemlerine yönelmek daha doğru olacaktır.

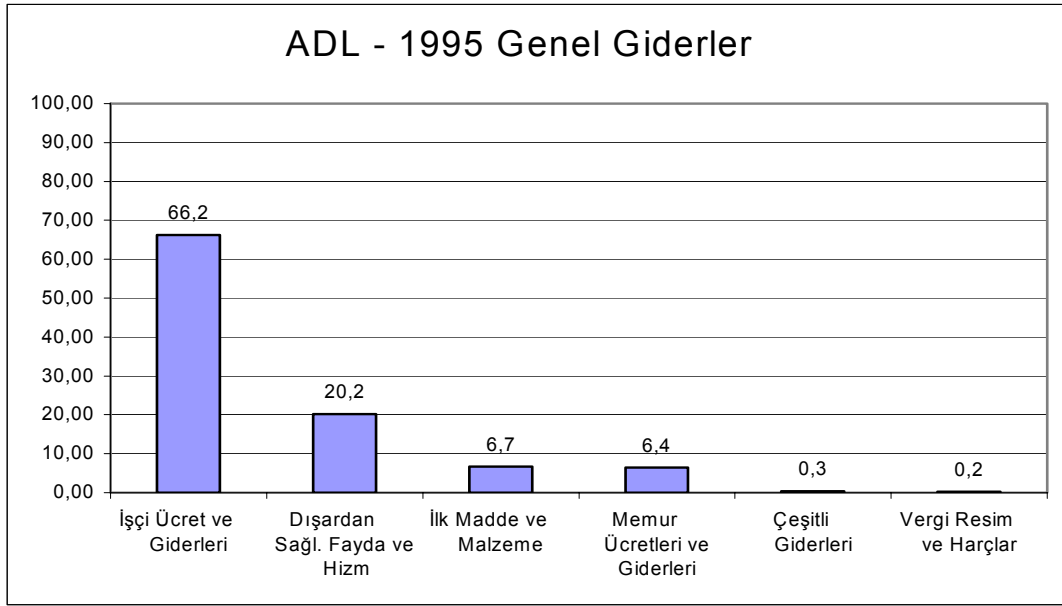
4.2.1.5 ADL İşletmesi 1995 Yılı Verileri

Tablo 4.5 1995 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1995 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Demir Tahkimat Malzemesi	8.994.164.454	26,52	26,52
yatırım malları	5.628.289.000	16,59	43,11
Sosyal İşler Malzemesi	3.676.663.340	10,84	53,95
Motorin	3.255.612.783	9,60	63,55
Sair Sarf malzemesi	2.565.589.028	7,56	71,12
Maden Direği	2.147.087.249	6,33	77,45

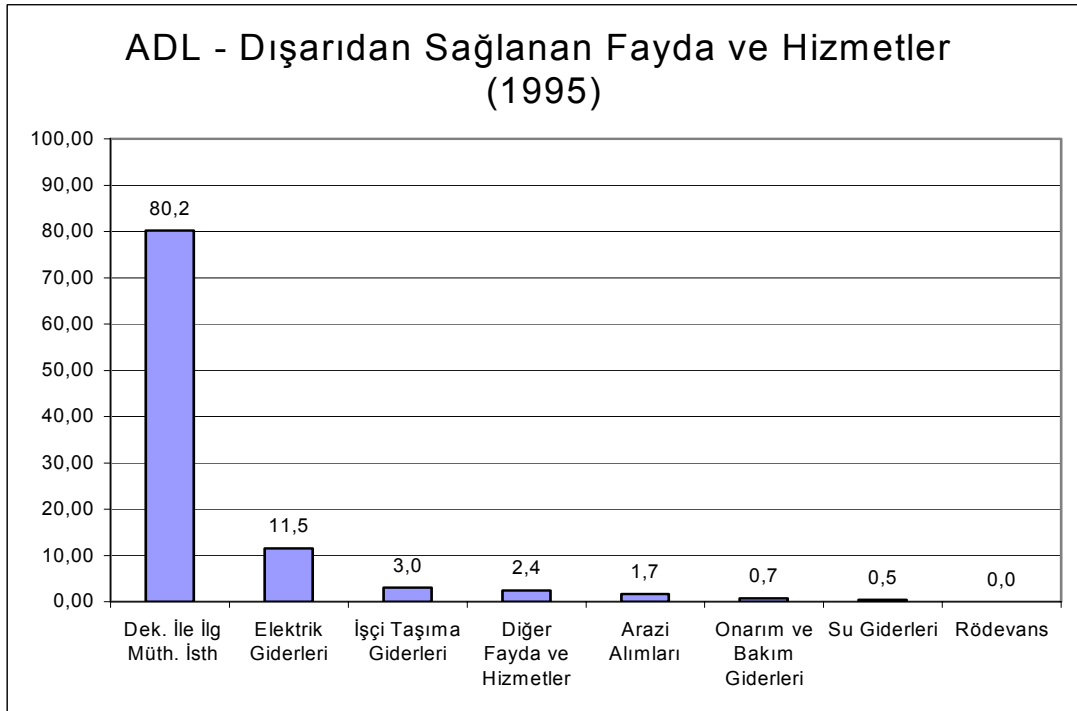
Yedekler	1.880.605.496	5,54	82,99
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	1.442.478.435	4,25	87,25
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.171.422.100	3,45	90,70
Yağlar	788.157.888	2,32	93,02
Benzin	787.772.270	2,32	95,35
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	480.846.901	1,42	96,77
Çelik Halatlar	352.378.529	1,04	97,80
İnşaat Malzemesi	246.319.674	0,73	98,53
Diğer Lastikler	223.714.984	0,66	99,19
Kapsul	95.220.000	0,28	99,47
Dinamit	91.997.000	0,27	99,74
Tel ve Telden Mamul Eşya	48.008.600	0,14	99,88
Kesici Uç Matkabı Burgu	30.255.120	0,09	99,97
Kimyasal Madde	8.295.653	0,02	100,00
Ray Malzemesi	917.000	0,00	100,00
Hidrolik Tahkimat Malzemesi		0,00	
Hasır Çelik		0,00	
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	
İnfilaklı Fitol		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
Emulan		0,00	
Gecikme Rölesi		0,00	
İlk Hareket Fişegi		0,00	
Fuel-Oil		0,00	
Gazyağı		0,00	
İş Makinaları Lastikleri		0,00	
Bantlar ve Teferruatı		0,00	
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	
Vagonet ve Teferruatı		0,00	
Tij		0,00	
Manyetit		0,00	
Bir ket İlk Maddesi		0,00	
Toplam	33.915.795.504	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	335.682.699.440		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	32.539.986.306		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.	82.194.805.561	80,19	80,19
Elektrik Giderleri	11.781.791.314	11,49	91,68
İşçi Taşıma Giderleri	3.085.835.972	3,01	94,69
Diğer Fayda ve Hizmetler	2.507.375.047	2,45	97,14
Arazi Alımları	1.757.127.595	1,71	98,85
Onarım ve Bakım Giderleri	700.661.674	0,68	99,54
Su Giderleri	472.804.660	0,46	100,00
Rödevans	1.537.240	0,00	100,00
Yat. İle İlg. Müth. İsth.		0,00	
Diğ. Müt.İsth.		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri		0,00	
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	

Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
Toplam	102.501.939.063	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dış. Yap. Sig. Giderleri	494.856.297	31,34	31,34
Haberleşme Giderleri	248.133.344	15,71	47,05
Mah. Tah.Not Giderleri	243.644.614	15,43	62,48
İlan Giderleri	173.546.424	10,99	73,48
Misafir Ağırlama Giderleri	97.245.482	6,16	79,63
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	95.196.000	6,03	85,66
Kurs ve Seminer Giderleri	61.228.000	3,88	89,54
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	54.809.492	3,47	93,01
Sivil Savunma Giderleri	46.570.000	2,95	95,96
Dah. Yap. Sig. Giderleri	42.851.946	2,71	98,68
Diğer Çeşitli Giderler	16.240.616	1,03	99,70
Temsil Giderleri	4.521.739	0,29	99,99
Para Nakit Giderleri	158.000	0,01	100,00
Reklam ve Num. Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri		0,00	
Telif Ter. Giderleri		0,00	
Bil. Tek. Araştırma Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Yardım ve Bağışlar		0,00	
Okul ve Öğretim Giderleri		0,00	
Film Tiy. Kons. Giderleri		0,00	
Bed. Terb. Giderleri		0,00	
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
İş ve İşçi Bulma Giderleri		0,00	
Toplam	1.579.001.954	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	345.991.499	29,95	29,95
Damga Vergisi	335.350.364	29,03	58,97
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	241.714.000	20,92	79,90
Bina ve Arazi Vergileri	184.438.000	15,96	95,86
Bel. Ver. Ve Resimler	47.830.000	4,14	100,00
Çevre Temizlik Vergisi		0,00	
Toplam	1.155.323.863	100,00	
1995 TKİ	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	335.682.699.440	66,16	66,16
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	102.501.939.063	20,20	86,36
1- İlk Madde ve Malzeme	33.915.795.504	6,68	93,05
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	32.539.986.306	6,41	99,46
5- Çeşitli Giderleri	1.579.001.954	0,31	99,77
6- Vergi Resim ve Harçlar	1.155.323.863	0,23	100,00
TOPLAM	507.374.746.130	100,00	

Şekil 4.11 ADL İşletmesi 1995 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 1995 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 66,2 sini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 20,2 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.12 ADL İşletmesi 1995 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinde 1995 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 66,2 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 66,2)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 20,2)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 80,2 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,202 \times 0,802 = 0,162$ yani % 16,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim $0,162 \times 0,20 = \% 3,20$ toplam maliyette % 3,20 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 11,5 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,202 \times 0,115 = 0,023$ yani % 2,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemi asgari bir seviyeye indirmek için elektrik tasarrufu yaptığımızı düşünelim ve bir önceki yıla göre % 20 lik bir tasarruf sağladığımızı varsayalım. Bu sağladığımız % 20 lik elektrik tasarrufu toplam maliyetin $0,023 \times 0,20 = 0,004$ ünü yani %0,4 ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu kalem ile uğraşmak yerine toplam maliyet üzerinde daha büyük etkisi olan diğer maliyet kalemlerine yönelmek daha doğru olacaktır.

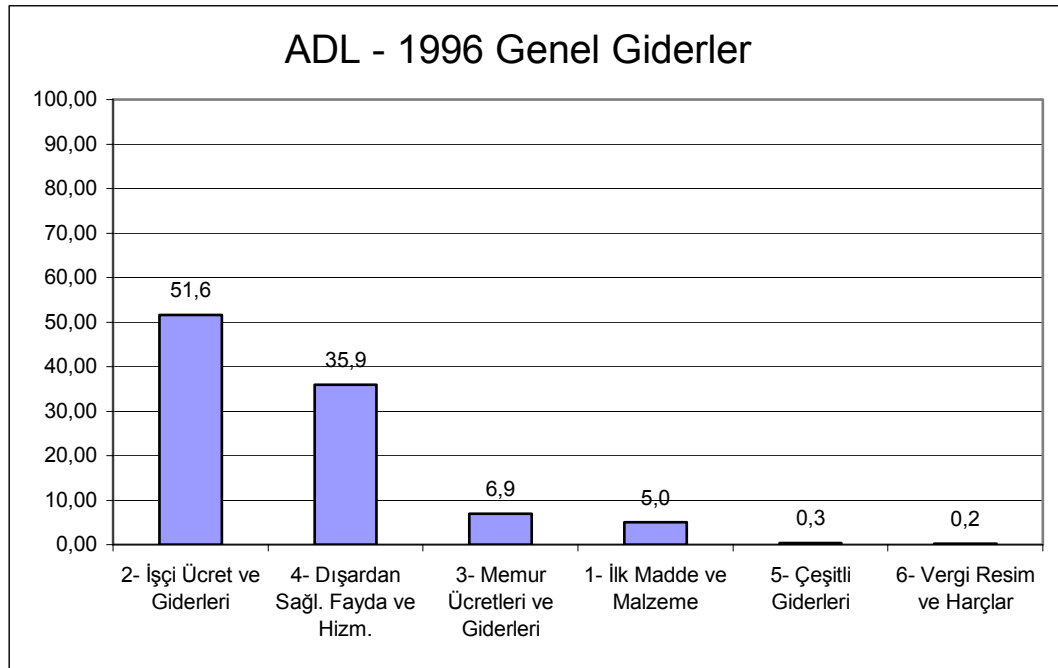
4.2.1.6 ADL İşletmesi 1996 Yılı Verileri

Tablo 4.6 1996 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1996 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Sarf malzemesi	8.188.529.819	17,71	17,71
Sosyal İşler Malzemesi	5.761.462.482	12,46	30,17
Motorin	5.466.283.512	11,82	41,99
Yatırım malları	5.377.680.000	11,63	53,62
Maden Direği	4.858.582.114	10,51	64,12
Yedekler	3.700.435.506	8,00	72,13
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	2.976.176.271	6,44	78,56
Demir Tahkimat Malzemesi	2.595.900.000	5,61	84,18
Benzin	1.704.536.146	3,69	87,86
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.495.654.199	3,23	91,10
Yağlar	1.233.054.316	2,67	93,76
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	951.047.378	2,06	95,82
İnşaat Malzemesi	847.732.364	1,83	97,65
Diğer Lastikler	395.456.802	0,86	98,51
Çelik Halatlar	210.158.720	0,45	98,96
Kapsul	193.530.000	0,42	99,38
Dinamit	150.825.000	0,33	99,71
Tel ve Telden Mamul Eşya	51.685.880	0,11	99,82
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	46.688.040	0,10	99,92
Kimyasal Madde	23.749.800	0,05	99,97
Kesici Uç Matkabı Burgu	7.450.290	0,02	99,99
Vagonet ve Teferruatı	5.024.500	0,01	100,00
İlk Hareket Fişegi	600.000	0,00	100,00
Hasır Çelik		0,00	
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	
İnfilaklı Fitol		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
Emulan		0,00	
Gecikme Rölesi		0,00	
Fuel-Oil		0,00	
Gazyağı		0,00	
İş Makinaları Lastikleri		0,00	
Bantlar ve Teferruatı		0,00	
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	
Tij		0,00	
Ray Malzemesi		0,00	
Manyetit		0,00	
Birkef İlk Maddesi		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	46.242.243.139	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	477.350.911.476		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	63.715.851.683		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.	290.302.951.749	87,45	87,45
Elektrik Giderleri	27.050.781.395	8,15	95,60

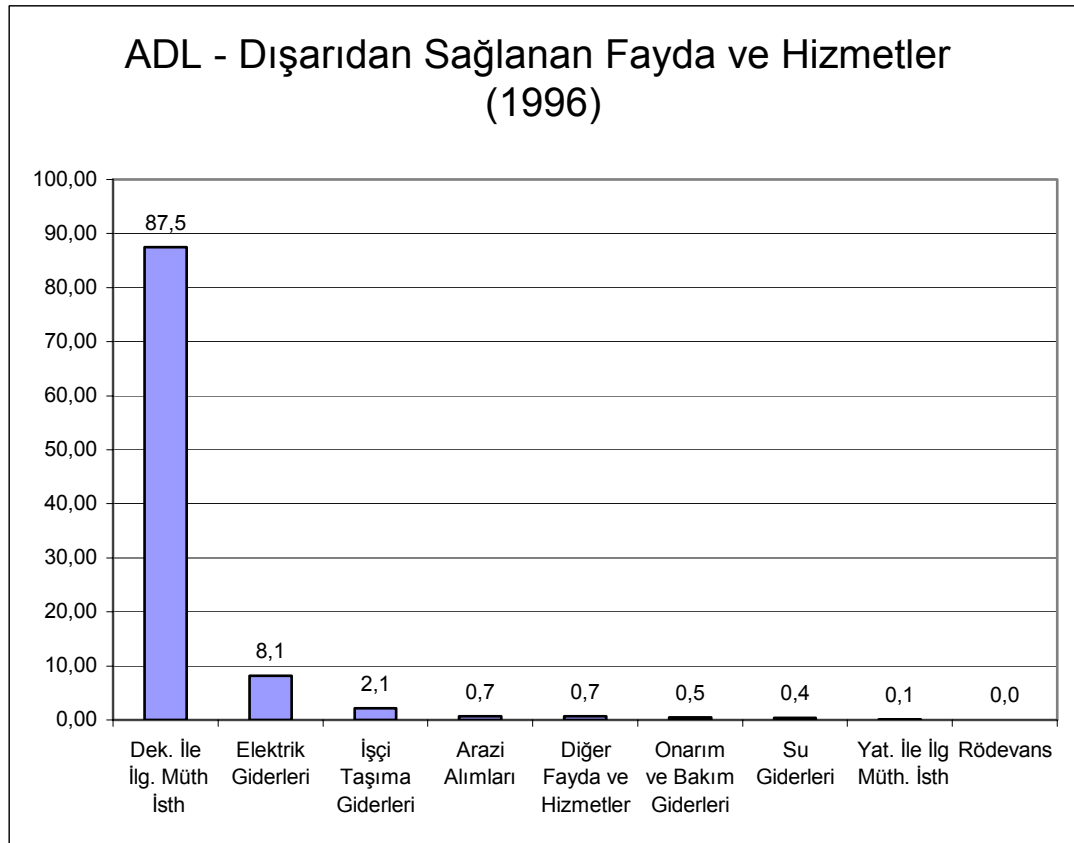
İşçi Taşıma Giderleri	7.102.819.287	2,14	97,74
Arazi Alımları	2.265.288.024	0,68	98,42
Diğer Fayda ve Hizmetler	2.189.476.030	0,66	99,08
Onarım ve Bakım Giderleri	1.587.997.861	0,48	99,56
Su Giderleri	1.231.846.189	0,37	99,93
Yat. İle İlg. Müt. İsth.	226.293.436	0,07	100,00
Rödevans	1.177.865	0,00	100,00
Diğ. Müt.İsth.		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri		0,00	
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	331.958.631.836	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Mah. Tah.Not Giderleri	785.592.588	24,74	24,74
Dış. Yap. Sig. Giderleri	735.300.679	23,15	47,89
İlan Giderleri	492.644.541	15,51	63,40
Haberleşme Giderleri	350.687.839	11,04	74,44
Misafir Ağırlama Giderleri	275.334.511	8,67	83,11
Diğer Çeşitli Giderler	196.464.910	6,19	89,30
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	146.040.000	4,60	93,90
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	122.433.623	3,86	97,75
Dah. Yap. Sig. Giderleri	47.832.075	1,51	99,26
Kurs ve Seminer Giderleri	23.245.262	0,73	99,99
Para Nakit Giderleri	315.002	0,01	100,00
Reklam ve Num. Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri		0,00	
Telif Ter. Giderleri		0,00	
Bil. Tek. Araştırma Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Yardım ve Bağışlar		0,00	
Okul ve Öğretim Giderleri		0,00	
Film Tiy. Kons. Giderleri		0,00	
Bed. Terb. Giderleri		0,00	
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
İş ve İşçi Bulma Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	3.175.891.030	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	1.016.863.062	48,30	48,30
Diğer Vergi Resim ve Harçları	536.947.978	25,51	73,81
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	285.764.000	13,57	87,39
Bina ve Arazi Vergileri	191.124.000	9,08	96,47

Bel. Ver. Ve Resimler	74.393.580	3,53	100,00
Ara Toplam	2.105.092.620	100,00	
1996 TKİ	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	477.350.911.476	51,63	51,63
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	331.958.631.836	35,90	87,54
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	63.715.851.683	6,89	94,43
1- İlk Madde ve Malzeme	46.242.243.139	5,00	99,43
5- Çeşitli Giderleri	3.175.891.030	0,34	99,77
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.105.092.620	0,23	100,00
TOPLAM	924.548.621.784	100,00	

Şekil 4.13 ADL İşletmesi 1996 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 1996 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 51,6 sını “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 35,9 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.14 ADL İşletmesi 1996 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinde 1996 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 51,6 sını oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 51,6)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 35,9)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en

büyüğü % 87,5 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,359 \times 0,875 = 0,314$ yani % 31,41 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,314 \times 0,20 =$ % 6,28 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 8,1 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,359 \times 0,081 = 0,029$ yani % 2,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalem ile uğraşmak yerine toplam maliyet üzerinde daha büyük etkisi olan diğer maliyet kalemlerine yönelmek daha doğru olacaktır.

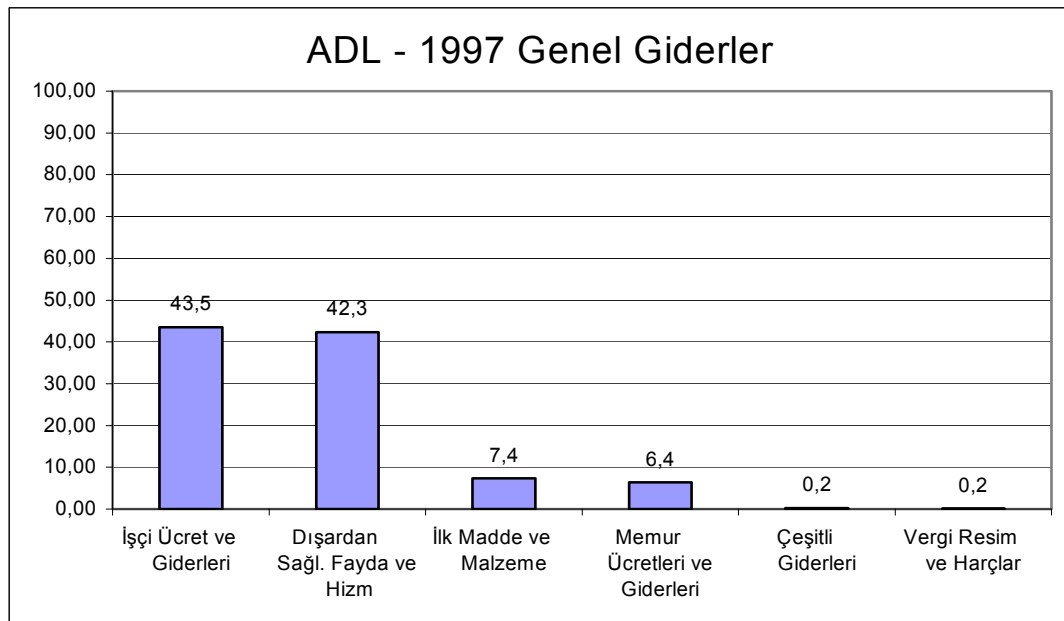
4.2.1.7 ADL İşletmesi 1997 Yılı Verileri

Tablo 4.7 1997 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1997 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yatırım Malları	67.490.533.626	40,48	40,482
Sair Sarf malzemesi	19.965.788.817	11,98	52,458
Demir Tahkimat Malzemesi	19.894.776.587	11,93	64,391
Sosyal İşler Malzemesi	13.475.178.652	8,08	72,474
Yedekler	13.314.751.882	7,99	80,460
Motorin	10.990.702.700	6,59	87,052
Maden Direği	6.436.169.749	3,86	90,913
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	3.989.624.505	2,39	93,306
Benzin	2.540.798.433	1,52	94,830
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	2.101.466.279	1,26	96,090
İnşaat Malzemesi	1.527.036.679	0,92	97,006
Yağlar	1.360.176.955	0,82	97,822
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	1.318.522.828	0,79	98,613
Tel ve Telden Mamul Eşya	1.208.985.064	0,73	99,338
Diğer Lastikler	449.835.870	0,27	99,608
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	257.957.654	0,15	99,763
Çelik Halatlar	157.110.080	0,09	99,857
Kesici Uç Matkabı Burgu	89.566.137	0,05	99,911
Kapsul	60.800.000	0,04	99,947
Kimyasal Madde	44.779.775	0,03	99,974
Dinamit	36.540.000	0,02	99,996
İş Makinaları Lastikleri	4.549.500	0,00	99,999
İlk Hareket Fişeceği	2.200.000	0,00	100,000
Hasır Çelik		0,00	
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	
İnfilaklı Fitol		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
Emulan		0,00	

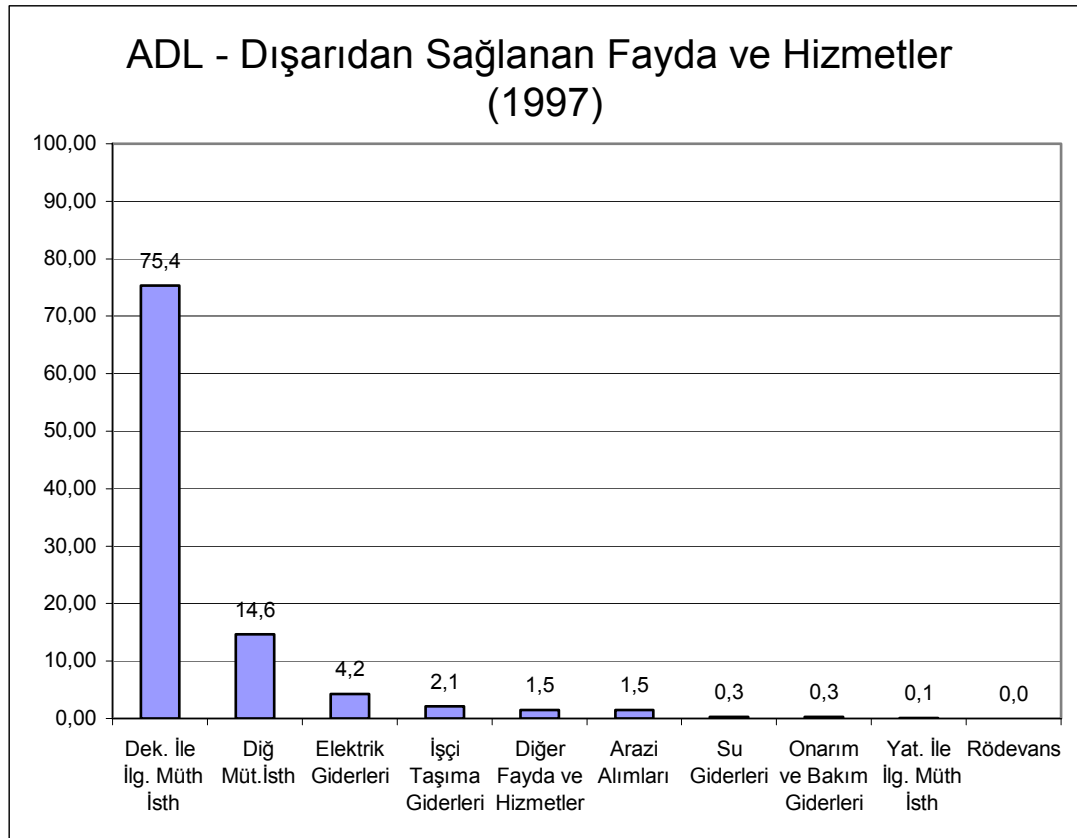
Gecikme Röllesi		0,00	
Fuel-Oil		0,00	
Gazyağı		0,00	
Bantlar ve Teferruatı		0,00	
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	
Vagonet ve Teferruatı		0,00	
Tij		0,00	
Ray Malzemesi		0,00	
Manyetit		0,00	
Bir ket İlk Maddesi		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	166.717.851.772	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	978.897.218.412		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	144.587.730.106		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. MÜth. İsth.	716.946.231.029	75,35	75,4
Diğ. Müt.İsth.	139.313.019.683	14,64	90,0
Elektrik Giderleri	40.165.577.798	4,22	94,2
İşçi Taşıma Giderleri	19.859.747.242	2,09	96,3
Diğer Fayda ve Hizmetler	14.435.505.609	1,52	97,8
Arazi Alımları	14.357.742.485	1,51	99,3
Su Giderleri	2.853.059.524	0,30	99,6
Onarım ve Bakım Giderleri	2.668.278.929	0,28	99,9
Yat. İle İlg. MÜth. İsth.	825.000.000	0,09	100,0
Rödevans	1.159.080	0,00	100,0
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri		0,00	
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	951.425.321.379	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.143.729.628	21,01	21,007
Haberleşme Giderleri	1.092.262.530	20,06	41,069
Mah. Tah.Not Giderleri	1.011.185.200	18,57	59,642
Diğer Çeşitli Giderler	879.380.071	16,15	75,794
Kurs ve Seminer Giderleri	429.146.606	7,88	83,676
Misafir Ağırlama Giderleri	384.863.912	7,07	90,745
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	213.493.000	3,92	94,667
İlan Giderleri	134.089.394	2,46	97,129
Dah. Yap. Sig. Giderleri	78.417.322	1,44	98,570
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	77.870.865	1,43	100,000
Para Nakit Giderleri		0,00	
Reklam ve Num. Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri		0,00	

Telif Ter. Giderleri		0,00	
Bil. Tek. Araştırma Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Yardım ve Bağışlar		0,00	
Okul ve Öğretim Giderleri		0,00	
Film Tiy. Kons. Giderleri		0,00	
Bed. Terb. Giderleri		0,00	
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
İş ve İşçi Bulma Giderleri		0,00	
Ara Toplam	5.444.438.528	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	1.596.466.794	43,81	43,812
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	943.892.000	25,90	69,715
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	812.979.870	22,31	92,026
Bina ve Arazi Vergileri	191.938.000	5,27	97,294
Bel. Ver. Ve Resimler	98.622.000	2,71	100,000
Ara Toplam	3.643.898.664	100,00	
1997 TKİ	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	978.897.218.412	43,49	43,493
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	951.425.321.379	42,27	85,765
1- İlk Madde ve Malzeme	166.717.851.772	7,41	93,172
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	144.587.730.106	6,42	99,596
5- Çeşitli Giderleri	5.444.438.528	0,24	99,838
6- Vergi Resim ve Harçlar	3.643.898.664	0,16	100,000
TOPLAM	2.250.716.458.861	100,00	

Şekil 4.15 ADL İşletmesi 1997 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 1997 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 43,5 unu “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 42,3 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.16 ADL İşletmesi 1997 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinde 1997 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 43,5 unu oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan

sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 43,5)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 42,3)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 75,4 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,423 \times 0,754 = 0,318$ yani % 31,89 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitte yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,318 \times 0,20 = 0,0636$ lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,6 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,423 \times 0,146 = 0,061738$ yani % 6,1 ini oluşturmaktadır.

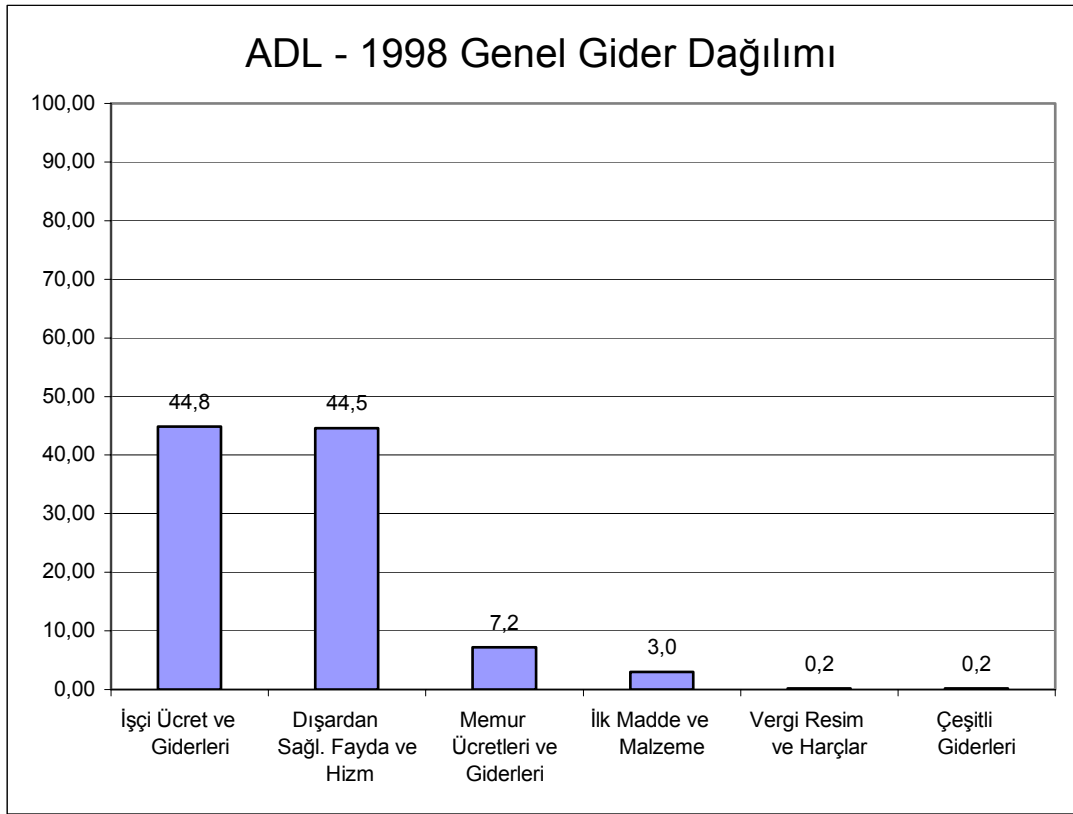
4.2.1.8 ADL İşletmesi 1998 Yılı Verileri

Tablo 4.8 1998 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1998 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Sarf malzemesi	36.687.026.660	31,50	31,50
Motorin	14.199.844.784	12,19	43,69
Yatırım Malları	13.471.836.951	11,57	55,26
Yedekler	12.928.155.129	11,10	66,36
Maden Direği	9.774.702.713	8,39	74,75
Sosyal İşler Malzemesi	7.626.892.422	6,55	81,30
Benzin	4.090.364.052	3,51	84,81
Demir Tahkimat Malzemesi	3.245.839.546	2,79	87,60
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	3.000.398.492	2,58	90,17
İnşaat Malzemesi	2.389.405.352	2,05	92,23
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	2.225.705.504	1,91	94,14
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	2.134.341.031	1,83	95,97
Yağlar	2.069.291.972	1,78	97,75
Diğer Lastikler	715.671.514	0,61	98,36
Kapsul	426.336.700	0,37	98,73
Çelik Halatlar	408.631.000	0,35	99,08
Dinamit	324.484.475	0,28	99,36
Kesici Uç Matkabı Burgu	235.297.335	0,20	99,56
Tel ve Telden Mamul Eşya	221.908.659	0,19	99,75
Ray Malzemesi	183.750.000	0,16	99,91

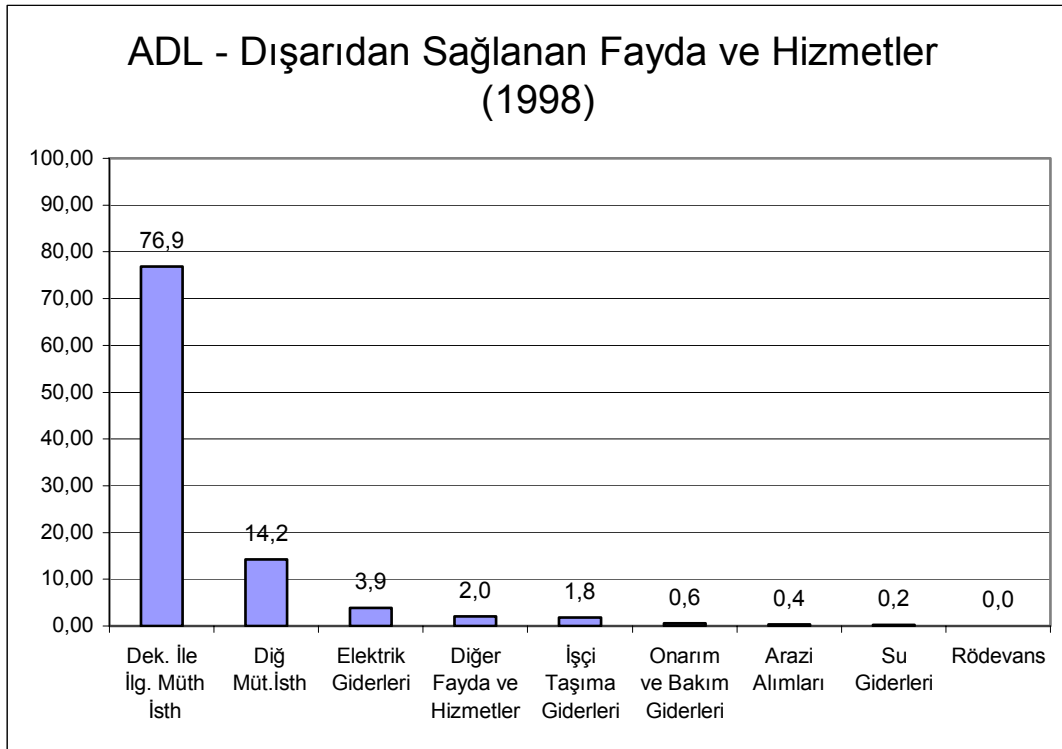
İş Makinaları Lastikleri	99.333.334	0,09	99,99
Kimyasal Madde	7.781.916	0,01	100,00
İlk Hareket Fişegi	2.200.000	0,00	100,00
Hidrolik Tahkimat Malzemesi		0,00	
Hasır Çelik		0,00	
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	
İnfilaklı Fitol		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
Emulan		0,00	
Gecikme Rölesi		0,00	
Fuel-Oil		0,00	
Gazyağı		0,00	
Bantlar ve Teferruatı		0,00	
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	
Vagonet ve Teferruatı		0,00	
Tij		0,00	
Manyetit		0,00	
Birket İlk Maddesi		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	116.469.199.541	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.741.148.078.987		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	279.371.156.320		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	1.329.909.066.419	76,90	76,90
Diğ. Müt.İsth.	245.772.563.777	14,21	91,12
Elektrik Giderleri	67.557.802.390	3,91	95,02
Diğer Fayda ve Hizmetler	34.567.786.439	2,00	97,02
İşçi Taşıma Giderleri	31.369.548.372	1,81	98,83
Onarım ve Bakım Giderleri	9.862.097.849	0,57	99,40
Arazi Alımları	6.392.692.678	0,37	99,77
Su Giderleri	3.896.896.414	0,23	99,9999
Rödevans	1.495.770	0,0001	100,00
Yat. İle İlg. Müt. İsth.		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri		0,00	
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	1.729.329.950.108	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.588.752.017	20,04	20,04
Haberleşme Giderleri	1.350.825.553	17,04	37,08
İlan Giderleri	1.185.450.000	14,95	52,03
Diğer Çeşitli Giderler	771.941.575	9,74	61,76
Misafir Ağırlama Giderleri	719.197.392	9,07	70,84
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	675.000.000	8,51	79,35

Mah. Tah.Not Giderleri	569.408.509	7,18	86,53
Kurs ve Seminer Giderleri	475.012.393	5,99	92,52
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	464.160.364	5,85	98,38
Dah. Yap. Sig. Giderleri	128.671.160	1,62	100,00
Para Nakit Giderleri		0,00	
Reklam ve Num. Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri		0,00	
Telif Ter. Giderleri		0,00	
Bil. Tek. Araştırma Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Yardım ve Bağışlar		0,00	
Okul ve Öğretim Giderleri		0,00	
Film Tiy. Kons. Giderleri		0,00	
Bed. Terb. Giderleri		0,00	
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
İş ve İşçi Bulma Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	7.928.418.963	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	2.630.711.832	32,93	32,93
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	2.491.823.853	31,19	64,12
Bina ve Arazi Vergileri	1.622.666.000	20,31	84,43
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.109.193.000	13,88	98,32
Bel. Ver. Ve Resimler	134.496.000	1,68	100,00
<i>Ara Toplam</i>	7.988.890.685	100,00	
1998 TKİ	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.741.148.078.987	44,85	44,85
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	1.729.329.950.108	44,54	89,39
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	279.371.156.320	7,20	96,59
1- İlk Madde ve Malzeme	116.469.199.541	3,00	99,59
6- Vergi Resim ve Harçlar	7.988.890.685	0,21	99,80
5- Çeşitli Giderleri	7.928.418.963	0,20	100,00
TOPLAM	3.882.235.694.604	100,00	

Şekil 4.17 ADL İşletmesi 1998 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 1998 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 44,8 unu “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 44,5 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.18 ADL İşletmesi 1998 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinde 1998 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 44,8 unu oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 44,8)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 44,5)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 75,4 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,445 \times 0,769 = 0,342$ yani % 34,22 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak

görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,342 \times 0,20 =$ % 6,84 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,6 ile “Diğer Müteahhit. İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,423 \times 0,142 = 0,061$ yani % 6,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemdede de tasarrufa gidilerek önemsenecek miktarda kazanç sağlanabilir.

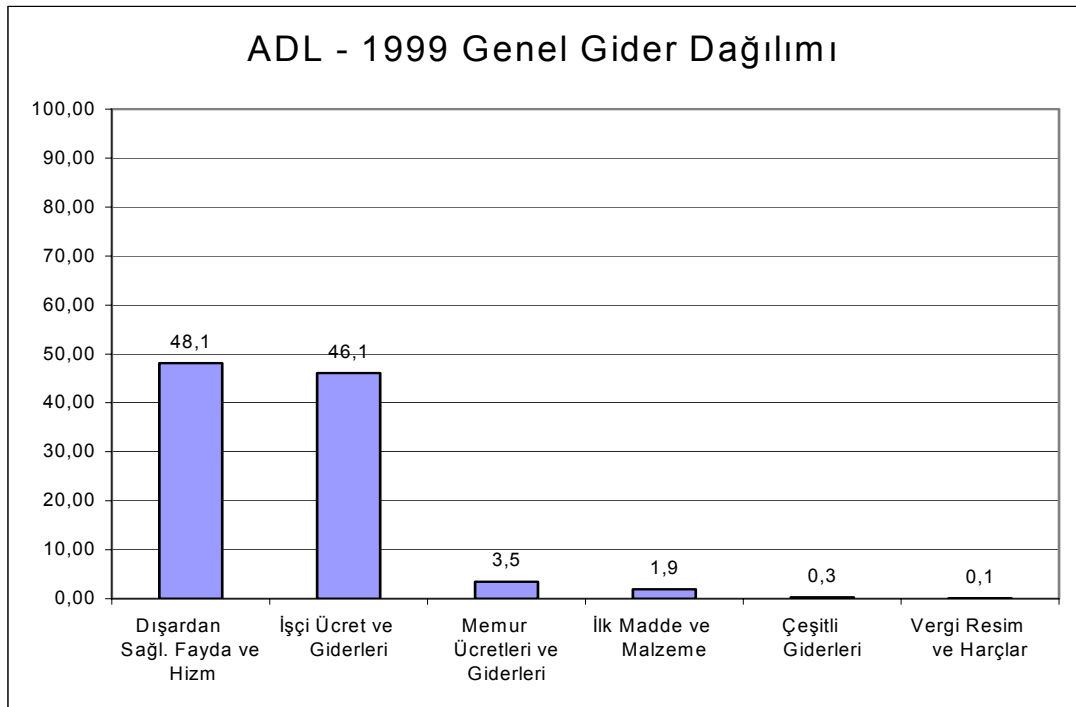
4.2.1.9 ADL İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.9 1999 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

1999 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Sarf malzemesi	59.434.633.185	38,02	38,02
Motorin	23.078.518.017	14,76	52,78
Maden Direği	15.366.433.469	9,83	62,61
Yedekler	14.673.156.309	9,39	71,99
Sosyal İşler Malzemesi	12.547.281.269	8,03	80,02
Demir Tahkimat Malzemesi	6.502.500.000	4,16	84,18
Benzin	6.023.140.949	3,85	88,03
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	5.582.072.447	3,57	91,60
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	3.535.507.216	2,26	93,86
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	3.218.452.043	2,06	95,92
Yağlar	3.004.399.491	1,92	97,84
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	2.525.906.605	1,62	99,46
Diğer Lastikler	525.304.634	0,34	99,79
Kapsul	165.733.541	0,11	99,90
Dinamit	146.640.552	0,09	99,99
İş Makinaları Lastikleri	5.949.438	0,00	100,00
İlk Hareket Fişeği	2.200.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	100,00
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	100,00
İnfilaklı Fİtil		0,00	100,00
Hasır Çelik		0,00	100,00
Gecikme Rölesi		0,00	100,00
Gazyağı		0,00	100,00
Emulan		0,00	
Çelik Halatlar		0,00	
Bantlar ve Teferruatı		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
Ara Toplam	156.337.829.165	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri			
Çıplak İşçilik	1.437.566.545.189	38,88	38,88
Toplu Sözleşme İkrariyeleri	520.185.281.154	14,07	52,95
Kanuni İkrariyeler	511.563.000.000	13,84	66,78
Hafta ve Genel Tatil Ücreti	337.664.989.637	9,13	75,92

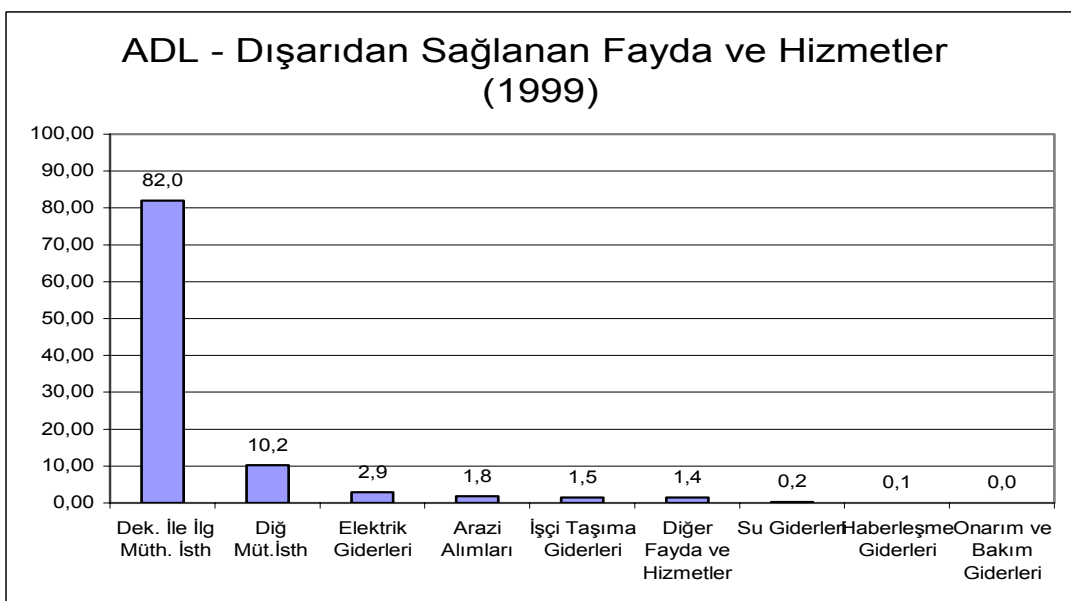
Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı	266.353.783.008	7,20	83,12
İzin Ücretleri	243.805.972.475	6,59	89,72
İaşe Bedeli (Nakdi)	115.047.852.291	3,11	92,83
Sosyal Yardım Zammı	74.496.267.306	2,01	94,84
Tasarrufu Teşvik Katılma Payı	55.065.475.411	1,49	96,33
Çalışılan Hafta ve Genel Tatil Ücreti	46.020.439.042	1,24	97,58
Süt Bedeli	27.896.153.000	0,75	98,33
İstihsal Primi	18.306.837.858	0,50	98,83
Gece Çalışma Primi	11.111.708.307	0,30	99,13
Diğer Sosyal Ödemeler	10.577.118.029	0,29	99,41
İşten Ayrılma Tazminatı	10.338.641.161	0,28	99,69
Dikiş Ücreti	5.570.356.166	0,15	99,84
Aydınlatma ve Sabun Giderleri	3.198.241.656	0,09	99,93
Fazla Mesai	2.033.113.376	0,05	99,98
Ölüm Yardımı	547.500.000	0,01	100,00
Doğum Yardımı	32.500.000	0,00	100,00
Evlendirme Yardımı	30.000.000	0,00	100,00
Vardiya Zammı			
Yakıtlık Kömür Yardımı			
Öncelikli Yörelere Ödenen Ek Tazm.			
Olağanüstü Hal Tazminatı			
İşsizlik Sigortası Katılma Payı			
Geçici İş Görememezlik Ödeneği			
Ara Toplam	3.697.411.775.066		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	279.371.156.320		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	3.167.126.207.193	82,00	82,00
Diğ. Müt.İsth.	392.949.659.600	10,17	92,17
Elektrik Giderleri	112.647.316.332	2,92	95,09
Arazi Alımları	68.586.132.418	1,78	96,86
İşçi Taşıma Giderleri	57.039.128.512	1,48	98,34
Diğer Fayda ve Hizmetler	53.932.390.887	1,40	99,74
Su Giderleri	8.141.765.400	0,21	99,95
Haberleşme Giderleri	2.047.465.428	0,05	99,9991
Onarım ve Bakım Giderleri	34.050.000	0,00	100,00
Rödevans	1.017.435	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yurtiçi Kamyon Navlun		0,00	
Tahvil ve Tartı Giderleri		0,00	
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Ara Toplam	3.862.505.133.205	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	4.503.734.762	21,94	21,94
Memur Yollukları	2.794.797.569	13,62	35,56

İlan Giderleri	2.782.099.470	13,55	49,11
Dış. Yap. Sig. Giderleri	2.581.711.344	12,58	61,69
Mah. Tah.Not Giderleri	2.314.322.807	11,28	72,97
Staj Ücreti ve Giderleri	1.838.920.676	8,96	81,93
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.064.938.000	5,19	87,11
Diğer Çeşitli Giderler	993.040.438	4,84	91,95
Memur Eğitim Giderleri	645.949.000	3,15	95,10
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	600.521.338	2,93	98,02
Misafir Ağırlama Giderleri	255.500.000	1,24	99,27
İşçi Eğitim Giderleri	150.000.000	0,73	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
Telif Ter. Giderleri		0,00	
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Reklam ve Num. Giderleri		0,00	
Para Nakil Giderleri		0,00	
Okul ve Öğretim Giderleri		0,00	
Müfettiş Yollukları		0,00	
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri		0,00	
İşçi Kamp Yol parası		0,00	
İş ve İşçi Bulma Giderleri		0,00	
Film Tiy. Kons. Giderleri		0,00	
Dah. Yap. Sig. Giderleri		0,00	
Bil. Tek. Araştırma Giderleri		0,00	
Bed. Terb. Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	20.525.535.404	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.920.682.406	27,50	27,50
Bina ve Arazi Vergileri	2.844.749.260	26,78	54,28
Damga Vergisi	2.660.796.349	25,05	79,33
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.960.924.000	18,46	97,79
Çevre Temizlik Vergisi	234.968.840	2,21	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler	0	0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	10.622.120.855	100,00	
1999 TKİ	ADL	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	3.862.505.133.205	48,12	48,12
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.697.411.775.066	46,06	94,18
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	279.371.156.320	3,48	97,66
1- İlk Madde ve Malzeme	156.337.829.165	1,95	99,61
5- Çeşitli Giderleri	20.525.535.404	0,26	99,87
6- Vergi Resim ve Harçlar	10.622.120.855	0,13	100,00
TOPLAM	8.026.773.550.015	100,00	

Şekil 4.19 ADL İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 1999 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 48,1 ini “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” oluşturmaktadır. Hemen arkasından % 46,1 ile “İşçi Ücret ve Giderleri” gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.20 ADL İşletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 48,1 ini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü %82,0 ile “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,481 \times 0,82 = 0,394$ yani % 39,44 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitlerle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,394 \times 0,20 = \% 7,88$ lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 10,2 ile “Diğer Müteahhit. İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,481 \times 0,102 = 0,049$ yani % 4,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de tasarrufa gidilerek önemsenecek miktarda kazanç sağlanabilir.

“Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler” maliyet kaleminin ardından gelen en önemli kalem % 46,1 ile “İşçi Ücret ve Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 46,1)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacaktır.

4.2.1.10 ADL İşletmesi 2000 Yılı Verileri

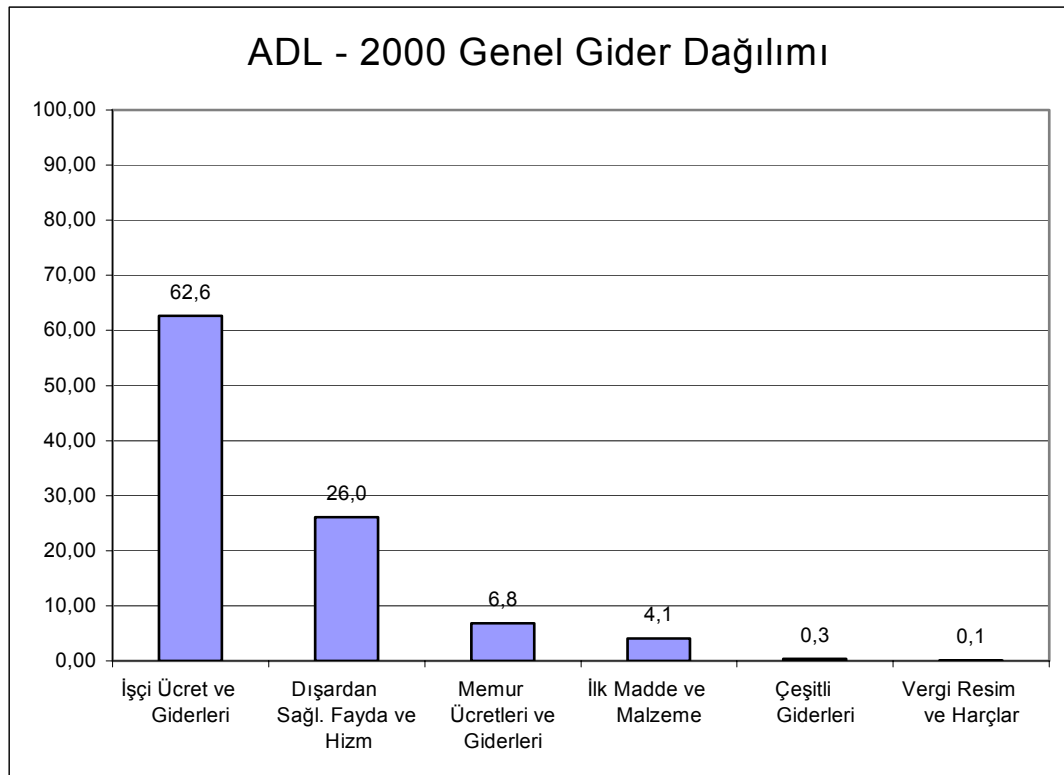
Tablo 4.10 2000 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

2000 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Sarf malzemesi	180.596.287.911	44,16	44,16
Yedekler	66.598.411.646	16,29	60,45
Motorin	47.642.448.083	11,65	72,10
Maden Direği	31.335.172.319	7,66	79,77
Sosyal İşler Malzemesi	25.827.616.322	6,32	86,08

Benzin	12.316.370.732	3,01	89,09
Bantlar ve Teferruatı	9.241.139.736	2,26	91,35
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	7.532.575.287	1,84	93,20
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	6.986.385.427	1,71	94,90
Demir Tahkimat Malzemesi	5.953.092.692	1,46	96,36
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	4.414.507.504	1,08	97,44
Yağlar	4.238.243.715	1,04	98,48
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	2.412.451.474	0,59	99,07
Çelik Halatlar	1.442.500.608	0,35	99,42
Dinamit	785.731.695	0,19	99,61
Diğer Lastikler	662.984.006	0,16	99,77
Kapsul	626.102.625	0,15	99,93
İş Makinaları Lastikleri	283.156.726	0,07	100,00
İlk Hareket Fişegi	20.000.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	
İnfilaklı Fitol		0,00	
Hasır Çelik		0,00	
Gecikme Rölesi		0,00	
Gazyağı		0,00	
Emulan		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	408.915.178.508	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri			
Çıplak İşçilik	2.440.942.527.044	38,89	38,89
Toplu Sözleşme İkrariyeleri	775.979.174.148	12,36	51,26
Kanuni İkrariyeler	728.550.834.865	11,61	62,87
Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı	720.934.309.011	11,49	74,35
Hafta ve Genel Tatil Ücreti	524.981.911.839	8,36	82,72
İzin Ücretleri	481.223.497.290	7,67	90,39
İşe Bedeli (Nakdi)	183.686.794.026	2,93	93,31
Sosyal Yardım Zammı	117.070.921.797	1,87	95,18
Çalışılan Hafta ve Genel Tatil Ücreti	77.484.506.815	1,23	96,41
İşsizlik Sigortası Katılma Payı	60.842.360.905	0,97	97,38
Tasarrufu Teşvik Katılma Payı	43.540.462.622	0,69	98,08
Süt Bedeli	40.660.435.000	0,65	98,72
İstihsal Primi	17.216.132.964	0,27	99,00
Gece Çalışma Primi	17.035.543.886	0,27	99,27
Dikiş Ücreti	10.970.710.385	0,17	99,45
Yakımlık Kömür Yardımı	10.260.596.662	0,16	99,61
Diğer Sosyal Ödemeler	9.336.561.370	0,15	99,76
Fazla Mesai	6.518.430.041	0,10	99,86
Aydınlatma ve Sabun Giderleri	5.009.100.735	0,08	99,94
İşten Ayrılma Tazminatı	3.109.899.561	0,05	99,99
Ölüm Yardımı	500.000.000	0,01	100,00
Doğum Yardımı	60.000.000	0,00	100,00
Evlendirme Yardımı	20.000.000	0,00	100,00
Vardiya Zammı			
Öncelikli Yörelere Ödenen Ek Tazm.			
Olağanüstü Hal Tazminatı			

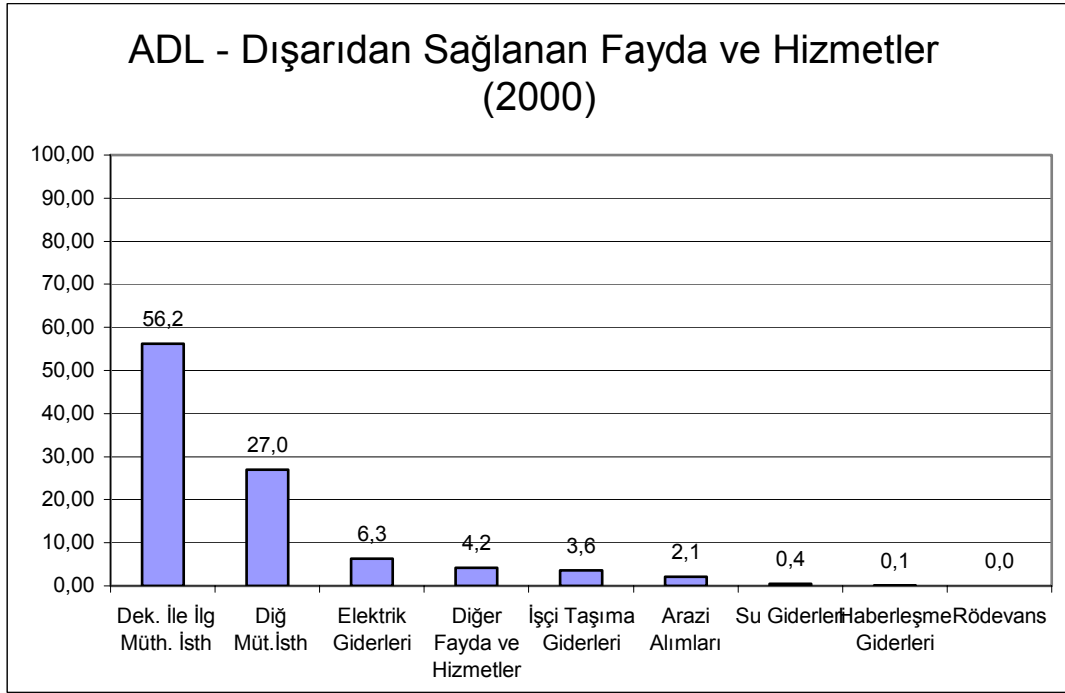
Geçici İş Görememezlik Ödeneği			
Ara Toplam	6.275.934.710.966		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	681.859.610.500		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. MÜth. İsth.	1.466.803.681.597	56,20	56,20
Diğ. Müt.İsth.	704.338.861.134	26,99	83,19
Elektrik Giderleri	164.790.816.739	6,31	89,51
Diğer Fayda ve Hizmetler	110.217.991.622	4,22	93,73
İşçi Taşıma Giderleri	93.735.839.017	3,59	97,32
Arazi Alımları	54.787.249.927	2,10	99,42
Su Giderleri	11.514.499.266	0,44	99,86
Haberleşme Giderleri	3.620.015.473	0,14	100,00
Rödevans	1.389.000	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun		0,00	
Yurtiçi Kamyon Navlun		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	
Onarım ve Bakım Giderleri		0,00	
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Ara Toplam	2.609.810.343.775	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler	6.090.001.435	18,42	18,42
Mah. Tah.Not Giderleri	4.612.148.808	13,95	32,38
Dış. Yap. Sig. Giderleri	3.972.937.842	12,02	44,40
İşçi Yollukları	3.860.333.219	11,68	56,08
Memur Yollukları	3.085.007.678	9,33	65,41
İlan Giderleri	2.966.033.667	8,97	74,38
Staj Ücreti ve Giderleri	2.738.305.006	8,28	82,67
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.812.357.500	5,48	88,15
Misafir Ağırlama Giderleri	1.050.000.000	3,18	91,33
Dah. Yap. Sig. Giderleri	956.500.000	2,89	94,22
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	863.832.727	2,61	96,83
Memur Eğitim Diderleri	835.467.830	2,53	99,36
İşçi Eğitim Giderleri	211.046.500	0,64	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
Telif Ter. Giderleri		0,00	
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Reklam ve Num. Giderleri		0,00	
Para Nakil Giderleri		0,00	
Okul ve Öğretim Giderleri		0,00	
Müfettiş Yollukları		0,00	
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri		0,00	
İşçi Kamp Yol parası		0,00	

İş ve İşçi Bulma Giderleri		0,00	
Film Tiy. Kons. Giderleri		0,00	
Bil. Tek. Araştırma Giderleri		0,00	
Bed. Terb. Giderleri		0,00	
Ara Toplam	33.053.972.212	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	3.679.183.460	36,06	36,06
Bina ve Arazi Vergileri	3.585.867.000	35,15	71,21
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.423.980.000	23,76	94,97
Diğer Vergi Resim ve Harçları	291.508.815	2,86	97,83
Çevre Temizlik Vergisi	221.516.160	2,17	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
Ara Toplam	10.202.055.435	100,00	
2000 TKİ	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	6.275.934.710.966	62,64	62,64
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	2.609.810.343.775	26,05	88,68
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	681.859.610.500	6,81	95,49
1- İlk Madde ve Malzeme	408.915.178.508	4,08	99,57
5- Çeşitli Giderleri	33.053.972.212	0,33	99,90
6- Vergi Resim ve Harçlar	10.202.055.435	0,10	100,00
TOPLAM	10.019.775.871.396	100,00	

Şekil 4.21 ADL İşletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 2000 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 62,6 sı “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 26,0 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.22 ADL İşletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 62,6 sını oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 62,6)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen

maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 26,0)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 56,2 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,260 \times 0,562 = 0,146$ yani % 14,61 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,146 \times 0,20 = 0,029$ yani % 2,92 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 27 ile “Diğer Müteahhit. İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,260 \times 0,270 = 0,070$ yani % 7,0 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de tasarrufa gidilerek önemsenecek miktarda kazanç sağlanabilir.

4.2.1.11. ADL İşletmesi 2001 Yılı Verileri

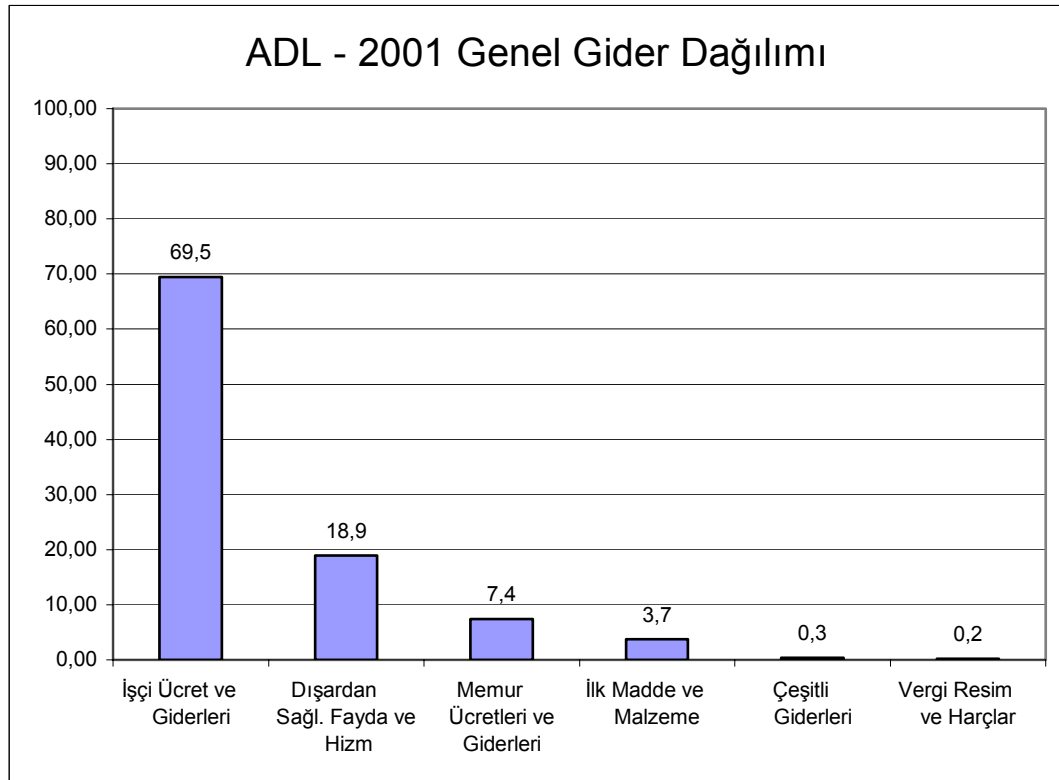
Tablo 4.11 2001 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

2001 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Sarf Malzemesi	174.533.002.893	38,32	38,32
Motorin	75.166.805.091	16,50	54,82
Yedekler	58.850.624.101	12,92	67,74
Maden Direği	53.673.779.321	11,78	79,52
Sosyal İşler Malzemesi	26.411.082.635	5,80	85,32
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	12.496.361.066	2,74	88,07
Benzin	10.199.393.543	2,24	90,31
Demir Tahkimat Malzemesi	9.140.025.000	2,01	92,31
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	8.476.555.639	1,86	94,17
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	7.002.770.381	1,54	95,71
Madeni Yağlar	6.508.794.448	1,43	97,14
Kamyon ve otobüs lastikleri	3.445.265.972	0,76	97,90
Dinamit	3.058.788.640	0,67	98,57
Memur Giyim	2.104.337.620	0,46	99,03
Kapsul	1.379.800.010	0,30	99,33
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.003.788.072	0,22	99,55
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	937.437.948	0,21	99,76
Binek vs.Oto Lastikleri	932.091.528	0,20	99,96
Memur Yiyecek	145.250.000	0,03	100,00
İlk Hareket Fişegi	20.000.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı		0,00	
Fuel-Oil		0,00	
Çelik Halat ve Teferruatı		0,00	
Bantlar ve Teferruatı		0,00	
Anfo		0,00	
Teknik Amonyum Nitrat		0,00	
İnfilaklı Fital		0,00	

Hasır Çelik		0,00	
Gecikme Röllesi		0,00	
Gazyağı		0,00	
Emulan		0,00	
Ateşleme Teli		0,00	
Ara Toplam	455.485.953.908	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri			
Çıplak İşçilik	3.343.883.062.804	39,43	39,43
Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı	1.104.540.181.502	13,02	52,45
Toplu Sözleşme İkramiyeleri	1.072.459.354.820	12,64	65,09
Kanuni İkramiyeler	833.334.033.682	9,83	74,92
Hafta ve Genel Tatil Ücreti	720.292.071.912	8,49	83,41
İzin Ücretleri	627.094.623.091	7,39	90,81
İşe Bedeli (Nakdi)	240.257.415.382	2,83	93,64
Sosyal Yardım Zammı	155.392.775.714	1,83	95,47
İşsizlik Sigortası Katılma Payı	139.785.913.797	1,65	97,12
Çalışılan Hafta ve Genel Tatil Ücreti	73.815.552.895	0,87	97,99
Süt Bedeli	61.513.940.000	0,73	98,71
İşten Ayrılma Tazminatı	28.230.867.148	0,33	99,05
Yakımlık Kömür Yardımı	27.257.575.755	0,32	99,37
Gece Çalışma Primi	23.075.738.349	0,27	99,64
Dikiş Ücreti	14.301.744.094	0,17	99,81
İstihsal Primi	8.421.609.889	0,10	99,91
Aydınlatma ve Sabun Giderleri	6.658.537.114	0,08	99,99
Ölüm Yardımı	717.075.000	0,01	100,00
Fazla Mesai	255.341.316	0,00	100,00
Doğum Yardımı	79.675.000	0,00	100,00
Vardiya Zammı			
Tasarrufu Teşvik Katılma Payı			
Öncelikli Yörelere Ödenen Ek Tazm.			
Olağanüstü Hal Tazminatı			
Geçici İş Görememezlik Ödeneği			
Evlendirme Yardımı			
Diğer Sosyal Ödemeler			
Ara Toplam	8.481.367.089.264		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	900.712.447.764		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Müteahhit İstihkakları	1.362.485.505.827	59,04	59,04
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	714.024.952.619	30,94	89,98
İşçi Taşıma Giderleri	149.119.338.505	6,46	96,44
Arazi Alımları	31.755.828.000	1,38	97,82
Diğer Fayda ve Hizmetler	28.032.682.321	1,21	99,03
Su Giderleri	16.311.815.070	0,71	99,74
Haberleşme Giderleri	4.847.919.800	0,21	99,95
Onarım ve Bakım Giderleri	1.186.000.000	0,05	100,00
Rodövens	1.011.105	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun.		0,00	
Yurtiçi Kamyon Navlun.		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	

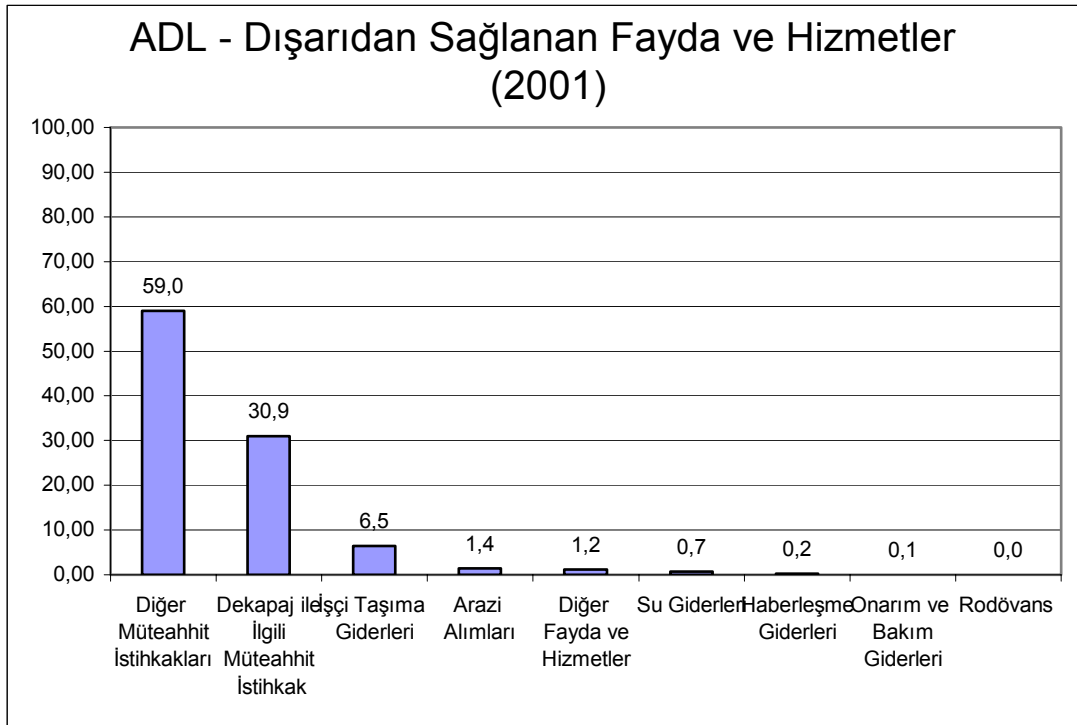
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	2.307.765.053.247	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	7.006.843.115	16,58	16,58
Staj Ücreti ve Giderleri	6.786.640.555	16,06	32,64
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	6.435.981.521	15,23	47,88
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	5.581.534.548	13,21	61,09
İlan Giderleri	4.087.227.920	9,67	70,76
Memur Yollukları	3.536.731.032	8,37	79,13
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	3.010.576.000	7,12	86,25
Memur Eğitim Giderleri	1.935.241.388	4,58	90,83
Misafir Ağırlama Giderleri	1.573.772.815	3,72	94,56
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	918.800.000	2,17	96,73
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	887.545.536	2,10	98,83
Diğer Çeşitli Giderler	493.185.172	1,17	100,00
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Para Nakil Giderleri		0,00	
Müfettiş Yollukları		0,00	
İşçi Kamp Yol parası		0,00	
İşçi Eğitim Giderleri		0,00	
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
Telif ve Tercüme Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Reklam ve Numune Giderleri		0,00	
Okul ve Öğrenci Giderleri		0,00	
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri		0,00	
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.		0,00	
Film Tiyatro Konser Giderleri		0,00	
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri		0,00	
Beden Terbiyesi Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	42.254.079.602	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	6.858.227.831	32,88	32,88
Damga Vergisi	5.911.733.333	28,34	61,22
Bina ve Arazi Vergileri	4.664.430.000	22,36	83,58
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.158.030.000	15,14	98,72
Çevre Temizlik Vergisi	267.732.000	1,28	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	20.860.153.164	100,00	
2001 TKİ	ADL	%	

2- İşçi Ücret ve Giderleri	8.481.367.089.264	69,47	69,47
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	2.307.765.053.247	18,90	88,37
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	900.712.447.764	7,38	95,75
1- İlk Madde ve Malzeme	455.485.953.908	3,73	99,48
5- Çeşitli Giderleri	42.254.079.602	0,35	99,83
6- Vergi Resim ve Harçlar	20.860.153.164	0,17	100,00
TOPLAM	12.208.444.776.949	100,00	

Şekil 4.23 ADL İşletmesi 2001 yılı genel giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 2001 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 69,5 sı “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” % 18,9 ile gelmektedir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini inceleyecek olursak;

Şekil 4.24 ADL İşletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

ADL işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 69,5'ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 69,5)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 18,9)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü “Diğer Müteahhit. İstihkakları” % 59,0 ile dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,189 \times 0,59 = 0,111$ yani % 11,15 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette

$0,111 \times 0,20 = 0,022$ yani % 2,23 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 30,9 ile “Dekapaj ile İlgili Mütcahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,189 \times 0,309 = 0,058$ yani % 5,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de tasarrufa gidilerek önemsenecek miktarda kazanç sağlanabilir.

4.2.1.12 ADL İşletmesi 2002 Yılı Verileri

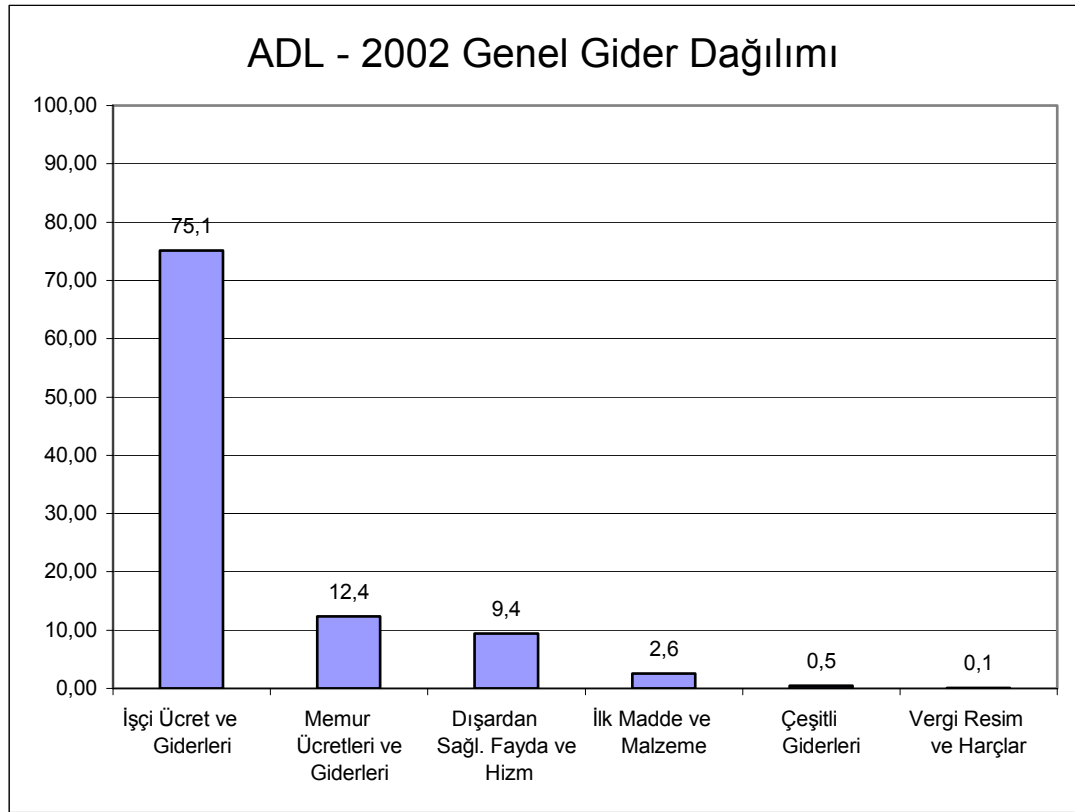
Tablo 4.12 2002 yılı ADL işletmesi gider kalemleri

2002 - ADL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Sarf Malzemesi	52.016.647.755	27,94	27,94
Motorin	50.772.140.062	27,27	55,21
Yedekler	43.139.227.544	23,17	78,38
Maden Direği	13.704.112.699	7,36	85,74
Benzin	7.649.501.133	4,11	89,84
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	4.833.208.653	2,60	92,44
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	3.836.556.397	2,06	94,50
Madeni Yağlar	3.050.963.772	1,64	96,14
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	2.556.673.235	1,37	97,51
Kamyon ve otobüs lastikleri	1.312.200.000	0,70	98,22
Memur Giyim Giderleri	904.166.023	0,49	98,70
Dinamit	783.997.000	0,42	99,12
Sosyal İşler Malzemesi	735.733.792	0,40	99,52
Binek vs.Oto Lastikleri	388.656.640	0,21	99,73
Kapsul	378.194.960	0,20	99,93
Memur Yiyecek Giderleri	109.500.000	0,06	99,99
İnfilaklı Fitol	20.000.000	0,01	100,00
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	350.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
İlk Hareket Fişegi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
Ara Toplam	186.191.829.665	100,00	

2- İşçi Ücret ve Giderleri			
Çıplak İşçilik	1.918.276.293.213	35,09	35,09
Kıdem Tazminatı	834.852.300.457	15,27	50,37
Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı	654.853.656.941	11,98	62,35
İzin Ücretleri	491.389.095.883	8,99	71,34
Hafta ve Genel Tatil Ücreti	434.444.313.675	7,95	79,29
Kanuni İkramiyeler	354.897.589.886	6,49	85,78
Toplu Sözleşme İkramiyeleri	296.333.333.332	5,42	91,20
İşe Bedeli (Nakdi)	131.423.278.661	2,40	93,60
Sosyal Yardım Zammı	116.512.406.986	2,13	95,74
Çalışılan Hafta ve Genel Tatil Ücreti	60.214.157.005	1,10	96,84
Süt Bedeli	55.507.900.000	1,02	97,85
İşsizlik Sigortası Katılma Payı	55.254.510.087	1,01	98,86
Yakımlık Kömür Yardımı	44.422.705.888	0,81	99,68
Gece Çalışma Primi	12.006.951.071	0,22	99,90
Aydınlatma ve Sabun Giderleri	3.541.791.970	0,06	99,96
Dikiş Ücreti	1.758.519.533	0,03	99,99
Ölüm Yardımı	317.139.000	0,01	100,00
Doğum Yardımı	81.125.000	0,00	100,00
Vardiya Zammı			
Mali Sorumluluk Tazminatı			
Tasarrufu Teşvik Katılma Payı			
Öncelikli Yörelerde Ödenen Ek Tazm.			
İstihsal Primi			
İhbar Tazminatı			
Geçici İş Görememezlik Ödeneği			
Fazla Mesai			
Evlendirme Yardımı			
Diğer Sosyal Ödemeler			
Ara Toplam	5.466.087.068.588	100	
3- Memur Ücretleri ve Giderleri			
Sözleşmeli Personel Ücreti	666.211.875.314	73,97	73,97
Sağlık Giderleri	76.164.612.129	8,46	82,43
Emekli Sandığı Aidatları Kat. Payı	73.445.258.837	8,16	90,58
Emekli Sandığı Ek Karşılığı	24.292.000.000	2,70	93,28
Özel Hizmet Tazminatı	22.007.092.548	2,44	95,73
Ek Tazminat	13.986.279.622	1,55	97,28
Taban Aylığı	10.827.635.202	1,20	98,48
Ek Gösterge	4.542.574.753	0,50	98,99
İkramiyeler	2.808.380.250	0,31	99,30
Memur Ücretleri	2.380.414.633	0,26	99,56
Emekli Sandığı Yönetim Gid.Kat.Payı	1.495.390.000	0,17	99,73
Aile Yardımı	766.562.429	0,09	99,81
Kıdem Aylığı	648.442.577	0,07	99,88

Eleman Temininde Güçlük Zammı	548.703.531	0,06	99,95
İş Güçlüğü Zammı	353.825.003	0,04	99,98
Çocuk Zammı	135.945.075	0,02	100,00
Lojman Tazminatı	1.030.323	0,00	100,00
Yönetim Kurulu Üyeleri Ücretleri			
Temsil Tazminatı			
Görev Tazminatı			
Yabancı Dil Tazminatı			
Tasarrufu Teşvik Giderleri Kat.Payı			
Sözleşmeli Personel Ek Tazminatı			
Öncelikli Yöre.Ödenen Ek Tazminat			
Ölüm Yardımı			
Olağanüstü Hal Tazminatı			
Mali Sorumluluk Tazminatı			
Makam Tazminatı			
Mahrumiyet Yeri Zammı			
İş Riski Zammı			
Fazla Mesai			
Emekli İkramiyeleri			
Doğum Yardımı			
Asgari Ücret Tazminatı			
Ara Toplam	900.616.022.226	100	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	328.320.976.661	47,94	47,94
Diğer Müteahhit İstihkakları	214.785.096.508	31,36	79,30
İşçi Taşıma Giderleri	75.872.950.333	11,08	90,38
Su Giderleri	32.167.151.932	4,70	95,08
Diğer Fayda ve Hizmetler	22.353.332.244	3,26	98,34
Haberleşme Giderleri	5.996.167.795	0,88	99,22
Onarım ve Bakım Giderleri	5.356.500.000	0,78	100,00
Rodövans	145.735	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri		0,00	
Yurtiçi Tren Navlun.		0,00	
Yurtiçi Kamyon Navlun.		0,00	
Tahlil ve Tartı Giderleri		0,00	
Memur Taşıma Giderleri		0,00	
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri		0,00	
Diğer Satış Giderleri		0,00	
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.		0,00	
Makina ve Teçhizat Giderleri		0,00	
Isıtma Giderleri		0,00	
Bina ve Arazi Kiraları		0,00	
Arazi Alımları		0,00	
Ara Toplam	684.852.321.208	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dışarı Yapılan Sigorta Giderleri	7.204.739.039	20,92	20,92
Staj Ücreti ve Giderleri	5.705.423.264	16,57	37,49
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	4.292.992.000	12,47	49,96
Memur Yollukları	4.288.654.519	12,45	62,41
İşçi Yollukları	3.878.749.153	11,26	73,68
Misafir Ağırlama Giderleri	3.354.880.170	9,74	83,42

İlan Giderleri	1.941.300.000	5,64	89,06
Memur Eğitim Giderleri	1.641.741.250	4,77	93,83
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	929.412.000	2,70	96,53
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	670.689.475	1,95	98,47
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	495.699.153	1,44	99,91
Diğer Çeşitli Giderler	30.000.000	0,09	100,00
Sivil Savunma Giderleri		0,00	
Para Nakil Giderleri		0,00	
Müfettiş Yollukları		0,00	
İşçi Kamp Yol parası		0,00	
İşçi Eğitim Giderleri		0,00	
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri		0,00	
Tören ve Donanım Giderleri		0,00	
Temsil Giderleri		0,00	
Telif ve Tercüme Giderleri		0,00	
Sergi Giderleri		0,00	
Reklam ve Numune Giderleri		0,00	
Okul ve Öğrenci Giderleri		0,00	
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri		0,00	
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.		0,00	
Film Tiyatro Konser Giderleri		0,00	
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri		0,00	
Beden Terbiyesi Giderleri		0,00	
<i>Ara Toplam</i>	34.434.280.023	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.893.840.000	42,46	42,46
Bina ve Arazi Vergileri	3.605.500.000	39,32	81,78
Damga Vergisi	1.147.023.100	12,51	94,29
Çevre Temizlik Vergisi	302.768.000	3,30	97,59
Diğer Vergi Resim ve Harçları	221.000.000	2,41	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	9.170.131.100	100,00	
2002 TKİ	ADL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	5.466.087.068.588	75,07	75,07
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	900.616.022.226	12,37	87,44
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	684.852.321.208	9,41	96,84
1- İlk Madde ve Malzeme	186.191.829.665	2,56	99,40
5- Çeşitli Giderleri	34.434.280.023	0,47	99,87
6- Vergi Resim ve Harçlar	9.170.131.100	0,13	100,00
TOPLAM	7.281.351.652.810	100,00	

Şekil 4.25 ADL İşletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ADL işletmesinin 2002 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 75,1 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 12,4 ile gelmektedir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı”dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

TKİ faaliyetlerini, 11 işletme müdürlüğü ve 4 başmühendisliği olmak üzere, 15 işletmesiyle yürütmektedir.

ADL, ÇLİ, BLİ, SLİ, GLİ, ELİ, GELİ ve YLİ bölge müdürlükleri 25.04.2002 tarihi itibarıyla işletme müdürlüğüne dönüştürülmüştür.

4.2.2 Doğu Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (DLİ)

Merkezi: Aşkale-ERZURUM Tel : (0 442) 415 15 54 Faks : (0 442) 415 10 30
Önceleri özel teşebbüs tarafından işletilirken TKİ tarafından devralınmış ve 1977 yılından 1994 yılına kadar müessese olarak faaliyetini sürdürmüştür. En son, Yönetim Kurulu'nun 16.12.1994 tarih ve 3478/419 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak işletme müdürlüğüne dönüştürülen bu işletmemizin merkezi Aşkale'de olup, Erzurum'a 52 km mesafededir.

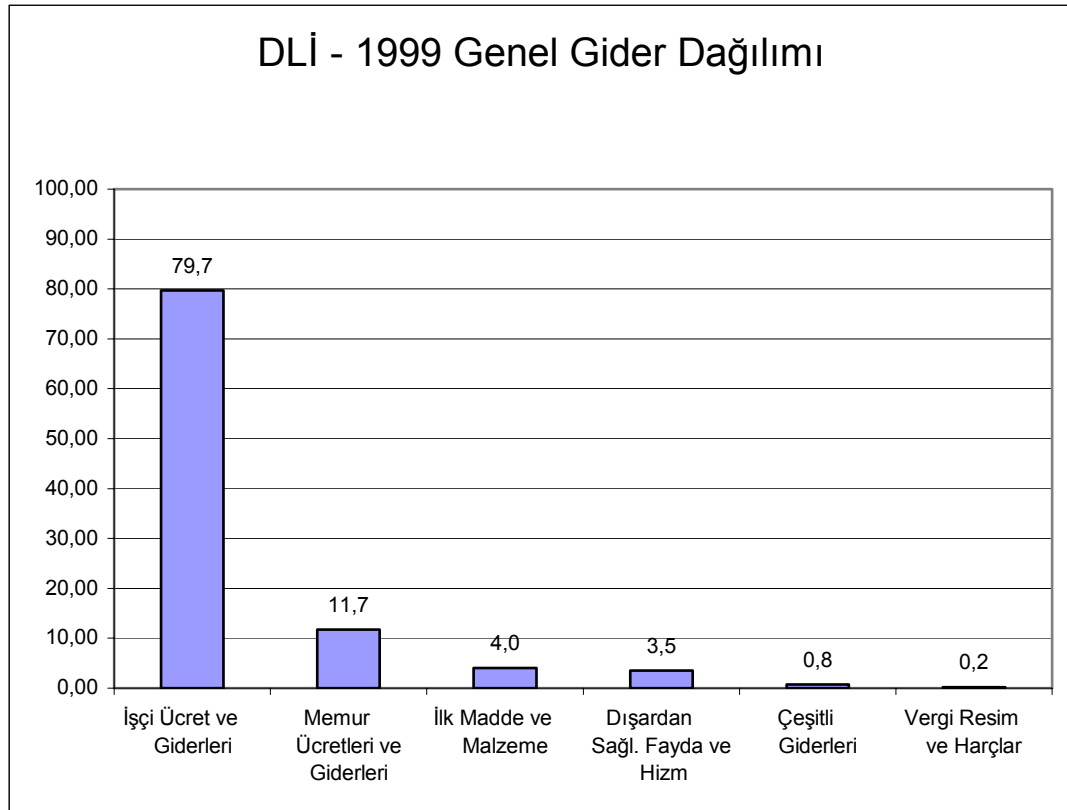
4.2.2.1 DLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.13 1999 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - DLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sosyal İşler Malzemesi	32.818.973.587	27,59	27,59
Maden Direği	25.443.420.514	21,39	48,97
Demir Tahkimat Malzemesi	15.722.134.446	13,22	62,19
Sair Sarf malzemesi	14.610.494.851	12,28	74,47
Motorin	13.561.691.121	11,40	85,87
Yedekler	6.878.523.272	5,78	91,65
Benzin	1.852.347.512	1,56	93,21
Kapsul	1.627.089.760	1,37	94,58
Çelik Halatlar	1.280.368.740	1,08	95,65
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.173.829.972	0,99	96,64
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	1.149.296.656	0,97	97,61
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	1.134.664.049	0,95	98,56
Dinamit	690.123.786	0,58	99,14
Yağlar	672.730.409	0,57	99,71
Diğer Lastikler	265.137.717	0,22	99,93
İlk Hareket Fişegi	85.216.391	0,07	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
İş Makinaları Lastikleri			
İnfilaklı Fitol			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	118.966.042.783	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.359.449.502.012		

3- Memur Ücretleri ve Giderleri	346.699.894.320		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
İşçi Taşıma Giderleri	34.066.225.269	32,61	32,61
Elektrik Giderleri	25.527.624.050	24,43	57,04
Diğ. Müt.İsth.	25.171.226.450	24,09	81,13
Diğer Fayda ve Hizmetler	12.712.535.580	12,17	93,30
Onarım ve Bakım Giderleri	3.311.756.108	3,17	96,47
Haberleşme Giderleri	1.869.940.883	1,79	98,26
Su Giderleri	1.818.627.956	1,74	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	104.477.936.296	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	8.857.571.161	39,63	39,63
Staj Ücreti ve Giderleri	3.808.515.984	17,04	56,67
Mah. Tah.Not Giderleri	2.823.752.597	12,63	69,30
Memur Yollukları	2.494.616.831	11,16	80,46
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.806.478.081	8,08	88,55
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	838.785.000	3,75	92,30
İlan Giderleri	788.570.222	3,53	95,83
Dah. Yap. Sig. Giderleri	362.890.000	1,62	97,45
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	233.178.785	1,04	98,49
Misafir Ağırlama Giderleri	170.480.196	0,76	99,26
Memur Eğitim Diderleri	152.442.000	0,68	99,94
Diğer Çeşitli Giderler	13.510.000	0,06	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			

Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	22.350.790.857	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	5.502.340.874	76,98	76,98
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.156.520.000	16,18	93,16
Bina ve Arazi Vergileri	375.893.000	5,26	98,42
Çevre Temizlik Vergisi	80.398.000	1,12	99,54
Damga Vergisi	32.820.305	0,46	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	7.147.972.179	100,00	
1999 TKİ	DLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.359.449.502.012	79,74	79,74
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	346.699.894.320	11,72	91,45
1- İlk Madde ve Malzeme	118.966.042.783	4,02	95,47
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	104.477.936.296	3,53	99,00
5- Çeşitli Giderleri	22.350.790.857	0,76	99,76
6- Vergi Resim ve Harçlar	7.147.972.179	0,24	100,00
TOPLAM	2.959.092.138.447	100,00	

Şekil 4.26 DLİ İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

DLİ işletmesinin 1999 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 79,7 sini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 11,7 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 4 ile “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

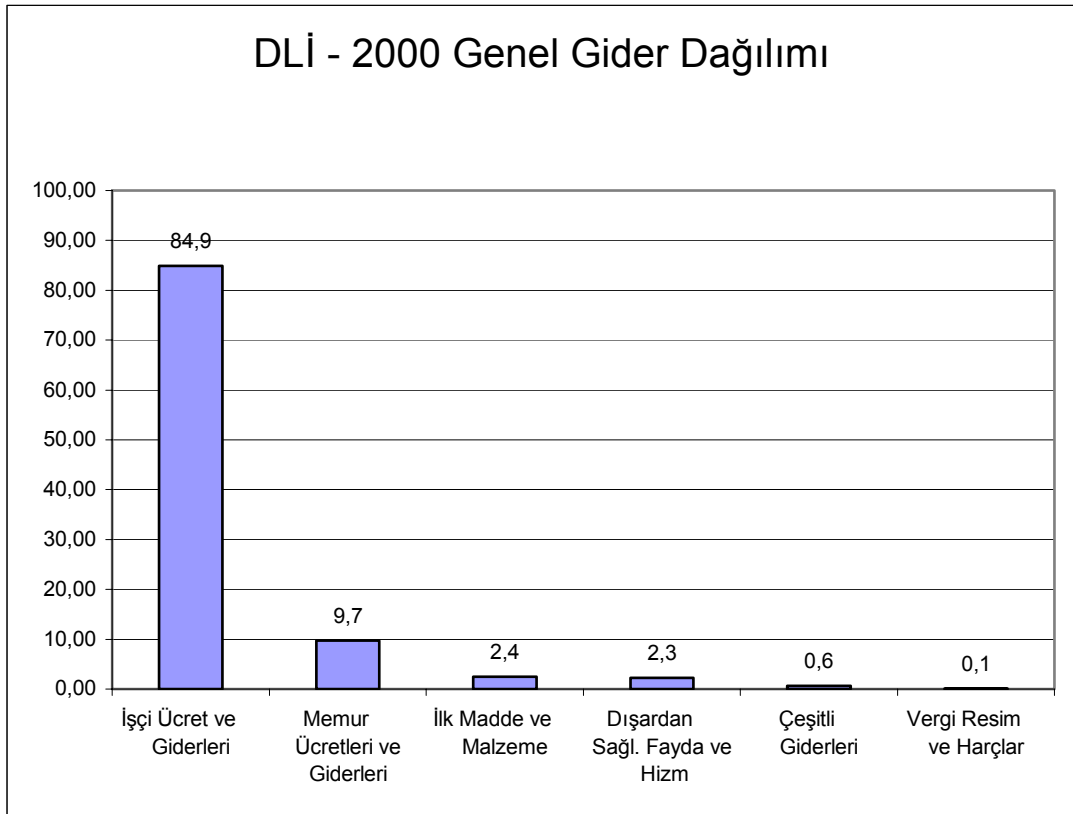
4.2.2.2 DLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.14 2000 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - DLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sosyal İşler Malzemesi	45.699.942.076	30,52	30,52
Maden Direği	31.153.175.860	20,81	51,33
Motorin	19.120.213.062	12,77	64,10
Demir Tahkimat Malzemesi	15.609.799.590	10,43	74,53
Yedekler	14.793.693.079	9,88	84,41
Sair Sarf malzemesi	9.700.534.916	6,48	90,89
Benzin	3.335.959.350	2,23	93,12
Kapsul	2.170.229.524	1,45	94,56
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	2.080.710.019	1,39	95,95
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.782.603.584	1,19	97,15
Dinamit	1.535.575.520	1,03	98,17
Yağlar	1.430.733.560	0,96	99,13
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	1.006.367.705	0,67	99,80
Diğer Lastikler	232.604.537	0,16	99,95
İlk Hareket Fişeği	69.018.803	0,05	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
İş Makinaları Lastikleri			
İnfilaklı Fitol			

Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	149.721.161.185	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.173.453.721.655		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	476.589.849.961		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
İşçi Taşıma Giderleri	40.904.887.919	36,41	36,41
Elektrik Giderleri	39.571.825.897	35,23	71,64
Diğer Fayda ve Hizmetler	21.657.414.922	19,28	90,92
Onarım ve Bakım Giderleri	5.138.434.367	4,57	95,49
Haberleşme Giderleri	2.830.264.177	2,52	98,01
Su Giderleri	2.230.367.351	1,99	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	112.333.194.633	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	10.916.245.912	37,69	37,69
Staj Ücreti ve Giderleri	5.661.469.708	19,54	57,23
Memur Yollukları	5.519.822.170	19,06	76,29
Dış. Yap. Sig. Giderleri	2.295.191.653	7,92	84,21
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.312.900.000	4,53	88,74
Memur Eğitim Diderleri	956.769.377	3,30	92,05
Mah. Tah.Not Giderleri	949.910.201	3,28	95,33
Dah. Yap. Sig. Giderleri	689.475.000	2,38	97,71
Misafir Ağırlama Giderleri	485.568.704	1,68	99,38
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	179.111.829	0,62	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			

Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
İlan Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	28.966.464.554	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	3.930.026.375	63,66	63,66
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.632.610.000	26,44	90,10
Bina ve Arazi Vergileri	501.053.000	8,12	98,22
Çevre Temizlik Vergisi	90.022.000	1,46	99,68
Damga Vergisi	19.961.813	0,32	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	6.173.673.188	100,00	
2000 TKİ	DLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.173.453.721.655	84,89	84,89
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	476.589.849.961	9,69	94,58
1- İlk Madde ve Malzeme	118.966.042.783	2,42	97,00
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	112.333.194.633	2,28	99,29
5- Çeşitli Giderleri	28.966.464.554	0,59	99,87
6- Vergi Resim ve Harçlar	6.173.673.188	0,13	100,00
TOPLAM	4.916.482.946.774	100,00	

Şekil 4.27 DLİ İşletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

DLİ işletmesinin 2000 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 84,9 unu “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 9,7 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 2,4 ile “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

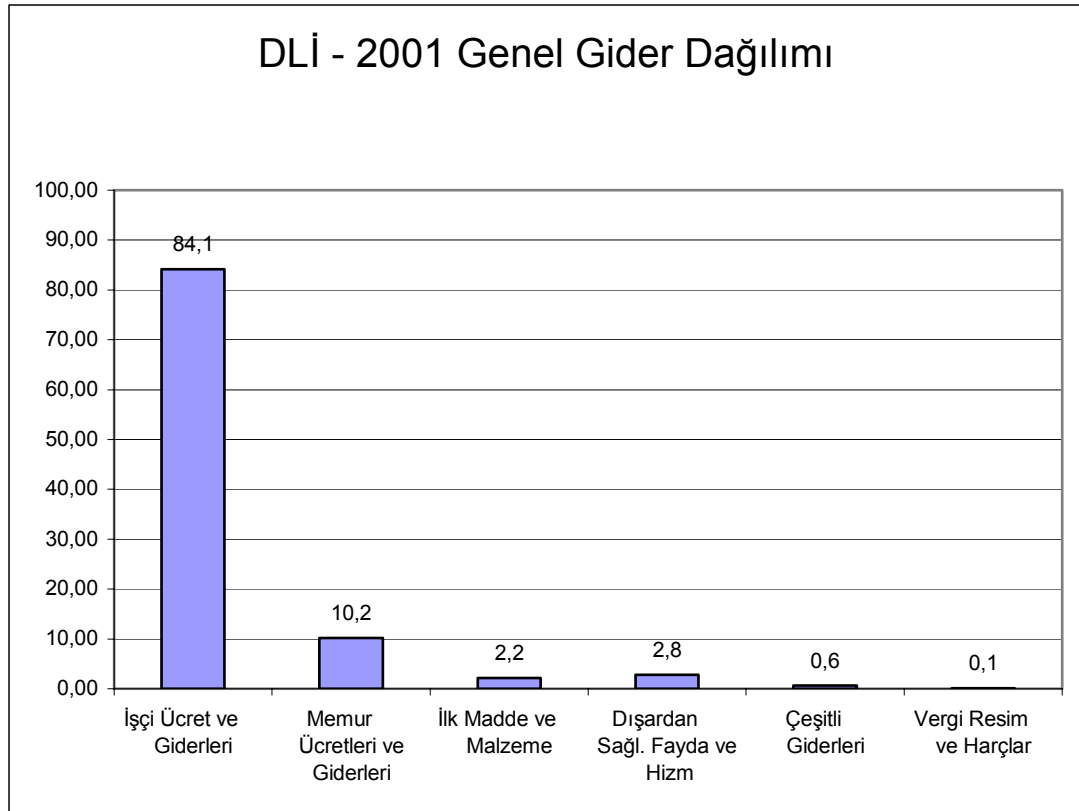
4.2.2.3 DLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.15 2001 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - DLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Maden Direği	46.756.573.687	33,15	33,15
Motorin	23.402.931.667	16,59	49,74
Demir Tahkimat Malzemesi	17.440.663.500	12,36	62,10
Sosyal İşler Malzemesi	13.162.788.524	9,33	71,43
Sair Sarf Malzemesi	9.710.866.205	6,88	78,32
Yedekler	7.746.267.217	5,49	83,81
Benzin	4.133.449.006	2,93	86,74
Dinamit	3.829.243.392	2,71	89,45
Memur Yiyecek	2.515.017.554	1,78	91,24
Kapsul	2.454.540.604	1,74	92,98
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	2.281.130.884	1,62	94,59
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	1.894.206.026	1,34	95,94
Madeni Yağlar	1.672.463.708	1,19	97,12
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	1.241.345.500	0,88	98,00
Kamyon ve otobüs lastikleri	1.220.380.726	0,87	98,87
Memur Giyim	899.284.193	0,64	99,51
Çelik Halat ve Teferruatı	466.184.643	0,33	99,84
İlk Hareket Fişegi	231.282.052	0,16	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.			
Fuel-Oil			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
İnfilaklı Fitol			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	141.058.619.088	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	5.495.073.802.505		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	667.235.513.017		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
İşçi Taşıma Giderleri	71.917.273.544	39,50	39,50
Elektrik Giderleri	69.705.445.843	38,28	77,78
Diğer Fayda ve Hizmetler	30.195.422.487	16,58	94,36
Haberleşme Giderleri	3.743.627.035	2,06	96,41
Onarım ve Bakım Giderleri	3.458.885.472	1,90	98,31
Su Giderleri	3.071.078.339	1,69	100,00

Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	182.091.732.720	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	14.836.957.021	37,90	37,90
Staj Ücreti ve Giderleri	7.449.256.155	19,03	56,93
Memur Yollukları	6.377.373.238	16,29	73,22
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	4.577.755.653	11,69	84,91
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	2.157.958.000	5,51	90,42
İlan Giderleri	1.054.212.000	2,69	93,12
Misafir Ağırlama Giderleri	760.979.768	1,94	95,06
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	681.750.000	1,74	96,80
Memur Eğitim Giderleri	546.853.089	1,40	98,20
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	429.275.303	1,10	99,30
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	275.340.335	0,70	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	39.147.710.562	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	5.844.277.056	65,82	65,82
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.039.160.000	22,96	88,78
Bina ve Arazi Vergileri	651.545.000	7,34	96,12
Damga Vergisi	227.543.300	2,56	98,68
Çevre Temizlik Vergisi	117.028.000	1,32	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler	0	0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	8.879.553.356	100,00	
2001 TKİ	DLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	5.495.073.802.505	84,11	84,11
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	667.235.513.017	10,21	94,32
1- İlk Madde ve Malzeme	141.058.619.088	2,16	96,48
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	182.091.732.720	2,79	99,26
5- Çeşitli Giderleri	39.147.710.562	0,60	99,86
6- Vergi Resim ve Harçlar	8.879.553.356	0,14	100,00
TOPLAM	6.533.486.931.248	100,00	

Şekil 4.28 DLİ İşletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

DLİ işletmesinin 2001 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 84,1 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen

arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 10,2 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 2,2 ile “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

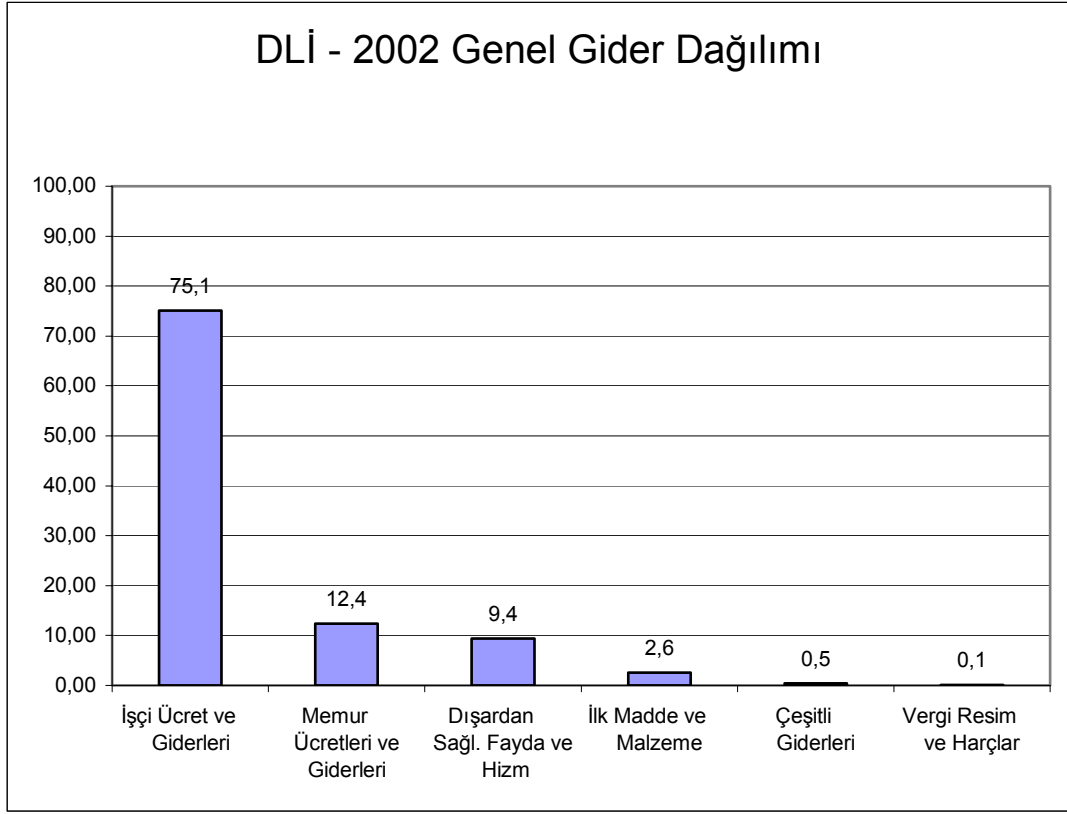
4.2.2.4 DLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.16 2002 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - DLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sair Sarf Malzemesi	52.016.647.755	27,94	27,94
Motorin	50.772.140.062	27,27	55,21
Yedekler	43.139.227.544	23,17	78,38
Maden Direği	13.704.112.699	7,36	85,74
Benzin	7.649.501.133	4,11	89,84
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	4.833.208.653	2,60	92,44
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	3.836.556.397	2,06	94,50
Madeni Yağlar	3.050.963.772	1,64	96,14
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	2.556.673.235	1,37	97,51
Kamyon ve otobüs lastikleri	1.312.200.000	0,70	98,22
Memur Giyim Giderleri	904.166.023	0,49	98,70
Dinamit	783.997.000	0,42	99,12
Sosyal İşler Malzemesi	735.733.792	0,40	99,52
Binek vs.Oto Lastikleri	388.656.640	0,21	99,73
Kapsul	378.194.960	0,20	99,93
Memur Yiyecek Giderleri	109.500.000	0,06	99,99
İnfilaklı Fital	20.000.000	0,01	100,00
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	350.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			

Teknik Amonyum Nitrat			
İlk Hareket Fişegi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	186.191.829.665	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	5.466.087.068.588		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	900.616.022.226		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	328.320.976.661	47,94	47,94
Diğer Müteahhit İstihkakları	214.785.096.508	31,36	79,30
İşçi Taşıma Giderleri	75.872.950.333	11,08	90,38
Su Giderleri	32.167.151.932	4,70	95,08
Diğer Fayda ve Hizmetler	22.353.332.244	3,26	98,34
Haberleşme Giderleri	5.996.167.795	0,88	99,22
Onarım ve Bakım Giderleri	5.356.500.000	0,78	100,00
Rodövens	145.735	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	684.852.321.208	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	7.204.739.039	20,92	20,92
Staj Ücreti ve Giderleri	5.705.423.264	16,57	37,49
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	4.292.992.000	12,47	49,96
Memur Yollukları	4.288.654.519	12,45	62,41
İşçi Yollukları	3.878.749.153	11,26	73,68
Misafir Ağırlama Giderleri	3.354.880.170	9,74	83,42
İlan Giderleri	1.941.300.000	5,64	89,06
Memur Eğitim Giderleri	1.641.741.250	4,77	93,83
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	929.412.000	2,70	96,53
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	670.689.475	1,95	98,47
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	495.699.153	1,44	99,91
Diğer Çeşitli Giderler	30.000.000	0,09	100,00

Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	34.434.280.023	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.893.840.000	42,46	42,46
Bina ve Arazi Vergileri	3.605.500.000	39,32	81,78
Damga Vergisi	1.147.023.100	12,51	94,29
Çevre Temizlik Vergisi	302.768.000	3,30	97,59
Diğer Vergi Resim ve Harçları	221.000.000	2,41	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	9.170.131.100	100,00	
2002 TKİ	DLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	5.466.087.068.588	75,07	75,07
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	900.616.022.226	12,37	87,44
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	684.852.321.208	9,41	99,40
1- İlk Madde ve Malzeme	186.191.829.665	2,56	90,00
5- Çeşitli Giderleri	34.434.280.023	0,47	99,87
6- Vergi Resim ve Harçlar	9.170.131.100	0,13	100,00
TOPLAM	7.281.351.652.810	100,00	

Şekil 4.29 DLİ İşletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

DLİ işletmesinin 2002 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 75,1 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 12,4 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 2,6 ile “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

4.2.3 Oltu Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (OLİ)

Merkezi : Oltu-ERZURUM Tel : (0 442) 816 12 52 Faks : (0 442) 816 10 63
TKİ'ye bağlı olarak 1976 yılında kurulmuştur. En son, Doğu Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü'ne bağlı iken Yönetim Kurulu'nun 27.03.1998 tarih ve 3592/117 sayılı kararıyla doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanan bu işletmemizin merkezi Oltu'ya 17 km mesafededir.

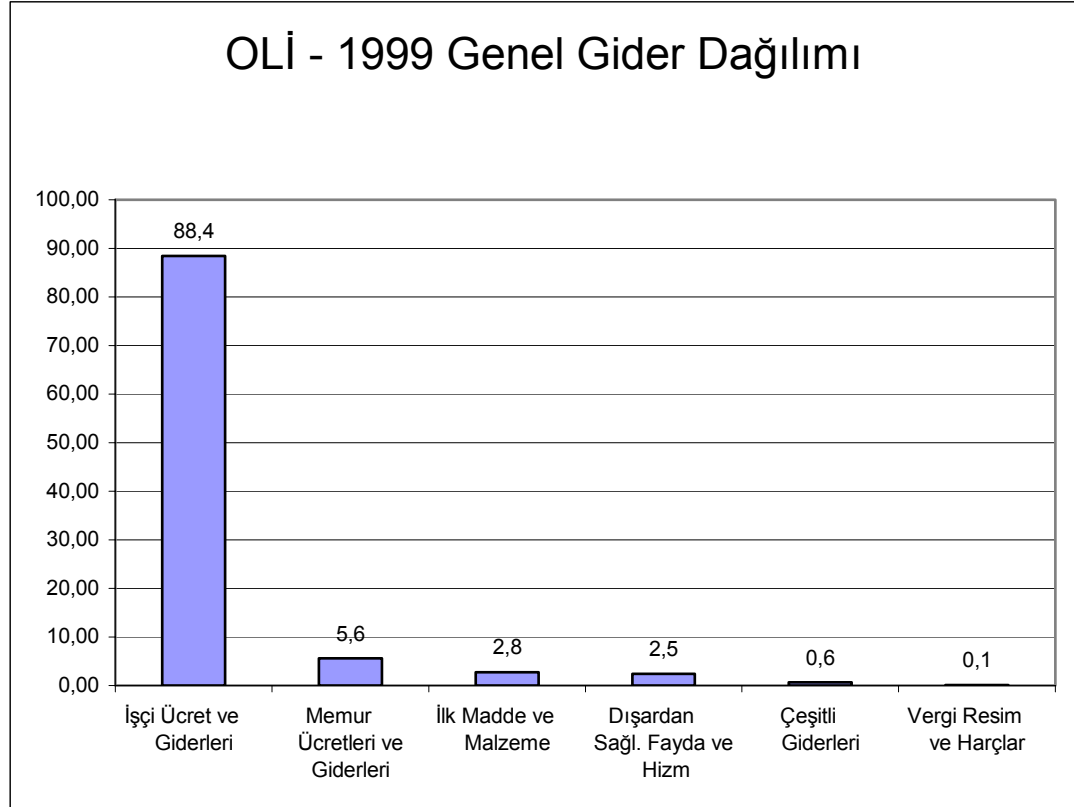
4.2.3.1 OLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.17 1999 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - OLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Maden Direği	33.296.127.126	33,63	33,63
Benzin	15.953.834.359	16,11	49,75
Zincirli Konveyör ve Teferruatı	11.378.990.062	11,49	61,24
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	10.449.404.614	10,55	71,79
İlk Hareket Fişegi	7.929.799.936	8,01	79,80
Sosyal İşler Malzemesi	6.022.275.574	6,08	85,89
Dinamit	5.552.943.990	5,61	91,49
İş Makinaları Lastikleri	2.423.473.313	2,45	93,94
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.850.275.600	1,87	95,81
Gazyağı	1.826.441.387	1,84	97,66
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	1.569.371.278	1,59	99,24
Gecikme Rölesi	235.875.000	0,24	99,48
Çelik Halatlar	205.783.626	0,21	99,69
Sair Sarf malzemesi	199.726.425	0,20	99,89
Diğer Lastikler	110.029.682	0,11	100,00
Yedekler			
Yağlar			
Teknik Amonyum Nitrat			
Motorin			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	99.004.351.972	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.536.721.857.480		

3- Memur Ücretleri ve Giderleri	225.394.069.876		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	53.538.180.564	54,36	54,36
İşçi Taşıma Giderleri	37.358.397.022	37,93	92,29
Diğer Fayda ve Hizmetler	3.764.110.013	3,82	96,11
Onarım ve Bakım Giderleri	2.028.045.653	2,06	98,17
Haberleşme Giderleri	1.800.697.897	1,83	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	98.489.431.149	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	17.462.089.152	69,79	69,79
Staj Ücreti ve Giderleri	1.876.211.626	7,50	77,29
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.663.182.916	6,65	83,94
Memur Yollukları	1.474.907.786	5,89	89,83
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.112.796.000	4,45	94,28
İlan Giderleri	357.760.000	1,43	95,71
Dah. Yap. Sig. Giderleri	347.000.000	1,39	97,09
Memur Eğitim Diderleri	279.908.000	1,12	98,21
Misafir Ağırlama Giderleri	128.200.000	0,51	98,73
Diğer Çeşitli Giderler	119.530.350	0,48	99,20
Mah. Tah.Not Giderleri	96.564.200	0,39	99,59
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	95.000.000	0,38	99,97
Para Nakil Giderleri	7.863.354	0,03	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			

Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	25.021.013.384	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	1.677.444.863	51,80	51,80
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	888.820.000	27,45	79,25
Bina ve Arazi Vergileri	465.920.260	14,39	93,63
Damga Vergisi	189.712.843	5,86	99,49
Çevre Temizlik Vergisi	16.410.000	0,51	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	3.238.307.966	100,00	
1999 TKİ	OLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.536.721.857.480	88,43	88,43
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	225.394.069.876	5,64	94,06
1- İlk Madde ve Malzeme	110.656.145.094	2,77	96,83
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	98.489.431.149	2,46	99,29
5- Çeşitli Giderleri	25.021.013.384	0,63	99,92
6- Vergi Resim ve Harçlar	3.238.307.966	0,08	100,00
TOPLAM	3.999.520.824.949	100,00	

Şekil 4.30 OLİ İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

OLİ işletmesinin 1999 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 88,4 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 5,6 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 2,8 ile “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

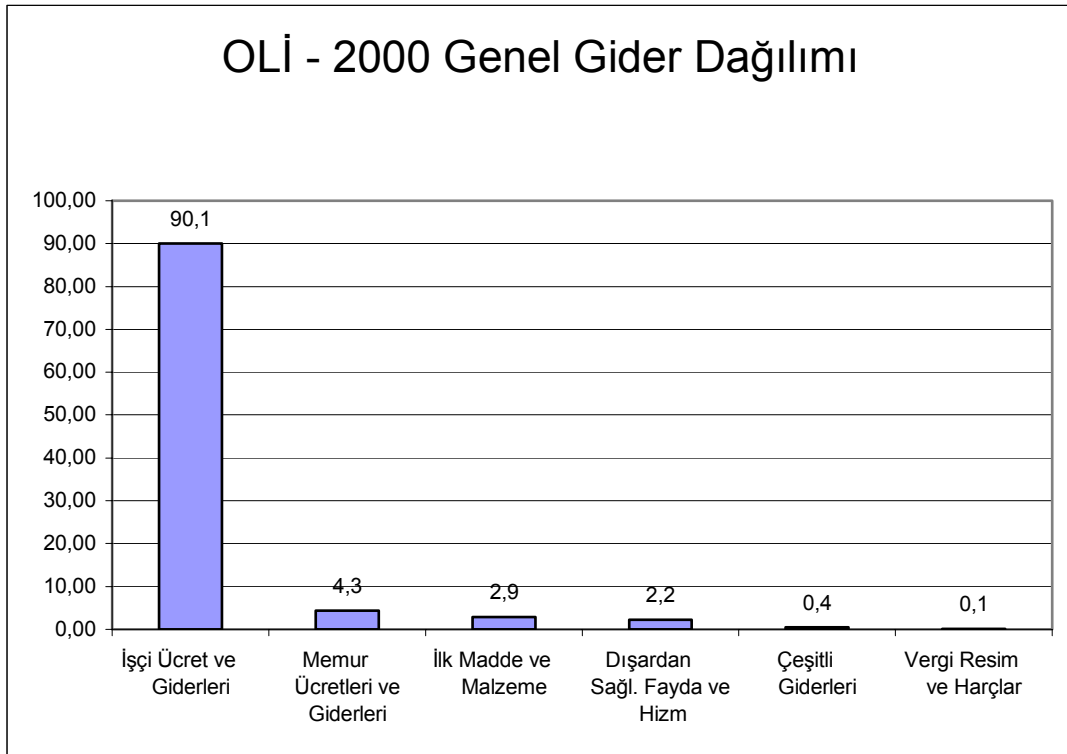
4.2.3.2 OLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.18 2000 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - OLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Maden Direği	47.331.039.519	23,80	23,80
Motorin	42.759.059.406	21,50	45,30
Sosyal İşler Malzemesi	27.518.172.591	13,84	59,14
Yedekler	26.567.081.941	13,36	72,50
Sair Sarf malzemesi	16.164.694.273	8,13	80,63
Dinamit	10.997.719.779	5,53	86,16
Kapsul	8.321.372.923	4,18	90,34
Diğer Lastikler	3.474.842.567	1,75	92,09
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	3.146.465.997	1,58	93,67
Benzin	3.097.616.432	1,56	95,23
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	2.734.100.000	1,37	96,60
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	2.525.094.791	1,27	97,87
Yağlar	2.033.273.926	1,02	98,90
İş Makinaları Lastikleri	1.329.385.246	0,67	99,57
Çelik Halatlar	802.935.829	0,40	99,97
İlk Hareket Fişeği	61.623.932	0,03	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
İnfilaklı Fital			

Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	198.864.479.152	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	6.181.314.063.157		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	297.577.485.057		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	78.378.842.192	52,11	52,11
İşçi Taşıma Giderleri	56.385.702.653	37,49	89,60
Onarım ve Bakım Giderleri	7.139.528.890	4,75	94,35
Diğer Fayda ve Hizmetler	6.052.812.488	4,02	98,38
Haberleşme Giderleri	2.443.732.795	1,62	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	150.400.619.018	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	17.008.346.347	56,71	56,71
Staj Ücreti ve Giderleri	2.803.124.362	9,35	66,05
Memur Yollukları	2.772.002.585	9,24	75,30
Dış. Yap. Sig. Giderleri	2.085.164.681	6,95	82,25
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.886.091.000	6,29	88,54
İşçi Eğitim Giderleri	866.598.937	2,89	91,43
Diğer Çeşitli Giderler	705.307.375	2,35	93,78
Misafir Ağırlama Giderleri	625.865.371	2,09	95,87
İlan Giderleri	496.415.000	1,66	97,52
Sivil Savunma Giderleri	222.800.000	0,74	98,26
Mah. Tah.Not Giderleri	195.490.000	0,65	98,92
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	176.000.000	0,59	99,50
Dah. Yap. Sig. Giderleri	144.500.000	0,48	99,98
Para Nakil Giderleri	4.725.000	0,02	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			

Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Diderleri			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	29.992.430.658	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.307.289.000	51,37	51,37
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.065.755.000	23,73	75,10
Bina ve Arazi Vergileri	603.593.000	13,44	88,54
Bel. Ver. Ve Resimler	383.528.560	8,54	97,08
Damga Vergisi	95.483.500	2,13	99,20
Çevre Temizlik Vergisi	35.750.000	0,80	100,00
<i>Ara Toplam</i>	4.491.399.060	100,00	
2000 TKİ	OLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	6.181.314.063.157	90,07	90,07
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	297.577.485.057	4,34	94,41
1- İlk Madde ve Malzeme	198.864.479.152	2,90	97,31
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	150.400.619.018	2,19	99,50
5- Çeşitli Giderleri	29.992.430.658	0,44	99,93
6- Vergi Resim ve Harçlar	4.491.399.060	0,07	100,00
TOPLAM	6.862.640.476.102	100,00	

Şekil 4.31 OLİ İşletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

OLİ işletmesinin 2000 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 90,1 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 4,3 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 2,9 ile “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

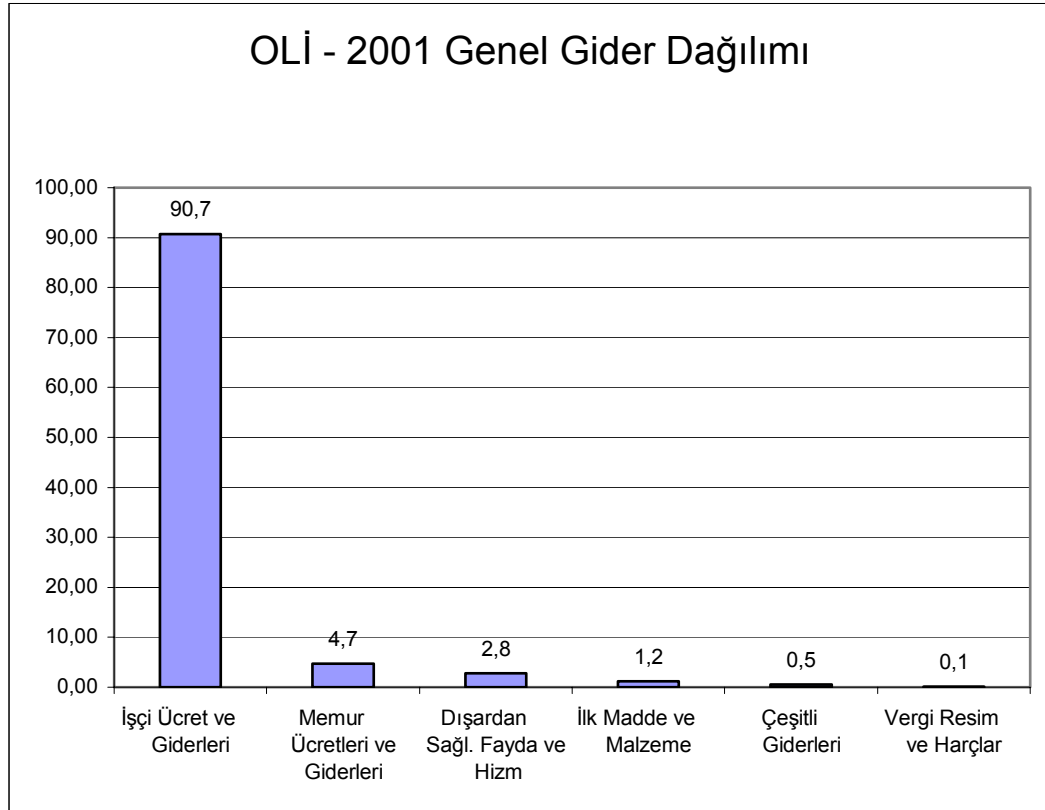
4.2.3.3 OLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.19 2001 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - OLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	90.174.180.192	33,52	33,52
Maden Direği	78.464.278.475	29,16	62,68
Yedekler	29.691.358.130	11,04	73,72
Sair Sarf Malzemesi	21.706.194.504	8,07	81,78
Dinamit	13.680.486.931	5,08	86,87
Sosyal İşler Malzemesi	9.232.250.000	3,43	90,30
Kapsul	8.406.779.899	3,12	93,42
Benzin	4.966.157.463	1,85	95,27
Madeni Yağlar	3.132.887.546	1,16	96,43
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	3.037.201.499	1,13	97,56
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	2.562.592.336	0,95	98,52
Kamyon ve otobüs lastikleri	2.424.885.227	0,90	99,42
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	698.000.919	0,26	99,68
Memur Giyim	577.364.376	0,21	99,89
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	154.357.600	0,06	99,95
Binek vs.Oto Lastikleri	138.354.168	0,05	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	269.047.329.265	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.884.488.686.793		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	411.204.545.434		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	146.755.468.389	59,85	59,85
İşçi Taşıma Giderleri	72.576.273.262	29,60	89,44
Su Giderleri	8.412.311.220	3,43	92,87
Diğer Fayda ve Hizmetler	7.599.100.090	3,10	95,97
Haberleşme Giderleri	5.376.420.449	2,19	98,16
Onarım ve Bakım Giderleri	4.505.712.000	1,84	100,00

Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	245.225.285.410	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	26.880.305.138	60,26	60,26
Memur Yollukları	4.301.327.336	9,64	69,91
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	3.875.153.777	8,69	78,59
Staj Ücreti ve Giderleri	3.771.387.800	8,46	87,05
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	3.219.606.000	7,22	94,27
İlan Giderleri	774.756.667	1,74	96,00
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	556.451.980	1,25	97,25
Misafir Ağırlama Giderleri	449.294.598	1,01	98,26
Diğer Çeşitli Giderler	375.418.666	0,84	99,10
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	220.800.000	0,50	99,60
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	116.711.112	0,26	99,86
İşçi Eğitim Giderleri	63.840.000	0,14	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	44.605.053.074	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	5.131.923.000	59,90	59,90
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.052.540.000	23,96	83,86
Bina ve Arazi Vergileri	784.580.000	9,16	93,01
Damga Vergisi	553.603.512	6,46	99,47
Çevre Temizlik Vergisi	45.000.000	0,53	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	8.567.646.512	100,00	
2001 TKİ	OLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.884.488.686.793	90,67	90,67
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	411.204.545.434	4,73	95,40
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	245.225.285.410	2,82	98,22
1- İlk Madde ve Malzeme	101.682.543.593	1,17	99,39
5- Çeşitli Giderleri	44.605.053.074	0,51	99,90
6- Vergi Resim ve Harçlar	8.567.646.512	0,10	100,00
TOPLAM	8.695.773.760.816	100,00	

Şekil 4.32 OLİ İşletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

OLİ işletmesinin 2001 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 90,7 sini "İşçi Ücret ve Giderleri" oluşturmaktadır. Hemen

arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 4,7 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 2,8 ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

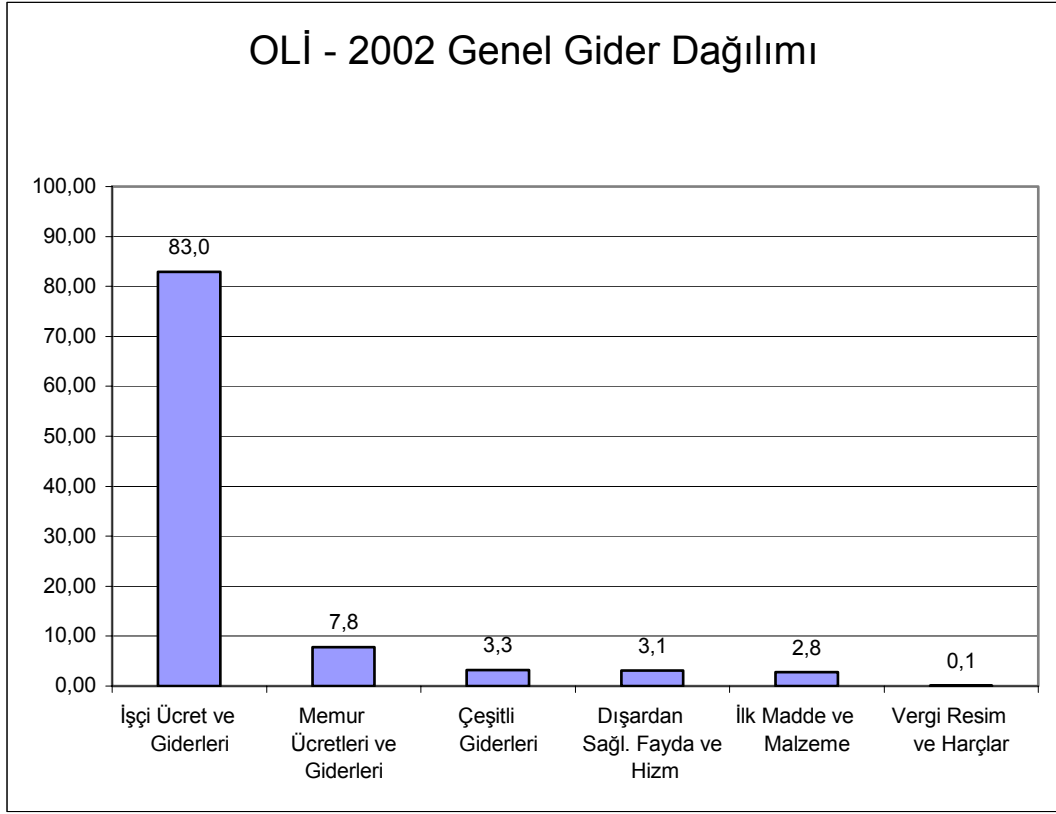
4.2.3.4 OLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.20 2002 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - OLİ TÜM GİDERLER	TL	%	Σ%
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	35.510.649.753	22,91	22,91
Sosyal İşler Malzemesi	28.817.904.211	18,59	41,50
Maden Direği	28.057.165.772	18,10	59,60
Demir Tahkimat Malzemesi	12.781.634.580	8,25	67,84
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	12.041.179.175	7,77	75,61
Yedekler	7.768.746.944	5,01	80,62
Dinamit	7.357.828.729	4,75	85,37
Sair Sarf Malzemesi	5.843.661.388	3,77	89,14
Kapsul	5.309.190.216	3,42	92,56
Memur Giyim Giderleri	4.478.619.212	2,89	95,45
Benzin	3.290.889.139	2,12	97,58
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.704.526.938	1,10	98,68
Madeni Yağlar	772.747.862	0,50	99,17
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	764.773.834	0,49	99,67
Kamyon ve otobüs lastikleri	260.715.631	0,17	99,84
Binek vs.Oto Lastikleri	254.624.400	0,16	100,00
Çelik Halat ve Teferruatı	791.736	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			

Teknik Amonyum Nitrat			
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	155.015.649.520	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.559.766.456.191		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	428.252.130.140		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	117.196.657.278	68,39	68,39
İşçi Taşıma Giderleri	39.482.241.929	23,04	91,44
Diğer Fayda ve Hizmetler	7.271.979.770	4,24	95,68
Haberleşme Giderleri	6.105.610.528	3,56	99,24
Onarım ve Bakım Giderleri	1.296.969.791	0,76	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	171.353.459.296	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	161.438.959.074	90,29	90,29
Dışarı Yapılan Sigorta Giderleri	4.474.936.448	2,50	92,80
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	4.331.575.000	2,42	95,22
Memur Yollukları	2.656.341.340	1,49	96,71
Staj Ücreti ve Giderleri	2.378.210.451	1,33	98,04
İlan Giderleri	1.578.960.000	0,88	98,92
Misafir Ağırlama Giderleri	870.796.064	0,49	99,41
İşçi Eğitim Giderleri	503.737.500	0,28	99,69
Memur Eğitim Giderleri	250.000.000	0,14	99,83
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	180.000.000	0,10	99,93
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	116.582.660	0,07	99,99

Diğer Çeşitli Giderler	10.960.000	0,01	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	178.791.058.537	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.534.385.000	66,73	66,73
Bina ve Arazi Vergileri	1.201.977.000	31,65	98,38
Çevre Temizlik Vergisi	56.000.000	1,47	99,86
Damga Vergisi	5.460.000	0,14	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	3.797.822.000	100,00	
2002 TKİ	OLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.559.766.456.191	82,95	82,95
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	428.252.130.140	7,79	90,74
5- Çeşitli Giderleri	178.791.058.537	3,25	93,99
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	171.353.459.296	3,12	97,11
1- İlk Madde ve Malzeme	155.015.649.520	2,82	99,93
6- Vergi Resim ve Harçlar	3.797.822.000	0,07	100,00
TOPLAM	5.496.976.575.684	100,00	

Şekil 4.33 OLİ İşletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

OLİ işletmesinin 2002 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 83 ünü “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 7,8 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 3,3 ile “Çeşitli Giderler” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

4.2.4 Güneydoğu Anadolu Asfaltit ve Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (GAL)

Merkezi : Cizre-SIRNAK Tel : (0 486) 616 18 51 Faks : (0 486) 616 18 52

Önceleri özel teşebbüs tarafından işletilirken 1978 yılında madenlerin devletleştirilmesiyle TKİ'ye bağlanan ve asfaltit sahaları olan tek işletmemizdir. En son 1994 yılında müessese iken, Yönetim Kurulu'nun 16.12.1994 tarih ve 3478/419 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak işletme müdürlüğüne dönüştürülen bu işletmemizin merkezi Cizre'de olup, Şırnak'a 45 km mesafededir.

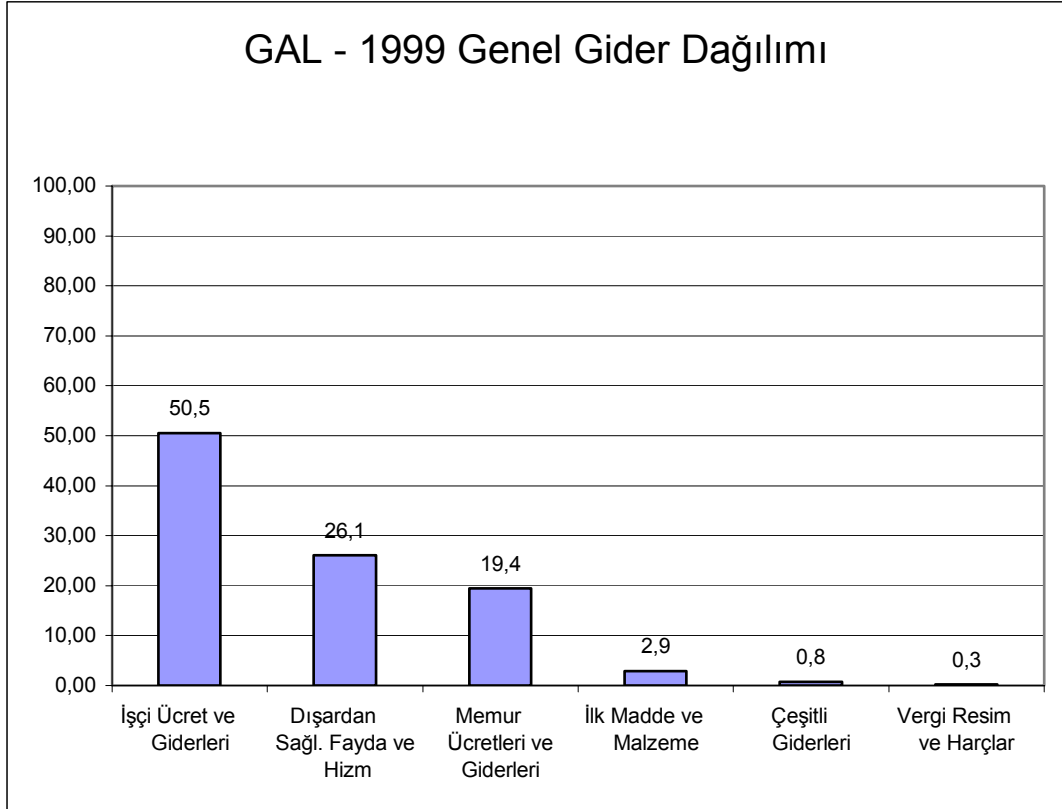
4.2.4.1 GAL İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.21 1999 yılı GAL işletmesi gider kalemleri

1999 - GAL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	23.720.798.174	26,48	26,48
Sosyal İşler Malzemesi	19.377.618.144	21,63	48,10
Sair Sarf malzemesi	17.336.432.451	19,35	67,45
Yedekler	15.705.719.269	17,53	84,98
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	4.575.870.784	5,11	90,09
Benzin	4.222.681.404	4,71	94,80
Yağlar	1.848.146.030	2,06	96,87
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.544.068.767	1,72	98,59
Teknik Amonyum Nitrat	487.414.984	0,54	99,13
Diğer Lastikler	434.438.627	0,48	99,62
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	215.070.000	0,24	99,86
İş Makinaları Lastikleri	59.130.436	0,07	99,92
Dinamit	53.368.650	0,06	99,98
Kapsul	15.064.000	0,02	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Maden Direği			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	89.595.821.720	100,00	

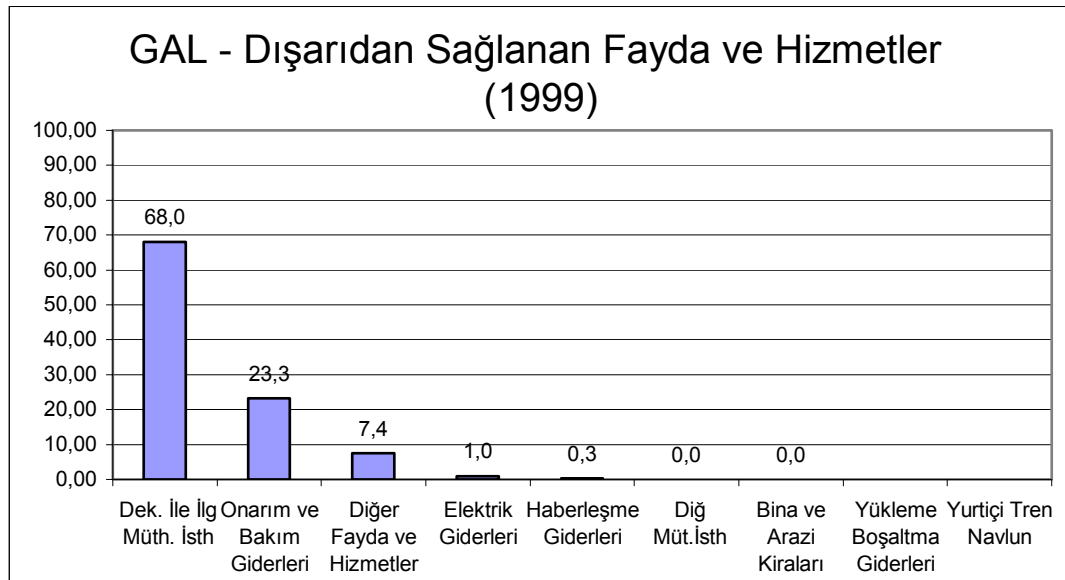
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.557.458.394.887		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	598.859.786.292		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.	546.947.193.894	68,00	68,00
Onarım ve Bakım Giderleri	187.250.523.091	23,28	91,28
Diğer Fayda ve Hizmetler	59.845.544.142	7,44	98,72
Elektrik Giderleri	7.663.032.303	0,95	99,67
Haberleşme Giderleri	2.270.742.719	0,28	99,95
Diğ. Müt.İsth.	364.000.000	0,05	100,00
Bina ve Arazi Kiraları	2.616.187	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
İşçi Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	804.343.652.336	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	9.148.516.761	39,47	39,47
Memur Yollukları	6.477.827.432	27,95	67,42
Staj Ücreti ve Giderleri	2.492.965.000	10,76	78,18
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.971.415.458	8,51	86,69
İşçi Eğitim Giderleri	695.599.998	3,00	89,69
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	543.865.000	2,35	92,04
Memur Eğitim Giderleri	427.668.521	1,85	93,88
Mah. Tah.Not Giderleri	364.240.650	1,57	95,45
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	291.580.922	1,26	96,71
Misafir Ağırlama Giderleri	291.000.000	1,26	97,97
Dah. Yap. Sig. Giderleri	226.978.500	0,98	98,95
Sivil Savunma Giderleri	131.194.783	0,57	99,51
Diğer Çeşitli Giderler	105.329.005	0,45	99,97
İlan Giderleri	7.906.250	0,03	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			

İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	23.176.088.280	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	2.940.579.000	36,28	36,28
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.002.936.000	24,71	61,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.000.725.000	24,69	85,68
Damga Vergisi	1.043.645.745	12,88	98,56
Çevre Temizlik Vergisi	116.688.000	1,44	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	8.104.573.745	100,00	
1999 TKİ	GAL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.557.458.394.887	50,54	50,54
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	804.343.652.336	26,10	76,64
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	598.859.786.292	19,43	96,08
1- İlk Madde ve Malzeme	89.595.821.720	2,91	98,98
5- Çeşitli Giderleri	23.176.088.280	0,75	99,74
6- Vergi Resim ve Harçlar	8.104.573.745	0,26	100,00
TOPLAM	3.081.538.317.260	100,00	

Şekil 34 GAL İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GAL işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 50,5 unu oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Şekil 4.35 GAL İşletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 50,5)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler (% 26,1)” ile ilgilenmek gerekir. “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 68,0 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,261 \times 0,680 = 0,177$ yani % 17,71 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,177 \times 0,20 = 0,035$ yani % 3,54 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 23,30 ile “Onarım ve Bakım Giderleri” dir. Bu kalem toplam

maliyetin $0,261 \times 0,233 = 0,060$ yani % 6,0 sını oluşturmaktadır. Bu kalemdede % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,06 \times 0,20 = 0,012$ yani %1,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

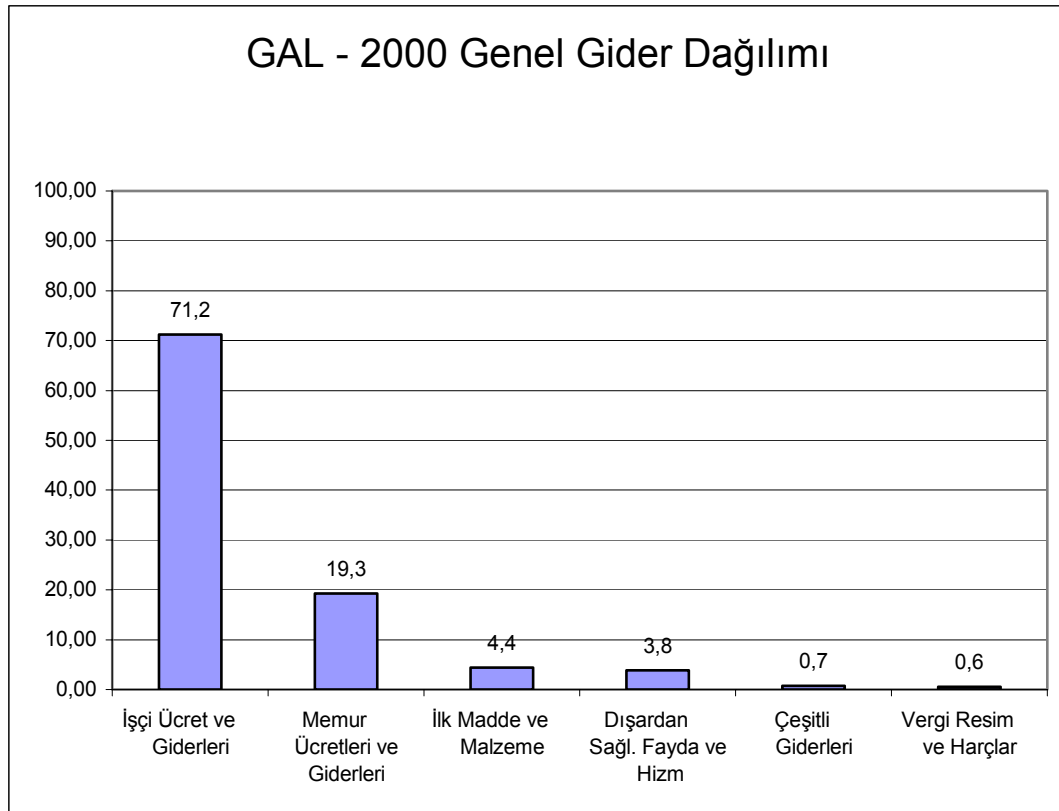
4.2.4.2 GAL İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.22 2000 yılı GAL işletmesi gider kalemleri

2000 - GAL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yedekler	63.217.977.888	34,25	34,25
Motorin	52.771.164.730	28,59	62,85
Sosyal İşler Malzemesi	29.108.085.554	15,77	78,62
Sair Sarf malzemesi	17.036.964.581	9,23	87,85
Benzin	6.767.795.420	3,67	91,52
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	5.051.479.110	2,74	94,26
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	3.981.403.295	2,16	96,41
Yağlar	2.738.585.910	1,48	97,90
Diğer Lastikler	2.005.255.460	1,09	98,98
Teknik Amonyum Nitrat	1.188.705.016	0,64	99,63
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	427.007.500	0,23	99,86
Dinamit	128.421.350	0,07	99,93
İş Makinaları Lastikleri	95.144.483	0,05	99,98
Kapsul	20.448.350	0,01	99,99
Çelik Halatlar	15.000.000	0,01	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Maden Direği			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	184.553.438.647	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.990.441.129.000		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	810.858.176.183		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	82.064.386.352	51,37	51,37
Onarım ve Bakım Giderleri	28.781.672.245	18,02	69,39
Dek. İle İlg. Müh. İsth.	20.507.047.206	12,84	82,23
Makina ve Teçhizat Giderleri	13.714.130.000	8,59	90,81
Elektrik Giderleri	10.490.291.799	6,57	97,38
Haberleşme Giderleri	4.158.023.316	2,60	99,98

Su Giderleri	28.395.000	0,02	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
İşçi Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
Ara Toplam	159.743.945.918	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	11.419.512.508	38,71	38,71
Memur Yollukları	8.849.133.792	30,00	68,72
Staj Ücreti ve Giderleri	2.461.304.000	8,34	77,06
Dış. Yap. Sig. Giderleri	2.367.506.177	8,03	85,09
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	977.466.000	3,31	88,40
Misafir Ağırlama Giderleri	880.000.000	2,98	91,38
İşçi Eğitim Giderleri	637.825.118	2,16	93,55
Diğer Çeşitli Giderler	473.641.735	1,61	95,15
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	463.563.861	1,57	96,72
Mah. Tah.Not Giderleri	370.032.061	1,25	97,98
Dah. Yap. Sig. Giderleri	343.530.000	1,16	99,14
Memur Eğitim Diderleri	252.363.114	0,86	100,00
Para Nakil Giderleri	735.000	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
İlan Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
Ara Toplam	29.496.613.366	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	16.064.157.690	67,21	67,21
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.635.235.000	11,03	78,23
Bina ve Arazi Vergileri	2.626.059.000	10,99	89,22

Damga Vergisi	2.435.960.125	10,19	99,41
Çevre Temizlik Vergisi	140.640.000	0,59	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	23.902.051.815	100,00	
2000 TKİ	GAL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.990.441.129.000	71,22	71,22
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	810.858.176.183	19,31	90,53
1- İlk Madde ve Malzeme	184.553.438.647	4,40	94,92
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	159.743.945.918	3,80	98,73
5- Çeşitli Giderleri	29.496.613.366	0,70	99,43
6- Vergi Resim ve Harçlar	23.902.051.815	0,57	100,00
TOPLAM	4.198.995.354.929	100,00	

Şekil 4.36 GAL İşletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

GAL işletmesinin 2000 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 71,2 sini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 19,3 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu

Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 4,4 ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

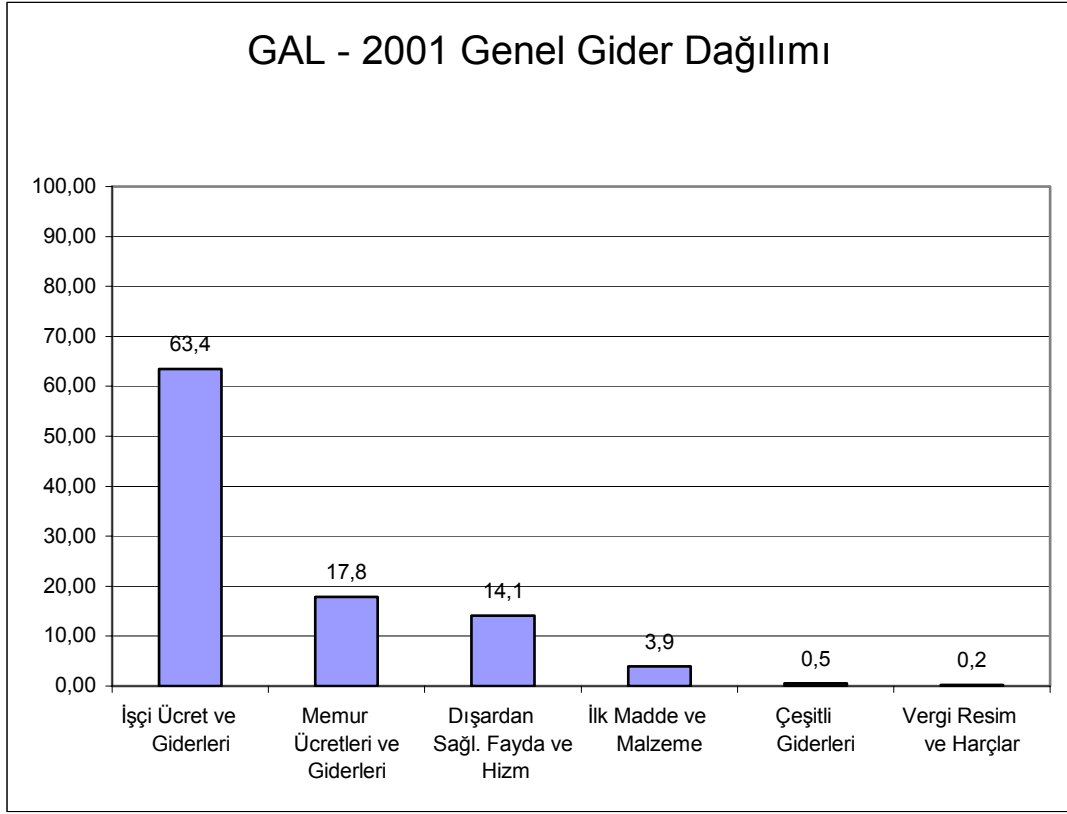
4.2.4.3 GAL İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.23 2001 yılı GAL işletmesi gider kalemleri

2001 - GAL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	142.680.960.345	55,25	55,25
Sosyal İşler Malzemesi	36.766.085.658	14,24	69,49
Yedekler	29.145.634.194	11,29	80,78
Sair Sarf Malzemesi	16.882.202.741	6,54	87,31
Benzin	11.117.698.760	4,31	91,62
Memur Giyim	8.504.000.000	3,29	94,91
Madeni Yağlar	4.356.542.869	1,69	96,60
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	3.553.947.713	1,38	97,98
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	2.710.421.044	1,05	99,03
Memur Yiyecek	995.948.716	0,39	99,41
Kamyon ve otobüs lastikleri	850.674.053	0,33	99,74
Binek vs.Oto Lastikleri	345.036.667	0,13	99,87
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	212.617.000	0,08	99,96
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	106.774.604	0,04	100,00
Çelik Halat ve Teferruatı	6.499.964	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			

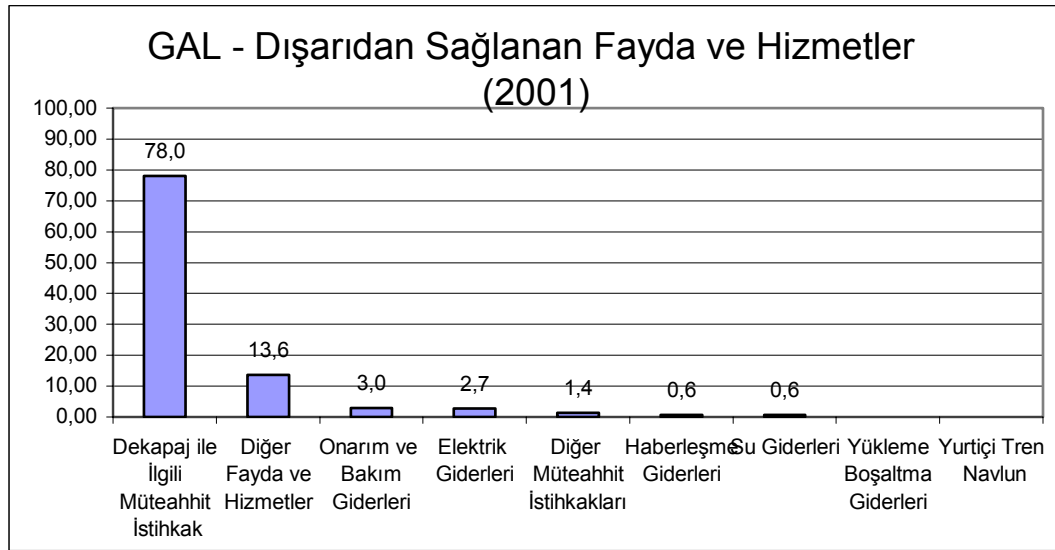
Hasır Çelik			
Gecikme Röllesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	258.235.044.328	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.168.578.270.879		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.172.575.822.062		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	720.848.868.724	77,99	77,99
Diğer Fayda ve Hizmetler	125.573.163.423	13,59	91,57
Onarım ve Bakım Giderleri	27.849.674.843	3,01	94,58
Elektrik Giderleri	24.869.673.375	2,69	97,27
Diğer Müteahhit İstihkakları	13.366.303.486	1,45	98,72
Haberleşme Giderleri	5.929.189.761	0,64	99,36
Su Giderleri	5.900.000.000	0,64	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
İşçi Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	924.336.873.612	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	11.282.791.250	34,29	34,29
Memur Yollukları	6.589.924.808	20,03	54,32
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	6.018.600.000	18,29	72,61
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	3.011.332.977	9,15	81,77
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	1.660.327.000	5,05	86,81
Misafir Ağırlama Giderleri	1.249.164.000	3,80	90,61
Staj Ücreti ve Giderleri	1.175.502.000	3,57	94,18
Memur Eğitim Giderleri	581.954.482	1,77	95,95
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	387.392.000	1,18	97,13
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	321.887.347	0,98	98,11
Diğer Çeşitli Giderler	297.778.784	0,91	99,01
İlan Giderleri	287.852.000	0,87	99,89
Para Nakil Giderleri	37.367.140	0,11	100,00
Sivil Savunma Giderleri			

Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	32.901.873.788	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	5.609.230.000	37,29	37,29
Bina ve Arazi Vergileri	3.696.327.300	24,57	61,86
Damga Vergisi	2.977.405.000	19,79	81,65
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.575.990.000	17,12	98,77
Çevre Temizlik Vergisi	184.712.000	1,23	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	15.043.664.300	100,00	
2001 TKİ	GAL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.168.578.270.879	63,43	63,43
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.172.575.822.062	17,84	81,28
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	924.336.873.612	14,07	95,34
1- İlk Madde ve Malzeme	258.235.044.328	3,93	99,27
5- Çeşitli Giderleri	32.901.873.788	0,50	99,77
6- Vergi Resim ve Harçlar	15.043.664.300	0,23	100,00
TOPLAM	6.571.671.548.969	100,00	

Şekil 4.37 GAL işletmesine ait 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GAL işletmesinin 2001 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 63,4 ünü “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 17,8 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Şekil 4.38 GAL işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 14,1 ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 78,0 ile “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,141 \times 0,780 = 0,11$ yani % 11, ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,11 \times 0,20 = 0,022$ yani % 2,22 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 13,60 ile “Diğer Fayda ve Hizmetler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,141 \times 0,136 = 0,019$ yani % 1,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,019 \times 0,20 = 0,003$ yani %1,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.4.4 GAL İşletmesi 2002 Yılı Verileri

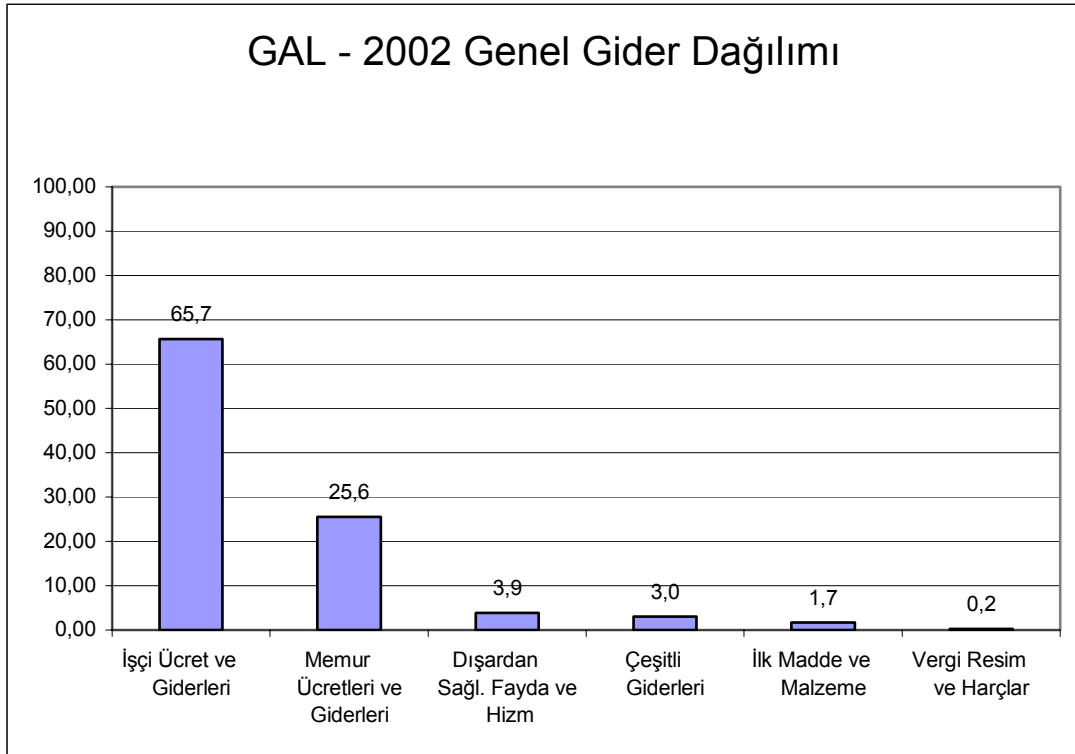
Tablo 4.24 2002 yılı GAL işletmesi gider kalemleri

2002 - GAL	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sosyal İşler Malzemesi	20.231.506.375	25,36	25,36
Motorin	19.392.505.337	24,31	49,67
Sair Sarf Malzemesi	17.302.633.685	21,69	71,36
Yedekler	5.926.752.217	7,43	78,79
Benzin	5.700.744.180	7,15	85,93
Kırtasiye, Basılı Kağıt, Büro malzeme	4.154.810.338	5,21	91,14
Memur Giyim Giderleri	3.910.000.000	4,90	96,04

Binek vs.Oto Lastikleri	1.195.163.222	1,50	97,54
Madeni Yağlar	829.093.672	1,04	98,58
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	438.725.334	0,55	99,13
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	331.315.000	0,42	99,54
Memur Yiyecek Giderleri	262.623.000	0,33	99,87
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	100.987.660	0,13	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Kamyon ve otobüs lastikleri			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	79.776.860.020	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.045.183.125.053		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.185.949.278.288		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	96.613.885.306	53,66	53,66
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	42.134.207.489	23,40	77,07
Elektrik Giderleri	21.280.142.876	11,82	88,89
Onarım ve Bakım Giderleri	11.539.086.033	6,41	95,30
Haberleşme Giderleri	7.847.267.371	4,36	99,66
Su Giderleri	619.492.000	0,34	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
İşçi Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	180.034.081.075	100,00	

5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	108.806.810.921	79,28	79,28
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	8.339.870.000	6,08	85,36
Memur Yollukları	4.357.287.822	3,17	88,53
Staj Ücreti ve Giderleri	4.100.274.000	2,99	91,52
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	3.990.848.050	2,91	94,43
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	2.997.550.000	2,18	96,61
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	2.324.963.000	1,69	98,31
Misafir Ağırlama Giderleri	1.595.835.559	1,16	99,47
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	484.568.317	0,35	99,82
İlan Giderleri	243.200.000	0,18	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
Ara Toplam	137.241.207.669	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	5.614.975.000	55,95	55,95
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	4.080.830.000	40,66	96,61
Çevre Temizlik Vergisi	279.837.000	2,79	99,39
Damga Vergisi	60.720.000	0,61	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları		0,00	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
Ara Toplam	10.036.362.000	100,00	
2002 TKİ	GAL	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.045.183.125.053	65,65	65,65
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.185.949.278.288	25,57	91,22
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	180.034.081.075	3,88	95,10

5- Çeşitli Giderleri	137.241.207.669	2,96	98,06
1- İlk Madde ve Malzeme	79.776.860.020	1,72	99,78
6- Vergi Resim ve Harçlar	10.036.362.000	0,22	100,00
TOPLAM	4.638.220.914.105	100,00	

Şekil 4.39 GAL işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GAL işletmesinin 2002 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 65,7 sini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 25,6 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 3,9 ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam

maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

4.2.5 Çan Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (ÇLİ)

Merkezi : Çan-ÇANAKKALE Tel : (0 286) 416 20 01 Faks : (0 286) 416 37 00
TKİ'ye bağlandığı 1979 yılına kadar özel teşebbüs tarafından işletilen ve o yıldan sonra, merkezi Bursa'da olan Marmara Linyitleri İşletmesi Müessesesi'nin bağlı bir bölgesi iken 1990 yılında ayrılıp müessese olmuş, Yönetim Kurulu'nun 28.08.1995 tarih ve 3501/315 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak bölge müdürlüğüne dönüştürülmüştür. En son, Yönetim Kurulu'nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı kararıyla işletme müdürlüğüne dönüştürülen bu işletmemizin merkezi Çan'a 1 km, Çanakkale'ye 76 km mesafededir.

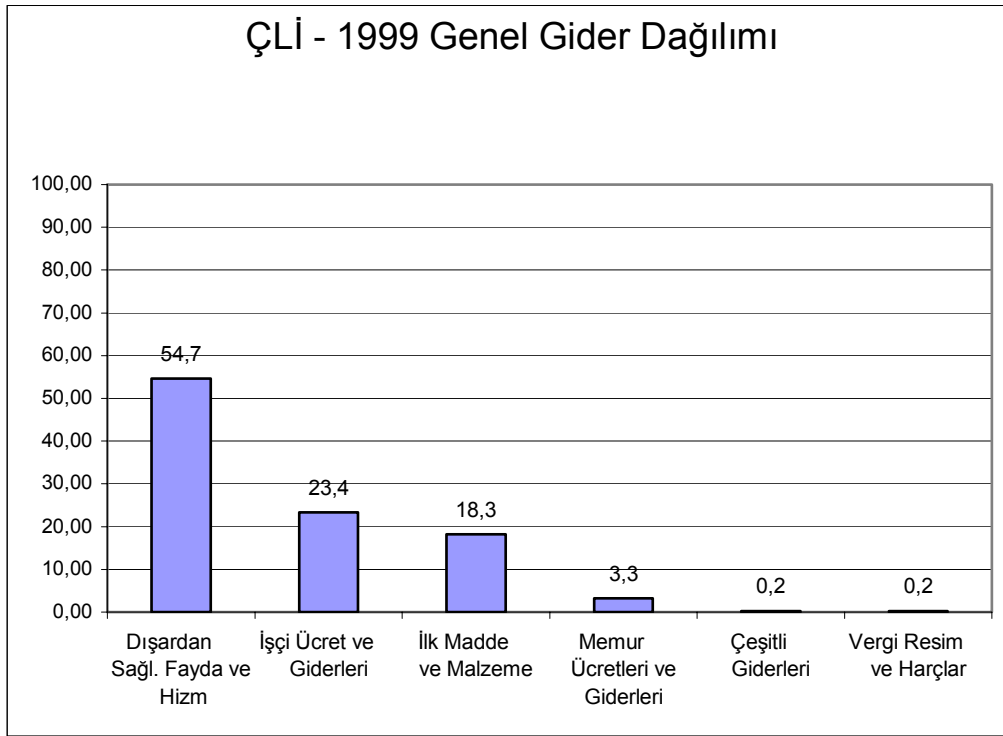
4.2.5.1 ÇLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.25 1999 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - ÇLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	1.114.946.317.186	53,49	53,49
Yedekler	567.725.002.542	27,24	80,73
Yağlar	86.637.037.589	4,16	84,89
İş Makinaları Lastikleri	86.323.989.456	4,14	89,03
Emulan	68.747.561.716	3,30	92,33
Sair Sarf malzemesi	61.182.874.691	2,94	95,26
Sosyal İşler Malzemesi	46.934.790.682	2,25	97,51
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	9.652.024.272	0,46	97,98
Teknik Amonyum Nitrat	9.410.915.266	0,45	98,43
Kapsul	9.119.842.274	0,44	98,87
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	8.504.852.064	0,41	99,28
Benzin	6.867.100.027	0,33	99,60
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	5.233.457.965	0,25	99,86
Diğer Lastikler	2.839.741.871	0,14	99,99
Çelik Halatlar	140.241.673	0,01	100,00
Dinamit	28.249.002	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Maden Direği			
İnfilaklı Fital			

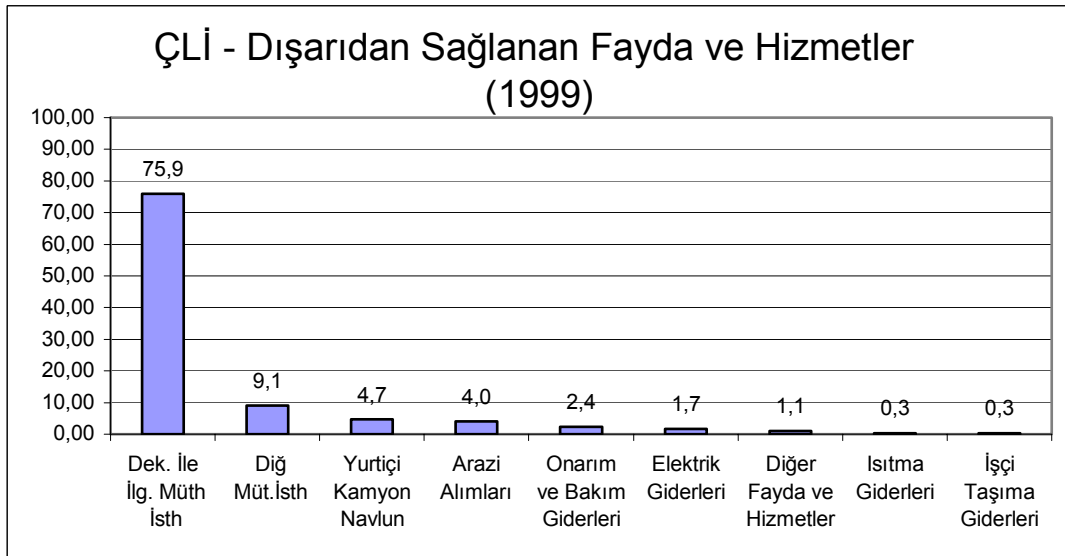
İlk Hareket Fişesi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	2.084.293.998.276	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.665.986.311.284		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	372.919.046.484		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	4.734.322.591.274	75,89	75,89
Diğ. Müt.İsth.	570.744.246.924	9,15	85,04
Yurtiçi Kamyon Navlun	296.230.416.359	4,75	89,78
Arazi Alımları	251.586.939.061	4,03	93,82
Onarım ve Bakım Giderleri	150.808.284.407	2,42	96,23
Elektrik Giderleri	104.795.262.423	1,68	97,91
Diğer Fayda ve Hizmetler	67.699.907.408	1,09	99,00
Isıtma Giderleri	21.010.054.600	0,34	99,34
İşçi Taşıma Giderleri	19.487.107.478	0,31	99,65
Su Giderleri	13.496.260.642	0,22	99,87
Haberleşme Giderleri	6.015.922.422	0,10	99,96
Makina ve Teçhizat Giderleri	2.405.393.512	0,04	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	6.238.602.386.510	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	5.500.480.000	19,64	19,64
Staj Ücreti ve Giderleri	4.617.565.863	16,49	36,12
İlan Giderleri	4.385.555.579	15,66	51,78
İşçi Yollukları	3.978.728.866	14,20	65,98
Dış. Yap. Sig. Giderleri	3.184.850.685	11,37	77,35
Memur Yollukları	2.563.227.870	9,15	86,51
Memur Eğitim Giderleri	1.132.666.000	4,04	90,55
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	741.563.000	2,65	93,20
Diğer Çeşitli Giderler	640.224.929	2,29	95,48
Misafir Ağırlama Giderleri	522.689.266	1,87	97,35
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	424.803.722	1,52	98,86
Mah. Tah.Not Giderleri	174.276.813	0,62	99,49
Para Nakil Giderleri	85.836.000	0,31	99,79
Sivil Savunma Giderleri	47.880.000	0,17	99,96
İşçi Kamp Yol parası	5.820.000	0,02	99,99
Tören ve Donanım Giderleri	4.130.435	0,01	100,00

Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	28.010.299.028	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	9.251.288.574	41,40	41,40
Diğer Vergi Resim ve Harçları	7.582.047.273	33,93	75,33
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.252.158.000	14,55	89,89
Bina ve Arazi Vergileri	2.102.235.000	9,41	99,29
Çevre Temizlik Vergisi	157.728.000	0,71	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	22.345.456.847	100,00	
1999 TKİ	ÇLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	6.238.602.386.510	54,67	54,67
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.665.986.311.284	23,36	78,03
1- İlk Madde ve Malzeme	2.084.293.998.276	18,26	96,29
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	372.919.046.484	3,27	99,56
5- Çeşitli Giderleri	28.010.299.028	0,25	99,80
6- Vergi Resim ve Harçlar	22.345.456.847	0,20	100,00
TOPLAM	11.412.157.498.429	100,00	

Şekil 4.40 ÇLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ÇLİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 54,7 sini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.41 ÇLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 75,90 ile “Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,547 \times 0,759 = 0,415$ yani % 41,51 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitte yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,415 \times 0,20 = 0,083$ yani % 8,30 luk ciddi bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 9,10 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,547 \times 0,091 = 0,049$ yani % 4,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,049 \times 0,20 = 0,009$ yani %0,9 luk bir tasarrufa tekamül eder.

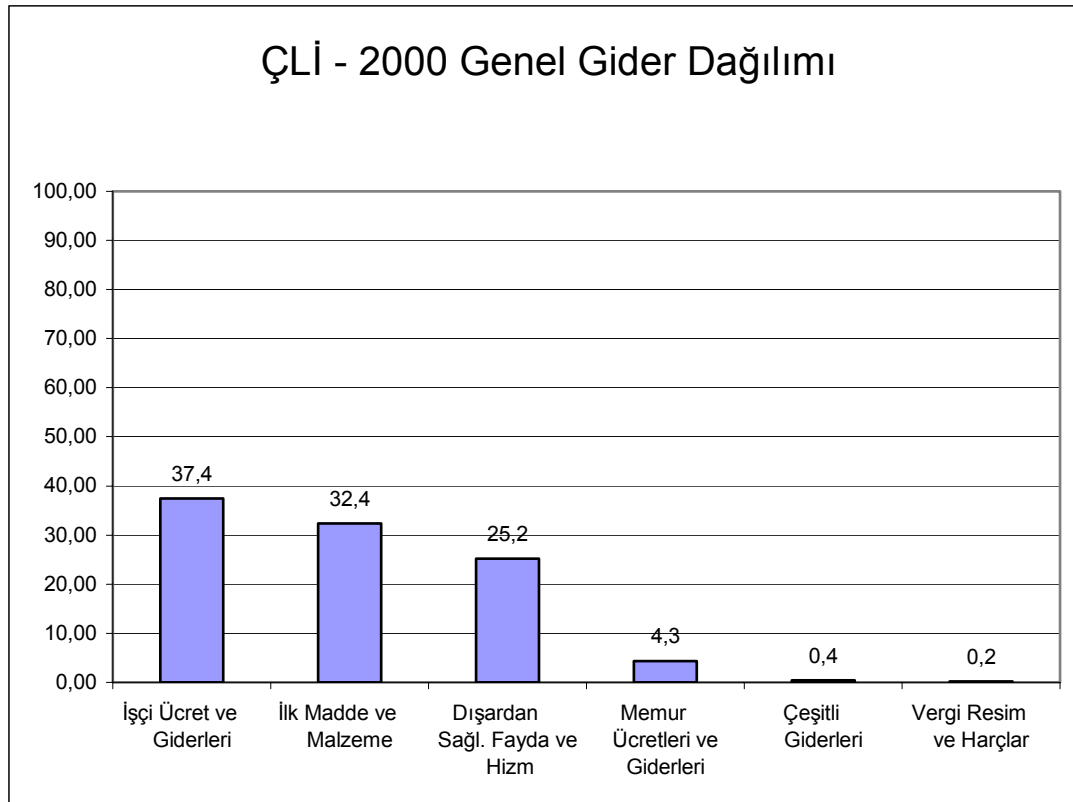
4.2.5.2 ÇLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.26 2000 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - ÇLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	2.084.979.737.120	51,03	51,03
Yedekler	1.089.229.564.623	26,66	77,68
Teknik Amonyum Nitrat	202.465.997.902	4,95	82,64
İş Makinaları Lastikleri	186.322.117.222	4,56	87,20
Yağlar	156.047.530.669	3,82	91,02
Sair Sarf malzemesi	155.622.696.953	3,81	94,83
Sosyal İşler Malzemesi	71.433.007.985	1,75	96,57
Emulan	50.002.460.515	1,22	97,80
Kapsul	27.097.598.849	0,66	98,46
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	16.584.407.098	0,41	98,87
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	12.792.892.855	0,31	99,18
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	12.203.783.847	0,30	99,48
Diğer Lastikler	10.002.543.471	0,24	99,72
Benzin	6.021.238.385	0,15	99,87
Çelik Halatlar	4.823.268.255	0,12	99,99
Gecikme Rölesi	394.445.657	0,01	100,00
İnfilaklı Fitol	76.000.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	4.086.099.291.406	100,00	

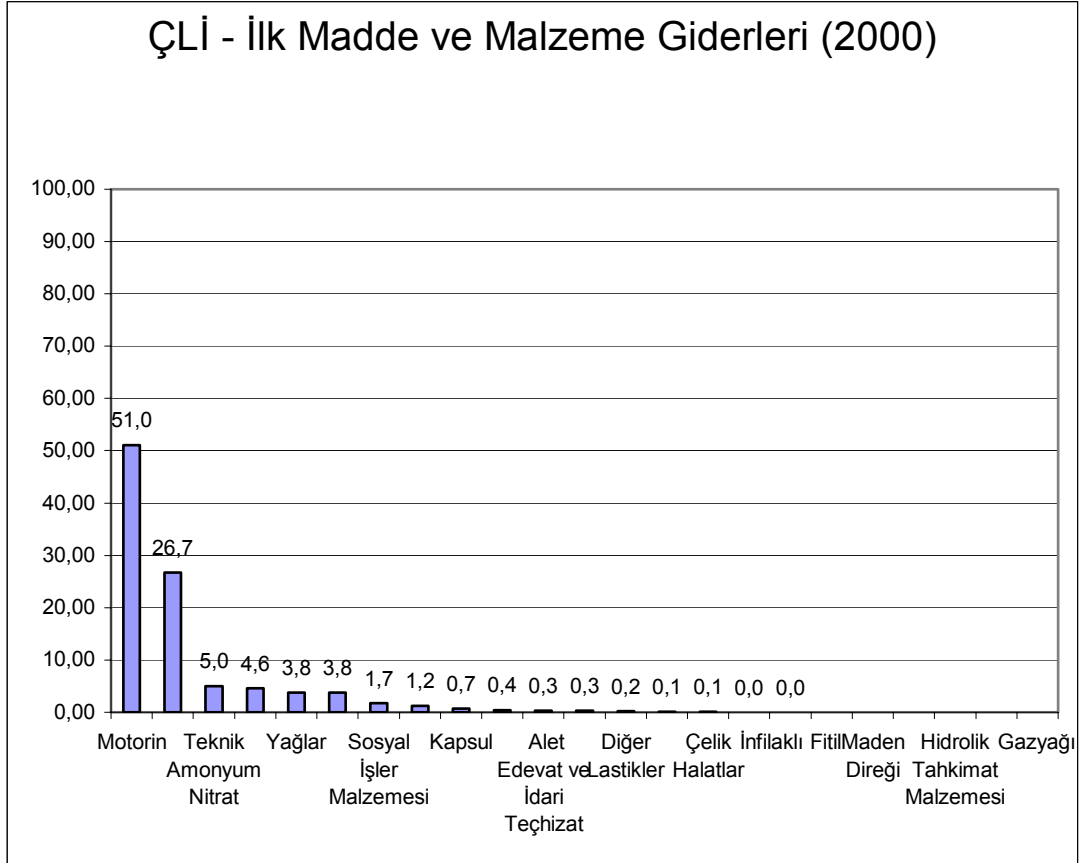
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.728.011.579.009		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	544.775.874.862		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğ. Müt.İsth.	1.668.608.323.548	52,42	52,42
Arazi Alımları	670.657.171.890	21,07	73,48
Onarım ve Bakım Giderleri	259.263.964.434	8,14	81,63
Elektrik Giderleri	175.427.342.558	5,51	87,14
Diğer Fayda ve Hizmetler	145.242.794.149	4,56	91,70
Dek. İle İlg. Müth. İsth.	112.122.440.703	3,52	95,22
İşçi Taşıma Giderleri	49.430.375.418	1,55	96,78
Isıtma Giderleri	44.442.756.027	1,40	98,17
Su Giderleri	27.047.051.750	0,85	99,02
Haberleşme Giderleri	11.566.308.612	0,36	99,39
Yurtiçi Kamyon Navlun	10.972.497.513	0,34	99,73
Makina ve Teçizat Giderleri	8.010.721.458	0,25	99,98
Bina ve Arazi Kiraları	548.774.250	0,02	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	3.183.340.522.310	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	11.536.000.000	20,98	20,98
Dış. Yap. Sig. Giderleri	8.835.583.079	16,07	37,05
İlan Giderleri	8.180.921.630	14,88	51,93
İşçi Yollukları	6.468.945.973	11,76	63,69
Staj Ücreti ve Giderleri	5.522.601.304	10,04	73,73
Memur Yollukları	4.147.729.284	7,54	81,28
Mah. Tah.Not Giderleri	3.467.053.220	6,31	87,58
Misafir Ağırlama Giderleri	2.660.000.000	4,84	92,42
Memur Eğitim Diderleri	1.711.934.920	3,11	95,53
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.445.038.500	2,63	98,16
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	483.582.576	0,88	99,04
Diğer Çeşitli Giderler	349.605.000	0,64	99,68
Para Nakil Giderleri	163.570.253	0,30	99,98
Tören ve Donanım Giderleri	12.201.000	0,02	100,00
İşçi Kamp Yol parası	1.417.900	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Eğitim Giderleri			

İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
Ara Toplam	54.986.184.639	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	17.948.414.525	63,70	63,70
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	4.411.220.000	15,66	79,35
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.944.999.000	10,45	89,80
Bina ve Arazi Vergileri	2.674.191.000	9,49	99,29
Çevre Temizlik Vergisi	198.804.000	0,71	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
Ara Toplam	28.177.628.525	100,00	
2000 TKİ	ÇLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.728.011.579.009	37,45	37,45
1- İlk Madde ve Malzeme	4.086.099.291.406	32,36	69,81
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	3.183.340.522.310	25,21	95,03
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	544.775.874.862	4,31	99,34
5- Çeşitli Giderleri	54.986.184.639	0,44	99,78
6- Vergi Resim ve Harçlar	28.177.628.525	0,22	100,00
TOPLAM	12.625.391.080.751	100,00	

Şekil 4.42 ÇLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ÇLİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 37,4 ünü oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Şekil 4.43 ÇLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 37,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 32,4)” ile ilgilenmek gerekir. “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü

% 51,0 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,324 \times 0,510 = 0,165$ yani % 16,52 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,1652 \times 0,20 = 0,033$ yani % 3,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 26,70 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,324 \times 0,267 = 0,086$ yani % 8,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,086 \times 0,20 = 0,017$ yani %1,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

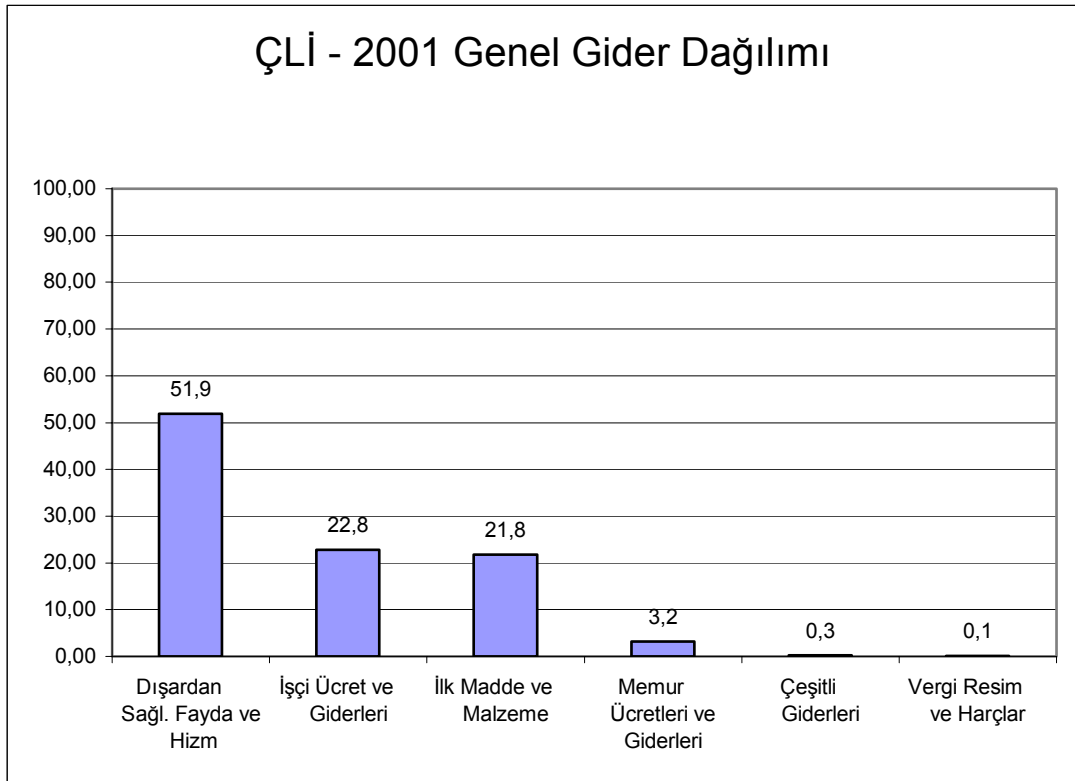
4.2.5.3 ÇLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.27 2001 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - ÇLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	3.464.916.471.117	57,49	57,49
Yedekler	1.133.416.759.323	18,80	76,29
Anfo	420.379.332.603	6,97	83,26
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	294.950.297.529	4,89	88,16
Madeni Yağlar	246.845.947.924	4,10	92,25
Sair Sarf Malzemesi	186.530.757.487	3,09	95,35
Sosyal İşler Malzemesi	87.594.753.984	1,45	96,80
Emulan	67.023.867.880	1,11	97,91
Kapsul	46.088.639.537	0,76	98,68
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	26.078.596.174	0,43	99,11
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	13.800.169.902	0,23	99,34
Benzin	12.509.227.725	0,21	99,55
Kamyon ve otobüs lastikleri	9.210.635.273	0,15	99,70
Dinamit	8.384.119.802	0,14	99,84
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	6.824.498.027	0,11	99,95
Memur Giyim	2.860.453.869	0,05	100,00
Bantlar ve Teferruatı	1.150.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			

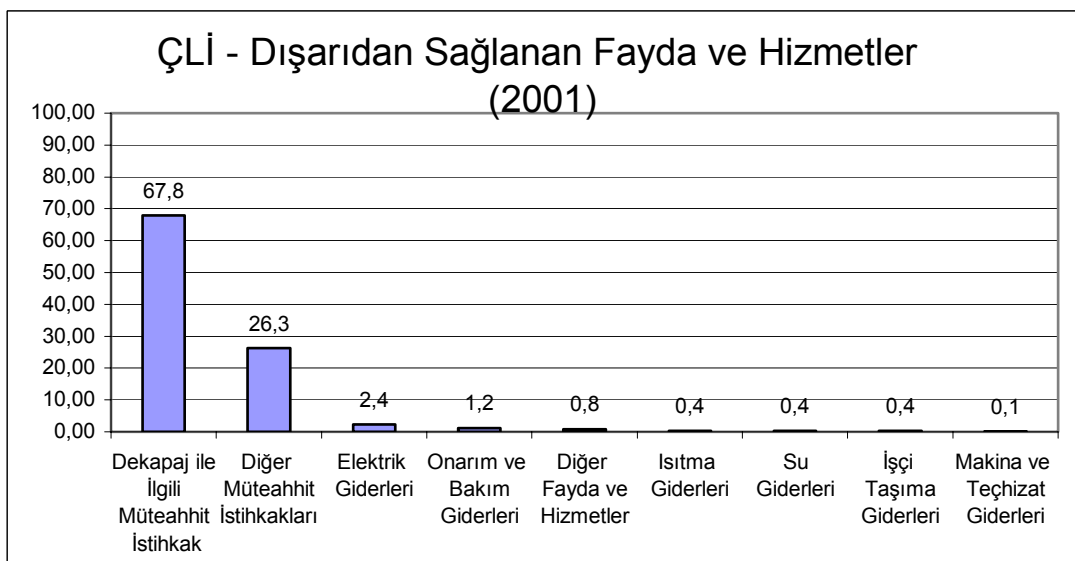
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	6.027.415.678.156	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	6.301.833.511.174		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	896.201.362.943		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	9.741.444.341.890	67,85	67,85
Diğer Müteahhit İstihkakları	3.780.816.791.220	26,33	94,18
Elektrik Giderleri	343.173.837.676	2,39	96,57
Onarım ve Bakım Giderleri	172.991.748.489	1,20	97,78
Diğer Fayda ve Hizmetler	115.238.089.027	0,80	98,58
Isıtma Giderleri	59.593.556.943	0,42	98,99
Su Giderleri	54.504.324.511	0,38	99,37
İşçi Taşıma Giderleri	53.923.248.523	0,38	99,75
Makina ve Teçhizat Giderleri	18.742.812.621	0,13	99,88
Haberleşme Giderleri	14.315.578.349	0,10	99,98
Arazi Alımları	2.152.649.407	0,01	99,99
Bina ve Arazi Kiraları	777.563.538	0,01	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
<i>Ara Toplam</i>	14.357.674.542.194	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	17.539.000.000	24,74	24,74
İlan Giderleri	15.038.273.333	21,21	45,95
Staj Ücreti ve Giderleri	8.774.262.256	12,38	58,33
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	8.738.350.492	12,33	70,65
İşçi Yollukları	6.668.599.458	9,41	80,06
Memur Yollukları	4.161.844.538	5,87	85,93
Misafir Ağırlama Giderleri	3.222.944.453	4,55	90,48
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	2.357.622.000	3,33	93,80
Diğer Çeşitli Giderler	2.126.755.000	3,00	96,80
Memur Eğitim Giderleri	1.137.421.000	1,60	98,41
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	644.435.500	0,91	99,32
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	339.833.809	0,48	99,80
Para Nakil Giderleri	101.850.000	0,14	99,94
İşçi Eğitim Giderleri	36.480.000	0,05	99,99
İşçi Kamp Yol parası	6.627.300	0,01	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			

Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	70.894.299.139	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	16.838.701.034	52,74	52,74
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	7.378.020.000	23,11	75,85
Diğer Vergi Resim ve Harçları	4.502.626.000	14,10	89,95
Bina ve Arazi Vergileri	2.953.708.000	9,25	99,20
Çevre Temizlik Vergisi	254.460.000	0,80	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	31.927.515.034	100,00	
2001 TKİ	ÇLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	14.357.674.542.194	51,86	51,86
2- İşçi Ücret ve Giderleri	6.301.833.511.174	22,76	74,62
1- İlk Madde ve Malzeme	6.027.415.678.156	21,77	96,39
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	896.201.362.943	3,24	99,63
5- Çeşitli Giderleri	70.894.299.139	0,26	99,88
6- Vergi Resim ve Harçlar	31.927.515.034	0,12	100,00
TOPLAM	27.685.946.908.640	100,00	

Şekil 4.44 ÇLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ÇLİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 51,9 unu oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.45 ÇLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderlerine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 67,80 ile “Dekapaj İle İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,519 \times 0,678 = 0,351$ yani % 35,18 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitle yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,351 \times 0,20 = 0,072$ yani % 7,20 lik ciddi bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 26,30 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,519 \times 0,263 = 0,136$ yani % 13,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,136 \times 0,20 = 0,027$ yani %2,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

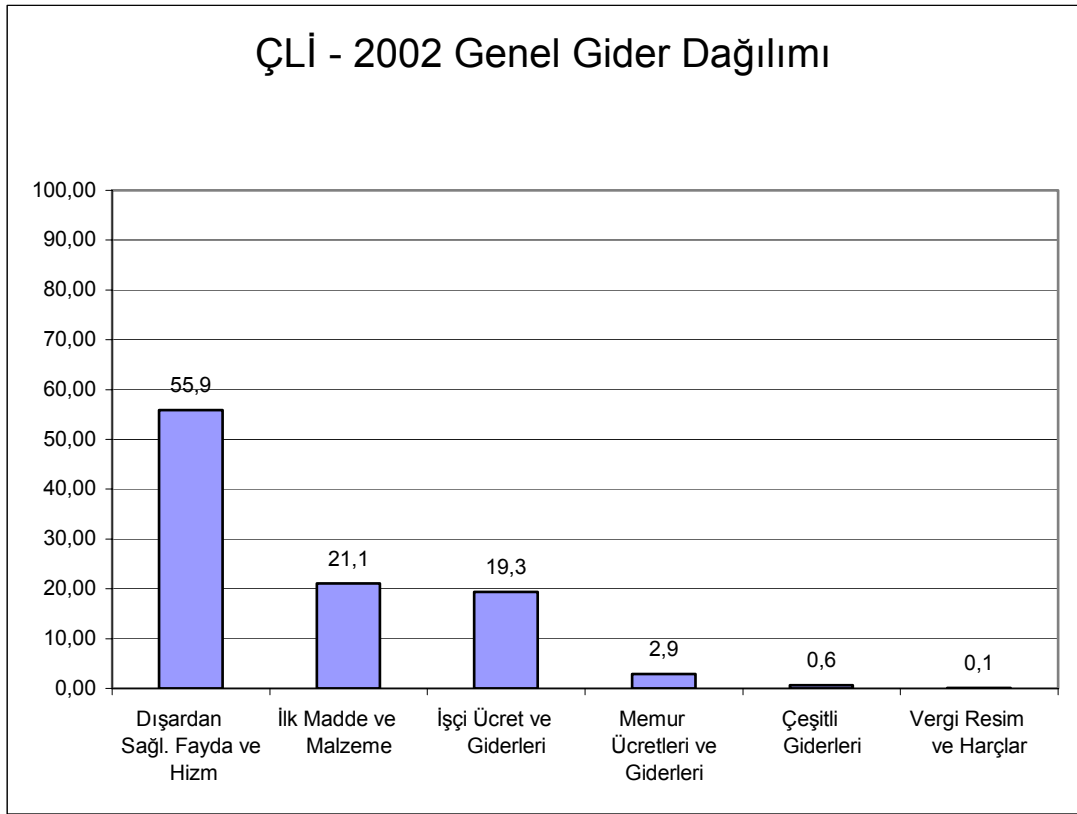
4.2.5.4 ÇLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.28 2002 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - ÇLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	5.849.969.123.999	60,82	60,82
Yedekler	1.948.156.137.744	20,25	81,07
ANFO	490.342.950.999	5,10	86,17
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	402.134.350.659	4,18	90,35
Madeni Yağlar	284.383.106.293	2,96	93,31
Sair Sarf Malzemesi	227.627.363.161	2,37	95,67
Sosyal İşler Malzemesi	129.029.415.527	1,34	97,01
Emilsiyon Patlayıcılar	79.907.478.204	0,83	97,84
Kapsul	78.779.961.793	0,82	98,66
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	27.525.796.116	0,29	98,95
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	27.490.719.228	0,29	99,24
Çelik Halat ve Teferruatı	21.442.189.576	0,22	99,46
Dinamit	20.338.221.687	0,21	99,67
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	15.352.840.884	0,16	99,83
Benzin	11.243.452.103	0,12	99,95
Kamyon ve otobüs lastikleri	3.888.863.059	0,04	99,99
Memur Giyim Giderleri	1.263.750.000	0,01	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişegi			

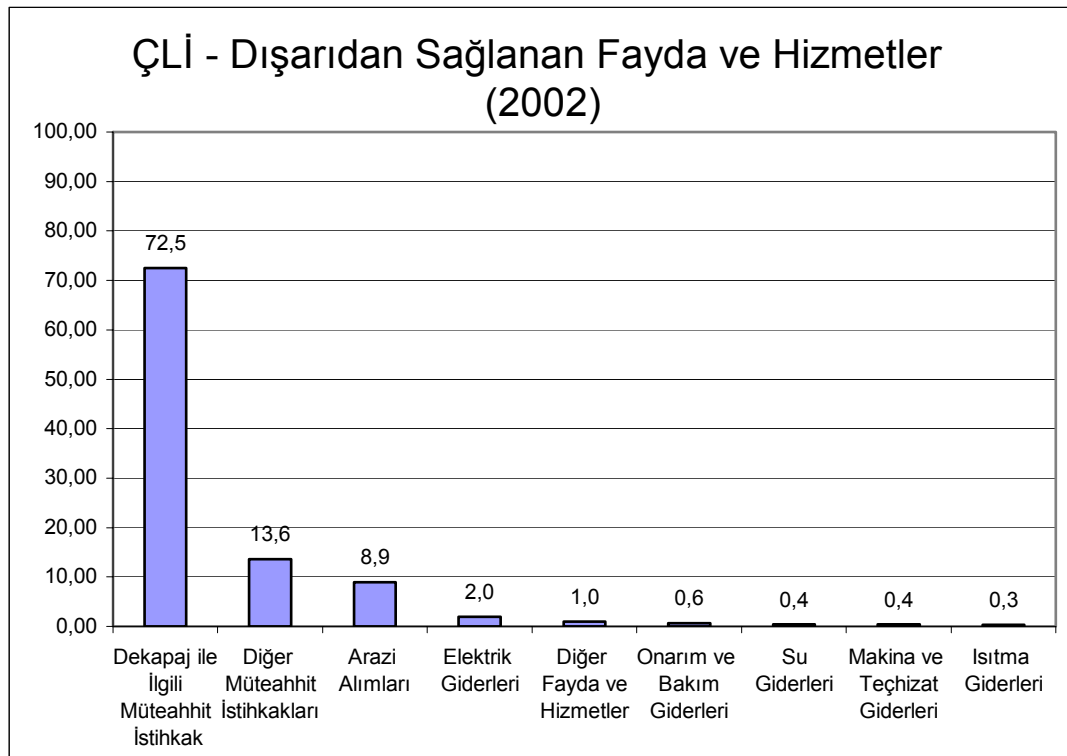
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	9.618.875.721.032	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	8.801.901.605.468		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.328.123.550.536		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	18.453.772.561.217	72,53	72,53
Diğer Müteahhit İstihkakları	3.448.910.772.527	13,55	86,08
Arazi Alımları	2.275.855.952.329	8,94	95,02
Elektrik Giderleri	498.507.340.601	1,96	96,98
Diğer Fayda ve Hizmetler	253.470.444.132	1,00	97,98
Onarım ve Bakım Giderleri	159.344.708.059	0,63	98,61
Su Giderleri	101.595.250.000	0,40	99,01
Makina ve Teçhizat Giderleri	100.739.023.822	0,40	99,40
Isıtma Giderleri	80.365.346.223	0,32	99,72
İşçi Taşıma Giderleri	52.476.056.448	0,21	99,92
Haberleşme Giderleri	17.352.717.022	0,07	99,99
Bina ve Arazi Kiraları	2.036.122.430	0,01	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahvil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
<i>Ara Toplam</i>	25.444.426.294.810	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	143.001.250.983	50,63	50,63
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	29.472.787.906	10,44	61,07
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	25.336.000.000	8,97	70,04
Memur Yollukları	24.764.708.413	8,77	78,81
İlan Giderleri	18.828.386.949	6,67	85,48
Staj Ücreti ve Giderleri	13.255.077.748	4,69	90,17
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	12.986.253.555	4,60	94,77
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	4.738.000.000	1,68	96,45
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	3.345.264.000	1,18	97,63
Misafir Ağırlama Giderleri	3.072.862.729	1,09	98,72
Memur Eğitim Giderleri	2.055.986.734	0,73	99,45
Diğer Çeşitli Giderler	701.487.500	0,25	99,69
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	690.155.849	0,24	99,94
İşçi Eğitim Giderleri	171.412.500	0,06	100,00
İşçi Kamp Yol parası	2.648.000	0,00	100,00

Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	282.422.282.866	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	25.800.964.118	56,24	56,24
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	13.653.140.000	29,76	86,00
Bina ve Arazi Vergileri	5.467.308.500	11,92	97,92
Diğer Vergi Resim ve Harçları	631.785.000	1,38	99,30
Çevre Temizlik Vergisi	322.175.000	0,70	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	45.875.372.618	100,00	
2002 TKİ	ÇLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	25.444.426.294.810	55,90	55,90
1- İlk Madde ve Malzeme	9.618.875.721.032	21,13	77,03
2- İşçi Ücret ve Giderleri	8.801.901.605.468	19,34	96,36
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.328.123.550.536	2,92	99,28
5- Çeşitli Giderleri	282.422.282.866	0,62	99,90
6- Vergi Resim ve Harçlar	45.875.372.618	0,10	100,00
TOPLAM	45.521.624.827.330	100,00	

Şekil 4.46 ÇLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ÇLİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 55,9 unu oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin hemen arkasından da % 21,1 ile İlk Madde ve Malzeme Gideri” gelmektedir. Daha sonra da bu maliyet kalemiyle ilgilenmek gerekir.

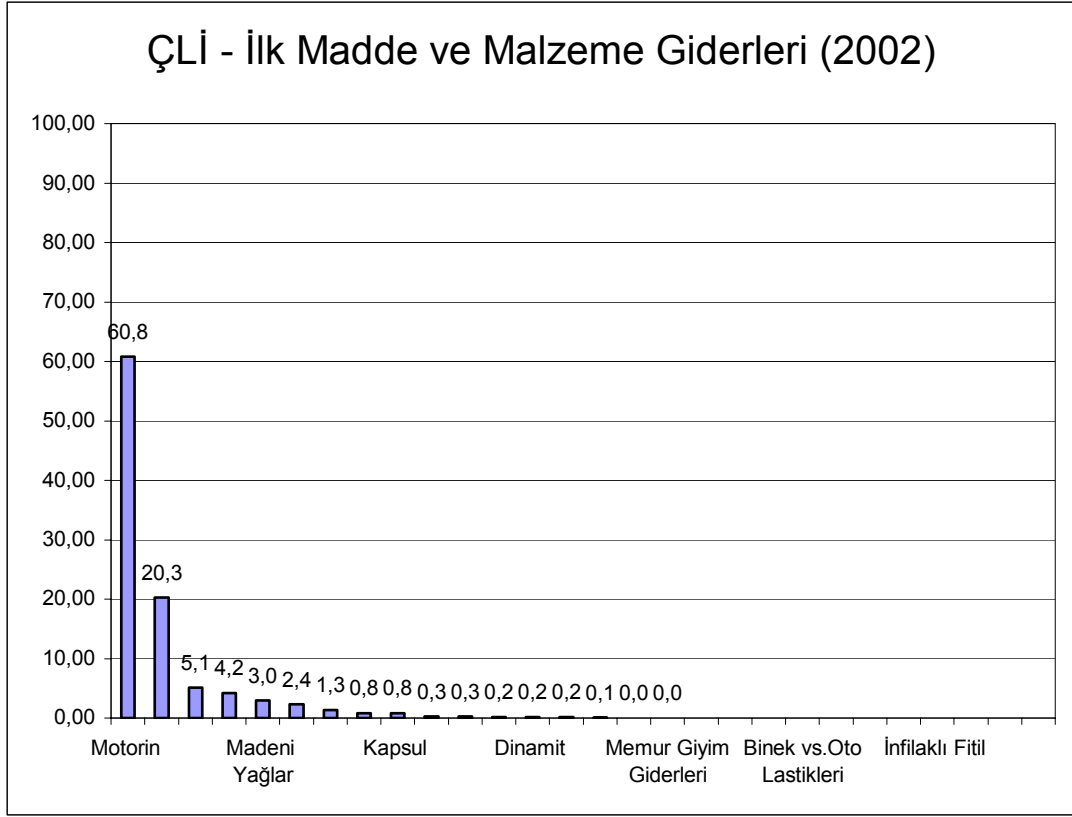

Şekil 4.47 ÇLI işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderlerine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” in alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 72,50 ile “Dekapaj İle İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,559 \times 0,725 = 0,405$ yani % 40,52 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde müteahhitte yapılacak görüşmeler sayesinde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,405 \times 0,20 = 0,081$ yani % 8,1 lik ciddi bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 13,6 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,559 \times 0,136 = 0,076$ yani % 7,6 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,076 \times 0,20 = 0,015$ yani %1,52 lik bir tasarrufa tekamül eder.

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 60,8 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,211 \times 0,608 = 0,128$ yani % 12,82 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,1282 \times 0,20 = 0,025$ yani % 2,5 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 20,3 ile “Yedekler”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,211 \times 0,203 = 0,042$ yani % 4,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde

de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,042 \times 0,20 = 0,008$ yani %0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.48 ÇLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

4.2.6 Trakya Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (TLİ)

Merkezi : Saray-TEKİRDAĞ Tel : (0 282) 791 42 00 Faks : (0 282) 791 41 00
 1978 yılından 1994 yılına kadar Marmara Linyitleri İşletmesi Müessesesi'ne bağlı başmühendislik iken MLI'den TKİ Genel Müdürlüğü İşletme Daire Başkanlığı'na bağlanmış, en son olarak da Yönetim Kurulu'nun 14.01.1997 tarih ve 3549/18 sayılı kararıyla başmühendislik olarak doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanmıştır. Merkezi Saray'a 7 km, Tekirdağ'a 80 km mesafededir.

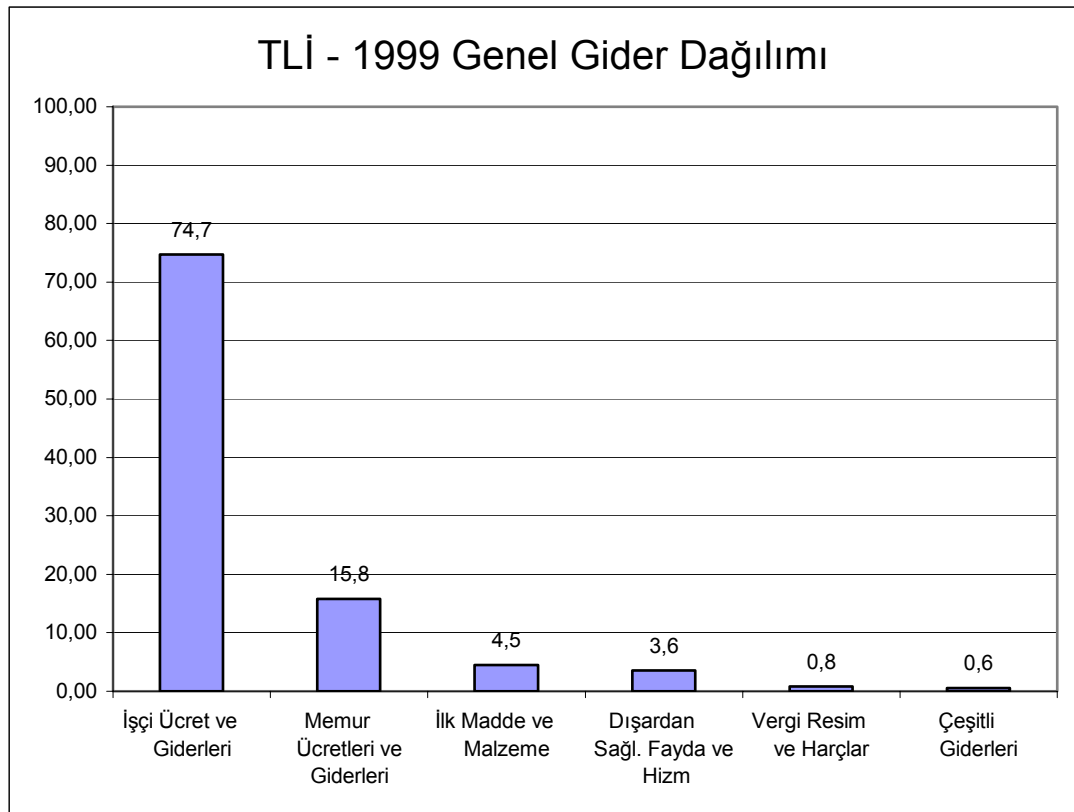
4.2.6.1 TLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.29 1999 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - TLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yedekler	7.758.296.474	33,33	33,33
Motorin	6.642.471.268	28,53	61,86
Sosyal İşler Malzemesi	2.736.173.123	11,75	73,61
Sair Sarf malzemesi	2.589.987.953	11,13	84,74
Benzin	1.183.477.796	5,08	89,82
Yağlar	1.160.453.914	4,98	94,81
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	509.098.226	2,19	97,00
Diğer Lastikler	414.700.381	1,78	98,78
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	181.358.694	0,78	99,56
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	56.971.000	0,24	99,80
Gazyağı	46.481.045	0,20	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İş Makinaları Lastikleri			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	23.279.469.874	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	386.895.983.419		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	81.685.342.172		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Onarım ve Bakım Giderleri	5.145.341.783	27,90	27,90
Elektrik Giderleri	3.860.859.883	20,93	48,83
Makina ve Teçhizat Giderleri	2.640.757.755	14,32	63,14
Diğer Fayda ve Hizmetler	2.375.777.764	12,88	76,02
İşçi Taşıma Giderleri	2.188.212.482	11,86	87,89
Memur Taşıma Giderleri	1.376.697.910	7,46	95,35
Haberleşme Giderleri	683.635.036	3,71	99,06
Su Giderleri	173.724.839	0,94	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			

Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	18.445.007.452	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	974.526.928	32,63	32,63
İlan Giderleri	580.757.178	19,45	52,07
Dış. Yap. Sig. Giderleri	562.972.855	18,85	70,92
Memur Yollukları	422.264.517	14,14	85,06
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	116.314.000	3,89	88,96
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	115.869.566	3,88	92,84
Memur Eğitim Diderleri	110.000.000	3,68	96,52
Misafir Ağırlama Giderleri	69.111.109	2,31	98,83
Mah. Tah.Not Giderleri	34.825.350	1,17	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Dah. Yap. Sig. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	2.986.641.503	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.823.439.892	65,14	65,14
Bina ve Arazi Vergileri	803.773.220	18,54	83,68
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	487.140.000	11,24	94,92
Damga Vergisi	158.361.625	3,65	98,57
Bel. Ver. Ve Resimler	49.322.649	1,14	99,71
Çevre Temizlik Vergisi	12.708.000	0,29	100,00
<i>Ara Toplam</i>	4.334.745.386	100,00	

1999 TKİ	TLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	386.895.983.419	74,74	74,74
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	81.685.342.172	15,78	90,52
1- İlk Madde ve Malzeme	23.279.469.874	4,50	95,02
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	18.445.007.452	3,56	98,59
6- Vergi Resim ve Harçlar	4.334.745.386	0,84	99,42
5- Çeşitli Giderleri	2.986.641.503	0,58	100,00
TOPLAM	517.627.189.806	100,00	

Şekil 4.49 TLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

TLİ işletmesinin 1999 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 74,7 sini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 15,8 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan

sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 4,5 ile “İlk Madde ve Malzeme” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

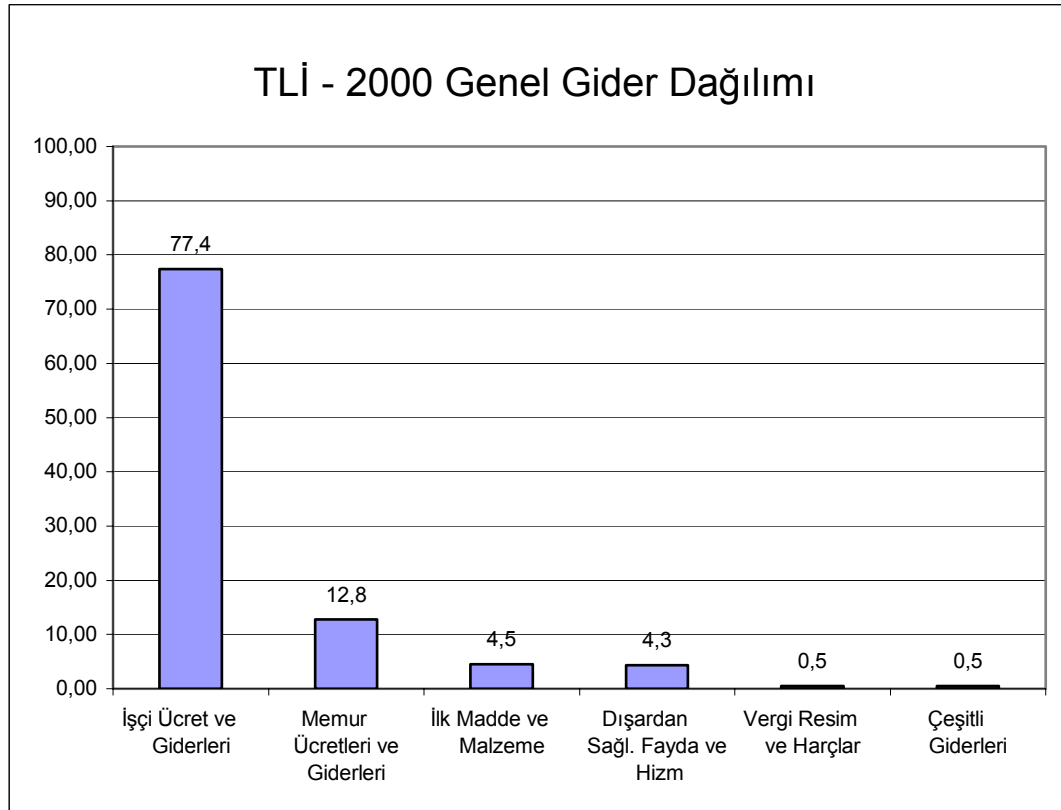
4.2.6.2 TLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.30 2000 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - TLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	20.959.663.027	52,77	52,77
Yedekler	6.505.255.976	16,38	69,15
Sair Sarf malzemesi	3.667.983.493	9,24	78,39
Sosyal İşler Malzemesi	3.428.930.248	8,63	87,02
Yağlar	2.231.401.224	5,62	92,64
Benzin	1.756.623.048	4,42	97,06
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	596.284.086	1,50	98,56
Diğer Lastikler	399.407.311	1,01	99,57
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	91.500.000	0,23	99,80
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	49.172.000	0,12	99,92
Gazyağı	31.424.617	0,08	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İş Makinaları Lastikleri			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	39.717.645.030	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	681.242.721.457		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	112.894.216.556		

4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Makina ve Teçhizat Giderleri	20.758.780.998	55,10	55,10
Onarım ve Bakım Giderleri	4.182.781.107	11,10	66,20
Elektrik Giderleri	3.681.687.832	9,77	75,97
İşçi Taşıma Giderleri	3.205.473.312	8,51	84,48
Diğer Fayda ve Hizmetler	2.666.699.940	7,08	91,56
Memur Taşıma Giderleri	1.686.971.258	4,48	96,04
Haberleşme Giderleri	1.220.125.165	3,24	99,28
Su Giderleri	272.472.116	0,72	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
Ara Toplam	37.674.991.728	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.392.827.545	34,61	34,61
İşçi Yollukları	1.193.342.658	29,65	64,26
Memur Yollukları	685.327.141	17,03	81,29
Birt. Oda Mes. Kur. Giderleri	208.513.000	5,18	86,47
Misafir Ağırlama Giderleri	190.830.783	4,74	91,21
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	121.881.188	3,03	94,24
Diğer Çeşitli Giderler	86.111.111	2,14	96,38
İlan Giderleri	78.026.013	1,94	98,31
Mah. Tah.Not Giderleri	67.865.000	1,69	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Diderleri			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri			

Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	4.024.724.439	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.315.200.000	49,29	49,29
Bina ve Arazi Vergileri	1.004.598.000	21,39	70,67
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	891.740.000	18,98	89,66
Damga Vergisi	333.608.250	7,10	96,76
Bel. Ver. Ve Resimler	136.236.059	2,90	99,66
Çevre Temizlik Vergisi	16.008.000	0,34	100,00
<i>Ara Toplam</i>	4.697.390.309	100,00	
2000 TKİ	TLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	681.242.721.457	77,39	77,39
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	112.894.216.556	12,83	90,22
1- İlk Madde ve Malzeme	39.717.645.030	4,51	94,73
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	37.674.991.728	4,28	99,01
6- Vergi Resim ve Harçlar	4.697.390.309	0,53	99,54
5- Çeşitli Giderleri	4.024.724.439	0,46	100,00
TOPLAM	880.251.689.519	100,00	

Şekil 4.50 TLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

TLİ işletmesinin 2000 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 77,4 sını “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 12,8 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 4,5 ile “İlk Madde ve Malzeme” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

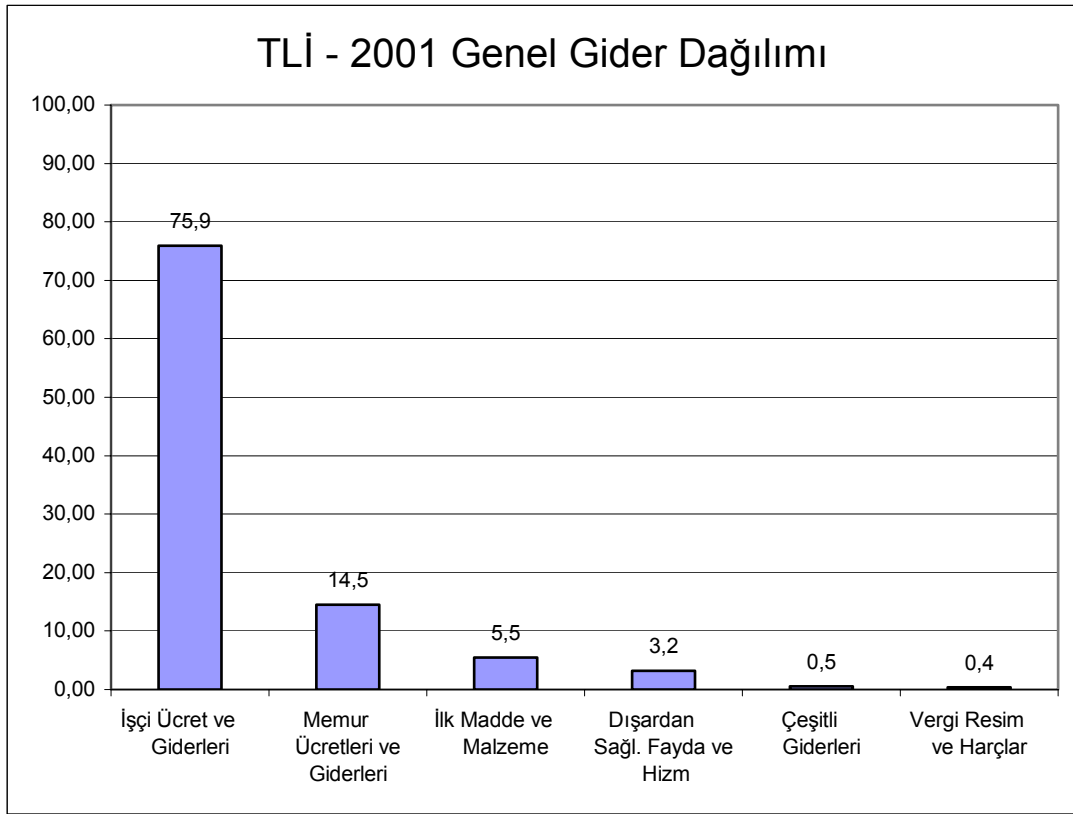
4.2.6.3 TLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.31 2001 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - TLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	34.961.369.325	54,69	54,69
Yedekler	12.373.555.849	19,36	74,05
Sair Sarf Malzemesi	6.082.099.629	9,51	83,56
Sosyal İşler Malzemesi	4.158.737.669	6,51	90,07
Benzin	1.768.390.674	2,77	92,84
Madeni Yağlar	1.691.698.521	2,65	95,48
Kamyon ve otobüs lastikleri	819.788.216	1,28	96,77
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	802.140.000	1,25	98,02
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	657.936.109	1,03	99,05
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	316.180.000	0,49	99,54
Memur Giyim	243.000.000	0,38	99,92
Gazyağı	48.638.510	0,08	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek			
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			

Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	63.923.534.502	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	879.387.555.421		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	168.086.554.511		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Makina ve Teçhizat Giderleri	12.596.508.260	34,38	34,38
Onarım ve Bakım Giderleri	6.127.016.461	16,72	51,11
İşçi Taşıma Giderleri	5.980.959.066	16,33	67,44
Elektrik Giderleri	4.606.216.331	12,57	80,01
Memur Taşıma Giderleri	2.671.611.114	7,29	87,30
Haberleşme Giderleri	2.075.448.191	5,67	92,97
Diğer Fayda ve Hizmetler	1.923.869.013	5,25	98,22
Su Giderleri	652.825.703	1,78	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	36.634.454.139	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	1.820.674.586	29,74	29,74
İlan Giderleri	1.724.833.333	28,18	57,92
İşçi Yollukları	915.737.475	14,96	72,88
Memur Yollukları	717.842.942	11,73	84,61
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	361.553.000	5,91	90,52
Misafir Ağırlama Giderleri	311.734.594	5,09	95,61
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	152.000.000	2,48	98,09
Diğer Çeşitli Giderler	70.303.419	1,15	99,24
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	46.479.100	0,76	100,00

Staj Ücreti ve Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	6.121.158.449	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.560.590.000	34,10	34,10
Bina ve Arazi Vergileri	1.305.984.000	28,54	62,63
Diğer Vergi Resim ve Harçları	1.209.600.000	26,43	89,06
Bel. Ver. Ve Resimler	362.895.252	7,93	96,99
Damga Vergisi	117.134.000	2,56	99,55
Çevre Temizlik Vergisi	20.472.000	0,45	100,00
<i>Ara Toplam</i>	4.576.675.252	100,00	
2001 TKİ	TLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	879.387.555.421	75,89	75,89
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	168.086.554.511	14,51	90,40
1- İlk Madde ve Malzeme	63.923.534.502	5,52	95,92
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	36.634.454.139	3,16	99,08
5- Çeşitli Giderleri	6.121.158.449	0,53	99,61
6- Vergi Resim ve Harçlar	4.576.675.252	0,39	100,00
TOPLAM	1.158.729.932.274	100,00	

Şekil 4.51 TLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

TLİ işletmesinin 2001 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 75,9 unu “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 14,5 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 5,5 ile “İlk Madde ve Malzeme” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

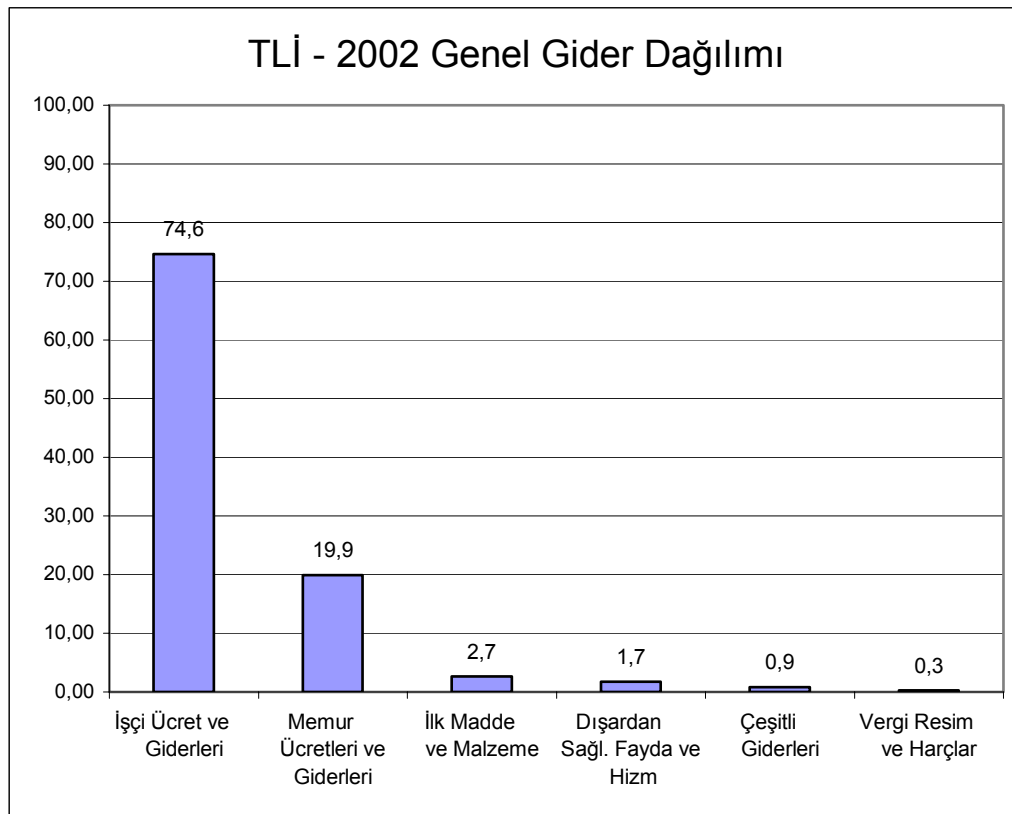
4.2.6.4 TLİ işletmesi 2002 yılı verileri

Tablo 4.32 2002 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - TLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	10.898.203.536	44,50	44,50
Sair Sarf Malzemesi	5.680.218.951	23,19	67,69
Yedekler	2.846.710.924	11,62	79,32
Sosyal İşler Malzemesi	2.107.660.593	8,61	87,92
Benzin	1.447.091.527	5,91	93,83
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	1.082.600.000	4,42	98,25
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	180.250.000	0,74	98,99
Madeni Yağlar	135.567.837	0,55	99,54
Memur Giyim Giderleri	112.000.000	0,46	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Kamyon ve otobüs lastikleri			
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	24.490.303.368	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	684.499.216.516		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	182.484.873.580		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	3.329.951.012	21,57	21,57
İşçi Taşıma Giderleri	3.094.847.782	20,05	41,62
Diğer Fayda ve Hizmetler	2.868.232.261	18,58	60,20
Haberleşme Giderleri	2.313.868.932	14,99	75,19
Onarım ve Bakım Giderleri	1.954.274.034	12,66	87,85
Memur Taşıma Giderleri	1.332.000.000	8,63	96,48

Su Giderleri	542.916.756	3,52	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	15.436.090.777	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	2.497.377.925	31,86	31,86
İşçi Yollukları	2.249.234.747	28,70	60,56
İlan Giderleri	1.501.904.000	19,16	79,72
Memur Yollukları	830.214.128	10,59	90,31
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	486.147.000	6,20	96,51
Misafir Ağırlama Giderleri	219.780.365	2,80	99,32
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	35.000.000	0,45	99,76
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	18.523.000	0,24	100,00
Staj Ücreti ve Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	7.838.181.165	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.412.950.000	51,12	51,12
Bina ve Arazi Vergileri	999.760.000	36,17	87,30
Bel. Ver. Ve Resimler	321.961.520	11,65	98,95
Damga Vergisi	16.180.000	0,59	99,53
Çevre Temizlik Vergisi	12.954.000	0,47	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	2.763.805.520	100,00	
2002 TKİ	TLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	684.499.216.516	74,60	74,60
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	182.484.873.580	19,89	94,49
1- İlk Madde ve Malzeme	24.490.303.368	2,67	97,16
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	15.436.090.777	1,68	98,84
5- Çeşitli Giderleri	7.838.181.165	0,85	99,70
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.763.805.520	0,30	100,00
TOPLAM	917.512.470.926	100,00	

Şekil 4.52 TLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

TLİ işletmesinin 2002 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 74,6 sını "İşçi Ücret ve Giderleri" oluşturmaktadır. Hemen

arkasından “Memur Ücretleri ve Giderleri” % 19,9 ile gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 2,7 ile “İlk Madde ve Malzeme” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

4.2.7 Keles Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (KLİ)

Merkezi : Keles-BURSA Tel : (0 224) 861 31 44 Faks : (0 224) 861 23 67

TK8 bünyesinde 1979 yılından itibaren faaliyetine başlamıştır. Bursa Linyitleri İşletmesi Bölge Müdürlüğü’ne bağlı iken Yönetim Kurulu’nun 14.01.1997 tarih ve 3549/18 sayılı kararıyla başmühendislik olarak doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanan bu işletmemizin merkezi Keles’e 7 km, Bursa’ya 69 km mesafededir.

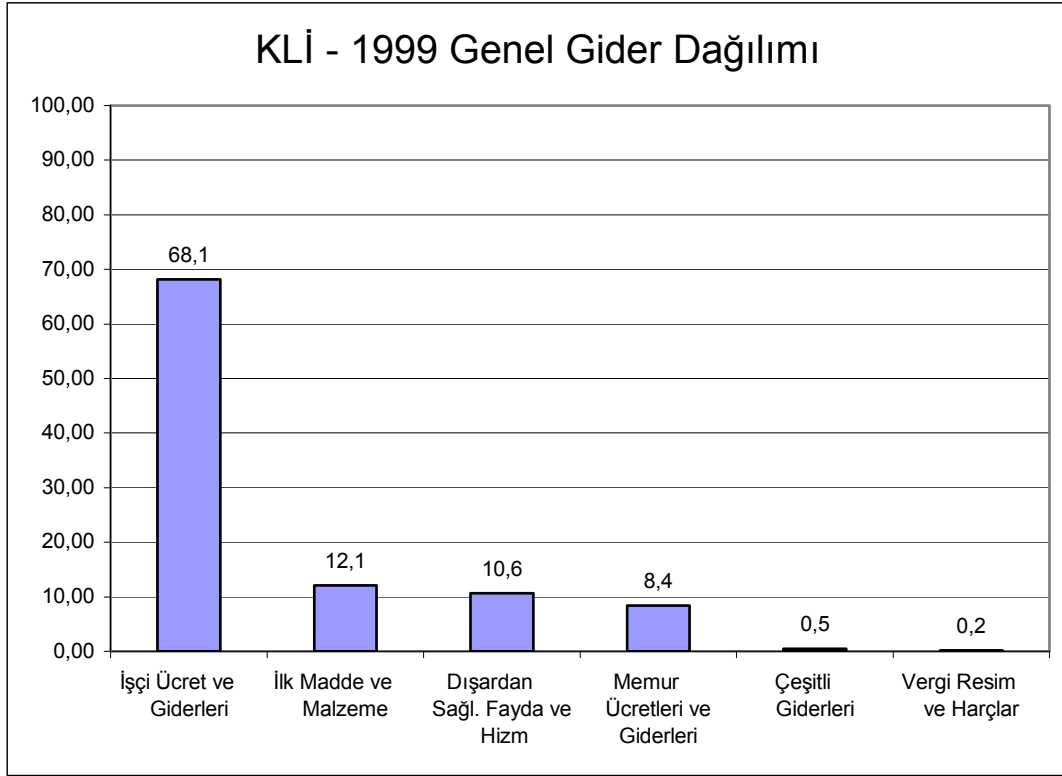
4.2.7.1 KLİ İşletmesi 1999 yılı verileri

Tablo 4.33 1999 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - KLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	85.633.074.833	65,58	65,58
Sosyal İşler Malzemesi	17.449.613.966	13,36	78,94
Yedekler	12.857.968.862	9,85	88,79
Sair Sarf malzemesi	5.790.866.579	4,43	93,23
Yağlar	4.017.721.382	3,08	96,30
İş Makinaları Lastikleri	2.029.024.664	1,55	97,86
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	1.120.691.883	0,86	98,72
Diğer Lastikler	736.786.305	0,56	99,28
Benzin	436.154.466	0,33	99,61

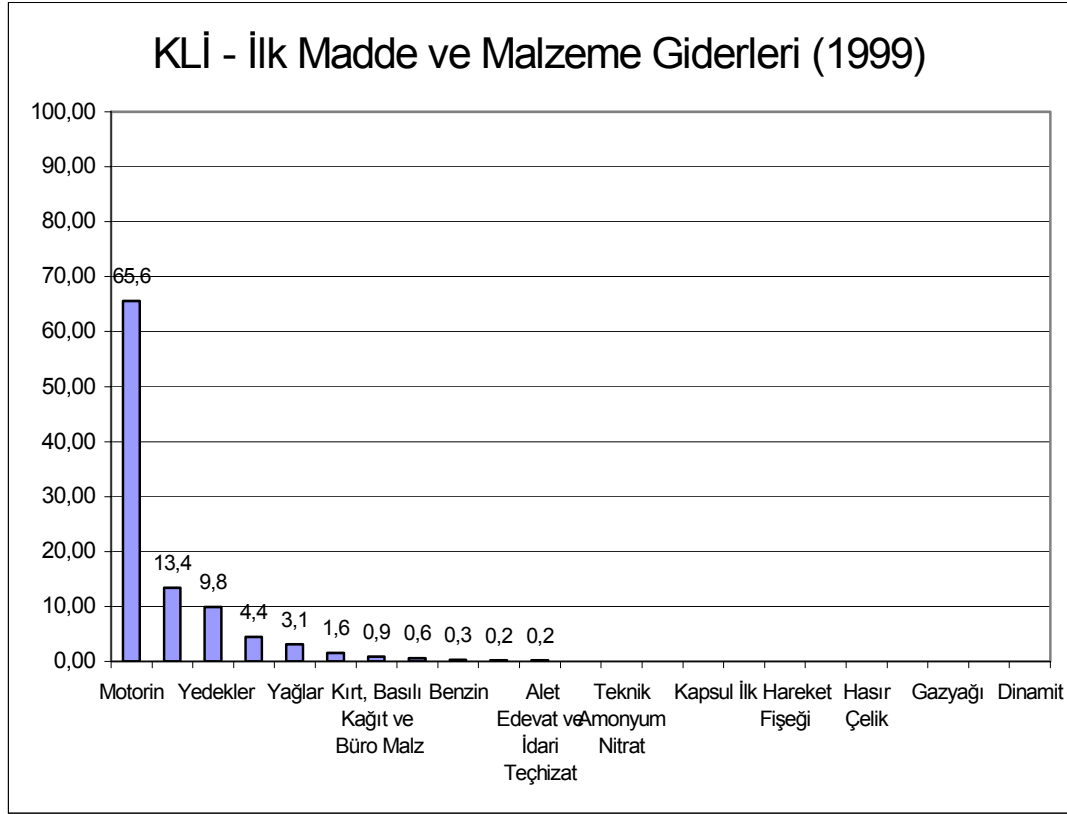
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	282.522.321	0,22	99,83
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	221.566.854	0,17	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fıtil			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	130.575.992.115	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	736.648.708.876		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	90.948.666.349		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	74.393.135.881	64,86	64,86
Elektrik Giderleri	14.561.127.859	12,70	77,56
Onarım ve Bakım Giderleri	13.475.501.059	11,75	89,31
İşçi Taşıma Giderleri	11.105.841.612	9,68	98,99
Haberleşme Giderleri	649.533.073	0,57	99,56
Tahlil ve Tartı Giderleri	302.000.000	0,26	99,82
Su Giderleri	189.710.500	0,17	99,99
Diğer Satış Giderleri	16.000.000	0,01	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	114.692.849.984	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	2.746.936.431	47,48	47,48
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.008.488.878	17,43	64,91
Memur Yollukları	855.258.367	14,78	79,69
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	230.892.000	3,99	83,68
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	219.356.966	3,79	87,48
Misafir Ağırlama Giderleri	209.872.225	3,63	91,10

Dah. Yap. Sig. Giderleri	173.208.000	2,99	94,10
Mah. Tah.Not Giderleri	164.460.924	2,84	96,94
Bed. Terb. Giderleri	110.000.000	1,90	98,84
İlan Giderleri	50.756.250	0,88	99,72
Para Nakil Giderleri	16.296.000	0,28	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Diderleri			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	5.785.526.041	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	1.238.637.898	54,25	54,25
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	933.770.000	40,90	95,16
Damga Vergisi	89.555.000	3,92	99,08
Çevre Temizlik Vergisi	21.050.000	0,92	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	2.283.012.898	100,00	
1999 TKİ	KLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	736.648.708.876	68,15	68,15
1- İlk Madde ve Malzeme	130.575.992.115	12,08	80,23
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	114.692.849.984	10,61	90,84
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	90.948.666.349	8,41	99,25
5- Çeşitli Giderleri	5.785.526.041	0,54	99,79
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.283.012.898	0,21	100,00
TOPLAM	1.080.934.756.263	100,00	

Şekil 4.53 KLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

KLİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 68,1 ünü oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.54 KLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 68,1)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 12,1)” ile ilgilenmek gerekir. “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 65,6 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,121 \times 0,656 = 0,079$ yani % 7,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,079 \times 0,20 = 0,015$ yani % 1,5 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 13,4 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,121 \times 0,134 = 0,016$ yani % 1,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,016 \times 0,20 = 0,003$ yani % 0,3 lük bir tasarrufa tekamül eder.

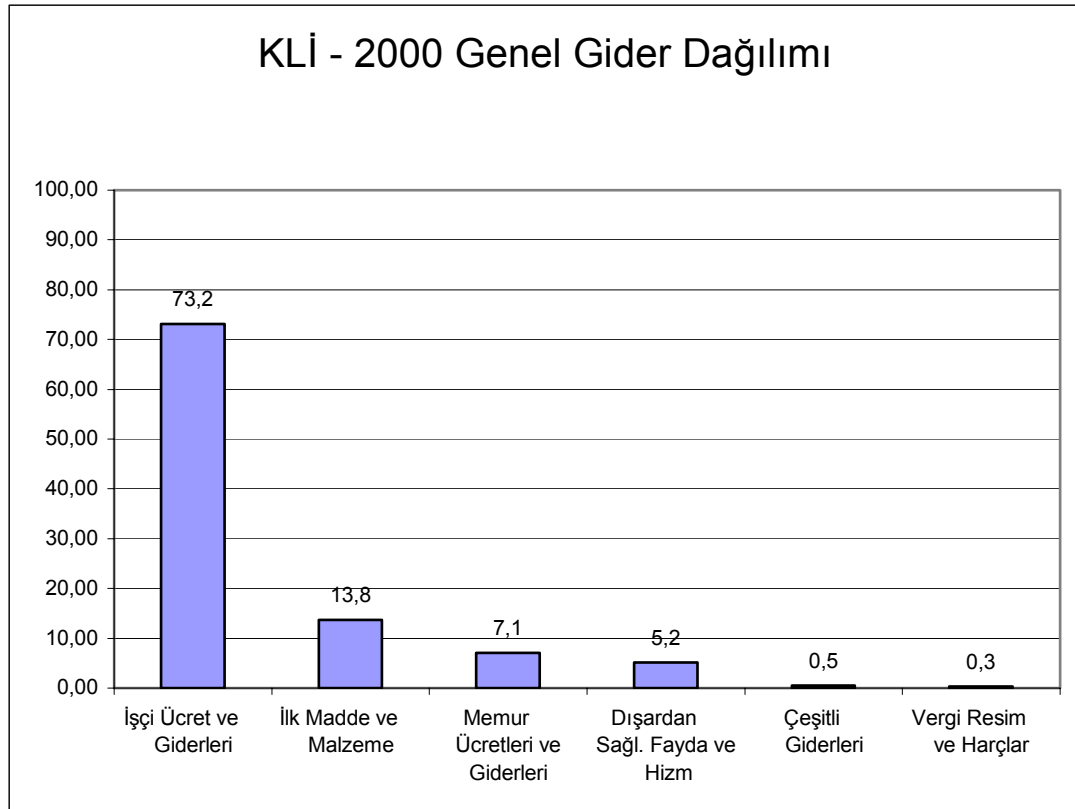
4.2.7.2 KLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.34 2000 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - KLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	181.704.365.342	71,40	71,40
Yedekler	26.479.203.742	10,40	81,81
Sosyal İşler Malzemesi	24.189.109.370	9,51	91,31
Sair Sarf malzemesi	9.612.308.764	3,78	95,09
Yağlar	7.137.838.732	2,80	97,89
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	2.427.853.408	0,95	98,85
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	904.672.394	0,36	99,20
Benzin	740.041.027	0,29	99,49
Diğer Lastikler	594.013.797	0,23	99,73
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	554.636.000	0,22	99,94
İş Makinaları Lastikleri	142.549.464	0,06	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	254.486.592.040	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.353.738.325.967		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	131.708.239.285		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	55.601.983.651	58,22	58,22
İşçi Taşıma Giderleri	21.424.145.406	22,43	80,65
Elektrik Giderleri	14.625.241.332	15,31	95,97
Onarım ve Bakım Giderleri	1.932.233.504	2,02	97,99
Haberleşme Giderleri	1.054.628.735	1,10	99,09
Su Giderleri	584.619.120	0,61	99,70
Tahlil ve Tartı Giderleri	282.000.000	0,30	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Rödevans			

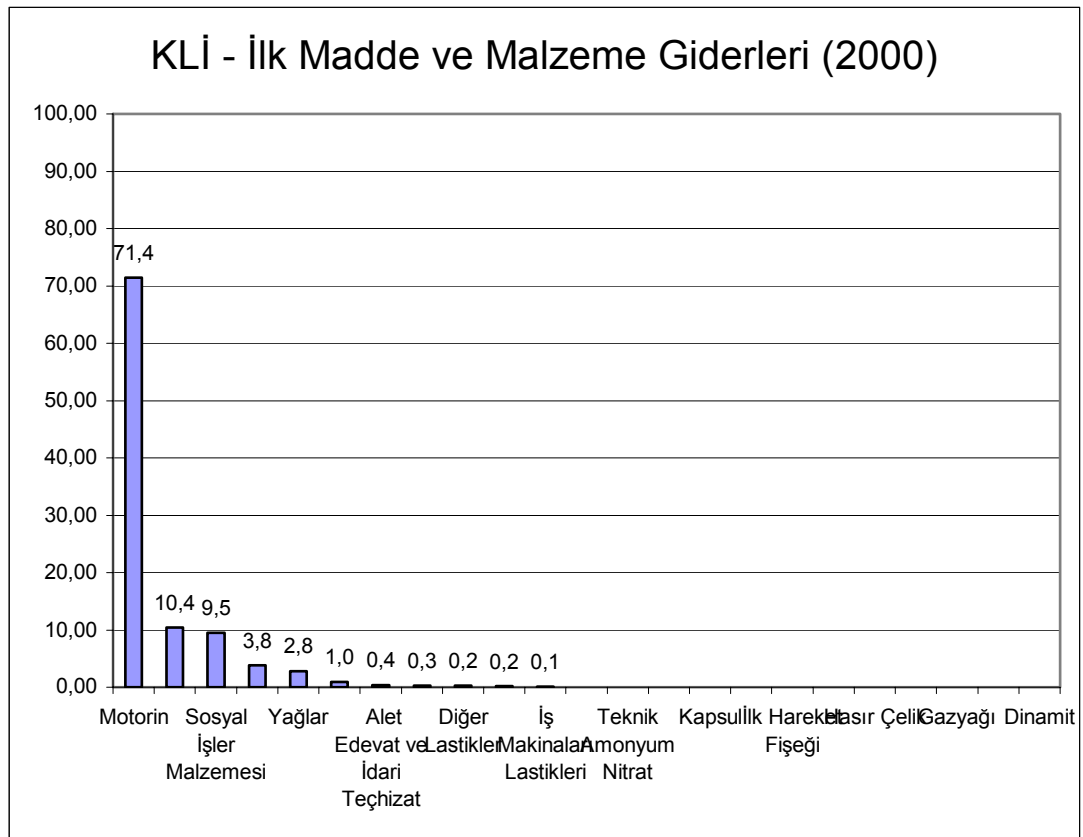
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Diğ. Müt.İsth.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	95.504.851.748	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Mah. Tah.Not Giderleri	2.639.317.765	27,76	27,76
İşçi Yollukları	1.889.150.188	19,87	47,64
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.704.747.848	17,93	65,57
Memur Yollukları	753.201.446	7,92	73,49
Misafir Ağırlama Giderleri	715.999.499	7,53	81,02
Dah. Yap. Sig. Giderleri	512.500.000	5,39	86,41
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	401.229.000	4,22	90,63
Staj Ücreti ve Giderleri	266.049.996	2,80	93,43
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	261.526.122	2,75	96,18
İlan Giderleri	146.575.000	1,54	97,73
İşçi Eğitim Giderleri	114.732.800	1,21	98,93
Diğer Çeşitli Giderler	101.500.000	1,07	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Diderleri			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	9.506.529.664	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	2.041.460.000	39,23	39,23
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.566.735.000	30,10	69,33
Diğer Vergi Resim ve Harçları	1.319.000.000	25,34	94,67
Damga Vergisi	273.343.781	5,25	99,93
Çevre Temizlik Vergisi	3.852.000	0,07	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	5.204.390.781	100,00	

2000 TKİ	KLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.353.738.325.967	73,17	73,17
1- İlk Madde ve Malzeme	254.486.592.040	13,75	86,92
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	131.708.239.285	7,12	94,04
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	95.504.851.748	5,16	99,20
5- Çeşitli Giderleri	9.506.529.664	0,51	99,72
6- Vergi Resim ve Harçlar	5.204.390.781	0,28	100,00
TOPLAM	1.850.148.929.485	100,00	

Şekil 4.55 KLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

KLİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 73,2 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.56 KLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 73,2)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 13,8)” ile ilgilenmek gerekir. “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 71,4 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,138 \times 0,714 = 0,098$ yani % 9,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,098 \times 0,20 = 0,019$ yani % 1,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 10,4 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,138 \times 0,104 = 0,014$ yani % 1,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,014 \times 0,20 = 0,002$ yani % 0,2 lük bir tasarrufa tekamül eder.

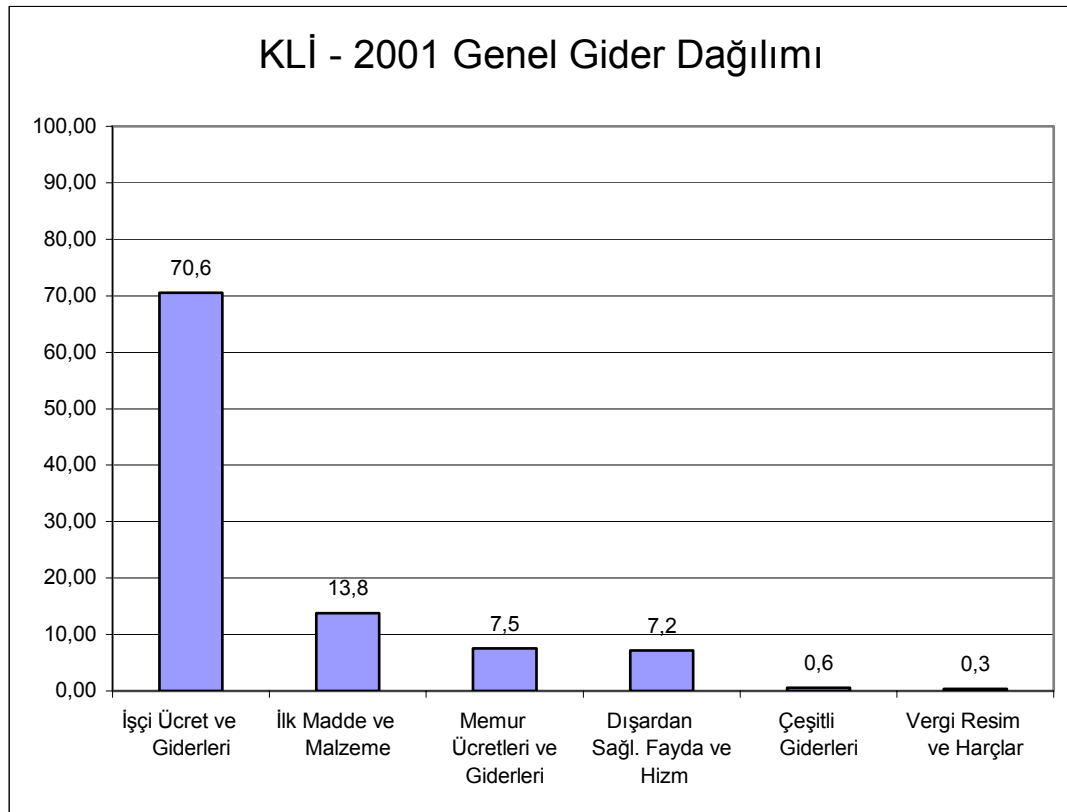
4.2.7.3 KLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.35 2001 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - KLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	239.208.769.670	70,51	70,51
Sosyal İşler Malzemesi	37.314.462.838	11,00	81,50
Yedekler	26.474.341.131	7,80	89,31
Sair Sarf Malzemesi	17.997.874.538	5,30	94,61
Madeni Yağlar	7.481.659.888	2,21	96,82
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	5.914.020.687	1,74	98,56
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	2.101.839.223	0,62	99,18
Memur Giyim	704.558.000	0,21	99,39
Benzin	533.463.797	0,16	99,54
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	523.744.000	0,15	99,70
Binek vs.Oto Lastikleri	514.205.599	0,15	99,85
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	506.805.768	0,15	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek			
Kamyon ve otobüs lastikleri			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	339.275.745.139	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.738.154.707.826		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	185.791.728.275		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	97.142.041.504	54,80	54,80
Elektrik Giderleri	46.549.377.032	26,26	81,07
İşçi Taşıma Giderleri	31.782.405.541	17,93	99,00
Haberleşme Giderleri	1.236.957.691	0,70	99,70
Tahlil ve Tartı Giderleri	365.000.000	0,21	99,90
Su Giderleri	174.941.000	0,10	100,00

Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Onarım ve Bakım Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	177.250.722.768	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	3.218.939.837	22,38	22,38
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	2.951.721.294	20,53	42,91
İşçi Yollukları	2.172.613.017	15,11	58,02
Staj Ücreti ve Giderleri	1.340.555.575	9,32	67,34
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	1.030.800.000	7,17	74,51
Memur Yollukları	989.123.578	6,88	81,39
Misafir Ağırlama Giderleri	927.066.324	6,45	87,84
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	685.332.000	4,77	92,60
İlan Giderleri	659.940.000	4,59	97,19
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	302.490.301	2,10	99,29
İşçi Eğitim Giderleri	100.326.670	0,70	99,99
Diğer Çeşitli Giderler	616.875	0,00	100,00
Para Nakil Giderleri	577.500	0,00	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	14.380.102.971	100,00	

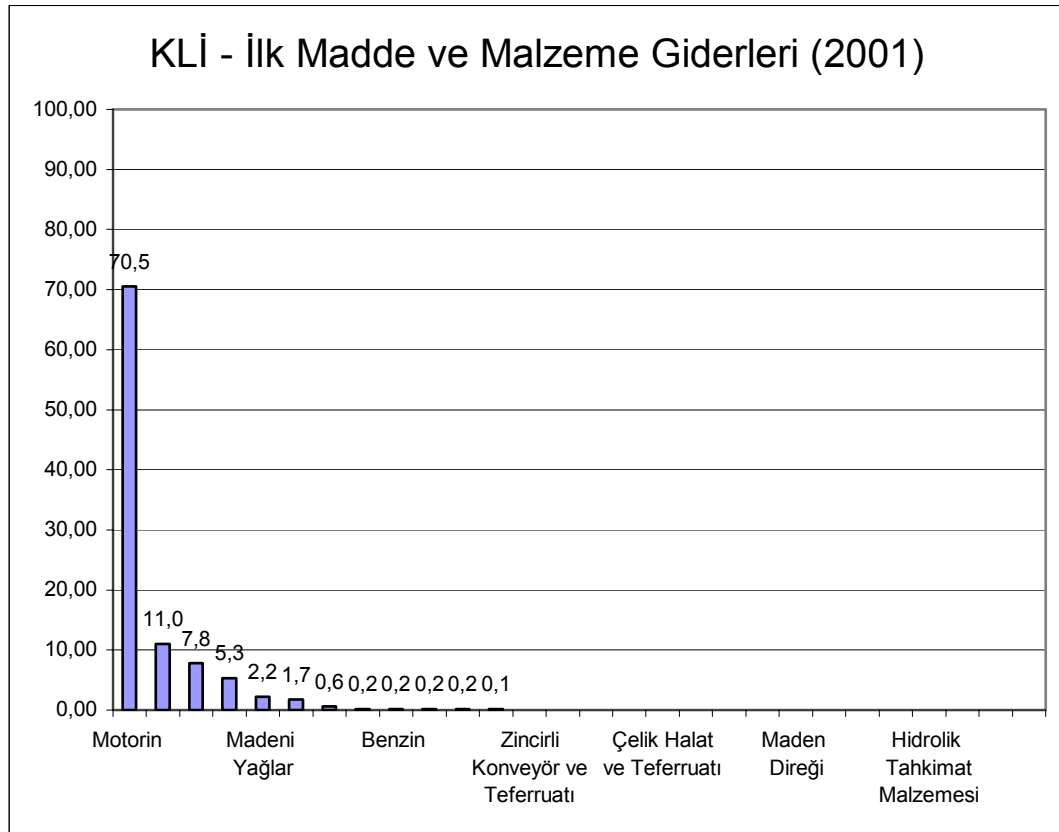
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.073.480.000	37,73	37,73
Bina ve Arazi Vergileri	2.653.720.000	32,58	70,30
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.137.375.214	26,24	96,54
Damga Vergisi	278.228.538	3,42	99,96
Çevre Temizlik Vergisi	3.500.000	0,04	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	8.146.303.752	100,00	
2001 TKİ	KLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.738.154.707.826	70,57	70,57
1- İlk Madde ve Malzeme	339.275.745.139	13,77	84,35
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	185.791.728.275	7,54	91,89
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	177.250.722.768	7,20	99,09
5- Çeşitli Giderleri	14.380.102.971	0,58	99,67
6- Vergi Resim ve Harçlar	8.146.303.752	0,33	100,00
TOPLAM	2.462.999.310.731	100,00	

Şekil 4.57 KLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

KLİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 70,6 sını oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet

kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.58 KLİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 70,6)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 13,8)” ile ilgilenmek gerekir. “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 71,4 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,138 \times 0,705 = 0,097$ yani % 9,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,097 \times 0,20 = 0,019$ yani % 1,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 11 ile “Sosyal İşler Malzemesi” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,138 \times 0,11 = 0,015$ yani % 1,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20

lik bir tasarruf toplam maliyette $0,015 \times 0,20 = 0,003$ yani % 0,3 lük bir tasarrufa tekamül eder.

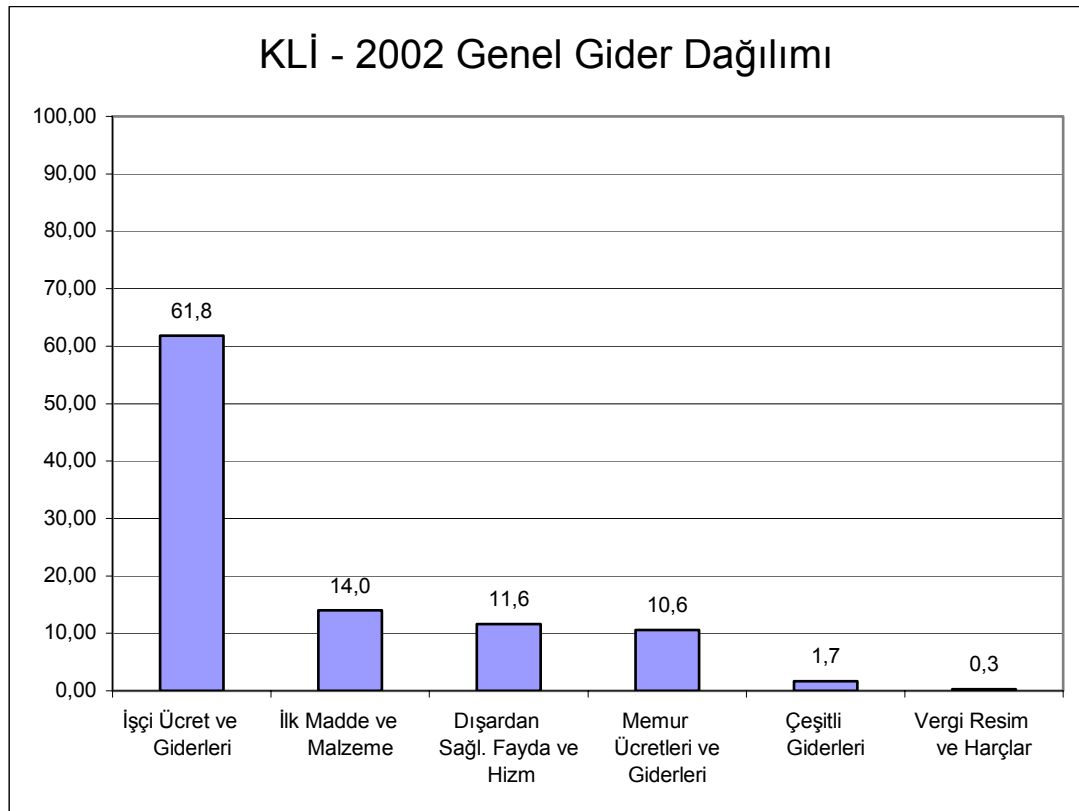
4.2.7.4 KLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.36 2002 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - KLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	313.780.189.892	75,83	75,83
Yedekler	31.869.064.307	7,70	83,53
Sosyal İşler Malzemesi	31.045.207.153	7,50	91,04
Sair Sarf Malzemesi	17.775.465.344	4,30	95,33
Madeni Yağlar	12.783.052.194	3,09	98,42
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	4.609.198.486	1,11	99,53
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	696.914.000	0,17	99,70
Memur Giyim Giderleri	573.420.833	0,14	99,84
Binek vs.Oto Lastikleri	356.266.969	0,09	99,93
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	197.826.721	0,05	99,98
Kamyon ve otobüs lastikleri	93.526.600	0,02	100,00
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	9.811.194	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Benzin			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	413.789.943.693	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.824.240.105.229		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	311.219.604.494		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	230.616.167.250	67,31	67,31

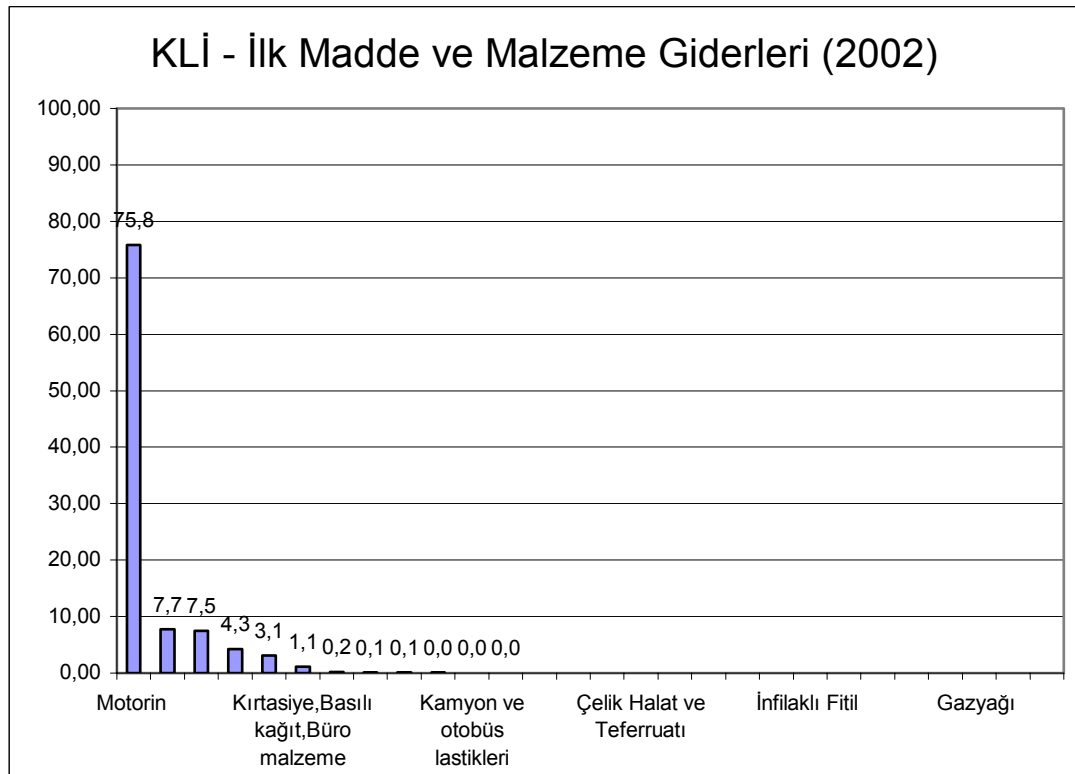
Elektrik Giderleri	72.962.046.766	21,30	88,61
İşçi Taşıma Giderleri	35.031.896.079	10,23	98,83
Haberleşme Giderleri	1.935.450.632	0,56	99,40
Su Giderleri	1.237.062.116	0,36	99,76
Tahlil ve Tartı Giderleri	820.000.000	0,24	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Onarım ve Bakım Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	342.602.622.843	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	21.062.806.904	42,84	42,84
Memur Yollukları	7.631.097.187	15,52	58,37
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	7.417.391.500	15,09	73,45
Dişarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	3.996.986.890	8,13	81,58
Staj Ücreti ve Giderleri	3.107.916.178	6,32	87,91
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	1.569.700.000	3,19	91,10
Misafir Ağırlama Giderleri	1.335.111.916	2,72	93,82
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	966.000.000	1,96	95,78
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	956.861.000	1,95	97,73
İlan Giderleri	612.000.000	1,24	98,97
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	505.744.570	1,03	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			

Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
Ara Toplam	49.161.616.145	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	5.328.580.000	60,34	60,34
Bina ve Arazi Vergileri	2.897.682.000	32,81	93,15
Çevre Temizlik Vergisi	305.640.000	3,46	96,61
Damga Vergisi	299.110.000	3,39	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	8.831.012.000	100,00	
2002 TKİ	KLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.824.240.105.229	61,84	61,84
1- İlk Madde ve Malzeme	413.789.943.693	14,03	75,87
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	342.602.622.843	11,61	87,48
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	311.219.604.494	10,55	98,03
5- Çeşitli Giderleri	49.161.616.145	1,67	99,70
6- Vergi Resim ve Harçlar	8.831.012.000	0,30	100,00
TOPLAM	2.949.844.904.404	100,00	

Şekil 4.59 KLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

KLİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 61,8 sını oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.60 KLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 61,8)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 14,0)” ile ilgilenmek gerekir. “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 75,8 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,140 \times 0,758 = 0,106$ yani % 10,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam

maliyette $0,106 \times 0,20 = 0,021$ yani % 2,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 7,7 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,140 \times 0,077 = 0,010$ yani % 1,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,01 \times 0,20 = 0,002$ yani % 0,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.8 Bursa Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (BLİ)

Merkezi : Orhaneli-BURSA Tel : (0 224) 827 64 71 Faks : (0 224) 827 64 79

Daha önceleri Garp Linyitleri’ne bağlı bir işletme iken ayrılıp 1979 yılından itibaren müessese olmuş, Yönetim Kurulu’nun 28.08.1995 tarih ve 3501/315 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak bölge müdürlüğüne dönüştürülmüştür. En son, Yönetim Kurulu’nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı kararıyla işletme müdürlüğüne dönüştürülen işletmemizin merkezi, Orhaneli’ye 18 km, Bursa’ya 55 km mesafededir.

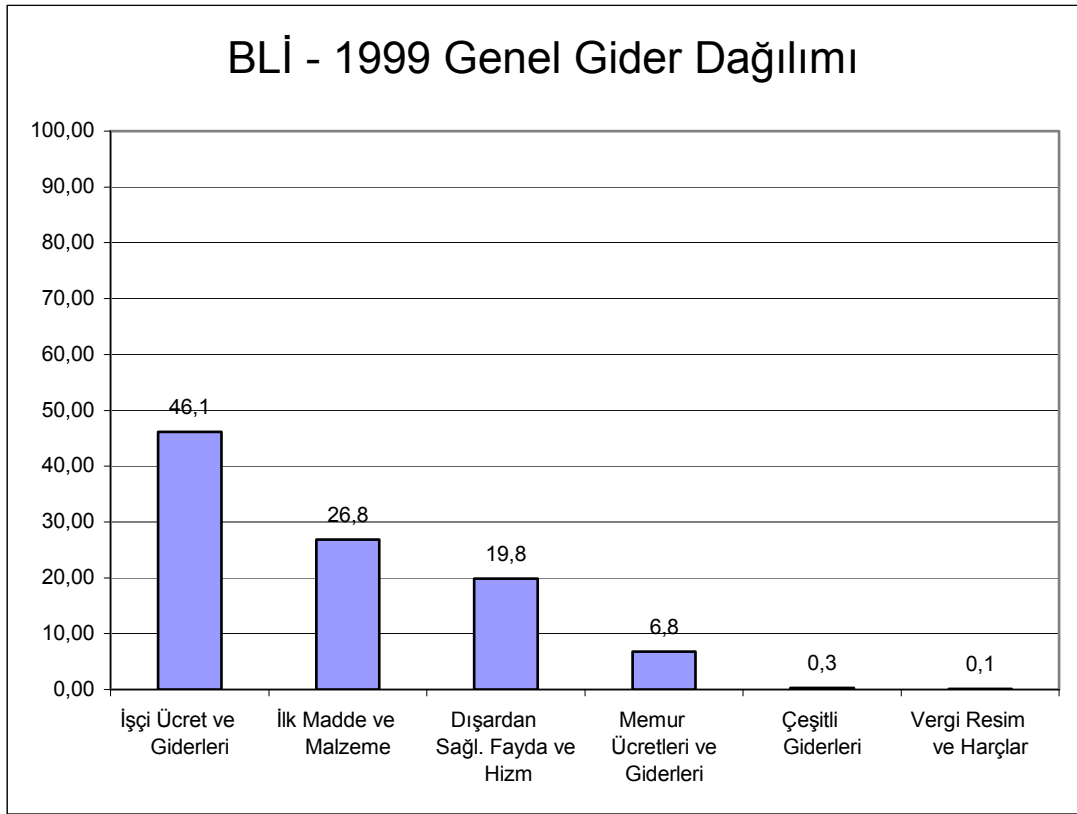
4.2.8.1 BLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.37 1999 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - BLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Benzin	1.244.047.447.395	81,97	81,97
Diğer Lastikler	120.400.771.437	7,93	89,90
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	72.600.904.546	4,78	94,69
Zincirli Konveyör ve Teferruatı	44.473.576.989	2,93	97,62
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	20.476.817.521	1,35	98,96
İş Makinaları Lastikleri	3.839.512.434	0,25	99,22
Sosyal İşler Malzemesi	3.596.266.922	0,24	99,45
Gazyağı	2.551.487.390	0,17	99,62
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	2.383.107.368	0,16	99,78
Çelik Halatlar	1.887.226.028	0,12	99,90
Sair Sarf malzemesi	842.190.000	0,06	99,96
Yedekler	418.040.513	0,03	99,99
Bantlar ve Teferruatı	192.200.200	0,01	100,00
Yağlar			
Teknik Amonyum Nitrat			
Motorin			
Maden Direği			

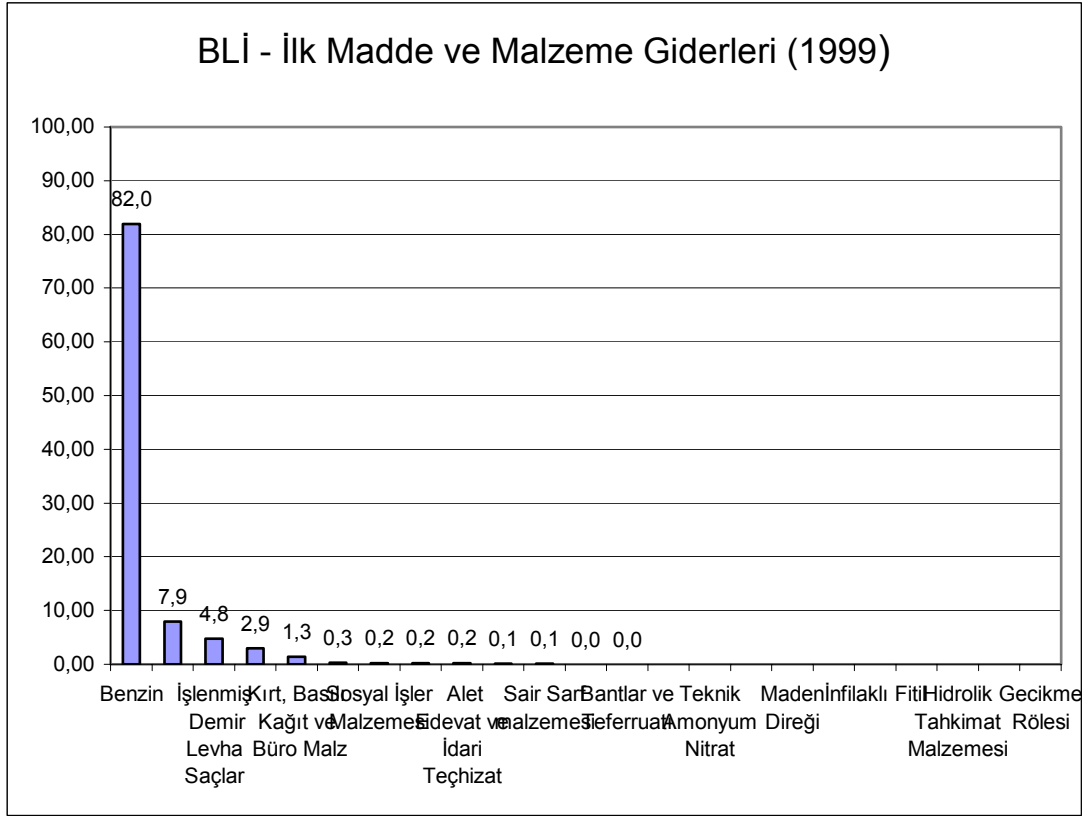
Kapsul			
İnfilaklı Fıtil			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	1.517.709.548.743	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.276.183.643.539		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	485.159.462.394		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.	596.009.575.034	42,32	42,32
Diğ. Müt.İsth.	368.535.980.789	26,17	68,49
Elektrik Giderleri	238.607.848.929	16,94	85,43
İşçi Taşıma Giderleri	90.499.639.459	6,43	91,86
Onarım ve Bakım Giderleri	44.707.749.815	3,17	95,03
Diğer Fayda ve Hizmetler	27.037.466.758	1,92	96,95
Su Giderleri	25.668.600.249	1,82	98,78
Arazi Alımları	12.678.695.072	0,90	99,68
Haberleşme Giderleri	4.541.082.368	0,32	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	1.408.286.638.473	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	5.649.218.068	27,82	27,82
Staj Ücreti ve Giderleri	5.172.410.304	25,47	53,29
İlan Giderleri	2.226.968.622	10,97	64,26
Memur Yollukları	1.359.043.493	6,69	70,95
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.354.235.745	6,67	77,62
Dah. Yap. Sig. Giderleri	1.263.631.000	6,22	83,84
İşçi Eğitim Giderleri	950.948.003	4,68	88,52
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	932.250.000	4,59	93,11
Misafir Ağırlama Giderleri	430.000.000	2,12	95,23
Memur Eğitim Diderleri	383.924.000	1,89	97,12
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	289.874.076	1,43	98,55
Diğer Çeşitli Giderler	205.000.000	1,01	99,56
Para Nakil Giderleri	48.854.873	0,24	99,80
Mah. Tah.Not Giderleri	40.541.000	0,20	100,00

Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	20.306.899.184	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	3.348.315.762	47,14	47,14
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.010.110.000	28,30	75,43
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.668.970.000	23,50	98,93
Çevre Temizlik Vergisi	74.196.000	1,04	99,97
Damga Vergisi	1.800.000	0,03	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	7.103.391.762	100,00	
1999 TKİ	BLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.276.183.643.539	46,11	46,11
1- İlk Madde ve Malzeme	1.907.458.973.050	26,85	72,96
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	1.408.286.638.473	19,82	92,79
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	485.159.462.394	6,83	99,61
5- Çeşitli Giderleri	20.306.899.184	0,29	99,90
6- Vergi Resim ve Harçlar	7.103.391.762	0,10	100,00
TOPLAM	7.104.499.008.402	100,00	

Şekil 4.61 BLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

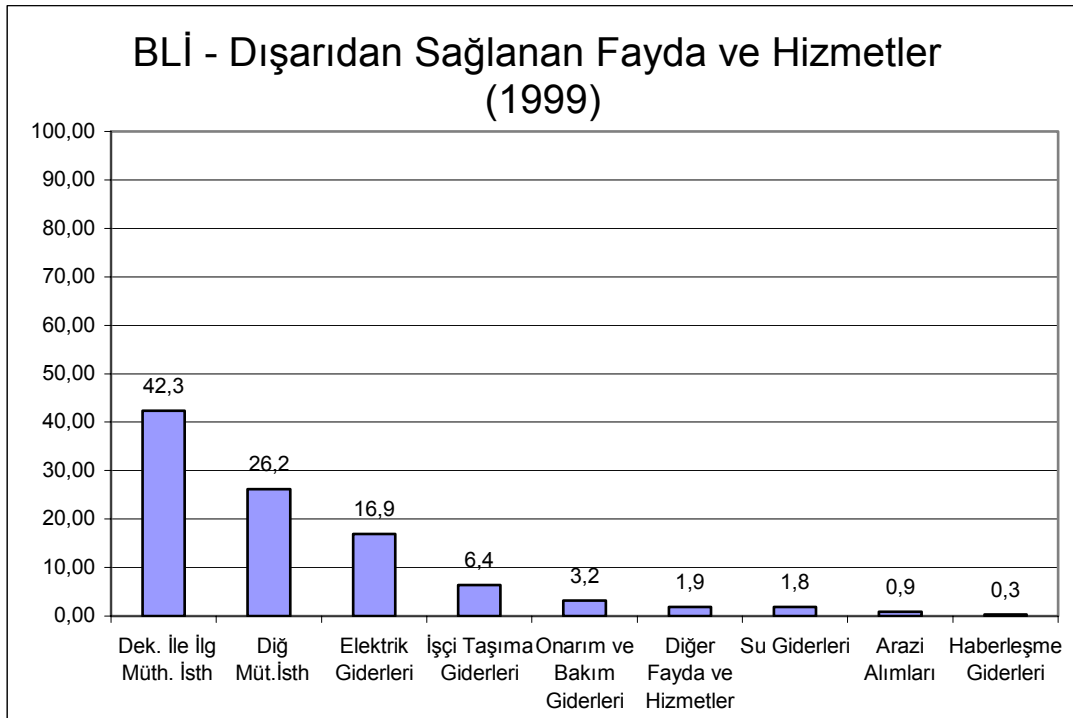
BLİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 46,1 ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.62 BLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 46,1)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 26,8)” ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%19,8) ile ilgilenmek gerekir.

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 82 ile “Benzin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,268 \times 0,82 = 0,219$ yani % 21,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,219 \times 0,20 = 0,043$ yani % 4,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 7,9 ile “Diğer Lastikler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,268 \times 0,079 = 0,021$ yani % 2,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,021 \times 0,20 = 0,004$ yani % 0,4 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.63 BLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%19,8) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 42,3) ile “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,198 \times 0,423 = 0,083$ yani % 8,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,083 \times 0,20 = 0,016$ yani % 1,6 lık bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 26,2 ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,198 \times 0,262 = 0,051$ yani % 5,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,051 \times 0,20 = 0,01$ yani % 1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

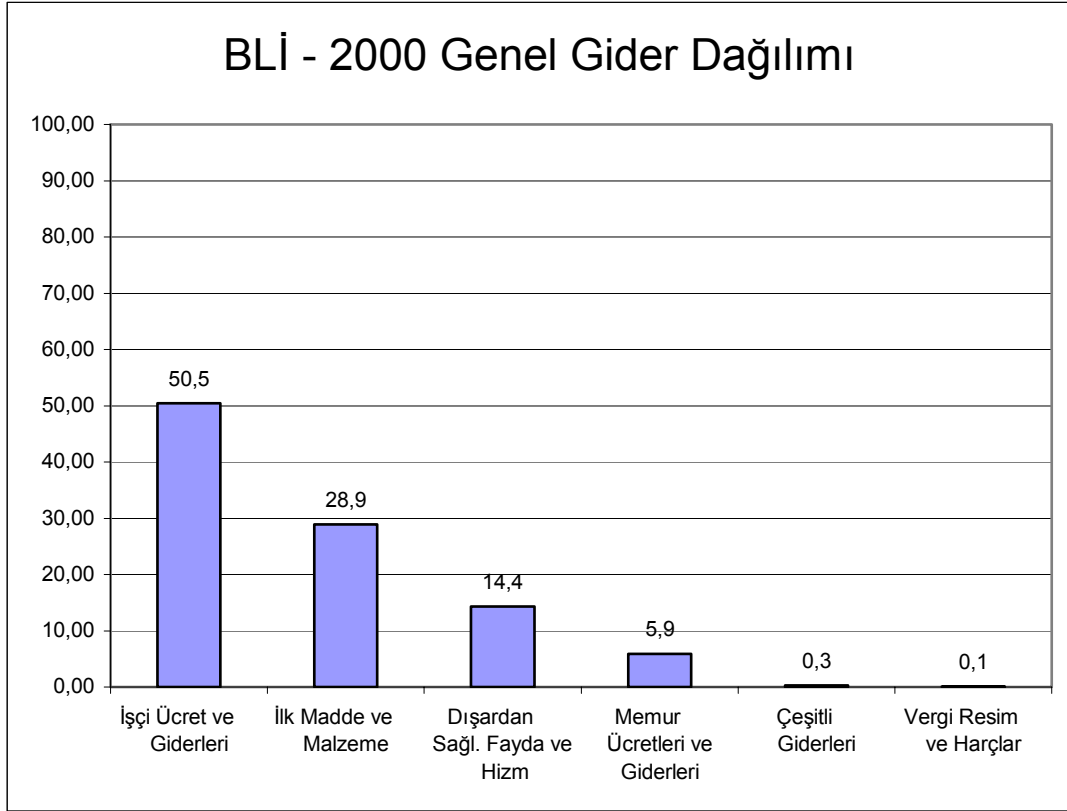
4.2.8.2 BLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.38 2000 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - BLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	1.921.296.541.797	60,18	60,18
Yedekler	1.002.064.890.781	31,39	91,56

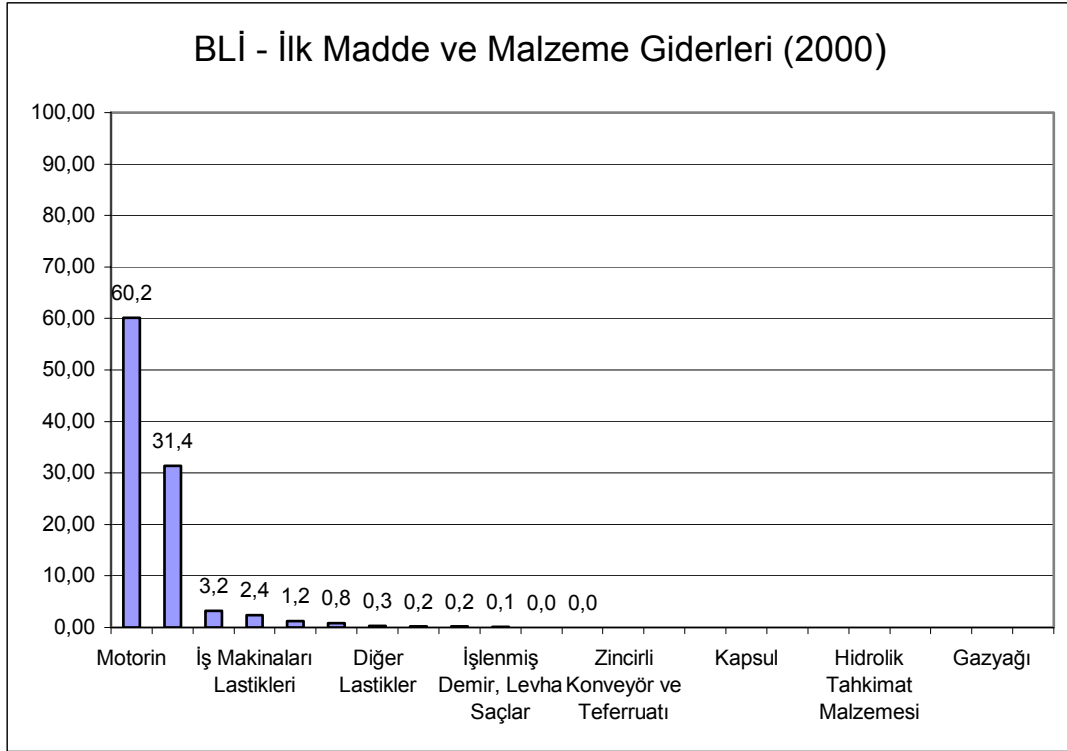
Yağlar	103.110.413.758	3,23	94,79
İş Makinaları Lastikleri	75.849.403.529	2,38	97,17
Sair Sarf malzemesi	38.661.513.829	1,21	98,38
Sosyal İşler Malzemesi	25.998.436.039	0,81	99,19
Diğer Lastikler	8.588.307.934	0,27	99,46
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	6.070.513.778	0,19	99,65
Benzin	5.281.547.371	0,17	99,82
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	4.782.151.408	0,15	99,97
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.084.348.154	0,03	100,00
Bantlar ve Teferruatı	14.647.116	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	3.192.802.715.494	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	5.567.602.494.967		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	649.010.553.956		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizmet.			
Dek. İle İlg. Müh. İsth.	611.645.920.066	38,63	38,63
Elektrik Giderleri	265.382.171.506	16,76	55,39
Diğ. Müt.İsth.	204.487.960.517	12,91	68,30
Bina ve Arazi Kiraları	200.931.106.600	12,69	80,99
İşçi Taşıma Giderleri	128.597.475.323	8,12	89,11
Onarım ve Bakım Giderleri	70.907.660.497	4,48	93,59
Su Giderleri	39.722.979.025	2,51	96,09
Arazi Alımları	34.465.850.599	2,18	98,27
Diğer Fayda ve Hizmetler	21.751.221.524	1,37	99,65
Haberleşme Giderleri	5.619.531.466	0,35	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Ara Toplam	1.583.511.877.123	100,00	

5- Çeşitli Giderleri			
İlan Giderleri	6.175.583.297	18,24	18,24
Staj Ücreti ve Giderleri	5.732.335.920	16,93	35,17
İşçi Yollukları	5.020.476.062	14,83	49,99
Dış. Yap. Sig. Giderleri	4.574.474.450	13,51	63,50
Memur Yollukları	3.638.471.106	10,75	74,25
Misafir Ağırlama Giderleri	2.426.651.150	7,17	81,41
Dah. Yap. Sig. Giderleri	2.281.774.800	6,74	88,15
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.754.000.000	5,18	93,33
İşçi Eğitim Giderleri	596.305.787	1,76	95,09
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	581.472.835	1,72	96,81
Memur Eğitim Diderleri	527.211.459	1,56	98,37
Diğer Çeşitli Giderler	315.000.000	0,93	99,30
Para Nakil Giderleri	162.750.000	0,48	99,78
Mah. Tah.Not Giderleri	74.792.000	0,22	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	33.861.298.866	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	4.218.951.000	51,92	51,92
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.119.988.000	26,09	78,01
Çevre Temizlik Vergisi	1.042.278.000	12,83	90,84
Diğer Vergi Resim ve Harçları	737.980.000	9,08	99,92
Damga Vergisi	6.500.000	0,08	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	8.125.697.000	100,00	
2000 TKİ	BLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	5.567.602.494.967	50,45	50,45
1- İlk Madde ve Malzeme	3.192.802.715.494	28,93	79,39
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	1.583.511.877.123	14,35	93,74
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	649.010.553.956	5,88	99,62
5- Çeşitli Giderleri	33.861.298.866	0,31	99,93
6- Vergi Resim ve Harçlar	8.125.697.000	0,07	100,00
TOPLAM	11.034.914.637.406	100,00	

Şekil 4.64 BLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

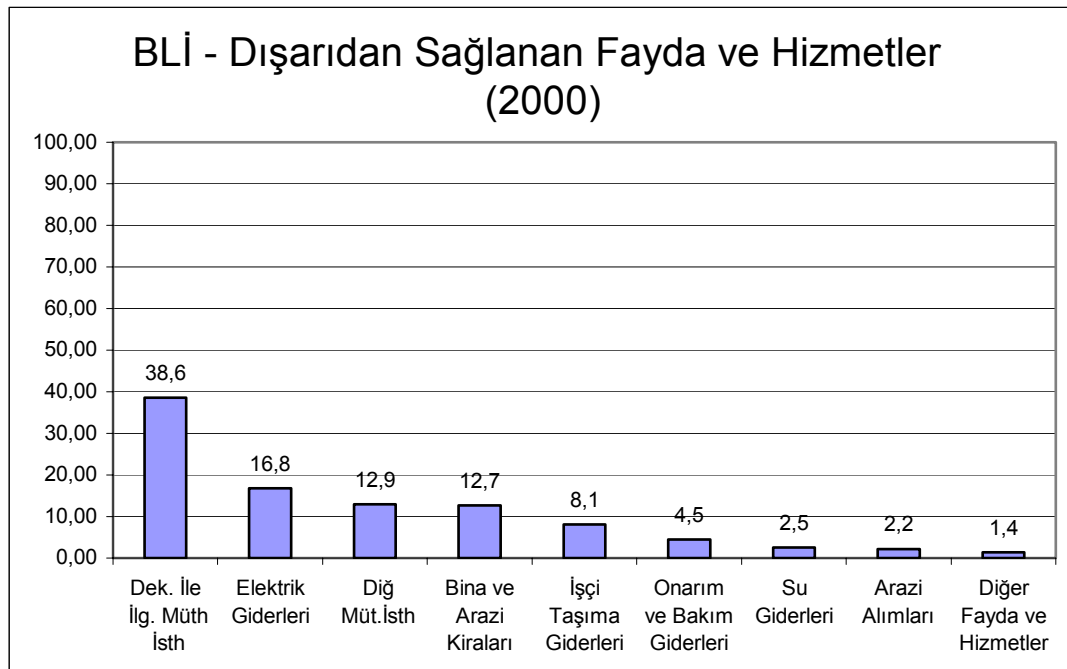
BLİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 50,5 unu oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.65 BLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 50,5)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 28,9)” ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%14,4) ile ilgilenmek gerekir.

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 60,2 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,289 \times 0,602 = 0,173$ yani % 17,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,173 \times 0,20 = 0,034$ yani % 3,4 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 31,39 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,289 \times 0,313 = 0,090$ yani % 9,0 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,090 \times 0,20 = 0,018$ yani % 1,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.66 BLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%14,4) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 38,6) ile “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,144 \times 0,386 = 0,055$ yani % 5,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,055 \times 0,20 = 0,011$ yani % 1,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 16,8 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,144 \times 0,168 = 0,024$ yani % 2,4 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,024 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.8.3 BLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

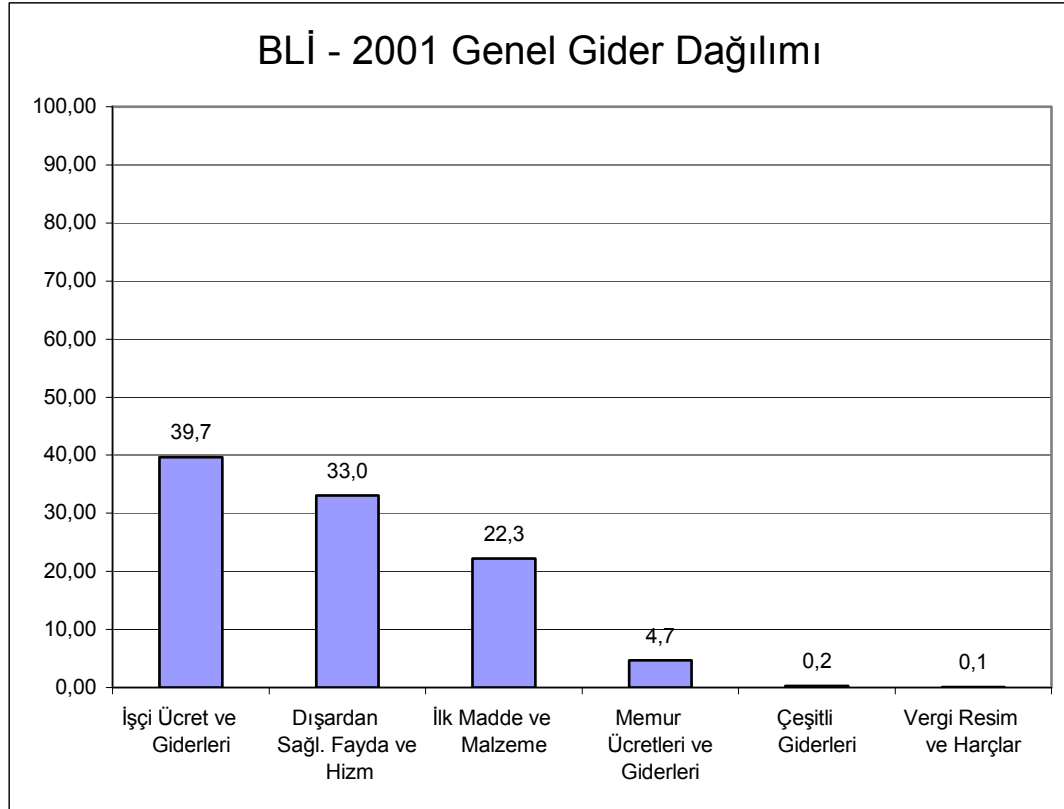
Tablo 4.39 2001 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - BLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	2.652.692.008.713	60,44	60,44
Yedekler	1.109.364.401.011	25,28	85,72
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	323.583.166.380	7,37	93,09

Madeni Yağlar	142.403.852.302	3,24	96,34
Sair Sarf Malzemesi	51.453.709.802	1,17	97,51
Sosyal İşler Malzemesi	47.909.846.939	1,09	98,60
Çelik Halat ve Teferruatı	36.087.644.065	0,82	99,42
Benzin	7.887.050.331	0,18	99,60
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	7.164.382.703	0,16	99,76
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	4.255.327.526	0,10	99,86
Memur Giyim	3.049.760.252	0,07	99,93
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	2.136.208.378	0,05	99,98
Binek vs.Oto Lastikleri	831.595.954	0,02	100,00
Memur Yiyecek	48.460.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Kamyon ve otobüs lastikleri			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	4.388.867.414.356	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.820.306.298.312		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	932.179.696.190		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	3.082.127.693.205	47,31	47,31
Diğer Müteahhit İstihkakları	2.290.834.648.385	35,17	82,48
Elektrik Giderleri	375.030.465.003	5,76	88,24
Arazi Alımları	219.569.710.710	3,37	91,61
İşçi Taşıma Giderleri	200.416.772.576	3,08	94,68
Su Giderleri	99.556.871.007	1,53	96,21
Bina ve Arazi Kiraları	92.624.050.000	1,42	97,63
Onarım ve Bakım Giderleri	60.016.880.773	0,92	98,56
Makina ve Teçhizat Giderleri	49.711.894.970	0,76	99,32
Diğer Fayda ve Hizmetler	35.818.225.442	0,55	99,87
Haberleşme Giderleri	8.522.563.484	0,13	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			

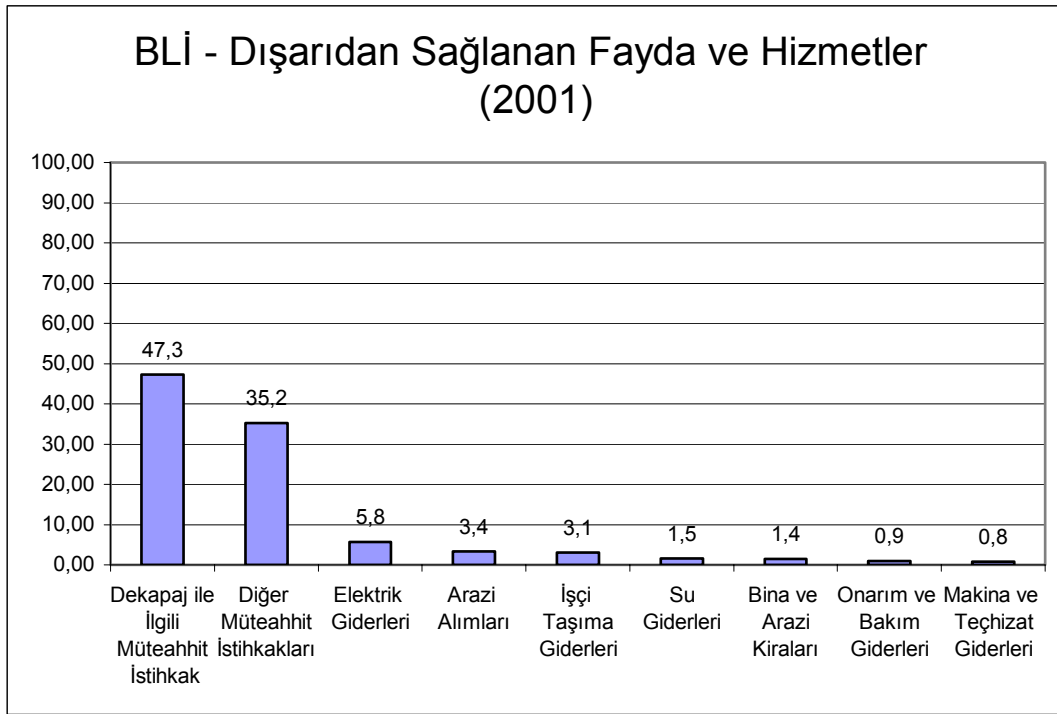
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	6.514.229.775.555	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	10.617.713.890	21,76	21,76
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	9.731.668.000	19,95	41,71
İşçi Yollukları	9.038.330.743	18,53	60,24
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	6.105.208.767	12,51	72,75
İlan Giderleri	5.719.625.333	11,72	84,47
Memur Yollukları	2.929.942.438	6,01	90,48
Misafir Ağırlama Giderleri	2.183.425.000	4,48	94,96
Memur Eğitim Giderleri	1.254.032.034	2,57	97,53
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	749.725.549	1,54	99,06
İşçi Eğitim Giderleri	269.671.154	0,55	99,62
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	187.542.000	0,38	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	48.786.884.908	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	5.484.721.000	44,12	44,12
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.335.770.000	26,83	70,95
Çevre Temizlik Vergisi	2.465.692.000	19,83	90,78
Diğer Vergi Resim ve Harçları	1.146.120.000	9,22	100,00
Damga Vergisi			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	12.432.303.000	100,00	

2001 TKİ	BLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.820.306.298.312	39,66	39,66
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	6.514.229.775.555	33,04	72,70
1- İlk Madde ve Malzeme	4.388.867.414.356	22,26	94,96
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	932.179.696.190	4,73	99,69
5- Çeşitli Giderleri	48.786.884.908	0,25	99,94
6- Vergi Resim ve Harçlar	12.432.303.000	0,06	100,00
TOPLAM	19.716.802.372.321	100,00	

Şekil 4.67 BLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

BLİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 39,7 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.68 BLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 39,7)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%33,0) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 22,3)” ile ilgilenmek gerekir.

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%33,0) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 47,3) ile “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,330 \times 0,473 = 0,156$ yani % 15,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,156 \times 0,20 = 0,031$ yani % 3,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 35,2 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,330 \times 0,352 = 0,116$ yani % 11,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de %20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,116 \times 0,20 = 0,023$ yani % 2,32 lik bir tasarrufa tekamül eder.

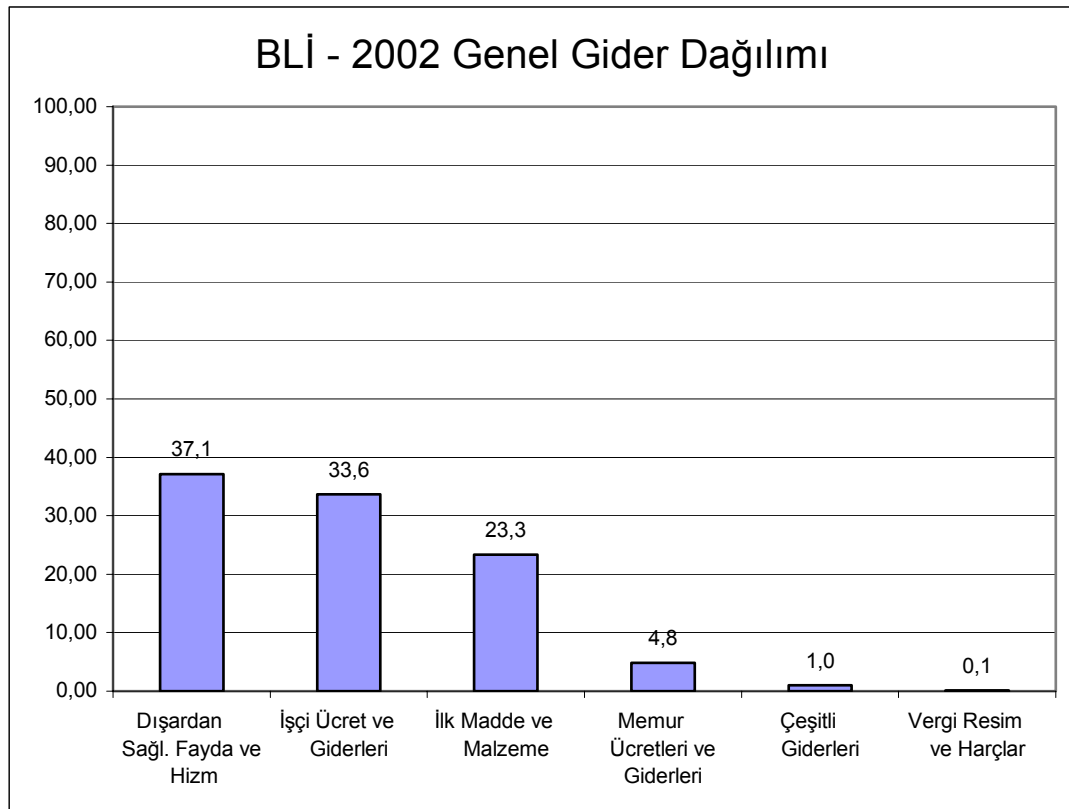
4.2.8.4 BLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.40 2002 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - BLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	4.878.765.445.743	65,04	65,04
Yedekler	1.789.919.217.686	23,86	88,90
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	429.220.242.543	5,72	94,62
Madeni Yağlar	197.452.500.699	2,63	97,26
Sair Sarf Malzemesi	88.423.681.526	1,18	98,43
Sosyal İşler Malzemesi	59.011.540.517	0,79	99,22
Çelik Halat ve Teferruatı	19.198.733.277	0,26	99,48
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	15.434.906.295	0,21	99,68
Benzin	8.895.896.144	0,12	99,80
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	8.826.170.865	0,12	99,92
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	3.423.651.679	0,05	99,96
Memur Giyim Giderleri	1.699.539.149	0,02	99,99
Binek vs.Oto Lastikleri	802.046.667	0,01	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	140.100.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Kamyon ve otobüs lastikleri			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
Ara Toplam	7.501.213.672.790	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	10.822.642.672.793		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.546.636.299.130		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Müteahhit İstihakları	5.210.998.164.959	43,61	43,61
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	4.927.119.916.624	41,23	84,84
Elektrik Giderleri	554.835.260.284	4,64	89,49
Onarım ve Bakım Giderleri	297.205.145.916	2,49	91,98

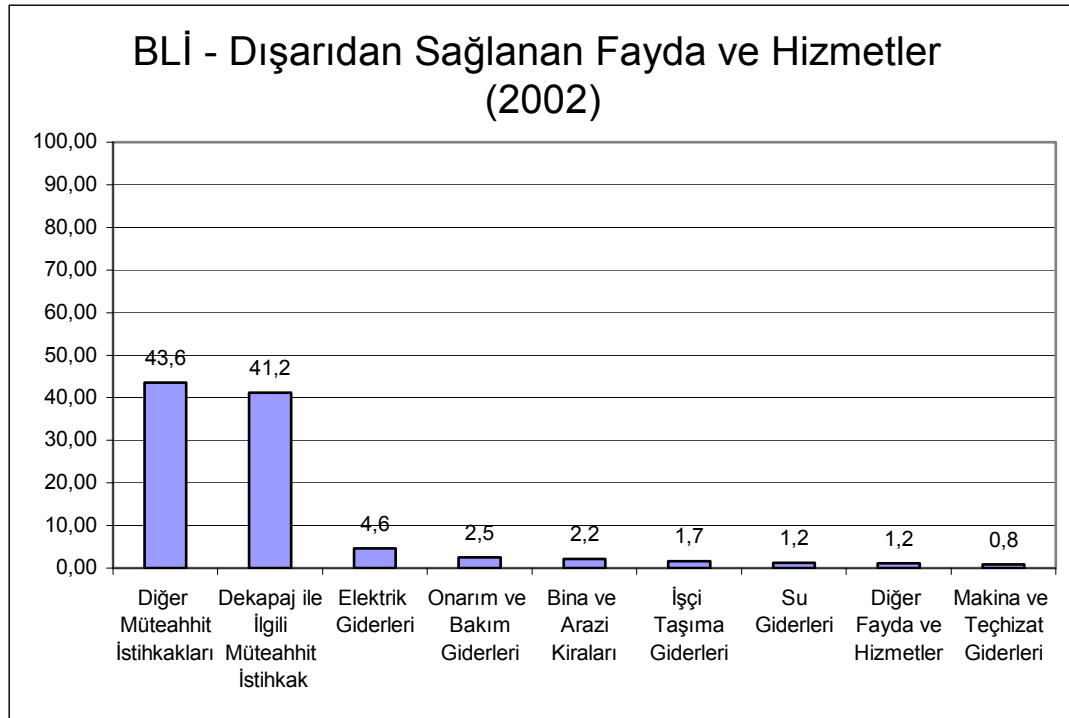
Bina ve Arazi Kiraları	258.691.813.654	2,16	94,14
İşçi Taşıma Giderleri	198.768.677.813	1,66	95,80
Su Giderleri	143.513.196.104	1,20	97,01
Diğer Fayda ve Hizmetler	140.580.683.454	1,18	98,18
Makina ve Teçhizat Giderleri	101.134.681.626	0,85	99,03
Arazi Alımları	98.125.324.333	0,82	99,85
Haberleşme Giderleri	18.023.985.036	0,15	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövans			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	11.948.996.849.803	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	220.572.406.744	71,18	71,18
Memur Yollukları	31.843.000.939	10,28	81,45
Staj Ücreti ve Giderleri	13.391.571.444	4,32	85,77
İlan Giderleri	10.555.571.526	3,41	89,18
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	9.586.461.563	3,09	92,27
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	5.773.000.000	1,86	94,14
Misafir Ağırlama Giderleri	5.035.320.492	1,62	95,76
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	3.819.727.000	1,23	96,99
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	3.718.900.000	1,20	98,19
Memur Eğitim Giderleri	3.129.874.950	1,01	99,20
İşçi Eğitim Giderleri	1.277.439.579	0,41	99,62
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	1.000.288.256	0,32	99,94
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	192.730.000	0,06	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			

<i>Ara Toplam</i>	309.896.292.493	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	26.142.409.000	74,16	74,16
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	5.064.570.000	14,37	88,52
Çevre Temizlik Vergisi	3.180.320.000	9,02	97,54
Damga Vergisi	866.370.000	2,46	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	35.253.669.000	100,00	
2002 TKİ	BLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	11.948.996.849.803	37,15	37,15
2- İşçi Ücret ve Giderleri	10.822.642.672.793	33,65	70,80
1- İlk Madde ve Malzeme	7.501.213.672.790	23,32	94,12
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.546.636.299.130	4,81	98,93
5- Çeşitli Giderleri	309.896.292.493	0,96	99,89
6- Vergi Resim ve Harçlar	35.253.669.000	0,11	100,00
TOPLAM	32.164.639.456.009	100,00	

Şekil 4.70 BLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

BLİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 37,1 ini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

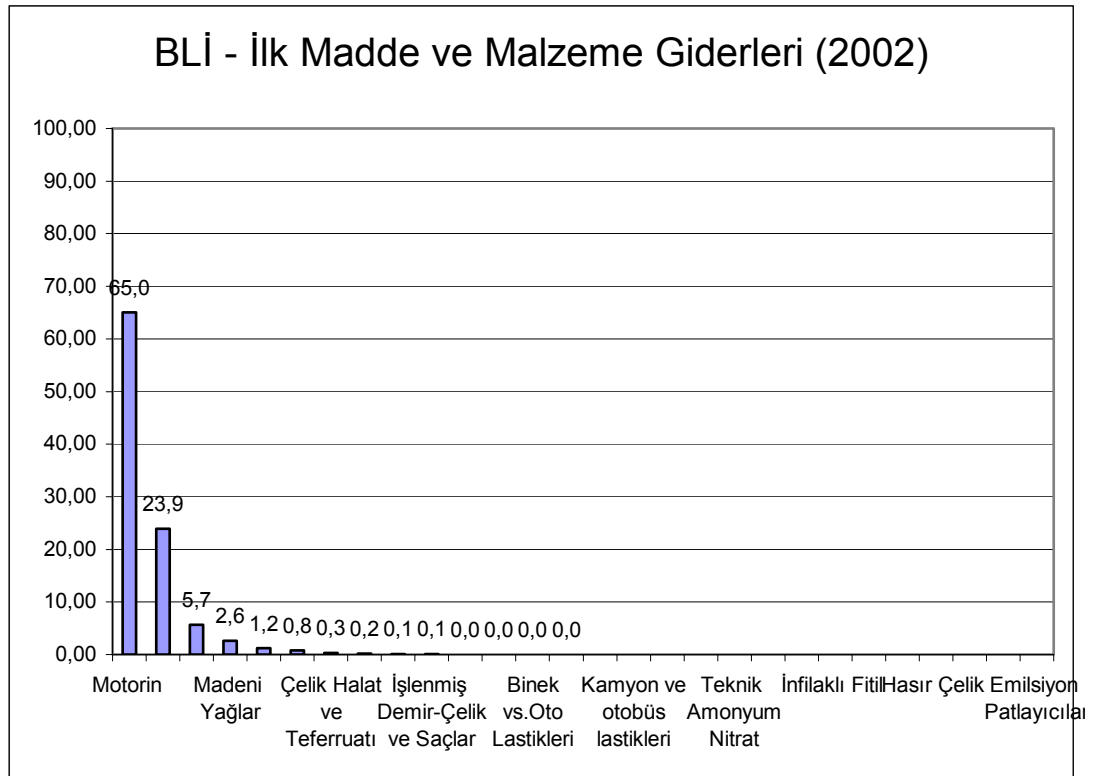
Şekil 4.71 BLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%37,1) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü (% 43,6) ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,371 \times 0,473 = 0,161$ yani % 16,17 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,162 \times 0,20 = 0,032$ yani % 3,2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 41,2 ile “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,371 \times 0,412 = 0,152$ yani % 15,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de %20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,152 \times 0,20 = 0,030$ yani % 3,04 lük bir tasarrufa tekamül eder.

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 33,6 ile “İşçi Ücret ve Giderleri”dir. Fakat bu maliyet kaleminin alt kalemlerinde bulunan maliyet giderleri dışarıdan müdahalelerle,

düzeltilici, önleyici faaliyetlerle veya iyileştirme faaliyetleri neticesinde çokta fazla değişkenlik gösteren maliyet kalemleri olmadığı için, “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet girdisinde işletme lehine etki edecek şekilde bir düzenlemeye gidilememektedir. Bunun başlıca nedenlerinden birisi de işçilerin ücretlerinin sendikalarla yapılan anlaşmalar çerçevesinde belirlenmesi, SSK primlerinde indirimle gidilememesi, v.b....

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 33,6)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 23,3)” ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.72 BLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%23,3) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 65 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,233 \times 0,650 = 0,151$ yani % 15,14 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,151 \times 0,20 = 0,030$ yani % 3,0 lık bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 23,9 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam

maliyetin $0,233 \times 0,239 = 0,056$ yani % 5,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemdede de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,056 \times 0,20 = 0,011$ yani % 1,1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

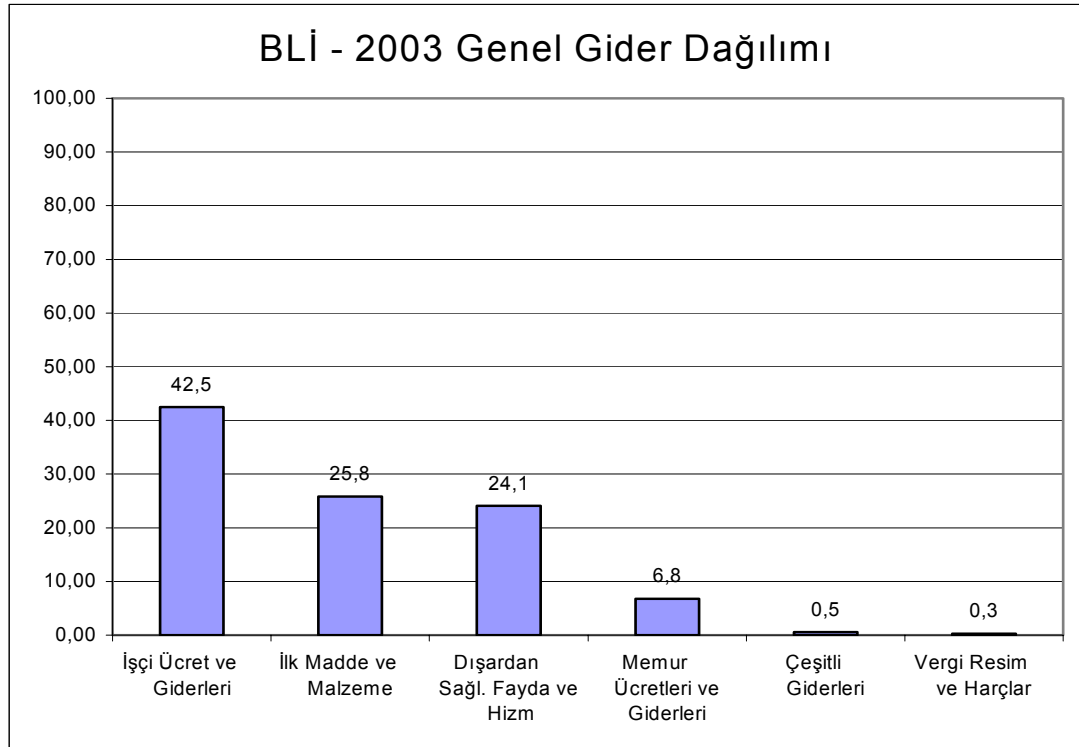
4.2.8.5 BLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri

Tablo 4.41 2003 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri

2003 - BLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	5.970.573.233.465	63,43	63,43
Yedekler	2.152.749.031.641	22,87	86,30
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	307.588.432.170	3,27	89,56
Emülsiyon Patlayıcılar	224.193.033.344	2,38	91,94
Madeni Yağlar	189.398.446.707	2,01	93,96
ANFO	137.133.946.655	1,46	95,41
Sair Sarf Malzemesi	136.266.641.217	1,45	96,86
Sosyal İşler Malzemesi	88.002.160.976	0,93	97,80
Kapsul	81.264.871.622	0,86	98,66
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	23.568.773.300	0,25	98,91
Benzin	23.037.172.057	0,24	99,15
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	20.460.708.738	0,22	99,37
Çelik Halat ve Teferruatı	17.144.822.730	0,18	99,55
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	17.117.065.093	0,18	99,74
Memur Giyim Giderleri	12.719.783.230	0,14	99,87
Memur Yiyecek Giderleri	7.726.999.211	0,08	99,95
Kamyon ve otobüs lastikleri	2.656.687.000	0,03	99,98
Binek vs.Oto Lastikleri	1.818.191.304	0,02	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	9.413.420.000.460	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.491.982.197.915		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.469.789.027.622		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			

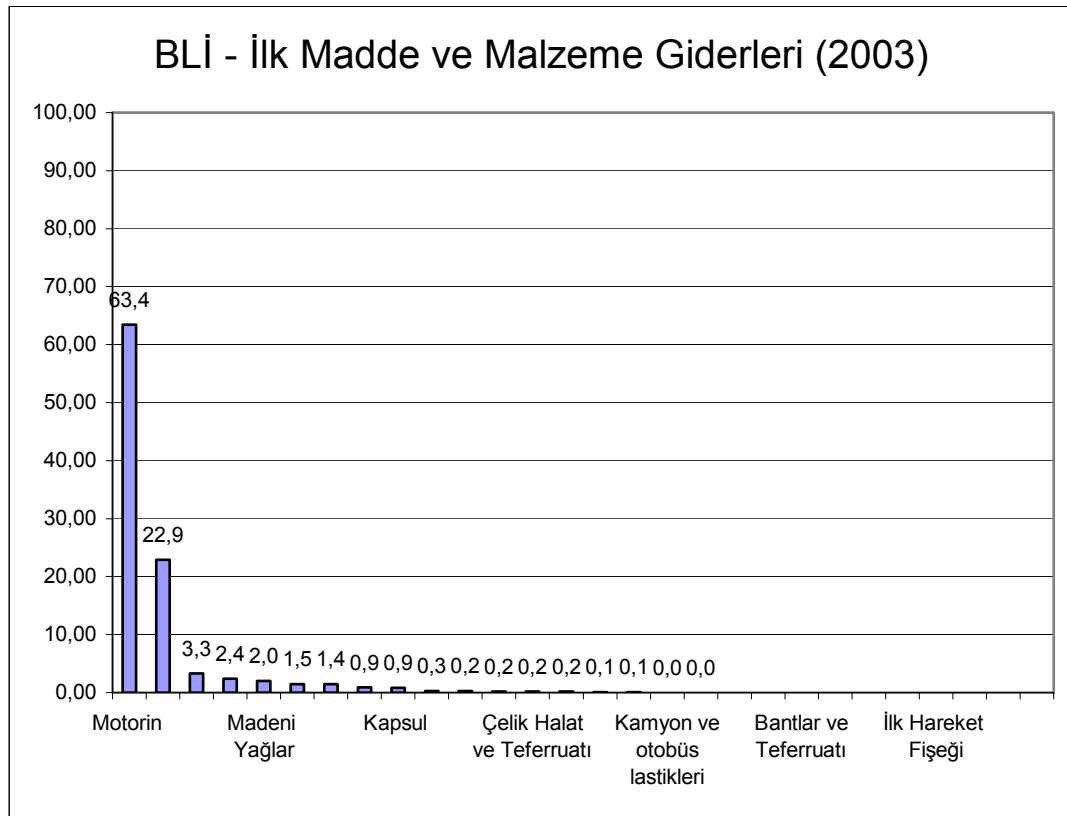
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	5.255.959.634.028	59,87	59,87
Diğer Müteahhit İstihkakları	1.294.577.359.534	14,75	74,61
Elektrik Giderleri	760.730.280.394	8,66	83,28
Bina ve Arazi Kiraları	376.085.092.700	4,28	87,56
İşçi Taşıma Giderleri	317.458.968.280	3,62	91,18
Diğer Fayda ve Hizmetler	246.954.336.860	2,81	93,99
Su Giderleri	233.290.230.735	2,66	96,65
Onarım ve Bakım Giderleri	136.272.012.003	1,55	98,20
Makina ve Teçhizat Giderleri	124.261.190.380	1,42	99,61
Haberleşme Giderleri	17.656.629.865	0,20	99,81
Arazi Alımları	16.328.727.520	0,19	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahvil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	8.779.574.462.299	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	42.265.847.842	21,17	21,17
Staj Ücreti ve Giderleri	37.186.668.237	18,63	39,80
Memur Yollukları	35.352.548.780	17,71	57,50
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	24.606.351.363	12,32	69,83
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	15.547.922.980	7,79	77,62
İlan Giderleri	11.575.977.143	5,80	83,42
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	7.852.830.000	3,93	87,35
Memur Eğitim Giderleri	6.551.121.491	3,28	90,63
Misafir Ağırlama Giderleri	5.934.918.788	2,97	93,60
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	5.526.713.000	2,77	96,37
İşçi Eğitim Giderleri	3.264.000.000	1,63	98,01
Beden Terbiyesi Giderleri	3.000.000.000	1,50	99,51
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	748.220.664	0,37	99,88
Okul ve Öğrenci Giderleri	122.908.319	0,06	99,94
Diğer Çeşitli Giderler	110.300.000	0,06	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			

Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	199.646.328.607	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	76.798.700.000	73,27	73,27
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	16.768.580.000	16,00	89,27
Diğer Vergi Resim ve Harçları	7.225.796.026	6,89	96,16
Damga Vergisi	2.086.037.000	1,99	98,15
Çevre Temizlik Vergisi	1.937.544.000	1,85	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	104.816.657.026	100,00	
2003 TKİ	BLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.491.982.197.915	42,49	42,49
1- İlk Madde ve Malzeme	9.413.420.000.460	25,82	68,31
4- Dışardan Sağı. Fayda ve Hizm.	8.779.574.462.299	24,08	92,39
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.469.789.027.622	6,77	99,16
5- Çeşitli Giderleri	199.646.328.607	0,55	99,71
6- Vergi Resim ve Harçlar	104.816.657.026	0,29	100,00
TOPLAM	36.459.228.673.929	100,00	

Şekil 4.73 BLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

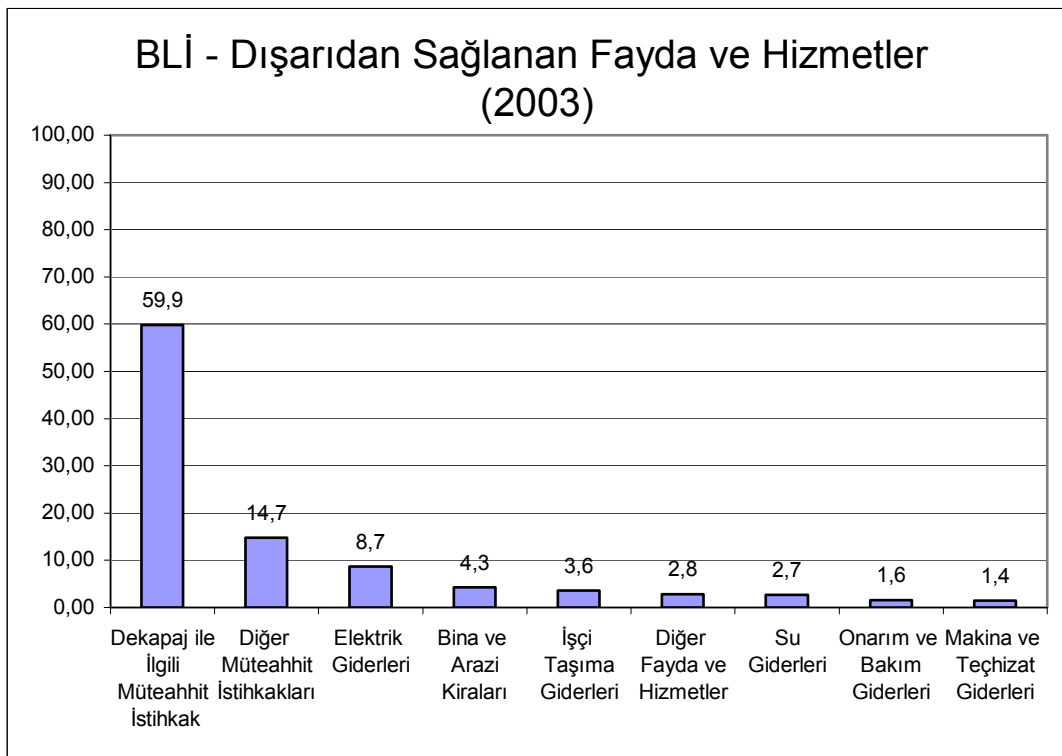
BLİ işletmesinde 2003 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 42,5 unu oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.74 BLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 42,5)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 25,8)” ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%24,1) ile ilgilenmek gerekir.

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 63,4 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,258 \times 0,634 = 0,163$ yani % 16,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,163 \times 0,20 = 0,032$ yani % 3,2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 22,9 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,258 \times 0,229 = 0,060$ yani % 6,0 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,060 \times 0,20 = 0,012$ yani % 1,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.75 BLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%24,1) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 59,9) ile “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,241 \times 0,599 = 0,144$ yani % 14,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,144 \times 0,20 = 0,028$ yani % 2,88 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,7 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,241 \times 0,147 = 0,035$ yani % 3,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20

lik bir tasarruf toplam maliyette $0,035 \times 0,20 = 0,07$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.9 Ilgın Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (İLİ)

Merkezi : Ilgın-KONYA Tel : (0 332) 882 71 28 Faks : (0 332) 882 71 00

1978 yılında kurulan ve 1989 yılına kadar müessese olarak faaliyetini sürdüren bu işletmemiz, Yönetim Kurulu'nun 08.12.1989 tarih ve 3316/600 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak işletme müdürlüğü olarak doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanmıştır. Merkezi Ilgın'a 24 km, Konya'ya 112 km mesafededir.

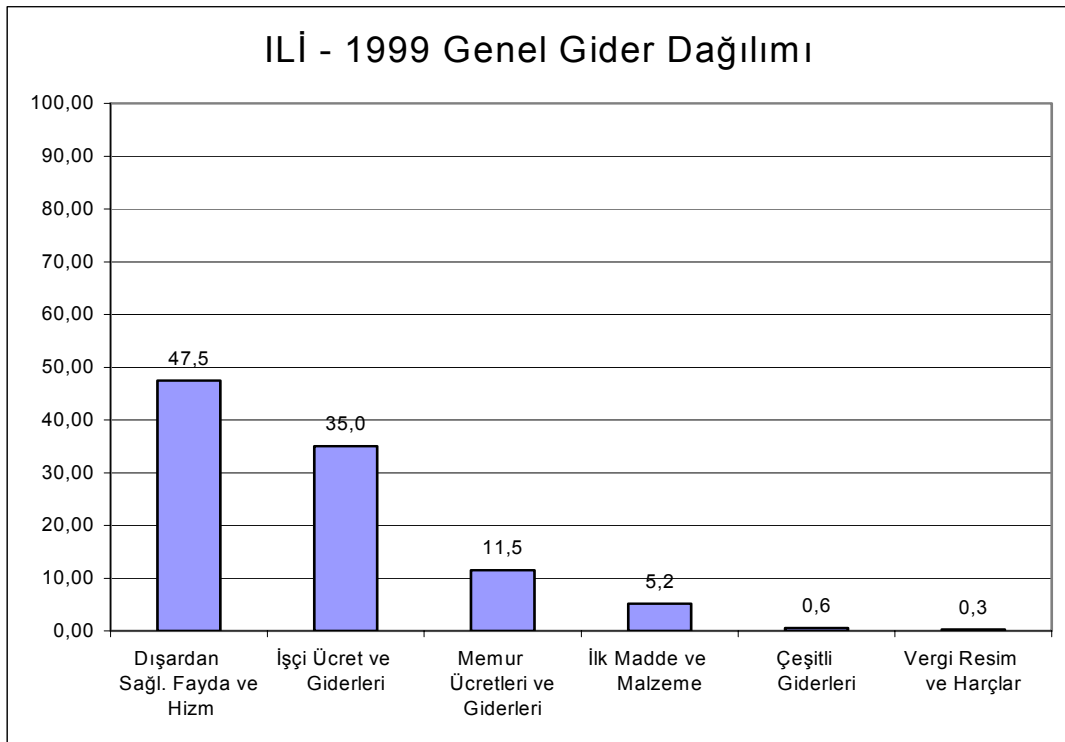
4.2.9.1 İLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.42 1999 yılı İLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - İLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	49.087.813.625	41,38	41,38
Sosyal İşler Malzemesi	23.293.701.967	19,64	61,02
Yedekler	22.262.624.579	18,77	79,78
Sair Sarf malzemesi	9.515.012.450	8,02	87,80
Yağlar	4.129.654.315	3,48	91,29
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	2.334.908.288	1,97	93,25
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	2.242.868.714	1,89	95,15
İş Makinaları Lastikleri	1.965.961.166	1,66	96,80
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	1.795.139.391	1,51	98,32
Benzin	1.114.712.676	0,94	99,26
Diğer Lastikler	761.600.724	0,64	99,90
Gazyağı	121.739.130	0,10	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			

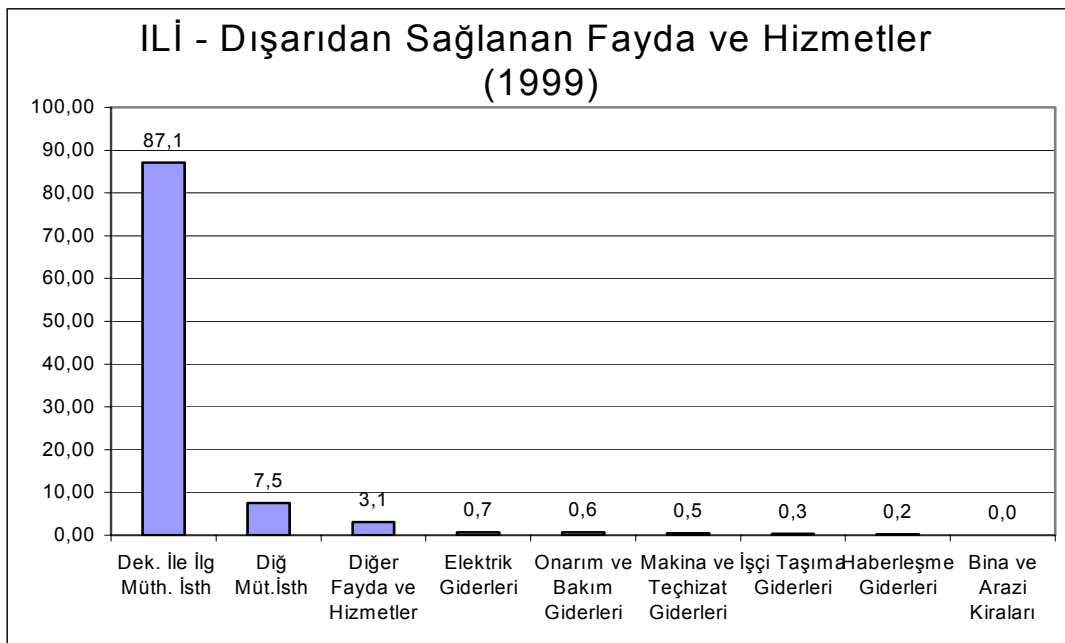
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	118.625.737.025	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	799.787.065.715		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	262.335.530.371		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	944.375.088.124	87,08	87,08
Diğ. Müt.İsth.	81.573.298.647	7,52	94,61
Diğer Fayda ve Hizmetler	33.791.608.955	3,12	97,72
Elektrik Giderleri	7.051.467.447	0,65	98,37
Onarım ve Bakım Giderleri	6.931.288.245	0,64	99,01
Makina ve Teçhizat Giderleri	5.500.036.252	0,51	99,52
İşçi Taşıma Giderleri	3.146.611.089	0,29	99,81
Haberleşme Giderleri	2.007.095.770	0,19	100,00
Bina ve Arazi Kiraları	27.453.600	0,00	100,00
Su Giderleri	26.157.077	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	1.084.430.105.206	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	3.023.485.904	23,00	23,00
Mah. Tah.Not Giderleri	2.598.699.982	19,76	42,76
Staj Ücreti ve Giderleri	1.949.671.145	14,83	57,59
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.684.968.827	12,82	70,40
Memur Yollukları	1.180.881.529	8,98	79,39
İlan Giderleri	822.920.224	6,26	85,64
Misafir Ağırlama Giderleri	795.752.430	6,05	91,70
Memur Eğitim Diderleri	376.660.000	2,86	94,56
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	357.370.000	2,72	97,28
Dah. Yap. Sig. Giderleri	186.647.520	1,42	98,70
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	113.260.871	0,86	99,56
İşçi Eğitim Giderleri	43.140.000	0,33	99,89
Diğer Çeşitli Giderler	10.500.000	0,08	99,97
İşçi Kamp Yol parası	4.213.600	0,03	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			

Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	13.148.172.032	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	2.676.635.000	41,19	41,19
Diğer Vergi Resim ve Harçları	1.538.426.574	23,68	64,87
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.216.180.000	18,72	83,58
Bina ve Arazi Vergileri	1.021.028.000	15,71	99,29
Çevre Temizlik Vergisi	45.832.000	0,71	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	6.498.101.574	100,00	
1999 TKİ	İLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	1.084.430.105.206	47,46	47,46
2- İşçi Ücret ve Giderleri	799.787.065.715	35,00	82,47
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	262.335.530.371	11,48	93,95
1- İlk Madde ve Malzeme	118.625.737.025	5,19	99,14
5- Çeşitli Giderleri	13.148.172.032	0,58	99,72
6- Vergi Resim ve Harçlar	6.498.101.574	0,28	100,00
TOPLAM	2.284.824.711.923	100,00	

Şekil 4.76 İLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

İLİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 47,5 ini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.77 İLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 47,5) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü (% 87,1) ile “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,475 \times 0,871 = 0,413$ yani % 41,37 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,414 \times 0,20 = 0,082$ yani % 8,2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 7,5 ile “Diğer Müteahit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,475 \times 0,075 = 0,035$ yani % 3,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de %20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,035 \times 0,20 = 0,070$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 35,0 ile “İşçi Ücret ve Giderleri”dir. Fakat bu maliyet kaleminin alt kalemlerinde bulunan maliyet girdileri dışarıdan müdahalelerle, düzeltici, önleyici faaliyetlerle veya iyileştirme faaliyetleri neticesinde çokta fazla değişkenlik gösteren maliyet kalemleri olmadığı için, “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet girdisinde işletme lehine etki edecek şekilde bir düzenlemeye gidilememektedir. Bunun başlıca nedenlerinden birisi de işçilerin ücretlerinin sendikalarla yapılan anlaşmalar çerçevesinde belirlenmesi, SSK primlerinde indirimle gidilememesi, v.b...

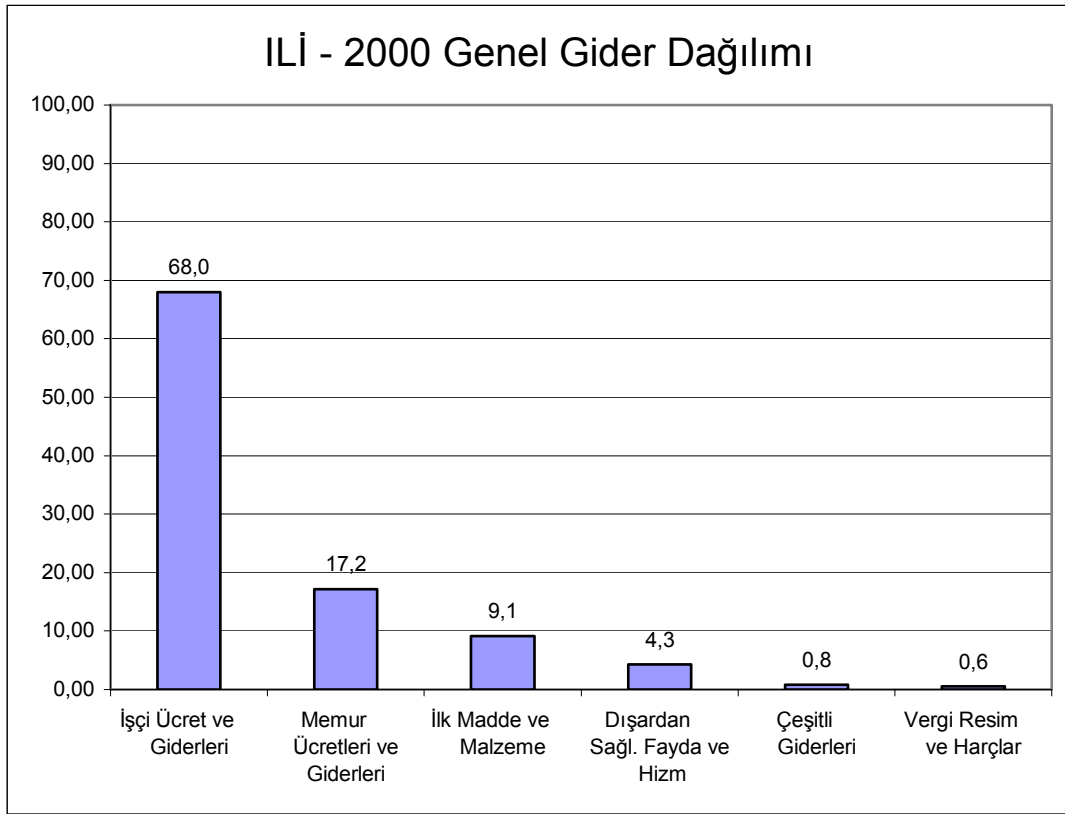
4.2.9.2 İLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.43 2000 yılı İLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - İLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	89.767.613.762	47,12	47,12
Yedekler	43.505.444.722	22,83	69,95
Sosyal İşler Malzemesi	27.608.462.445	14,49	84,44
Sair Sarf malzemesi	14.272.139.744	7,49	91,93
Yağlar	5.279.810.751	2,77	94,70
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	3.938.114.630	2,07	96,77
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.882.322.323	0,99	97,76
Benzin	1.360.783.787	0,71	98,47
İş Makinaları Lastikleri	1.116.668.183	0,59	99,06
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	880.159.698	0,46	99,52
Diğer Lastikler	562.094.140	0,30	99,82

Gazyağı	349.152.846	0,18	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	190.522.767.031	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.416.026.000.864		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	357.823.415.737		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Makina ve Teçhizat Giderleri	22.359.477.832	24,94	24,94
Diğ. Müt.İsth.	22.219.853.694	24,78	49,72
Diğer Fayda ve Hizmetler	14.806.860.913	16,52	66,24
Onarım ve Bakım Giderleri	12.264.723.231	13,68	79,92
Elektrik Giderleri	10.394.975.366	11,59	91,51
İşçi Taşıma Giderleri	4.477.327.845	4,99	96,51
Haberleşme Giderleri	3.041.781.731	3,39	99,90
Bina ve Arazi Kiraları	76.923.077	0,09	99,98
Su Giderleri	14.735.899	0,02	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	89.656.659.588	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dış. Yap. Sig. Giderleri	3.718.728.727	22,65	22,65
Staj Ücreti ve Giderleri	3.250.368.000	19,79	42,44
İşçi Yollukları	2.776.422.388	16,91	59,35
Misafir Ağırlama Giderleri	2.194.385.540	13,36	72,71
Memur Yollukları	2.163.074.010	13,17	85,88
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	531.776.500	3,24	89,12
Mah. Tah.Not Giderleri	529.663.128	3,23	92,35
İlan Giderleri	390.000.000	2,38	94,72

Memur Eğitim Giderleri	350.445.123	2,13	96,86
Dah. Yap. Sig. Giderleri	235.381.315	1,43	98,29
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	177.158.120	1,08	99,37
İşçi Eğitim Giderleri	103.575.000	0,63	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	16.420.977.851	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	4.639.626.500	39,08	39,08
Diğer Vergi Resim ve Harçları	3.606.038.093	30,37	69,45
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.265.690.000	19,08	88,53
Bina ve Arazi Vergileri	1.304.469.000	10,99	99,52
Çevre Temizlik Vergisi	57.136.000	0,48	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	11.872.959.593	100,00	
2000 TKİ	İLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.416.026.000.864	68,00	68,00
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	357.823.415.737	17,18	85,19
1- İlk Madde ve Malzeme	190.522.767.031	9,15	94,34
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	89.656.659.588	4,31	98,64
5- Çeşitli Giderleri	16.420.977.851	0,79	99,43
6- Vergi Resim ve Harçlar	11.872.959.593	0,57	100,00
TOPLAM	2.082.322.780.664	100,00	

Şekil 4.78 İLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

İLİ işletmesinin 2000 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 68 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından % 17,2 ile “Memur Ücretleri ve Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 9,1 ile “İlk Madde ve Malzeme” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

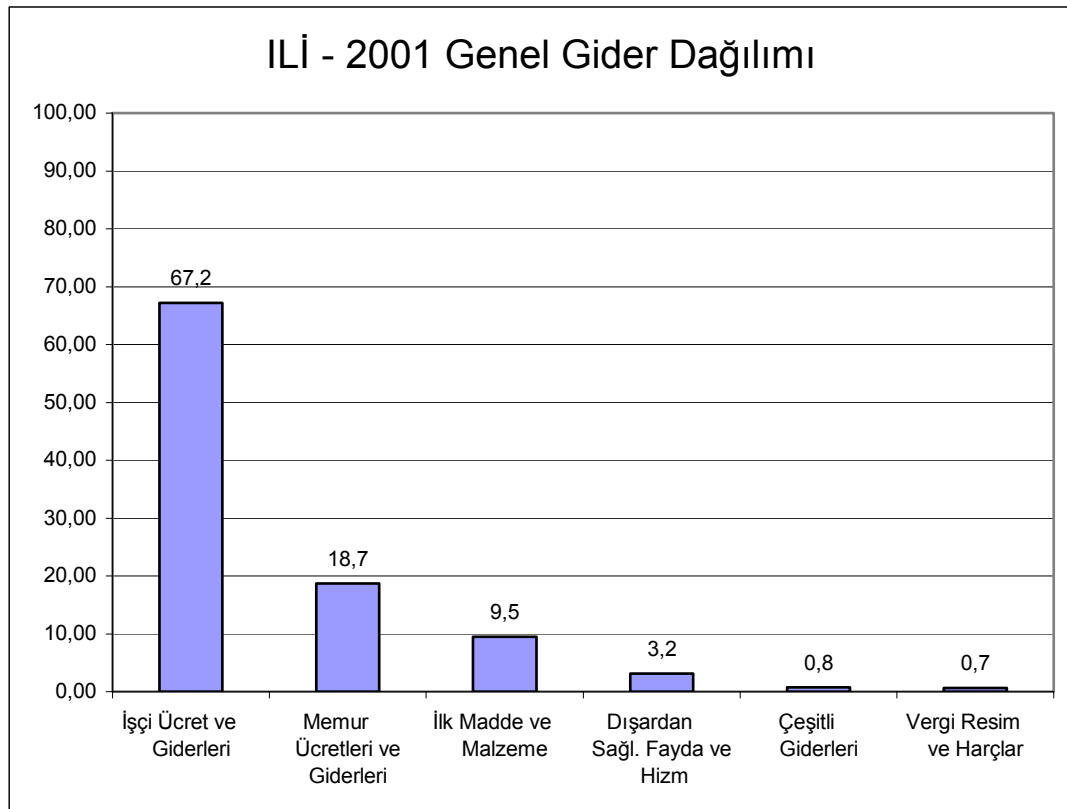
4.2.9.3 İLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.44 2001 yılı İLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - İLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	127.334.451.388	47,27	47,27
Yedekler	74.663.641.316	27,72	74,99
Sosyal İşler Malzemesi	31.848.928.779	11,82	86,82
Sair Sarf Malzemesi	11.588.395.199	4,30	91,12
Madeni Yağlar	8.347.717.783	3,10	94,22
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	4.763.066.880	1,77	95,99
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	4.198.666.304	1,56	97,55
Memur Giyim	2.192.400.000	0,81	98,36
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	1.765.478.576	0,66	99,02
Benzin	1.128.334.727	0,42	99,44
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	813.533.333	0,30	99,74
Kamyon ve otobüs lastikleri	686.605.245	0,25	99,99
Memur Yiyecek	12.000.000	0,00	100,00
Gazyağı	6.000.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	269.349.219.530	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.911.105.473.479		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	532.329.339.805		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	44.522.209.823	49,52	49,52
Elektrik Giderleri	22.340.918.472	24,85	74,36
Onarım ve Bakım Giderleri	9.571.985.425	10,65	85,01
İşçi Taşıma Giderleri	8.281.354.402	9,21	94,22
Haberleşme Giderleri	3.910.112.835	4,35	98,57
Makina ve Teçhizat Giderleri	866.709.270	0,96	99,53

Su Giderleri	253.600.879	0,28	99,81
Bina ve Arazi Kiraları	169.230.769	0,19	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Arazi Alımları			
Ara Toplam	89.916.121.875	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	5.055.186.006	22,74	22,74
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	4.758.267.127	21,40	44,14
İşçi Yollukları	4.381.198.975	19,71	63,85
Misafir Ağırlama Giderleri	2.259.876.274	10,17	74,01
Memur Yollukları	2.002.055.329	9,01	83,02
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	1.028.818.504	4,63	87,65
İlan Giderleri	907.140.000	4,08	91,73
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	824.502.000	3,71	95,44
Memur Eğitim Giderleri	374.330.183	1,68	97,12
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	262.423.936	1,18	98,30
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	230.188.192	1,04	99,34
İşçi Eğitim Giderleri	147.373.750	0,66	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
Ara Toplam	22.231.360.276	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	9.723.242.500	51,00	51,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları	3.824.334.914	20,06	71,06
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.749.960.000	19,67	90,73
Bina ve Arazi Vergileri	1.694.537.000	8,89	99,62
Çevre Temizlik Vergisi	73.272.000	0,38	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler		0,00	100,00
<i>Ara Toplam</i>	19.065.346.414	100,00	
2001 TKİ	İLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.911.105.473.479	67,20	67,20
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	532.329.339.805	18,72	85,92
1- İlk Madde ve Malzeme	269.349.219.530	9,47	95,39
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	89.916.121.875	3,16	98,55
5- Çeşitli Giderleri	22.231.360.276	0,78	99,33
6- Vergi Resim ve Harçlar	19.065.346.414	0,67	100,00
TOPLAM	2.843.996.861.379	100,00	

Şekil 4.79 İLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

İLİ işletmesinin 2001 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 67,2 sini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından % 18,7 ile “Memur Ücretleri ve Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 9,5 ile “İlk Madde ve Malzeme” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

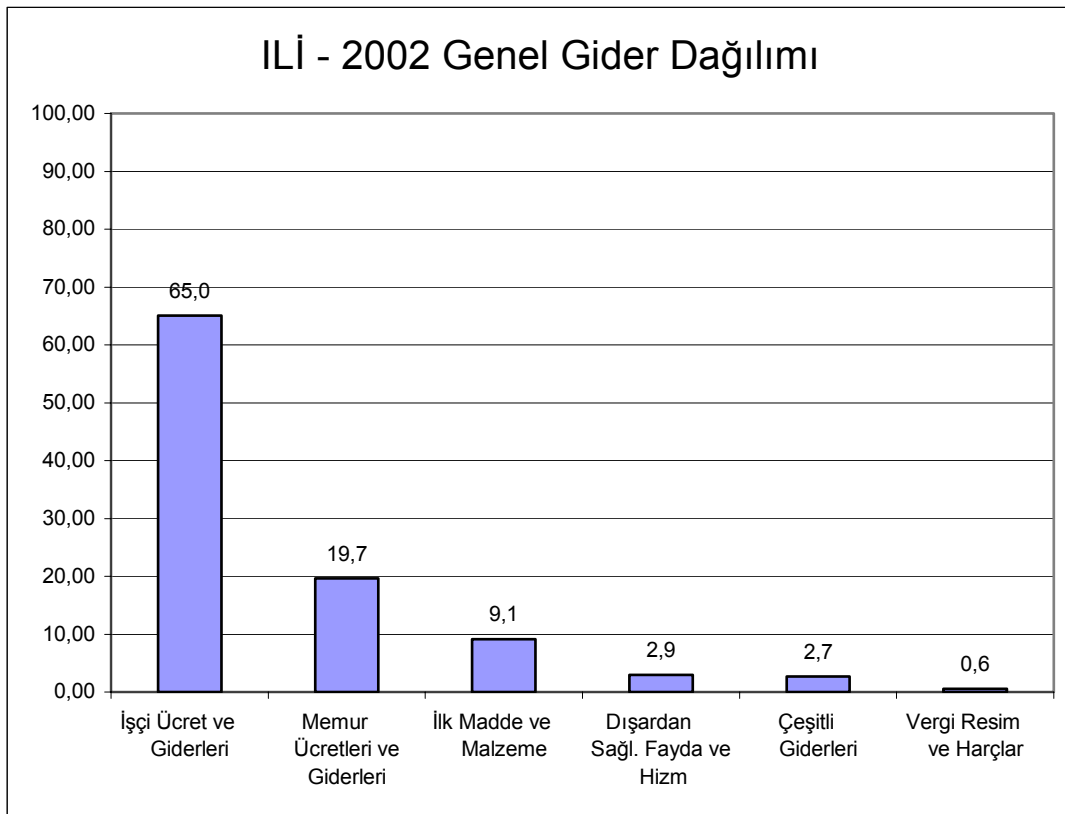
4.2.9.4 İLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.45 2002 yılı İLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - İLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	224.972.696.346	59,35	59,35
Yedekler	57.844.378.794	15,26	74,61
Sosyal İşler Malzemesi	42.748.088.503	11,28	85,89
Sair Sarf Malzemesi	18.446.636.134	4,87	90,76
Madeni Yağlar	11.167.662.208	2,95	93,70
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	7.908.373.525	2,09	95,79
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	5.132.504.804	1,35	97,14
Memur Giyim Giderleri	2.774.150.000	0,73	97,87
Benzin	2.201.619.524	0,58	98,46
Kamyon ve otobüs lastikleri	2.079.436.364	0,55	99,00
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.556.000.000	0,41	99,41
Alet, Edevat ve İdare Teçhizatı	1.014.323.451	0,27	99,68
Gazyağı	754.321.492	0,20	99,88
Binek vs.Oto Lastikleri	440.767.110	0,12	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	8.400.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			

Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	379.049.358.255	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.704.523.477.699		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	817.539.636.335		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Fayda ve Hizmetler	61.268.148.674	50,42	50,42
Elektrik Giderleri	29.816.024.255	24,54	74,96
Onarım ve Bakım Giderleri	14.554.369.008	11,98	86,93
İşçi Taşıma Giderleri	9.798.305.110	8,06	95,00
Haberleşme Giderleri	5.623.747.841	4,63	99,63
Bina ve Arazi Kiraları	355.938.000	0,29	99,92
Su Giderleri	98.390.000	0,08	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Diğer Müteahhit İstihkakları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	121.514.922.888	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	70.583.721.650	62,88	62,88
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	17.159.435.566	15,29	78,17
Staj Ücreti ve Giderleri	7.873.804.351	7,01	85,18
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	7.089.368.789	6,32	91,50
Memur Yollukları	4.879.287.000	4,35	95,85
Misafir Ağırlama Giderleri	1.401.003.839	1,25	97,09
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	1.201.177.000	1,07	98,16
İlan Giderleri	674.800.000	0,60	98,77
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	430.632.995	0,38	99,15

İşçi Eğitim Giderleri	416.625.000	0,37	99,52
Memur Eğitim Giderleri	310.055.000	0,28	99,80
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	228.402.000	0,20	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	112.248.313.190	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	18.081.390.000	74,86	74,86
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	4.545.920.000	18,82	93,68
Bina ve Arazi Vergileri	1.432.930.000	5,93	99,61
Çevre Temizlik Vergisi	93.920.000	0,39	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	24.154.160.000	100,00	
2002 TKİ	İLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	2.704.523.477.699	65,03	65,03
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	817.539.636.335	19,66	84,68
1- İlk Madde ve Malzeme	379.049.358.255	9,11	93,80
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	121.514.922.888	2,92	96,72
5- Çeşitli Giderleri	112.248.313.190	2,70	99,42
6- Vergi Resim ve Harçlar	24.154.160.000	0,58	100,00
TOPLAM	4.159.029.868.367	100,00	

Şekil 4.80 İLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

İLİ işletmesinin 2002 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 65 ini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından % 19,7 ile “Memur Ücretleri ve Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 9,1 ile “İlk Madde ve Malzeme” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi az olduğu için yapılacak olan pareto analiziyle çok ta önemli olmayan tasarruflara gidilecektir.

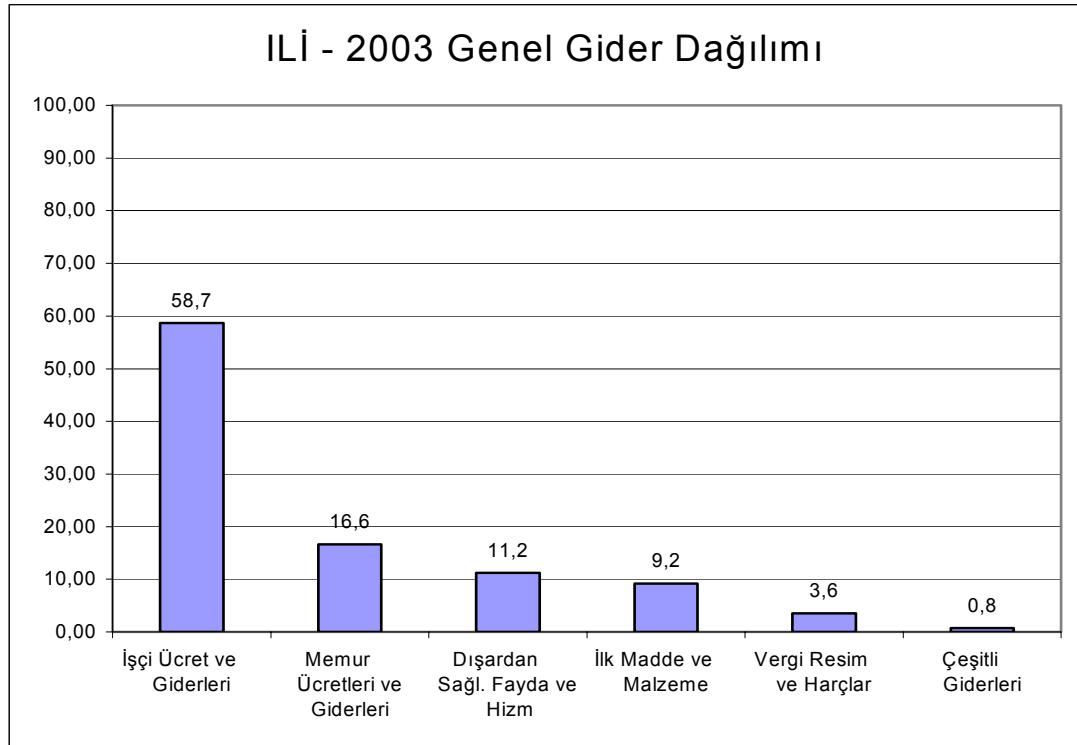
4.2.9.5 İLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri

Tablo 4.46 2003 yılı İLİ işletmesi gider kalemleri

2003 - İLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	350.984.489.719	61,80	61,80
Yedekler	82.799.488.307	14,58	76,38
Sosyal İşler Malzemesi	56.906.166.201	10,02	86,40
Sair Sarf Malzemesi	28.201.302.187	4,97	91,36
Madeni Yağlar	13.142.889.662	2,31	93,68
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	9.865.479.155	1,74	95,41
Kamyon ve otobüs lastikleri	8.286.824.236	1,46	96,87
Benzin	5.814.665.600	1,02	97,90
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	5.693.114.968	1,00	98,90
Memur Giyim Giderleri	2.209.280.000	0,39	99,29
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	1.742.713.378	0,31	99,59
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.280.000.000	0,23	99,82
Binek vs.Oto Lastikleri	1.005.335.682	0,18	100,00
Gazyağı	14.000.000	0,00	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	6.500.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
Ara Toplam	567.952.249.095	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.627.314.724.581		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.025.927.160.881		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Müteahhit İstihkakları	525.287.935.500	75,84	75,84
Diğer Fayda ve Hizmetler	112.362.387.000	16,22	92,07
Elektrik Giderleri	32.801.585.451	4,74	96,80
Onarım ve Bakım Giderleri	16.100.528.367	2,32	99,13
Haberleşme Giderleri	5.995.411.724	0,87	99,99
Su Giderleri	60.034.000	0,01	100,00

Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
İşçi Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	692.607.882.042	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	12.876.666.000	26,69	26,69
Staj Ücreti ve Giderleri	11.618.090.942	24,08	50,77
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	9.521.911.979	19,74	70,51
Memur Yollukları	6.412.961.899	13,29	83,80
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	1.951.550.000	4,05	87,85
Memur Eğitim Giderleri	1.532.669.100	3,18	91,02
İlan Giderleri	1.128.740.800	2,34	93,36
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	1.124.043.186	2,33	95,69
Misafir Ağırlama Giderleri	744.302.313	1,54	97,24
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	665.640.767	1,38	98,62
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	535.060.889	1,11	99,72
İşçi Eğitim Giderleri	85.750.000	0,18	99,90
Para Nakil Giderleri	47.000.000	0,10	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	48.244.387.875	100,00	

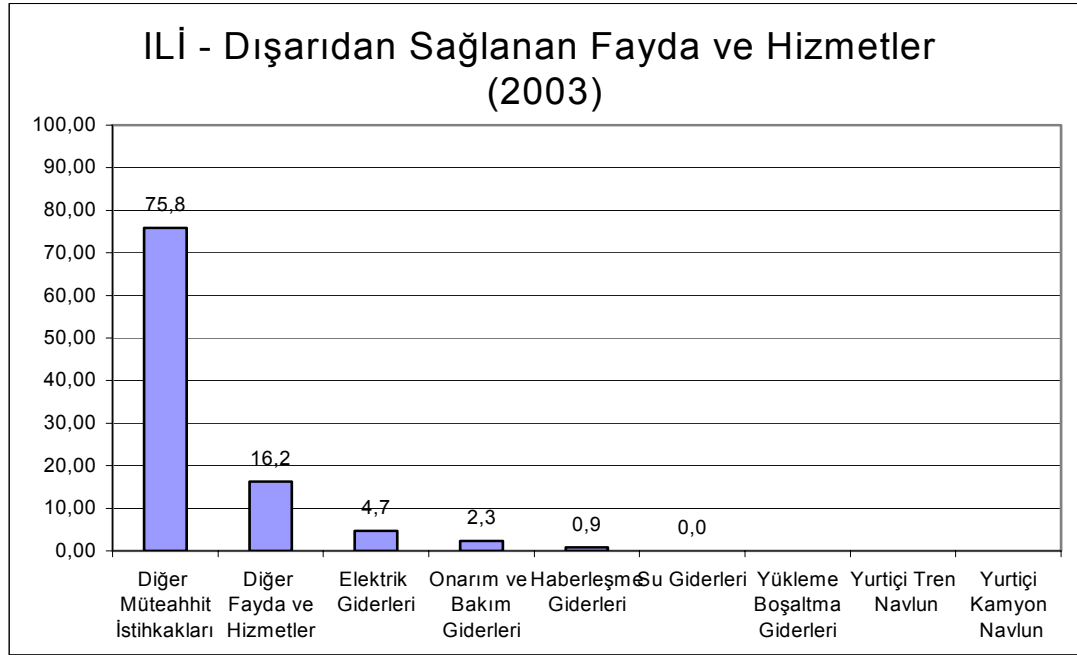
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	208.418.159.288	94,40	94,40
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	9.020.300.000	4,09	98,49
Bina ve Arazi Vergileri	2.915.480.000	1,32	99,81
Damga Vergisi	278.380.000	0,13	99,93
Çevre Temizlik Vergisi	145.335.000	0,07	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	220.777.654.288	100,00	
2003 TKİ	İLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	3.627.314.724.581	58,67	58,67
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.025.927.160.881	16,59	75,26
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	692.607.882.042	11,20	86,46
1- İlk Madde ve Malzeme	567.952.249.095	9,19	95,65
6- Vergi Resim ve Harçlar	220.777.654.288	3,57	99,22
5- Çeşitli Giderleri	48.244.387.875	0,78	100,00
TOPLAM	6.182.824.058.762	100,00	

Şekil 4.81 İLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

İLİ işletmesinin 2003 yılına ait üretim verilerini incelediğimizde, toplam üretim maliyetlerinin % 58,7 sini “İşçi Ücret ve Giderleri” oluşturmaktadır. Hemen arkasından % 16,6 ile “Memur Ücretleri ve Giderleri” gelmektedir. Bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu

Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Şekil 4.82 İLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği

“Memur Ücretleri ve Giderleri” maliyet kaleminin hemen arkasından % 11,2 ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” gideri gelmektedir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 75,8 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalemin toplam maliyet üzerindeki etkisi; $0,112 \times 0,758 = 0,085$ yani % 8,5 tur. Bu kalemden % 20 tasarrufa gitiğimizi düşünelim. $0,20 \times 0,085 = 0,017$ yani % 1,7 tasarruf sağlanacaktır.

4.2.10 Seyitömer Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (SLİ)

Merkezi : Seyitömer-KÜTAHYA Tel : (0 274) 248 56 70 Faks : (0 274) 248 56 76

1960 yılından 1990 yılına kadar Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesi'ne bağlı iken 1990 yılında müessese olmuş, Yönetim Kurulu'nun 28.08.1995 tarih ve

3501/314 sayılı kararıyla da bölge müdürlüğüne dönüştürülmüştür. En son, Yönetim Kurulu'nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı kararıyla işletme müdürlüğüne dönüştürülen işletmemizin merkezi Seyitömer'de olup, Kütahya'ya 28 km mesafededir.

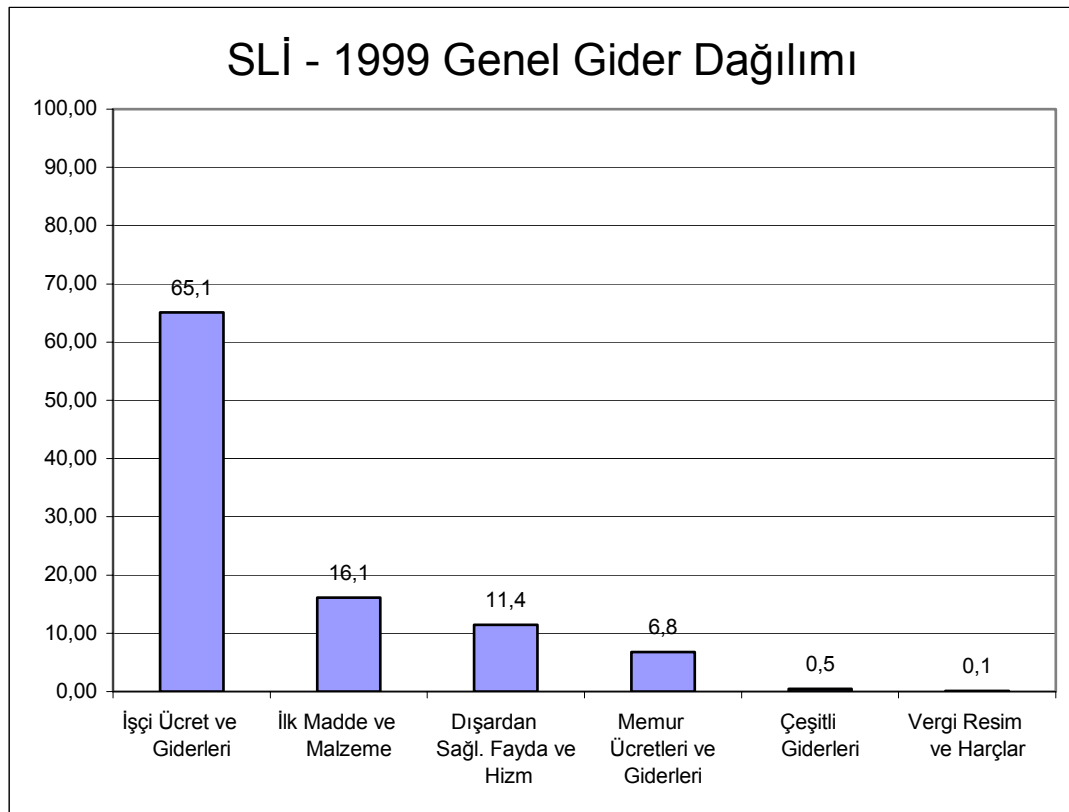
4.2.10.1 SLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.47 1999 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - SLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Benzin	1.490.337.026.711	68,76	68,76
Zincirli Konveyör ve Teferruatı	174.993.921.529	8,07	76,83
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	146.399.806.584	6,75	83,59
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	115.232.402.363	5,32	88,90
Teknik Amonyum Nitrat	72.655.938.738	3,35	92,26
Diğer Lastikler	59.411.592.059	2,74	95,00
Motorin	29.205.835.159	1,35	96,34
Gazyağı	14.946.104.438	0,69	97,03
Dinamit	10.694.229.176	0,49	97,53
Yedekler	10.404.901.151	0,48	98,01
İş Makinaları Lastikleri	10.013.493.620	0,46	98,47
İlk Hareket Fişegi	8.672.866.634	0,40	98,87
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	7.854.457.327	0,36	99,23
Bantlar ve Teferruatı	6.255.843.690	0,29	99,52
Kapsul	4.686.751.589	0,22	99,74
Çelik Halatlar	3.425.254.638	0,16	99,89
Sosyal İşler Malzemesi	1.581.770.984	0,07	99,97
Yağlar	704.287.478	0,03	100,00
Gecikme Rölesi	514.502	0,00	100,00
Sair Sarf malzemesi			
Maden Direği			
İnfilaklı Fİtil			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	2.167.476.998.370	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	8.782.606.335.580		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	914.379.430.263		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğ. Müt.İsth.	567.440.376.206	36,81	36,81
Elektrik Giderleri	523.947.314.258	33,99	70,81
Diğer Fayda ve Hizmetler	187.840.757.063	12,19	82,99

İşçi Taşıma Giderleri	149.976.432.726	9,73	92,72
Memur Taşıma Giderleri	51.063.040.391	3,31	96,04
Onarım ve Bakım Giderleri	26.005.820.922	1,69	97,72
Su Giderleri	17.036.397.283	1,11	98,83
Arazi Alımları	13.186.182.541	0,86	99,69
Haberleşme Giderleri	4.846.553.868	0,31	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	1.541.342.875.258	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	19.389.188.900	29,52	29,52
Staj Ücreti ve Giderleri	18.316.705.779	27,89	57,41
Memur Yollukları	8.923.233.600	13,59	71,00
Dış. Yap. Sig. Giderleri	4.365.160.022	6,65	77,64
Mah. Tah.Not Giderleri	4.154.927.421	6,33	83,97
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	2.433.915.000	3,71	87,68
Dah. Yap. Sig. Giderleri	2.272.647.000	3,46	91,14
Memur Eğitim Diderleri	1.848.985.584	2,82	93,95
İşçi Eğitim Giderleri	1.590.005.341	2,42	96,37
İlan Giderleri	964.905.391	1,47	97,84
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	948.185.737	1,44	99,29
Misafir Ağırlama Giderleri	297.778.697	0,45	99,74
Tören ve Donanım Giderleri	91.304.369	0,14	99,88
Diğer Çeşitli Giderler	50.000.000	0,08	99,95
İşçi Kamp Yol parası	30.507.800	0,05	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	65.677.450.641	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			

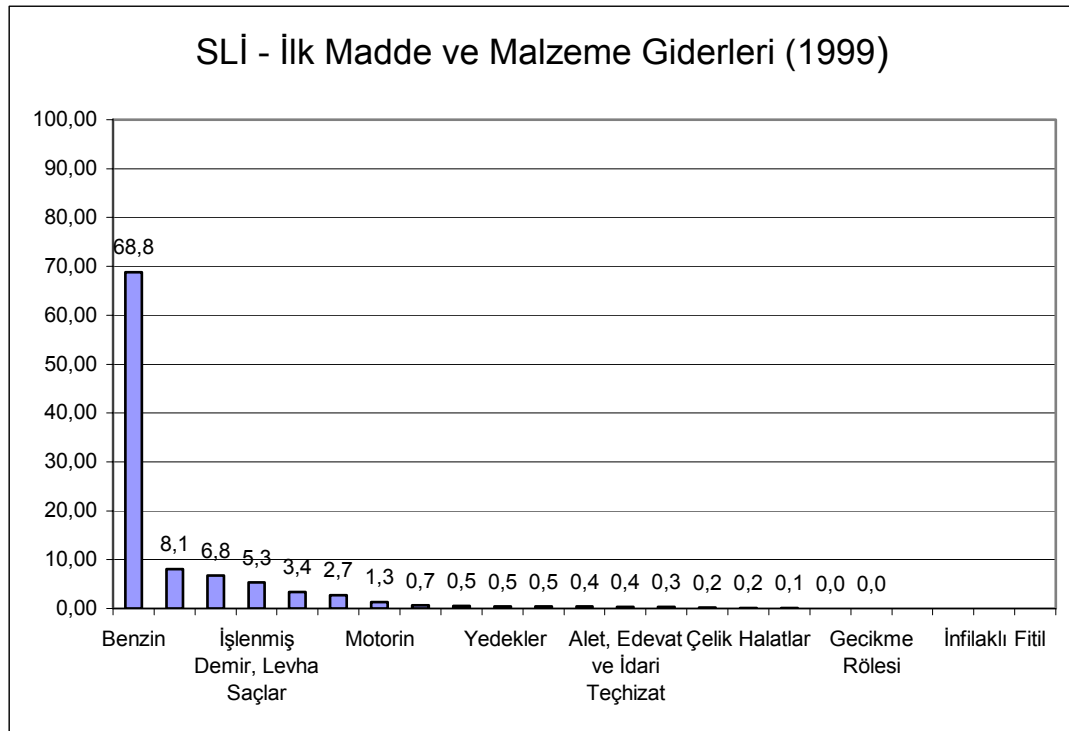
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	4.733.450.000	38,47	38,47
Diğer Vergi Resim ve Harçları	4.414.981.000	35,88	74,36
Bina ve Arazi Vergileri	2.121.064.000	17,24	91,60
Damga Vergisi	828.897.186	6,74	98,33
Çevre Temizlik Vergisi	205.002.000	1,67	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	12.303.394.186	100,00	
1999 TKİ	SLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	8.782.606.335.580	65,13	65,13
1- İlk Madde ve Malzeme	2.167.476.998.370	16,07	81,21
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	1.541.342.875.258	11,43	92,64
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	914.379.430.263	6,78	99,42
5- Çeşitli Giderleri	65.677.450.641	0,49	99,91
6- Vergi Resim ve Harçlar	12.303.394.186	0,09	100,00
TOPLAM	13.483.786.484.298	100,00	

Şekil 4.83 SLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

SLİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 65,1 ini oluşturan

“İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

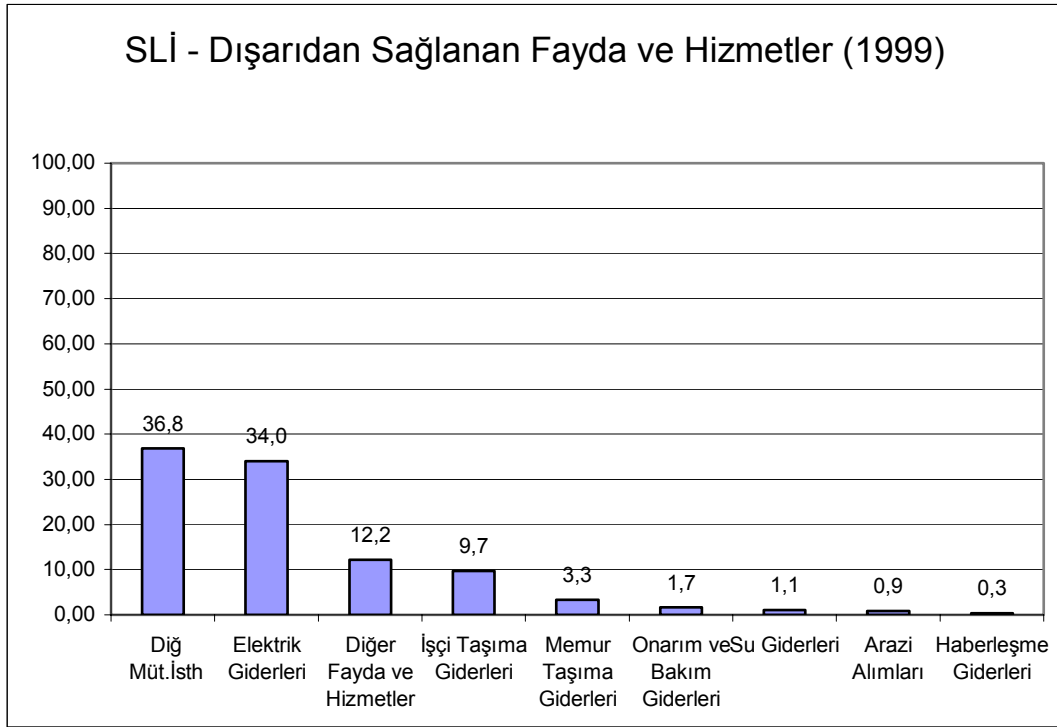

Şekil 4.84 SLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 65,1)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 16,1)” ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 11,4) ile ilgilenmek gerekir.

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 68,8 ile “Benzin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,161 \times 0,688 = 0,110$ yani % 11 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,110 \times 0,20 = 0,022$ yani % 2,2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci

sırada gelen kalem ise % 8,1 ile “Zincirli Konveyör ve Teferruatı” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,161 \times 0,081 = 0,013$ yani % 1,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,013 \times 0,20 = 0,002$ yani % 0,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.85 SLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 11,4) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 36,8) ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,114 \times 0,368 = 0,042$ yani % 4,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,042 \times 0,20 = 0,08$ yani % 0,88 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 34,0 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,114 \times 0,34 = 0,038$ yani % 3,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,038 \times 0,20 = 0,07$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

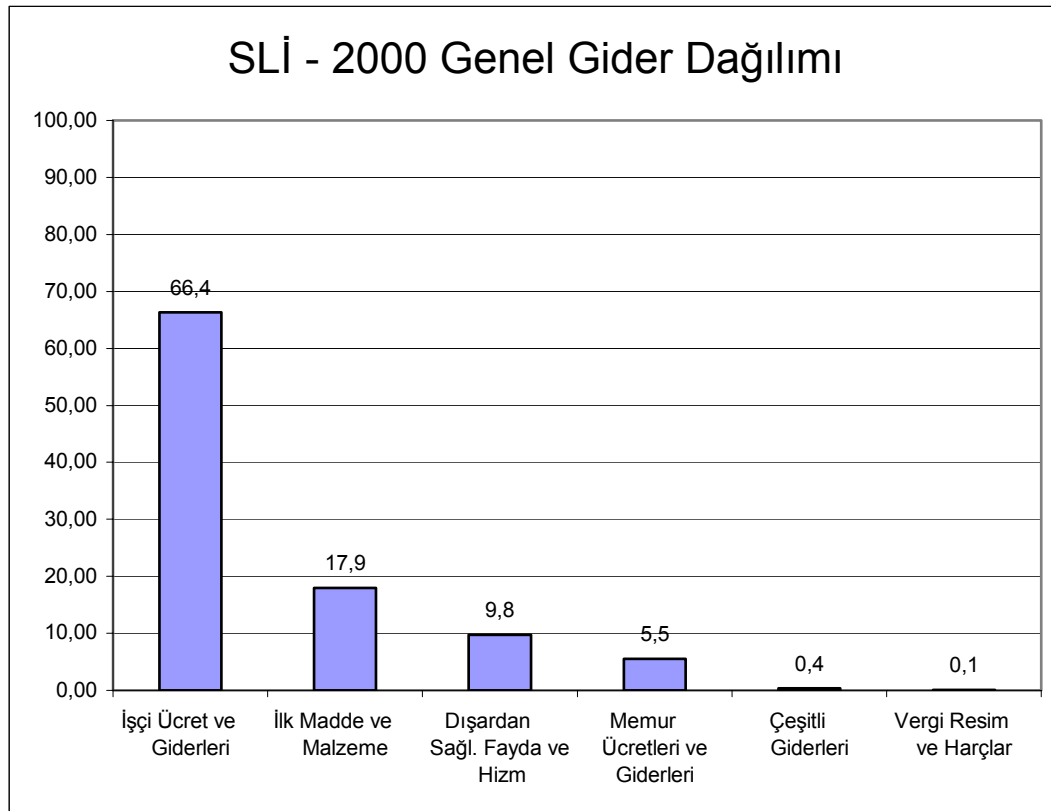
4.2.10.2 SLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.48 2000 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - SLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	2.504.593.169.573	61,23	61,23
Yedekler	469.302.213.035	11,47	72,70
Sair Sarf malzemesi	220.122.283.629	5,38	78,09
Sosyal İşler Malzemesi	193.253.615.858	4,72	82,81
İş Makinaları Lastikleri	189.503.603.576	4,63	87,44
Teknik Amonyum Nitrat	155.300.597.935	3,80	91,24
Yağlar	141.843.586.843	3,47	94,71
Emulan	57.390.969.358	1,40	96,11
Çelik Halatlar	32.823.496.501	0,80	96,91
Bantlar ve Teferruatı	30.130.495.000	0,74	97,65
Benzin	24.327.597.084	0,59	98,24
Dinamit	19.037.998.378	0,47	98,71
Kapsul	15.915.005.670	0,39	99,10
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	10.295.869.962	0,25	99,35
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	8.621.768.402	0,21	99,56
Gazyağı	5.671.482.678	0,14	99,70
Diğer Lastikler	4.886.234.495	0,12	99,82
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	4.572.945.613	0,11	99,93
İnfilaklı Fital	2.804.688.506	0,07	100,00
Ateşleme Teli	514.502	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Demir Tahkimat Malzemesi			
<i>Ara Toplam</i>	4.090.398.136.598	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.143.338.446.540		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.261.547.168.148		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	887.410.207.000	39,85	39,85
Diğ. Müt.İsth.	551.353.142.775	24,76	64,60
Diğer Fayda ve Hizmetler	407.213.493.070	18,28	82,89
İşçi Taşıma Giderleri	246.940.172.578	11,09	93,97
Memur Taşıma Giderleri	79.149.878.758	3,55	97,53
Onarım ve Bakım Giderleri	25.537.613.568	1,15	98,67
Su Giderleri	18.758.818.008	0,84	99,52
Haberleşme Giderleri	9.563.637.420	0,43	99,95
Arazi Alımları	1.198.065.000	0,05	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			

Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	2.227.125.028.177	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	23.258.682.000	27,59	27,59
Dah. Yap. Sig. Giderleri	14.389.523.532	17,07	44,66
Memur Yollukları	13.329.748.650	15,81	60,47
İşçi Yollukları	10.163.481.800	12,06	72,52
Dış. Yap. Sig. Giderleri	7.833.357.516	9,29	81,82
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	4.265.032.000	5,06	86,88
Memur Eğitim Giderleri	2.726.780.789	3,23	90,11
İşçi Eğitim Giderleri	2.301.852.414	2,73	92,84
Mah. Tah. Not Giderleri	1.867.011.406	2,21	95,05
İlan Giderleri	1.589.874.000	1,89	96,94
Misafir Ağırlama Giderleri	1.438.787.454	1,71	98,65
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	954.825.352	1,13	99,78
Tören ve Donanım Giderleri	102.565.035	0,12	99,90
İşçi Kamp Yol parası	79.310.000	0,09	100,00
Para Nakil Giderleri	4.000.000	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	84.304.831.948	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	5.222.140.000	38,74	38,74
Bina ve Arazi Vergileri	3.242.256.933	24,05	62,79
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.676.150.000	19,85	82,64
Damga Vergisi	2.075.663.240	15,40	98,03
Çevre Temizlik Vergisi	264.996.000	1,97	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	13.481.206.173	100,00	

2000 TKİ	SLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.143.338.446.540	66,36	66,36
1- İlk Madde ve Malzeme	4.090.398.136.598	17,92	84,28
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	2.227.125.028.177	9,76	94,04
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.261.547.168.148	5,53	99,57
5- Çeşitli Giderleri	84.304.831.948	0,37	99,94
6- Vergi Resim ve Harçlar	13.481.206.173	0,06	100,00
TOPLAM	22.820.194.817.584	100,00	

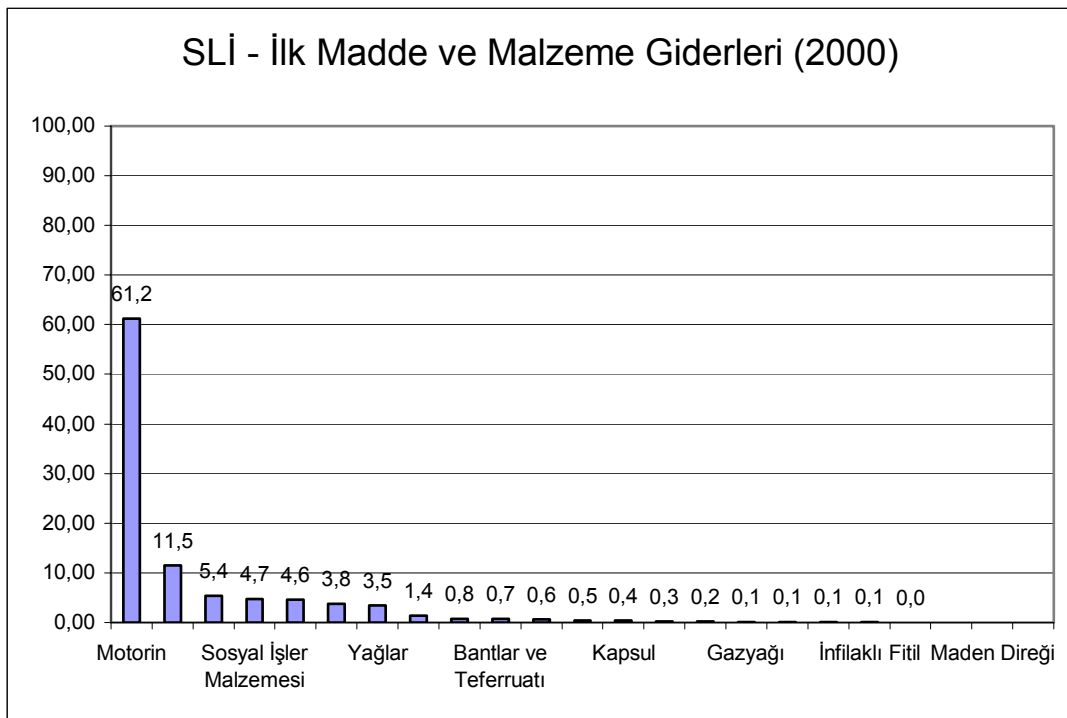

Şekil 4.86 SLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

SLİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 66,4 ünü oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere

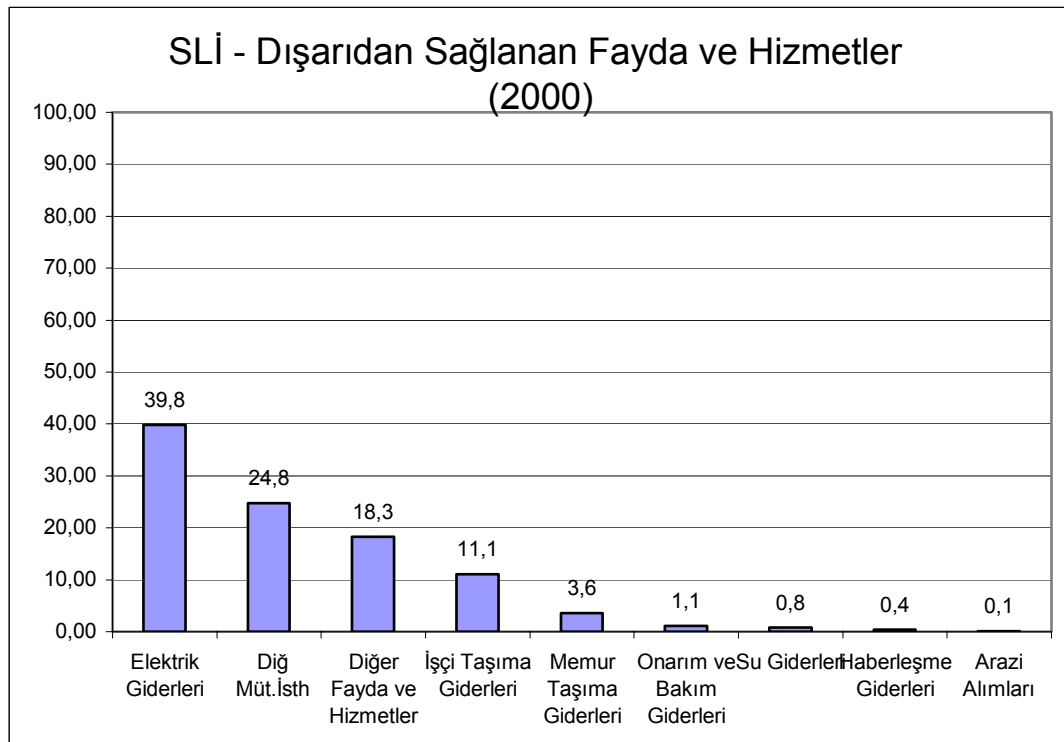
çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 66,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 17,9)” ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 9,8) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.87 SLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 61,2 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,179 \times 0,612 = 0,109$ yani % 10,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,109 \times 0,20 = 0,021$ yani % 2,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 11,5 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,179 \times 0,115 = 0,020$ yani % 2,0 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,020 \times 0,20 = 0,004$ yani % 0,4 lük bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.88 SLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 9,8) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 39,8) ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,098 \times 0,398 = 0,039$ yani % 3,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,039 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 24,8 ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,098 \times 0,248 = 0,024$ yani % 2,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,024 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.10.3 SLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

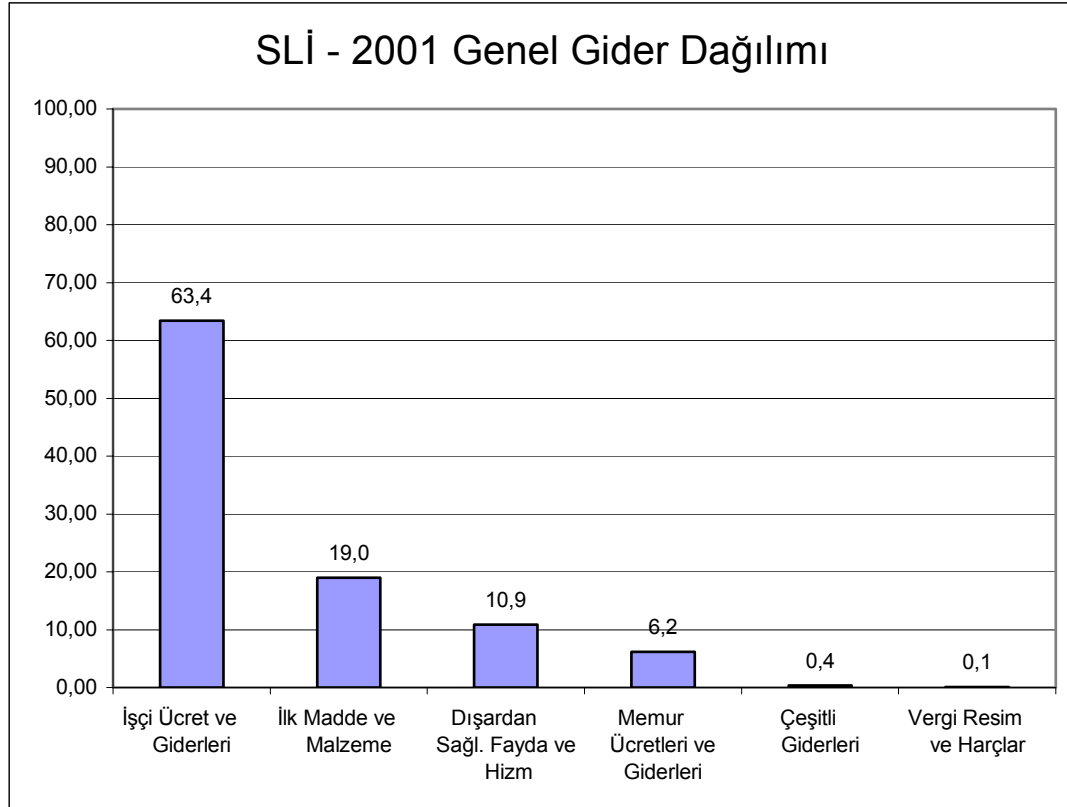
Tablo 4.49 2001 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - SLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	3.638.373.382.530	63,02	63,02
Yedekler	686.112.262.029	11,88	74,91
Madeni Yağlar	304.345.579.000	5,27	80,18

Sosyal İşler Malzemesi	287.607.944.650	4,98	85,16
Sair Sarf Malzemesi	234.838.121.549	4,07	89,23
Anfo	174.461.205.000	3,02	92,25
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	162.731.396.000	2,82	95,07
Emulan	101.607.750.000	1,76	96,83
Çelik Halat ve Teferruatı	42.612.487.000	0,74	97,57
Benzin	32.862.276.000	0,57	98,14
Kapsul	21.526.288.000	0,37	98,51
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	18.176.250.930	0,31	98,83
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	14.625.648.000	0,25	99,08
Dinamit	12.606.860.000	0,22	99,30
Bantlar ve Teferruatı	10.561.093.000	0,18	99,48
Memur Giyim	10.195.785.000	0,18	99,66
Kamyon ve otobüs lastikleri	5.552.470.146	0,10	99,75
Binek vs.Oto Lastikleri	5.240.497.854	0,09	99,85
İnfilaklı Fitol	4.724.311.000	0,08	99,93
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	3.695.587.297	0,06	99,99
Memur Yiyecek	283.250.000	0,00	100,00
Gazyağı	228.716.000	0,00	100,00
Ateşleme Teli	618.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Demir Tahkimat Malzemesi			
<i>Ara Toplam</i>	5.772.969.778.985	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	19.247.150.505.612		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.877.215.767.358		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	1.485.700.959.655	44,98	44,98
Diğer Müteahhit İstihkakları	758.020.176.525	22,95	67,94
Diğer Fayda ve Hizmetler	538.003.462.067	16,29	84,23
İşçi Taşıma Giderleri	343.855.755.323	10,41	94,64
Memur Taşıma Giderleri	109.834.131.262	3,33	97,96
Onarım ve Bakım Giderleri	39.557.597.337	1,20	99,16
Su Giderleri	20.696.938.169	0,63	99,79
Haberleşme Giderleri	7.040.236.661	0,21	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			

Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
<i>Ara Toplam</i>	3.302.709.256.999	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	29.317.506.185	24,81	24,81
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	24.148.000.000	20,43	45,24
Memur Yollukları	21.008.879.600	17,78	63,01
İşçi Yollukları	11.527.676.000	9,75	72,77
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	10.255.705.144	8,68	81,45
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	7.160.907.000	6,06	87,51
İşçi Eğitim Giderleri	3.602.412.254	3,05	90,55
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	3.333.324.730	2,82	93,37
İlan Giderleri	2.260.120.000	1,91	95,29
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	2.198.654.000	1,86	97,15
Memur Eğitim Giderleri	1.576.090.333	1,33	98,48
Misafir Ağırlama Giderleri	1.245.091.373	1,05	99,53
Para Nakil Giderleri	276.557.628	0,23	99,77
İşçi Kamp Yol parası	102.000.000	0,09	99,85
Tören ve Donanım Giderleri	101.913.026	0,09	99,94
Diğer Çeşitli Giderler	71.000.000	0,06	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	118.185.837.273	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	7.841.280.000	35,59	35,59
Diğer Vergi Resim ve Harçları	6.607.280.000	29,99	65,58
Bina ve Arazi Vergileri	4.214.934.000	19,13	84,72
Damga Vergisi	3.053.728.748	13,86	98,58
Çevre Temizlik Vergisi	313.240.000	1,42	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	22.030.462.748	100,00	

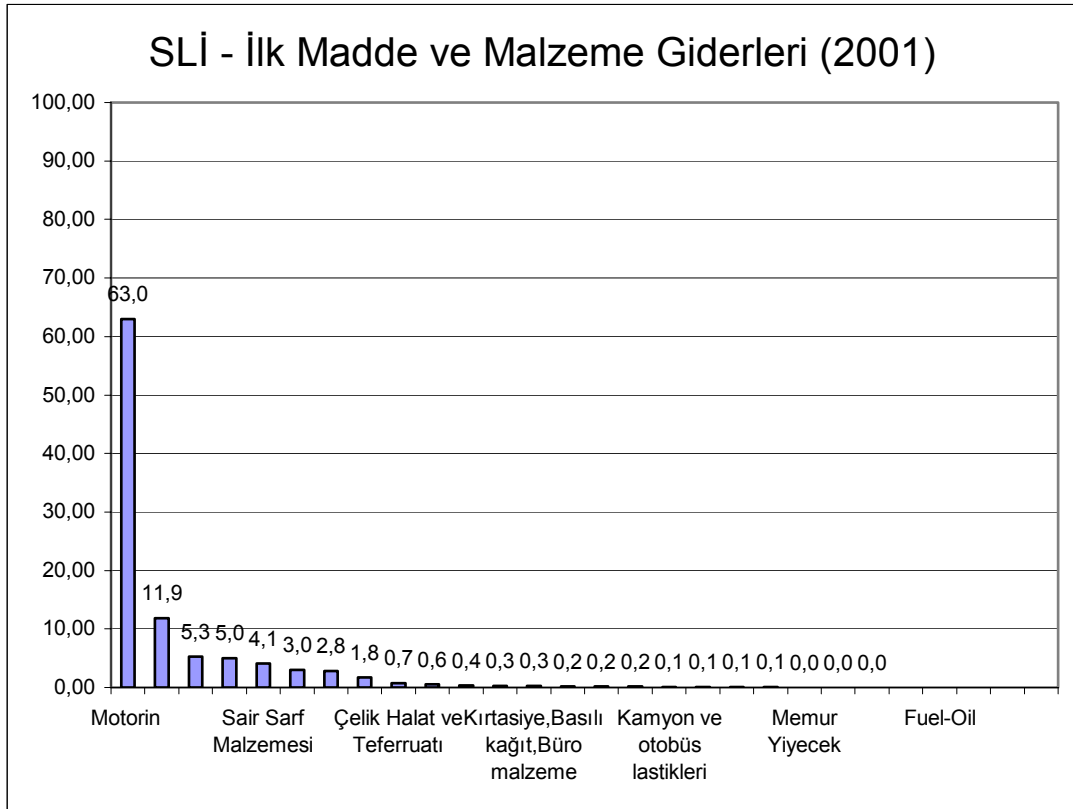
2001 TKİ	SLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	19.247.150.505.612	63,44	63,44
1- İlk Madde ve Malzeme	5.772.969.778.985	19,03	82,47
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	3.302.709.256.999	10,89	93,35
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.877.215.767.358	6,19	99,54
5- Çeşitli Giderleri	118.185.837.273	0,39	99,93
6- Vergi Resim ve Harçlar	22.030.462.748	0,07	100,00
TOPLAM	30.340.261.608.975	100,00	

Şekil 4.89 SLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

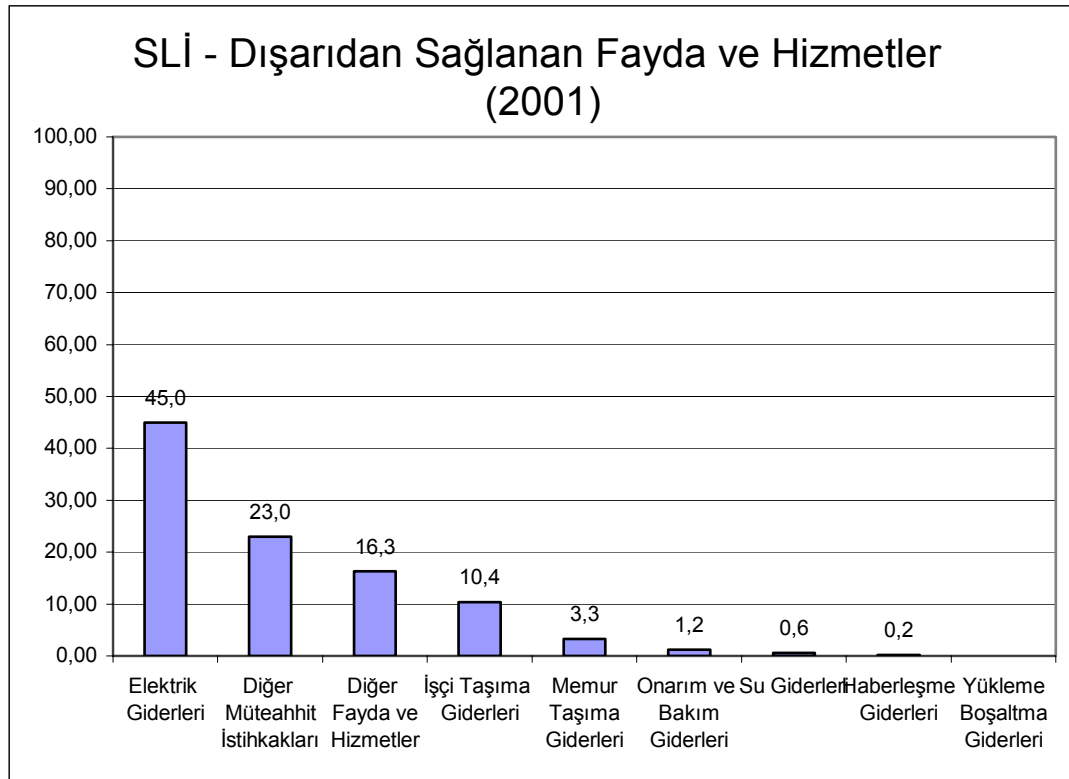
SLİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 63,4 ünü oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 63,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 19,0)” ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 10,9) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.90 SLİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 63 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,190 \times 0,630 = 0,119$ yani % 11,9 unu oluşturmaktadır. Bu kaleminde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,119 \times 0,20 = 0,023$ yani % 2,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 11,9 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,190 \times 0,119 = 0,022$ yani % 2,2 sini oluşturmaktadır. Bu kaleminde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,022 \times 0,20 = 0,004$ yani % 0,44 lük bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.91 SLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%10,9) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 45,0) ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,109 \times 0,450 = 0,049$ yani % 4,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,049 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 23 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,109 \times 0,230 = 0,025$ yani % 2,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,025 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

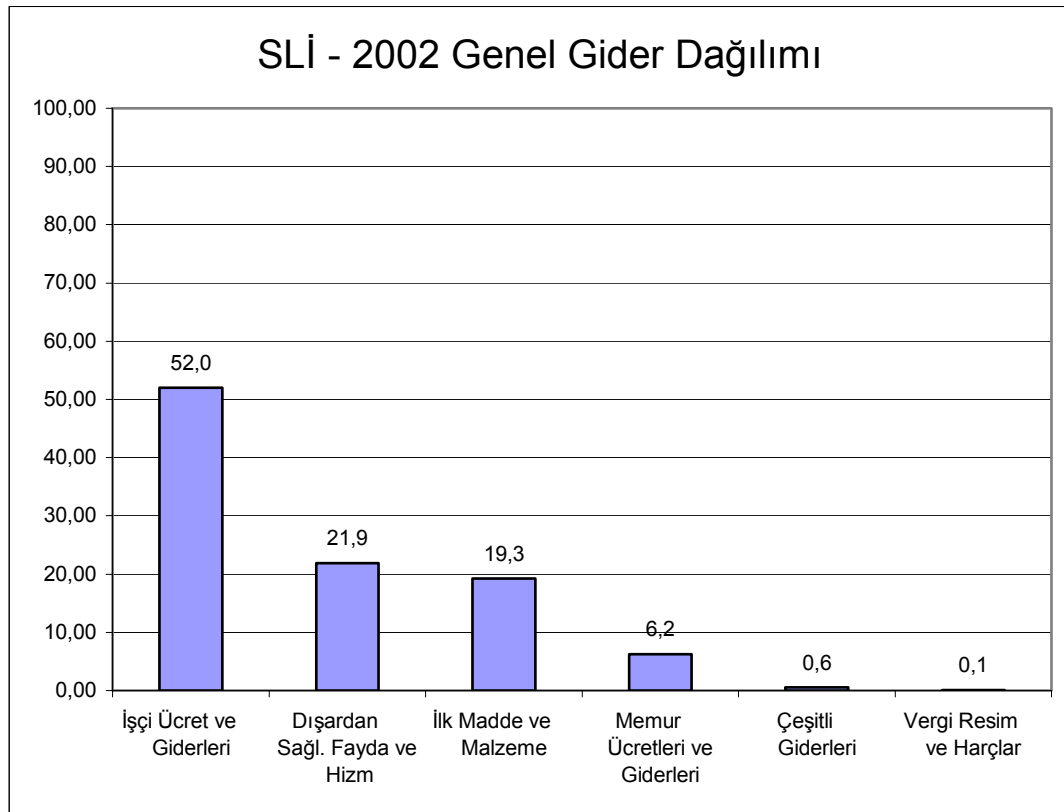
4.2.10.4 SLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.50 2002 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - SLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	5.502.932.020.248	62,12	62,12
Yedekler	1.466.028.057.198	16,55	78,66
Sair Sarf Malzemesi	477.534.721.904	5,39	84,05
Sosyal İşler Malzemesi	330.826.252.591	3,73	87,79
Madeni Yağlar	319.774.666.000	3,61	91,40
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	270.098.672.000	3,05	94,45
ANFO	163.856.743.941	1,85	96,30
Emilsiyon Patlayıcılar	68.601.307.000	0,77	97,07
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	61.217.659.500	0,69	97,76
Çelik Halat ve Teferruatı	54.857.509.000	0,62	98,38
Benzin	40.344.971.273	0,46	98,84
Kapsul	24.934.131.000	0,28	99,12
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	24.290.072.932	0,27	99,39
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	17.020.737.555	0,19	99,58
Memur Giyim Giderleri	11.518.930.000	0,13	99,71
Kamyon ve otobüs lastikleri	10.660.690.000	0,12	99,83
Gazyağı	5.805.068.000	0,07	99,90
Bantlar ve Teferruatı	5.684.861.000	0,06	99,96
İnfilaklı Fital	2.603.718.190	0,03	99,99
Memur Yiyecek Giderleri	583.000.000	0,01	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	8.859.173.789.332	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	23.932.312.257.099		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.868.317.085.579		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	6.059.549.450.000	60,25	60,25
Elektrik Giderleri	2.090.469.584.230	20,78	81,03
Diğer Müteahhit İstihkakları	736.238.411.493	7,32	88,35
Diğer Fayda ve Hizmetler	510.771.669.848	5,08	93,43

İşçi Taşıma Giderleri	338.701.778.650	3,37	96,80
Memur Taşıma Giderleri	111.043.253.638	1,10	97,90
Makina ve Teçhizat Giderleri	92.317.821.538	0,92	98,82
Isıtma Giderleri	46.205.250.000	0,46	99,28
Su Giderleri	34.765.641.966	0,35	99,62
Onarım ve Bakım Giderleri	25.536.347.200	0,25	99,88
Haberleşme Giderleri	12.329.256.136	0,12	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
Ara Toplam	10.057.928.464.699	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	93.757.641.000	36,43	36,43
Memur Yollukları	46.555.937.000	18,09	54,51
Staj Ücreti ve Giderleri	32.301.432.700	12,55	67,06
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	27.264.287.475	10,59	77,66
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	17.973.721.937	6,98	84,64
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	9.753.810.000	3,79	88,43
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	6.831.992.498	2,65	91,08
İşçi Eğitim Giderleri	4.978.303.352	1,93	93,02
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	4.301.000.000	1,67	94,69
İlan Giderleri	4.190.196.278	1,63	96,32
Diğer Çeşitli Giderler	2.959.147.896	1,15	97,47
Memur Eğitim Giderleri	2.551.635.000	0,99	98,46
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	2.401.867.778	0,93	99,39
Misafir Ağırılama Giderleri	1.297.653.000	0,50	99,89
Tören ve Donanım Giderleri	123.525.612	0,05	99,94
İşçi Kamp Yol parası	114.863.700	0,04	99,99
Para Nakil Giderleri	33.610.000	0,01	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			

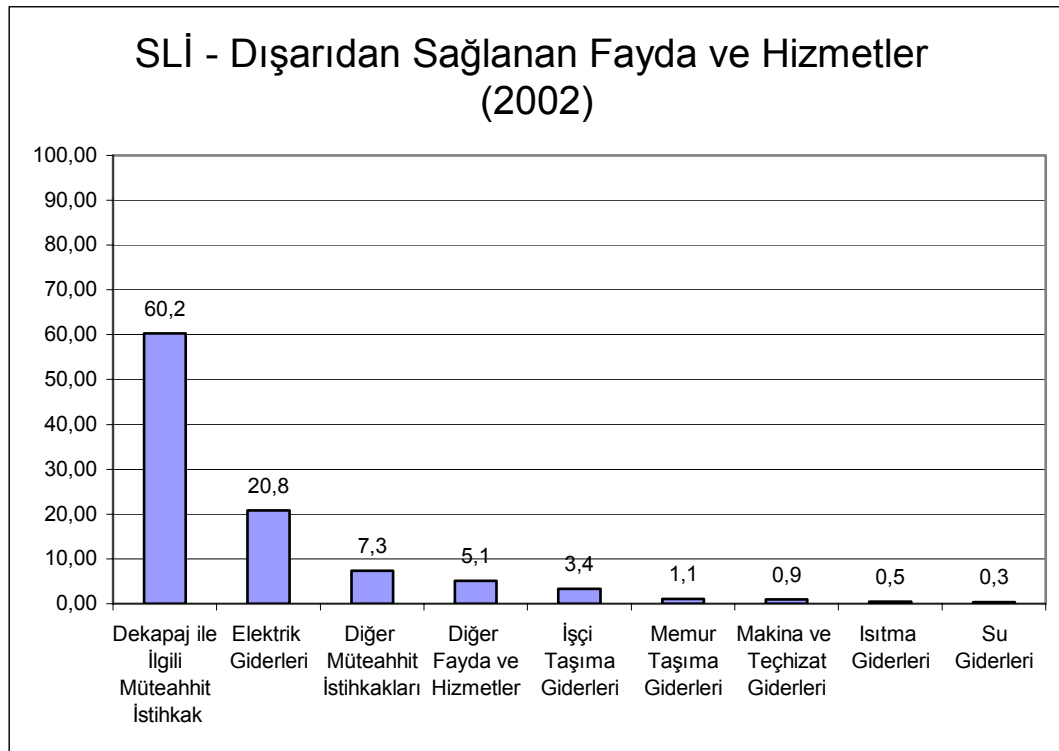
<i>Ara Toplam</i>	257.390.625.226	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	14.557.710.000	53,71	53,71
Bina ve Arazi Vergileri	11.921.399.000	43,98	97,70
Çevre Temizlik Vergisi	443.892.000	1,64	99,33
Damga Vergisi	180.797.743	0,67	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	27.103.798.743	100,00	
2002 TKİ	SLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	23.932.312.257.099	52,02	52,02
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	10.057.928.464.699	21,86	73,89
1- İlk Madde ve Malzeme	8.859.173.789.332	19,26	93,15
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.868.317.085.579	6,24	99,38
5- Çeşitli Giderleri	257.390.625.226	0,56	99,94
6- Vergi Resim ve Harçlar	27.103.798.743	0,06	100,00
TOPLAM	46.002.226.020.678	100,00	

Şekil 4.92 SLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

SLİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 52 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

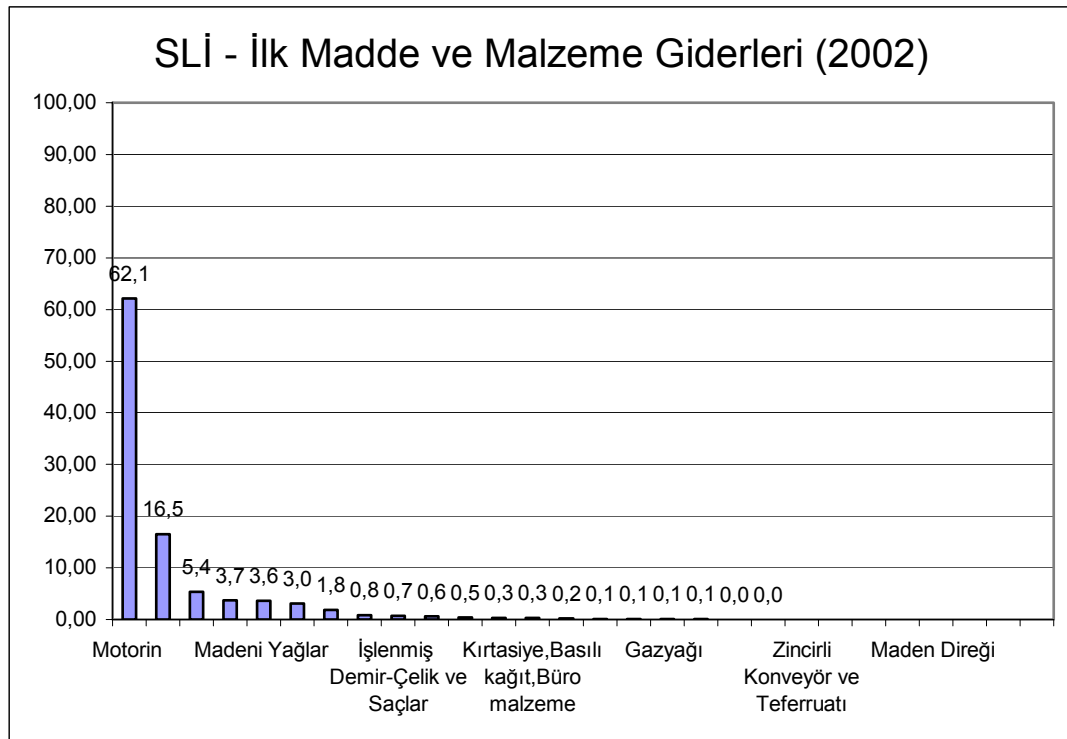
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 52)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 21,9) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 19,30)” ve ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.93: SLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%21,9) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 60,20) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” dır.

Bu kalem toplam maliyetin $0,219 \times 0,602 = 0,132$ yani % 13,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,132 \times 0,20 = 0,026$ yani % 2,6 lık bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 20,8 ile ““Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,219 \times 0,208 = 0,045$ yani % 4,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,045 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.94 SLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%19,3) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 62,1 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,193 \times 0,621 = 0,119$ yani % 11,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,119 \times 0,20 = 0,023$ yani % 2,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 16,5 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,193 \times 0,165 = 0,031$ yani % 3,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,031 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,62 lik bir tasarrufa tekamül eder.

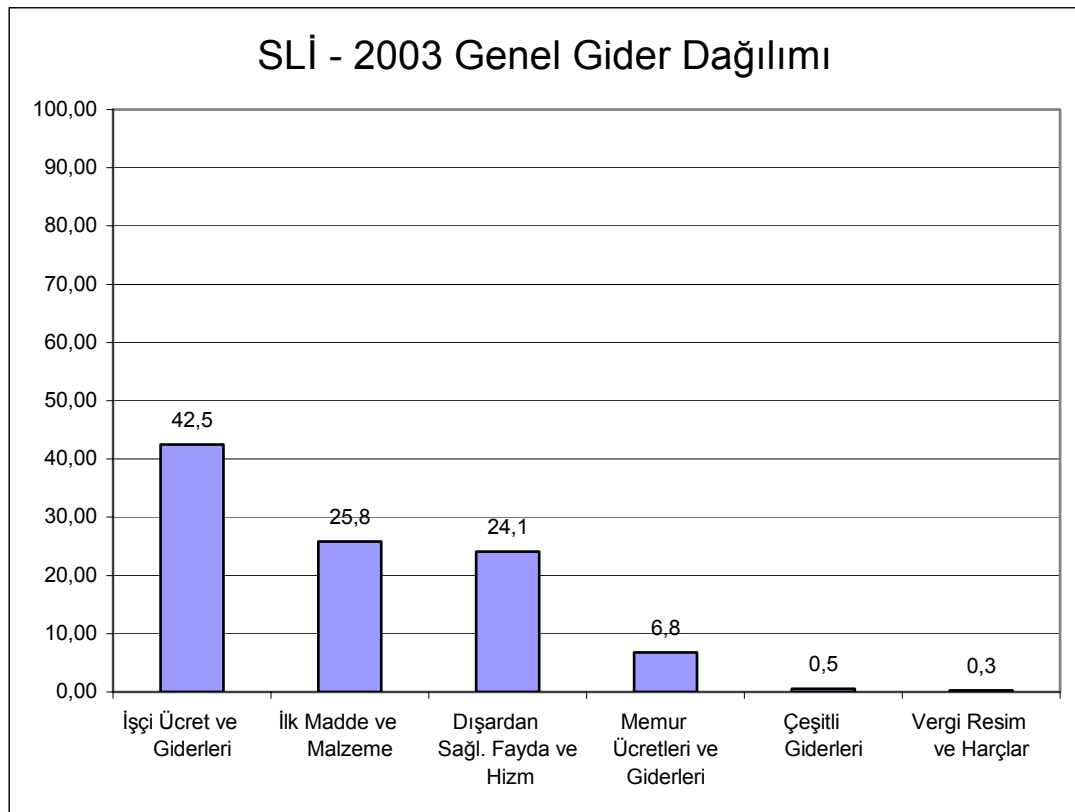
4.2.10.5 SLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri

Tablo 4.51 2003 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri

2003 - SLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	5.970.573.233.465	63,43	63,43
Yedekler	2.152.749.031.641	22,87	86,30
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	307.588.432.170	3,27	89,56
Emülsiyon Patlayıcılar	224.193.033.344	2,38	91,94
Madeni Yağlar	189.398.446.707	2,01	93,96
ANFO	137.133.946.655	1,46	95,41
Sair Sarf Malzemesi	136.266.641.217	1,45	96,86
Sosyal İşler Malzemesi	88.002.160.976	0,93	97,80
Kapsul	81.264.871.622	0,86	98,66
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	23.568.773.300	0,25	98,91
Benzin	23.037.172.057	0,24	99,15
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	20.460.708.738	0,22	99,37
Çelik Halat ve Teferruatı	17.144.822.730	0,18	99,55
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	17.117.065.093	0,18	99,74
Memur Giyim Giderleri	12.719.783.230	0,14	99,87
Memur Yiyecek Giderleri	7.726.999.211	0,08	99,95
Kamyon ve otobüs lastikleri	2.656.687.000	0,03	99,98
Binek vs.Oto Lastikleri	1.818.191.304	0,02	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	9.413.420.000.460	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.491.982.197.915		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.469.789.027.622		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	5.255.959.634.028	59,87	59,87
Diğer Müteahhit İstihkakları	1.294.577.359.534	14,75	74,61
Elektrik Giderleri	760.730.280.394	8,66	83,28
Bina ve Arazi Kiraları	376.085.092.700	4,28	87,56
İşçi Taşıma Giderleri	317.458.968.280	3,62	91,18

Diğer Fayda ve Hizmetler	246.954.336.860	2,81	93,99
Su Giderleri	233.290.230.735	2,66	96,65
Onarım ve Bakım Giderleri	136.272.012.003	1,55	98,20
Makina ve Teçhizat Giderleri	124.261.190.380	1,42	99,61
Haberleşme Giderleri	17.656.629.865	0,20	99,81
Arazi Alımları	16.328.727.520	0,19	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	8.779.574.462.299	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	42.265.847.842	21,17	21,17
Staj Ücreti ve Giderleri	37.186.668.237	18,63	39,80
Memur Yollukları	35.352.548.780	17,71	57,50
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	24.606.351.363	12,32	69,83
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	15.547.922.980	7,79	77,62
İlan Giderleri	11.575.977.143	5,80	83,42
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	7.852.830.000	3,93	87,35
Memur Eğitim Giderleri	6.551.121.491	3,28	90,63
Misafir Ağırlama Giderleri	5.934.918.788	2,97	93,60
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	5.526.713.000	2,77	96,37
İşçi Eğitim Giderleri	3.264.000.000	1,63	98,01
Beden Terbiyesi Giderleri	3.000.000.000	1,50	99,51
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	748.220.664	0,37	99,88
Okul ve Öğrenci Giderleri	122.908.319	0,06	99,94
Diğer Çeşitli Giderler	110.300.000	0,06	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	199.646.328.607	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	76.798.700.000	73,27	73,27
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	16.768.580.000	16,00	89,27
Diğer Vergi Resim ve Harçları	7.225.796.026	6,89	96,16
Damga Vergisi	2.086.037.000	1,99	98,15
Çevre Temizlik Vergisi	1.937.544.000	1,85	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	104.816.657.026	100,00	
2003 TKİ	SLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.491.982.197.915	42,49	42,49
1- İlk Madde ve Malzeme	9.413.420.000.460	25,82	68,31
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	8.779.574.462.299	24,08	92,39
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.469.789.027.622	6,77	99,16
5- Çeşitli Giderleri	199.646.328.607	0,55	99,71
6- Vergi Resim ve Harçlar	104.816.657.026	0,29	100,00
TOPLAM	36.459.228.673.929	100,00	

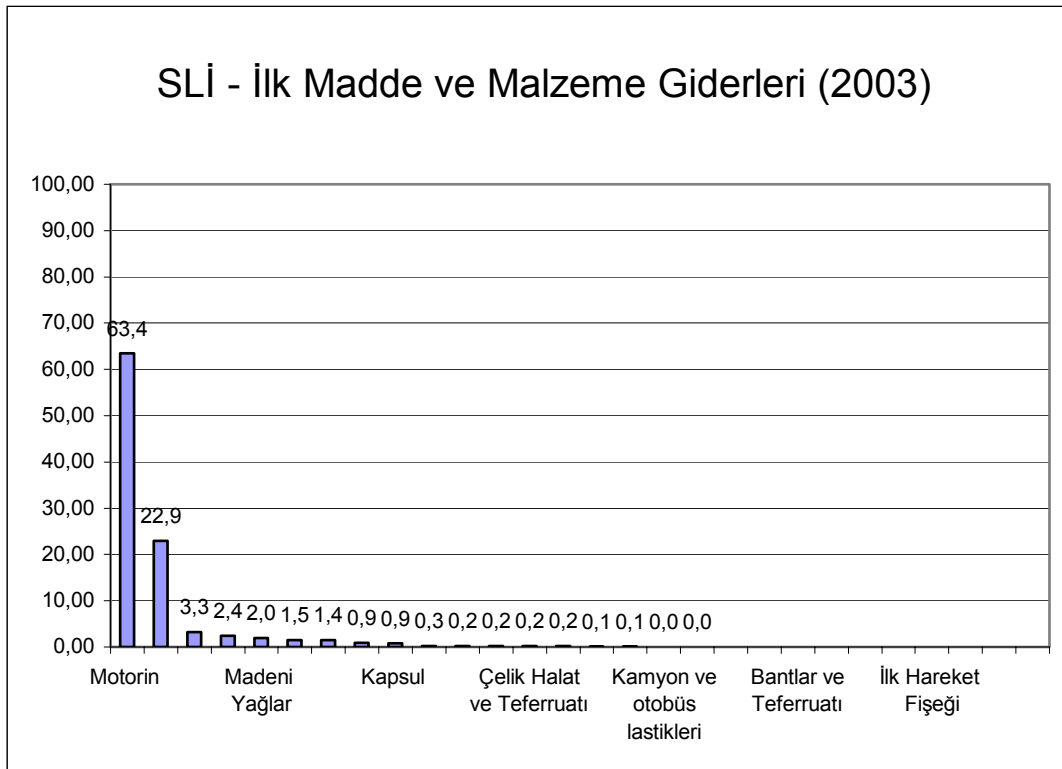

Şekil 4.95 SLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

SLİ işletmesinde 2003 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 42,5 ini oluşturan

“İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

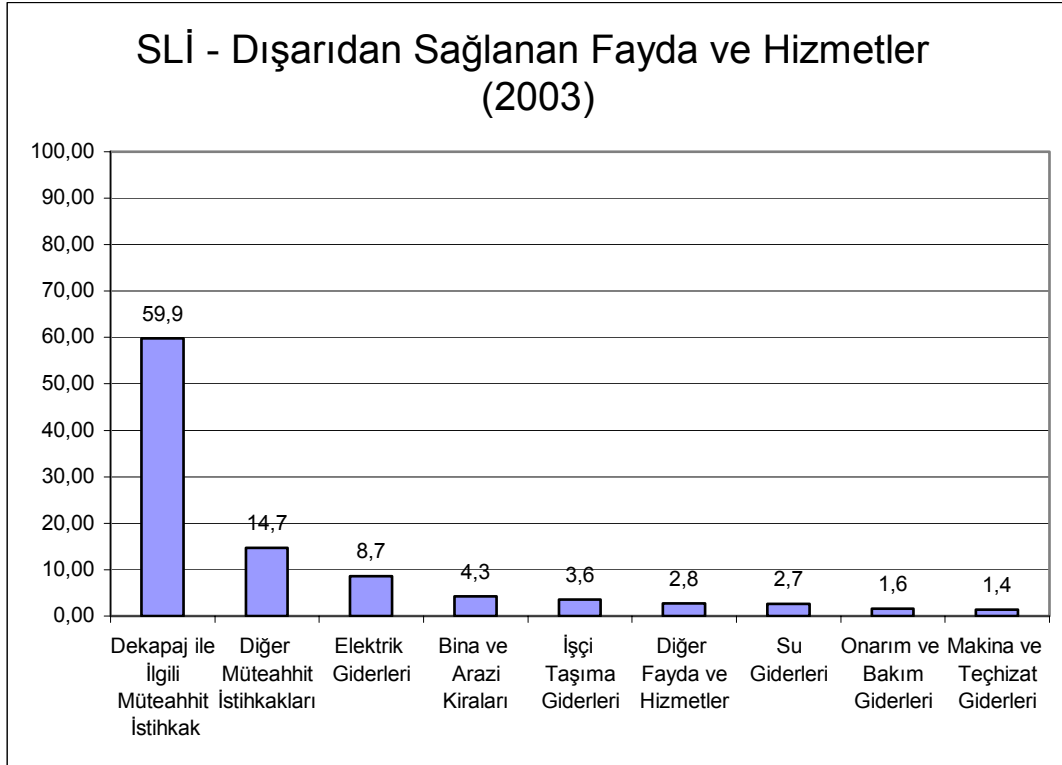
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 63,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 25,8)” ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 24,1) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.96 SLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%25,8) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 63,4 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,258 \times 0,634 = 0,163$ yani % 16,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,119 \times 0,20 = 0,023$ yani % 2,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu

kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 22,9 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,258 \times 0,229 = 0,059$ yani % 5,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,059 \times 0,20 = 0,011$ yani % 1,1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.97 SLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%24,1) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 59,9) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,241 \times 0,599 = 0,144$ yani % 14,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,144 \times 0,20 = 0,028$ yani % 2,8 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,7 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,241 \times 0,147 = 0,035$ yani % 3,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,035 \times 0,20 = 0,007$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

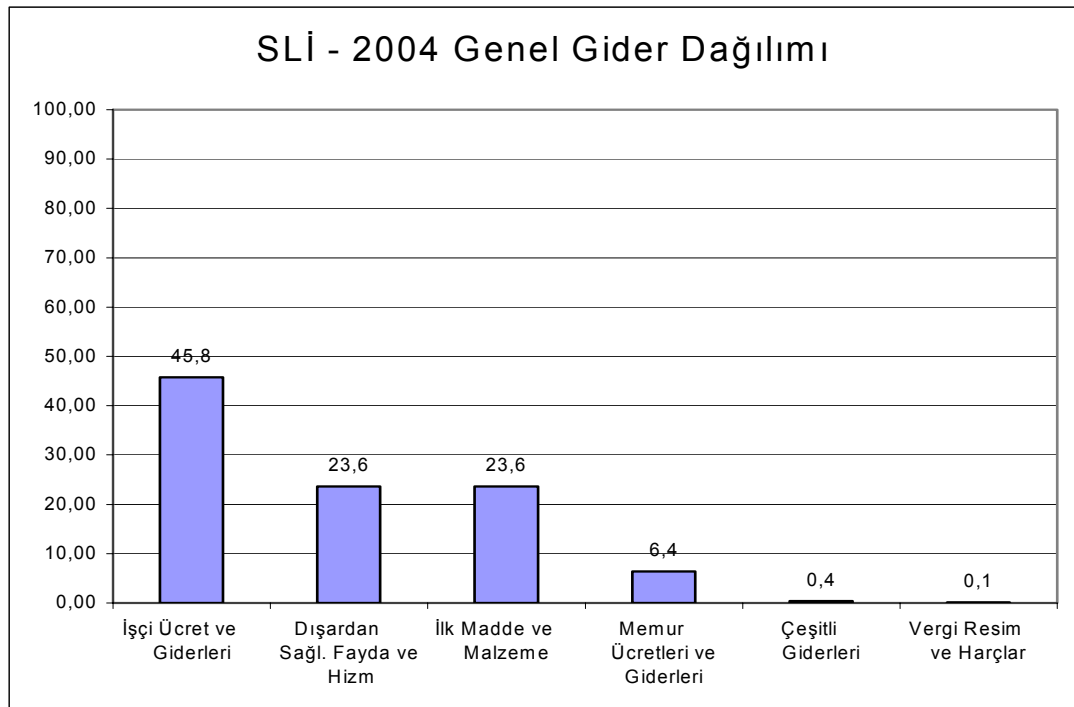
4.2.10.6 SLİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri

Tablo 4.52 2004 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri

2004 - SLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	10.210.651.093.619	54,07	54,07
Yedekler	4.444.752.672.592	23,54	77,61
Sair Sarf Malzemesi	1.212.907.050.010	6,42	84,03
Sosyal İşler Malzemesi	510.979.519.324	2,71	86,74
Madeni Yağlar	498.051.025.711	2,64	89,38
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	480.384.463.166	2,54	91,92
Emülsiyon Patlayıcılar	403.299.899.722	2,14	94,05
ANFO	391.453.908.634	2,07	96,13
Kapsul	185.930.000.019	0,98	97,11
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	159.670.676.128	0,85	97,96
Dinamit	82.806.029.712	0,44	98,40
Çelik Halat ve Teferruatı	50.940.306.687	0,27	98,67
Benzin	48.514.361.953	0,26	98,92
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	48.335.707.712	0,26	99,18
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	46.776.730.899	0,25	99,43
Kamyon ve otobüs lastikleri	46.076.252.007	0,24	99,67
Memur Giyim Giderleri	31.366.671.870	0,17	99,84
Bantlar ve Teferruatı	15.255.999.344	0,08	99,92
Binek vs.Oto Lastikleri	9.138.096.267	0,05	99,97
İnfilaklı Fital	4.342.132.062	0,02	99,99
Memur Yiyecek Giderleri	1.382.000.000	0,01	100,00
Gazyağı	698.537.135	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Sıvılaştırılmış petrol gazı			
Özel Müstehzarlar			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	18.883.713.134.573	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	36.630.933.737.539		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	5.153.577.238.993		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Diğer Müteahhit İstihkakları	11.763.220.657.652	62,22	62,22
Elektrik Giderleri	2.309.286.088.618	12,22	74,44
Bina ve Arazi Kiraları	1.889.736.087.136	10,00	84,43
İşçi Taşıma Giderleri	913.463.050.007	4,83	89,27

Diğer Fayda ve Hizmetler	582.706.309.658	3,08	92,35
Makina ve Teçhizat Giderleri	389.836.261.142	2,06	94,41
Onarım ve Bakım Giderleri	256.523.771.926	1,36	95,77
Arazi Alımları	214.059.768.500	1,13	96,90
Su Giderleri	198.949.681.746	1,05	97,95
Isıtma Giderleri	197.174.496.569	1,04	98,99
Memur Taşıma Giderleri	146.984.474.667	0,78	99,77
Haberleşme Giderleri	43.153.261.735	0,23	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.			
Rodövens			
Ara Toplam	18.905.093.909.356	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Memur Yollukları	73.756.792.745	23,19	23,19
İlan Giderleri	58.838.603.300	18,50	41,69
İşçi Yollukları	54.505.153.674	17,14	58,83
Staj Ücreti ve Giderleri	40.521.589.000	12,74	71,57
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	27.009.223.830	8,49	80,06
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	14.706.003.102	4,62	84,68
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	12.247.730.406	3,85	88,53
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	9.282.997.100	2,92	91,45
Misafir Ağırlama Giderleri	8.031.074.807	2,53	93,98
Memur Eğitim Giderleri	7.984.195.581	2,51	96,49
İşçi Eğitim Giderleri	4.858.946.500	1,53	98,02
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	1.943.844.628	0,61	98,63
Diğer Çeşitli Giderler	1.755.761.875	0,55	99,18
Beden Terbiyesi Giderleri	1.000.000.000	0,31	99,49
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	990.000.000	0,31	99,81
Tören ve Donanım Giderleri	344.237.000	0,11	99,91
İşçi Kamp Yol parası	222.732.000	0,07	99,98
Para Nakil Giderleri	52.500.000	0,02	100,00
Yurt Dışı Yolluk Giderleri			
Umumi Hayata Müessir afet payı			
T.S.E. Aidatı			
Sivil Savunma Giderleri			
Sivil Savunma Fonu			
Müfettiş Yollukları			
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			
KOSGEP Aidatı			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			

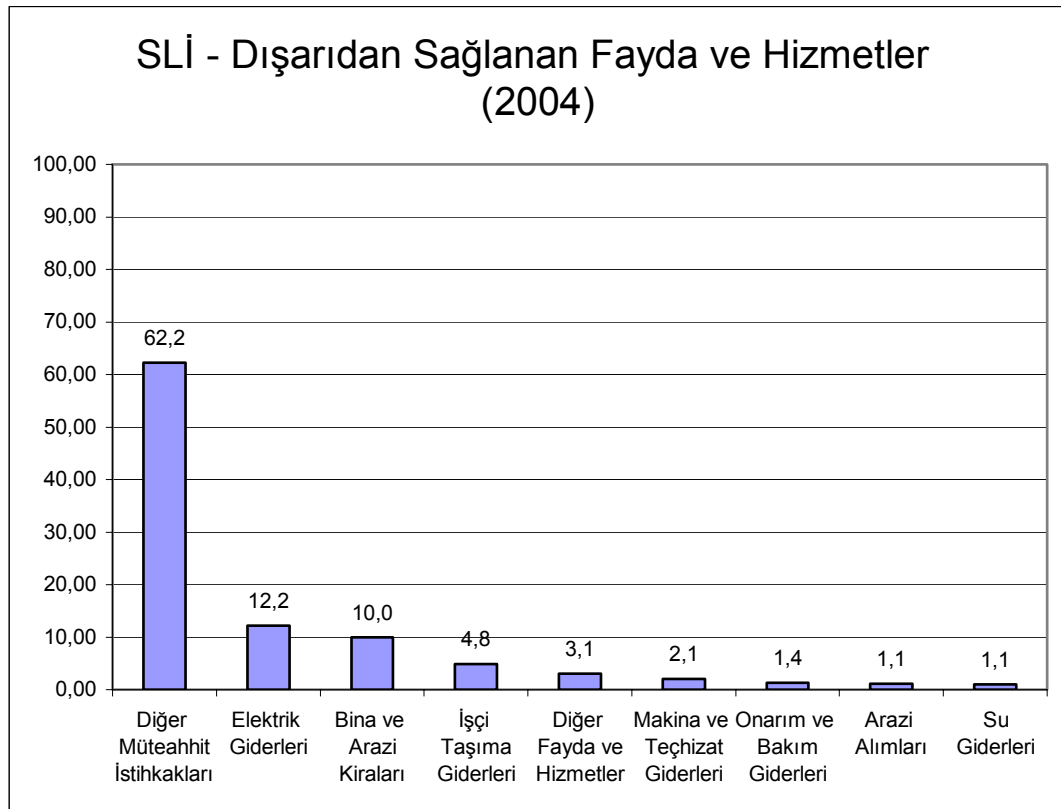
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	318.051.385.548	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	50.867.263.750	45,85	45,85
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	38.150.880.000	34,39	80,24
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	16.335.412.500	14,72	94,96
Çevre Temizlik Vergisi	3.515.758.000	3,17	98,13
Damga Vergisi	2.071.112.055	1,87	100,00
Belediye Vergi ve Resimler			
Ara Toplam	110.940.426.305	100,00	
2004 TKİ	SLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	36.630.933.737.539	45,79	45,79
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	18.905.093.909.356	23,63	69,42
1- İlk Madde ve Malzeme	18.883.713.134.573	23,60	93,02
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	5.153.577.238.993	6,44	99,46
5- Çeşitli Giderleri	318.051.385.548	0,40	99,86
6- Vergi Resim ve Harçlar	110.940.426.305	0,14	100,00
TOPLAM	80.002.309.832.314	100,00	

Şekil 4.98 SLİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

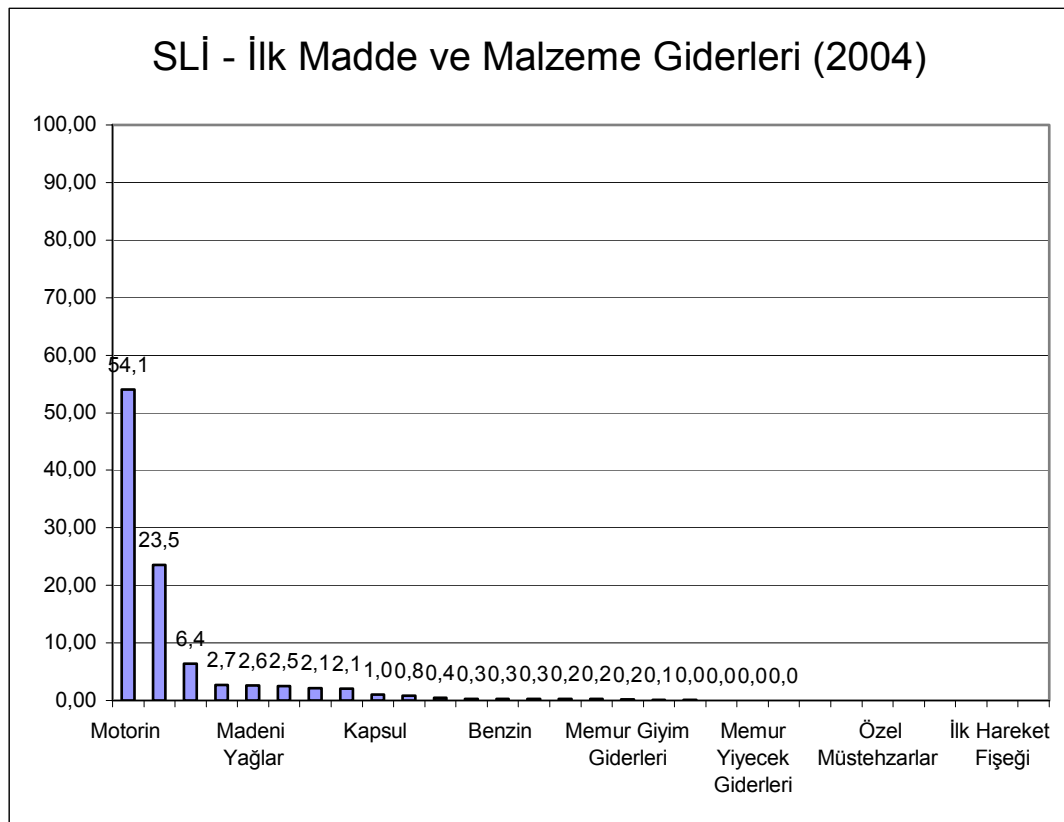
SLİ işletmesinde 2004 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 45,8 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 45,8)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 23,6) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 23,6)” ve ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.99 SLİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%23,6) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 62,2) “Diğer Müteahit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,236 \times 0,622 = 0,146$ yani % 14,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,146 \times 0,20 = 0,029$ yani % 2,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 12,2 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,236 \times 0,122 = 0,028$ yani % 2,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,028 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.100 SLİ işletmesi 2004 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%23,6) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 54,1 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,236 \times 0,541 = 0,127$ yani % 12,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,127 \times 0,20 = 0,025$ yani % 2,5 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 23,5 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,236 \times 0,235 = 0,055$ yani % 5,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20

lik bir tasarruf toplam maliyette $0,055 \times 0,20 = 0,011$ yani % 1,1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

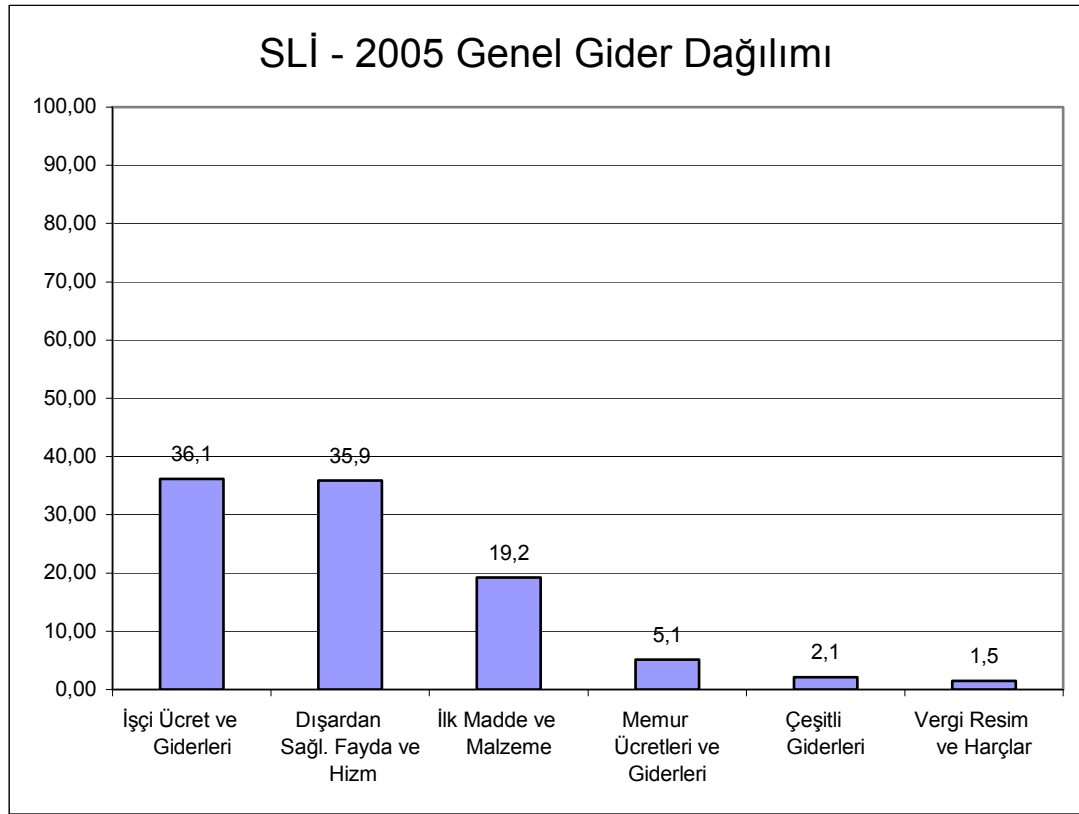
4.2.10.7 SLİ İşletmesi 2005 Yılı Verileri

Tablo 4.53 2005 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri

2005 - SLİ	YTL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	17.503.069	61,80	61,80
Yedekler	6.117.372	21,60	83,40
Sair Sarf Malzemesi	2.043.573	7,22	90,61
Madeni Yağlar	700.481	2,47	93,09
Sosyal İşler Malzemesi	599.375	2,12	95,20
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	441.471	1,56	96,76
ANFO	244.076	0,86	97,62
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	213.468	0,75	98,38
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	75.184	0,27	98,64
Benzin	73.212	0,26	98,90
Kapsul	64.917	0,23	99,13
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	56.701	0,20	99,33
Çelik Halat ve Teferruatı	43.304	0,15	99,48
Kamyon ve otobüs lastikleri	43.301	0,15	99,64
Emilsiyon Patlayıcılar	33.480	0,12	99,75
Dinamit	27.986	0,10	99,85
Memur Giyim Giderleri	24.536	0,09	99,94
Binek vs.Oto Lastikleri	8.251	0,03	99,97
Bantlar ve Teferruatı	4.539	0,02	99,98
Gazyağı	2.350	0,01	99,99
Memur Yiyecek Giderleri	1.453	0,01	100,00
İnfilaklı Fİtil	582	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Sıvılaştırılmış Petrol Gazı			
Özel Müstehzarlar			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	28.322.680	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	53.242.906		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	7.542.756		

4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	31.014.713	58,57	58,57
Diğer Müteahhit İstihkakları	5.038.657	9,51	68,08
Yurtiçi Kamyon Navlun.	4.530.477	8,56	76,64
Arazi Alımları	4.073.735	7,69	84,33
Elektrik Giderleri	2.447.203	4,62	88,95
Bina ve Arazi Kiraları	1.616.578	3,05	92,00
İşçi Taşıma Giderleri	1.207.922	2,28	94,28
Diğer Fayda ve Hizmetler	744.702	1,41	95,69
Makina ve Teçhizat Giderleri	604.709	1,14	96,83
Onarım ve Bakım Giderleri	526.770	0,99	97,83
Isıtma Giderleri	525.798	0,99	98,82
Memur Taşıma Giderleri	296.535	0,56	99,38
Su Giderleri	270.867	0,51	99,89
Haberleşme Giderleri	58.348	0,11	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
<i>Ara Toplam</i>	52.957.014	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Umumi Hayata Müessir Afet Payı	2.143.128	69,71	69,71
Sivil Savunma Fonu	227.815	7,41	77,12
İşçi Yollukları	99.959	3,25	80,37
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	93.860	3,05	83,42
İlan Giderleri	89.116	2,90	86,32
Memur Yollukları	85.396	2,78	89,10
KOSGEP Aidatı	78.408	2,55	91,65
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	71.730	2,33	93,98
T.S.E. Aidatı	50.563	1,64	95,62
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	39.288	1,28	96,90
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	27.692	0,90	97,80
Memur Eğitim Giderleri	21.549	0,70	98,50
Misafir Ağırlama Giderleri	15.370	0,50	99,00
Yurt Dışı Yolluk Giderleri	8.345	0,27	99,27
İşçi Eğitim Giderleri	7.903	0,26	99,53
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	4.850	0,16	99,69
Beden Terbiyesi Giderleri	4.000	0,13	99,82
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	2.930	0,10	99,91
Diğer Çeşitli Giderler	2.069	0,07	99,98
Staj Ücreti ve Giderleri	357	0,01	99,99
İşçi Kamp Yol parası	206	0,01	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			

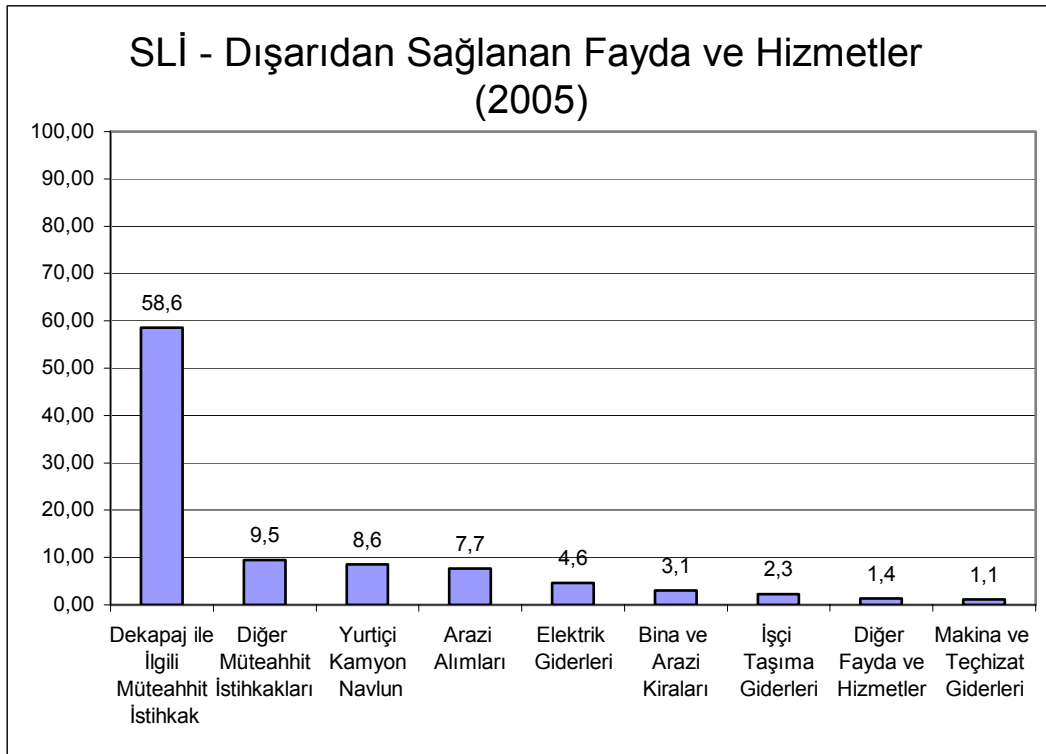
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	3.074.534	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	2.032.573	92,52	92,52
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	77.350	3,52	96,05
Bina ve Arazi Vergileri	67.114	3,06	99,10
Çevre Temizlik Vergisi	10.585	0,48	99,58
Damga Vergisi	9.163	0,42	100,00
Belediye Vergi ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	2.196.785	100,00	
2005 TKİ	SLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	53.242.906	36,14	36,14
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	52.957.014	35,94	72,08
1- İlk Madde ve Malzeme	28.322.680	19,22	91,30
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	7.542.756	5,12	96,42
5- Çeşitli Giderleri	3.074.534	2,09	98,51
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.196.785	1,49	100,00
TOPLAM	147.336.675	100,00	

Şekil 4.101 SLİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

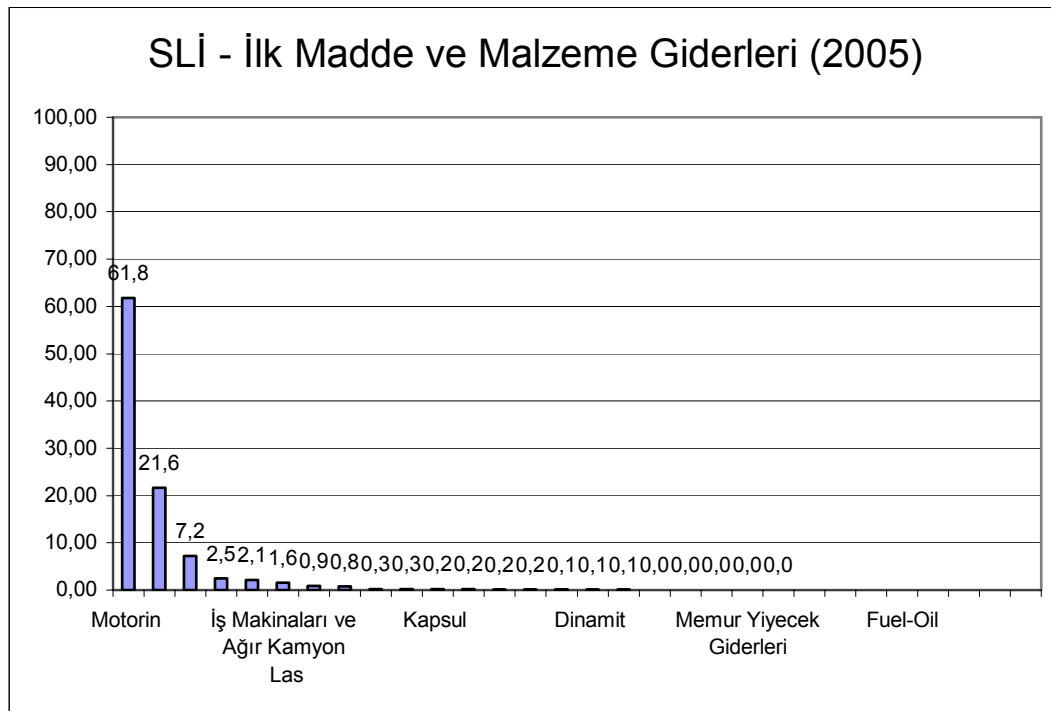
SLİ işletmesinde 2005 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 36,1 ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 36,1)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 35,9) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 19,2) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.102 SLİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%35,9) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 58,6) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,359 \times 0,586 = 0,210$ yani % 21 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,210 \times 0,20 = 0,042$ yani % 4,2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 9,5 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,359 \times 0,095 = 0,034$ yani % 3,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,034 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.103 SLİ işletmesi 2005 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%19,2) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 61,8 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,192 \times 0,618 = 0,118$ yani % 11,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,118 \times 0,20 = 0,023$ yani % 2,3 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 21,6 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,192 \times 0,216 = 0,041$ yani % 4,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,041 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.11 Garp Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (GLİ)

Merkezi : Tavşanlı-KÜTAHYA Tel : (0 274) 614 10 07 Faks : (0 274) 614 59 94
1940 yılından 1957 yılına kadar Etibank’a bağlı olarak faaliyette bulunmuş, 1957 yılında ise TK8’ye bağlanmıştır. Müessese iken Yönetim Kurulu’nun 28.08.1995 tarih ve 3501/314 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak bölge müdürlüğüne dönüştürülen ve En son, Yönetim Kurulu’nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı

kararıyla işletme müdürlüğüne dönüştürülen işletmemizin merkezi Tavşanlı'da olup, Kütahya'ya 45 km mesafededir.

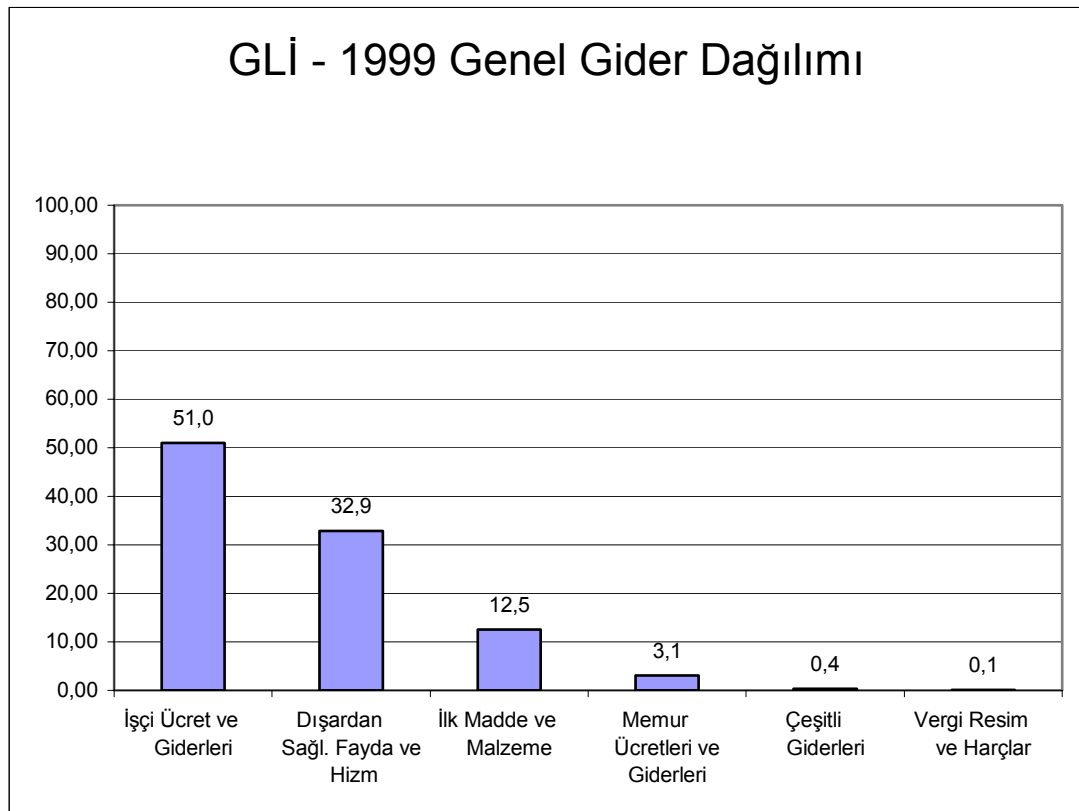
4.2.11.1 GLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.54 1999 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - GLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Benzin	3.161.556.088.993	61,67	61,67
Zincirli Konveyör ve Teferruatı	379.434.495.328	7,40	69,07
Teknik Amonyum Nitrat	373.952.676.300	7,29	76,37
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	251.165.745.199	4,90	81,27
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	242.991.267.106	4,74	86,01
Diğer Lastikler	183.449.276.239	3,58	89,59
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	113.130.954.558	2,21	91,79
Motorin	90.787.363.390	1,77	93,56
Demir Tahkimat Malzemesi	65.351.335.356	1,27	94,84
Maden Direği	51.870.119.291	1,01	95,85
Yedekler	34.612.771.529	0,68	96,53
Bantlar ve Teferruatı	28.066.938.040	0,55	97,07
İş Makinaları Lastikleri	24.223.629.381	0,47	97,55
Gazyağı	21.439.992.948	0,42	97,96
İlk Hareket Fişegi	20.795.864.103	0,41	98,37
Kapsul	20.245.952.000	0,39	98,76
Çelik Halatlar	19.254.894.316	0,38	99,14
Dinamit	19.137.218.090	0,37	99,51
Sosyal İşler Malzemesi	13.495.010.662	0,26	99,78
Hasır Çelik	7.573.157.658	0,15	99,92
Sair Sarf malzemesi	3.511.911.570	0,07	99,99
Emulan	362.363.064	0,01	100,00
Yağlar			
İnfilaklı Fitol			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Gecikme Rölesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	5.126.409.025.121	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	27.659.267.872.690		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.694.619.265.446		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	14.975.796.868.910	84,02	84,02
Elektrik Giderleri	1.464.015.764.004	8,21	92,23
Diğ. Müt.İsth.	488.432.083.993	2,74	94,97
Diğer Fayda ve Hizmetler	326.383.818.446	1,83	96,80
İşçi Taşıma Giderleri	284.391.030.636	1,60	98,40
Su Giderleri	100.087.385.860	0,56	98,96

Makina ve Teçhizat Giderleri	87.122.247.697	0,49	99,45
Onarım ve Bakım Giderleri	53.322.809.931	0,30	99,75
Arazi Alımları	32.221.698.479	0,18	99,93
Haberleşme Giderleri	13.038.096.025	0,07	100,00
Bina ve Arazi Kiraları	50.100.000	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Ara Toplam	17.824.861.903.981	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	53.590.123.000	27,51	27,51
İşçi Yollukları	45.292.967.000	23,25	50,76
Mah. Tah.Not Giderleri	36.535.350.049	18,75	69,51
Bed. Terb. Giderleri	15.000.000.000	7,70	77,21
Dış. Yap. Sig. Giderleri	10.927.431.086	5,61	82,82
Dah. Yap. Sig. Giderleri	10.721.553.400	5,50	88,32
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	7.715.675.000	3,96	92,28
Memur Yollukları	7.521.149.600	3,86	96,15
Memur Eğitim Giderleri	2.565.920.340	1,32	97,46
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	1.305.719.700	0,67	98,13
Misafir Ağırlama Giderleri	1.040.000.000	0,53	98,67
İşçi Eğitim Giderleri	966.597.000	0,50	99,16
İlan Giderleri	927.584.232	0,48	99,64
Diğer Çeşitli Giderler	520.663.000	0,27	99,91
İş ve İşçi Bulma Giderleri	182.500.000	0,09	100,00
Para Nakil Giderleri	1.089.386	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	194.814.322.793	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	29.408.966.840	50,56	50,56
Diğer Vergi Resim ve Harçları	14.296.023.332	24,58	75,14
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	11.306.710.000	19,44	94,58

Bina ve Arazi Vergileri	2.215.133.967	3,81	98,39
Çevre Temizlik Vergisi	934.590.000	1,61	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	58.161.424.139	100,00	
1999 TKİ	GLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	27.659.267.872.690	51,00	51,00
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	17.824.861.903.981	32,87	83,86
1- İlk Madde ve Malzeme	6.804.762.036.483	12,55	96,41
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.694.619.265.446	3,12	99,53
5- Çeşitli Giderleri	194.814.322.793	0,36	99,89
6- Vergi Resim ve Harçlar	58.161.424.139	0,11	100,00
TOPLAM	54.236.486.825.532	100,00	

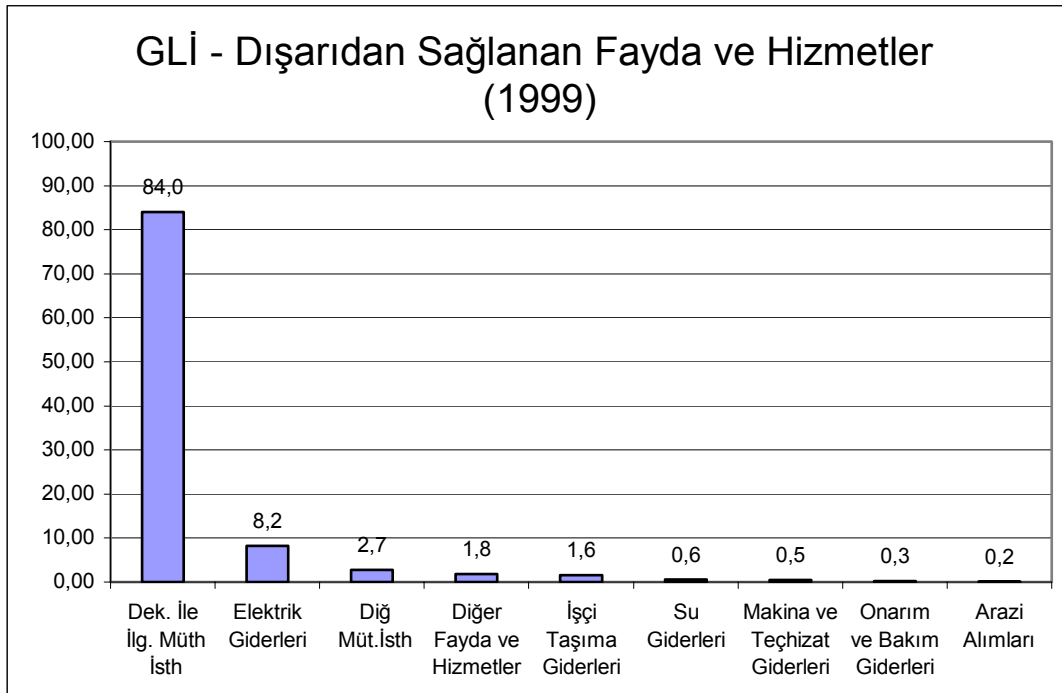

Şekil 4.104 GLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GLİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 51 ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme

İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

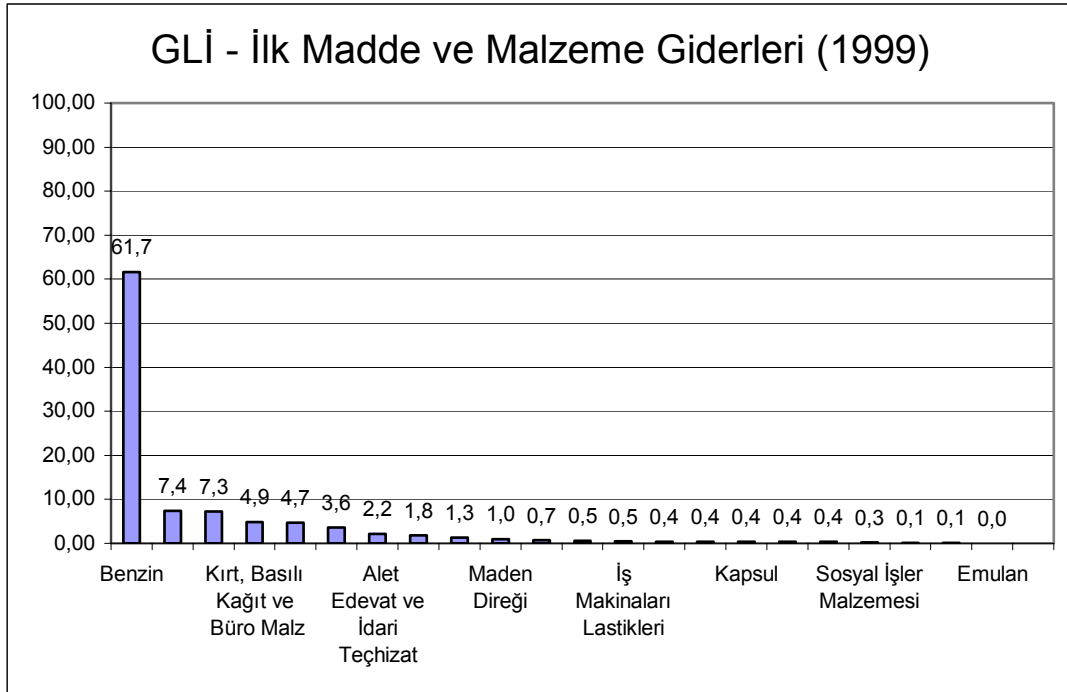
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 51)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 32,9) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 12,5) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.105 GLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%32,9) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 84) “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,329 \times 0,840 = 0,276$ yani % 27,6 sını oluşturmaktadır. Bu kaleminde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,276 \times 0,20 = 0,055$ yani % 5,5 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 8,2 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,329 \times 0,082 =$

0,026 yani % 2,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemden de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,026 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lık bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.106 GLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%12,5) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 61,7 ile “Benzin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,125 \times 0,617 = 0,077$ yani % 7,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemden yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,077 \times 0,20 = 0,014$ yani % 1,4 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 7,4 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,125 \times 0,074 = 0,009$ yani % 0,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemden de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,009 \times 0,20 = 0,002$ yani % 0,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

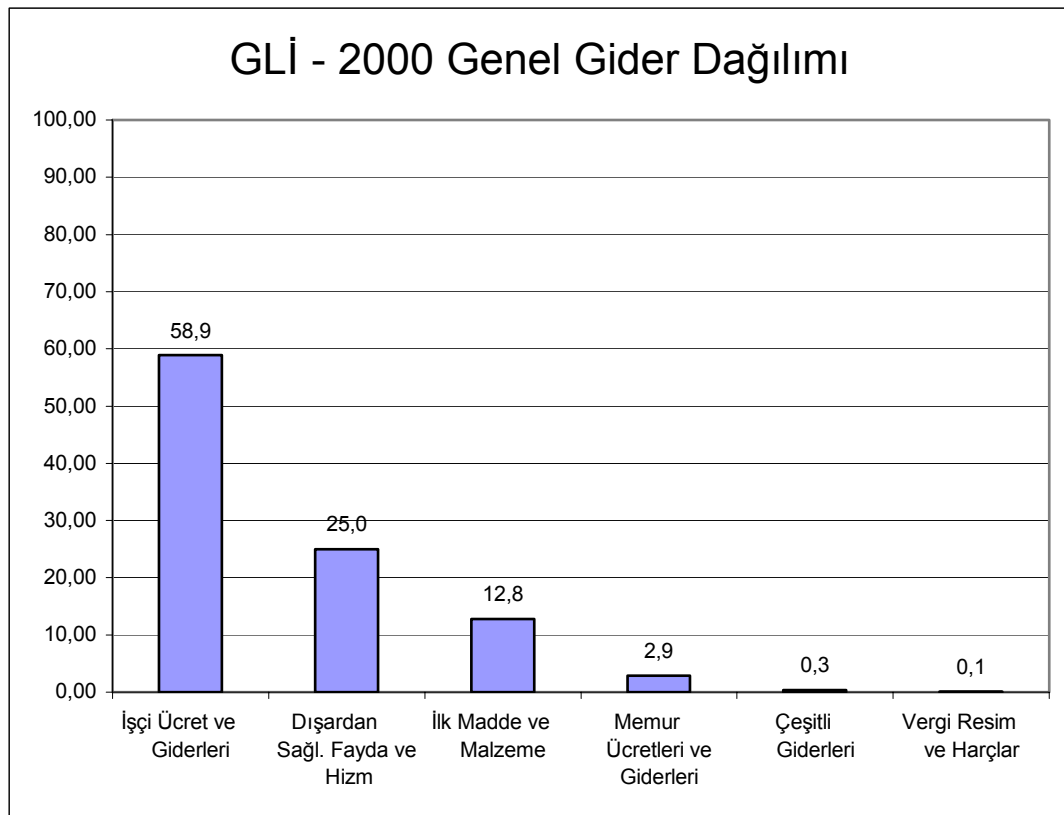
4.2.11.2 GLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.55 2000 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - GLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	5.475.849.291.985	51,54	51,54
Yedekler	1.980.651.079.889	18,64	70,18
Sair Sarf malzemesi	688.187.954.084	6,48	76,66
Teknik Amonyum Nitrat	587.805.794.750	5,53	82,19
Sosyal İşler Malzemesi	352.512.773.627	3,32	85,51
Yağlar	348.913.500.363	3,28	88,79
İş Makinaları Lastikleri	268.941.368.111	2,53	91,32
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	268.701.203.740	2,53	93,85
Emulan	209.986.614.390	1,98	95,83
Bantlar ve Teferruatı	89.265.345.297	0,84	96,67
Maden Direği	70.182.123.269	0,66	97,33
Demir Tahkimat Malzemesi	52.565.114.298	0,49	97,82
Çelik Halatlar	38.022.606.429	0,36	98,18
Dinamit	33.878.369.645	0,32	98,50
Kapsul	30.203.301.147	0,28	98,78
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	30.056.695.995	0,28	99,07
Benzin	27.623.861.524	0,26	99,33
Diğer Lastikler	22.753.121.752	0,21	99,54
İnfilaklı Fital	22.101.835.000	0,21	99,75
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	17.523.844.498	0,16	99,91
Hasır Çelik	5.253.495.067	0,05	99,96
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	3.212.871.287	0,03	99,99
İlk Hareket Fişeği	341.882.000	0,00	100,00
Gecikme Rölesi	319.869.144	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Gazyağı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	10.624.853.917.291	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	49.008.442.880.298		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.407.843.848.727		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İlg. Müth. İsth.	15.590.244.417.485	75,06	75,06
Elektrik Giderleri	2.453.898.792.451	11,81	86,87
Diğ. Müt.İsth.	1.436.442.028.636	6,92	93,79
İşçi Taşıma Giderleri	327.949.769.623	1,58	95,37
Arazi Alımları	219.187.885.260	1,06	96,42
Diğer Fayda ve Hizmetler	213.479.066.952	1,03	97,45
Makina ve Teçhizat Giderleri	179.610.948.288	0,86	98,31
Su Giderleri	166.043.334.022	0,80	99,11
Onarım ve Bakım Giderleri	142.480.684.578	0,69	99,80
Haberleşme Giderleri	41.640.572.215	0,20	100,00

Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	20.770.977.499.510	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	83.094.570.035	29,49	29,49
Mah. Tah.Not Giderleri	51.012.629.061	18,10	47,59
Dah. Yap. Sig. Giderleri	43.060.983.230	15,28	62,87
İşçi Yollukları	32.409.650.900	11,50	74,37
Bed. Terb. Giderleri	21.000.000.000	7,45	81,83
Dış. Yap. Sig. Giderleri	14.510.537.060	5,15	86,98
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	13.429.038.000	4,77	91,74
Memur Yollukları	10.655.978.600	3,78	95,52
Memur Eğitim Diderleri	4.230.683.956	1,50	97,02
Misafir Ağırlama Giderleri	3.783.451.081	1,34	98,37
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	1.811.179.393	0,64	99,01
Diğer Çeşitli Giderler	668.000.000	0,24	99,25
İş ve İşçi Bulma Giderleri	624.000.000	0,22	99,47
İşçi Eğitim Giderleri	569.305.000	0,20	99,67
İlan Giderleri	546.454.114	0,19	99,86
Temsil Giderleri	226.980.000	0,08	99,94
İşçi Kamp Yol parası	151.997.300	0,05	100,00
Para Nakil Giderleri	5.669.960	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	281.791.107.690	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	77.825.372.374	69,36	69,36
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	15.698.400.000	13,99	83,36
Diğer Vergi Resim ve Harçları	12.453.018.500	11,10	94,46
Çevre Temizlik Vergisi	3.427.614.000	3,05	97,51
Bina ve Arazi Vergileri	2.792.549.000	2,49	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	112.196.953.874	100,00	

2000 TKİ	GLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	49.008.442.880.298	58,90	58,90
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	20.770.977.499.510	24,96	83,86
1- İlk Madde ve Malzeme	10.624.853.917.291	12,77	96,63
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.407.843.848.727	2,89	99,53
5- Çeşitli Giderleri	281.791.107.690	0,34	99,87
6- Vergi Resim ve Harçlar	112.196.953.874	0,13	100,00
TOPLAM	83.206.106.207.390	100,00	

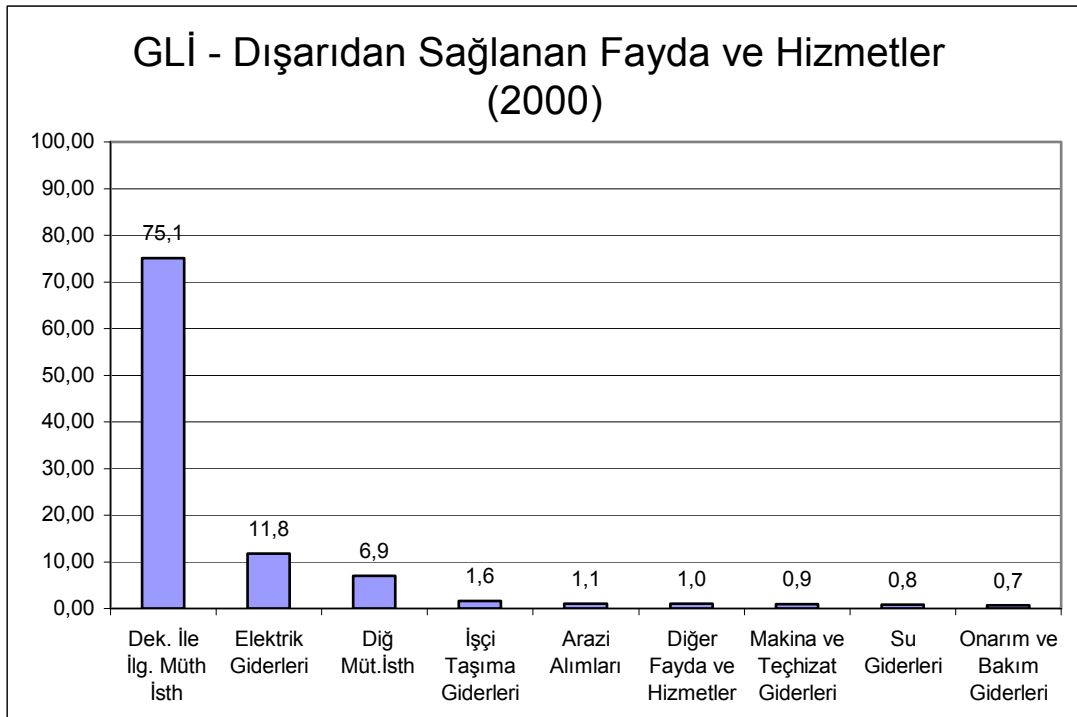

Şekil 4.107 GLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GLİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 58,9 unu oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan

sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 58,9)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 25) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 12,8) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.108 GLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 25) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 75,1) “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,250 \times 0,751 = 0,187$ yani % 18,77 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,187 \times 0,20 = 0,037$ yani % 3,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 11,8 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,250 \times 0,118 = 0,029$ yani % 2,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,029 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

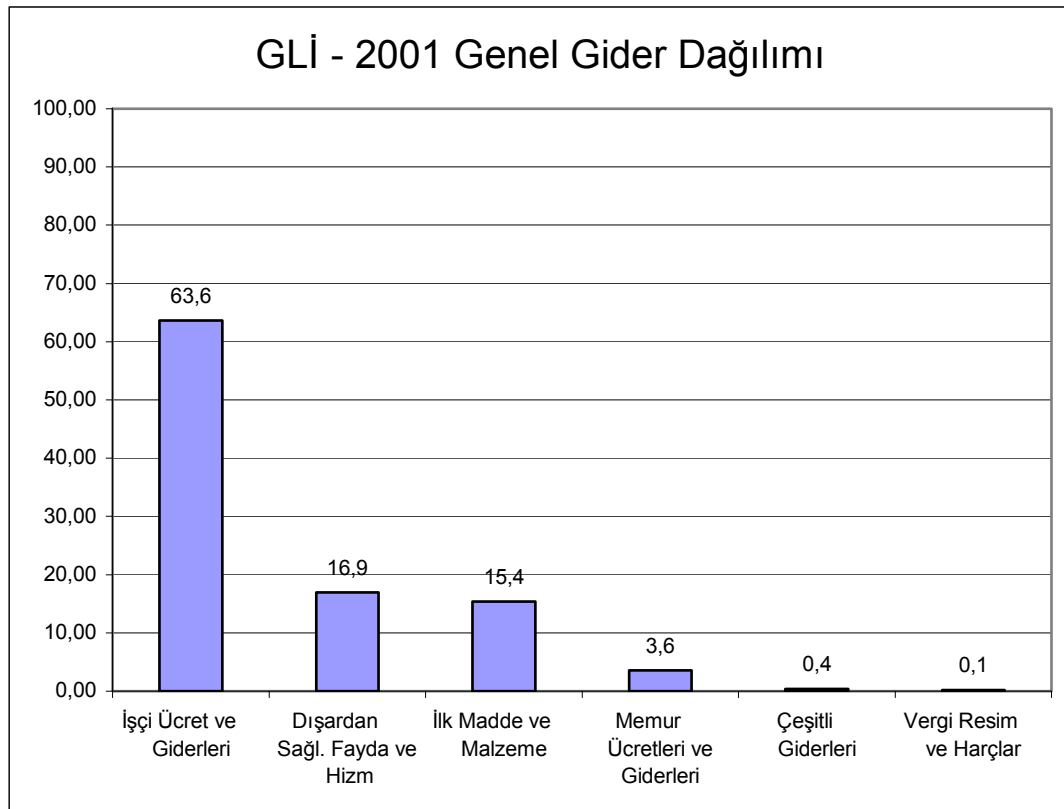
4.2.11.3 GLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.56 2001 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - GLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	7.729.755.153.402	49,96	49,96
Yedekler	3.673.250.901.823	23,74	73,71
Anfo	1.053.929.228.154	6,81	80,52
Sair Sarf Malzemesi	687.045.299.215	4,44	84,96
Madeni Yağlar	469.228.245.580	3,03	87,99
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	333.455.084.553	2,16	90,15
Emulan	330.539.064.651	2,14	92,28
Sosyal İşler Malzemesi	318.107.436.365	2,06	94,34
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	308.498.766.410	1,99	96,33
Demir Tahkimat Malzemesi	103.027.949.023	0,67	97,00
Bantlar ve Teferruatı	93.819.221.931	0,61	97,61
Maden Direği	71.477.606.257	0,46	98,07
Dinamit	68.855.257.850	0,45	98,51
Çelik Halat ve Teferruatı	63.944.081.321	0,41	98,93
Kapsul	36.190.219.445	0,23	99,16
İnfilaklı Fitol	25.509.278.260	0,16	99,33
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	24.746.090.653	0,16	99,49
Kamyon ve otobüs lastikleri	18.881.105.070	0,12	99,61
Benzin	18.435.459.778	0,12	99,73
Hasır Çelik	16.808.406.645	0,11	99,84
Memur Giyim	12.628.901.267	0,08	99,92
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	6.614.880.639	0,04	99,96
Binek vs.Oto Lastikleri	3.788.876.864	0,02	99,98
Gecikme Rölesi	1.680.722.733	0,01	100,00
Gazyağı	430.713.938	0,00	100,00
Memur Yiyecek	337.450.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	15.470.985.401.827	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	64.024.843.931.537		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	3.600.829.759.630		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	8.696.237.325.426	51,12	51,12
Elektrik Giderleri	4.869.754.127.195	28,62	79,74
Diğer Müteahhit İstihkakları	1.287.431.430.113	7,57	87,31
Makina ve Teçhizat Giderleri	590.424.729.235	3,47	90,78

İşçi Taşıma Giderleri	526.883.100.005	3,10	93,88
Diğer Fayda ve Hizmetler	493.995.378.721	2,90	96,78
Onarım ve Bakım Giderleri	219.351.742.456	1,29	98,07
Su Giderleri	214.285.507.273	1,26	99,33
Arazi Alımları	66.465.172.348	0,39	99,72
Haberleşme Giderleri	47.523.237.723	0,28	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Ara Toplam	17.012.351.750.495	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	117.836.109.185	31,60	31,60
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	67.493.470.779	18,10	49,70
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	46.321.968.962	12,42	62,12
Beden Terbiyesi Giderleri	40.000.000.000	10,73	72,85
İşçi Yollukları	26.842.259.700	7,20	80,05
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	22.485.869.000	6,03	86,08
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	22.335.427.021	5,99	92,07
Memur Yollukları	12.916.550.000	3,46	95,53
Memur Eğitim Giderleri	5.925.827.956	1,59	97,12
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	3.235.451.502	0,87	97,99
Misafir Ağırlama Giderleri	3.194.367.773	0,86	98,84
İlan Giderleri	1.986.421.012	0,53	99,38
İşçi Eğitim Giderleri	1.821.063.750	0,49	99,86
Telif ve Tercüme Giderleri	374.284.800	0,10	99,96
Diğer Çeşitli Giderler	133.000.000	0,04	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			

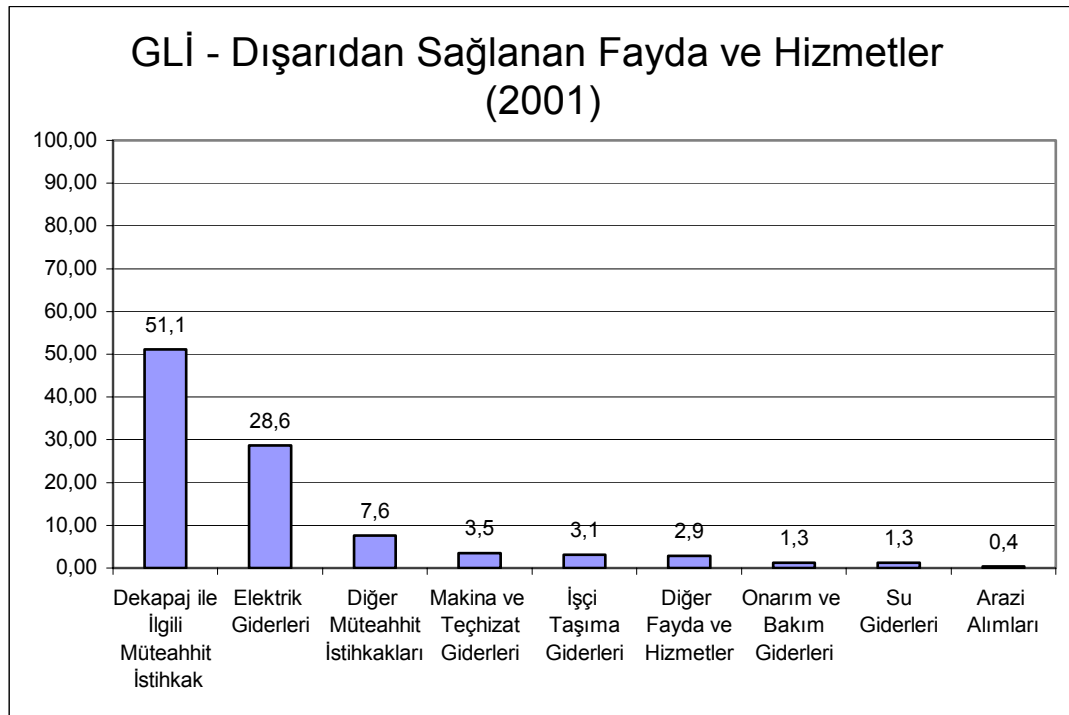
<i>Ara Toplam</i>	372.902.071.440	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	99.763.362.236	70,18	70,18
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	26.565.900.000	18,69	88,87
Diğer Vergi Resim ve Harçları	7.032.225.000	4,95	93,82
Çevre Temizlik Vergisi	4.908.240.000	3,45	97,27
Bina ve Arazi Vergileri	3.875.346.860	2,73	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	142.145.074.096	100,00	
2001 TKİ	GLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	64.024.843.931.537	63,63	63,63
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	17.012.351.750.495	16,91	80,53
1- İlk Madde ve Malzeme	15.470.985.401.827	15,38	95,91
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	3.600.829.759.630	3,58	99,49
5- Çeşitli Giderleri	372.902.071.440	0,37	99,86
6- Vergi Resim ve Harçlar	142.145.074.096	0,14	100,00
TOPLAM	100.624.057.989.025	100,00	

Şekil 4.110 GLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GLİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 63,6 sını oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

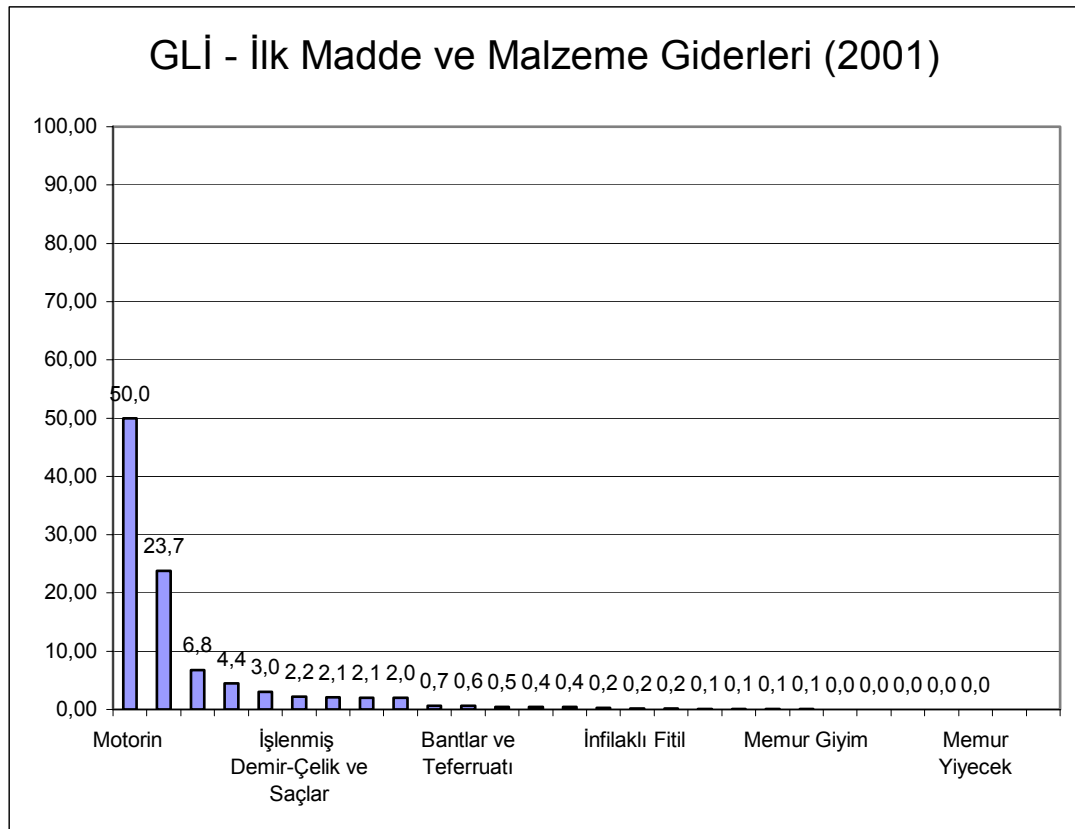
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 63,6)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 16,9) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 15,4) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.111 GLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%16,9) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 51,1) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” dır.

Bu kalem toplam maliyetin $0,169 \times 0,511 = 0,087$ yani % 8,77 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,087 \times 0,20 = 0,017$ yani % 1,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 28,6 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,169 \times 0,286 = 0,048$ yani % 4,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,048 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.112 GLİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%15,4) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 50 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,154 \times 0,500 = 0,077$ yani % 7,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,077 \times 0,20 = 0,015$ yani % 1,5 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 23,7 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,154 \times 0,237 = 0,036$ yani % 3,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,036 \times 0,20 = 0,007$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

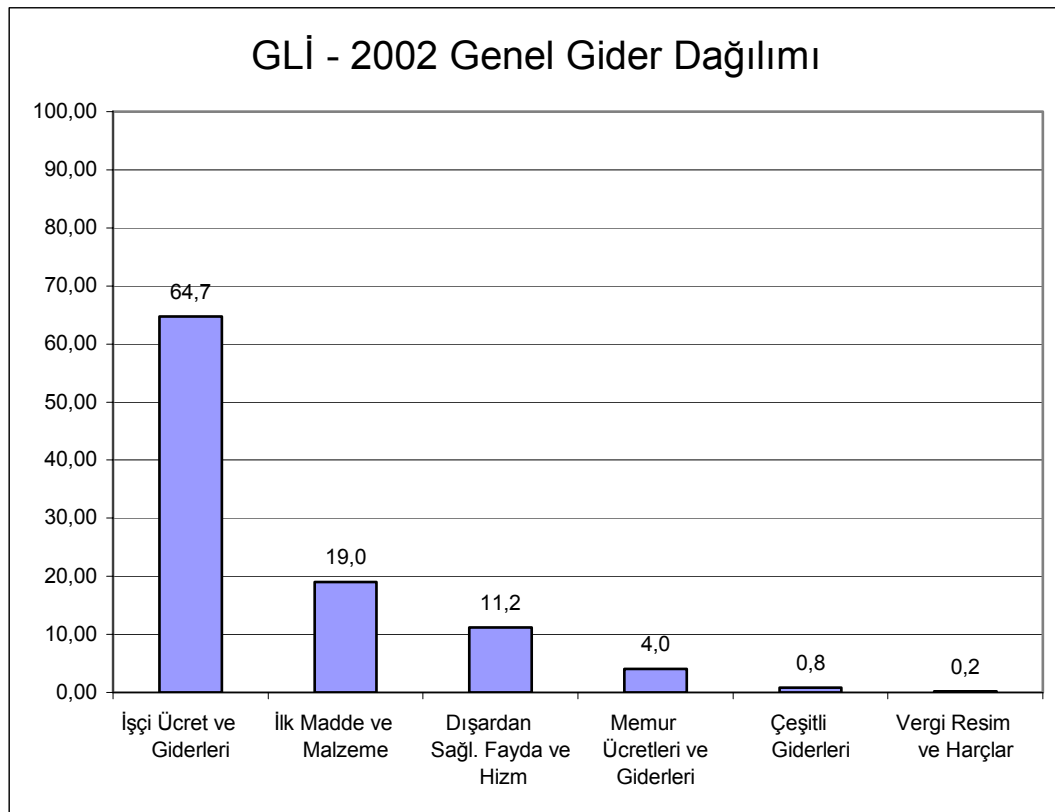
4.2.11.4 GLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.57 2002 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - GLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	12.136.953.956.984	48,83	48,83
Yedekler	5.334.394.542.524	21,46	70,30
Sair Sarf Malzemesi	1.787.756.844.263	7,19	77,49
ANFO	1.450.901.744.833	5,84	83,33
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	853.698.490.097	3,43	86,76
Madeni Yağlar	705.400.313.730	2,84	89,60
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	698.586.411.739	2,81	92,41
Emülsiyon Patlayıcılar	551.587.973.650	2,22	94,63
Sosyal İşler Malzemesi	517.208.525.760	2,08	96,71
Çelik Halat ve Teferruatı	143.088.569.173	0,58	97,29
Maden Direği	113.583.453.284	0,46	97,75
Demir Tahkimat Malzemesi	100.012.285.658	0,40	98,15
Bantlar ve Teferruatı	98.892.725.813	0,40	98,55
Dinamit	98.736.363.344	0,40	98,94
Kapsul	85.042.792.755	0,34	99,29
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	42.210.246.043	0,17	99,46
İnfilaklı Fitol	35.698.016.591	0,14	99,60
Memur Giyim Giderleri	27.759.842.459	0,11	99,71
Kamyon ve otobüs lastikleri	23.650.682.950	0,10	99,81
Benzin	19.562.011.878	0,08	99,89
Binek vs.Oto Lastikleri	8.786.360.033	0,04	99,92
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	7.385.521.826	0,03	99,95
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	5.841.584.158	0,02	99,97
Gecikme Rölesi	2.878.412.301	0,01	99,99
Gazyağı	1.714.563.931	0,01	99,99
Hasır Çelik	912.405.705	0,00	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	810.500.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
İlk Hareket Fişegi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	24.853.055.141.482	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	84.434.562.285.401		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	5.227.193.501.384		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	6.240.524.278.105	42,61	42,61
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	3.761.690.731.890	25,69	68,30
Diğer Müteahhit İstihkakları	1.406.638.291.264	9,60	77,90
İşçi Taşıma Giderleri	904.184.994.480	6,17	84,08
Makina ve Teçhizat Giderleri	843.923.085.524	5,76	89,84

Bina ve Arazi Kiraları	567.441.612.000	3,87	93,71
Su Giderleri	314.946.823.812	2,15	95,86
Diğer Fayda ve Hizmetler	280.867.411.829	1,92	97,78
Onarım ve Bakım Giderleri	148.253.419.873	1,01	98,79
Arazi Alımları	94.543.763.822	0,65	99,44
Haberleşme Giderleri	82.254.574.670	0,56	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	14.645.268.987.269	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	353.115.352.100	33,45	33,45
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	273.408.153.703	25,90	59,36
Staj Ücreti ve Giderleri	172.386.988.360	16,33	75,69
Beden Terbiyesi Giderleri	50.000.000.000	4,74	80,42
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	46.943.126.300	4,45	84,87
Memur Yollukları	38.066.969.333	3,61	88,48
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	31.463.225.000	2,98	91,46
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	28.744.353.940	2,72	94,18
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	20.769.000.000	1,97	96,15
İşçi Eğitim Giderleri	15.119.059.528	1,43	97,58
Memur Eğitim Giderleri	6.789.216.991	0,64	98,23
Misafir Ağırlama Giderleri	6.400.499.812	0,61	98,83
İlan Giderleri	5.682.988.307	0,54	99,37
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	4.350.414.986	0,41	99,78
Diğer Çeşitli Giderler	2.278.172.263	0,22	100,00
Tören ve Donanım Giderleri	13.400.000	0,00	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	1.055.530.920.623	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	207.528.877.826	76,07	76,07
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	42.640.520.000	15,63	91,70
Bina ve Arazi Vergileri	11.107.017.000	4,07	95,77
Çevre Temizlik Vergisi	6.235.962.000	2,29	98,05
Diğer Vergi Resim ve Harçları	5.311.892.000	1,95	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	272.824.268.826	100,00	
2002 TKİ	GLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	84.434.562.285.401	64,71	64,71
1- İlk Madde ve Malzeme	24.853.055.141.482	19,05	83,75
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	14.645.268.987.269	11,22	94,98
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	5.227.193.501.384	4,01	98,98
5- Çeşitli Giderleri	1.055.530.920.623	0,81	99,79
6- Vergi Resim ve Harçlar	272.824.268.826	0,21	100,00
TOPLAM	130.488.435.104.985	100,00	

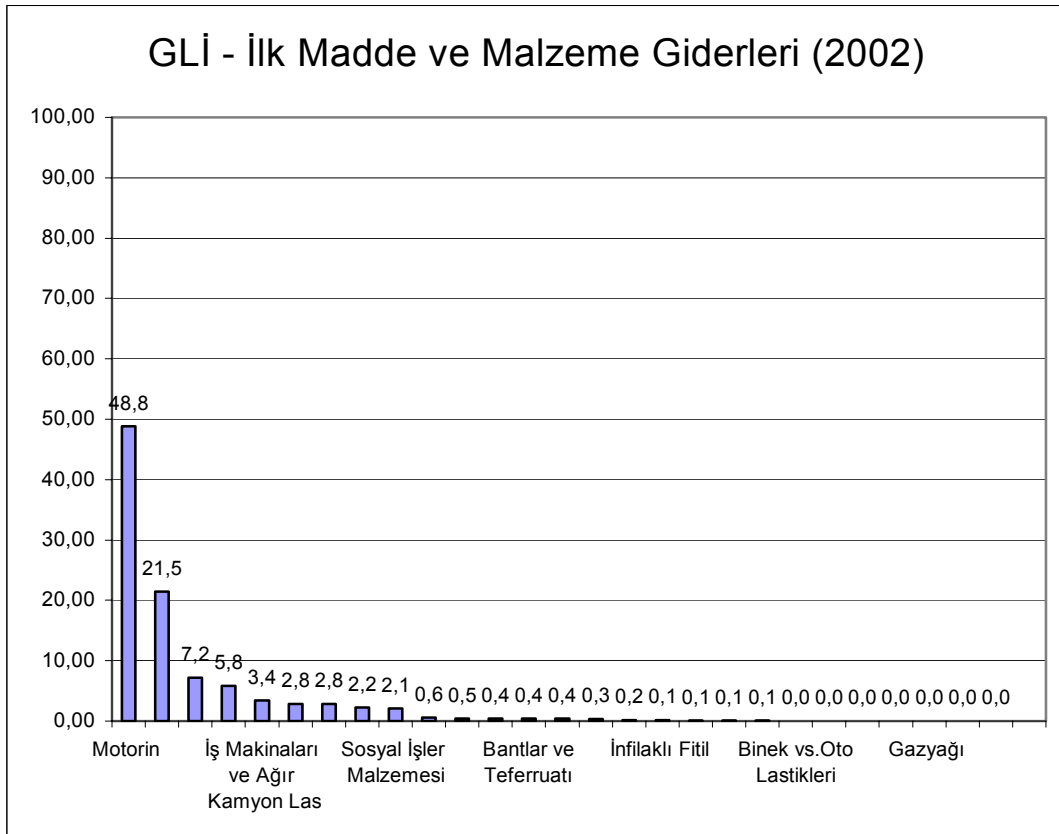

Şekil 4.113 GLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GLİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 64,7 sini oluşturan

“İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

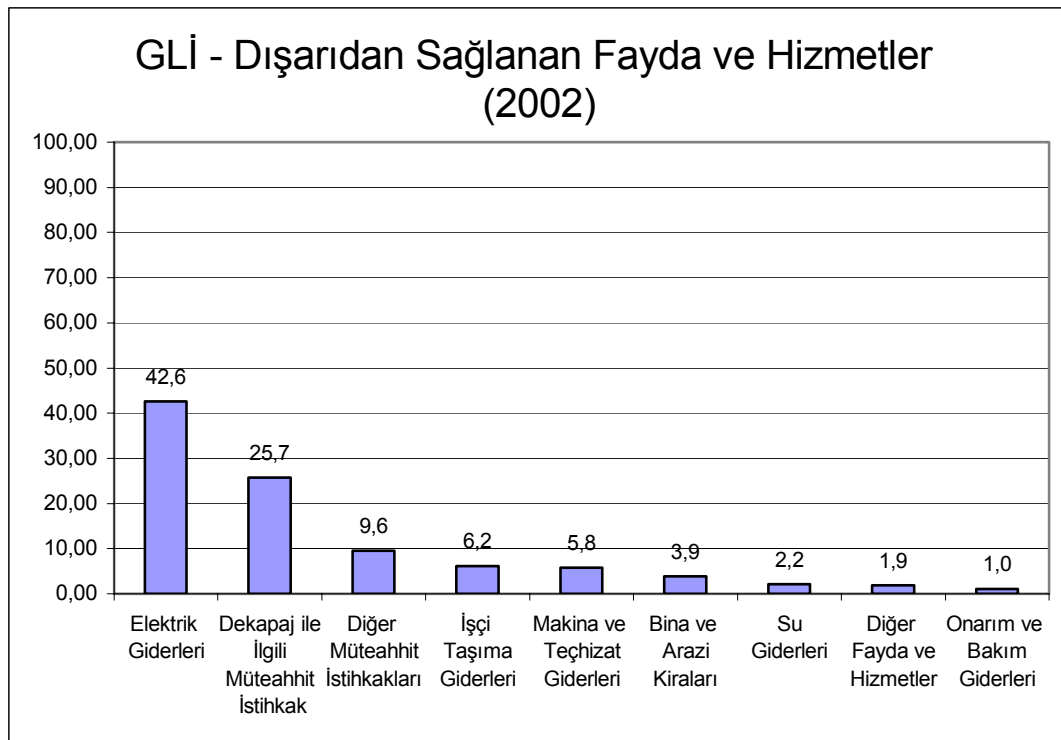
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 64,7)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 19,0) ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 11,2) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.114 GLİ işletmesi 2002 ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%19) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 48,8 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,190 \times 0,488 = 0,092$

yani % 9,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,092 \times 0,20 = 0,018$ yani % 1,8 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 21,5 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,190 \times 0,215 = 0,040$ yani % 4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,040 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.115 GLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderlerine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%11,2) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 42,6) “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,112 \times 0,426 = 0,047$ yani % 4,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,047 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 25,7 ile “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,112 \times 0,257 = 0,028$ yani % 2,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,028 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

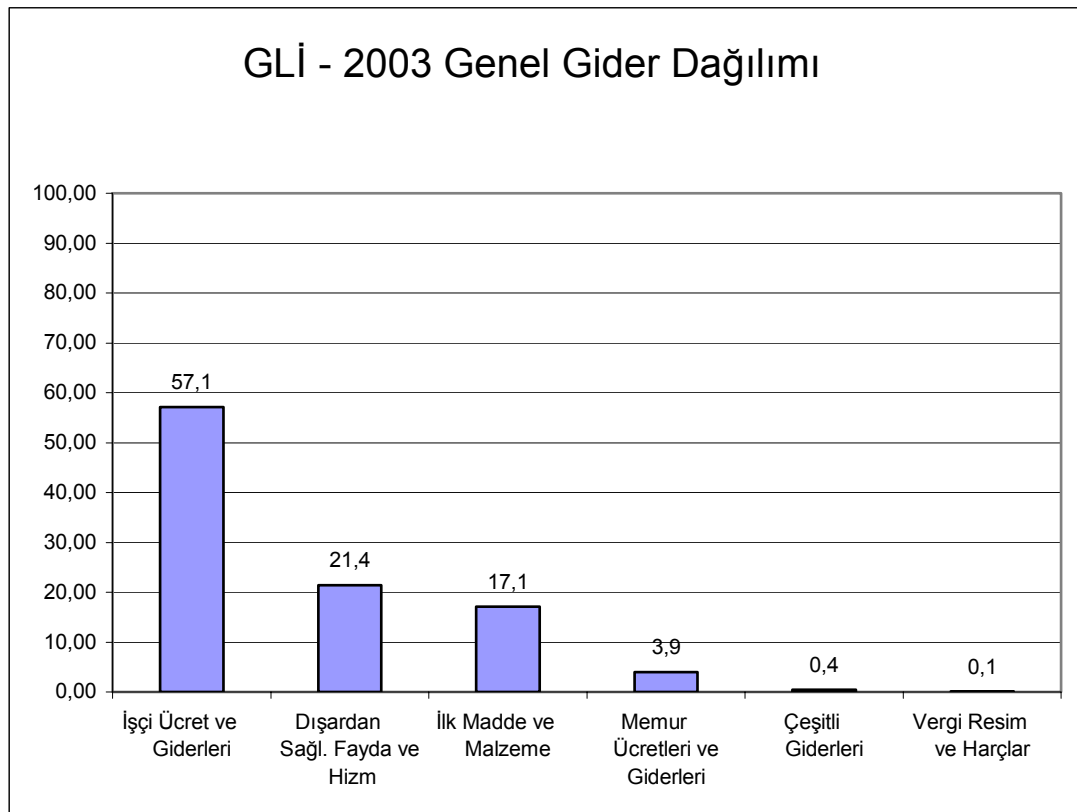
4.2.11.4 GLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri

Tablo 4.58 2003 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri

2003 - GLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	14.661.257.960.375	50,91	50,91
Yedekler	4.302.985.531.230	14,94	65,85
Sair Sarf Malzemesi	2.849.248.032.148	9,89	75,74
ANFO	1.474.744.353.669	5,12	80,86
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.291.594.495.081	4,48	85,35
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	875.686.580.066	3,04	88,39
Madeni Yağlar	707.641.345.807	2,46	90,85
Sosyal İşler Malzemesi	690.600.386.845	2,40	93,24
Emülsiyon Patlayıcılar	634.720.229.104	2,20	95,45
Demir Tahkimat Malzemesi	378.173.600.521	1,31	96,76
Çelik Halat ve Teferruatı	202.182.686.490	0,70	97,46
Bantlar ve Teferruatı	171.624.776.687	0,60	98,06
Kapsul	112.061.686.071	0,39	98,45
Dinamit	105.320.754.859	0,37	98,81
Maden Direği	103.472.434.367	0,36	99,17
İnfilaklı Fitol	59.024.615.422	0,20	99,38
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	51.805.562.429	0,18	99,56
Kamyon ve otobüs lastikleri	49.913.744.612	0,17	99,73
Benzin	25.348.347.033	0,09	99,82
Memur Giyim Giderleri	19.740.181.685	0,07	99,89
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	16.194.020.871	0,06	99,94
Binek vs.Oto Lastikleri	8.780.037.161	0,03	99,98
Gecikme Rölesi	3.729.555.316	0,01	99,99
Hasır Çelik	1.921.098.175	0,01	99,99
Gazyağı	1.388.954.610	0,00	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	56.304.722	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	28.799.217.275.356	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	96.403.298.873.910		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.614.950.681.564		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	20.684.123.244.693	57,35	57,35
Elektrik Giderleri	6.263.716.000.972	17,37	74,72
Diğer Müteahhit İstihkakları	2.933.370.485.498	8,13	82,85
Bina ve Arazi Kiraları	1.343.524.292.454	3,73	86,58
Yurtiçi Tren Navlun.	1.224.698.559.492	3,40	89,97

İşçi Taşıma Giderleri	1.122.804.699.387	3,11	93,09
Makina ve Teçhizat Giderleri	1.057.483.543.231	2,93	96,02
Arazi Alımları	589.200.053.610	1,63	97,65
Su Giderleri	335.883.184.856	0,93	98,58
Onarım ve Bakım Giderleri	219.012.584.646	0,61	99,19
Diğer Fayda ve Hizmetler	194.446.321.609	0,54	99,73
Haberleşme Giderleri	96.960.493.294	0,27	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	36.065.223.463.742	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri	185.083.544.877	25,82	25,82
İşçi Yollukları	122.763.219.600	17,13	42,95
Beden Terbiyesi Giderleri	83.000.000.000	11,58	54,53
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	77.362.040.908	10,79	65,32
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	70.239.701.987	9,80	75,12
Memur Yollukları	54.058.919.800	7,54	82,67
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	43.514.415.000	6,07	88,74
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	36.905.953.828	5,15	93,89
İlan Giderleri	15.130.773.415	2,11	96,00
Memur Eğitim Giderleri	9.642.111.440	1,35	97,34
Misafir Ağırlama Giderleri	8.421.281.226	1,17	98,52
İşçi Eğitim Giderleri	6.396.512.678	0,89	99,41
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	3.826.275.108	0,53	99,95
İşçi Kamp Yol parası	390.918.400	0,05	100,00
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	3.200.742	0,00	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	716.738.869.009	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	58.024.174.278	30,77	30,77
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	54.178.750.000	28,73	59,50
Diğer Vergi Resim ve Harçları	40.089.230.000	21,26	80,75
Bina ve Arazi Vergileri	28.471.897.500	15,10	95,85
Çevre Temizlik Vergisi	7.827.314.000	4,15	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	188.591.365.778	100,00	
2003 TKİ	GLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	96.403.298.873.910	57,12	57,12
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	36.065.223.463.742	21,37	78,48
1- İlk Madde ve Malzeme	28.799.217.275.356	17,06	95,54
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.614.950.681.564	3,92	99,46
5- Çeşitli Giderleri	716.738.869.009	0,42	99,89
6- Vergi Resim ve Harçlar	188.591.365.778	0,11	100,00
TOPLAM	168.788.020.529.359	100,00	

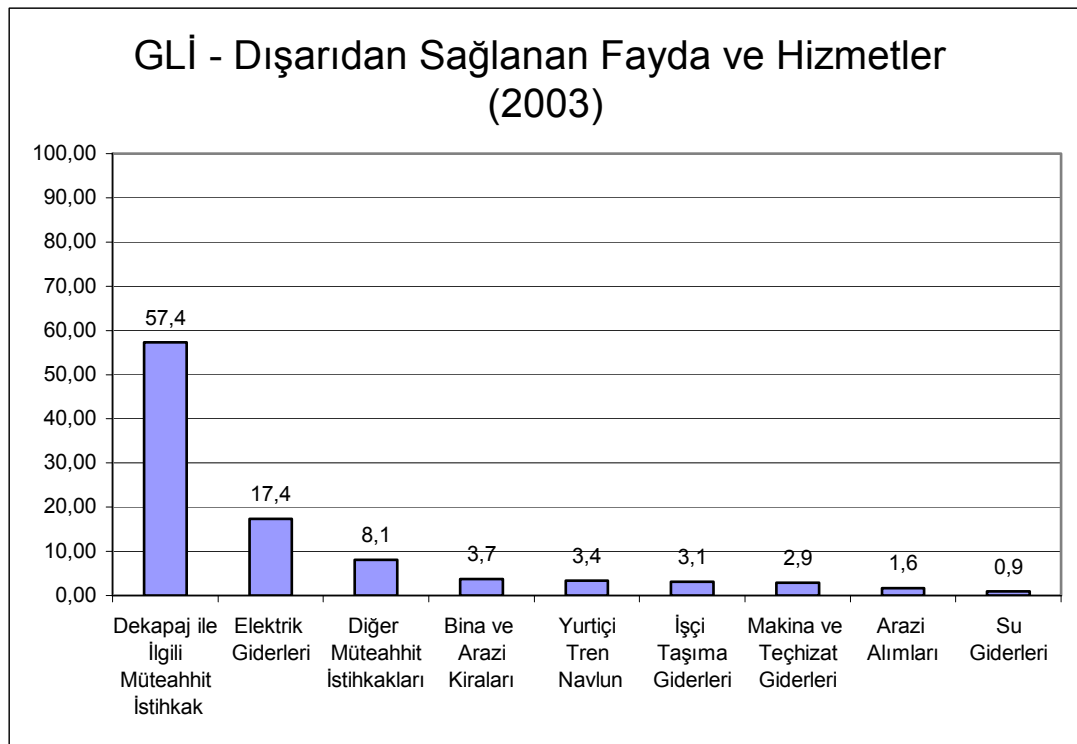

Şekil 4.116 GLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GLİ işletmesinde 2003 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 57,1 ini oluşturan

“İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

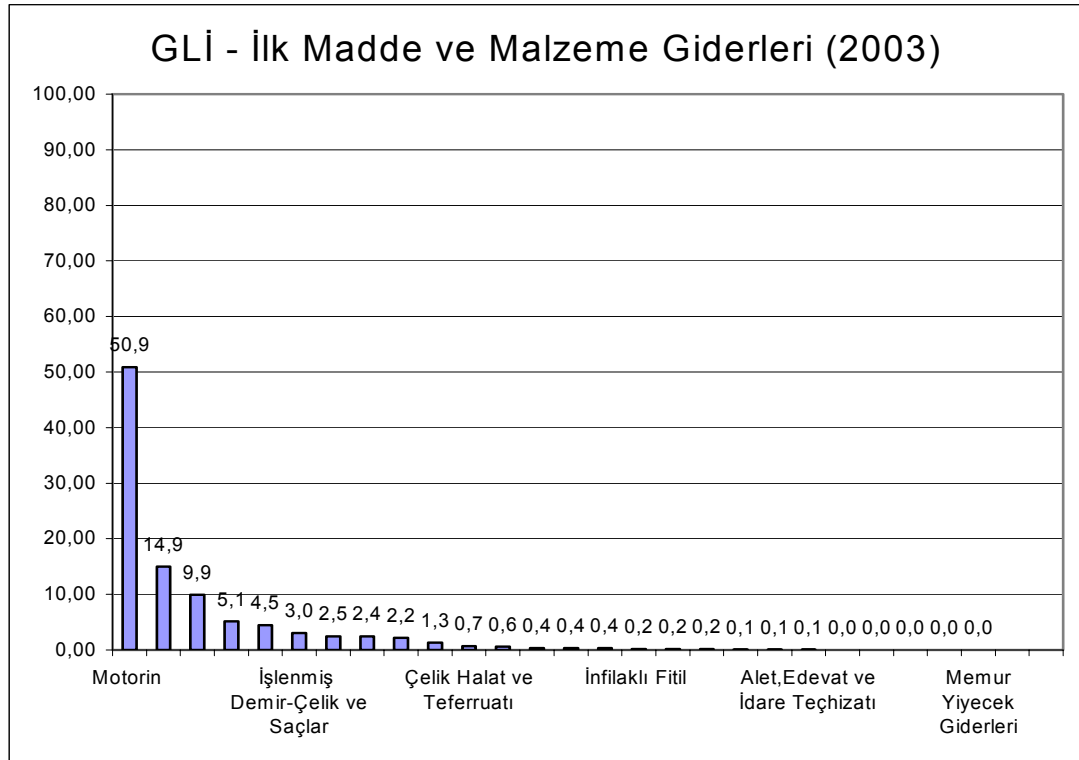
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 57,1)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 21,4) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 17,1) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.117 GLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%21,4) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” (% 57,4) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,214 \times 0,574 = 0,122$ yani % 12,2 sini oluşturmaktadır.

Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,122 \times 0,20 = 0,024$ yani % 2,4 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 17,4 ile “Elektrik Giderleri” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,112 \times 0,257 = 0,028$ yani % 2,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,028 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.118 GLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%17,1) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 50,9 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,171 \times 0,509 = 0,087$ yani % 8,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,087 \times 0,20 = 0,017$ yani % 1,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,9 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,171 \times 0,149 = 0,025$ yani % 2,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,025 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

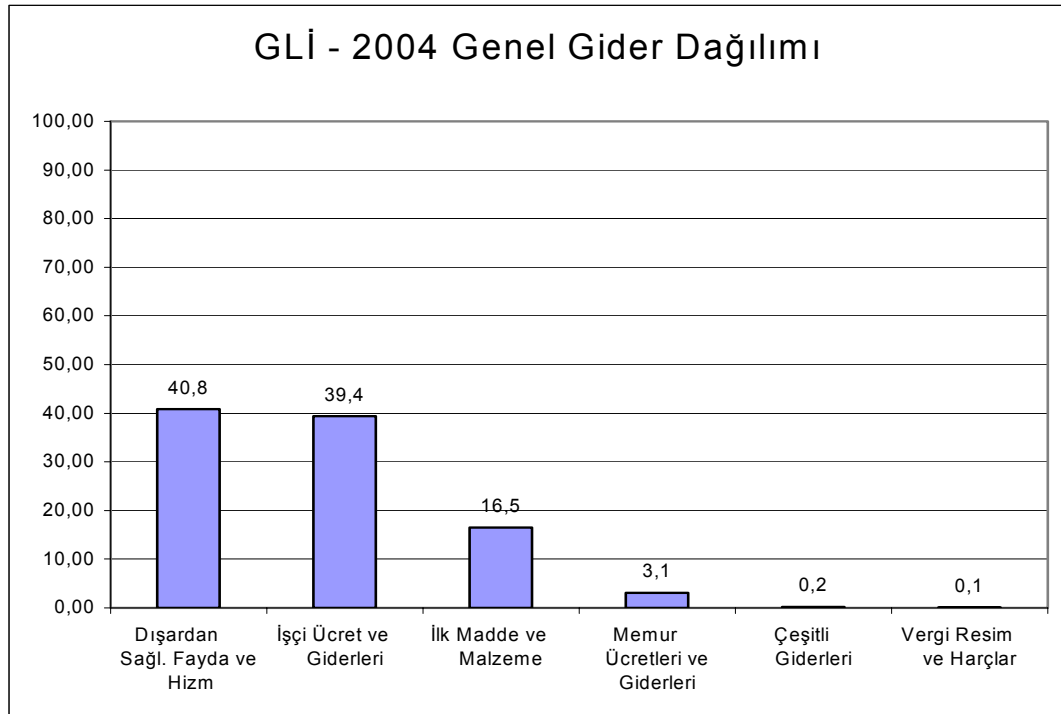
4.2.11.5 GLİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri

Tablo 4.59 2004 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri

2004 - GLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	15.704.609.531.582	46,25	46,25
Yedekler	6.479.268.074.697	19,08	65,33
Sair Sarf Malzemesi	4.958.774.417.183	14,60	79,93
ANFO	1.795.271.765.215	5,29	85,22
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.271.146.339.293	3,74	88,96
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	742.391.218.391	2,19	91,15
Madeni Yağlar	663.934.295.704	1,96	93,11
Sosyal İşler Malzemesi	592.798.903.485	1,75	94,85
Emülsiyon Patlayıcılar	339.326.528.801	1,00	95,85
Demir Tahkimat Malzemesi	299.018.018.399	0,88	96,73
Kapsul	175.641.029.203	0,52	97,25
Dinamit	146.945.010.690	0,43	97,68
Çelik Halat ve Teferruatı	143.205.144.552	0,42	98,10
Maden Direği	140.276.667.481	0,41	98,52
Bantlar ve Teferruatı	105.214.832.517	0,31	98,83
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	98.105.371.030	0,29	99,12
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	61.996.765.271	0,18	99,30
İnfilaklı Fitol	53.613.804.350	0,16	99,46
Hasır Çelik	50.538.300.041	0,15	99,60
Kamyon ve otobüs lastikleri	42.290.324.498	0,12	99,73
Benzin	29.802.316.254	0,09	99,82
Memur Giyim Giderleri	25.588.228.506	0,08	99,89
Hidrolik Tahkimat Malzemesi	20.750.406.668	0,06	99,95
Binek vs.Oto Lastikleri	10.464.887.824	0,03	99,98
Gecikme Rölesi	5.190.771.265	0,02	100,00
Gazyağı	215.341.800	0,00	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	42.500.000	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Sıvılaştırılmış petrol gazı			
Özel Müstehzarlar			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
İlk Hareket Fişegi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	33.956.420.794.700	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	80.990.364.247.309		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.291.183.615.025		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	62.194.609.967.203	74,08	74,08
Diğer Müteahhit İstihkakları	7.069.911.495.215	8,42	82,50
Elektrik Giderleri	4.545.475.099.969	5,41	87,92

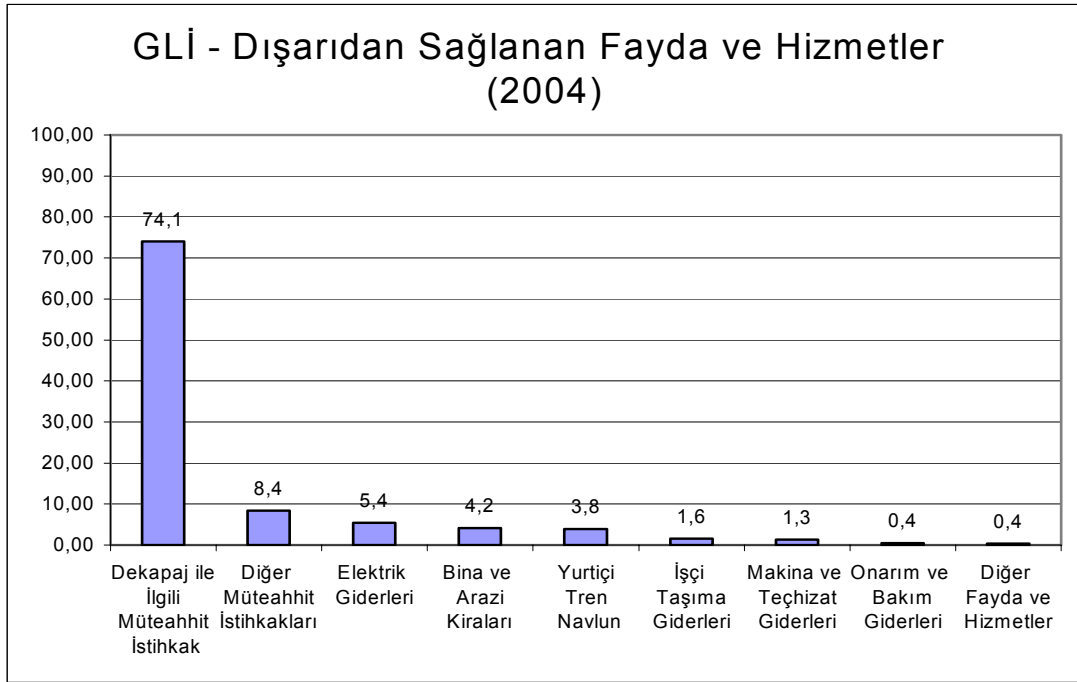
Bina ve Arazi Kiraları	3.515.556.274.000	4,19	92,11
Yurtiçi Tren Navlun.	3.227.340.236.276	3,84	95,95
İşçi Taşıma Giderleri	1.308.590.801.933	1,56	97,51
Makina ve Teçhizat Giderleri	1.067.849.166.114	1,27	98,78
Onarım ve Bakım Giderleri	374.123.453.527	0,45	99,23
Diğer Fayda ve Hizmetler	321.758.012.354	0,38	99,61
Su Giderleri	224.093.472.342	0,27	99,88
Haberleşme Giderleri	97.984.028.536	0,12	99,99
Arazi Alımları	5.601.000.000	0,01	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	83.952.893.007.469	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	121.487.903.912	31,95	31,95
İşçi Yollukları	103.889.400.576	27,32	59,26
Memur Yollukları	48.196.316.800	12,67	71,94
İlan Giderleri	41.875.290.961	11,01	82,95
Beden Terbiyesi Giderleri	15.000.000.000	3,94	86,89
Memur Eğitim Giderleri	14.703.503.685	3,87	90,76
İşçi Eğitim Giderleri	11.622.370.934	3,06	93,82
Misafir Ağırlama Giderleri	7.816.021.918	2,06	95,87
Staj Ücreti ve Giderleri	6.855.823.963	1,80	97,67
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	4.223.845.159	1,11	98,78
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	2.070.000.000	0,54	99,33
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	1.239.245.243	0,33	99,65
Diğer Çeşitli Giderler	628.983.049	0,17	99,82
İşçi Kamp Yol parası	406.086.500	0,11	99,93
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	260.000.000	0,07	100,00
Para Nakil Giderleri	14.600.000	0,00	100,00
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	3.961.570	0,00	100,00
Yurt Dışı Yolluk Giderleri			
Umumi Hayata Müessir afet payı			
T.S.E. Aidatı			
Sivil Savunma Giderleri			
Sivil Savunma Fonu			
Müfettiş Yollukları			
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			
KOSGEP Aidatı			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			

Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	380.293.354.270	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	49.331.767.542	47,25	47,25
Bina ve Arazi Vergileri	17.985.550.000	17,23	64,47
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	17.850.281.012	17,10	81,57
Çevre Temizlik Vergisi	9.611.000.000	9,20	90,77
Damga Vergisi	8.286.312.727	7,94	98,71
Belediye Vergi ve Resimler	1.350.000.000	1,29	100,00
Ara Toplam	104.414.911.281	100,00	
2004 TKİ	GLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	83.952.893.007.469	40,82	40,82
2- İşçi Ücret ve Giderleri	80.990.364.247.309	39,38	80,20
1- İlk Madde ve Malzeme	33.956.420.794.700	16,51	96,71
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.291.183.615.025	3,06	99,76
5- Çeşitli Giderleri	380.293.354.270	0,18	99,95
6- Vergi Resim ve Harçlar	104.414.911.281	0,05	100,00
TOPLAM	205.675.569.930.054	100,00	

Şekil 4.119 GLİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GLİ işletmesinde 2004 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 40,8 ini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.120 GLİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 40,8) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” (% 74,1) dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,408 \times 0,741 = 0,302$ yani % 30,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,302 \times 0,20 = 0,060$ yani % 6 lık bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 8,4 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,408 \times 0,084 = 0,034$ yani % 3,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,034 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemde sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 39,4 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve

de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,031 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

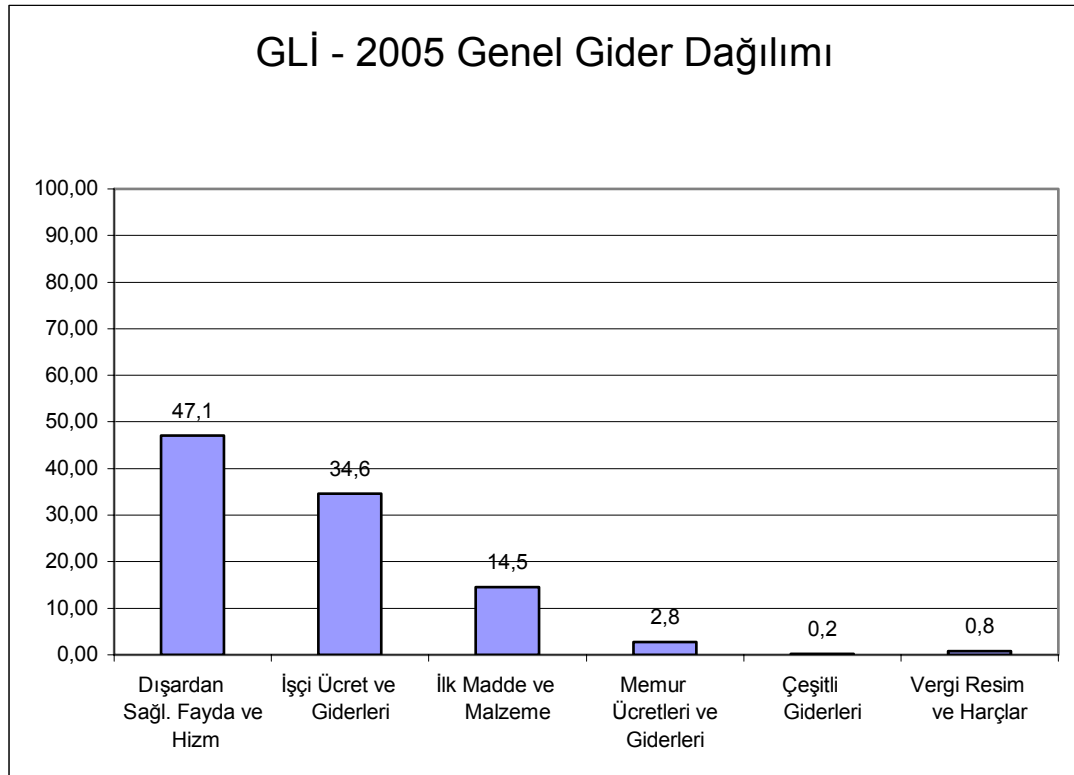
4.2.11.6 GLİ İşletmesi 2005 Yılı Verileri

Tablo 4.60 2005 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri

2005 - GLİ TÜM GİDERLER	YTL	%	Σ%
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	22.318.742	47,39	47,39
Yedekler	9.602.473	20,39	67,79
Sair Sarf Malzemesi	7.295.786	15,49	83,28
ANFO	2.186.920	4,64	87,92
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	1.026.817	2,18	90,10
Madeni Yağlar	833.865	1,77	91,87
Demir Tahkimat Malzemesi	578.454	1,23	93,10
Sosyal İşler Malzemesi	572.995	1,22	94,32
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	538.820	1,14	95,46
Emülsiyon Patlayıcılar	487.498	1,04	96,50
Çelik Halat ve Teferruatı	255.687	0,54	97,04
Dinamit	234.424	0,50	97,54
Kapsul	215.744	0,46	98,00
Maden Direği	207.001	0,44	98,44
Bantlar ve Teferruatı	175.149	0,37	98,81
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	130.593	0,28	99,09
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	97.852	0,21	99,29
Hasır Çelik	90.893	0,19	99,49
İnfilaklı Fital	86.194	0,18	99,67
Kamyon ve otobüs lastikleri	52.410	0,11	99,78
Benzin	42.905	0,09	99,87
Memur Giyim Giderleri	38.920	0,08	99,95
Binek vs.Öto Lastikleri	11.797	0,03	99,98
Gecikme Rölesi	5.835	0,01	99,99
Gazyağı	3.723	0,01	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Sıvılaştırılmış Petrol Gazı			
Özel Müstehzarlar			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	47.091.495	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	112.124.974		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	8.923.961		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	109.204.077	71,65	71,65
Diğer Müteahhit İstihkakları	22.913.485	15,03	86,68
Bina ve Arazi Kiraları	5.647.274	3,70	90,38

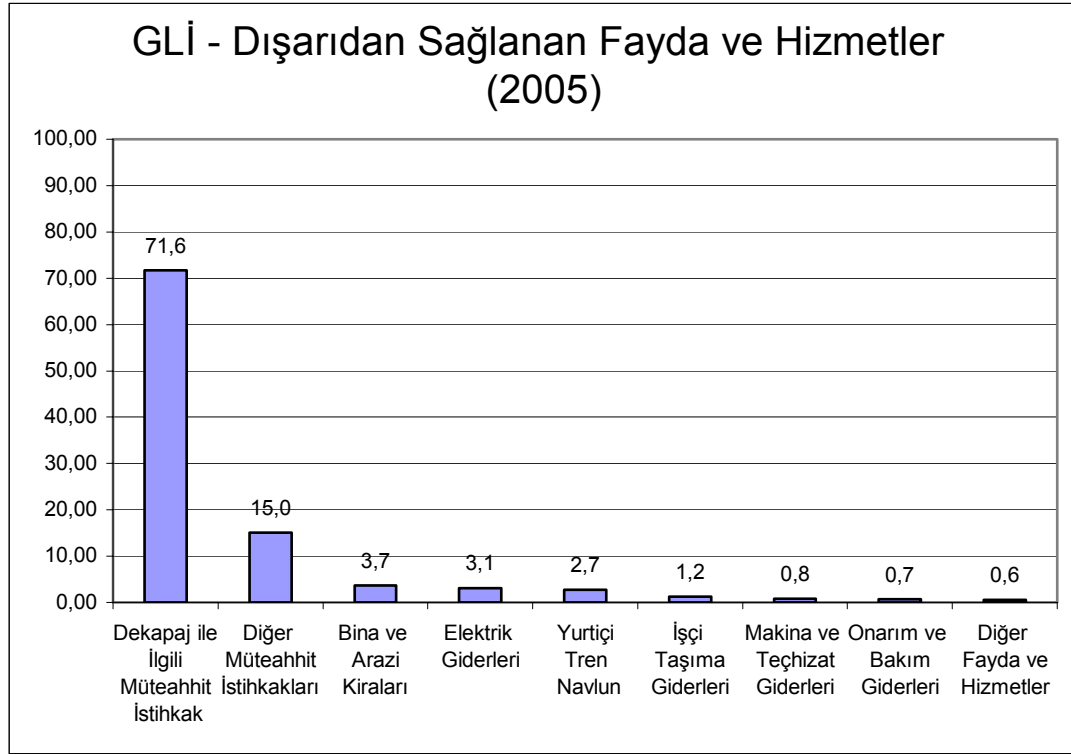
Elektrik Giderleri	4.698.202	3,08	93,47
Yurtiçi Tren Navlun.	4.140.083	2,72	96,18
İşçi Taşıma Giderleri	1.881.065	1,23	97,42
Makina ve Teçhizat Giderleri	1.265.774	0,83	98,25
Onarım ve Bakım Giderleri	1.101.325	0,72	98,97
Diğer Fayda ve Hizmetler	885.552	0,58	99,55
Su Giderleri	300.487	0,20	99,75
Arazi Alımları	268.443	0,18	99,92
Haberleşme Giderleri	117.776	0,08	100,00
Isıtma Giderleri			
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahsil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Ara Toplam	152.423.542	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	101.077	15,88	15,88
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	92.462	14,52	30,40
İlan Giderleri	87.163	13,69	44,09
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	73.250	11,51	55,60
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	60.694	9,53	65,13
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	50.888	7,99	73,13
Memur Eğitim Giderleri	50.055	7,86	80,99
Memur Yollukları	42.856	6,73	87,72
Beden Terbiyesi Giderleri	23.000	3,61	91,33
İşçi Eğitim Giderleri	18.134	2,85	94,18
Misafir Ağırlama Giderleri	10.921	1,72	95,90
Staj Ücreti ve Giderleri	10.683	1,68	97,58
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	7.637	1,20	98,78
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	4.200	0,66	99,44
Yurt Dışı Yolluk Giderleri	2.569	0,40	99,84
İşçi Kamp Yol parası	496	0,08	99,92
KOSGEP Aidatı	473	0,07	99,99
Diğer Çeşitli Giderler	50	0,01	100,00
Umumi Hayata Müessir Afet Payı			
T.S.E. Aidatı			
Sivil Savunma Giderleri			
Sivil Savunma Fonu			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			

Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	636.609	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	2.323.620	93,34	93,34
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	106.123	4,26	97,60
Damga Vergisi	30.877	1,24	98,84
Bina ve Arazi Vergileri	20.845	0,84	99,68
Çevre Temizlik Vergisi	7.932	0,32	100,00
Belediye Vergi ve Resimler			
Ara Toplam	2.489.396	100,00	
2005 TKİ	GLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	152.423.542	47,09	47,09
2- İşçi Ücret ve Giderleri	112.124.974	34,64	81,73
1- İlk Madde ve Malzeme	47.091.495	14,55	96,28
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	8.923.961	2,76	99,03
5- Çeşitli Giderleri	636.609	0,20	99,23
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.489.396	0,77	100,00
TOPLAM	323.689.977	100,00	

Şekil 4.122 GLİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GLİ işletmesinde 2005 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 47,1 ini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.123 GLİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 47,1) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” (% 71,6) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,471 \times 0,716 = 0,337$ yani % 33,72 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,337 \times 0,20 = 0,067$ yani % 6,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 15 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,471 \times 0,150 = 0,070$ yani % 7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,070 \times 0,20 = 0,014$ yani % 1,4 lük bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 34,6 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler

toplam maliyetin $0,145 \times 0,204 = 0,029$ yani % 2,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemdede % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,029 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.12 Ege Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (ELİ)

Merkezi : Soma-MANİSA Tel : (0 236) 613 23 26 Faks : (0 236) 613 20 13

1939 yılından 1978 yılına kadar Garp Linyitleri'ne bağlı olarak faaliyette bulunmuş, 1978 yılında müessese olmuş, Yönetim Kurulu'nun 28.08.1995 tarih ve 3501/314 sayılı kararıyla da tüzel kişiliği kaldırılarak bölge müdürlüğüne dönüştürülmüştür. En son, Yönetim Kurulu'nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı kararıyla da işletme müdürlüğüne dönüştürülen TKİ'nin en büyük işletmesidir. Merkezi Soma'da olup, Manisa'ya 90 km mesafededir.

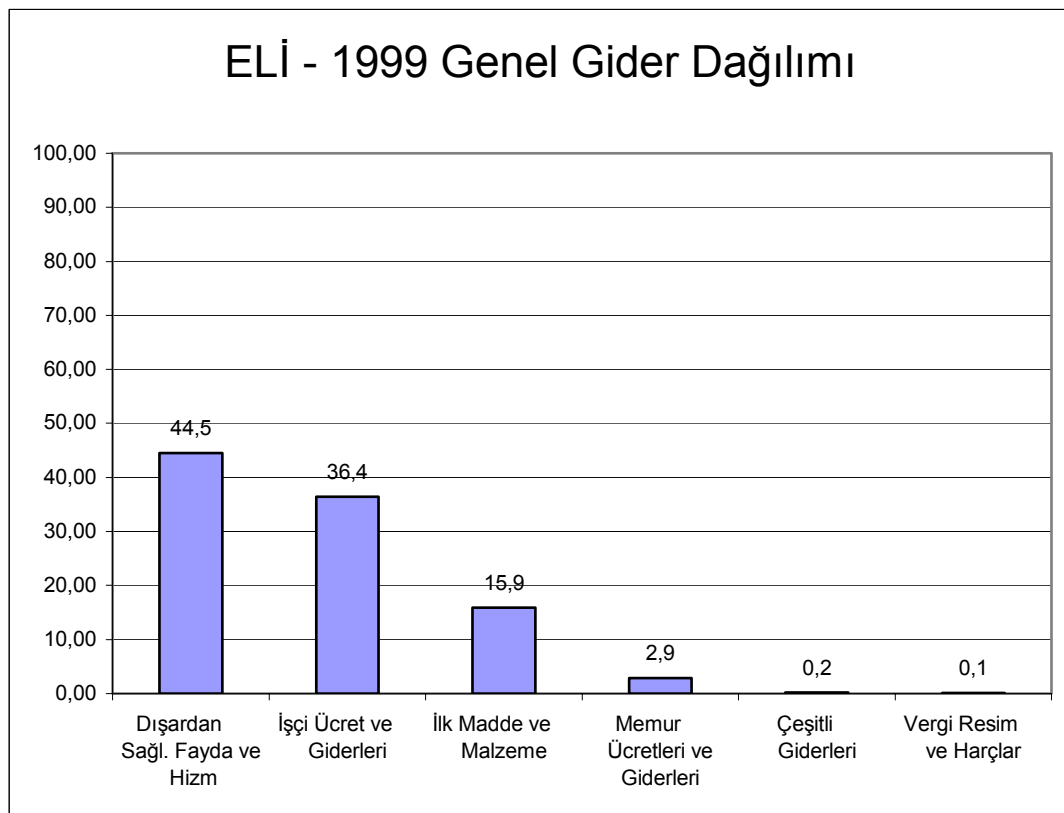
4.2.12.1 ELİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.61 1999 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri

1999 - ELİ TÜM GİDERLER	TL	%	Σ%
1- İlk Madde ve Malzeme			
Benzin	7.207.242.431.638	76,03	76,03
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	635.087.013.061	6,70	82,73
Zincirli Konveyör ve Teferruatı	576.113.440.356	6,08	88,81
Diğer Lastikler	531.821.554.463	5,61	94,42
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	93.599.496.663	0,99	95,40
Maden Direği	70.239.000.427	0,74	96,15
Dinamit	67.465.461.167	0,71	96,86
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	63.719.971.877	0,67	97,53
İlk Hareket Fişegi	53.195.163.000	0,56	98,09
Gazyağı	49.794.973.557	0,53	98,62
Sosyal İşler Malzemesi	31.821.169.042	0,34	98,95
Bantlar ve Teferruatı	25.789.285.140	0,27	99,22
İş Makinaları Lastikleri	24.872.303.729	0,26	99,49
Çelik Halatlar	22.339.678.883	0,24	99,72
Yedekler	22.045.100.000	0,23	99,95
Sair Sarf malzemesi	3.801.619.315	0,04	99,99
Yağlar	466.899.026	0,00	100,00
Gecikme Rölesi	34.382.500	0,00	100,00
Teknik Amonyum Nitrat			
Motorin			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			

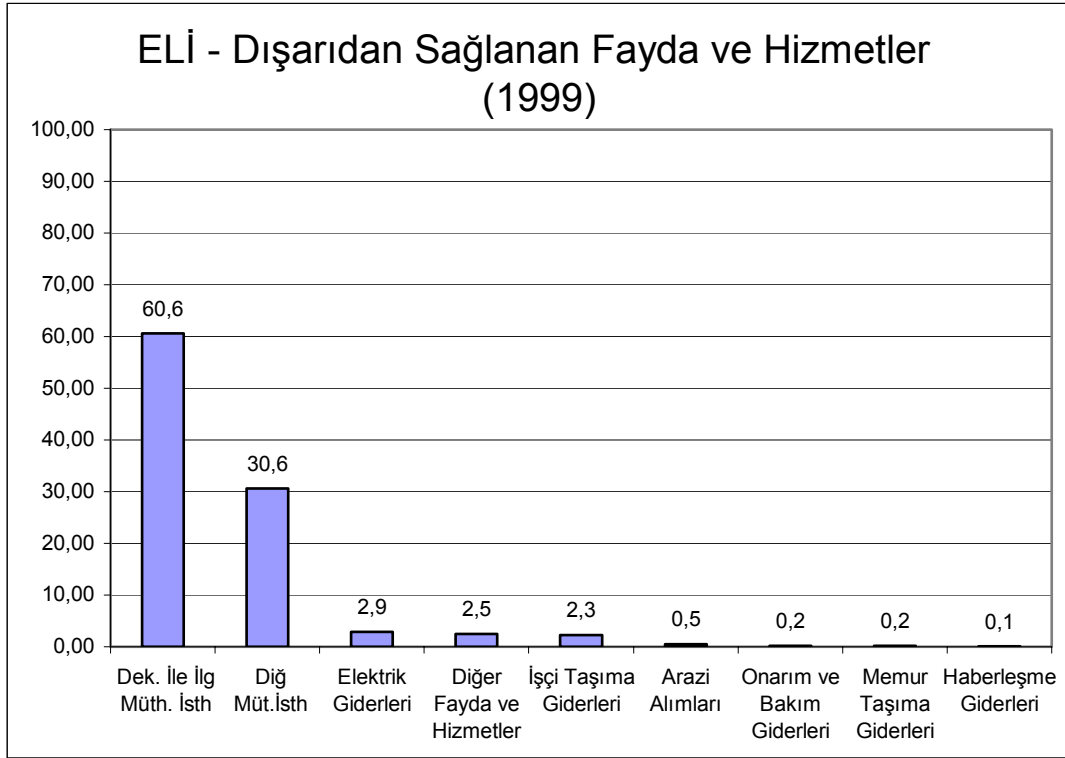
Hasır Çelik			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	9.479.448.943.844	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	26.418.776.837.713		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.096.020.151.930		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. MÜth. İsth.	19.560.342.888.887	60,62	60,62
Diğ. Müt.İsth.	9.885.462.790.694	30,64	91,26
Elektrik Giderleri	945.390.692.875	2,93	94,19
Diğer Fayda ve Hizmetler	813.022.463.945	2,52	96,71
İşçi Taşıma Giderleri	744.071.328.853	2,31	99,01
Arazi Alımları	161.683.939.000	0,50	99,51
Onarım ve Bakım Giderleri	77.394.830.025	0,24	99,75
Memur Taşıma Giderleri	50.797.212.871	0,16	99,91
Haberleşme Giderleri	24.450.705.869	0,08	99,99
Su Giderleri	3.363.389.881	0,01	100,00
Tahlil ve Tartı Giderleri	584.000.000	0,00	100,00
Makina ve Teçhizat Giderleri	133.487.500	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Rödevans			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	32.266.697.730.400	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	56.966.099.883	33,13	33,13
İşçi Yollukları	30.700.770.455	17,86	50,99
Bed. Terb. Giderleri	20.000.000.000	11,63	62,62
Dış. Yap. Sig. Giderleri	14.710.679.526	8,56	71,18
Staj Ücreti ve Giderleri	12.475.866.542	7,26	78,44
Mah. Tah.Not Giderleri	11.892.158.558	6,92	85,36
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	7.654.580.000	4,45	89,81
İlan Giderleri	6.498.756.261	3,78	93,59
Memur Yollukları	6.387.723.493	3,72	97,30
Memur Eğitim Giderleri	1.888.538.130	1,10	98,40
Misafir Ağırlama Giderleri	928.647.750	0,54	98,94
İşçi Eğitim Giderleri	916.853.621	0,53	99,47
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	852.952.493	0,50	99,97
Telif Ter. Giderleri	37.240.000	0,02	99,99
Reklam ve Num. Giderleri	12.617.500	0,01	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			

İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	171.923.484.212	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	35.788.310.666	60,04	60,04
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	14.129.214.000	23,70	83,74
Bina ve Arazi Vergileri	4.708.482.000	7,90	91,64
Diğer Vergi Resim ve Harçları	4.046.248.149	6,79	98,43
Çevre Temizlik Vergisi	936.227.000	1,57	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	59.608.481.815	100,00	
1999 TKİ	ELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	32.266.697.730.400	44,50	44,50
2- İşçi Ücret ve Giderleri	26.418.776.837.713	36,44	80,94
1- İlk Madde ve Malzeme	11.492.076.431.039	15,85	96,79
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.096.020.151.930	2,89	99,68
5- Çeşitli Giderleri	171.923.484.212	0,24	99,92
6- Vergi Resim ve Harçlar	59.608.481.815	0,08	100,00
TOPLAM	72.505.103.117.109	100,00	

Şekil 4.125 ELİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ELİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 44,5 ini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

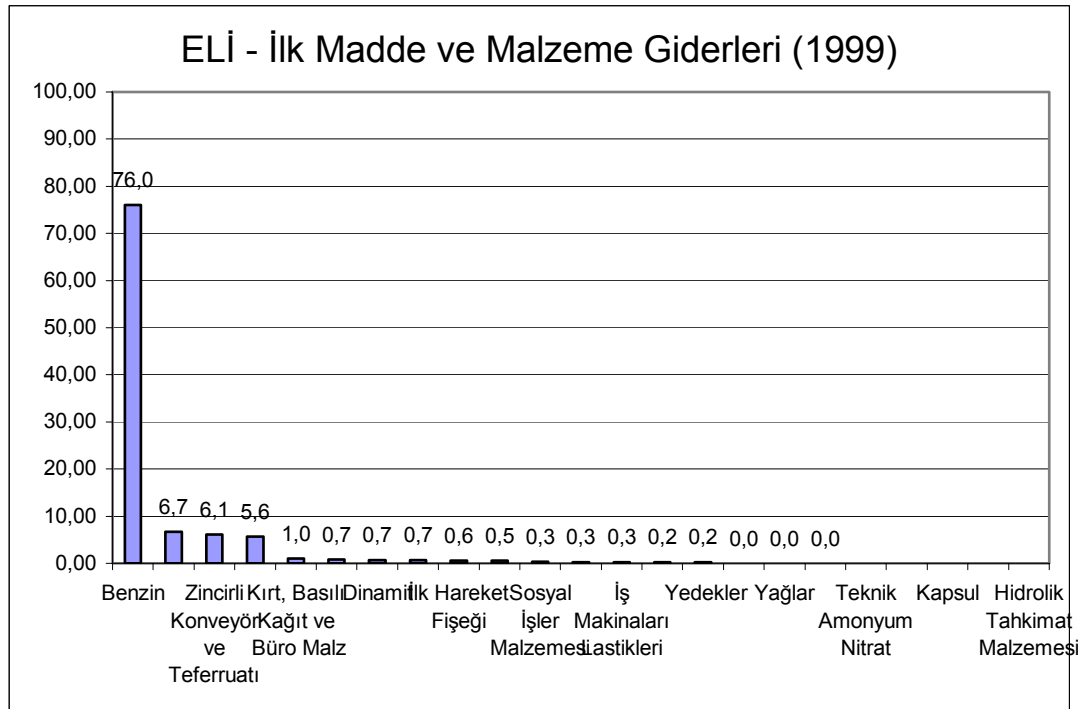
Şekil 4.126 ELİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 44,5) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” (% 60,6) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,445 \times 0,606 = 0,269$ yani % 26,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,269 \times 0,20 = 0,054$ yani % 5,4 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 30,6 ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,445 \times 0,306 = 0,136$ yani % 13,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,136 \times 0,20 = 0,027$ yani % 2,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 36,4 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler

“Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 36,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 15,9) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.127 ELİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%15,9) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 76 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,159 \times 0,76 = 0,120$ yani % 12 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,120 \times 0,20 = 0,024$ yani % 2,4 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 6,7 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,159 \times 0,067 = 0,010$ yani % 1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de

% 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,010 \times 0,20 = 0,002$ yani % 0,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

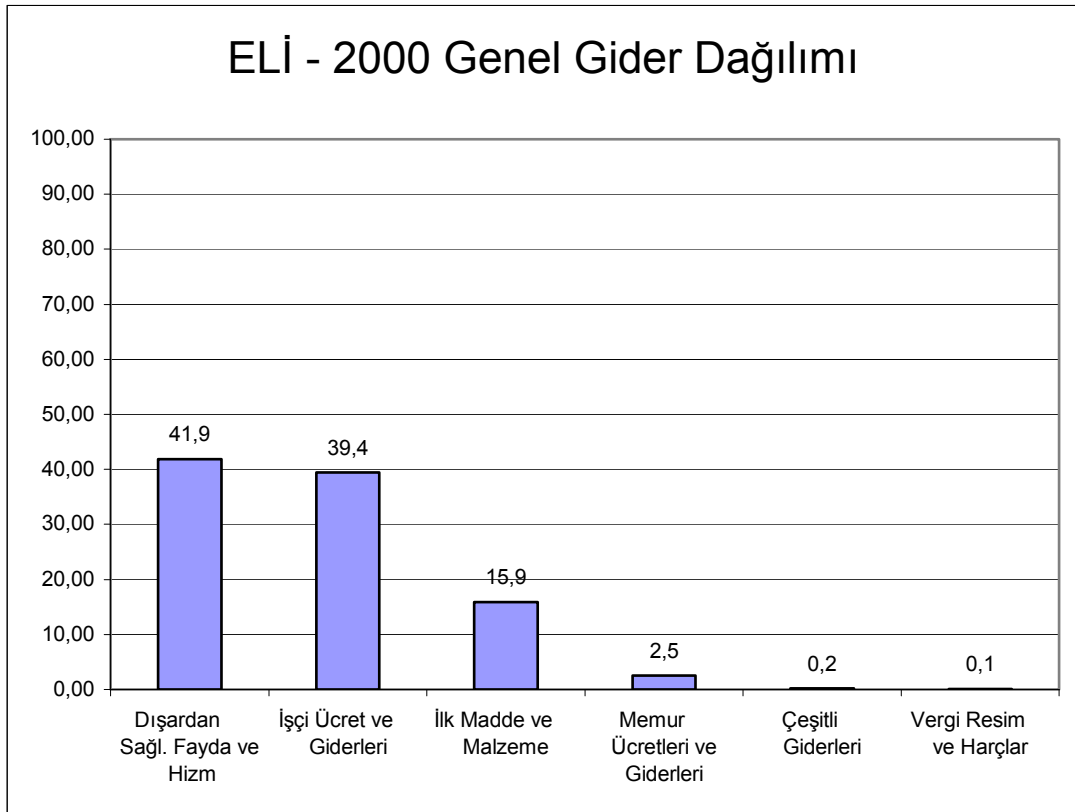
4.2.12.2 ELİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.62 2000 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri

2000 - ELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	11.790.838.547.655	62,88	62,88
Yedekler	3.342.045.813.943	17,82	80,70
Yağlar	998.010.807.865	5,32	86,02
İş Makinaları Lastikleri	987.105.495.528	5,26	91,28
Sair Sarf malzemesi	965.927.676.338	5,15	96,44
Sosyal İşler Malzemesi	179.038.281.887	0,95	97,39
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	101.008.912.815	0,54	97,93
Maden Direği	94.435.774.560	0,50	98,43
Bantlar ve Teferruatı	63.346.850.000	0,34	98,77
Benzin	52.318.574.741	0,28	99,05
Çelik Halatlar	50.593.166.309	0,27	99,32
Diğer Lastikler	39.919.699.468	0,21	99,53
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	26.849.534.303	0,14	99,68
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	23.305.592.644	0,12	99,80
Dinamit	21.790.200.000	0,12	99,92
Kapsul	15.163.092.000	0,08	100,00
Gazyağı	563.694.965	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	18.752.261.715.021	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	46.457.943.262.210		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.965.335.319.608		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	30.661.727.001.777	62,13	62,13
Diğ. Müt.İsth.	14.398.136.889.378	29,18	91,31
Diğer Fayda ve Hizmetler	1.577.765.271.482	3,20	94,51
Elektrik Giderleri	1.301.253.798.014	2,64	97,15
İşçi Taşıma Giderleri	1.003.261.186.244	2,03	99,18
Onarım ve Bakım Giderleri	134.076.430.003	0,27	99,45

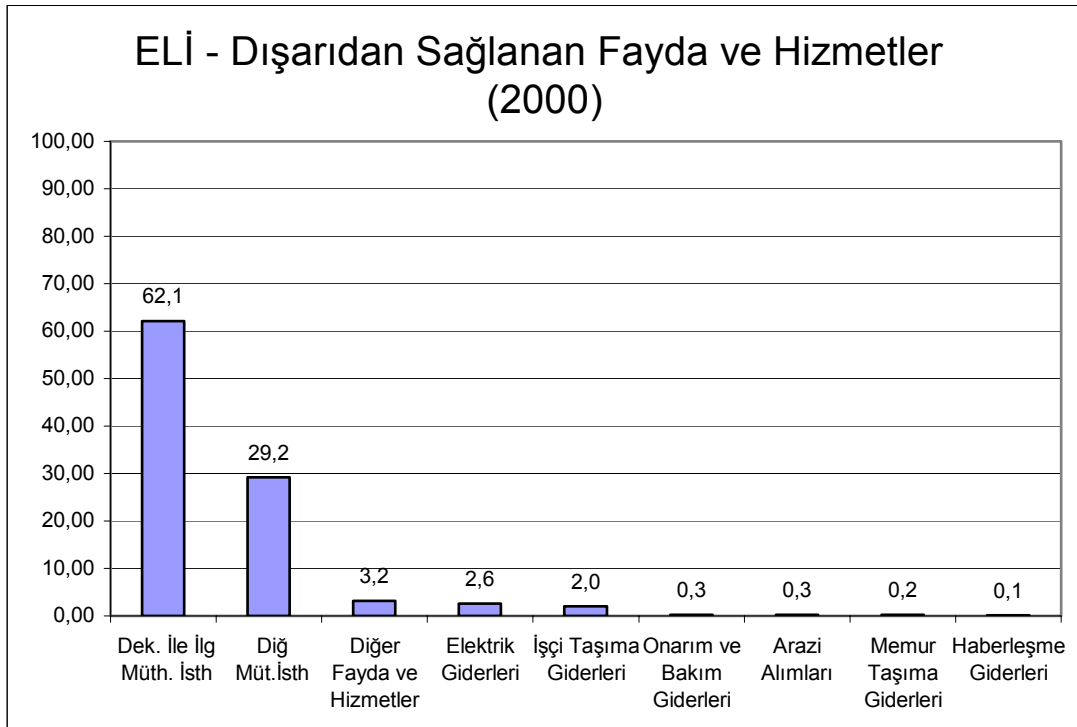
Arazi Alımları	126.512.387.537	0,26	99,71
Memur Taşıma Giderleri	90.441.598.348	0,18	99,89
Haberleşme Giderleri	43.691.478.123	0,09	99,98
Su Giderleri	9.602.202.017	0,02	100,00
Tahlil ve Tartı Giderleri	891.000.000	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Rödevans			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Ara Toplam	49.347.359.242.923	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	87.518.939.538	35,88	35,88
Bed. Terb. Giderleri	28.000.000.000	11,48	47,36
İşçi Yollukları	22.608.953.458	9,27	56,63
Dış. Yap. Sig. Giderleri	22.573.312.923	9,26	65,89
Mah. Tah. Not Giderleri	18.176.996.748	7,45	73,34
Staj Ücreti ve Giderleri	15.925.206.464	6,53	79,87
Memur Yollukları	13.255.598.913	5,44	85,31
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	13.047.835.000	5,35	90,66
İlan Giderleri	12.469.478.097	5,11	95,77
Memur Eğitim Giderleri	5.723.562.353	2,35	98,12
Misafir Ağırlama Giderleri	2.907.204.746	1,19	99,31
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	1.028.571.274	0,42	99,73
İşçi Eğitim Giderleri	452.277.432	0,19	99,92
Telif Ter. Giderleri	191.090.000	0,08	99,99
Reklam ve Num. Giderleri	12.487.500	0,01	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	243.891.514.446	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	65.942.740.253	64,67	64,67
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	22.131.062.000	21,70	86,37
Bina ve Arazi Vergileri	7.488.693.005	7,34	93,71

Diğer Vergi Resim ve Harçları	5.191.990.000	5,09	98,80
Çevre Temizlik Vergisi	1.220.342.995	1,20	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	101.974.828.253	100,00	
2000 TKİ	ELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	49.347.359.242.923	41,87	41,87
2- İşçi Ücret ve Giderleri	46.457.943.262.210	39,41	81,28
1- İlk Madde ve Malzeme	18.752.261.715.021	15,91	97,19
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.965.335.319.608	2,52	99,71
5- Çeşitli Giderleri	243.891.514.446	0,21	99,91
6- Vergi Resim ve Harçlar	101.974.828.253	0,09	100,00
TOPLAM	117.868.765.882.461	100,00	

Şekil 4.128: ELİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ELİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 41,9 unuoluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

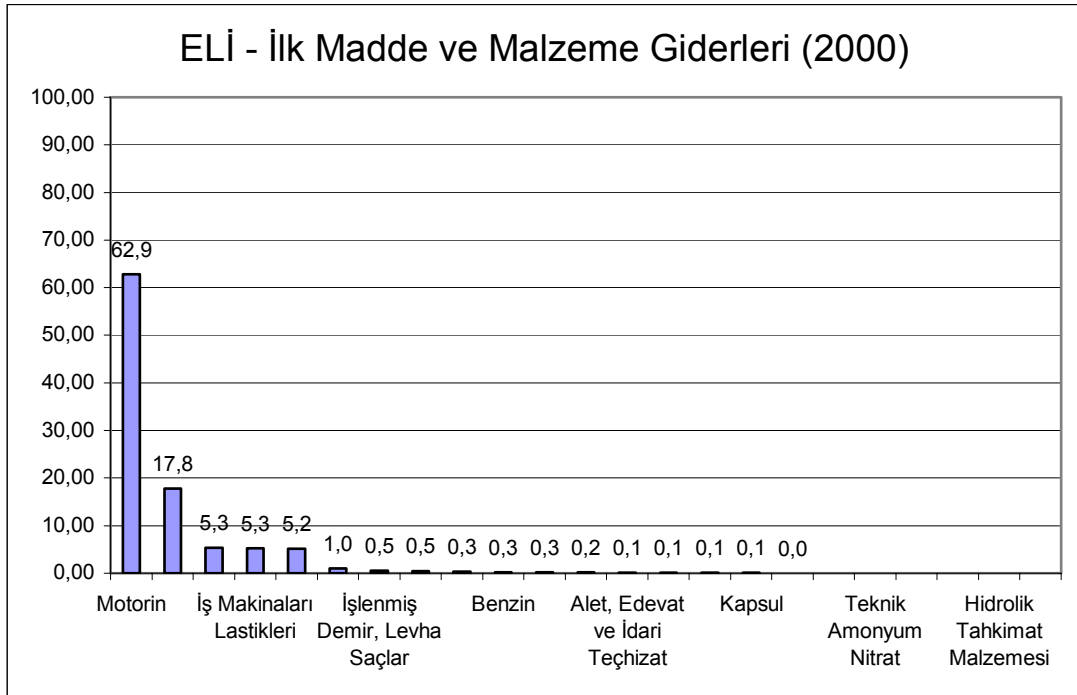

Şekil 4.129: ELİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 41,9) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” (% 62,1) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,419 \times 0,621 = 0,260$ yani % 26 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,260 \times 0,20 = 0,052$ yani % 5,2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 29,2 ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,419 \times 0,292 = 0,122$ yani % 12,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,122 \times 0,20 = 0,024$ yani % 2,4 lük bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 39,4 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 39,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 15,9) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.130 ELİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%15,9) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 62,9 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,159 \times 0,629 = 0,100$ yani % 10 unu oluşturmaktadır. Bu kaleme yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,100 \times 0,20 = 0,020$ yani % 2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 17,8 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,159 \times 0,178 = 0,028$ yani % 2,8 ini oluşturmaktadır. Bu kaleme de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,028 \times 0,20 = 0,005$ yani % 0,5 lik bir tasarrufa tekamül eder.

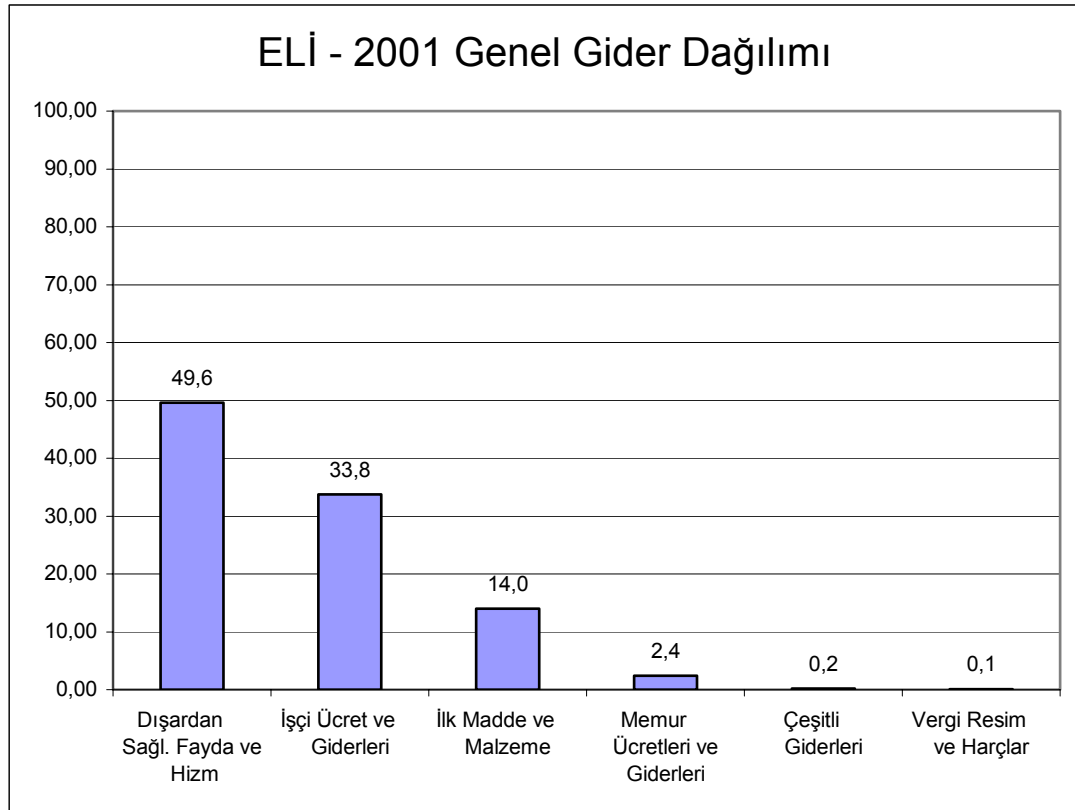
4.2.12.3 ELİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.63 2001 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri

2001 - ELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	17.396.563.060.882	70,09	70,09
Yedekler	3.359.779.226.331	13,54	83,62
Madeni Yağlar	1.454.370.062.706	5,86	89,48
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.287.204.926.417	5,19	94,67
Sair Sarf Malzemesi	664.672.122.888	2,68	97,35
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	130.978.647.583	0,53	97,88
Maden Direği	107.854.799.717	0,43	98,31
Bantlar ve Teferruatı	106.955.595.036	0,43	98,74
Sosyal İşler Malzemesi	106.767.462.223	0,43	99,17
Benzin	53.913.065.118	0,22	99,39
Çelik Halat ve Teferruatı	48.974.443.515	0,20	99,59
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	39.496.286.602	0,16	99,74
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	31.229.692.041	0,13	99,87
Kamyon ve otobüs lastikleri	29.818.870.434	0,12	99,99
Binek vs.Oto Lastikleri	1.789.610.146	0,01	100,00
Gazyağı	387.008.508	0,00	100,00
Memur Yiyecek	119.994.355	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Giyim			
Fuel-Oil			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
Kapsul			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	24.820.874.874.502	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	59.851.551.860.524		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	4.217.490.082.519		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile ilgili Müteahhit İstihkak.	62.990.511.924.327	71,71	71,71
Diğer Müteahhit İstihkakları	17.091.379.000.859	19,46	91,16
Diğer Fayda ve Hizmetler	3.306.030.664.541	3,76	94,93
Elektrik Giderleri	2.565.373.217.602	2,92	97,85

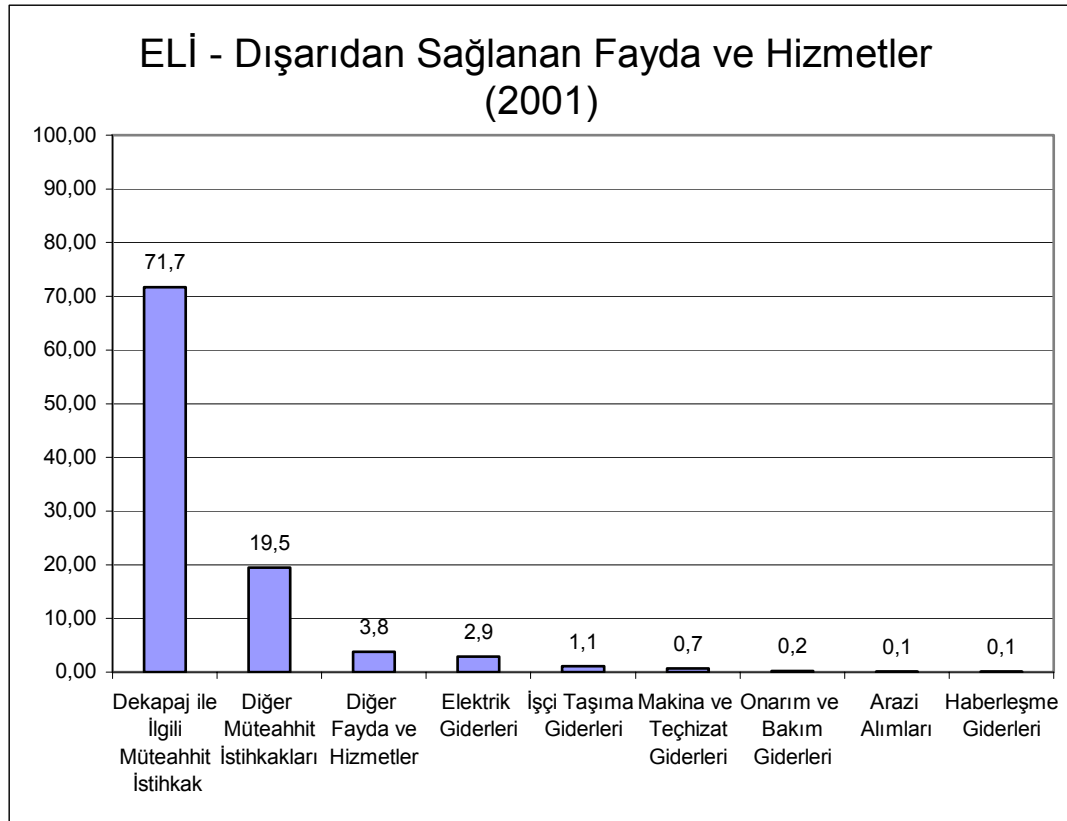
İşçi Taşıma Giderleri	961.904.606.233	1,09	98,94
Makina ve Teçhizat Giderleri	648.936.259.688	0,74	99,68
Onarım ve Bakım Giderleri	156.010.857.014	0,18	99,86
Arazi Alımları	55.923.000.000	0,06	99,92
Haberleşme Giderleri	50.034.073.390	0,06	99,98
Su Giderleri	18.744.540.194	0,02	100,00
Memur Taşıma Giderleri	594.000.000	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Ara Toplam	87.845.442.143.848	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	87.449.773.128	26,26	26,26
Beden Terbiyesi Giderleri	60.000.000.000	18,02	44,28
İşçi Yollukları	37.849.844.634	11,37	55,65
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	36.982.413.430	11,11	66,76
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	27.705.383.377	8,32	75,08
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	21.836.322.000	6,56	81,64
İlan Giderleri	16.652.349.333	5,00	86,64
Memur Yollukları	14.443.621.880	4,34	90,98
Staj Ücreti ve Giderleri	10.817.777.457	3,25	94,22
İşçi Eğitim Giderleri	8.937.594.218	2,68	96,91
Memur Eğitim Giderleri	5.324.738.784	1,60	98,51
Misafir Ağırlama Giderleri	3.382.162.184	1,02	99,52
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	1.584.804.589	0,48	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	332.966.785.014	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	91.989.148.035	66,51	66,51
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	32.719.080.000	23,66	90,16
Bina ve Arazi Vergileri	8.518.909.000	6,16	96,32
Diğer Vergi Resim ve Harçları	3.517.717.384	2,54	98,87
Çevre Temizlik Vergisi	1.554.704.000	1,12	99,99
Bel. Ver. Ve Resimler	12.492.500	0,01	100,00
<i>Ara Toplam</i>	138.312.050.919	100,00	
2001 TKİ	ELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	87.845.442.143.848	49,57	49,57
2- İşçi Ücret ve Giderleri	59.851.551.860.524	33,78	83,35
1- İlk Madde ve Malzeme	24.820.874.874.502	14,01	97,35
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	4.217.490.082.519	2,38	99,73
5- Çeşitli Giderleri	332.966.785.014	0,19	99,92
6- Vergi Resim ve Harçlar	138.312.050.919	0,08	100,00
TOPLAM	177.206.637.797.326	100,00	

Şekil 4.131 ELİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ELİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 49,6 sınırlaştıran “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

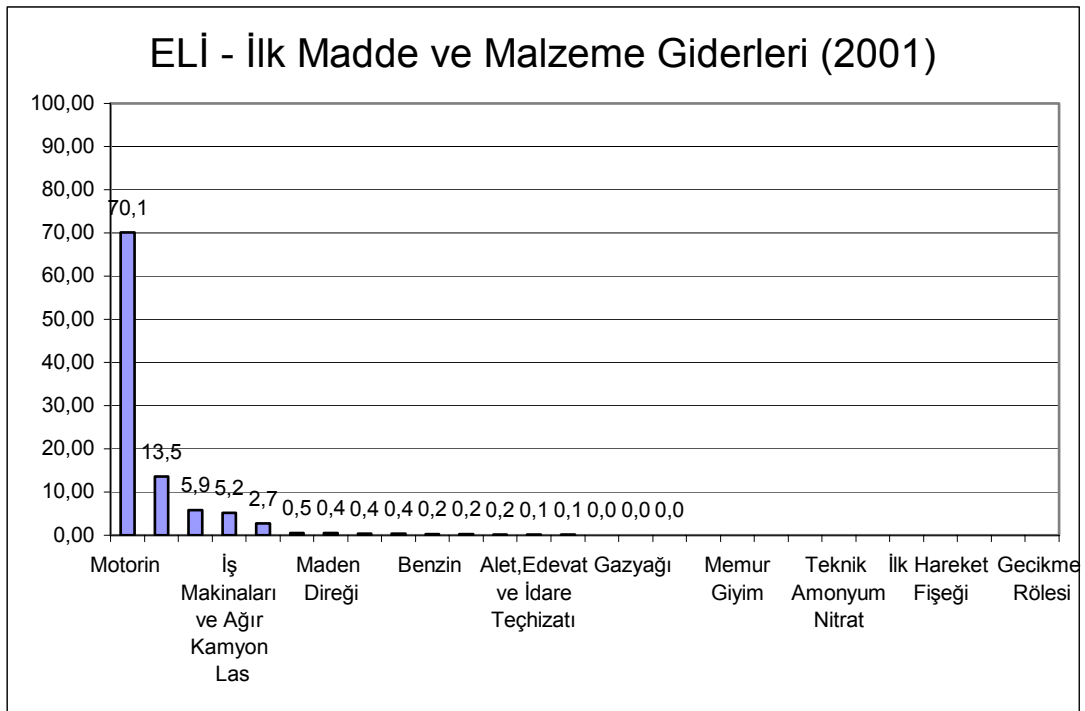

Şekil 4.132 ELİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 49,6) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Mütahhit İstihkakları” (% 71,7) dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,496 \times 0,717 = 0,355$ yani % 35,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,355 \times 0,20 = 0,071$ yani % 7,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 19,5 ile “Diğer Mütahhit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,496 \times 0,195 = 0,096$ yani % 9,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,096 \times 0,20 = 0,019$ yani % 1,9 luk bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 33,8 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 33,8)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 14) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.133 ELİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%14) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 70,1 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,140 \times 0,701 = 0,098$ yani % 9,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemden yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,098 \times 0,20 = 0,019$ yani % 1,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 13,5 ile “Yedekler” dir. Bu kalem

toplam maliyetin $0,140 \times 0,135 = 0,018$ yani % 1,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemdede % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,018 \times 0,20 = 0,003$ yani % 0,3 lük bir tasarrufa tekamül eder.

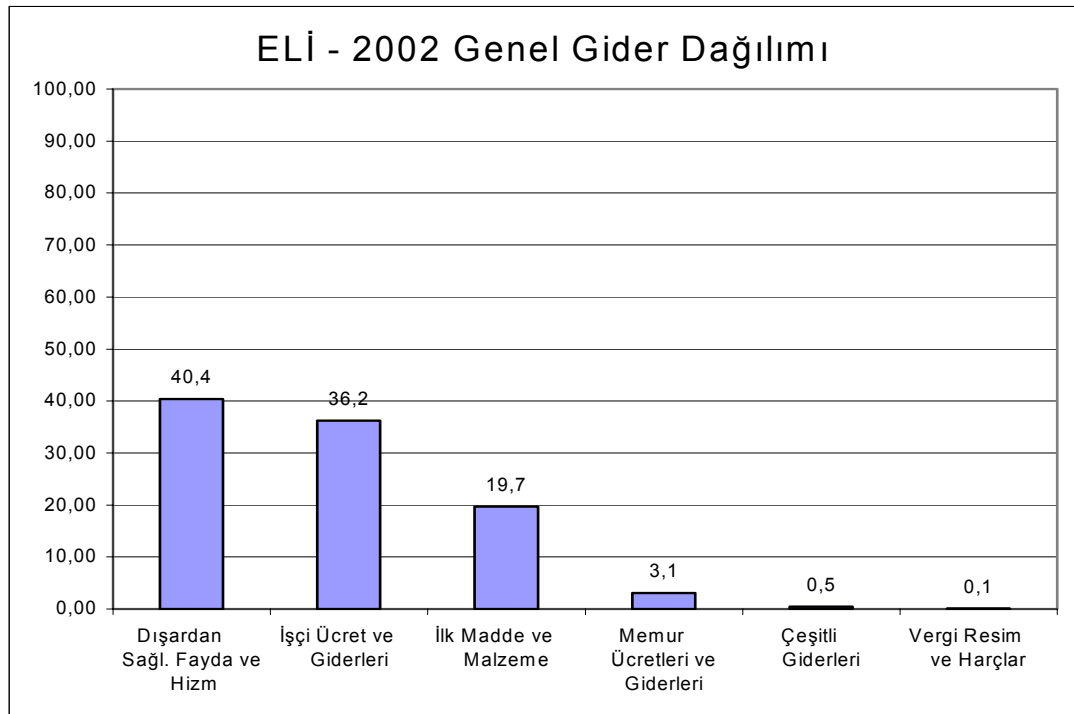
4.2.12.4 ELİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.64 2002 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri

2002 - ELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	29.829.054.905.279	69,79	69,79
Yedekler	6.602.135.810.148	15,45	85,23
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	2.172.230.671.320	5,08	90,31
Madeni Yağlar	1.539.468.444.535	3,60	93,91
Sair Sarf Malzemesi	1.443.273.547.602	3,38	97,29
Sosyal İşler Malzemesi	528.855.202.351	1,24	98,53
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	116.606.150.837	0,27	98,80
Maden Direği	86.897.794.622	0,20	99,00
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	80.792.260.204	0,19	99,19
Çelik Halat ve Teferruatı	79.639.770.422	0,19	99,38
Benzin	77.482.456.161	0,18	99,56
Kamyon ve otobüs lastikleri	62.444.524.160	0,15	99,71
Bantlar ve Teferruatı	60.138.951.920	0,14	99,85
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	53.004.911.734	0,12	99,97
Gazyağı	5.910.400.546	0,01	99,99
Binek vs.Oto Lastikleri	4.078.909.753	0,01	100,00
Dinamit	1.270.075.083	0,00	100,00
Kapsul	626.224.764	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Memur Giyim Giderleri			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	42.743.911.011.441	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	78.400.571.174.941		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.629.545.177.307		

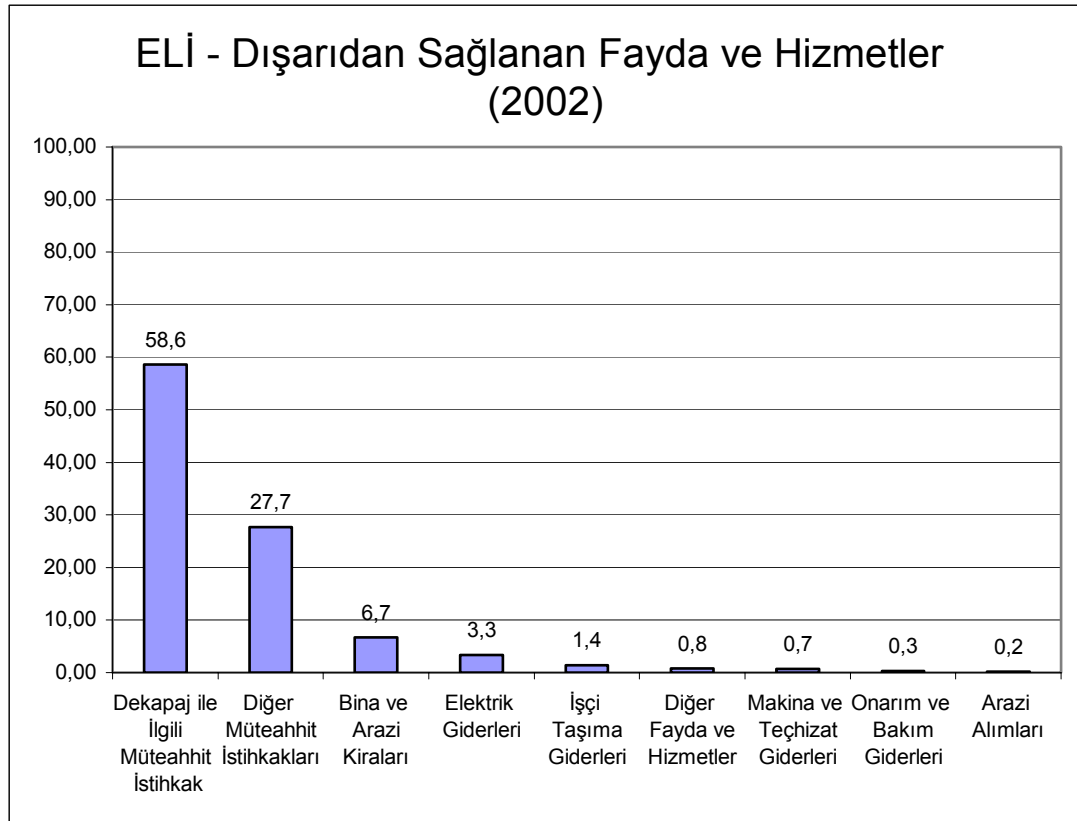
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	51.284.550.653.497	58,58	58,58
Diğer Müteahhit İstihkakları	24.273.606.096.845	27,73	86,31
Bina ve Arazi Kiraları	5.886.702.847.667	6,72	93,03
Elektrik Giderleri	2.922.464.029.319	3,34	96,37
İşçi Taşıma Giderleri	1.258.635.584.157	1,44	97,81
Diğer Fayda ve Hizmetler	702.985.951.127	0,80	98,61
Makina ve Teçhizat Giderleri	605.646.578.849	0,69	99,30
Onarım ve Bakım Giderleri	223.350.555.878	0,26	99,56
Arazi Alımları	214.665.052.932	0,25	99,80
Haberleşme Giderleri	108.800.162.978	0,12	99,93
Memur Taşıma Giderleri	31.899.000.000	0,04	99,96
Su Giderleri	29.457.990.313	0,03	100,00
Tahlil ve Tartı Giderleri	2.085.762.712	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	87.544.850.266.274	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	350.396.364.061	34,57	34,57
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	209.145.490.199	20,63	55,20
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	141.475.304.880	13,96	69,16
Memur Yollukları	78.139.127.286	7,71	76,87
Beden Terbiyesi Giderleri	70.000.000.000	6,91	83,77
İlan Giderleri	37.744.612.075	3,72	87,50
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	34.350.347.888	3,39	90,89
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	30.538.707.000	3,01	93,90
İşçi Eğitim Giderleri	20.103.655.281	1,98	95,88
Staj Ücreti ve Giderleri	18.001.167.610	1,78	97,66
Memur Eğitim Giderleri	8.957.096.999	0,88	98,54
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	6.084.754.737	0,60	99,14
Misafir Ağırlama Giderleri	5.812.027.157	0,57	99,72
Tören ve Donanım Giderleri	1.496.375.250	0,15	99,86
Diğer Çeşitli Giderler	1.038.231.398	0,10	99,97
İşçi Kamp Yol parası	339.951.500	0,03	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			

Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	1.013.623.213.321	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Damga Vergisi	179.476.543.310	69,05	69,05
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	49.941.580.000	19,21	88,27
Bina ve Arazi Vergileri	22.786.549.000	8,77	97,03
Diğer Vergi Resim ve Harçları	5.812.167.000	2,24	99,27
Çevre Temizlik Vergisi	1.884.459.000	0,73	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler	12.492.500	0,00	100,00
Ara Toplam	259.913.790.810	100,00	
2002 TKİ	ELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	87.544.850.266.274	40,42	40,42
2- İşçi Ücret ve Giderleri	78.400.571.174.941	36,20	76,62
1- İlk Madde ve Malzeme	42.743.911.011.441	19,73	96,35
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.629.545.177.307	3,06	99,41
5- Çeşitli Giderleri	1.013.623.213.321	0,47	99,88
6- Vergi Resim ve Harçlar	259.913.790.810	0,12	100,00
TOPLAM	216.592.414.634.094	100,00	

Şekil 4.134 ELİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ELİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 40,4 sınırlaştırılan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

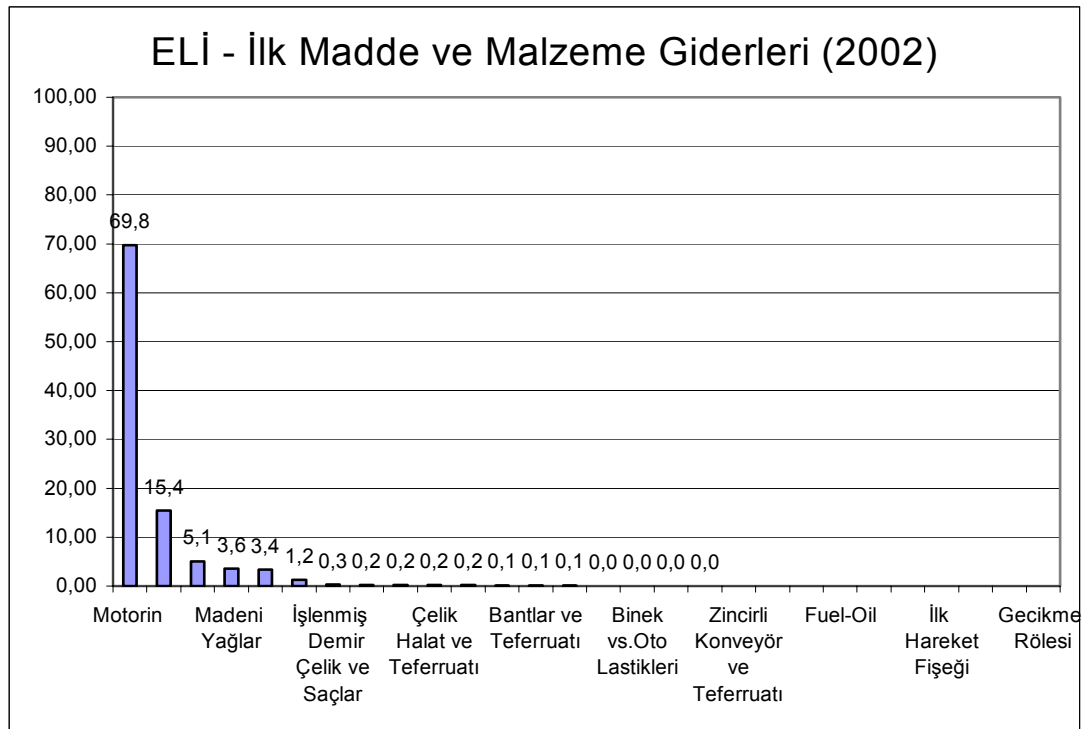

Şekil 4.135: ELİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 40,4) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Mütcaahhit İstihkakları” (% 58,6) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,404 \times 0,586 = 0,236$ yani % 23,6 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,236 \times 0,20 = 0,047$ yani % 4,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 27,7 ile “Diğer Mütcaahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,404 \times 0,277 = 0,111$ yani % 11,1 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,111 \times 0,20 = 0,022$ yani % 2,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 36,2 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 36,2)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 19,7) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.136: ELİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%19,7) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 69,8 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,197 \times 0,698 = 0,137$ yani % 13,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,137 \times 0,20 = 0,027$ yani % 2,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 15,4 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam

maliyetin $0,197 \times 0,154 = 0,030$ yani % 3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemdede % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,030 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

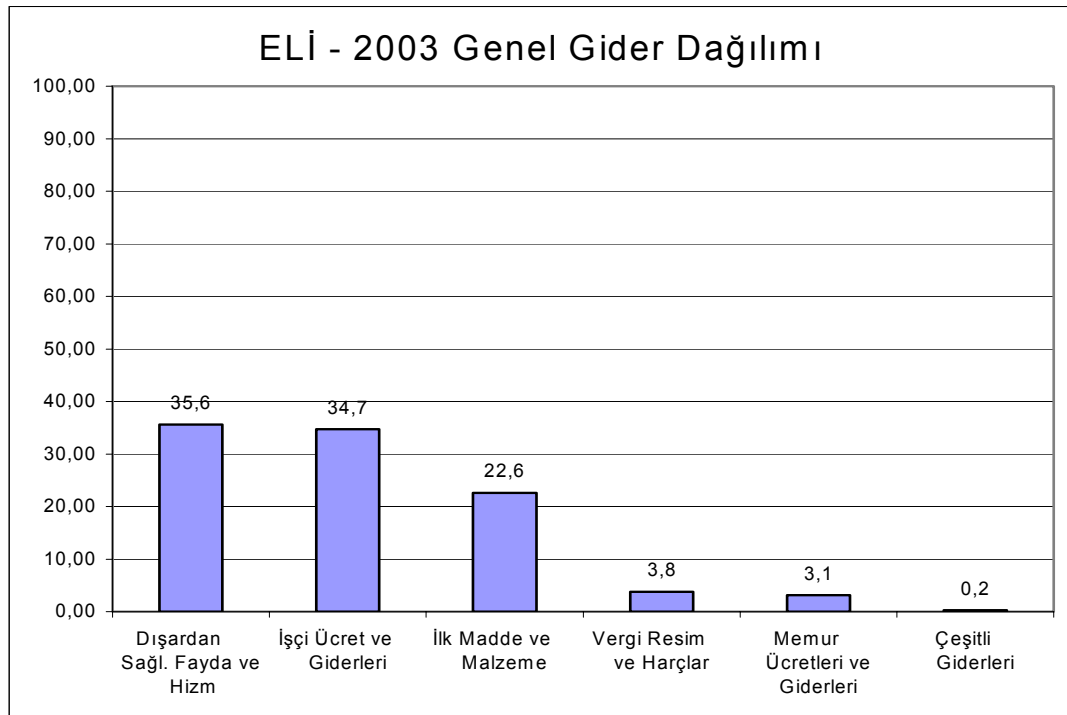
4.2.12.5 ELİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri

Tablo 4.65 2003 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri

2003 - ELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	38.665.669.742.978	64,27	64,27
Yedekler	12.032.930.278.810	20,00	84,27
Sair Sarf Malzemesi	3.552.445.408.662	5,90	90,18
Madeni Yağlar	2.014.257.531.323	3,35	93,53
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	1.965.588.793.672	3,27	96,79
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	565.255.561.868	0,94	97,73
Sosyal İşler Malzemesi	426.180.701.864	0,71	98,44
Bantlar ve Teferruatı	202.764.434.272	0,34	98,78
Kamyon ve otobüs lastikleri	147.916.690.353	0,25	99,02
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	132.000.877.349	0,22	99,24
Maden Direği	128.041.548.831	0,21	99,46
Benzin	109.750.867.686	0,18	99,64
Çelik Halat ve Teferruatı	94.553.297.179	0,16	99,80
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	86.337.135.545	0,14	99,94
Memur Giyim Giderleri	31.603.350.944	0,05	99,99
Binek vs.Oto Lastikleri	4.292.874.701	0,01	100,00
Gazyağı	1.069.185.078	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Emilsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
Ara Toplam	60.160.658.281.115	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	92.246.177.792.466		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	8.328.822.230.426		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			

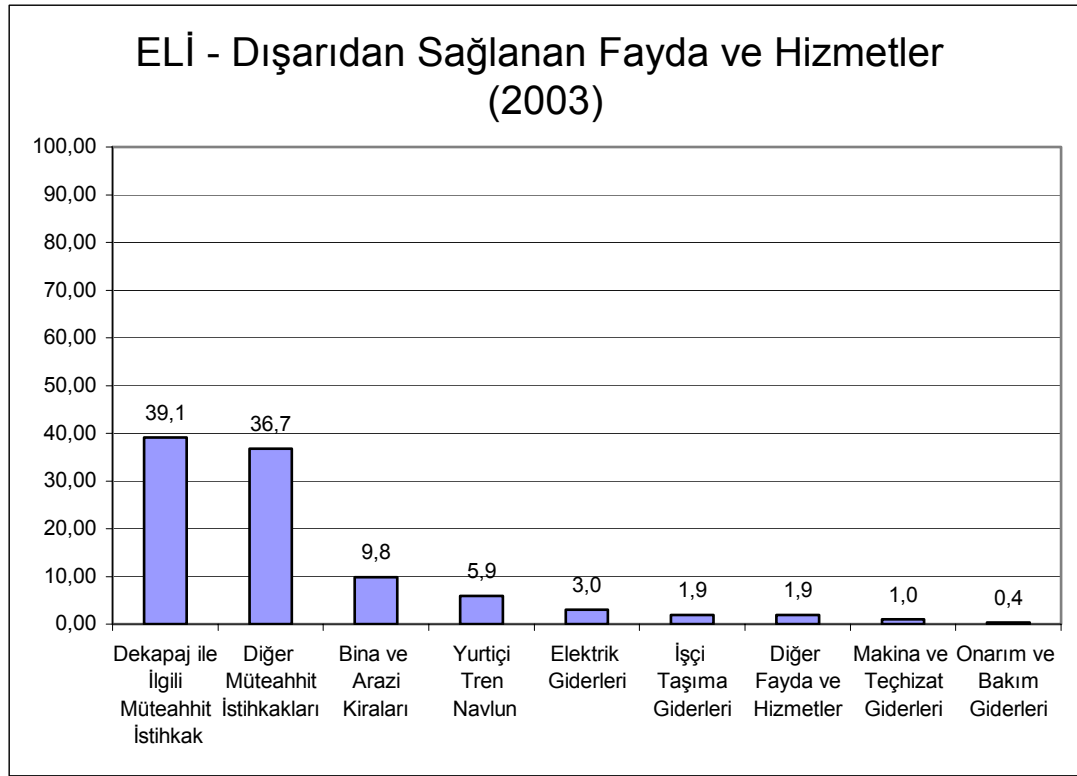
Dekapaj ile İlgili Mütcaahhit İstihkak.	37.001.071.521.504	39,09	39,09
Diğer Mütcaahhit İstihkakları	34.753.342.885.685	36,72	75,81
Bina ve Arazi Kiraları	9.296.894.690.875	9,82	85,63
Yurtiçi Tren Navlun.	5.591.677.919.476	5,91	91,54
Elektrik Giderleri	2.821.442.920.588	2,98	94,52
İşçi Taşıma Giderleri	1.754.605.220.159	1,85	96,38
Diğer Fayda ve Hizmetler	1.753.797.443.845	1,85	98,23
Makina ve Teçhizat Giderleri	934.886.032.872	0,99	99,22
Onarım ve Bakım Giderleri	352.584.553.596	0,37	99,59
Arazi Alımları	181.987.066.190	0,19	99,78
Haberleşme Giderleri	132.782.665.601	0,14	99,92
Memur Taşıma Giderleri	47.787.569.324	0,05	99,97
Su Giderleri	26.952.710.872	0,03	100,00
Tahlil ve Tartı Giderleri	240.000.000	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Ara Toplam	94.650.053.200.587	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	174.507.107.820	28,06	28,06
Memur Yollukları	108.841.423.284	17,50	45,57
İşçi Yollukları	50.668.657.573	8,15	53,71
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	45.327.410.094	7,29	61,00
İlan Giderleri	42.274.427.400	6,80	67,80
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	41.358.167.000	6,65	74,45
Staj Ücreti ve Giderleri	30.549.861.065	4,91	79,36
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	29.678.786.093	4,77	84,14
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	26.519.000.000	4,26	88,40
Beden Terbiyesi Giderleri	19.000.000.000	3,06	91,46
Misafir Ağırılama Giderleri	18.352.160.996	2,95	94,41
İşçi Eğitim Giderleri	16.539.825.412	2,66	97,07
Memur Eğitim Giderleri	15.131.058.277	2,43	99,50
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	1.977.237.779	0,32	99,82
Tören ve Donanım Giderleri	680.000.000	0,11	99,93
İşçi Kamp Yol parası	446.472.600	0,07	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			

Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	621.851.595.393	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	9.783.999.911.607	97,84	97,84
Damga Vergisi	82.828.910.898	0,83	98,66
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	71.345.680.000	0,71	99,38
Bina ve Arazi Vergileri	59.768.500.000	0,60	99,97
Çevre Temizlik Vergisi	2.545.970.000	0,03	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler	12.512.500	0,00	100,00
Ara Toplam	10.000.501.485.005	100,00	
2003 TKİ	ELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	94.650.053.200.587	35,58	35,58
2- İşçi Ücret ve Giderleri	92.246.177.792.466	34,68	70,26
1- İlk Madde ve Malzeme	60.160.658.281.115	22,62	92,88
6- Vergi Resim ve Harçlar	10.000.501.485.005	3,76	96,64
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	8.328.822.230.426	3,13	99,77
5- Çeşitli Giderleri	621.851.595.393	0,23	100,00
TOPLAM	266.008.064.584.992	100,00	

Şekil 4.137 ELİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ELİ işletmesinde 2003 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 35,6 sınırlaştırılan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

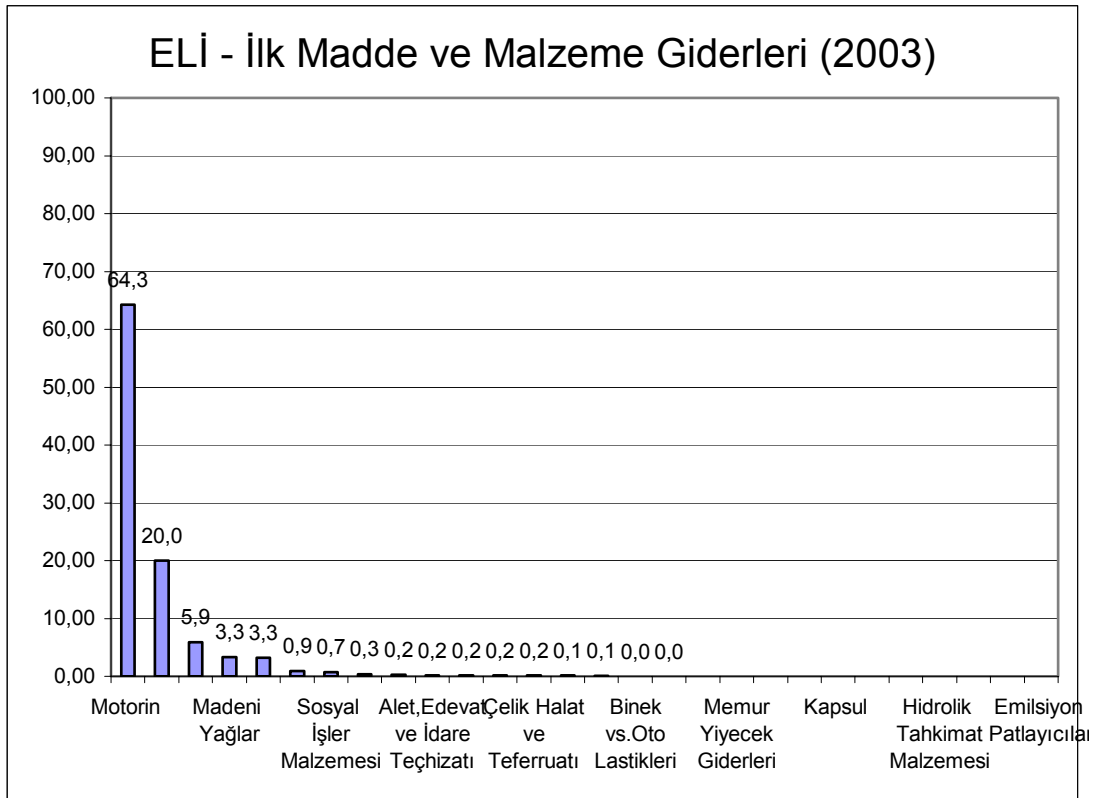
Şekil 4.138 ELİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 35,6) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” (% 39,1) dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,356 \times 0,391 = 0,139$ yani % 13,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,139 \times 0,20 = 0,027$ yani % 2,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 36,7 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,356 \times 0,367 = 0,130$ yani % 13 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,130 \times 0,20 = 0,026$ yani % 2,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 34,7 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler

“Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 34,7)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 22,6) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.139 ELİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%22,6) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 64,3 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,226 \times 0,643 = 0,145$ yani % 14,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,145 \times 0,20 = 0,029$ yani % 2,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 20 ile “Yedekler” dir. Bu kalem

toplam maliyetin $0,226 \times 0,200 = 0,045$ yani % 4,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemdede % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,045 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa tekamül eder.

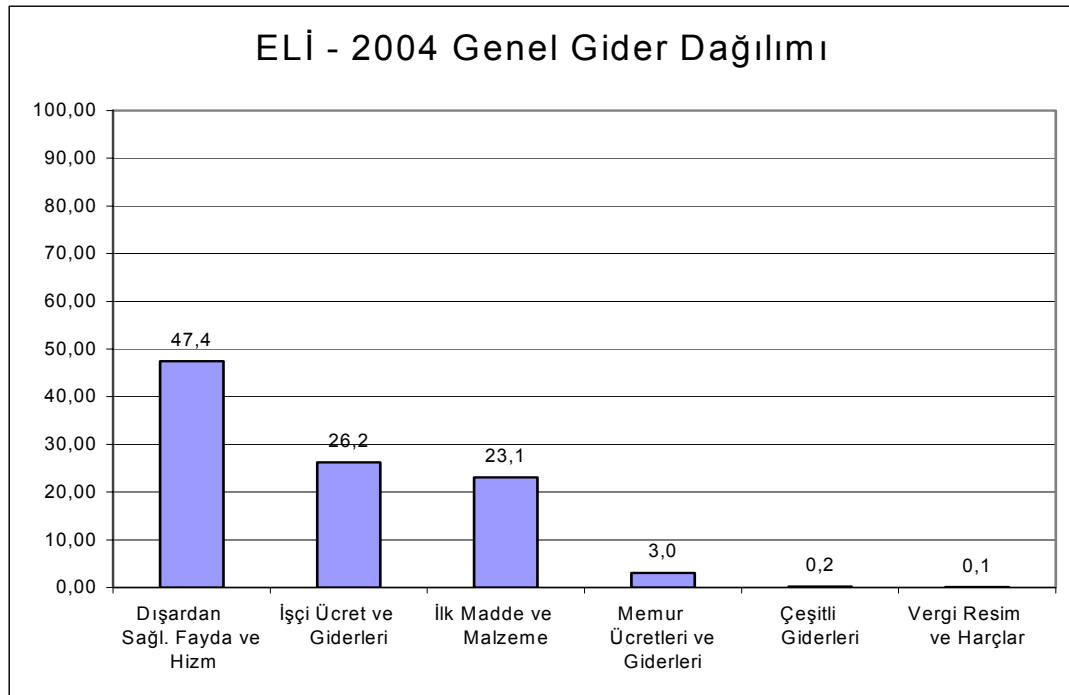
4.2.12.6 ELİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri

Tablo 4.66 2004 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri

2004 - ELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	39.208.822.694.554	55,27	55,27
Yedekler	16.370.285.328.859	23,08	78,34
Sair Sarf Malzemesi	7.966.525.162.423	11,23	89,57
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	2.886.981.083.568	4,07	93,64
Madeni Yağlar	2.020.048.132.419	2,85	96,49
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	769.585.923.802	1,08	97,58
Sosyal İşler Malzemesi	642.037.861.391	0,91	98,48
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	160.101.438.665	0,23	98,71
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	158.410.530.510	0,22	98,93
Kapsul	102.612.393.054	0,14	99,07
Kamyon ve otobüs lastikleri	90.083.466.106	0,13	99,20
Maden Direği	88.714.590.736	0,13	99,33
Dinamit	86.823.537.741	0,12	99,45
Çelik Halat ve Teferruatı	82.175.999.059	0,12	99,56
ANFO	68.310.609.122	0,10	99,66
Benzin	65.931.337.167	0,09	99,75
Demir Tahkimat Malzemesi	62.985.333.910	0,09	99,84
Memur Giyim Giderleri	50.209.773.581	0,07	99,91
Bantlar ve Teferruatı	33.191.670.493	0,05	99,96
Emilsiyon Patlayıcılar	9.951.549.508	0,01	99,97
Sıvılaştırılmış petrol gazı	9.721.139.811	0,01	99,99
Binek vs.Oto Lastikleri	7.494.368.426	0,01	100,00
Gazyağı	720.723.055	0,00	100,00
Fuel-Oil	148.135.548	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Özel Müstehzarlar			
Memur Yiyecek Giderleri			
Teknik Amonyum Nitrat			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	70.941.872.783.508	100,00	

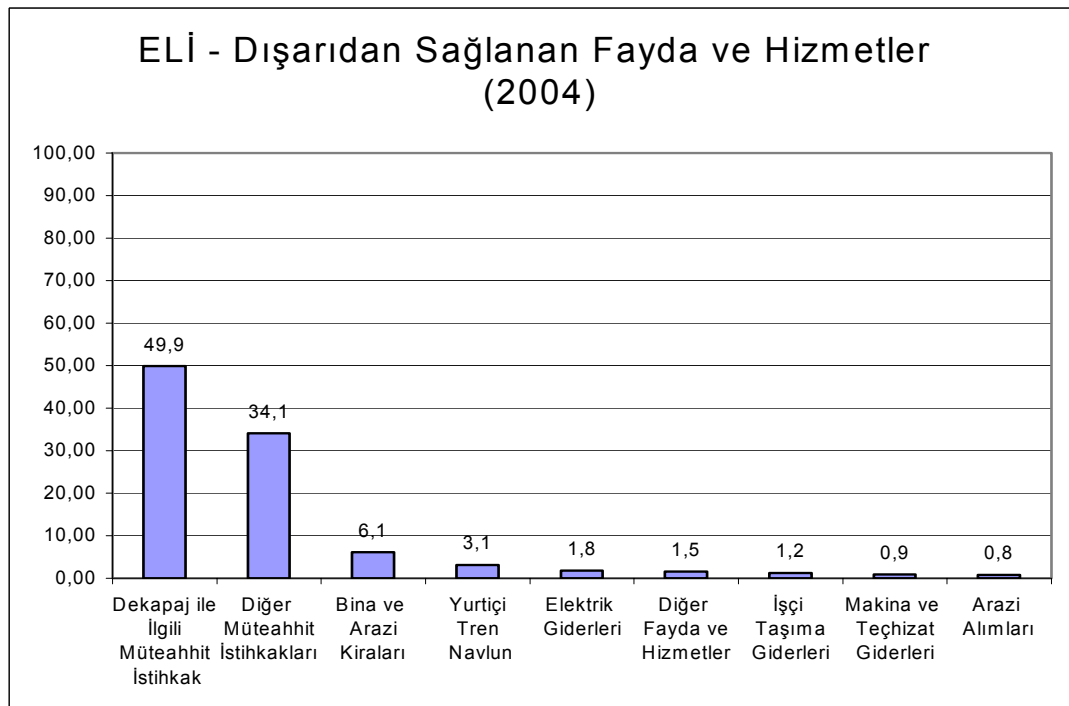
2- İşçi Ücret ve Giderleri	80.408.532.751.982		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	9.309.367.018.766		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	72.661.127.729.584	49,92	49,92
Diğer Müteahhit İstihkakları	49.594.083.024.584	34,07	83,99
Bina ve Arazi Kiraları	8.884.480.678.903	6,10	90,10
Yurtiçi Tren Navlun.	4.455.558.728.729	3,06	93,16
Elektrik Giderleri	2.549.799.914.909	1,75	94,91
Diğer Fayda ve Hizmetler	2.253.303.879.112	1,55	96,46
İşçi Taşıma Giderleri	1.742.830.858.925	1,20	97,65
Makina ve Teçhizat Giderleri	1.343.019.588.751	0,92	98,58
Arazi Alımları	1.177.076.725.284	0,81	99,38
Onarım ve Bakım Giderleri	292.224.132.003	0,20	99,59
Haberleşme Giderleri	196.129.966.267	0,13	99,72
Memur Taşıma Giderleri	166.990.680.000	0,11	99,83
Isıtma Giderleri	132.924.256.065	0,09	99,93
Su Giderleri	106.230.705.515	0,07	100,00
Tahlil ve Tartı Giderleri	1.025.000.000	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
<i>Ara Toplam</i>	145.556.805.868.631	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	166.053.791.040	28,44	28,44
Memur Yollukları	116.160.477.570	19,90	48,34
İlan Giderleri	76.453.564.278	13,09	61,43
İşçi Yollukları	52.078.524.245	8,92	70,35
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	44.820.699.285	7,68	78,03
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	37.525.797.694	6,43	84,45
Misafir Ağırlama Giderleri	34.666.808.456	5,94	90,39
Beden Terbiyesi Giderleri	20.000.000.000	3,43	93,82
İşçi Eğitim Giderleri	11.175.580.155	1,91	95,73
Memur Eğitim Giderleri	9.977.668.933	1,71	97,44
Diğer Çeşitli Giderler	6.241.597.526	1,07	98,51
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	4.187.972.562	0,72	99,23
Tören ve Donanım Giderleri	1.813.235.742	0,31	99,54
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	1.260.000.000	0,22	99,75
Staj Ücreti ve Giderleri	663.140.000	0,11	99,87
İşçi Kamp Yol parası	521.466.000	0,09	99,96
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	260.000.000	0,04	100,00
Yurt Dışı Yolluk Giderleri			
Umumi Hayata Müessir afet payı			
T.S.E. Aidatı			
Sivil Savunma Giderleri			
Sivil Savunma Fonu			

Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			
KOSGEP Aidatı			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	583.860.323.486	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	63.255.450.000	37,64	37,64
Bina ve Arazi Vergileri	44.135.035.440	26,27	63,91
Damga Vergisi	40.497.078.518	24,10	88,01
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	16.997.224.853	10,12	98,13
Çevre Temizlik Vergisi	3.033.300.000	1,81	99,93
Belediye Vergi ve Resimler	114.745.180	0,07	100,00
<i>Ara Toplam</i>	168.032.833.991	100,00	
2004 TKİ	ELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	145.556.805.868.631	47,42	47,42
2- İşçi Ücret ve Giderleri	80.408.532.751.982	26,19	73,61
1- İlk Madde ve Malzeme	70.941.872.783.508	23,11	96,72
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	9.309.367.018.766	3,03	99,76
5- Çeşitli Giderleri	583.860.323.486	0,19	99,95
6- Vergi Resim ve Harçlar	168.032.833.991	0,05	100,00
TOPLAM	306.968.471.580.364	100,00	

Şekil 4.140 ELİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ELİ işletmesinde 2004 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 47,4 sınırlı oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.141 ELİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 47,4) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” (% 49,9) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,474 \times 0,499 = 0,236$ yani % 23,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,236 \times 0,20 = 0,047$ yani % 4,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 34,1 ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,474 \times 0,341 = 0,161$ yani % 16,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,161 \times 0,20 = 0,032$ yani % 3,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

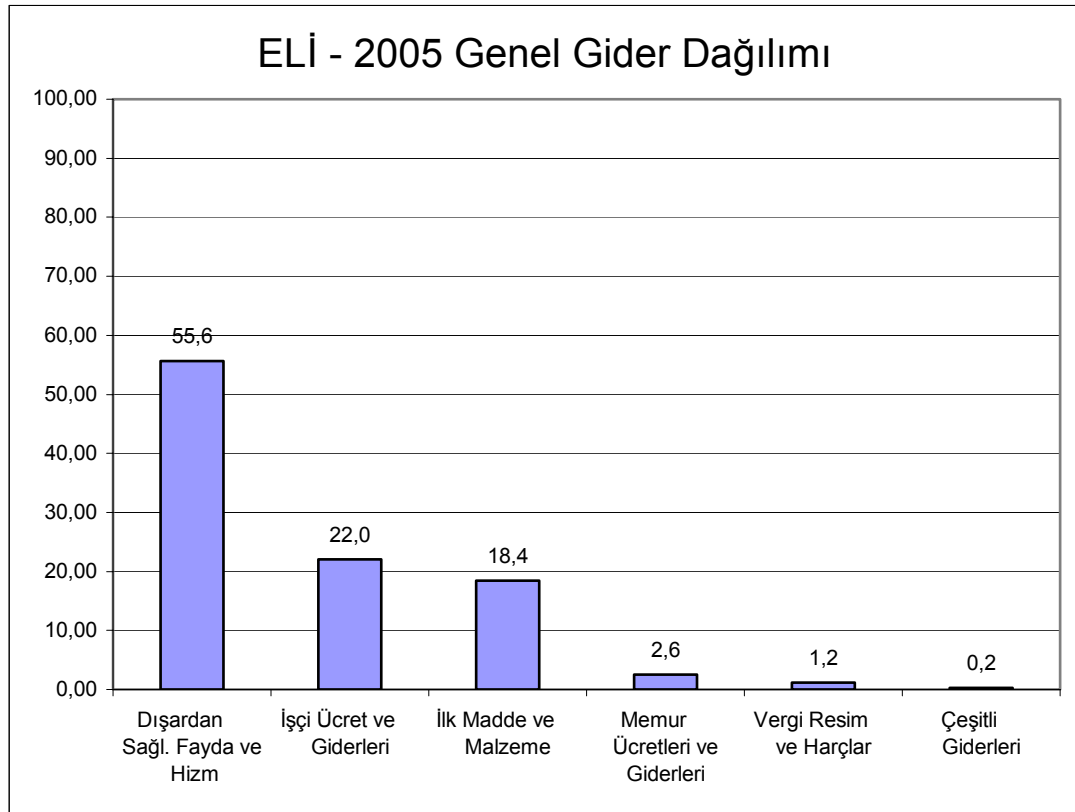
Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 26,2 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 26,2)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 23,1) ile ilgilenmek gerekir.

İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	2.296.624	2,38	97,36
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	567.109	0,59	97,94
Sosyal İşler Malzemesi	521.868	0,54	98,48
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	230.641	0,24	98,72
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	186.806	0,19	98,92
ANFO	167.147	0,17	99,09
Maden Direği	148.640	0,15	99,24
Çelik Halat ve Teferruatı	135.361	0,14	99,38
Kapsul	132.343	0,14	99,52
Kamyon ve otobüs lastikleri	114.652	0,12	99,64
Dinamit	95.941	0,10	99,74
Benzin	83.084	0,09	99,82
Bantlar ve Teferruatı	54.757	0,06	99,88
Memur Giyim Giderleri	32.803	0,03	99,92
Emilsiyon Patlayıcılar	26.345	0,03	99,94
Sıvılaştırılmış Petrol Gazı	15.376	0,02	99,96
Hasır Çelik	14.850	0,02	99,97
Fuel-Oil	13.575	0,01	99,99
Binek vs.Oto Lastikleri	8.784	0,01	100,00
Gazyağı	3.146	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Özel Müstehzarlar			
Memur Yiyecek Giderleri			
Teknik Amonyum Nitrat			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Gecikme Rölesi			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	96.633.058	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	115.669.820		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	13.452.315		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	192.640.280	65,90	65,90
Diğer Müteahhit İstihkakları	64.496.108	22,06	87,97
Bina ve Arazi Kiraları	13.991.127	4,79	92,75
Yurtiçi Tren Navlun.	4.521.883	1,55	94,30
Diğer Fayda ve Hizmetler	3.810.408	1,30	95,60
Elektrik Giderleri	3.298.160	1,13	96,73
Makina ve Teçhizat Giderleri	2.997.687	1,03	97,76
Arazi Alımları	2.660.742	0,91	98,67
İşçi Taşıma Giderleri	1.987.542	0,68	99,35
Onarım ve Bakım Giderleri	667.421	0,23	99,58
Isıtma Giderleri	578.412	0,20	99,78
Memur Taşıma Giderleri	264.066	0,09	99,87
Haberleşme Giderleri	253.637	0,09	99,95
Su Giderleri	138.052	0,05	100,00
Tahlil ve Tartı Giderleri	1.283	0,00	100,00

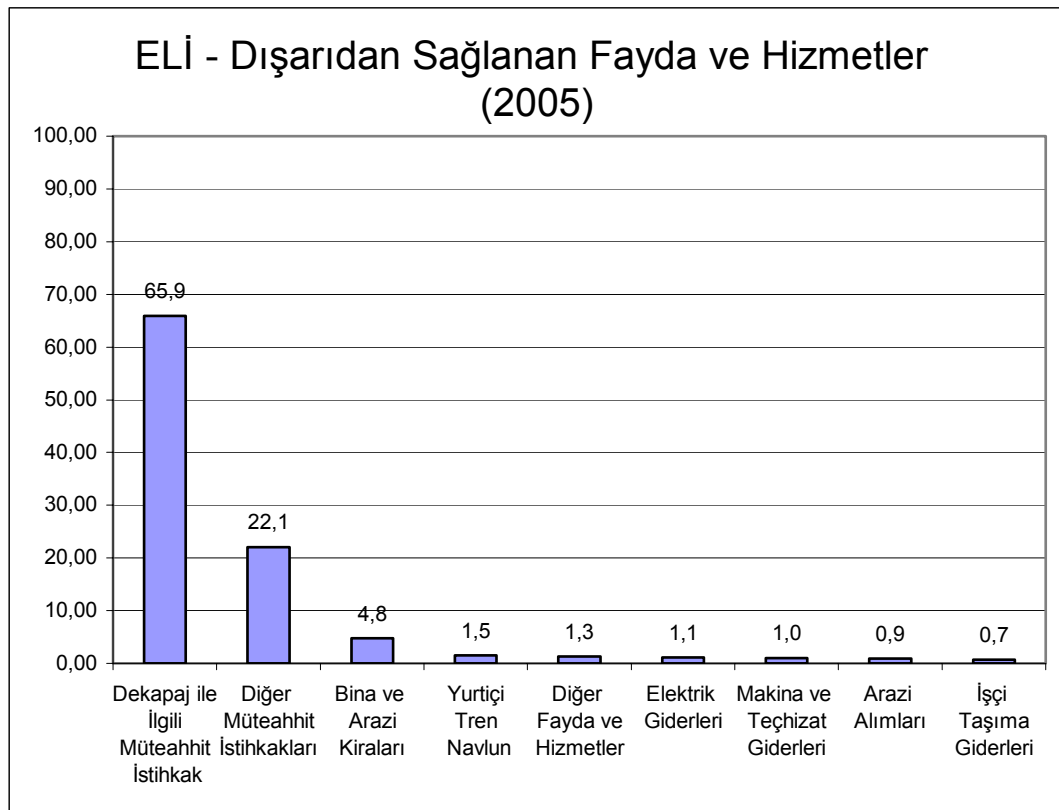
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Ara Toplam	292.306.809	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Umumi Hayata Müessir Afet Payı	307.018	25,06	25,06
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	289.589	23,64	48,71
İlan Giderleri	102.450	8,36	57,07
İşçi Yollukları	99.925	8,16	65,23
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	87.325	7,13	72,36
Memur Yollukları	86.460	7,06	79,42
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	54.803	4,47	83,89
Misafir Ağırlama Giderleri	48.312	3,94	87,83
İşçi Eğitim Giderleri	31.890	2,60	90,44
Memur Eğitim Giderleri	29.562	2,41	92,85
KOSGEP Aidatı	25.861	2,11	94,96
Beden Terbiyesi Giderleri	23.000	1,88	96,84
Diğer Çeşitli Giderler	11.639	0,95	97,79
Sivil Savunma Fonu	8.499	0,69	98,48
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	7.176	0,59	99,07
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	5.855	0,48	99,55
Staj Ücreti ve Giderleri	3.164	0,26	99,81
T.S.E. Aidatı	1.700	0,14	99,95
İşçi Kamp Yol parası	566	0,05	99,99
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	100	0,01	100,00
Yurt Dışı Yolluk Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	1.224.895	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	5.814.968	91,45	91,45
Damga Vergisi	327.505	5,15	96,60
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	152.450	2,40	98,99

Bina ve Arazi Vergileri	58.771	0,92	99,92
Çevre Temizlik Vergisi	3.490	0,05	99,97
Belediye Vergi ve Resimler	1.775	0,03	100,00
<i>Ara Toplam</i>	6.358.958	100,00	
2005 TKİ	ELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	292.306.809	55,61	55,61
2- İşçi Ücret ve Giderleri	115.669.820	22,01	77,61
1- İlk Madde ve Malzeme	96.633.058	18,38	96,00
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	13.452.315	2,56	98,56
6- Vergi Resim ve Harçlar	6.358.958	1,21	99,77
5- Çeşitli Giderleri	1.224.895	0,23	100,00
TOPLAM	525.645.856	100,00	

Şekil 4.143 ELİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

ELİ işletmesinde 2005 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 55,6 sınırlaştırılan “Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.144 ELİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 55,6) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” (% 65,9) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,556 \times 0,659 = 0,366$ yani % 36,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,366 \times 0,20 = 0,073$ yani % 7,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 22,1 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,556 \times 0,221 = 0,122$ yani % 12,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,122 \times 0,20 = 0,024$ yani % 2,4 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 22 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki

4.2.13 Göynük Linyitleri İşletmesi Başmühendisliği (GÖLİ)

Merkezi : Göynük-BOLU Tel : (0 374) 454 40 36 Faks : (0 374) 454 40 38

Madenlerin devletleştirilmesiyle 1979 yılında Bolu Linyitleri İşletmesi Müessesesi'ne bağlı kurulmuştur. 1982 yılından itibaren Orta Anadolu Linyitleri İşletmesi Müessesesi'ne bağlanmış, daha sonra Yönetim Kurulu'nun 14.01.1997 tarih ve 3549/18 sayılı kararıyla başmühendislik olarak doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanan bu işletmemizin merkezi Göynük'de olup, Bolu'ya 30 km mesafededir.

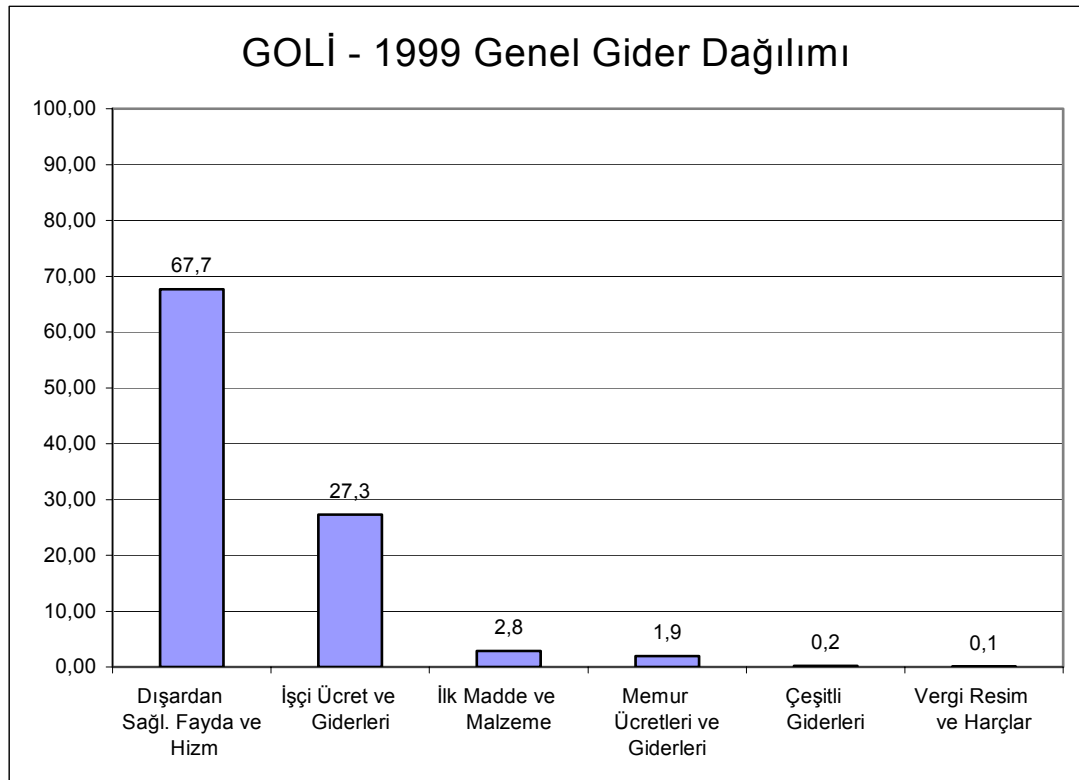
4.2.13.1 GÖLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.68 1999 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - GÖLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yedekler	23.093.621.629	28,41	28,41
Sosyal İşler Malzemesi	18.059.796.689	22,22	50,63
Motorin	17.784.666.152	21,88	72,51
Sair Sarf malzemesi	7.971.019.756	9,81	82,31
Benzin	5.310.135.839	6,53	88,85
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	3.557.577.993	4,38	93,22
Yağlar	2.256.105.908	2,78	96,00
İş Makinaları Lastikleri	1.942.215.629	2,39	98,39
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	891.944.327	1,10	99,49
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	251.166.878	0,31	99,80
Diğer Lastikler	166.362.609	0,20	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fİtil			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Çelik Halatlar			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	81.284.613.409	100,00	

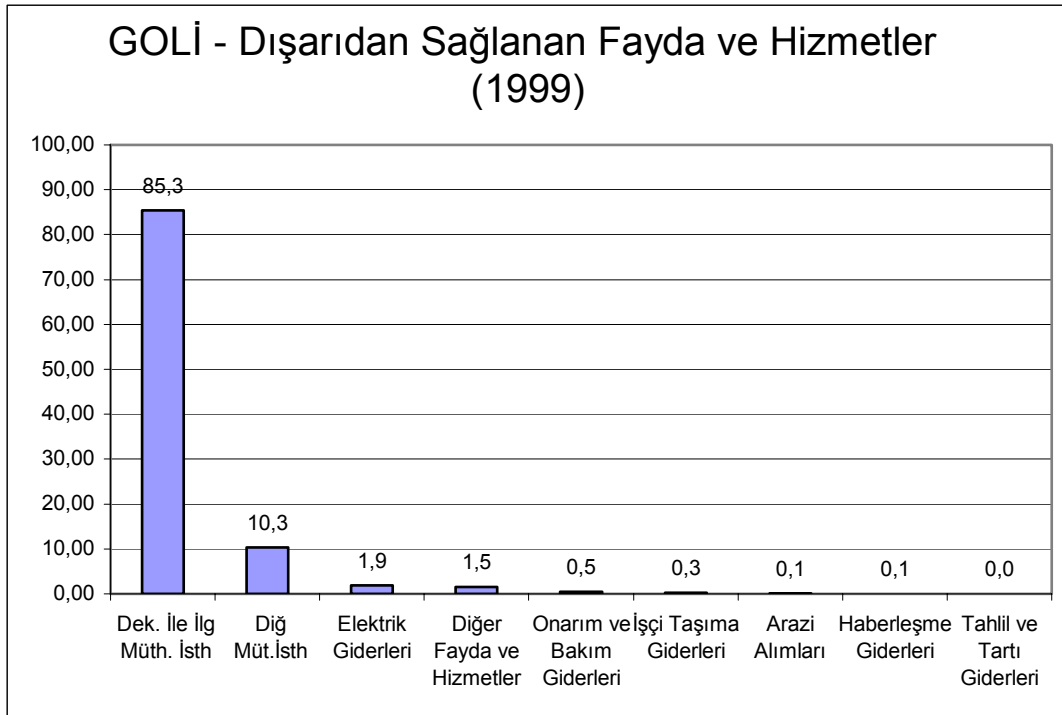
2- İşçi Ücret ve Giderleri	779.811.058.000		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	55.225.620.570		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	1.648.392.392.608	85,35	85,35
Diğ. Müt.İsth.	198.598.544.828	10,28	95,63
Elektrik Giderleri	37.060.180.820	1,92	97,55
Diğer Fayda ve Hizmetler	29.522.150.601	1,53	99,08
Onarım ve Bakım Giderleri	9.850.484.024	0,51	99,59
İşçi Taşıma Giderleri	4.920.003.182	0,25	99,84
Arazi Alımları	1.997.762.010	0,10	99,95
Haberleşme Giderleri	1.022.292.000	0,05	100,00
Tahlil ve Tartı Giderleri	12.000.000	0,00	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Su Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	1.931.375.810.073	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	2.356.456.000	46,13	46,13
İlan Giderleri	945.172.008	18,50	64,63
Misafir Ağırlama Giderleri	493.839.106	9,67	74,30
Dış. Yap. Sig. Giderleri	439.780.075	8,61	82,91
Memur Yollukları	382.956.000	7,50	90,40
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	253.461.000	4,96	95,36
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	146.034.992	2,86	98,22
Mah. Tah.Not Giderleri	75.854.803	1,48	99,71
Diğer Çeşitli Giderler	15.000.000	0,29	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Diderleri			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
İşçi Eğitim Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			

Film Tiy. Kons. Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
Ara Toplam	5.108.553.984	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	804.972.565	52,59	52,59
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	695.295.000	45,43	98,02
Damga Vergisi	30.366.000	1,98	100,00
Çevre Temizlik Vergisi			
Bina ve Arazi Vergileri			
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	1.530.633.565	100,00	
1999 TKİ	GOLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	1.931.375.810.073	67,66	67,66
2- İşçi Ücret ve Giderleri	779.811.058.000	27,32	94,98
1- İlk Madde ve Malzeme	81.284.613.409	2,85	97,83
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	55.225.620.570	1,93	99,77
5- Çeşitli Giderleri	5.108.553.984	0,18	99,95
6- Vergi Resim ve Harçlar	1.530.633.565	0,05	100,00
TOPLAM	2.854.336.289.601	100,00	

Şekil 4.146 GÖLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GÖLİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 67,7 sini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.147 GOLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 67,7) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” (% 85,3) dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,677 \times 0,853 = 0,577$ yani % 57,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,577 \times 0,20 = 0,115$ yani % 11,5 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 10,3 ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,677 \times 0,103 = 0,069$ yani % 6,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,069 \times 0,20 = 0,014$ yani % 1,4 lük bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 27,3 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve

Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 27,3)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 2,3) ile ilgilenilebilir. Fakat bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi çok az olduğu için pareto analizi yapılsa bile çokta önemli olmayan tasarruflar meydana çıkacaktır.

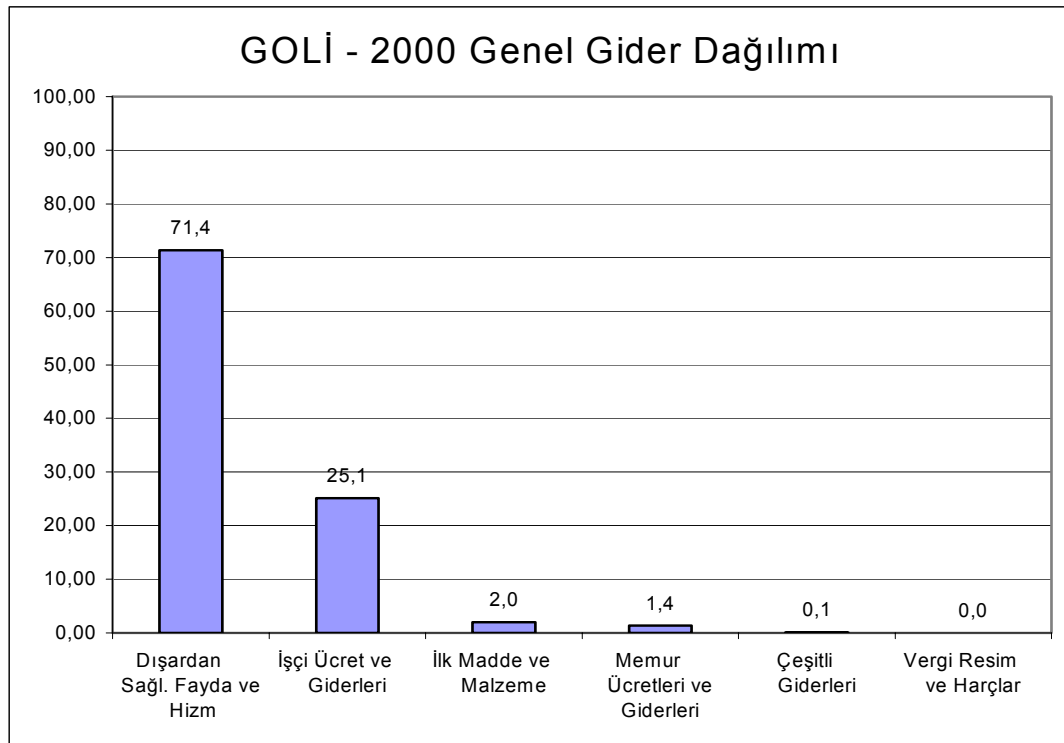
4.2.13.2 GÖLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.69 2000 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - GÖLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Yedekler	33.681.412.765	30,12	30,12
Motorin	31.997.986.332	28,62	58,74
Sosyal İşler Malzemesi	22.218.270.918	19,87	78,61
Sair Sarf malzemesi	9.132.856.935	8,17	86,78
Benzin	8.452.097.886	7,56	94,34
Yağlar	3.246.450.318	2,90	97,24
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	1.465.203.993	1,31	98,55
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	982.219.952	0,88	99,43
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	258.137.234	0,23	99,66
İş Makinaları Lastikleri	217.000.000	0,19	99,86
Diğer Lastikler	144.374.793	0,13	99,99
Çelik Halatlar	14.040.000	0,01	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fitol			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Bantlar ve Teferruatı			

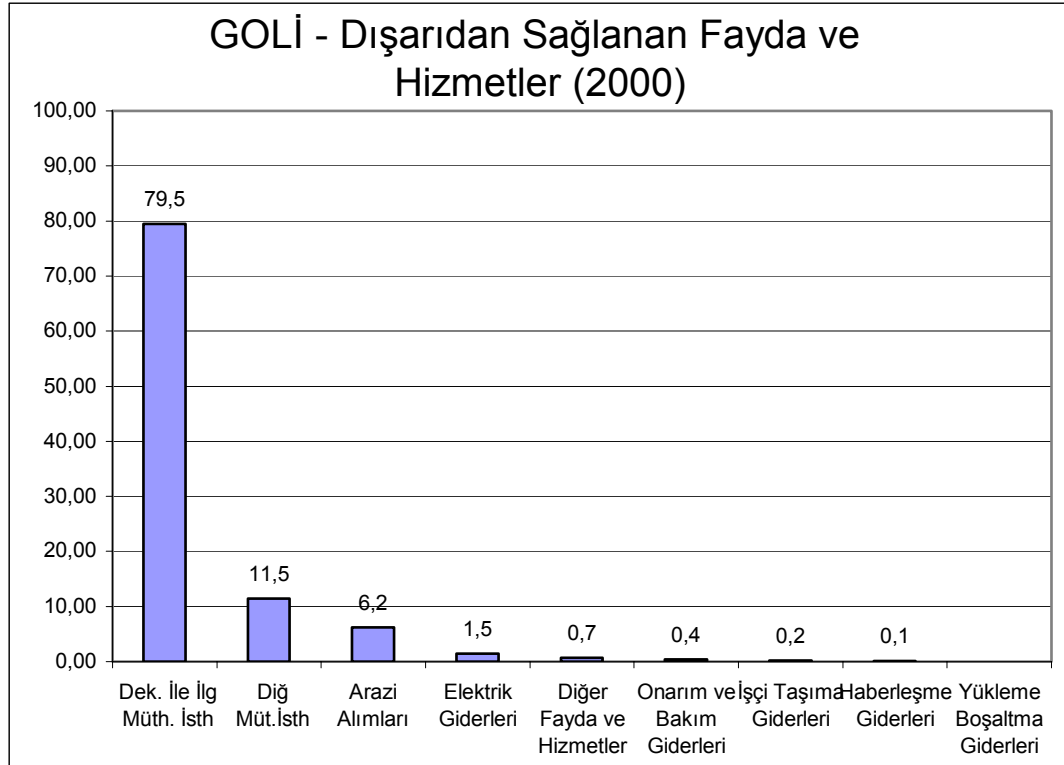
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	111.810.051.126	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.393.787.762.522		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	75.985.233.013		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. MÜth. İsth.	3.151.378.659.963	79,49	79,49
Diğ. Müt.İsth.	453.927.528.591	11,45	90,94
Arazi Alımları	247.255.997.207	6,24	97,18
Elektrik Giderleri	57.647.930.564	1,45	98,64
Diğer Fayda ve Hizmetler	28.481.175.654	0,72	99,35
Onarım ve Bakım Giderleri	16.617.047.114	0,42	99,77
İşçi Taşıma Giderleri	6.881.456.367	0,17	99,95
Haberleşme Giderleri	2.126.835.000	0,05	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	3.964.316.630.460	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	1.983.787.999	26,67	26,67
Dış. Yap. Sig. Giderleri	1.525.312.965	20,51	47,18
Misafir Ağırlama Giderleri	1.011.615.989	13,60	60,78
Mah. Tah.Not Giderleri	968.827.928	13,03	73,80
Memur Yollukları	966.293.000	12,99	86,79
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	435.981.500	5,86	92,66
İşçi Eğitim Giderleri	297.082.000	3,99	96,65
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	230.691.418	3,10	99,75
Diğer Çeşitli Giderler	12.000.000	0,16	99,91
Para Nakil Giderleri	6.450.000	0,09	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Staj Ücreti ve Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Diderleri			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			

İş ve İşçi Bulma Giderleri			
İlan Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
Ara Toplam	7.438.042.799	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	1.429.826.708	58,66	58,66
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	964.835.000	39,58	98,24
Damga Vergisi	42.800.000	1,76	100,00
Çevre Temizlik Vergisi			
Bina ve Arazi Vergileri			
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	2.437.461.708	100,00	
2000 TKİ	GOLİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	3.964.316.630.460	71,35	71,35
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.393.787.762.522	25,09	96,44
1- İlk Madde ve Malzeme	111.810.051.126	2,01	98,45
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	75.985.233.013	1,37	99,82
5- Çeşitli Giderleri	7.438.042.799	0,13	99,96
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.437.461.708	0,04	100,00
TOPLAM	5.555.775.181.628	100,00	

Şekil 4.148 GOLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GÖLİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 71,4 ünü oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.149 GOLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 71,4) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” (% 79,5) dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,714 \times 0,795 = 0,567$ yani % 56,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,567 \times 0,20 = 0,113$ yani % 11,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 11,5 ile “Diğer Müteahit İstihkakları” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,714 \times 0,115 = 0,082$ yani % 8,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,082 \times 0,20 = 0,016$ yani % 1,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 25,1 ile “İşçi Ücret ve Giderleridir”. Fakat bu maliyet kaleminin alt kalemlerinde bulunan maliyet girdileri

dışarıdan müdahalelerle, düzeltici, önleyici faaliyetlerle veya iyileştirme faaliyetleri neticesinde çokta fazla değişkenlik gösteren maliyet kalemleri olmadığı için, “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet girdisinde işletme lehine etki edecek şekilde bir düzenlemeye gidilememektedir. Bunun başlıca nedenlerinden birisi de işçilerin ücretlerinin sendikalarla yapılan anlaşmalar çerçevesinde belirlenmesi, SSK primlerinde indirimine gidilememesi, v.b....

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 25,1)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 2) ile ilgilenilebilir. Fakat bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi çok az olduğu için pareto analizi yapılsa bile çokta önemli olmayan tasarruflar meydana çıkacaktır.

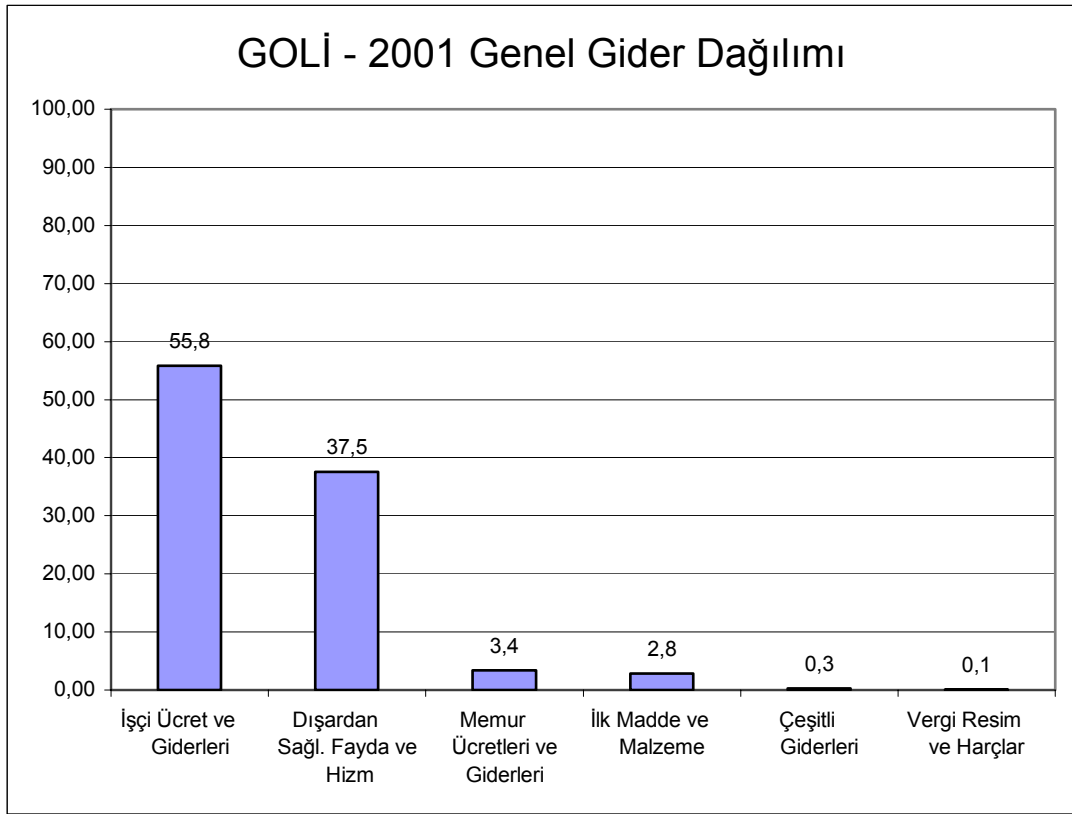
4.2.13.3 GÖLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.70 2001 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - GÖLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sosyal İşler Malzemesi	30.198.447.182	32,83	32,83
Motorin	25.908.857.756	28,16	60,99
Sair Sarf Malzemesi	10.643.268.774	11,57	72,56
Benzin	8.430.976.064	9,17	81,73
Yedekler	7.891.533.011	8,58	90,31
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	3.029.596.683	3,29	93,60
Memur Giyim	2.018.390.000	2,19	95,79
Madeni Yağlar	1.757.456.179	1,91	97,71
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	945.143.131	1,03	98,73
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	659.743.459	0,72	99,45
Kamyon ve otobüs lastikleri	479.087.263	0,52	99,97
Çelik Halat ve Teferruatı	27.160.000	0,03	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek			
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.			
Fuel-Oil			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Anfo			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			

Kapsul			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emulan			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	91.989.659.502	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.801.580.749.279		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	110.860.197.193		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	892.894.372.560	73,71	73,71
Diğer Müteahhit İstihkakları	173.400.845.030	14,32	88,03
Elektrik Giderleri	71.062.604.743	5,87	93,90
Onarım ve Bakım Giderleri	25.303.356.784	2,09	95,99
Diğer Fayda ve Hizmetler	19.232.084.727	1,59	97,57
İşçi Taşıma Giderleri	15.407.726.286	1,27	98,85
Arazi Alımları	11.041.475.520	0,91	99,76
Haberleşme Giderleri	1.708.514.761	0,14	99,90
Tahlil ve Tartı Giderleri	1.235.000.000	0,10	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	1.211.285.980.411	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	2.336.773.333	25,19	25,19
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	1.637.176.377	17,65	42,84
Memur Yollukları	1.507.127.017	16,25	59,08
Misafir Ağırlama Giderleri	740.345.341	7,98	67,06
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	696.124.000	7,50	74,57
Staj Ücreti ve Giderleri	576.034.400	6,21	80,78
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	557.915.881	6,01	86,79
İşçi Eğitim Giderleri	361.827.500	3,90	90,69
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	340.936.887	3,68	94,37
İlan Giderleri	271.946.000	2,93	97,30
Memur Eğitim Giderleri	250.716.767	2,70	100,00

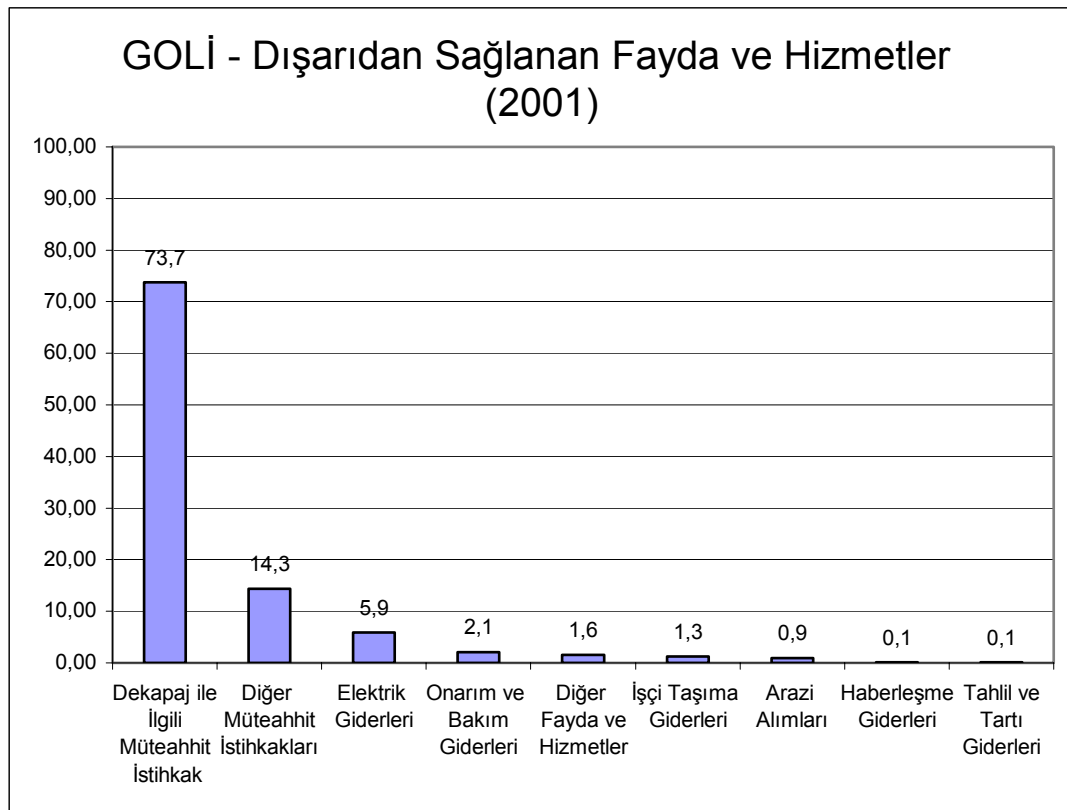
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Dahilde Yapıtırılan Sigorta Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	9.276.923.503	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	1.348.120.000	48,32	48,32
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	1.256.680.000	45,04	93,35
Damga Vergisi	185.464.600	6,65	100,00
Çevre Temizlik Vergisi			
Bina ve Arazi Vergileri			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	2.790.264.600	100,00	
2001 TKİ	GOLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.801.580.749.279	55,81	55,81
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	1.211.285.980.411	37,53	93,34
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	110.860.197.193	3,43	96,78
1- İlk Madde ve Malzeme	91.989.659.502	2,85	99,63
5- Çeşitli Giderleri	9.276.923.503	0,29	99,91
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.790.264.600	0,09	100,00
TOPLAM	3.227.783.774.488	100,00	

Şekil 4.150 GÖLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

GÖLİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 55,8 ini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleridir”. maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 37,5 ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” dir.

Şekil 4.151 GOLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 37,5) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” (% 73,7) dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,375 \times 0,737 = 0,276$ yani % 27,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,276 \times 0,20 = 0,055$ yani % 5,5 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,3 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,375 \times 0,143 = 0,053$ yani % 5,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,053 \times 0,20 = 0,010$ yani % 1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

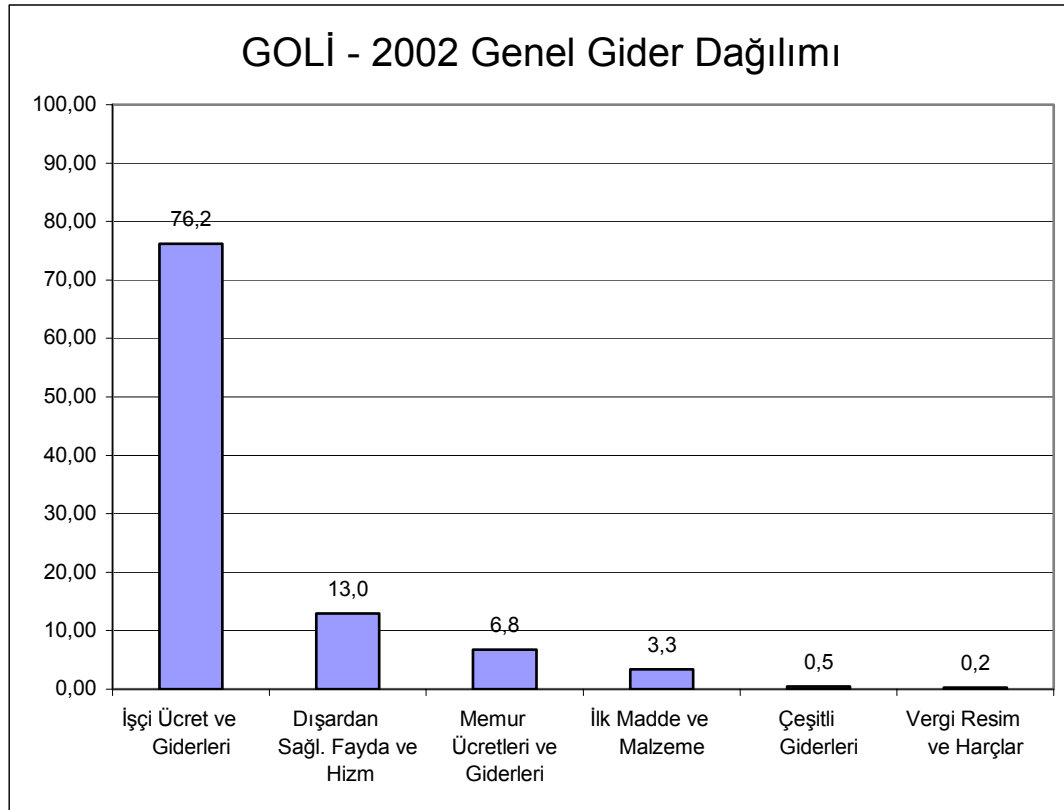
4.2.13.4 GÖLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.71 2002 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - GÖLİ TÜM GİDERLER	TL	%	Σ%
1- İlk Madde ve Malzeme			
Sosyal İşler Malzemesi	20.629.934.090	35,99	35,99
Motorin	15.885.428.162	27,72	63,71
Sair Sarf Malzemesi	8.731.101.104	15,23	78,95
Benzin	4.595.712.924	8,02	86,96
Yedekler	2.142.706.911	3,74	90,70
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	1.531.432.766	2,67	93,37
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	978.602.271	1,71	95,08
Madeni Yağlar	932.795.434	1,63	96,71
Memur Giyim Giderleri	830.340.000	1,45	98,16
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	573.850.000	1,00	99,16
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	327.068.013	0,57	99,73
Kamyon ve otobüs lastikleri	154.686.817	0,27	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Çelik Halat ve Teferruatı			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Kapsul			
İnfilaklı Fital			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Gazyağı			
Emülsiyon Patlayıcılar			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
ANFO			
<i>Ara Toplam</i>	57.313.658.492	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.311.072.019.532		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	116.206.381.033		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Elektrik Giderleri	83.155.358.975	37,20	37,20
Arazi Alımları	56.811.530.723	25,41	62,61
Makina ve Teçhizat Giderleri	29.177.558.000	13,05	75,66
Diğer Müteahhit İstihakları	17.975.823.682	8,04	83,70
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	15.635.706.658	6,99	90,69

İşçi Taşıma Giderleri	6.843.271.931	3,06	93,75
Onarım ve Bakım Giderleri	6.405.516.949	2,87	96,62
Diğer Fayda ve Hizmetler	5.160.307.407	2,31	98,93
Haberleşme Giderleri	2.099.015.780	0,94	99,87
Tahlil ve Tartı Giderleri	300.000.000	0,13	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Isıtma Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Ara Toplam	223.564.090.105	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	2.010.450.750	23,86	23,86
İşçi Yollukları	1.553.268.000	18,43	42,29
Staj Ücreti ve Giderleri	1.136.347.120	13,48	55,77
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	980.010.000	11,63	67,40
Memur Yollukları	858.878.000	10,19	77,60
İlan Giderleri	745.472.000	8,85	86,44
İşçi Eğitim Giderleri	514.567.000	6,11	92,55
Misafir Ağırlama Giderleri	410.251.290	4,87	97,42
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	175.674.780	2,08	99,50
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	42.000.000	0,50	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Memur Eğitim Giderleri			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
Ara Toplam	8.426.918.940	100,00	

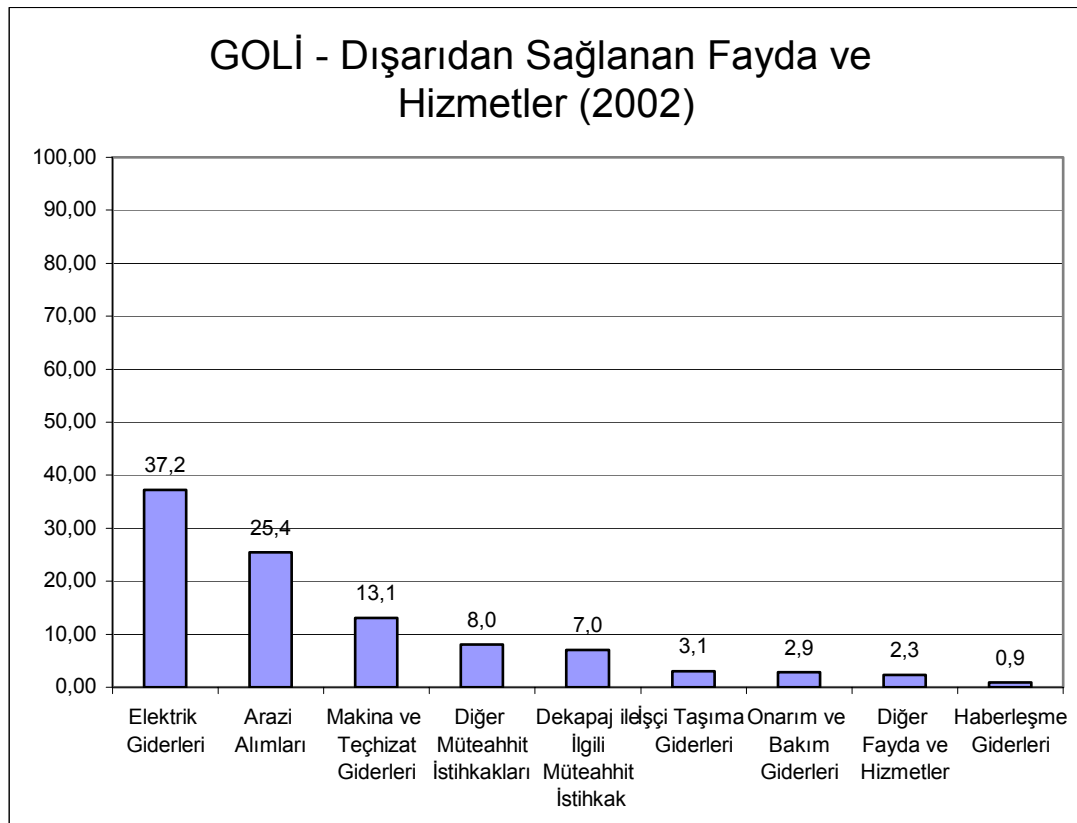
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.913.530.000	94,33	94,33
Damga Vergisi	235.101.000	5,67	5,67
Bel. Ver. Ve Resimler			
Çevre Temizlik Vergisi			
Bina ve Arazi Vergileri			
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
<i>Ara Toplam</i>	4.148.631.000	100,00	
2002 TKİ	GOLİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	1.311.072.019.532	76,19	76,19
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	223.564.090.105	12,99	89,19
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	116.206.381.033	6,75	95,94
1- İlk Madde ve Malzeme	57.313.658.492	3,33	99,27
5- Çeşitli Giderleri	8.426.918.940	0,49	99,76
6- Vergi Resim ve Harçlar	4.148.631.000	0,24	100,00
TOPLAM	1.720.731.699.102	100,00	

Şekil 4.152 GOLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GÖLİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 76,2 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleridir”. maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu kalemden sonra gelen en önemli maliyet kalemi % 13 ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” dir.

Şekil 4.153 GOLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 13) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise “Elektrik Giderleri” (% 37,2) dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,130 \times 0,372 = 0,048$ yani % 4,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,048 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 25,4 ile “Arazi Alımları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,13 \times 0,254 = 0,033$ yani % 3,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,033 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.14 Güney Ege Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (GELİ)

Merkezi : Yatağan-MUĞLA Tel : (0 252) 572 59 05 Faks : (0 252) 572 59 03

1983 yılına kadar Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi'nin bağlı bir bölgesi iken o yıldan sonra ayrılarak müessese olmuş, Yönetim Kurulu'nun 28.08.1995 tarih ve 3501/315 sayılı kararıyla tüzel kişiliği kaldırılarak bölge müdürlüğüne dönüştürülmüştür. En son, Yönetim Kurulu'nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı kararıyla işletme müdürlüğüne dönüştürülen bu işletmemizin merkezi Yatağan'a 8 km mesafededir.

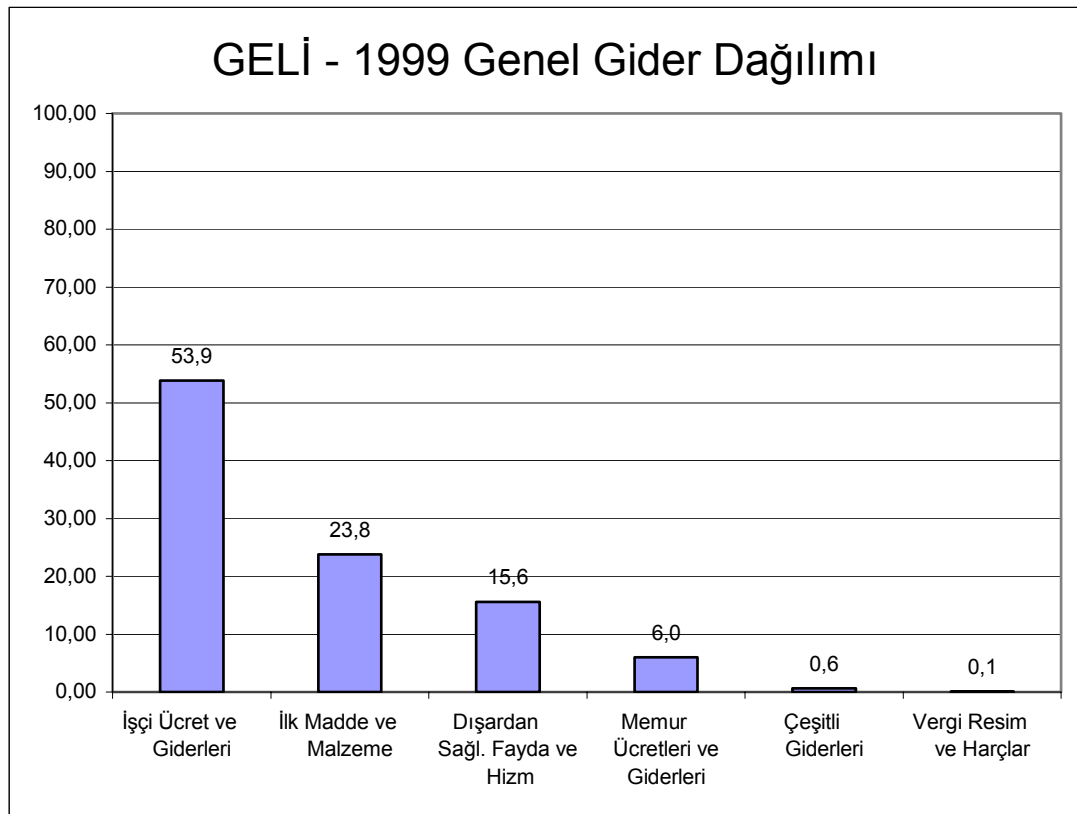
4.2.14.2 GELİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.72 1999 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri

1999 - GELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Benzin	1.778.050.317.512	69,32	69,32
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	196.450.646.972	7,66	76,98
Zincirli Konveyör ve Teferruatı	133.732.801.965	5,21	82,19
Teknik Amonyum Nitrat	128.448.536.500	5,01	87,20
Diğer Lastikler	122.542.188.958	4,78	91,98
Motorin	59.597.014.700	2,32	94,30
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	34.246.085.978	1,34	95,64
Bantlar ve Teferruatı	28.525.147.694	1,11	96,75
Gazyağı	21.848.158.648	0,85	97,60
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	14.743.124.411	0,57	98,17
Kapsul	13.537.713.000	0,53	98,70

Sosyal İşler Malzemesi	9.921.771.327	0,39	99,09
Çelik Halatlar	8.254.031.377	0,32	99,41
İş Makinaları Lastikleri	6.611.340.455	0,26	99,67
Yedekler	4.956.093.278	0,19	99,86
Sair Sarf malzemesi	3.002.495.759	0,12	99,98
Emulan	320.772.317	0,01	99,99
İlk Hareket Fişeceği	154.994.000	0,01	100,00
Dinamit	60.491.700	0,00	100,00
Yağlar			
Maden Direği			
İnfilaklı Fitol			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	2.565.003.726.551	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.946.388.400.682		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	885.681.142.380		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. MÜth. İsth.	1.208.469.293.974	52,51	52,51
Elektrik Giderleri	635.108.691.450	27,60	80,11
Diğer Fayda ve Hizmetler	203.995.508.349	8,86	88,98
İşçi Taşıma Giderleri	133.982.798.411	5,82	94,80
Memur Taşıma Giderleri	42.824.277.844	1,86	96,66
Onarım ve Bakım Giderleri	34.840.684.773	1,51	98,17
Diğ. Müt.İsth.	30.007.647.006	1,30	99,48
Haberleşme Giderleri	6.934.291.834	0,30	99,78
Arazi Alımları	5.110.000.000	0,22	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	2.301.273.193.641	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	37.630.996.000	39,27	39,27
İşçi Yollukları	18.228.391.967	19,02	58,29
Staj Ücreti ve Giderleri	11.361.897.710	11,86	70,15
Memur Yollukları	10.833.406.938	11,31	81,46
Dış. Yap. Sig. Giderleri	5.682.784.225	5,93	87,39
Bed. Terb. Giderleri	3.000.000.000	3,13	90,52
İlan Giderleri	2.965.893.330	3,10	93,61
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	2.287.105.000	2,39	96,00

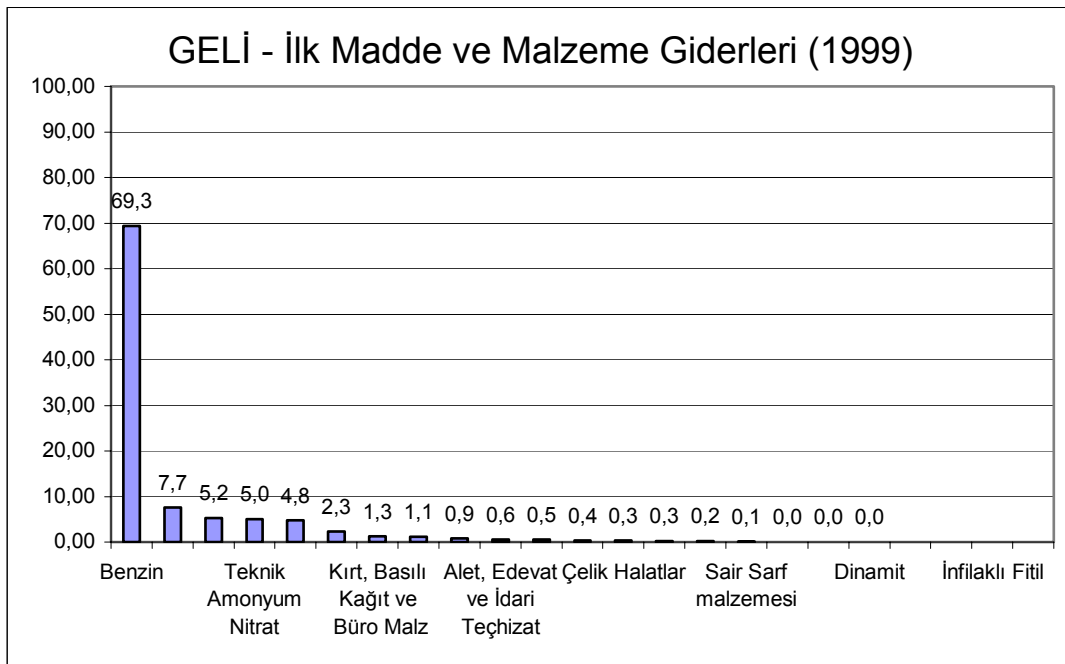
Mah. Tah.Not Giderleri	1.479.745.726	1,54	97,55
Misafir Ağırlama Giderleri	902.457.637	0,94	98,49
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	720.992.944	0,75	99,24
Memur Eğitim Diderleri	520.160.000	0,54	99,78
İşçi Eğitim Giderleri	186.205.500	0,19	99,98
Diğer Çeşitli Giderler	20.644.783	0,02	100,00
İşçi Kamp Yol parası	1.680.000	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	95.822.361.760	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	4.743.198.180	37,38	37,38
Diğer Vergi Resim ve Harçları	3.715.629.000	29,28	66,67
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.602.313.000	28,39	95,06
Çevre Temizlik Vergisi	424.326.000	3,34	98,40
Damga Vergisi	202.545.809	1,60	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	12.688.011.989	100,00	
1999 TKİ	GELİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.946.388.400.682	53,87	53,87
1- İlk Madde ve Malzeme	3.509.164.336.497	23,79	77,66
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	2.301.273.193.641	15,60	93,26
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	885.681.142.380	6,00	99,26
5- Çeşitli Giderleri	95.822.361.760	0,65	99,91
6- Vergi Resim ve Harçlar	12.688.011.989	0,09	100,00
TOPLAM	14.751.017.446.949	100,00	

Şekil 4.154 GELİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

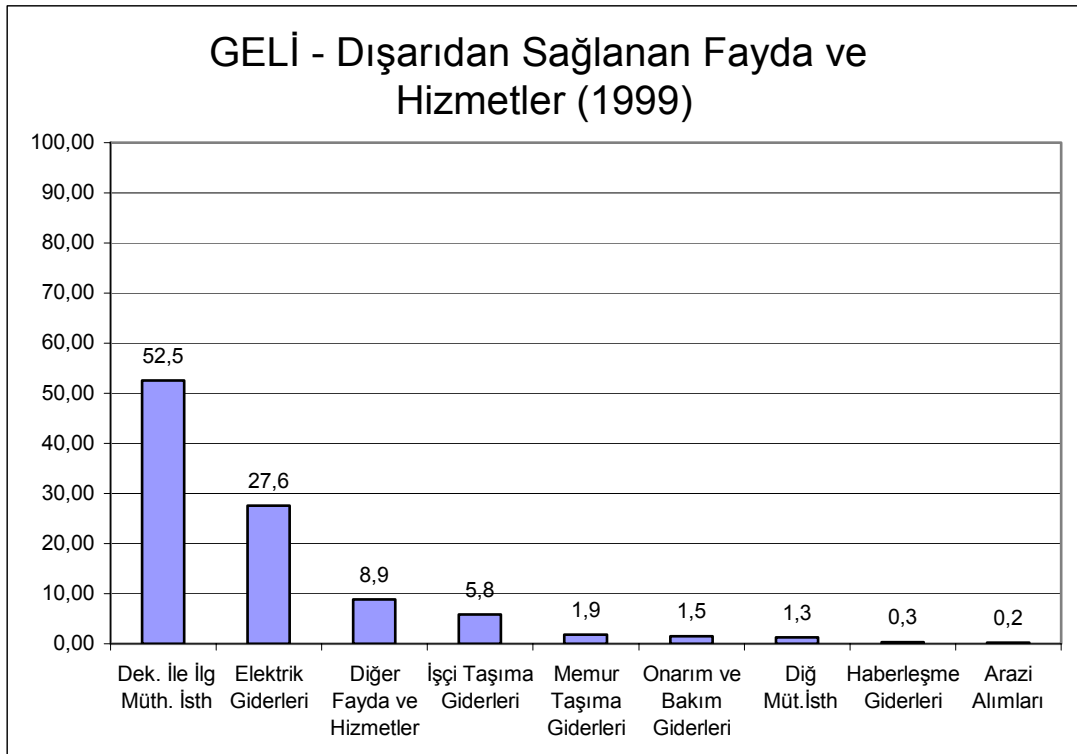
GELİ işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 53,9 unu oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 53,9)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 23,8) ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 15,6) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.155 GELİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%23,8) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 69,3 ile “Benzin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,238 \times 0,693 = 0,165$ yani % 16,5 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,165 \times 0,20 = 0,033$ yani % 3,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 7,7 ile “İşlenmiş Demir Levha ve Saçlar” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,238 \times 0,077 = 0,018$ yani % 1,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,018 \times 0,20 = 0,003$ yani % 0,3 lük bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.156 GELİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%15,6) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 52,5) “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,156 \times 0,525 = 0,082$ yani % 8,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,082 \times 0,20 = 0,016$ yani % 1,6 lık bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 27,6 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,156 \times 0,276 = 0,043$ yani % 4,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,043 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

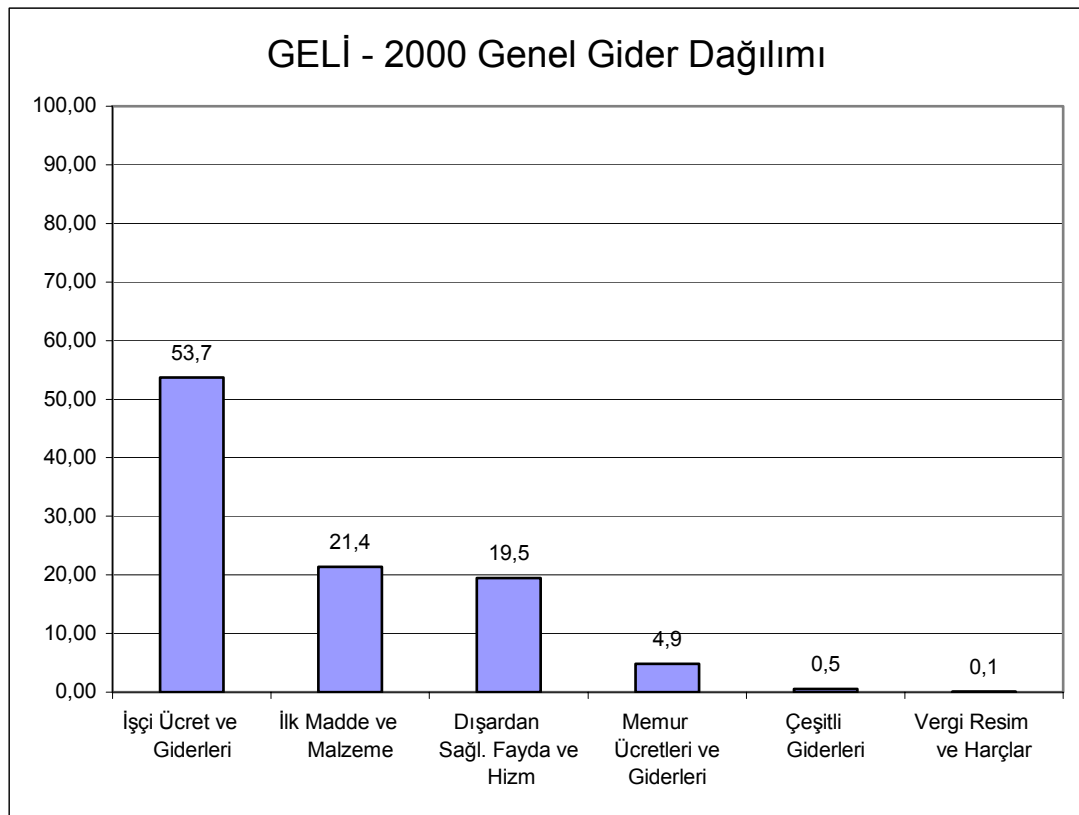
4.2.14.2 GELİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.73 2000 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri

2000 - GELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	2.893.036.028.796	54,05	54,05
Yedekler	1.265.684.046.483	23,64	77,69
Yağlar	296.703.908.426	5,54	83,23
Teknik Amonyum Nitrat	218.830.218.500	4,09	87,32
İş Makinaları Lastikleri	163.115.358.772	3,05	90,37
Emulan	128.901.475.570	2,41	92,78
Sair Sarf malzemesi	115.142.209.390	2,15	94,93
Sosyal İşler Malzemesi	53.486.335.689	1,00	95,93
Çelik Halatlar	50.973.500.577	0,95	96,88
Bantlar ve Teferruatı	48.320.354.577	0,90	97,78
Benzin	30.874.587.723	0,58	98,36
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	19.969.519.472	0,37	98,73
Dinamit	19.495.657.420	0,36	99,10
İnfilaklı Fitol	15.801.335.000	0,30	99,39
Diğer Lastikler	10.756.678.340	0,20	99,59
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	8.792.870.347	0,16	99,76
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	7.340.624.232	0,14	99,89
Gecikme Rölesi	4.635.932.414	0,09	99,98
Kapsul	878.418.732	0,02	100,00
Gazyağı	200.948.715	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	5.352.940.009.175	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	13.433.619.385.699		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.217.230.501.968		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müth. İsth.	3.280.567.953.712	67,32	67,32
Elektrik Giderleri	940.768.108.122	19,31	86,63
Diğer Fayda ve Hizmetler	232.501.744.415	4,77	91,40
İşçi Taşıma Giderleri	173.845.820.329	3,57	94,97
Memur Taşıma Giderleri	82.966.159.926	1,70	96,67
Diğ. Müt.İsth.	67.594.028.516	1,39	98,06
Arazi Alımları	49.533.120.000	1,02	99,08
Onarım ve Bakım Giderleri	35.275.112.076	0,72	99,80
Haberleşme Giderleri	9.791.487.852	0,20	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			

Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	4.872.843.534.948	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	53.777.178.500	40,35	40,35
Memur Yollukları	18.126.248.521	13,60	53,95
İşçi Yollukları	15.694.841.943	11,78	65,73
Staj Ücreti ve Giderleri	13.367.751.416	10,03	75,76
Dış. Yap. Sig. Giderleri	10.334.220.310	7,75	83,52
İlan Giderleri	4.494.414.447	3,37	86,89
Mah. Tah.Not Giderleri	4.221.577.997	3,17	90,06
Bed. Terb. Giderleri	4.200.000.000	3,15	93,21
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	4.020.696.500	3,02	96,22
Misafir Ağırlama Giderleri	3.202.792.933	2,40	98,63
Telif Ter. Giderleri	600.000.000	0,45	99,08
Memur Eğitim Diderleri	434.787.129	0,33	99,40
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	421.045.296	0,32	99,72
Diğer Çeşitli Giderler	210.000.000	0,16	99,88
İşçi Eğitim Giderleri	158.815.000	0,12	100,00
İşçi Kamp Yol parası	5.010.900	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	133.269.380.892	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	11.840.638.000	51,69	51,69
Bina ve Arazi Vergileri	6.005.990.000	26,22	77,91
Diğer Vergi Resim ve Harçları	4.396.051.000	19,19	97,10
Çevre Temizlik Vergisi	510.822.000	2,23	99,33
Damga Vergisi	153.721.000	0,67	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	22.907.222.000	100,00	

2000 TKİ	GELİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	13.433.619.385.699	53,66	53,66
1- İlk Madde ve Malzeme	5.352.940.009.175	21,38	75,05
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	4.872.843.534.948	19,47	94,51
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.217.230.501.968	4,86	99,38
5- Çeşitli Giderleri	133.269.380.892	0,53	99,91
6- Vergi Resim ve Harçlar	22.907.222.000	0,09	100,00
TOPLAM	25.032.810.034.682	100,00	

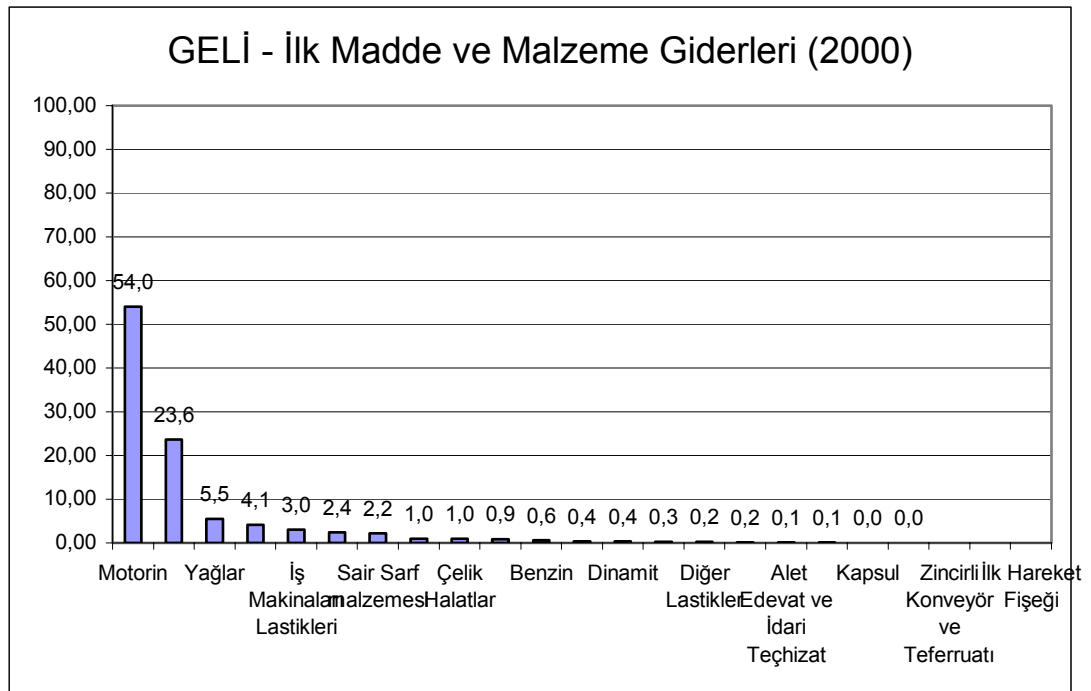

Şekil 4.157 GELİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GELİ işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 53,7 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan

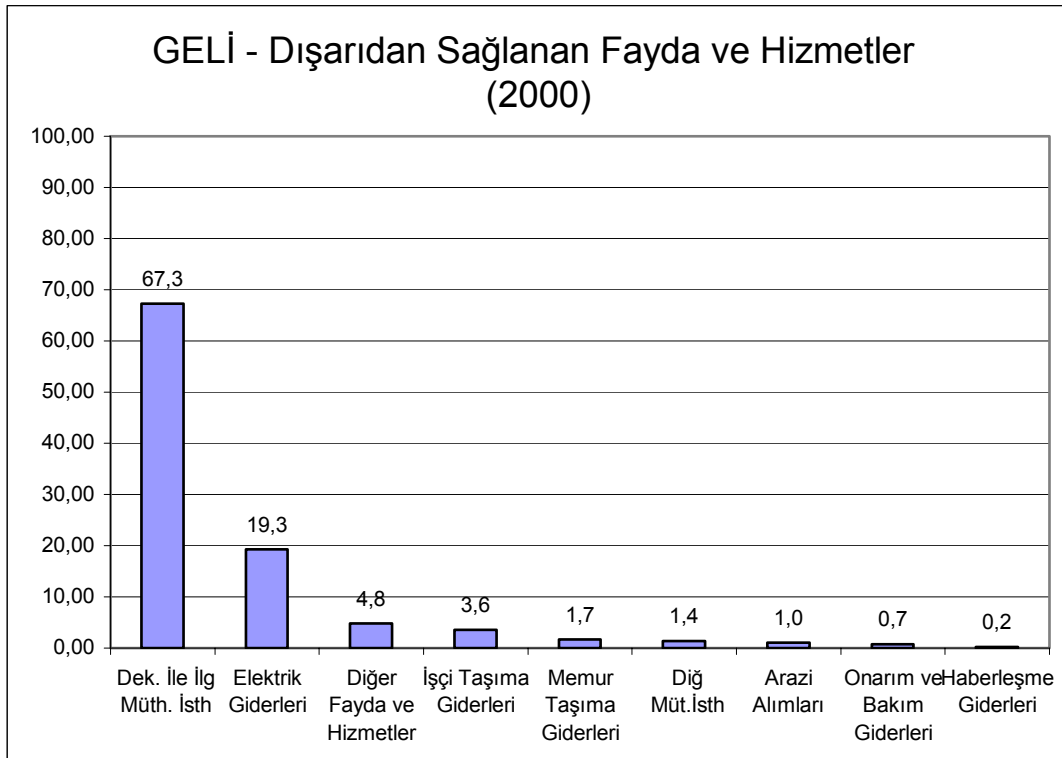
sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 53,7)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 21,4) ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 19,5) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.158 GELİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (%21,4) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 54 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,214 \times 0,540 = 0,115$ yani % 11,5 ini oluşturmaktadır. Bu kaleminde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,115 \times 0,20 = 0,023$ yani % 2,3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 23,6 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,214 \times 0,236 = 0,050$ yani % 5 ini oluşturmaktadır. Bu kaleminde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,050 \times 0,20 = 0,010$ yani % 1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.159 GELİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%19,5) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 67,3) “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,195 \times 0,673 = 0,131$ yani % 13,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,131 \times 0,20 = 0,026$ yani % 2,6 lık bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 19,3 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,195 \times 0,193 = 0,037$ yani % 3,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,037 \times 0,20 = 0,007$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

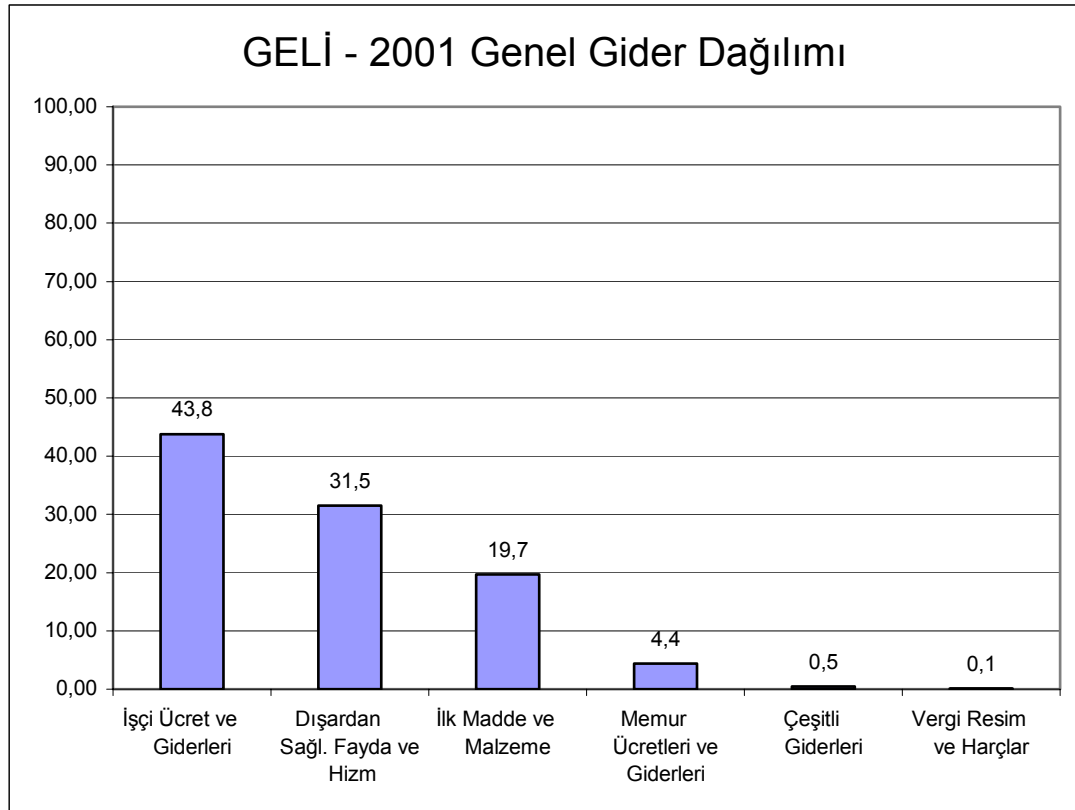
4.2.14.3 GELİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.74 2001 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri

2001 - GELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	4.997.291.867.243	62,05	62,05
Yedekler	1.470.347.068.194	18,26	80,31
Madeni Yağlar	432.341.595.757	5,37	85,68
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	288.544.777.744	3,58	89,26
Anfo	253.355.408.732	3,15	92,41
Sair Sarf Malzemesi	208.416.049.436	2,59	94,99
Emulan	114.502.779.001	1,42	96,42
Sosyal İşler Malzemesi	91.648.693.618	1,14	97,55
Çelik Halat ve Teferruatı	60.253.755.686	0,75	98,30
Benzin	26.623.381.628	0,33	98,63
Kamyon ve otobüs lastikleri	22.629.464.856	0,28	98,91
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	20.745.954.530	0,26	99,17
İnfilaklı Fital	18.639.369.096	0,23	99,40
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	14.913.230.248	0,19	99,59
Dinamit	11.131.246.387	0,14	99,73
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	9.208.442.338	0,11	99,84
Bantlar ve Teferruatı	4.246.446.001	0,05	99,89
Memur Giyim	3.242.693.730	0,04	99,93
Binek vs.Oto Lastikleri	2.743.330.901	0,03	99,97
Gecikme Rölesi	1.705.986.707	0,02	99,99
Kapsul	897.315.941	0,01	100,00
Memur Yiyecek	30.551.593	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	8.053.459.409.367	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	17.889.295.931.341		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.798.248.037.849		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	9.853.409.842.421	76,57	76,57
Elektrik Giderleri	1.814.521.954.860	14,10	90,68
Onarım ve Bakım Giderleri	313.608.957.757	2,44	93,11
Diğer Fayda ve Hizmetler	271.829.883.583	2,11	95,22

Diğer Müteahhit İstihkakları	247.873.918.054	1,93	97,15
İşçi Taşıma Giderleri	222.412.919.507	1,73	98,88
Makina ve Teçhizat Giderleri	117.571.125.726	0,91	99,79
Haberleşme Giderleri	14.223.318.356	0,11	99,90
Isıtma Giderleri	12.389.944.771	0,10	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Bina ve Arazi Kiraları			
Arazi Alımları			
Ara Toplam	12.867.841.865.035	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	69.907.986.150	35,87	35,87
İşçi Yollukları	35.294.884.058	18,11	53,98
Memur Yollukları	24.029.521.626	12,33	66,31
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	16.852.281.458	8,65	74,95
Staj Ücreti ve Giderleri	16.153.530.143	8,29	83,24
Beden Terbiyesi Giderleri	8.000.000.000	4,10	87,34
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	6.669.276.000	3,42	90,77
İlan Giderleri	5.697.613.835	2,92	93,69
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	5.217.357.241	2,68	96,37
Misafir Ağırlama Giderleri	3.269.801.689	1,68	98,04
Memur Eğitim Giderleri	1.869.344.500	0,96	99,00
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	1.612.057.939	0,83	99,83
Diğer Çeşitli Giderler	268.000.000	0,14	99,97
İşçi Eğitim Giderleri	63.425.000	0,03	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	194.905.079.639	100,00	

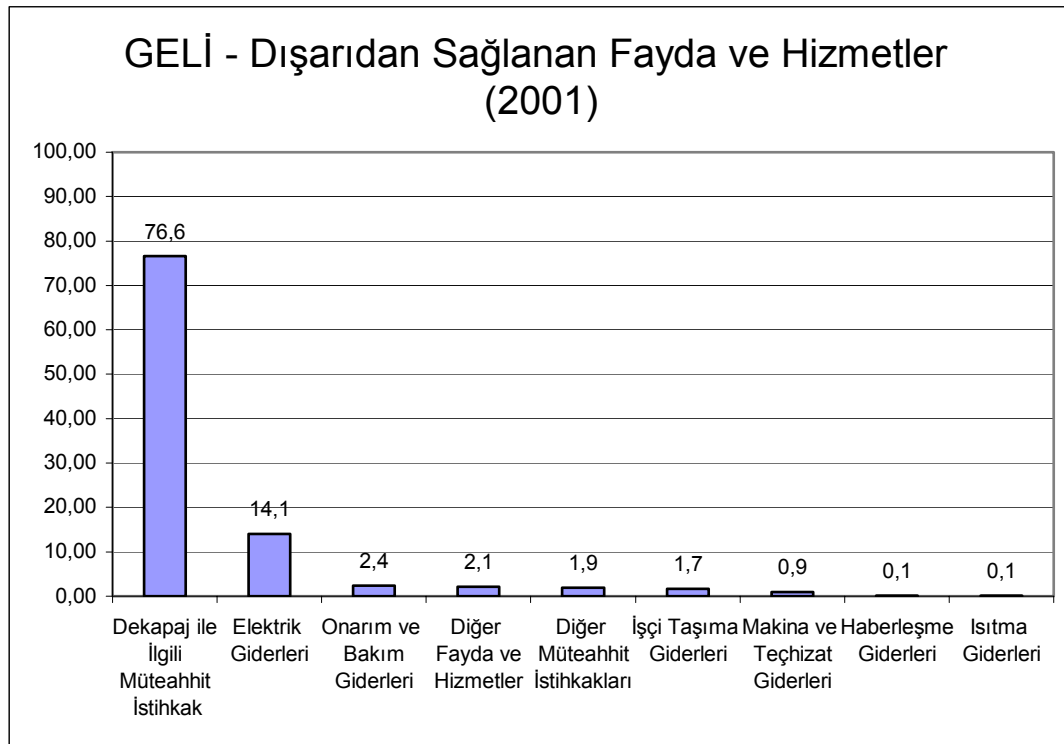
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	9.415.235.200	37,43	37,43
Bina ve Arazi Vergileri	7.856.400.000	31,24	68,67
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	6.978.150.000	27,74	96,41
Çevre Temizlik Vergisi	670.080.000	2,66	99,08
Damga Vergisi	232.566.104	0,92	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	25.152.431.304	100,00	
2001 TKİ	GELİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	17.889.295.931.341	43,82	43,82
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	12.867.841.865.035	31,52	75,33
1- İlk Madde ve Malzeme	8.053.459.409.367	19,72	95,06
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.798.248.037.849	4,40	99,46
5- Çeşitli Giderleri	194.905.079.639	0,48	99,94
6- Vergi Resim ve Harçlar	25.152.431.304	0,06	100,00
TOPLAM	40.828.902.754.535	100,00	

Şekil 4.160 GELİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GELİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kar maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 43,8 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

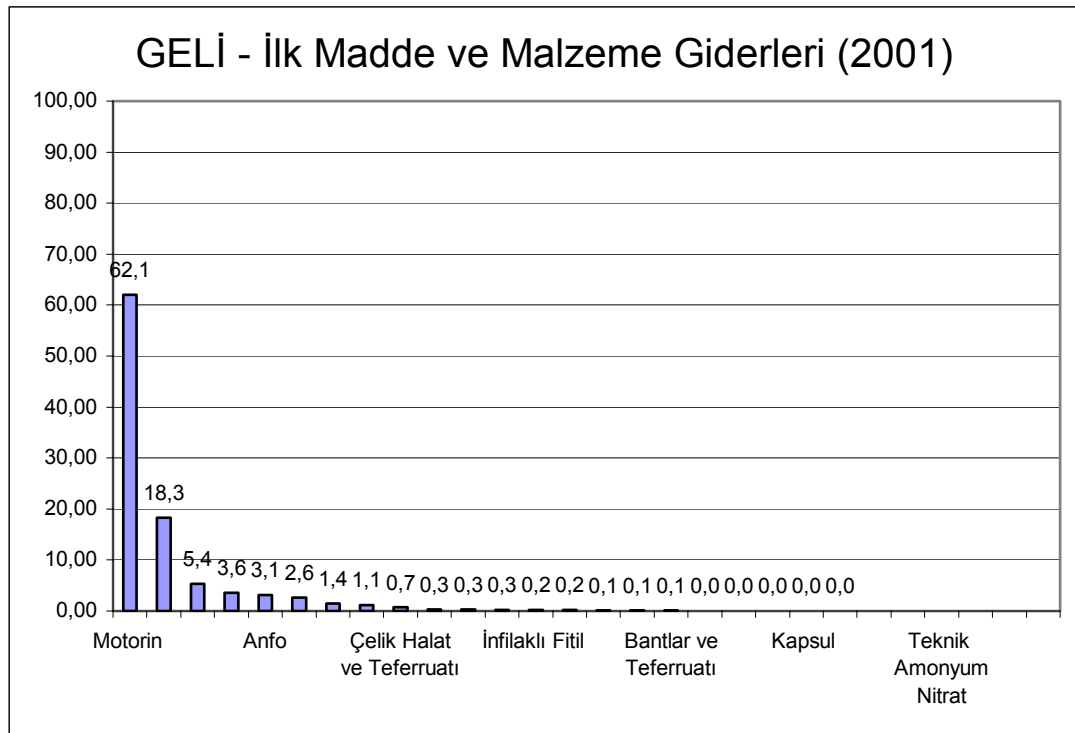
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 43,8)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 31,5) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 19,7) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.161 GELİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%31,5) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 76,6) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” dır.

Bu kalem toplam maliyetin $0,315 \times 0,766 = 0,241$ yani % 24,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,241 \times 0,20 = 0,048$ yani % 4,8 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 14,1 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,315 \times 0,141 = 0,044$ yani % 4,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,044 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.162 GELİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 19,7) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 62,1 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,197 \times 0,621 = 0,122$ yani % 12,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,122 \times 0,20 = 0,024$ yani % 2,4 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 18,3 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,197 \times 0,183 = 0,036$ yani % 3,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,036 \times 0,20 = 0,007$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

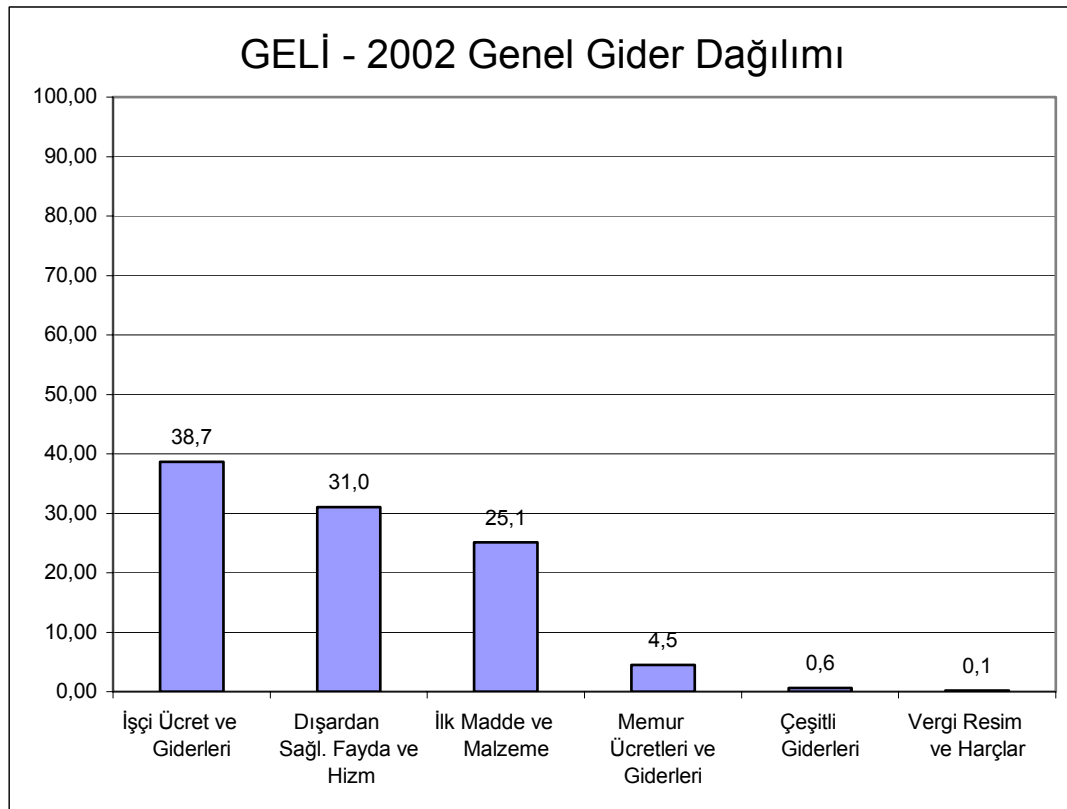
4.2.14.4 GELİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.75 2002 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri

2002 - GELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	9.166.667.428.670	60,42	60,42
Yedekler	3.460.406.523.146	22,81	83,23
Madeni Yağlar	668.502.689.765	4,41	87,64
Sair Sarf Malzemesi	533.268.693.620	3,52	91,15
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	516.986.248.601	3,41	94,56
ANFO	282.194.002.895	1,86	96,42
Emilsiyon Patlayıcılar	152.514.292.198	1,01	97,43
Sosyal İşler Malzemesi	87.328.622.183	0,58	98,00
Çelik Halat ve Teferruatı	65.253.559.652	0,43	98,43
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	62.889.950.501	0,41	98,85
Benzin	38.054.917.897	0,25	99,10
Kamyon ve otobüs lastikleri	36.274.463.441	0,24	99,34
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	27.895.089.968	0,18	99,52
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	24.026.339.119	0,16	99,68
İnfilaklı Fital	20.813.565.088	0,14	99,82
Dinamit	14.130.337.487	0,09	99,91
Memur Giyim Giderleri	8.095.152.161	0,05	99,96
Binek vs.Oto Lastikleri	3.597.001.987	0,02	99,99
Gecikme Rölesi	919.900.180	0,01	99,99
Kapsul	616.585.178	0,00	100,00
Gazyağı	154.957.627	0,00	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	135.710.935	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	15.170.726.032.299	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	23.388.895.984.883		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.702.981.015.308		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	12.039.455.280.280	64,24	64,24
Arazi Alımları	2.917.716.523.146	15,57	79,81
Elektrik Giderleri	2.113.867.877.328	11,28	91,09
Diğer Fayda ve Hizmetler	613.065.028.575	3,27	94,36
İşçi Taşıma Giderleri	346.251.992.692	1,85	96,21

Diğer Müteahhit İstihkakları	303.001.615.991	1,62	97,82
Makina ve Teçhizat Giderleri	209.002.919.450	1,12	98,94
Onarım ve Bakım Giderleri	165.204.888.100	0,88	99,82
Haberleşme Giderleri	28.417.903.067	0,15	99,97
Isıtma Giderleri	5.162.100.000	0,03	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Bina ve Arazi Kiraları			
Ara Toplam	18.741.146.128.629	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	131.626.023.545	34,56	34,56
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	97.871.180.410	25,70	60,26
Memur Yollukları	32.213.620.495	8,46	68,72
Staj Ücreti ve Giderleri	23.500.199.317	6,17	74,89
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	23.309.207.852	6,12	81,02
İlan Giderleri	14.894.923.919	3,91	84,93
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	14.766.004.322	3,88	88,80
Beden Terbiyesi Giderleri	10.000.000.000	2,63	91,43
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	9.883.000.000	2,60	94,03
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	9.277.930.000	2,44	96,46
İşçi Eğitim Giderleri	6.542.210.000	1,72	98,18
Misafir Ağırlama Giderleri	3.653.434.592	0,96	99,14
Memur Eğitim Giderleri	1.538.585.000	0,40	99,54
Diğer Çeşitli Giderler	1.279.186.092	0,34	99,88
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	459.225.188	0,12	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	380.814.730.732	100,00	

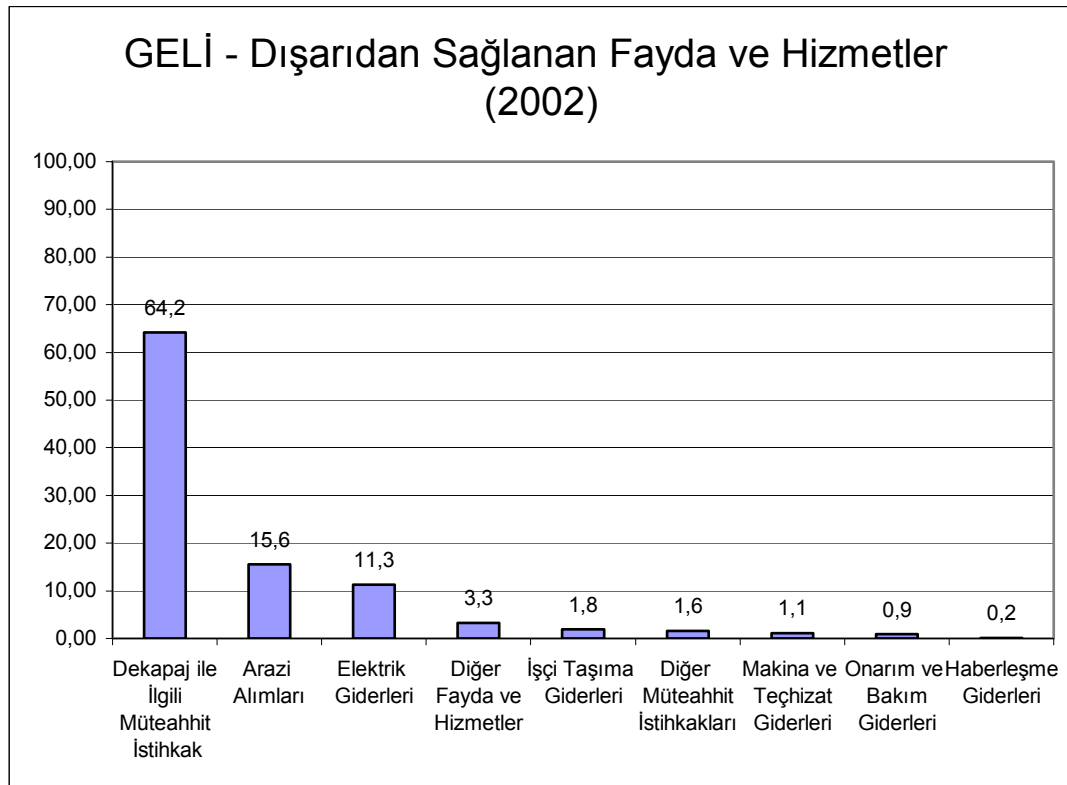
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	76.209.094.500	85,99	85,99
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	11.314.440.000	12,77	98,76
Çevre Temizlik Vergisi	833.650.000	0,94	99,70
Damga Vergisi	265.000.000	0,30	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	88.622.184.500	100,00	
2002 TKİ	GELİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	23.388.895.984.883	38,68	38,68
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	18.741.146.128.629	30,99	69,67
1- İlk Madde ve Malzeme	15.170.726.032.299	25,09	94,75
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.702.981.015.308	4,47	99,22
5- Çeşitli Giderleri	380.814.730.732	0,63	99,85
6- Vergi Resim ve Harçlar	88.622.184.500	0,15	100,00
TOPLAM	60.473.186.076.351	100,00	

Şekil 4.163 GELİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

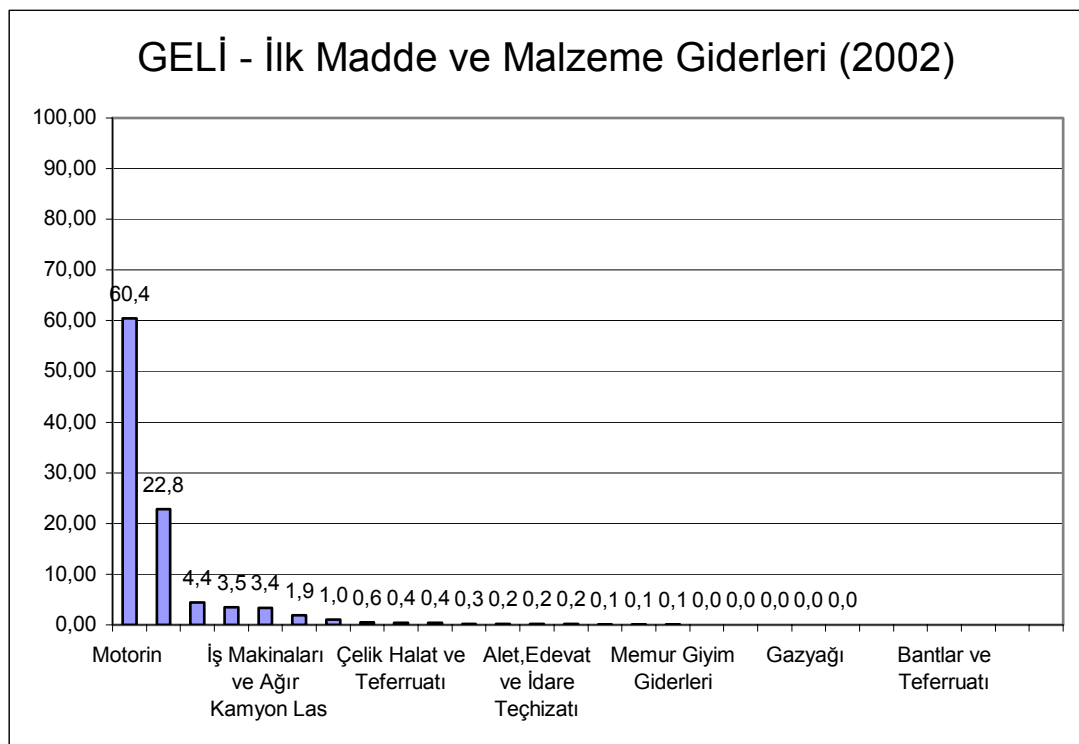
GELİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 38,7 sini oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 38,7)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 31) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 25,1) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.164 GELİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%31) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 64,2) “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,310 \times 0,642 = 0,199$ yani % 19,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,199 \times 0,20 = 0,039$ yani % 3,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 15,6 ile “Arazi Alımları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,310 \times 0,156 = 0,048$ yani % 4,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,048 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.165 GELİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 25,1) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 60,4 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,251 \times 0,604 = 0,151$ yani % 15,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,151 \times 0,20 = 0,030$ yani % 3 lük bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 22,8 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,251 \times 0,228 = 0,057$ yani % 5,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,057 \times 0,20 = 0,011$ yani % 1,1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

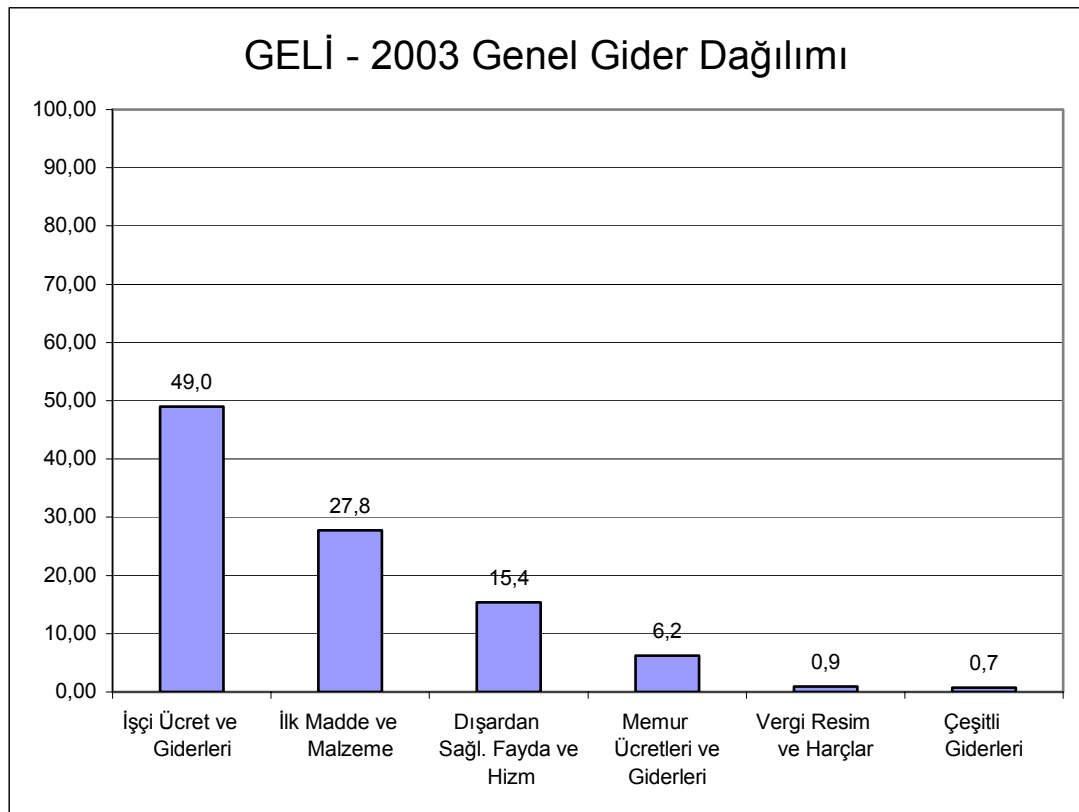
4.2.14.5 GELİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri

Tablo 4.76 2003 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri

2003 - GELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	8.831.507.134.843	57,52	57,52
Yedekler	3.749.482.634.357	24,42	81,94
Sair Sarf Malzemesi	780.706.907.146	5,08	87,02
Madeni Yağlar	544.850.870.789	3,55	90,57
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	413.284.671.699	2,69	93,27
Emülsiyon Patlayıcılar	228.352.820.314	1,49	94,75
Sosyal İşler Malzemesi	175.729.922.871	1,14	95,90
Çelik Halat ve Teferruatı	169.274.844.978	1,10	97,00
ANFO	138.698.911.339	0,90	97,90
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	95.432.271.158	0,62	98,52
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	67.139.358.834	0,44	98,96
Benzin	52.400.670.561	0,34	99,30
Kamyon ve otobüs lastikleri	30.872.849.233	0,20	99,50
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	30.027.370.466	0,20	99,70
İnfilaklı Fital	17.607.032.373	0,11	99,81
Dinamit	12.829.964.581	0,08	99,90
Memur Giyim Giderleri	7.284.065.302	0,05	99,95
Binek vs.Oto Lastikleri	5.240.893.880	0,03	99,98
Gecikme Rölesi	1.360.057.259	0,01	99,99
İlk Hareket Fişeceği	1.335.000.000	0,01	100,00
Kapsul	259.796.655	0,00	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	191.100.226	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	15.353.869.148.864	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	27.092.354.964.460		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	3.434.265.139.677		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	3.053.871.275.310	35,86	35,86
Elektrik Giderleri	2.448.701.947.045	28,75	64,61
Onarım ve Bakım Giderleri	724.287.785.076	8,50	73,11
Diğer Müteahhit İstihkakları	674.845.263.152	7,92	81,04
Diğer Fayda ve Hizmetler	438.027.523.573	5,14	86,18

İşçi Taşıma Giderleri	418.274.740.472	4,91	91,09
Makina ve Teçhizat Giderleri	304.750.305.421	3,58	94,67
Bina ve Arazi Kiraları	240.993.870.000	2,83	97,50
Arazi Alımları	123.116.735.119	1,45	98,94
Isıtma Giderleri	64.366.883.336	0,76	99,70
Haberleşme Giderleri	25.615.870.605	0,30	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Ara Toplam	8.516.852.199.109	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	158.040.642.646	38,24	38,24
İşçi Yollukları	62.450.897.171	15,11	53,35
Memur Yollukları	39.847.298.836	9,64	62,99
Staj Ücreti ve Giderleri	37.797.590.850	9,15	72,14
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	34.624.397.756	8,38	80,52
İlan Giderleri	27.899.419.072	6,75	87,27
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	19.110.528.236	4,62	91,89
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	12.648.983.000	3,06	94,95
Beden Terbiyesi Giderleri	5.000.000.000	1,21	96,16
Memur Eğitim Giderleri	4.784.667.501	1,16	97,32
Misafir Ağırlama Giderleri	3.957.113.904	0,96	98,28
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	2.807.000.000	0,68	98,96
İşçi Eğitim Giderleri	2.003.974.955	0,48	99,44
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	1.476.367.257	0,36	99,80
Diğer Çeşitli Giderler	823.682.596	0,20	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	413.272.563.780	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	258.383.658.445	53,63	53,63
Bina ve Arazi Vergileri	200.844.650.000	41,69	95,32
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	17.575.050.000	3,65	98,97
Damga Vergisi	3.864.328.000	0,80	99,77
Çevre Temizlik Vergisi	1.103.161.000	0,23	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	481.770.847.445	100,00	
2003 TKİ	GELİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	27.092.354.964.460	49,00	49,00
1- İlk Madde ve Malzeme	15.353.869.148.864	27,77	76,77
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	8.516.852.199.109	15,40	92,17
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	3.434.265.139.677	6,21	98,38
6- Vergi Resim ve Harçlar	481.770.847.445	0,87	99,25
5- Çeşitli Giderleri	413.272.563.780	0,75	100,00
TOPLAM	55.292.384.863.335	100,00	

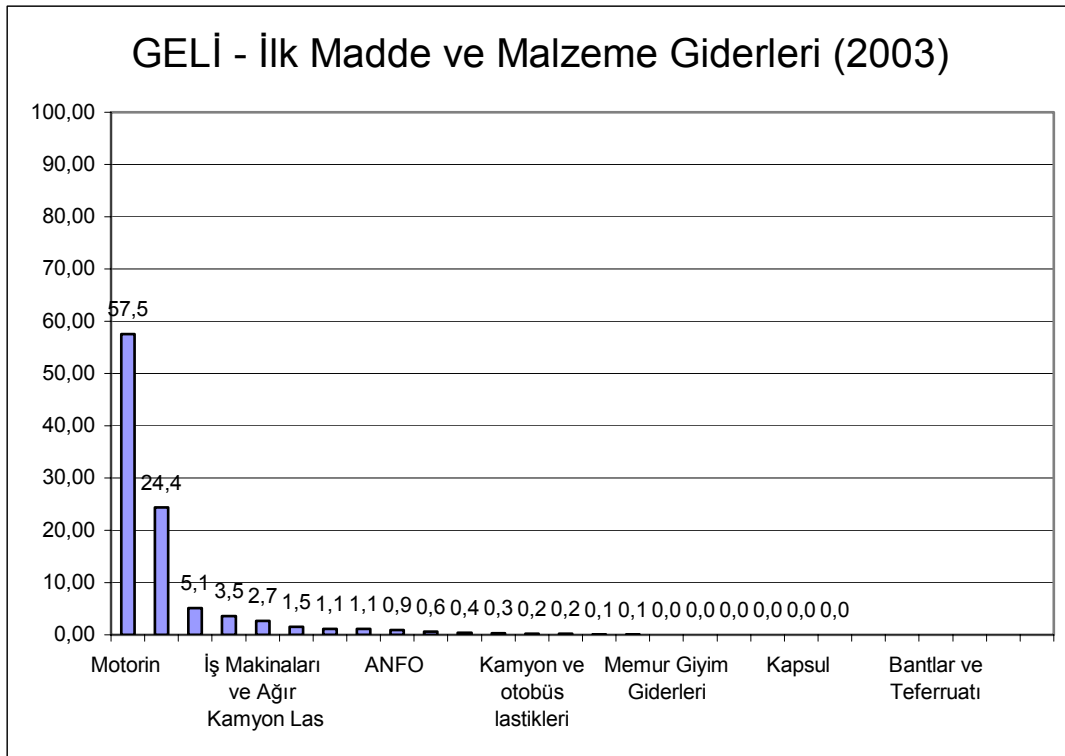

Şekil 4.166 GELİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GELİ işletmesinde 2003 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 49'ünü oluşturan

“İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

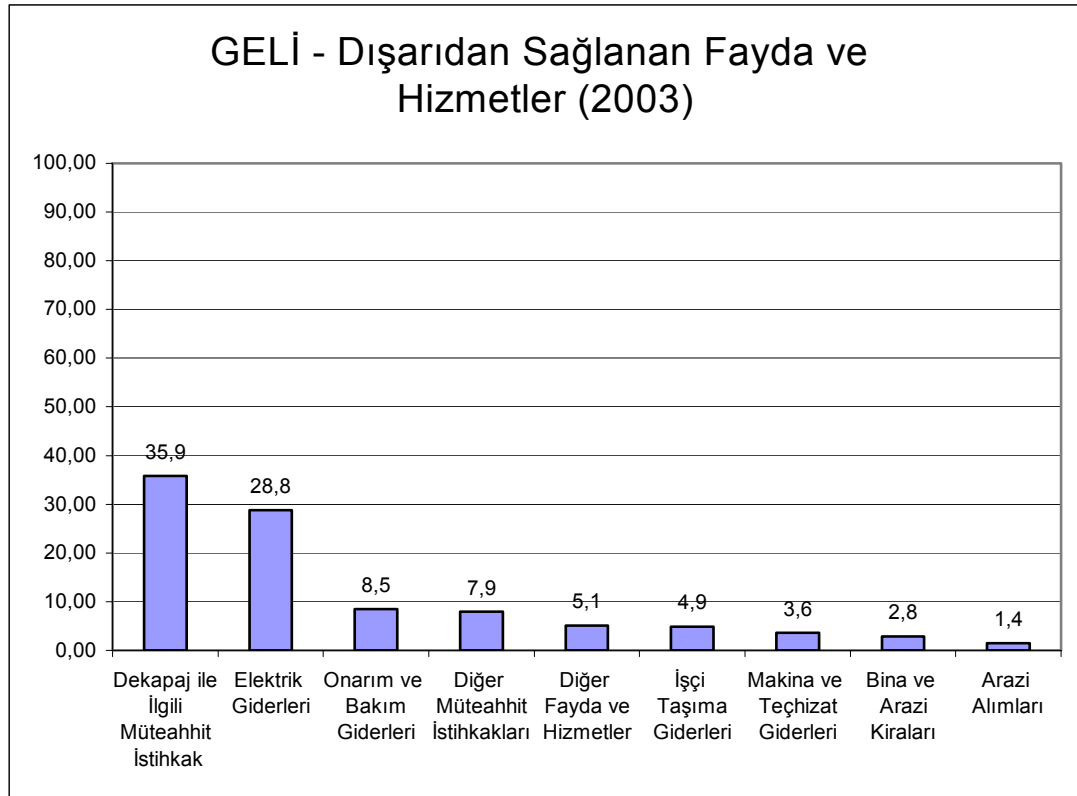
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 49)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 27,8) ve “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 15,4) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.167 GELİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 27,8) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 57,5 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,278 \times 0,575 = 0,159$ yani % 15,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam

maliyette $0,159 \times 0,20 = 0,031$ yani % 3,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 24,4 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,278 \times 0,244 = 0,067$ yani % 6,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,067 \times 0,20 = 0,013$ yani % 1,3 lük bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.168 GELİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 15,4) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 35,9) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,154 \times 0,359 = 0,055$ yani % 5,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,055 \times 0,20 = 0,011$ yani % 1,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 28,8 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,154 \times 0,288 = 0,044$ yani % 4,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,044 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

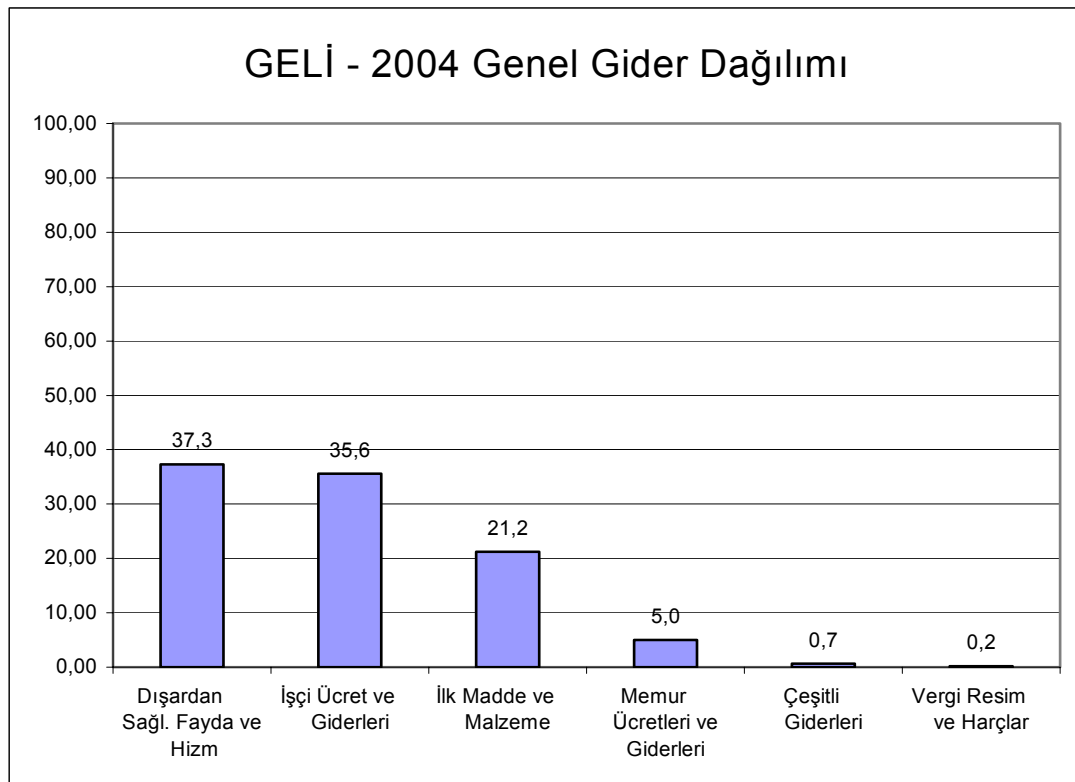
4.2.14.6 GELİ İşletmesi 2004 Yılı Verileri

Tablo 4.77 2004 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri

2004 - GELİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	12.651.890.134.898	62,37	62,37
Yedekler	3.617.275.824.674	17,83	80,21
Sair Sarf Malzemesi	1.293.321.329.103	6,38	86,58
Madeni Yağlar	718.067.963.041	3,54	90,12
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	550.733.804.725	2,72	92,84
ANFO	330.111.243.457	1,63	94,46
Sosyal İşler Malzemesi	316.452.393.932	1,56	96,02
Çelik Halat ve Teferruatı	247.708.817.341	1,22	97,25
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	122.962.798.671	0,61	97,85
Emilsiyon Patlayıcılar	98.361.117.878	0,48	98,34
Benzin	59.950.248.333	0,30	98,63
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	55.793.346.179	0,28	98,91
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	48.871.724.624	0,24	99,15
Kapsul	38.500.172.440	0,19	99,34
Dinamit	35.748.480.298	0,18	99,51
Kamyon ve otobüs lastikleri	34.306.071.888	0,17	99,68
İnfilaklı Fital	27.809.540.588	0,14	99,82
Memur Giyim Giderleri	26.327.945.178	0,13	99,95
Binek vs.Oto Lastikleri	5.692.635.965	0,03	99,98
Gecikme Rölesi	3.444.541.799	0,02	100,00
Bantlar ve Teferruatı	858.615.812	0,00	100,00
Memur Yiyecek Giderleri	116.435.680	0,00	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Sıvılaştırılmış petrol gazı			
Özel Müstehzarlar			
Fuel-Oil			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	20.284.305.186.504	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	34.091.454.855.445		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	4.775.539.228.467		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	25.113.325.631.984	70,40	70,40
Diğer Müteahhit İstihkakları	3.613.687.062.446	10,13	80,53
Elektrik Giderleri	2.538.125.652.256	7,11	87,64
Onarım ve Bakım Giderleri	949.102.591.556	2,66	90,30

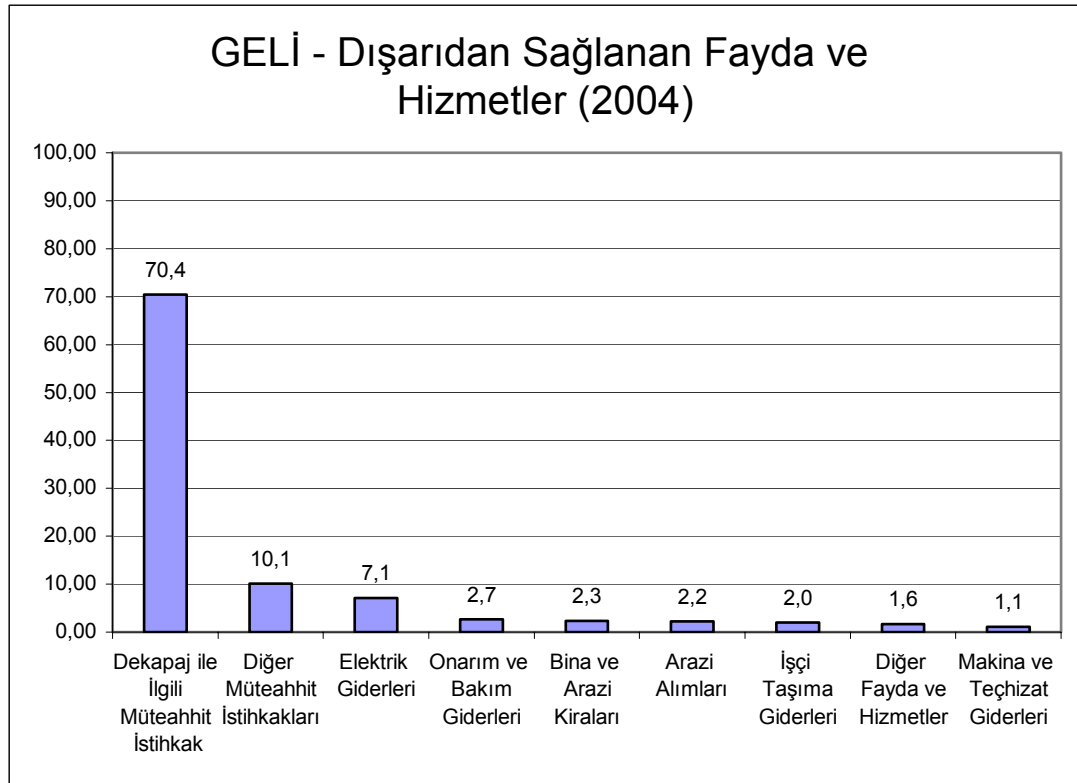
Bina ve Arazi Kiraları	816.548.605.000	2,29	92,59
Arazi Alımları	796.537.186.716	2,23	94,83
İşçi Taşıma Giderleri	729.722.808.388	2,05	96,87
Diğer Fayda ve Hizmetler	584.198.258.336	1,64	98,51
Makina ve Teçhizat Giderleri	391.250.109.824	1,10	99,61
Isıtma Giderleri	101.496.045.038	0,28	99,89
Haberleşme Giderleri	39.113.288.913	0,11	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Ara Toplam	35.673.107.240.457	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	313.582.133.545	48,74	48,74
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	81.387.962.102	12,65	61,39
İşçi Yollukları	73.809.178.570	11,47	72,86
İlan Giderleri	53.580.260.833	8,33	81,19
Beden Terbiyesi Giderleri	40.000.000.000	6,22	87,41
Memur Yollukları	31.899.755.926	4,96	92,37
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	21.139.692.921	3,29	95,65
Misafir Ağırlama Giderleri	10.805.765.196	1,68	97,33
Memur Eğitim Giderleri	7.500.732.731	1,17	98,50
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	3.837.929.531	0,60	99,10
Diğer Çeşitli Giderler	2.827.521.363	0,44	99,53
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	1.800.000.000	0,28	99,81
İşçi Eğitim Giderleri	735.796.250	0,11	99,93
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	416.600.000	0,06	99,99
Staj Ücreti ve Giderleri	37.158.000	0,01	100,00
İşçi Kamp Yol parası	3.762.300	0,00	100,00
Yurt Dışı Yolluk Giderleri			
Umumi Hayata Müessir afet payı			
T.S.E. Aidatı			
Sivil Savunma Giderleri			
Sivil Savunma Fonu			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			
KOSGEP Aidatı			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			

Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Ara Toplam	643.364.249.268	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	151.414.891.000	72,72	72,72
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	29.405.330.102	14,12	86,85
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	21.583.200.000	10,37	97,21
Damga Vergisi	4.358.178.314	2,09	99,31
Çevre Temizlik Vergisi	1.444.000.000	0,69	100,00
Belediye Vergi ve Resimler			
Ara Toplam	208.205.599.416	100,00	
2004 TKİ	GELİ	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	35.673.107.240.457	37,29	37,29
2- İşçi Ücret ve Giderleri	34.091.454.855.445	35,63	72,92
1- İlk Madde ve Malzeme	20.284.305.186.504	21,20	94,12
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	4.775.539.228.467	4,99	99,11
5- Çeşitli Giderleri	643.364.249.268	0,67	99,78
6- Vergi Resim ve Harçlar	208.205.599.416	0,22	100,00
TOPLAM	95.675.976.359.557	100,00	

Şekil 4.169 GELİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

GELİ işletmesinde 2004 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 37,3 ünü oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.170 GELİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 37,3) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 70,4) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,373 \times 0,704 = 0,263$ yani % 26,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,263 \times 0,20 = 0,052$ yani % 5,2 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 10,1 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,373 \times 0,101 = 0,037$ yani % 3,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,037 \times 0,20 = 0,007$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra en önemli ikinci maliyet kalemi ”İşçi Ücret ve Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak

20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,037 \times 0,20 = 0,007$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

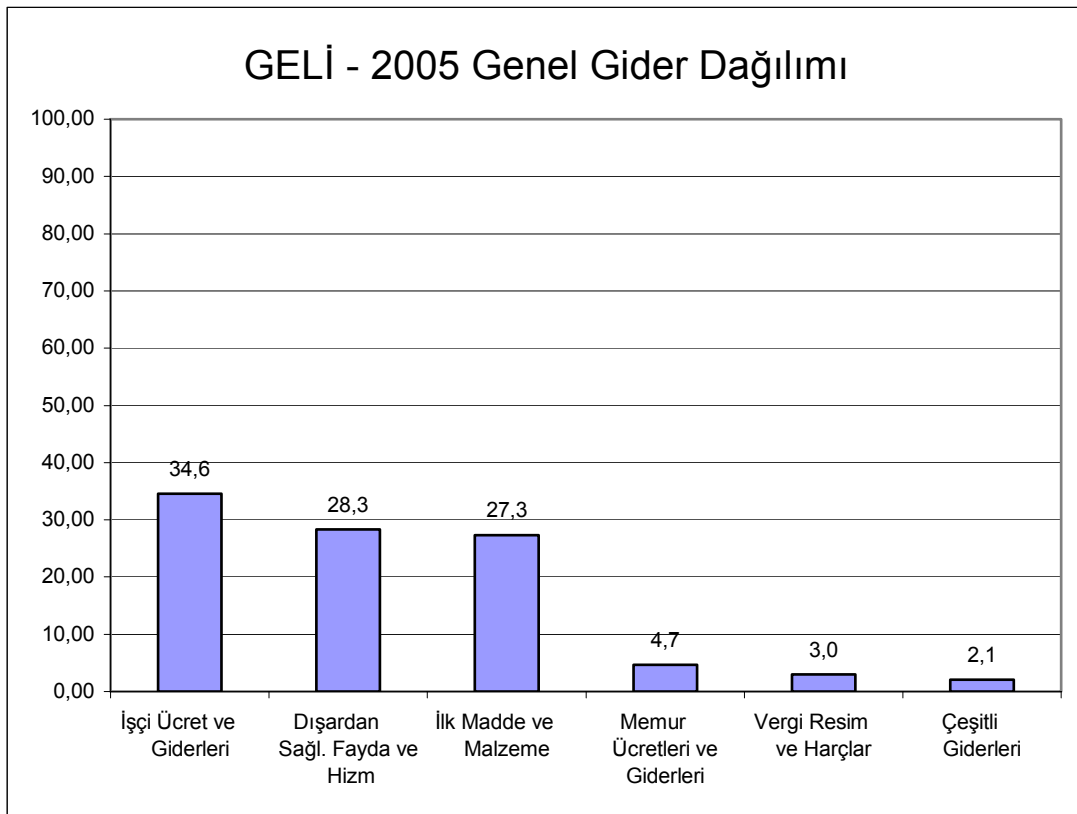
4.2.14.7 GELİ İşletmesi 2005 Yılı Verileri

Tablo 4.78 2005 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri

2005 - GELİ	YTL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	19.328.343	48,83	48,83
Yedekler	14.899.272	37,64	86,47
Sair Sarf Malzemesi	1.417.395	3,58	90,05
Madeni Yağlar	916.506	2,32	92,37
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	721.057	1,82	94,19
Emilsiyon Patlayıcılar	477.638	1,21	95,40
ANFO	419.309	1,06	96,46
Sosyal İşler Malzemesi	381.024	0,96	97,42
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	317.808	0,80	98,22
Çelik Halat ve Teferruatı	237.559	0,60	98,82
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	100.110	0,25	99,08
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	76.912	0,19	99,27
Benzin	58.492	0,15	99,42
Kapsul	41.332	0,10	99,52
İnfilaklı Fitol	39.797	0,10	99,62
Özel Müstehzarlar	38.851	0,10	99,72
Sıvılaştırılmış Petrol Gazı	32.088	0,08	99,80
Kamyon ve otobüs lastikleri	29.948	0,08	99,88
Dinamit	25.993	0,07	99,94
Memur Giyim Giderleri	12.958	0,03	99,98
Binek vs.Oto Lastikleri	5.561	0,01	99,99
Gecikme Rölesi	3.806	0,01	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	39.581.760	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	50.036.444		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.768.380		

4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	21.269.424	51,89	51,89
Diğer Müteahhit İstihkakları	8.038.571	19,61	71,51
Elektrik Giderleri	3.845.300	9,38	80,89
Diğer Fayda ve Hizmetler	1.927.948	4,70	85,59
Onarım ve Bakım Giderleri	1.357.742	3,31	88,90
Arazi Alımları	1.186.192	2,89	91,80
İşçi Taşıma Giderleri	1.088.714	2,66	94,45
Makina ve Teçhizat Giderleri	1.016.691	2,48	96,93
Bina ve Arazi Kiraları	951.684	2,32	99,26
Isıtma Giderleri	256.469	0,63	99,88
Haberleşme Giderleri	48.106	0,12	100,00
Su Giderleri			
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
<i>Ara Toplam</i>	40.986.842	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Umumi Hayata Müessir Afet Payı	1.629.568	54,04	54,04
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	491.942	16,31	70,35
Sivil Savunma Giderleri	167.889	5,57	75,92
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	128.713	4,27	80,19
İlan Giderleri	107.237	3,56	83,74
İşçi Yollukları	100.395	3,33	87,07
Beden Terbiyesi Giderleri	72.000	2,39	89,46
T.S.E. Aidatı	62.852	2,08	91,54
KOSGEP Aidatı	62.852	2,08	93,63
Memur Yollukları	49.576	1,64	95,27
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	26.745	0,89	96,16
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	26.712	0,89	97,04
İşçi Eğitim Giderleri	22.155	0,73	97,78
Memur Eğitim Giderleri	22.117	0,73	98,51
Staj Ücreti ve Giderleri	18.525	0,61	99,13
Misafir Ağırlama Giderleri	16.956	0,56	99,69
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	3.616	0,12	99,81
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	2.100	0,07	99,88
Yurt Dışı Yolluk Giderleri	1.902	0,06	99,94
Diğer Çeşitli Giderler	1.779	0,06	100,00
Sivil Savunma Fonu			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Milli Proktivite Merkezi Aidatı			

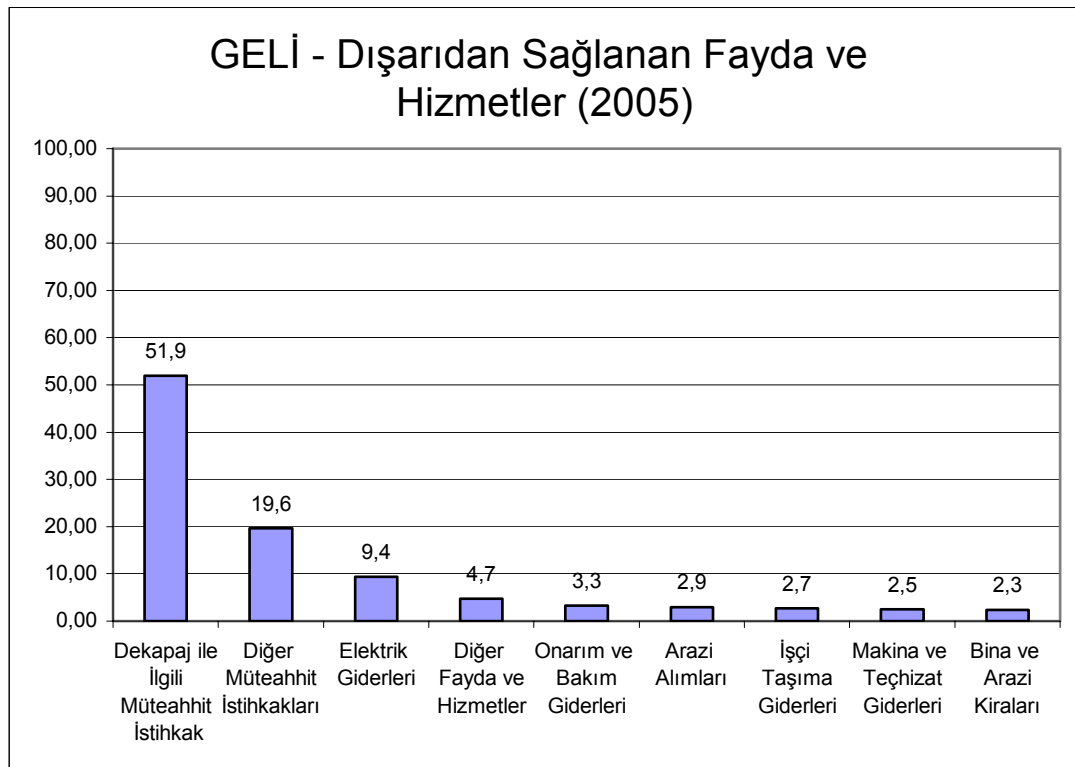
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	3.015.631	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçlar	4.104.584	94,56	94,56
Bina ve Arazi Vergileri	173.406	3,99	98,56
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	56.803	1,31	99,87
Damga Vergisi	4.212	0,10	99,96
Çevre Temizlik Vergisi	1.576	0,04	100,00
Belediye Vergi ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	4.340.581	100,00	
2005 TKİ	GELİ	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	50.036.444	34,57	34,57
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	40.986.842	28,32	62,89
1- İlk Madde ve Malzeme	39.581.760	27,35	90,24
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	6.768.380	4,68	94,92
6- Vergi Resim ve Harçlar	4.340.581	3,00	97,92
5- Çeşitli Giderleri	3.015.631	2,08	100,00
TOPLAM	144.729.639	100,00	

Şekil 4.172 GELİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

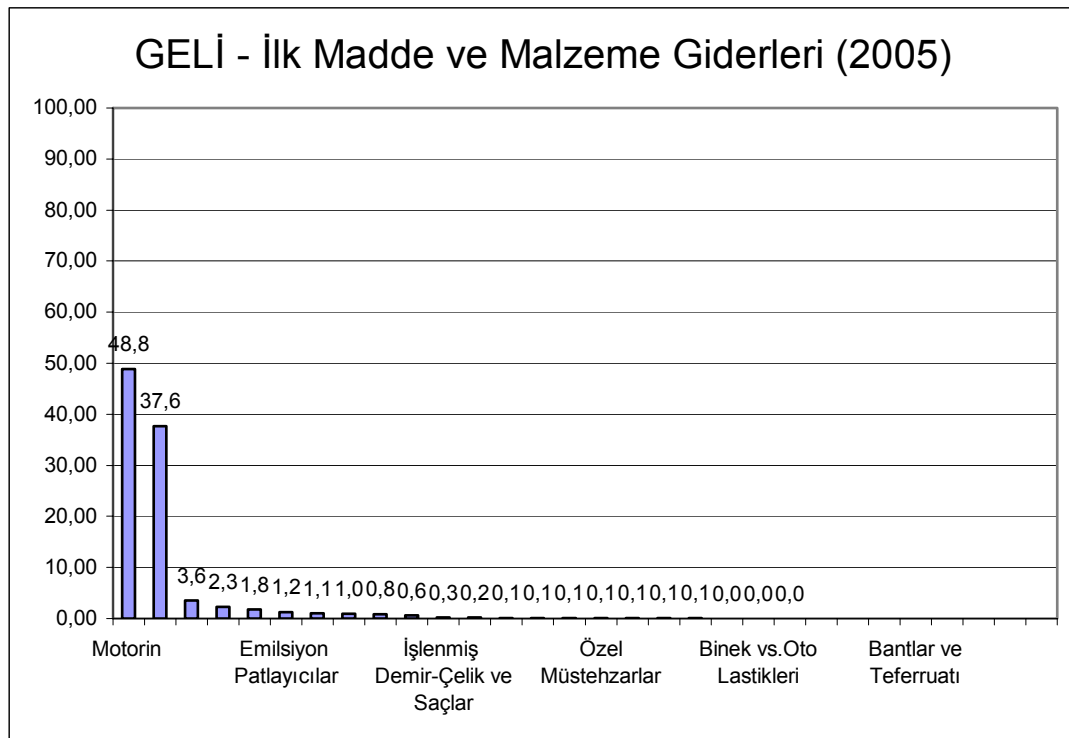
GELİ işletmesinde 2005 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 34,6 sını oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 34,6)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 28,3) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 27,3) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.173 GELİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 28,3) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 51,9) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,283 \times 0,519 = 0,146$ yani % 14,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,146 \times 0,20 = 0,029$ yani % 2,9 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 19,6 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,283 \times 0,196 = 0,055$ yani % 5,5 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,055 \times 0,20 = 0,011$ yani % 1,1 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.174 GELİ işletmesi 2005 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 27,3) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 57,5 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,273 \times 0,575 = 0,159$ yani % 15,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,159 \times 0,20 = 0,031$ yani % 3,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 24,4 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,273 \times 0,244 = 0,067$ yani % 6,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,067 \times 0,20 = 0,013$ yani % 1,3 lük bir tasarrufa tekamül eder.

4.2.15 Yeniköy Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü (YLİ)

Merkezi : Milas-MUĞLA Tel : (0 252) 558 02 93 Faks : (0 252) 558 03 07

1984 yılından 1993 yılına kadar “Milas İstihsal Başmühendisliği” olarak Güney Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi’ne bağlı iken o yıldan itibaren ayrılıp işletme müdürlüğü olarak doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanmıştır. Yönetim Kurulu’nun 28.08.1995 tarih ve 3501/315 sayılı kararıyla bölge müdürlüğü statüsü verilen, en

son, Yönetim Kurulu'nun 25.04.2002 tarih ve 15/135 sayılı kararıyla da işletme müdürlüğüne dönüştürülen bu işletmemizin merkezi Milas'a 23 km mesafededir.

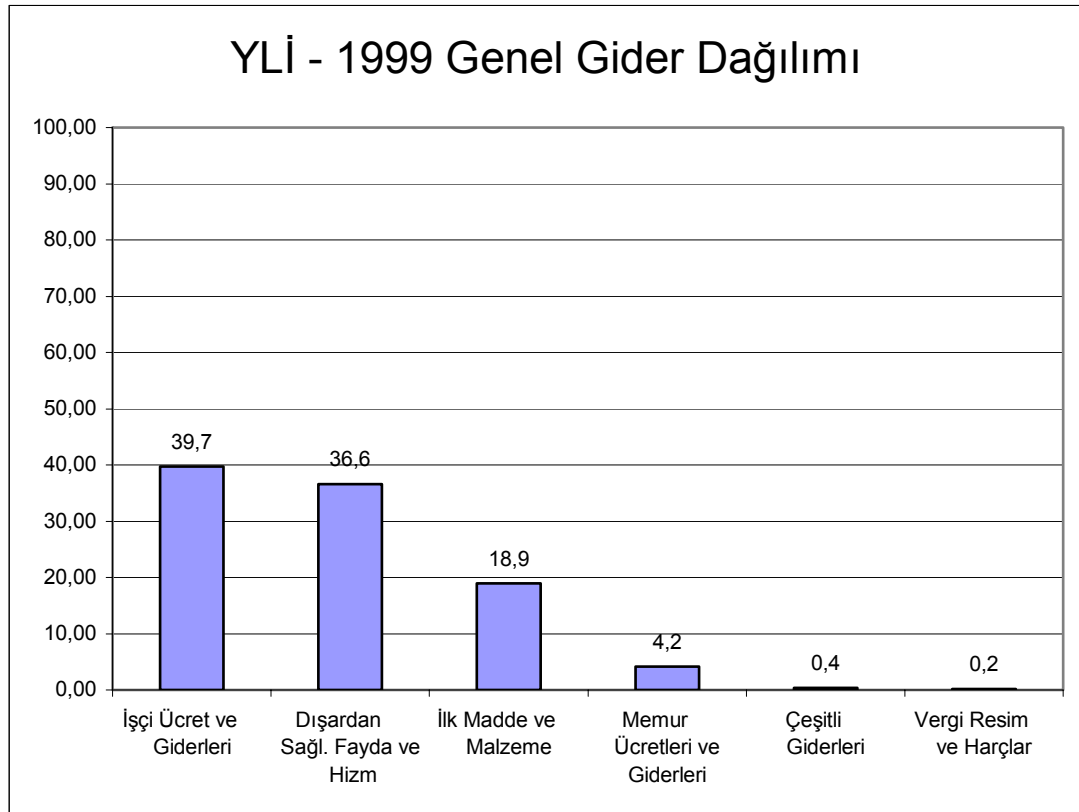
4.2.15.1 YLİ İşletmesi 1999 Yılı Verileri

Tablo 4.79 1999 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri

1999 - YLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Benzin	967.471.576.658	67,67	67,67
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	95.932.525.775	6,71	74,38
Teknik Amonyum Nitrat	87.795.134.102	6,14	80,52
Motorin	62.079.001.229	4,34	84,86
Diğer Lastikler	51.856.969.419	3,63	88,49
Zincirli Konveyör ve Teferruatı	51.432.964.049	3,60	92,08
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	49.754.597.257	3,48	95,56
Gazyağı	17.569.647.559	1,23	96,79
Bantlar ve Teferruatı	12.223.958.919	0,85	97,65
Kapsul	8.077.781.843	0,56	98,21
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	5.714.120.337	0,40	98,61
Dinamit	5.286.824.351	0,37	98,98
İş Makinaları Lastikleri	3.680.376.642	0,26	99,24
İlk Hareket Fişeği	3.567.748.291	0,25	99,49
Sosyal İşler Malzemesi	3.400.421.866	0,24	99,73
Çelik Halatlar	3.081.174.695	0,22	99,94
Emulan	832.099.843	0,06	100,00
Yedekler			
Yağlar			
Sair Sarf malzemesi			
Maden Direği			
İnfilaklı Fİtil			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gecikme Rölesi			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	1.429.756.922.835	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.111.630.116.868		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	431.345.352.251		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müt. İsth.	2.680.178.204.500	70,69	70,69
Elektrik Giderleri	320.161.989.341	8,44	79,14
Diğ. Müt.İsth.	224.886.344.654	5,93	85,07
Onarım ve Bakım Giderleri	184.528.878.380	4,87	89,93
Arazi Alımları	158.802.789.125	4,19	94,12
Diğer Fayda ve Hizmetler	131.790.542.279	3,48	97,60

İşçi Taşıma Giderleri	88.964.770.985	2,35	99,95
Haberleşme Giderleri	2.055.183.948	0,05	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Isıtma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
Ara Toplam	3.791.368.703.212	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	15.573.387.743	38,96	38,96
İşçi Yollukları	8.586.770.361	21,48	60,44
Dış. Yap. Sig. Giderleri	4.102.597.784	10,26	70,71
Staj Ücreti ve Giderleri	3.724.997.000	9,32	80,03
Memur Yollukları	2.840.902.407	7,11	87,13
İlan Giderleri	1.715.400.290	4,29	91,43
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	1.223.125.000	3,06	94,49
Memur Eğitim Giderleri	780.502.000	1,95	96,44
Misafir Ağırlama Giderleri	625.558.066	1,57	98,00
Mah. Tah.Not Giderleri	394.812.088	0,99	98,99
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	235.544.782	0,59	99,58
Diğer Çeşitli Giderler	83.840.000	0,21	99,79
İşçi Eğitim Giderleri	82.160.000	0,21	100,00
İşçi Kamp Yol parası	1.946.000	0,00	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
Ara Toplam	39.971.543.521	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	9.402.504.712	49,97	49,97
Bina ve Arazi Vergileri	7.152.698.436	38,01	87,98
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	2.208.319.000	11,74	99,72

Damga Vergisi	50.138.800	0,27	99,99
Çevre Temizlik Vergisi	2.646.000	0,01	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	18.816.306.948	100,00	
1999 TKİ	YLi	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	4.111.630.116.868	39,72	39,72
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	3.791.368.703.212	36,63	76,35
1- İlk Madde ve Malzeme	1.958.453.653.651	18,92	95,27
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	431.345.352.251	4,17	99,43
5- Çeşitli Giderleri	39.971.543.521	0,39	99,82
6- Vergi Resim ve Harçlar	18.816.306.948	0,18	100,00
TOPLAM	10.351.585.676.451	100,00	

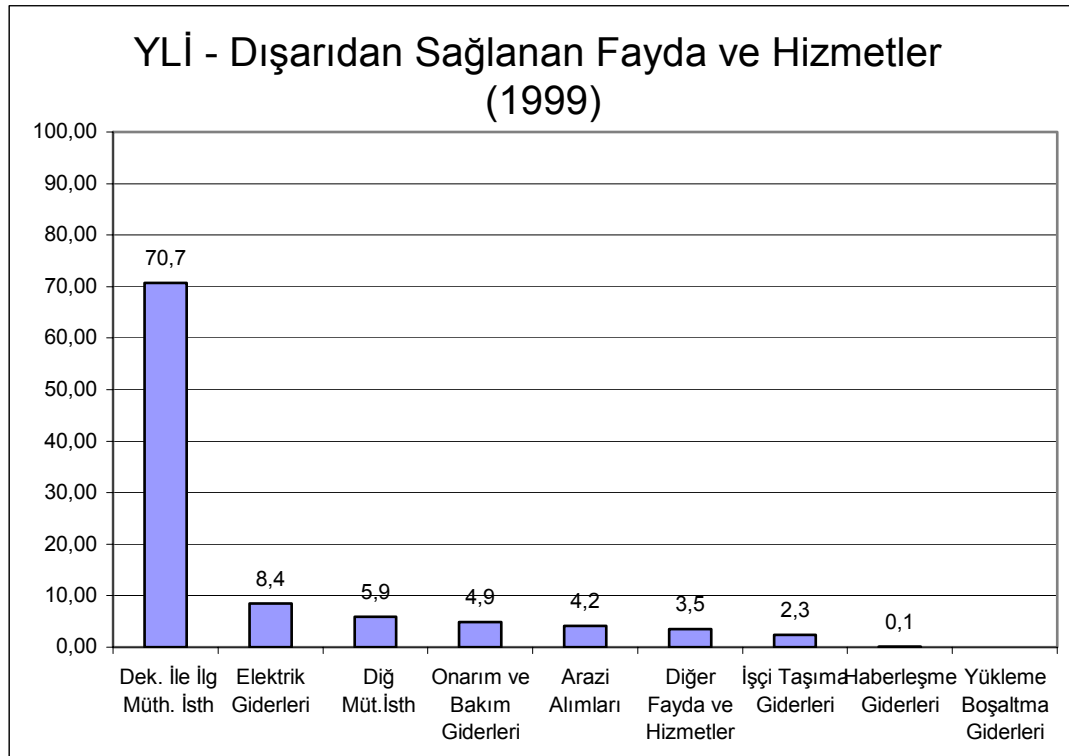

Şekil 4.175 YLi işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

YLi işletmesinde 1999 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 39,7 sını oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu

Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

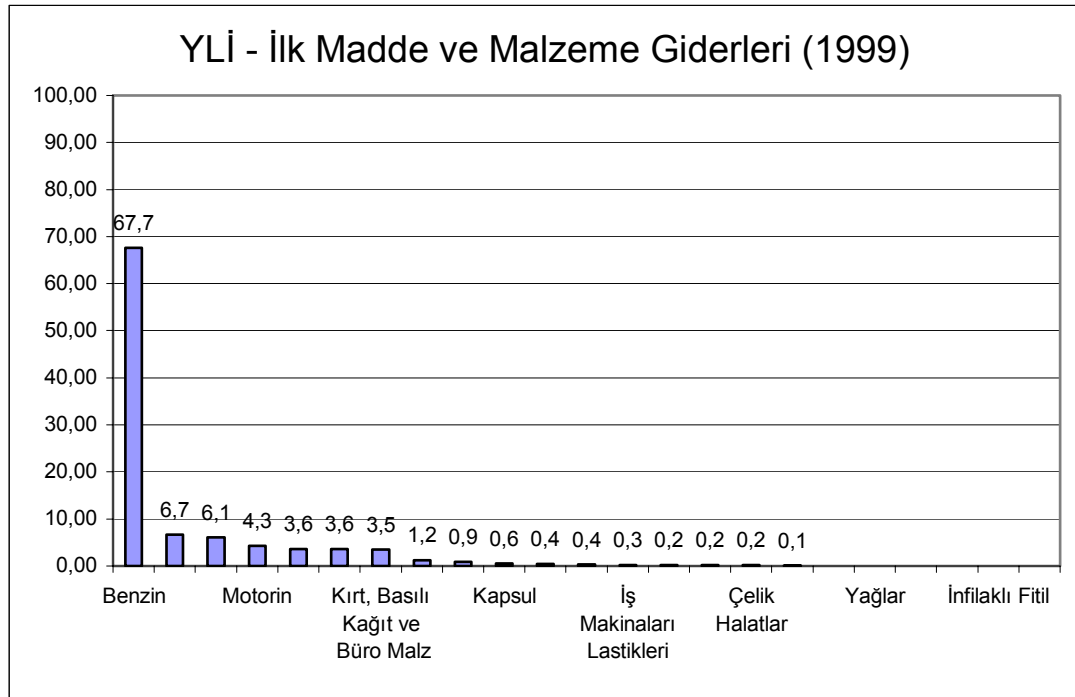
Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 39,7)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 36,6) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 18,9) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.176 YLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 36,6) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 70,7) “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,366 \times 0,707 = 0,258$ yani % 25,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,258 \times 0,20 = 0,051$ yani % 5,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen

kalem ise % 8,4 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,366 \times 0,084 = 0,030$ yani % 3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,030 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.177 YLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 18,9) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 67,7 ile “Benzin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,189 \times 0,677 = 0,127$ yani % 12,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,127 \times 0,20 = 0,025$ yani % 2,5 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 6,7 ile “İşlenmiş Demir Levha ve Saçlar” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,189 \times 0,067 = 0,012$ yani % 1,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,012 \times 0,20 = 0,002$ yani % 0,2 lik bir tasarrufa tekamül eder.

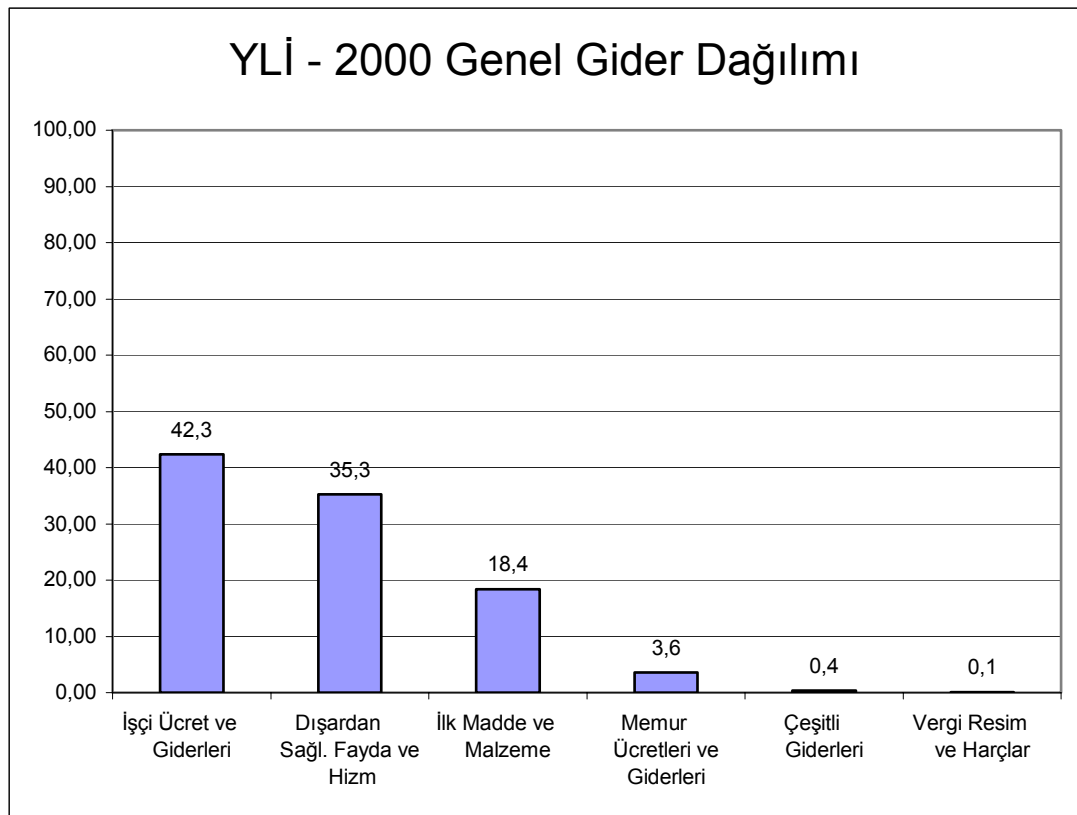
4.2.15.2 YLİ İşletmesi 2000 Yılı Verileri

Tablo 4.80 2000 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri

2000 - YLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	1.816.954.893.594	58,04	58,04
Yedekler	733.684.665.212	23,44	81,48
Yağlar	127.169.537.195	4,06	85,54
Teknik Amonyum Nitrat	101.142.753.513	3,23	88,77
Sosyal İşler Malzemesi	71.666.230.989	2,29	91,06
Emulan	68.375.149.927	2,18	93,25
İş Makinaları Lastikleri	60.541.559.583	1,93	95,18
Sair Sarf malzemesi	52.927.313.030	1,69	96,87
Çelik Halatlar	29.811.702.331	0,95	97,82
Benzin	24.272.143.284	0,78	98,60
İnfilaklı Fital	10.920.624.898	0,35	98,95
İşlenmiş Demir, Levha Saçlar	8.855.306.705	0,28	99,23
Kapsul	7.538.347.923	0,24	99,47
Diğer Lastikler	5.965.047.954	0,19	99,66
Kırt, Basılı Kağıt ve Büro Malz.	3.979.726.945	0,13	99,79
Dinamit	3.769.115.425	0,12	99,91
Alet, Edevat ve İdari Teçhizat	1.767.368.399	0,06	99,97
Gecikme Rölesi	1.019.459.998	0,03	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Bantlar ve Teferruatı			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	3.130.360.946.905	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.218.347.825.961		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	610.965.103.914		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dek. İle İlg. Müh. İsth.	4.329.240.160.973	72,03	72,03
Elektrik Giderleri	538.547.011.687	8,96	80,99
Diğ. Müt.İsth.	488.654.920.081	8,13	89,12
Onarım ve Bakım Giderleri	349.545.475.942	5,82	94,94
Diğer Fayda ve Hizmetler	142.236.131.349	2,37	97,30
İşçi Taşıma Giderleri	127.279.585.586	2,12	99,42
Isıtma Giderleri	21.926.615.385	0,36	99,79
Arazi Alımları	9.661.324.502	0,16	99,95
Haberleşme Giderleri	3.176.575.340	0,05	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			

Yurtiçi Tren Navlun			
Yurtiçi Kamyon Navlun			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Rödevans			
Memur Taşıma Giderleri			
Makina ve Teçhizat Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesis Giderleri			
Diğer Satış Giderleri			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	6.010.267.800.845	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dah. Yap. Sig. Giderleri	23.224.636.629	37,61	37,61
İşçi Yollukları	9.304.876.294	15,07	52,67
Dış. Yap. Sig. Giderleri	9.248.689.970	14,98	67,65
Memur Yollukları	4.991.428.121	8,08	75,73
İlan Giderleri	4.570.538.367	7,40	83,13
Staj Ücreti ve Giderleri	4.159.643.000	6,74	89,87
Birl. Oda Mes. Kur. Giderleri	2.122.285.500	3,44	93,31
Misafir Ağırlama Giderleri	1.898.794.381	3,07	96,38
Memur Eğitim Giderleri	736.518.796	1,19	97,57
İşçi Eğitim Giderleri	511.314.244	0,83	98,40
Mah. Tah.Not Giderleri	326.992.000	0,53	98,93
Kit Gaz. Ve Dergi Giderleri	326.188.722	0,53	99,46
Para Nakil Giderleri	318.535.400	0,52	99,97
İşçi Kamp Yol parası	15.945.800	0,03	100,00
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif Ter. Giderleri			
Sivil Savunma Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Num. Giderleri			
Okul ve Öğretim Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Kur. Neş. Ve Bas. Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Giderleri			
Film Tiy. Kons. Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bil. Tek. Araştırma Giderleri			
Bed. Terb. Giderleri			
<i>Ara Toplam</i>	61.756.387.224	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	9.621.830.114	65,20	65,20
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	3.361.430.000	22,78	87,98
Bina ve Arazi Vergileri	1.586.315.764	10,75	98,73
Damga Vergisi	183.870.000	1,25	99,97
Çevre Temizlik Vergisi	3.892.647	0,03	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	14.757.338.525	100,00	

2000 TKİ	YLI	%	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	7.218.347.825.961	42,35	42,35
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	6.010.267.800.845	35,26	77,60
1- İlk Madde ve Malzeme	3.130.360.946.905	18,36	95,97
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	610.965.103.914	3,58	99,55
5- Çeşitli Giderleri	61.756.387.224	0,36	99,91
6- Vergi Resim ve Harçlar	14.757.338.525	0,09	100,00
TOPLAM	17.046.455.403.374	100,00	

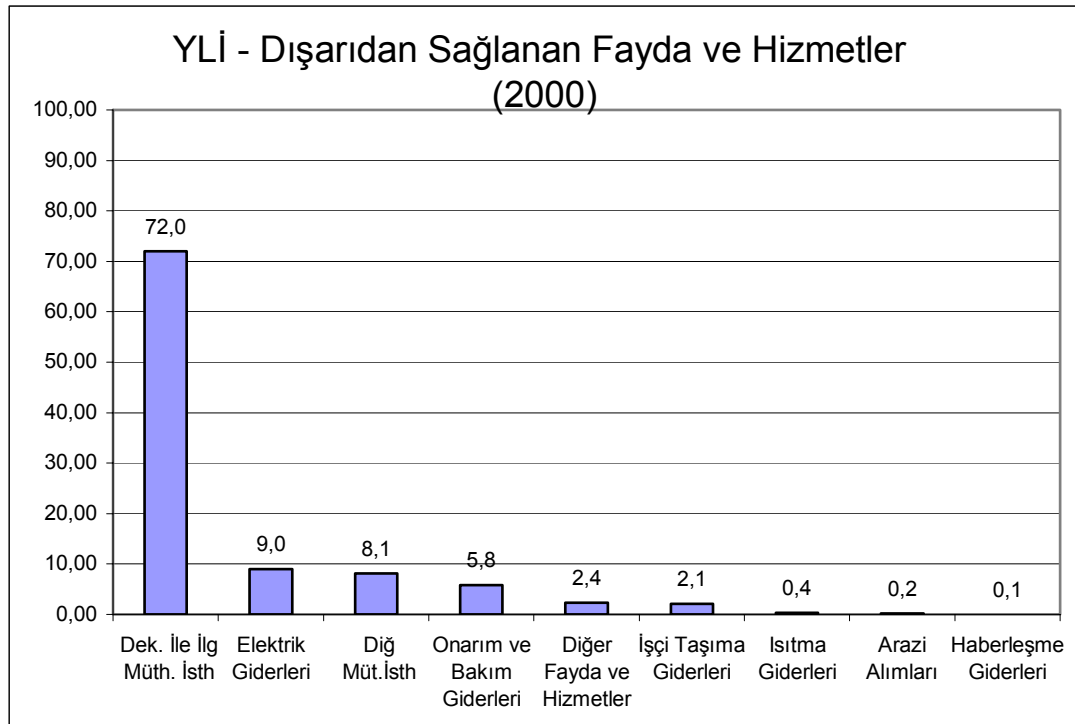

Şekil 4.178 YLI işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

YLI işletmesinde 2000 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 42,3 ünü oluşturan “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan

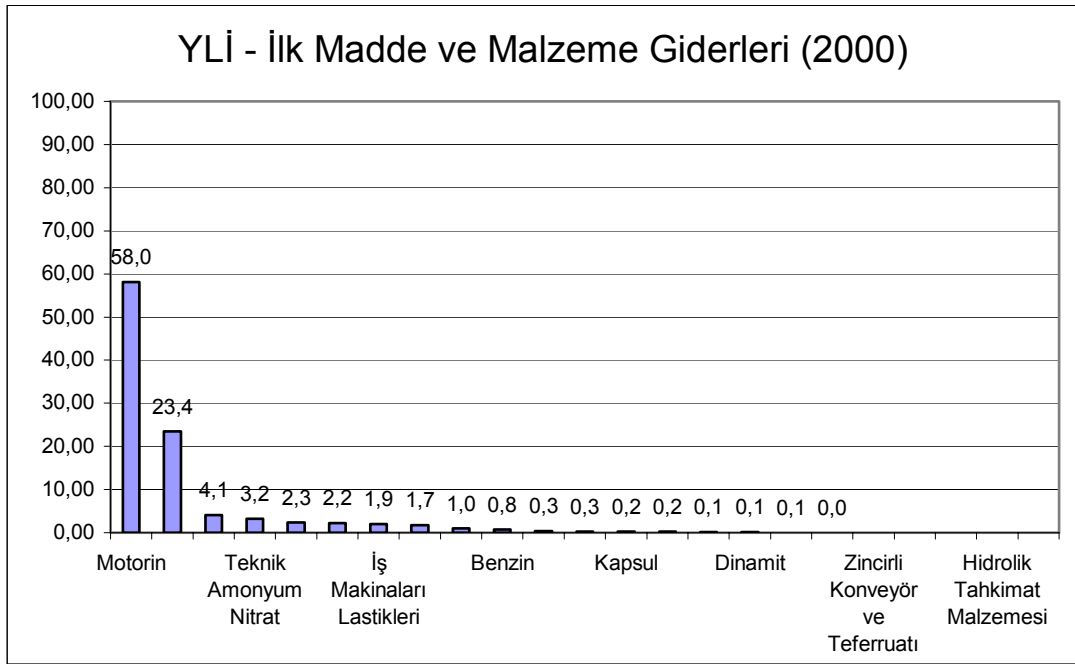
sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 42,3)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 35,3) ve “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 18,4) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.179 YLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 35,3) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 72) “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,353 \times 0,720 = 0,254$ yani % 25,4 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,254 \times 0,20 = 0,050$ yani % 5 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 9 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,353 \times 0,090 = 0,031$ yani % 3,1 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,031 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lık bir tasarrufa tekamül eder.

Şekil 4.180 YLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 18,4) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 58 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,184 \times 0,580 = 0,106$ yani % 10,6 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,106 \times 0,20 = 0,021$ yani % 2,1 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 23,4 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,184 \times 0,234 = 0,043$ yani % 4,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,043 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

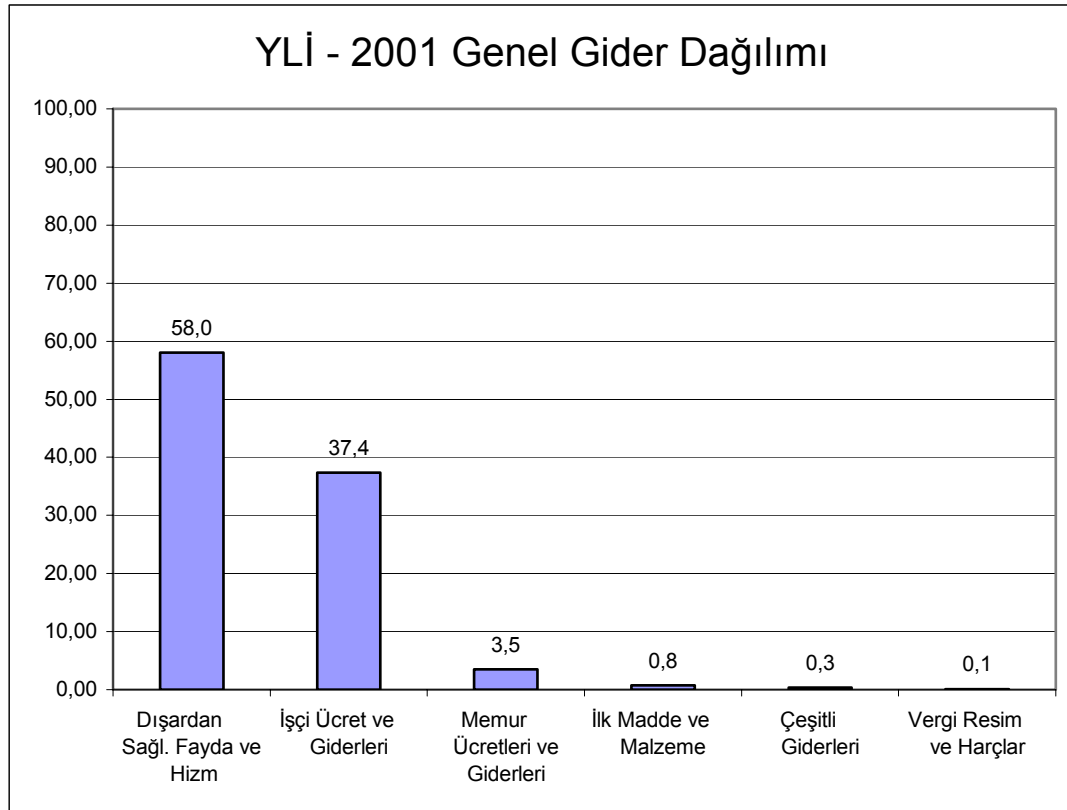
4.2.15.3 YLİ İşletmesi 2001 Yılı Verileri

Tablo 4.81 2001 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri

2001 - YLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	3.024.837.817.454	62,34	62,34
Yedekler	835.082.034.118	17,21	79,55
Madeni Yağlar	213.820.792.731	4,41	83,95
Emulan	149.343.810.600	3,08	87,03
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	144.899.099.428	2,99	90,02
Anfo	136.479.577.293	2,81	92,83
Sosyal İşler Malzemesi	108.576.836.745	2,24	95,07
Sair Sarf Malzemesi	103.256.277.361	2,13	97,20
Çelik Halat ve Teferruatı	46.892.479.101	0,97	98,16
Benzin	31.539.039.031	0,65	98,81
İnfilaklı Fitol	15.903.595.991	0,33	99,14
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	10.975.440.721	0,23	99,37
Kamyon ve otobüs lastikleri	8.779.116.920	0,18	99,55
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	7.903.720.750	0,16	99,71
Kapsul	6.597.335.175	0,14	99,85
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	3.523.512.362	0,07	99,92
Memur Giyim	2.787.235.789	0,06	99,98
Gecikme Röllesi	1.136.839.988	0,02	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek			
Fuel-Oil			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Dinamit			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	4.852.334.561.558	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	9.680.972.622.573		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	893.364.141.503		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	12.376.804.413.080	82,45	82,45
Elektrik Giderleri	1.013.195.728.726	6,75	89,20
Diğer Müteahhit İstihkakları	903.911.014.376	6,02	95,22
Onarım ve Bakım Giderleri	299.219.303.808	1,99	97,21

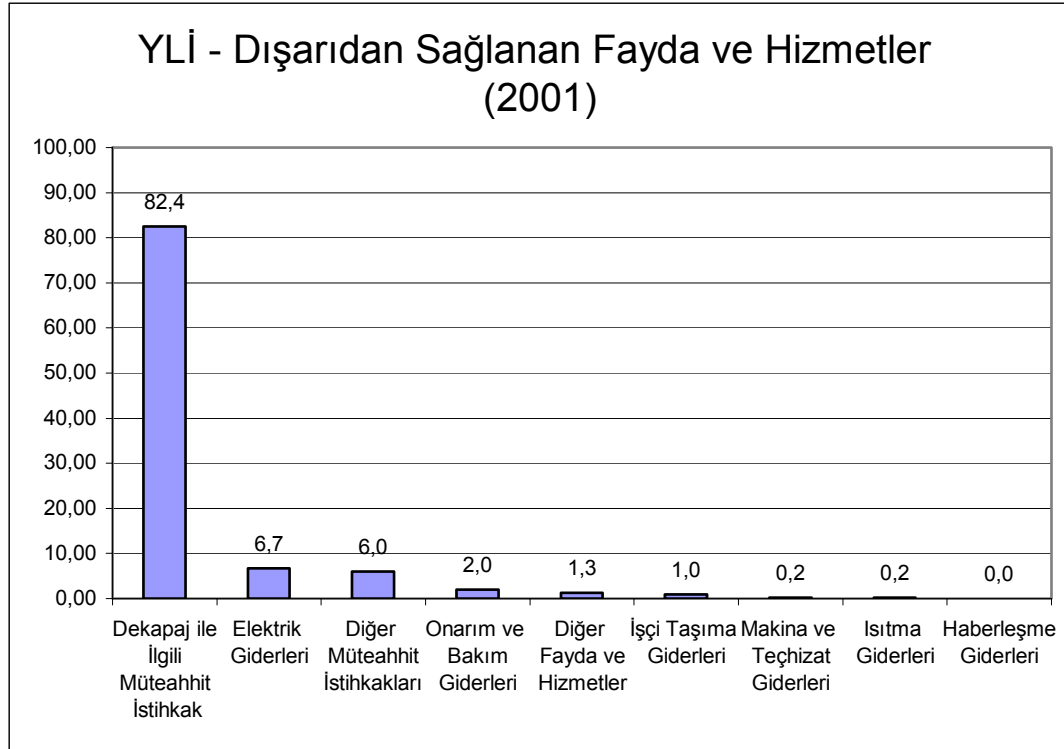
Diğer Fayda ve Hizmetler	190.835.553.417	1,27	98,48
İşçi Taşıma Giderleri	150.618.156.317	1,00	99,49
Makina ve Teçhizat Giderleri	36.602.047.521	0,24	99,73
Isıtma Giderleri	29.780.487.526	0,20	99,93
Haberleşme Giderleri	6.066.867.735	0,04	99,97
Arazi Alımları	4.365.510.198	0,03	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Bina ve Arazi Kiraları			
Ara Toplam	15.011.399.082.704	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	34.793.975.367	39,89	39,89
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	14.767.765.816	16,93	56,83
İşçi Yollukları	13.790.620.947	15,81	72,64
Staj Ücreti ve Giderleri	6.919.777.000	7,93	80,57
İlan Giderleri	4.962.785.700	5,69	86,26
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	3.531.414.000	4,05	90,31
Memur Yollukları	2.722.159.950	3,12	93,44
Misafir Ağırlama Giderleri	2.428.487.968	2,78	96,22
Memur Eğitim Giderleri	1.744.605.898	2,00	98,22
İşçi Eğitim Giderleri	700.132.250	0,80	99,02
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	539.052.801	0,62	99,64
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	284.979.429	0,33	99,97
İşçi Kamp Yol parası	25.932.800	0,03	100,00
Para Nakil Giderleri	2.200.000	0,00	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Diğer Çeşitli Giderler			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
Ara Toplam	87.213.889.926	100,00	

6- Vergi Resim ve Harçlar			
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	6.453.590.000	39,50	39,50
Bina ve Arazi Vergileri	5.839.116.000	35,74	75,24
Diğer Vergi Resim ve Harçları	3.893.700.140	23,83	99,07
Damga Vergisi	145.230.000	0,89	99,96
Çevre Temizlik Vergisi	7.255.000	0,04	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
<i>Ara Toplam</i>	16.338.891.140	100,00	
2001 TKİ	YLi	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	15.011.399.082.704	57,99	57,99
2- İşçi Ücret ve Giderleri	9.680.972.622.573	37,40	95,40
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	893.364.141.503	3,45	98,85
1- İlk Madde ve Malzeme	194.683.946.631	0,75	99,60
5- Çeşitli Giderleri	87.213.889.926	0,34	99,94
6- Vergi Resim ve Harçlar	16.338.891.140	0,06	100,00
TOPLAM	25.883.972.574.477	100,00	

Şekil 4.181 YLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

YLİ işletmesinde 2001 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 58 ini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.182 YLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (% 58) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 82,4) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,580 \times 0,824 = 0,478$ yani % 47,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,478 \times 0,20 = 0,095$ yani % 9,5 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 6,7 ile “Elektrik Giderleri”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,580 \times 0,067 = 0,037$ yani % 3,7 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,037 \times 0,20 = 0,007$ yani % 0,7 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra en önemli ikinci maliyet kalemi % 37,4 ile “İşçi Ücret ve Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı”dır. Bu maliyet kalemlerini

aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 37,4)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacaktır.

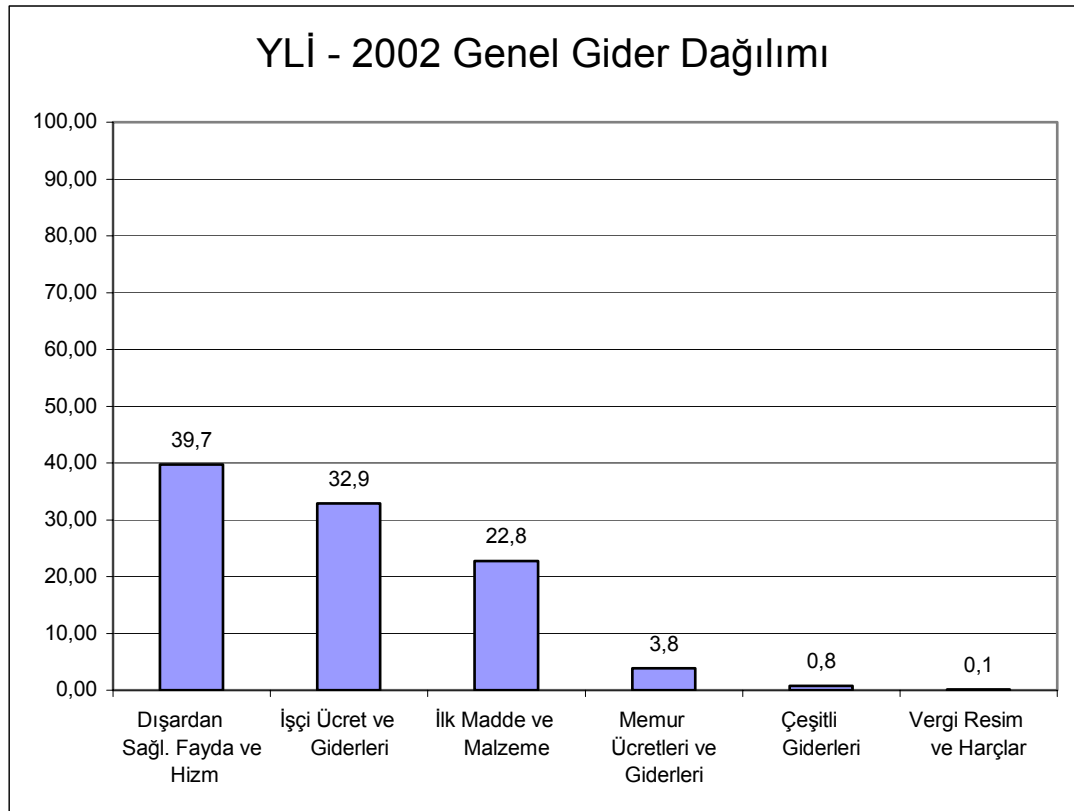
4.2.15.4 YLİ İşletmesi 2002 Yılı Verileri

Tablo 4.82 2002 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri

2002 - YLİ TÜM GİDERLER	TL	%	Σ%
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	5.274.614.911.225	60,84	60,84
Yedekler	1.514.576.799.430	17,47	78,31
Emülsiyon Patlayıcılar	431.826.550.955	4,98	83,29
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	428.323.425.587	4,94	88,23
Madeni Yağlar	304.082.345.965	3,51	91,74
ANFO	215.448.403.633	2,49	94,23
Sosyal İşler Malzemesi	137.186.391.312	1,58	95,81
Sair Sarf Malzemesi	136.774.735.437	1,58	97,39
Çelik Halat ve Teferruatı	61.462.609.008	0,71	98,10
Benzin	52.570.624.048	0,61	98,70
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	27.630.590.294	0,32	99,02
Kapsul	24.494.170.533	0,28	99,30
İnfilaklı Fital	17.707.948.675	0,20	99,51
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	14.617.391.377	0,17	99,68
Dinamit	12.747.947.095	0,15	99,82
Kamyon ve otobüs lastikleri	6.636.095.418	0,08	99,90
Memur Giyim Giderleri	3.800.728.486	0,04	99,94
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	3.727.324.113	0,04	99,99
Gecikme Rölesi	1.183.400.003	0,01	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişegi			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
<i>Ara Toplam</i>	8.669.412.392.594	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	12.536.360.342.848		

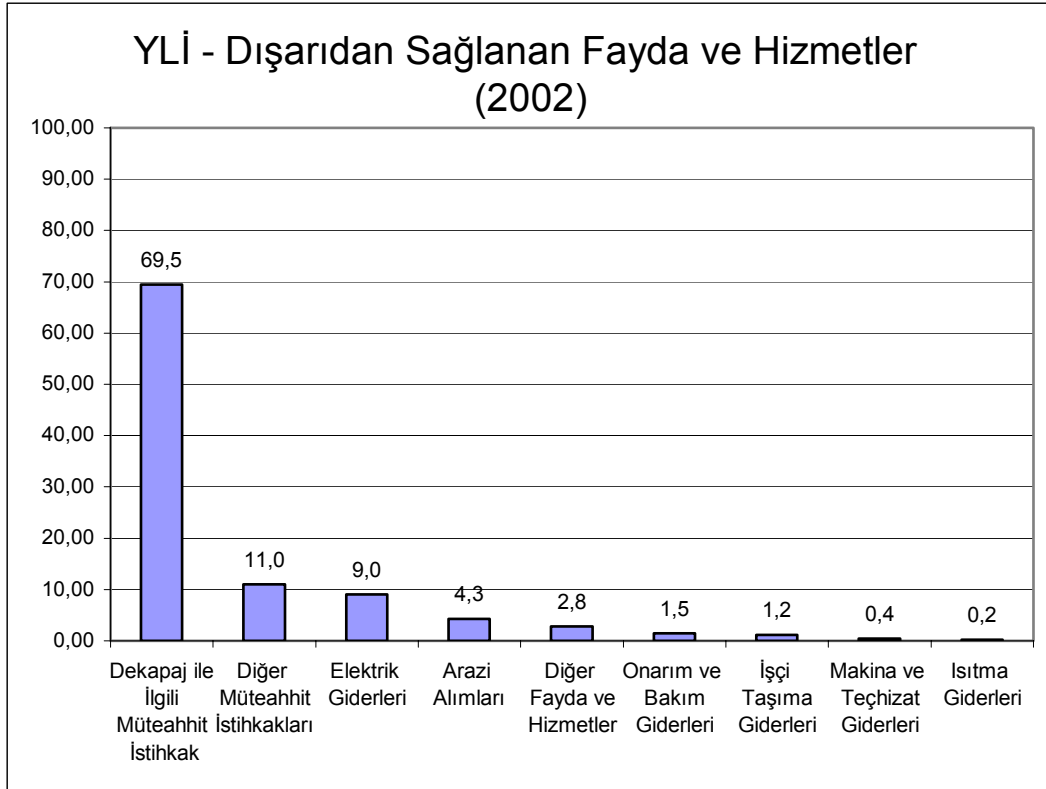
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.458.148.274.459		
4-Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			
Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkak.	10.510.057.885.952	69,48	69,48
Diğer Müteahhit İstihkakları	1.668.697.324.083	11,03	80,52
Elektrik Giderleri	1.368.804.069.747	9,05	89,57
Arazi Alımları	651.118.337.737	4,30	93,87
Diğer Fayda ve Hizmetler	422.564.224.935	2,79	96,66
Onarım ve Bakım Giderleri	224.719.603.429	1,49	98,15
İşçi Taşıma Giderleri	177.265.567.634	1,17	99,32
Makina ve Teçhizat Giderleri	55.038.773.252	0,36	99,69
Isıtma Giderleri	37.719.305.488	0,25	99,94
Haberleşme Giderleri	9.747.465.808	0,06	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahlil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
Bina ve Arazi Kiraları			
<i>Ara Toplam</i>	15.125.732.558.065	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
İşçi Yollukları	119.909.183.362	40,76	40,76
Memur Yollukları	50.846.204.108	17,29	58,05
Dahilde Yapıtılan Sigorta Giderleri	48.769.325.000	16,58	74,63
Dışarı Yapıtılan Sigorta Giderleri	20.283.812.482	6,90	81,52
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	17.358.699.040	5,90	87,42
İlan Giderleri	7.915.687.000	2,69	90,12
Staj Ücreti ve Giderleri	6.680.574.000	2,27	92,39
İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.	6.141.000.000	2,09	94,47
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	5.017.221.000	1,71	96,18
Memur Eğitim Giderleri	3.836.242.034	1,30	97,48
Misafir Ağırlama Giderleri	3.625.783.832	1,23	98,72
İşçi Eğitim Giderleri	2.363.241.750	0,80	99,52
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	1.150.900.772	0,39	99,91
Diğer Çeşitli Giderler	262.797.288	0,09	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
İşçi Kamp Yol parası			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			

Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
Ara Toplam	294.160.671.668	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Bina ve Arazi Vergileri	11.887.089.000	54,38	54,38
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	9.441.190.000	43,19	97,58
Damga Vergisi	520.257.777	2,38	99,96
Çevre Temizlik Vergisi	9.660.000	0,04	100,00
Diğer Vergi Resim ve Harçları			
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	21.858.196.777	100,00	
2002 TKİ	YLI	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	15.125.732.558.065	39,69	39,69
2- İşçi Ücret ve Giderleri	12.536.360.342.848	32,90	72,59
1- İlk Madde ve Malzeme	8.669.412.392.594	22,75	95,34
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	1.458.148.274.459	3,83	99,17
5- Çeşitli Giderleri	294.160.671.668	0,77	99,94
6- Vergi Resim ve Harçlar	21.858.196.777	0,06	100,00
TOPLAM	38.105.672.436.411	100,00	

Şekil 4.183 YLI işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

YLİ işletmesinde 2002 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 39,7 sini oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

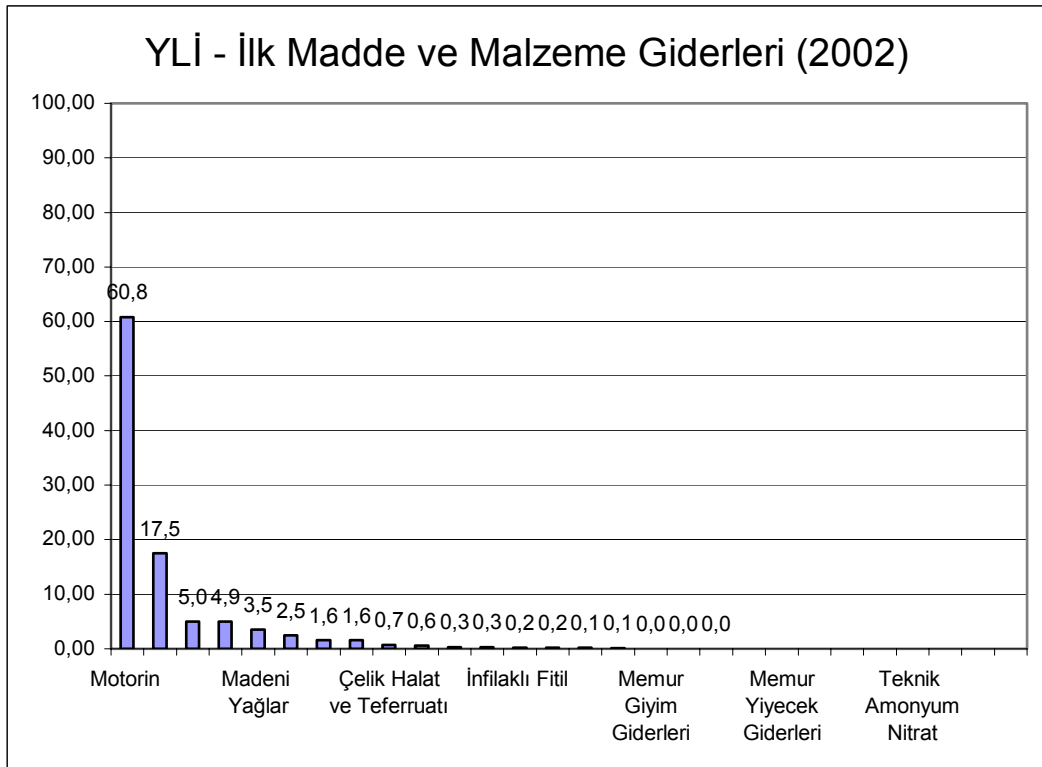
Şekil 4.184: YLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%39,7) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 69,5) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,397 \times 0,695 = 0,276$ yani % 27,6 sını oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,276 \times 0,20 = 0,055$ yani % 5,5 luk bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 11 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,397 \times 0,110 = 0,043$ yani % 4,3 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,043 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemden sonra en önemli ikinci maliyet kalemi % 32,9 ile ”İşçi Ücret ve Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler

“Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 32,9)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 22,8) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.185 YLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 22,8) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 60,8 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,228 \times 0,608 = 0,138$ yani % 13,8 ini oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,138 \times 0,20 = 0,027$ yani % 2,7 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 17,5 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam

maliyetin $0,228 \times 0,175 = 0,039$ yani % 3,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemdede de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,039 \times 0,20 = 0,008$ yani % 0,8 lik bir tasarrufa tekamül eder.

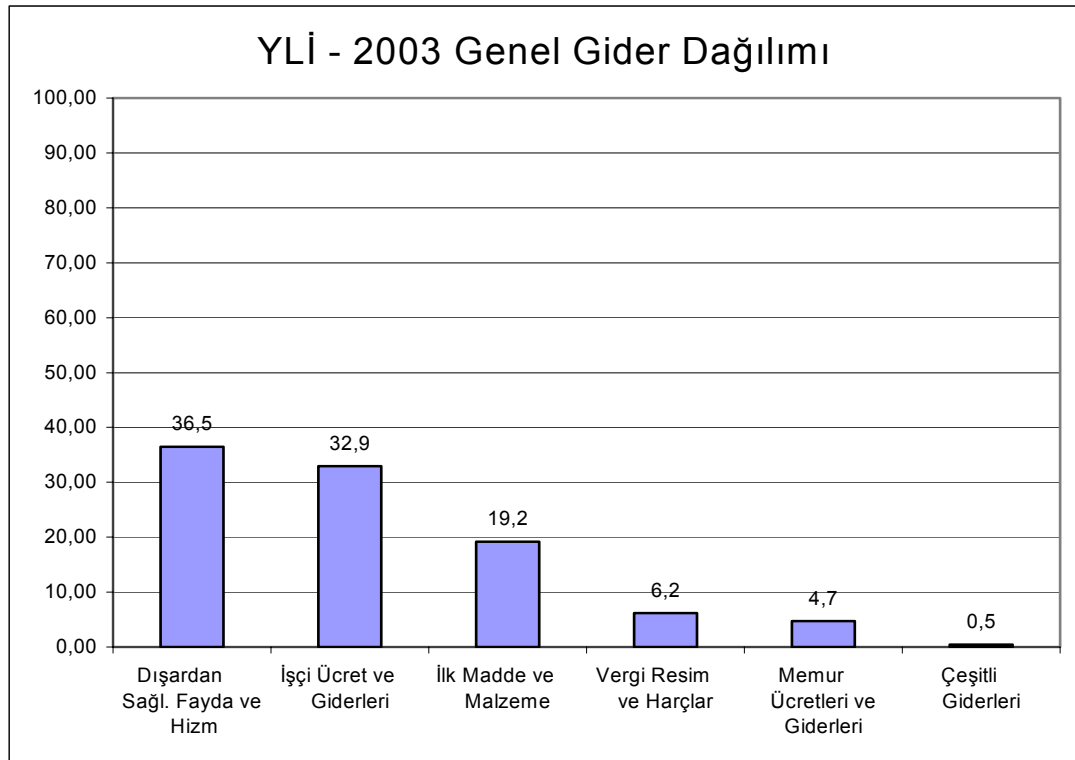
4.2.15.5 YLİ İşletmesi 2003 Yılı Verileri

Tablo 4.83 2003 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri

2003 - YLİ	TL	%	Σ%
TÜM GİDERLER			
1- İlk Madde ve Malzeme			
Motorin	6.041.356.992.404	67,49	67,49
Yedekler	1.504.194.457.041	16,80	84,29
Madeni Yağlar	314.338.690.957	3,51	87,80
İş Makinaları ve Ağır Kamyon Las.	228.091.226.065	2,55	90,35
Sosyal İşler Malzemesi	218.311.160.565	2,44	92,79
Sair Sarf Malzemesi	159.010.250.020	1,78	94,56
ANFO	131.017.331.570	1,46	96,03
Emülsiyon Patlayıcılar	114.000.452.308	1,27	97,30
Çelik Halat ve Teferruatı	80.030.321.097	0,89	98,19
Benzin	58.844.476.314	0,66	98,85
İşlenmiş Demir-Çelik ve Saçlar	30.415.913.342	0,34	99,19
Kırtasiye,Basılı kağıt,Büro malzeme	16.070.082.662	0,18	99,37
İnfilaklı Fital	14.789.250.000	0,17	99,54
Dinamit	12.701.079.091	0,14	99,68
Kamyon ve otobüs lastikleri	10.100.911.243	0,11	99,79
Memur Giyim Giderleri	7.418.453.055	0,08	99,87
Alet,Edevat ve İdare Teçhizatı	6.247.626.630	0,07	99,94
Kapsul	3.063.661.830	0,03	99,98
Gecikme Röllesi	1.959.700.000	0,02	100,00
Zincirli Konveyör ve Teferruatı			
Memur Yiyecek Giderleri			
Fuel-Oil			
Binek vs.Oto Lastikleri			
Bantlar ve Teferruatı			
Teknik Amonyum Nitrat			
Maden Direği			
İlk Hareket Fişeği			
Hidrolik Tahkimat Malzemesi			
Hasır Çelik			
Gazyağı			
Demir Tahkimat Malzemesi			
Ateşleme Teli			
Ara Toplam	8.951.962.036.194	100,00	
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.344.404.114.328		
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.210.622.037.351		
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.			

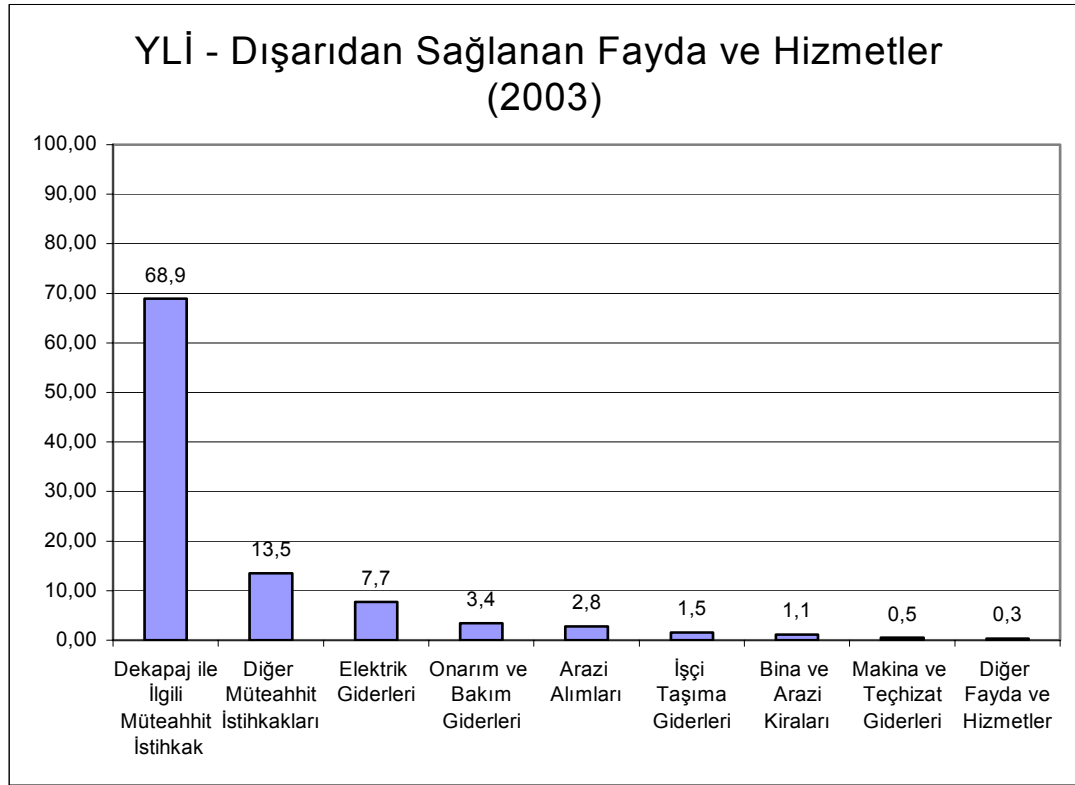
Dekapaj ile İlgili Mütcaahhit İstihkak.	11.732.868.483.394	68,89	68,89
Diğer Mütcaahhit İstihkakları	2.294.605.628.720	13,47	82,37
Elektrik Giderleri	1.318.974.796.697	7,74	90,11
Onarım ve Bakım Giderleri	583.275.662.126	3,42	93,54
Arazi Alımları	481.467.030.727	2,83	96,36
İşçi Taşıma Giderleri	260.840.980.813	1,53	97,89
Bina ve Arazi Kiraları	192.043.069.000	1,13	99,02
Makina ve Teçhizat Giderleri	82.197.105.280	0,48	99,51
Diğer Fayda ve Hizmetler	57.434.520.084	0,34	99,84
Isıtma Giderleri	14.552.387.585	0,09	99,93
Haberleşme Giderleri	12.303.562.600	0,07	100,00
Yükleme Boşaltma Giderleri			
Yurtiçi Tren Navlun.			
Yurtiçi Kamyon Navlun.			
Tahsil ve Tartı Giderleri			
Su Giderleri			
Memur Taşıma Giderleri			
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri			
Diğer Satış Giderleri			
Rodövens			
<i>Ara Toplam</i>	17.030.563.227.026	100,00	
5- Çeşitli Giderleri			
Dahilde Yaptırılan Sigorta Giderleri	72.572.185.000	32,14	32,14
İşçi Yollukları	33.614.420.312	14,89	47,03
Memur Yollukları	29.446.285.870	13,04	60,08
Dışarı Yaptırılan Sigorta Giderleri	28.346.628.961	12,56	72,63
İlan Giderleri	23.226.334.810	10,29	82,92
Staj Ücreti ve Giderleri	10.996.098.000	4,87	87,79
Mahkeme Tahkim ve Noter Giderleri	9.519.562.000	4,22	92,01
Birlik Oda Mesleki Kuruluş Giderleri	7.535.708.000	3,34	95,34
Misafir Ağırlama Giderleri	4.597.569.922	2,04	97,38
Memur Eğitim Giderleri	3.862.354.980	1,71	99,09
Diğer Çeşitli Giderler	953.839.854	0,42	99,51
İşçi Eğitim Giderleri	813.909.000	0,36	99,87
Kitap, Gazete ve Dergi Giderleri	240.982.247	0,11	99,98
İşçi Kamp Yol parası	42.405.400	0,02	100,00
Sivil Savunma Giderleri			
Para Nakil Giderleri			
Müfettiş Yollukları			
Yüksek Denetleme Kurulu Giderleri			
Tören ve Donanım Giderleri			
Temsil Giderleri			
Telif ve Tercüme Giderleri			
Sergi Giderleri			
Reklam ve Numune Giderleri			
Okul ve Öğrenci Giderleri			
Kurum Neşriyat ve Basım Giderleri			

İş ve İşçi Bulma Kur.Öde.Mas.Kar.			
Film Tiyatro Konser Giderleri			
Bilim. Teknik Araştırma Giderleri			
Beden Terbiyesi Giderleri			
Ara Toplam	225.768.284.356	100,00	
6- Vergi Resim ve Harçlar			
Diğer Vergi Resim ve Harçları	2.785.268.833.457	96,83	96,83
Bina ve Arazi Vergileri	75.549.913.669	2,63	99,45
Motorlu Kara Taşıtlar Vergisi	15.151.350.000	0,53	99,98
Damga Vergisi	596.840.000	0,02	100,00
Çevre Temizlik Vergisi	18.720.000	0,00	100,00
Bel. Ver. Ve Resimler			
Ara Toplam	2.876.585.657.126	100,00	
2003 TKİ	YLi	%	
4- Dışardan Sağl. Fayda ve Hizm.	17.030.563.227.026	36,52	36,52
2- İşçi Ücret ve Giderleri	15.344.404.114.328	32,90	69,41
1- İlk Madde ve Malzeme	8.951.962.036.194	19,19	88,61
6- Vergi Resim ve Harçlar	2.876.585.657.126	6,17	94,78
3- Memur Ücretleri ve Giderleri	2.210.622.037.351	4,74	99,52
5- Çeşitli Giderleri	225.768.284.356	0,48	100,00
TOPLAM	46.639.905.356.381	100,00	

Şekil 4.186 YLi işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği

YLİ işletmesinde 2003 yılında üretim maliyetlerini düşürmek ve kâr maksimizasyonunu sağlamak için öncelikle toplam maliyetin % 36,5 unu oluşturan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kalemiyle ilgilenmek, gerekir.

Şekil 4.187 YLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği

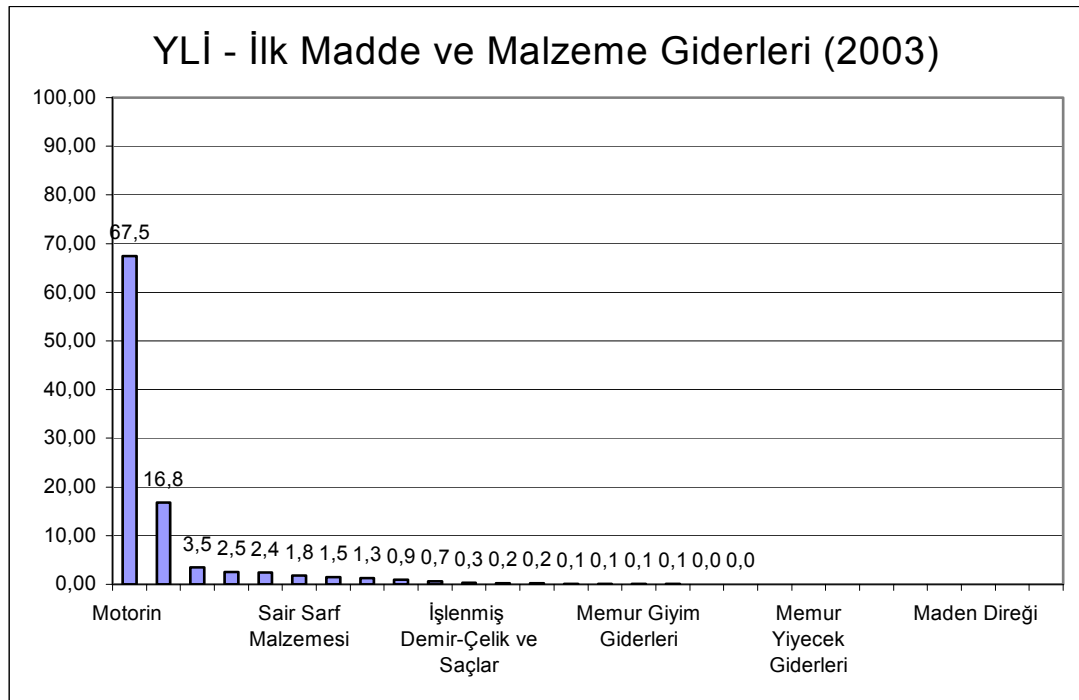
“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” (%36,5) maliyet kaleminin alt kalemlerinden en büyüğü ise (% 68,9) “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,365 \times 0,689 = 0,251$ yani % 25,14 ünü oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,251 \times 0,20 = 0,050$ yani % 5 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 13,5 ile “Diğer Müteahhit İstihkakları”dır. Bu kalem toplam maliyetin $0,365 \times 0,135 = 0,049$ yani % 4,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,049 \times 0,20 = 0,009$ yani % 0,9 luk bir tasarrufa tekamül eder.

Bu kalemde sonra en önemli ikinci maliyet kalemi % 32,9 ile “İşçi Ücret ve Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler

“Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için çalışan sayısı azaltılmalıdır. Bu da ya işçi çıkartarak yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak sağlanabilir.

Fakat bu maliyet kaleminin alt kalemlerinde bulunan maliyet girdileri dışarıdan müdahalelerle, düzeltici, önleyici faaliyetlerle veya iyileştirme faaliyetleri neticesinde çokta fazla değişkenlik gösteren maliyet kalemleri olmadığı için, “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet girdisinde işletme lehine etki edecek şekilde bir düzenlemeye gidilememektedir. Bunun başlıca nedenlerinden birisi de işçilerin ücretlerinin sendikalarla yapılan anlaşmalar çerçevesinde belirlenmesi, SSK primlerinde indirimine gidilememesi, v.b...

Bu sebepten dolayı “İşçi Ücret Ve Giderlerinin (% 32,9)” alt maliyet kalemleriyle uğraşmak, işletmeye pek fazla katkı yapmayacağından, hemen ardından gelen maliyet kalemiyle “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” (% 19,2) ile ilgilenmek gerekir.

Şekil 4.188 YLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği

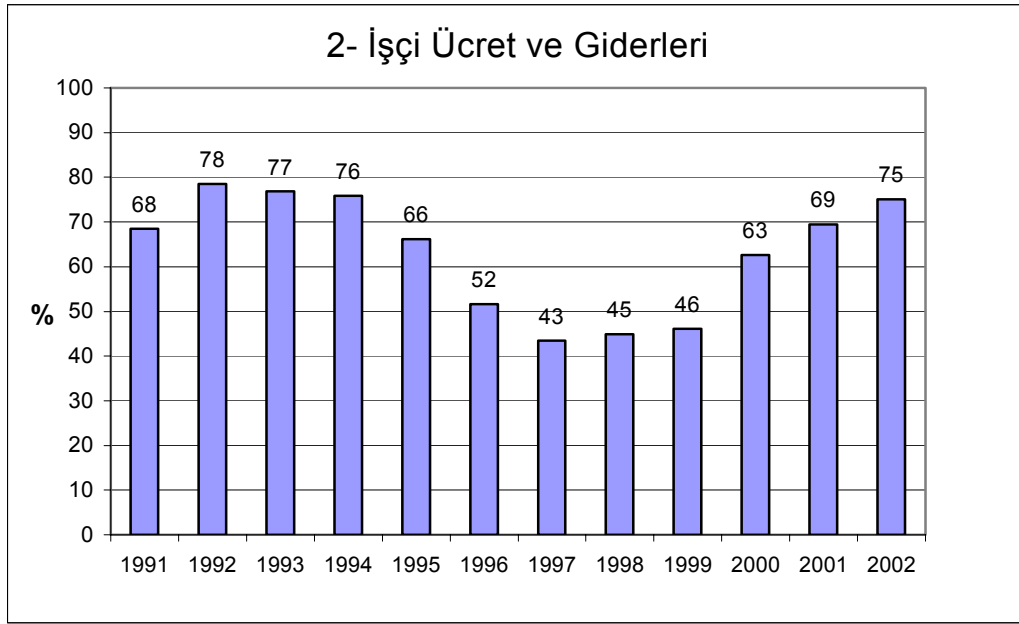
“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” nin (% 19,2) alt maliyet kalemlerinden en büyüğü % 67,5 ile “Motorin”dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,192 \times 0,675 = 0,129$ yani % 12,9 unu oluşturmaktadır. Bu kalemde yapılacak % 20 lik bir indirim toplam maliyette $0,129 \times 0,20 = 0,025$ yani % 2,5 lik bir tasarrufa neden olabilir. Bu kalemin ardından ikinci sırada gelen kalem ise % 16,8 ile “Yedekler” dir. Bu kalem toplam maliyetin $0,192 \times 0,168 = 0,032$ yani % 3,2 sini oluşturmaktadır. Bu kalemde de % 20 lik bir tasarruf toplam maliyette $0,032 \times 0,20 = 0,006$ yani % 0,6 lik bir tasarrufa tekamül eder.

BÖLÜM BEŞ

SONUÇ

Bu yüksek lisans tezi kapsamında TKİ kurumuna ait 15 işletmenin 1996-2005 yıllarına ait gerçekleşmiş tüm üretim maliyetleri kalemleri incelenmiştir. Bu incelemede her işletme ve yıl için pareto analizleri yapılarak işletmelere ve yıllara göre maliyet kalemleri A, B ve C grubu olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma ile de maliyetlerin düşürülmesi için üzerinde durulması gereken maliyet kalemleri belirlenmiştir. Aşağıda bu işletmelere ait analizlerin sonuçlarının yorumları bulunmaktadır.

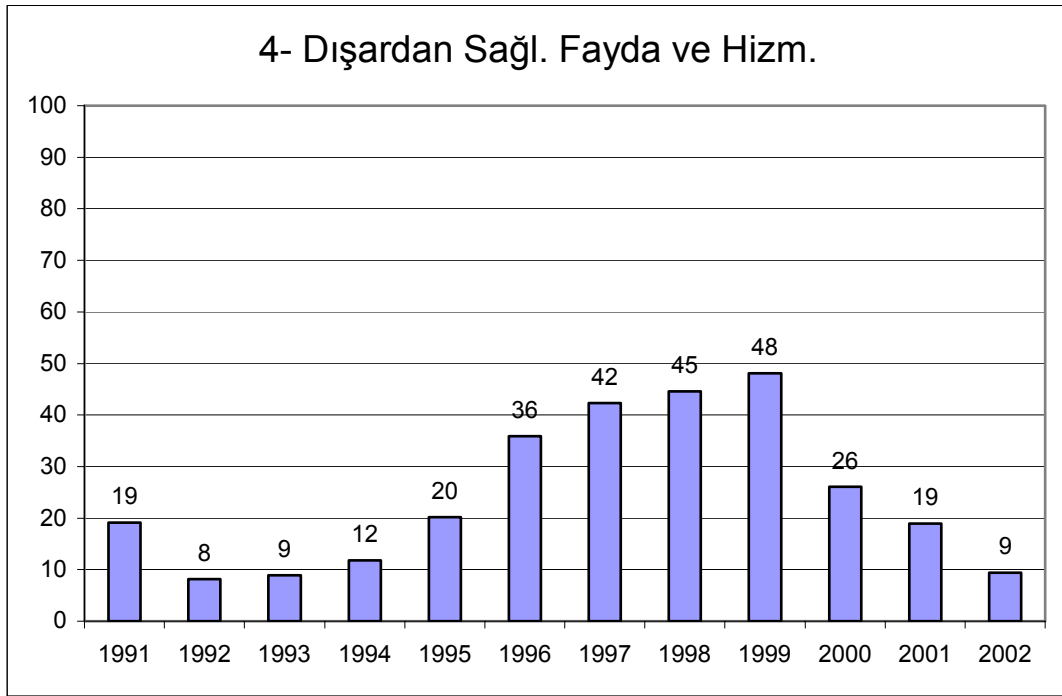
ADL işletmesinin 12 yıllık üretim maliyetlerini incelediğimizde A sınıfı maliyet kalemi, 11 yıl en büyük kalem olan “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

Şekil 5.189 ADL işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

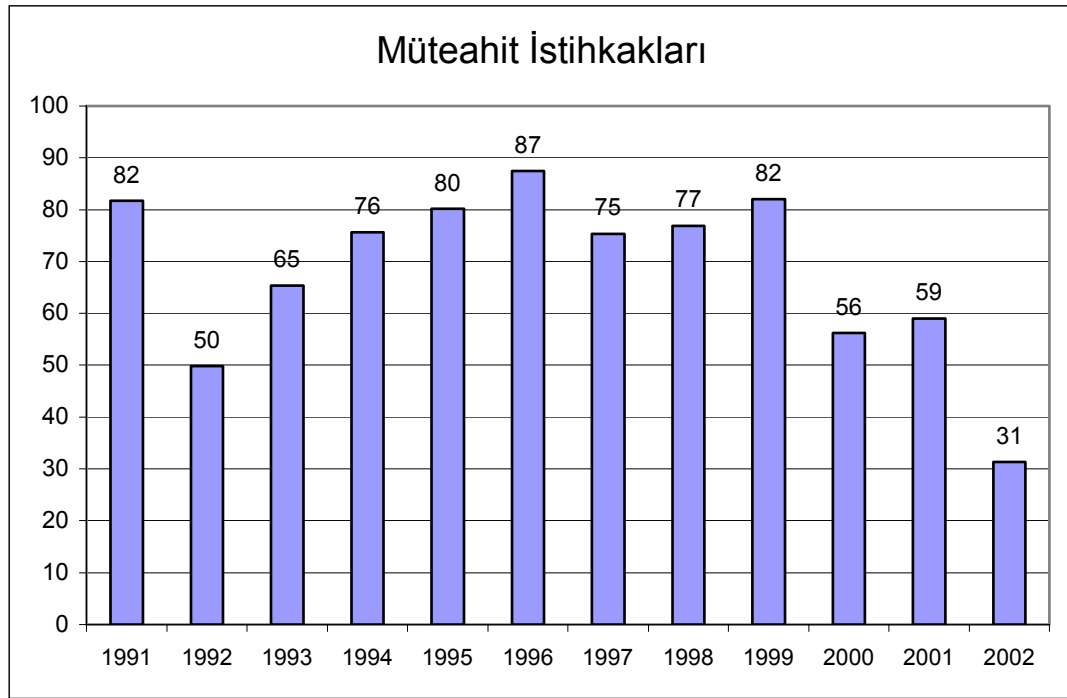
Bu kalemin ardından gelen en önemli maliyet kalemi 1 yıl toplam maliyet üzerinde en büyük maliyet kalemi, 10 yıl da ikinci büyük maliyet kalemi olan B sınıfına giren “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” dir.

Bu maliyet kaleminin alt kalemleri incelendiğinde En önemli olan maliyet kalemi toplam maliyet üzerinde 8 defa en büyük değere ulaşan, A sınıfına giren “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” dır. Bu maliyet kalemi ADL işletmesinin en büyük değere sahip A sınıfı maliyet kalemidir. Yapılacak maliyet düşürme teknikleriyle bu maliyet kalemi üzerinde elde edilecek tenzilatlar toplam üretim giderleri üzerinde en büyük etkiyi yapacak maliyet kalemidir. ADL işletmesi yetkililerin bu maliyet kalemi üzerine eğilmeleri gerekmektedir.

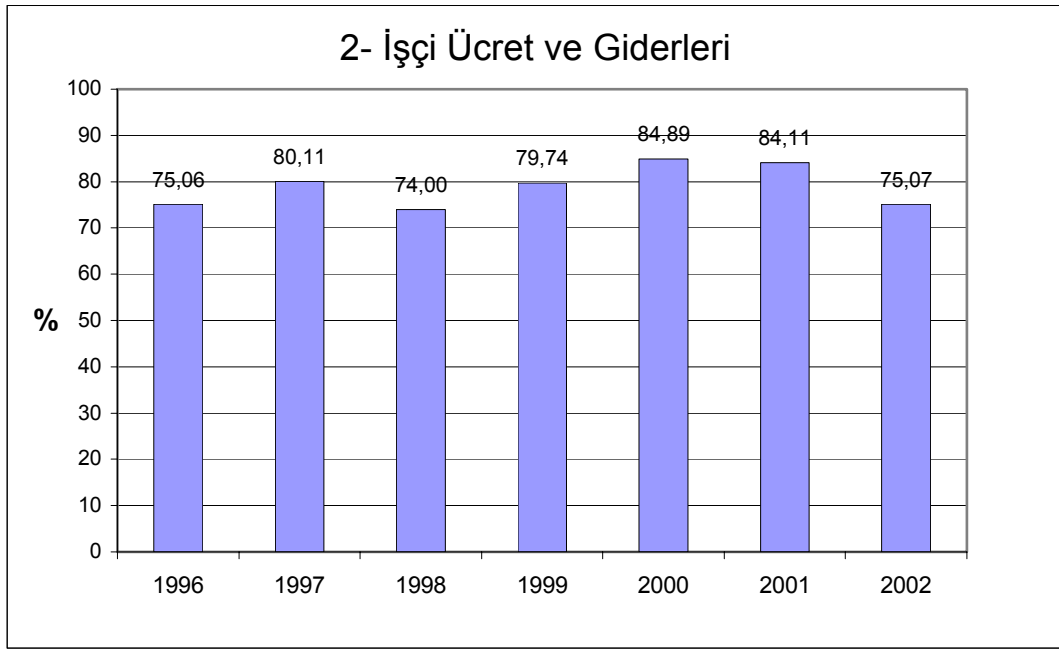
Şekil 5.190 ADL işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri

Şekil 5.189 ve 5.190 ı incelediğimizde, 1996 ile 2000 yılları arasında “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kaleminde ciddi anlamda bir düşüş, “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminde ise ciddi anlamda bir artış görülmektedir. Bunun nedeni, 1996 – 2000 yılları arasında ADL işletmesi üretimini veya dekapaj işlerini taşeron müteahhitlere yaptırdığından, kendi işçilik giderleri düşmekte fakat dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet giderleri artmaktadır.

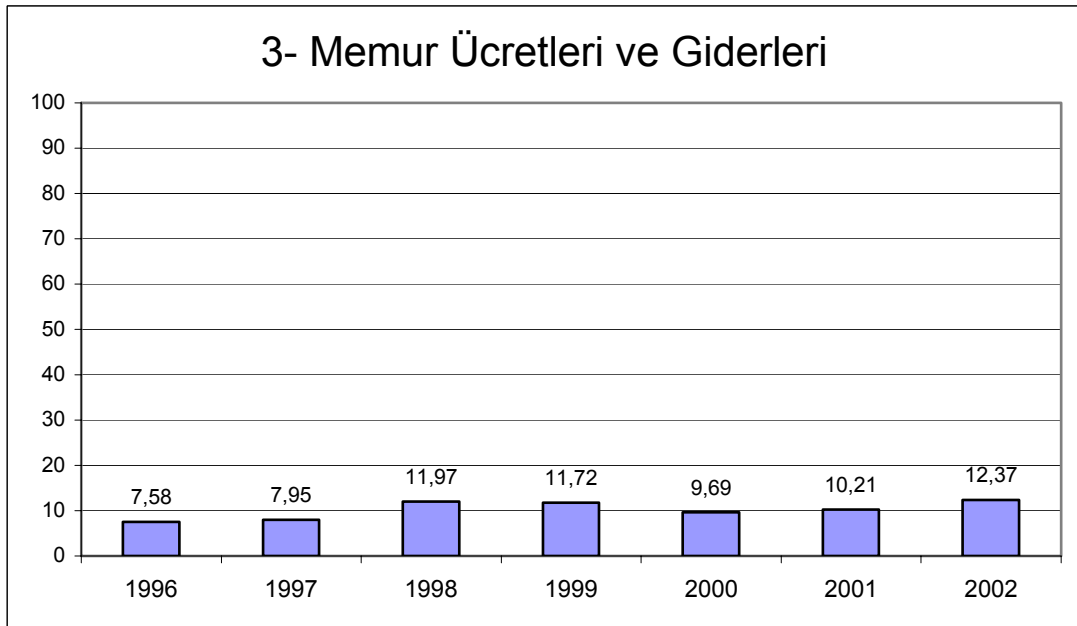

Şekil 5.191 ADL işletmesi yıllara göre müteahit istihkakları giderleri

DLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem her yıl “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. B sınıfı kalem de “Memur Ücret ve Giderleri”dir. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

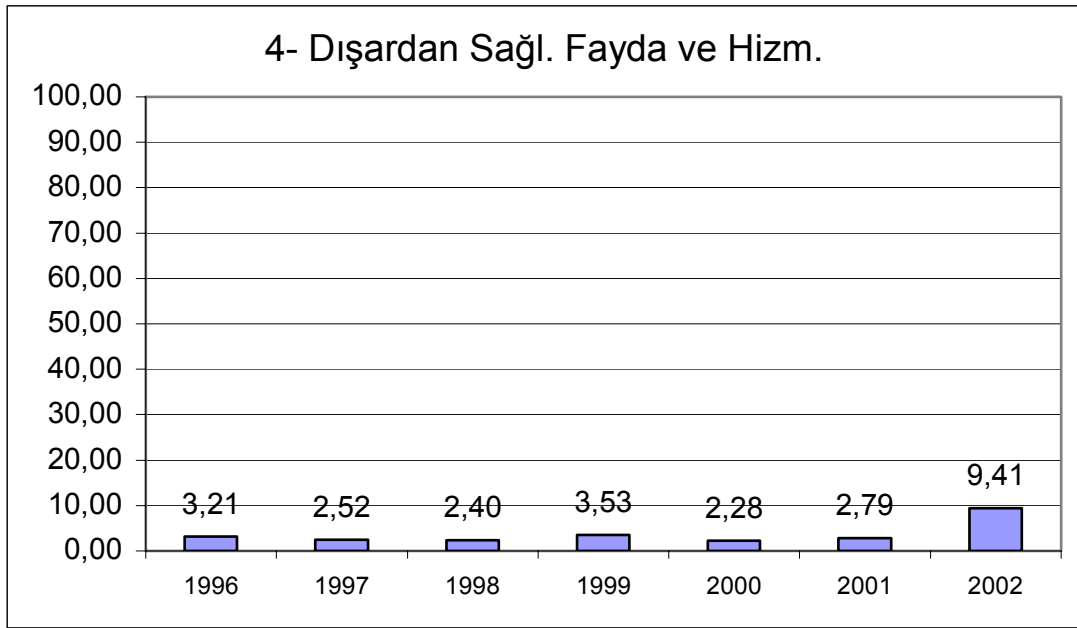

Şekil 5.192 DLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

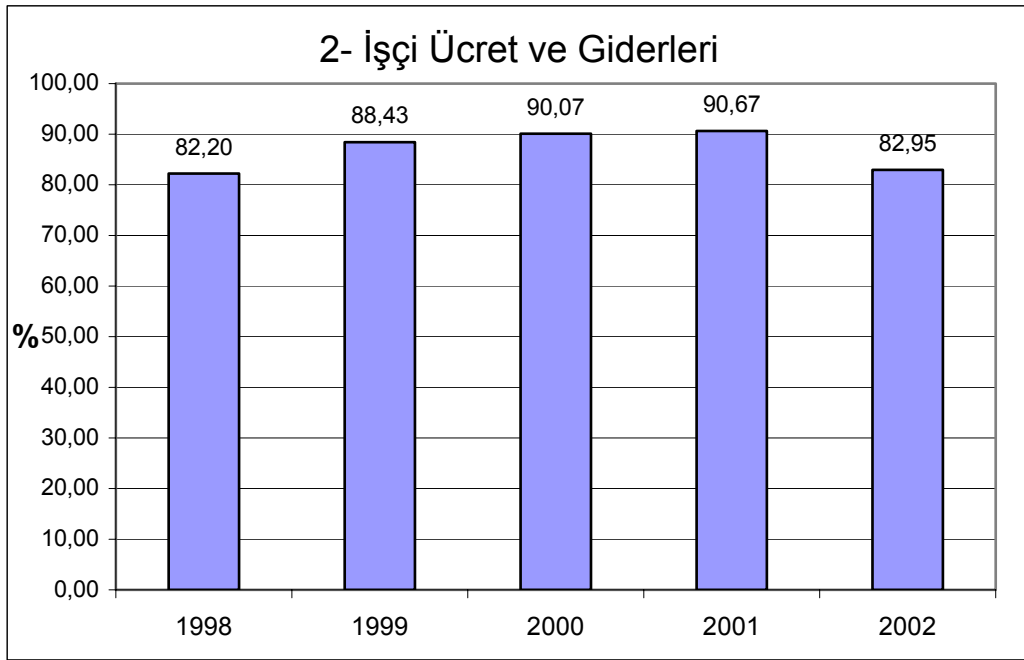
Şekil 5.193 DLİ işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri

Bu kalemlerin ardından gelen en önemli maliyet kalemi C sınıfına giren “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Fakat bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi çok düşüktür. Yapılacak çalışmalar sayesinde bu maliyet kalemi üzerine eğildiğinde yine de belli bir miktar tasarruf sağlanabilir.

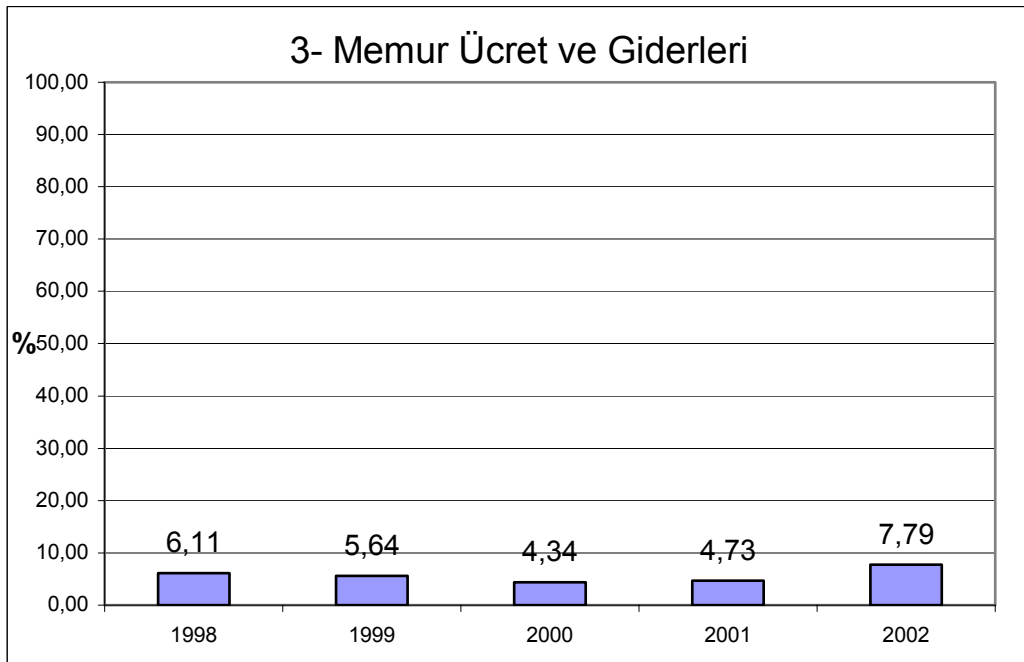

Şekil 5.194 DLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler

OLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem her yıl “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. Arkasından gelen en büyük maliyet kaleminde B sınıfına giren “Memur Ücret ve Giderleri”dir. Bu iki kalem bazı yıllarda toplam maliyetin en çok % 95 ini en az da % 90 ını oluşturmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

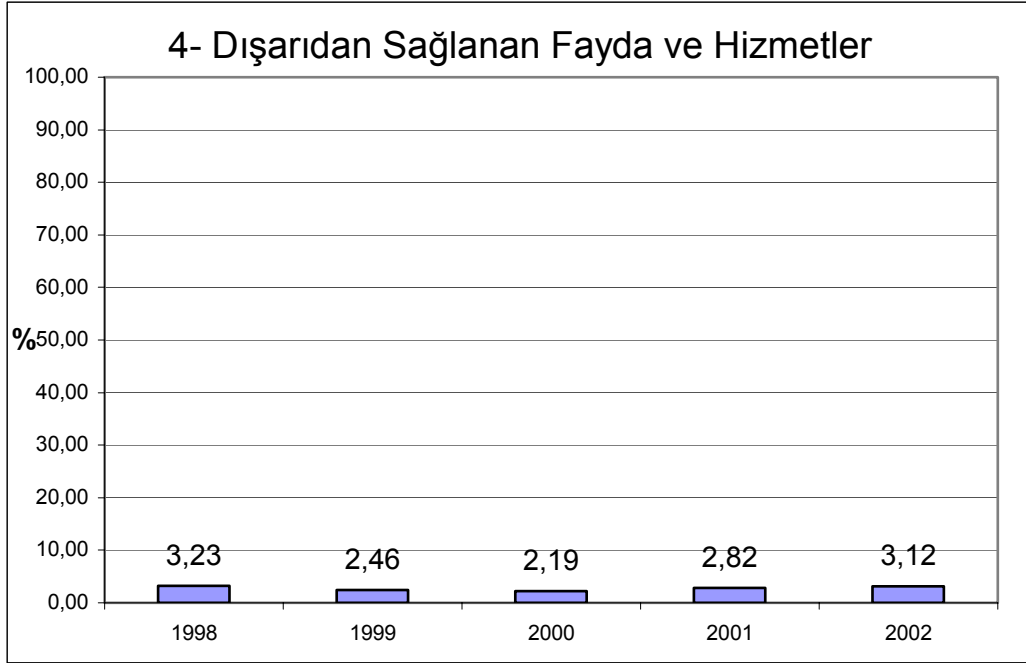
Şekil 5.195 OLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

Şekil 5.196 OLİ işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri

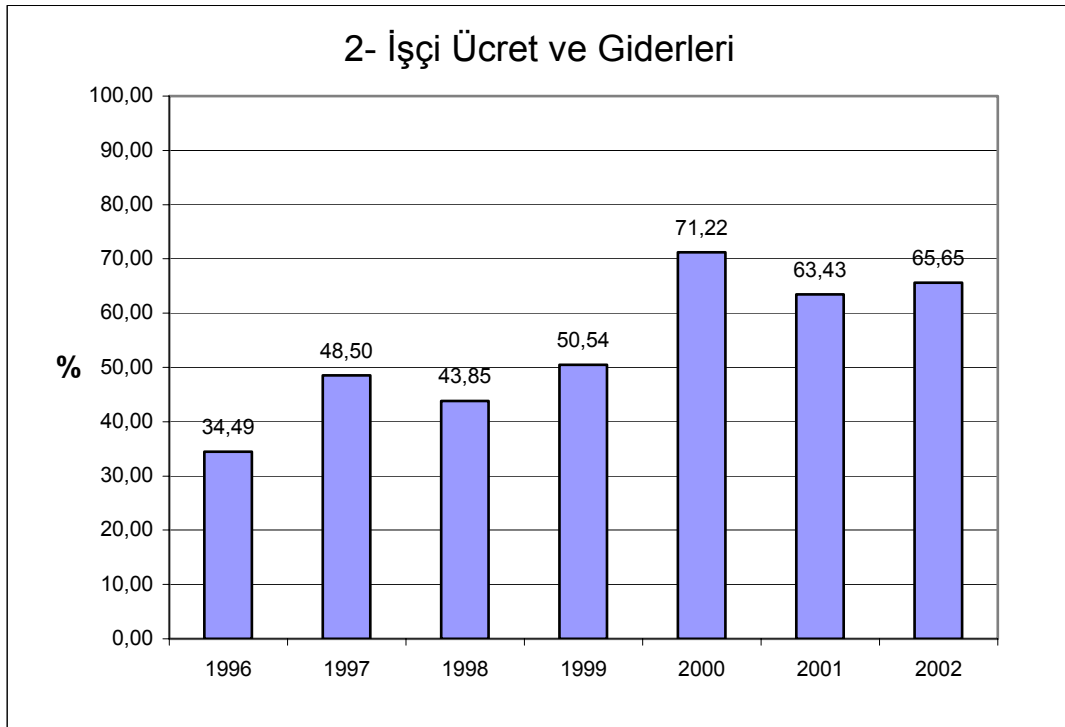
Bu kalemlerin ardından gelen en önemli maliyet kalemi “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Fakat bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi

çok düşüktür. Yapılacak çalışmalar sayesinde bu maliyet kalemi üzerine eğilindiğinde yine de belli bir miktar tasarruf sağlanabilir.

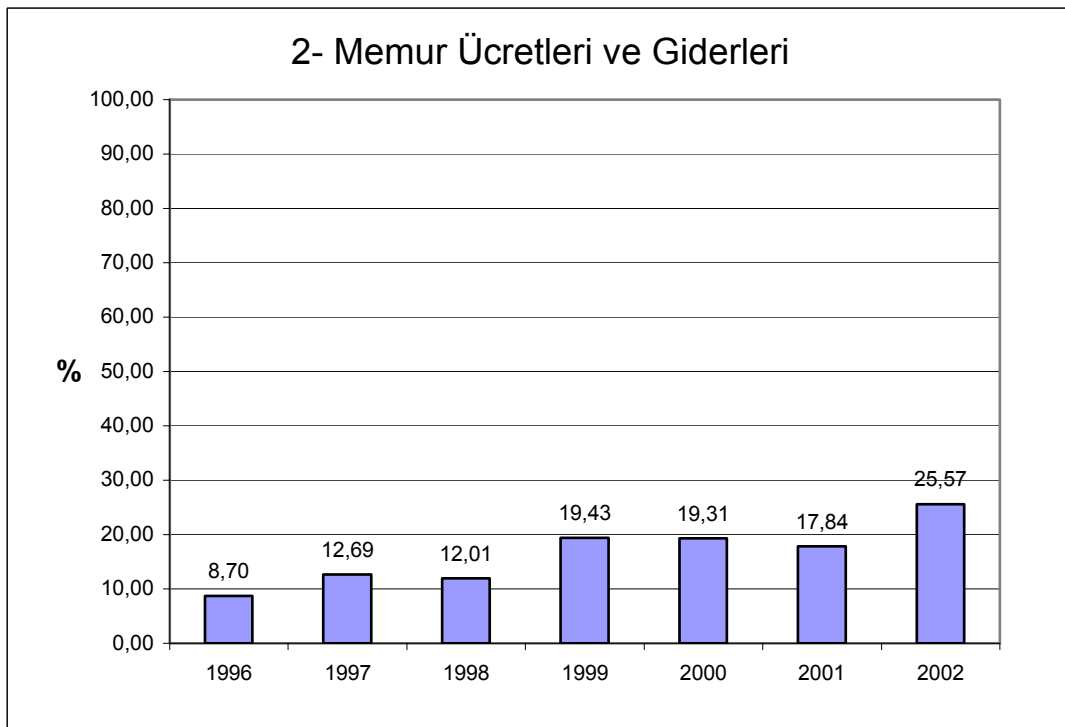

Şekil 5.197 OLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler

GAL İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem bir yıl hariç bütün yıllarda “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. Arkasından gelen en büyük maliyet kaleminde B sınıfına giren “Memur Ücret ve Giderleri”dir. Bu iki kalem bazı yıllarda toplam maliyetin en çok % 90 ını en az da % 45 ini oluşturmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olduğundan toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

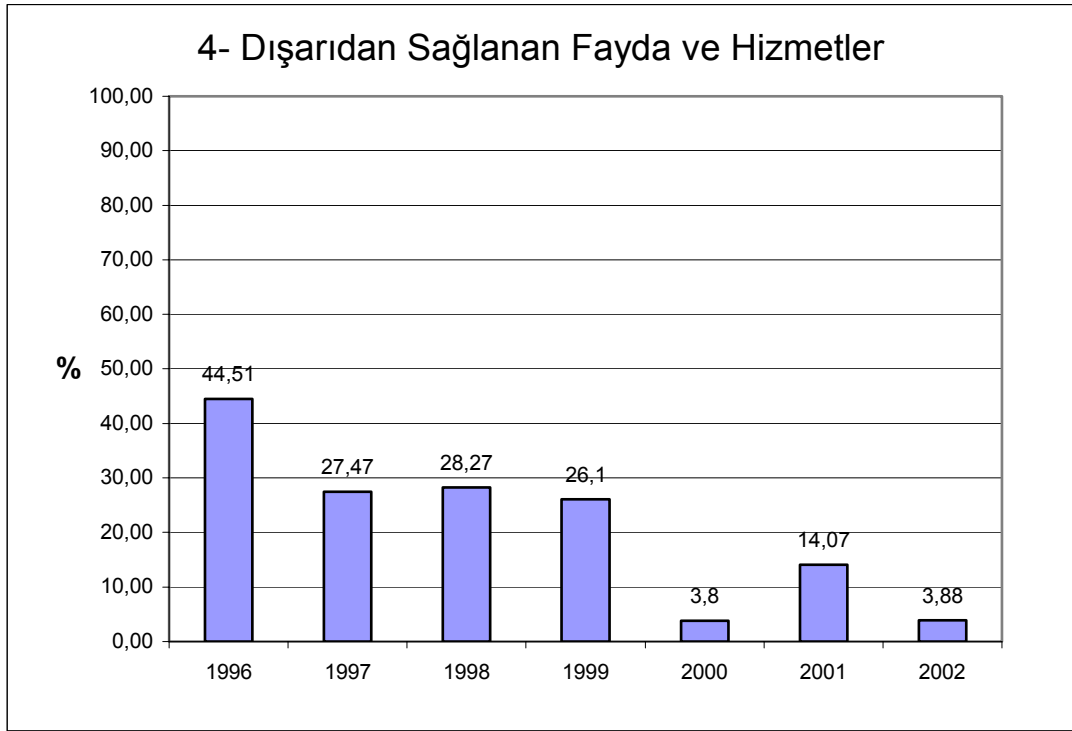

Şekil 5.198 GAL işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

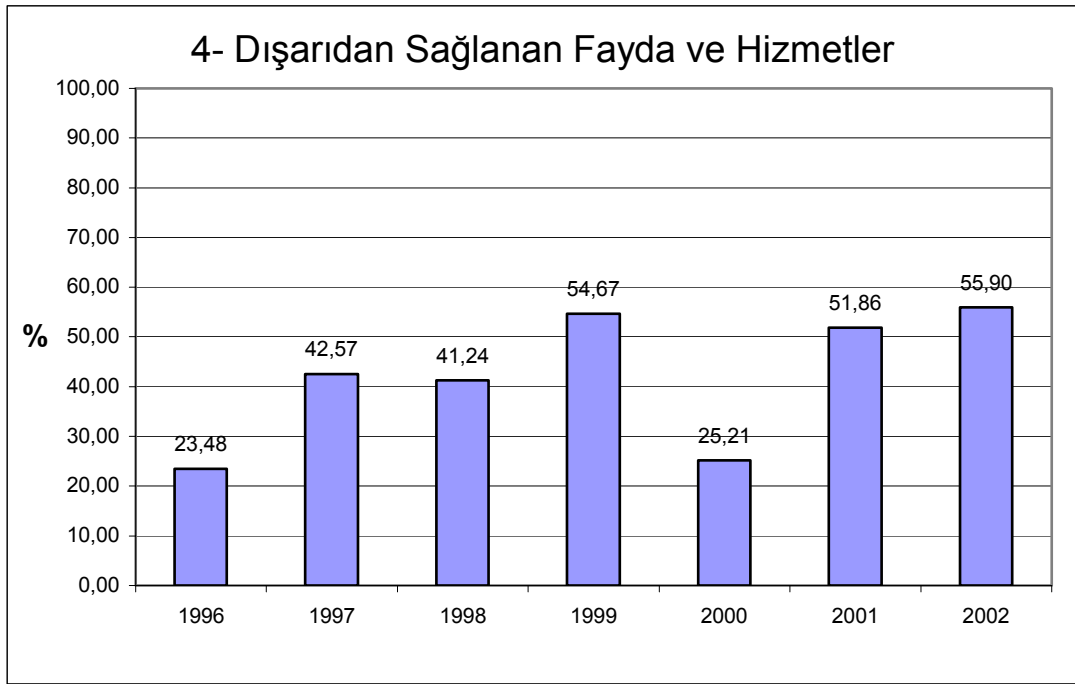
Şekil 5.199 GAL işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri

Bu kalemlerin ardından gelen en önemli maliyet kalemi C sınıfına giren “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Fakat bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi genelde çok düşüktür. Yapılacak çalışmalar sayesinde bu maliyet kalemi üzerine eğildiğinde yine de belli bir miktar tasarruf sağlanabilir.

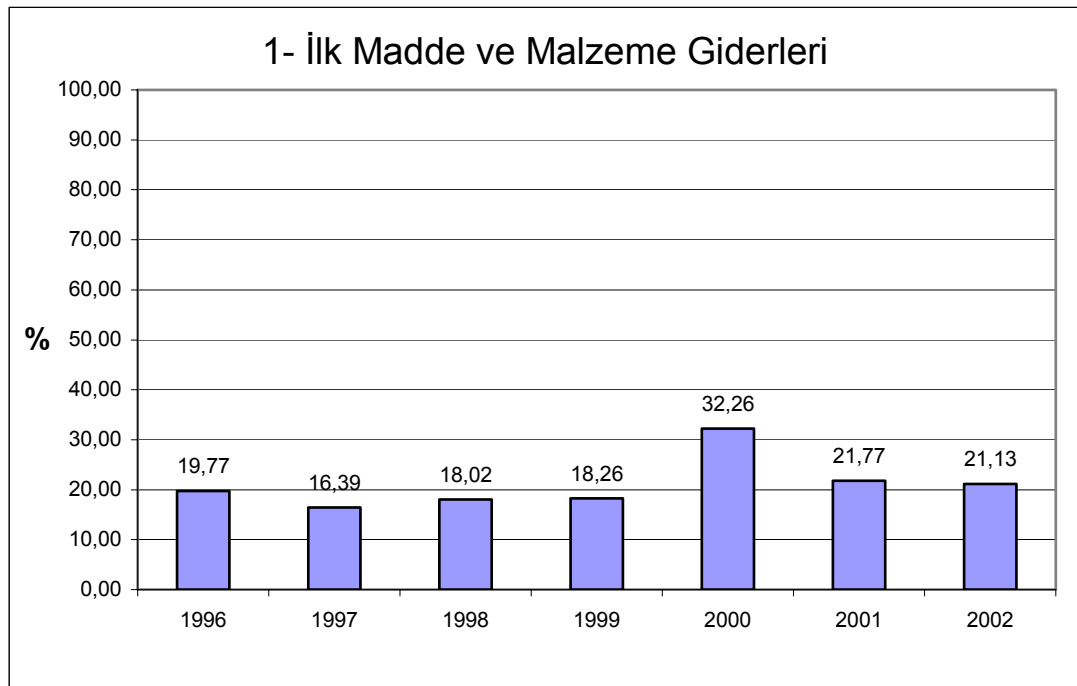
Şekil 5.200 GAL işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler

ÇLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde en büyük kalem bir yıl hariç bütün yıllarda “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” olmuştur. Bu kalemin alt kalemleri incelendiğinde de sürekli “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” kaleminin en yüksek değerler taşıdığı açıkça görülmektedir. Hatta bu maliyet kaleminin tek başına toplam maliyetin % 41 ini oluşturduğu birkaç yıl dahi olmuştur. Dolayısıyla ÇLİ işletmesinin en önemli maliyet kalemi olarak “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” nı söyleyebiliriz. Şirket yetkilileri bu maliyet kalemini aşağıya çekebilmek için uğraşırlarsa, toplam maliyet üzerinde hatırı sayılır tasarruflar sağlayabilirler.

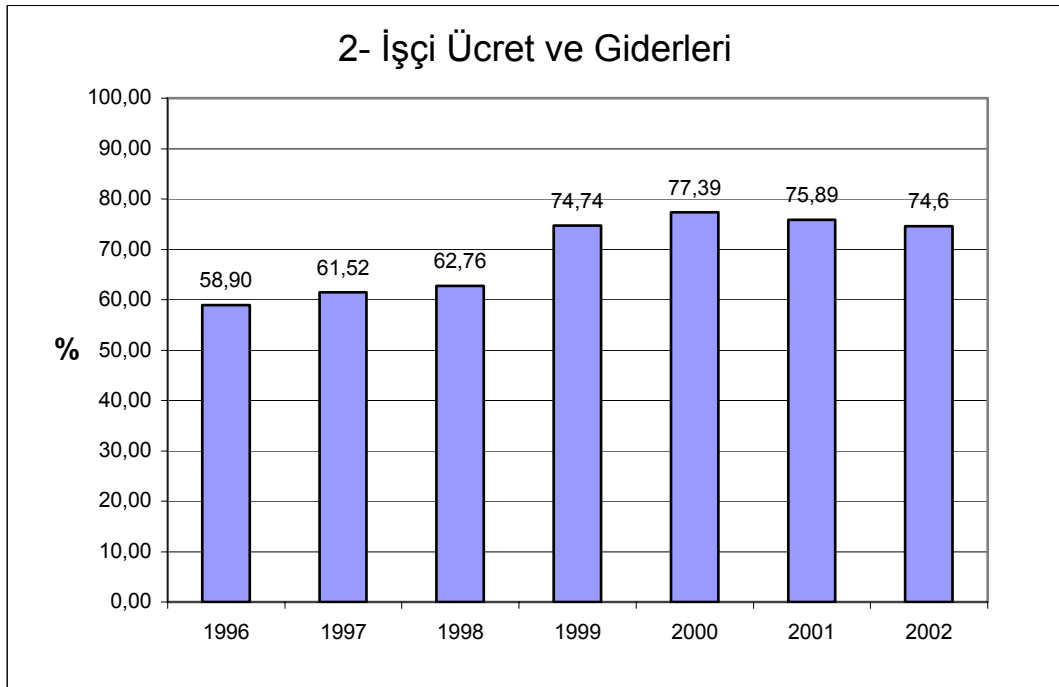
Şekil 5.201 ÇLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

Bu maliyet kaleminin ardından gelen bir önemli maliyet kaleminde “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” dir. Bu maliyet kaleminin en önemli alt kalemi ise “Motorin” dir. Bu maliyet kaleminin de zaman zaman toplam maliyetin % 16,5 larına kadar çıktığı olmuştur. Dolayısıyla işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak daha ucuza motorin olarak veya daha ucuz alternatif bir yakıt seçerek toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

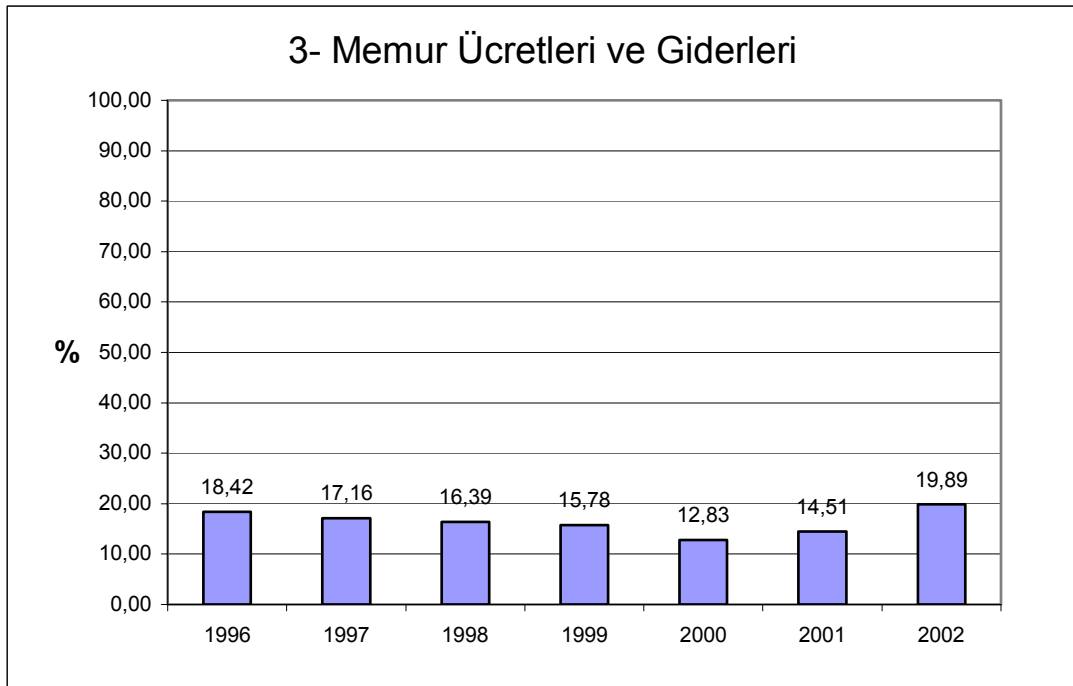

Şekil 5.202 ÇLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri

TLİ işletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem her yıl “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. Arkasından gelen en büyük maliyet kaleminde B sınıfına giren “Memur Ücret ve Giderleri”dir. Bu iki kalem bazı yıllarda toplam maliyetin en çok % 90 ını en az da % 77 sini oluşturmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

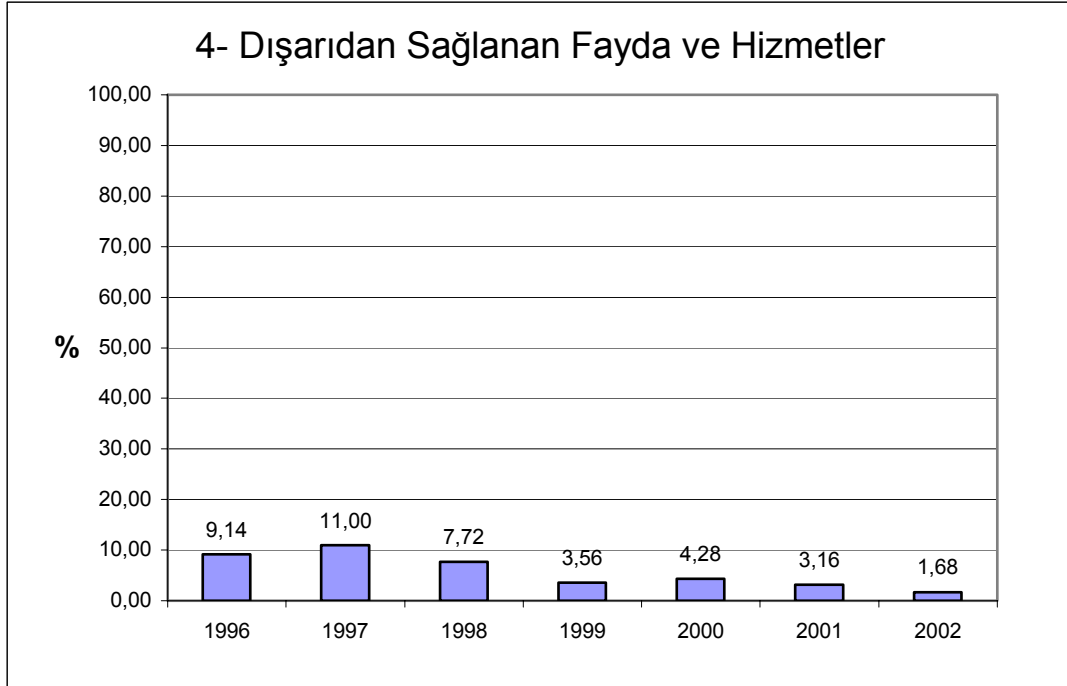
Şekil 5.203 TLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

Şekil 5.204 TLİ işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri

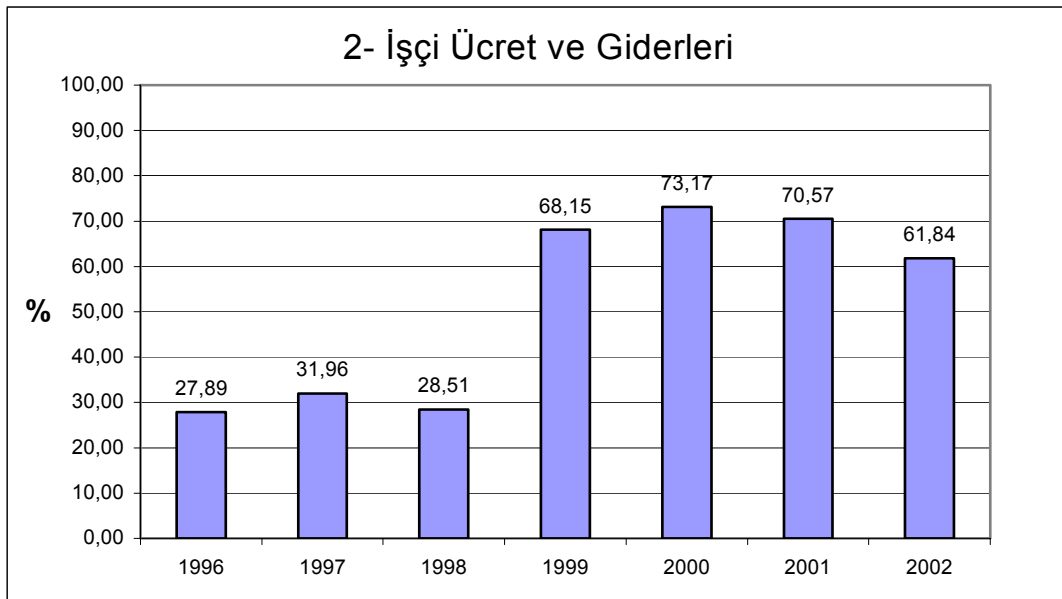
Bu kalemlerin ardından gelen en önemli maliyet kalemi “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Fakat bu maliyet kaleminin toplam maliyet üzerinde etkisi

çok düşüktür. Yapılacak çalışmalar sayesinde bu maliyet kalemi üzerine eğilindiğinde yine de belli bir miktar tasarruf sağlanabilir.

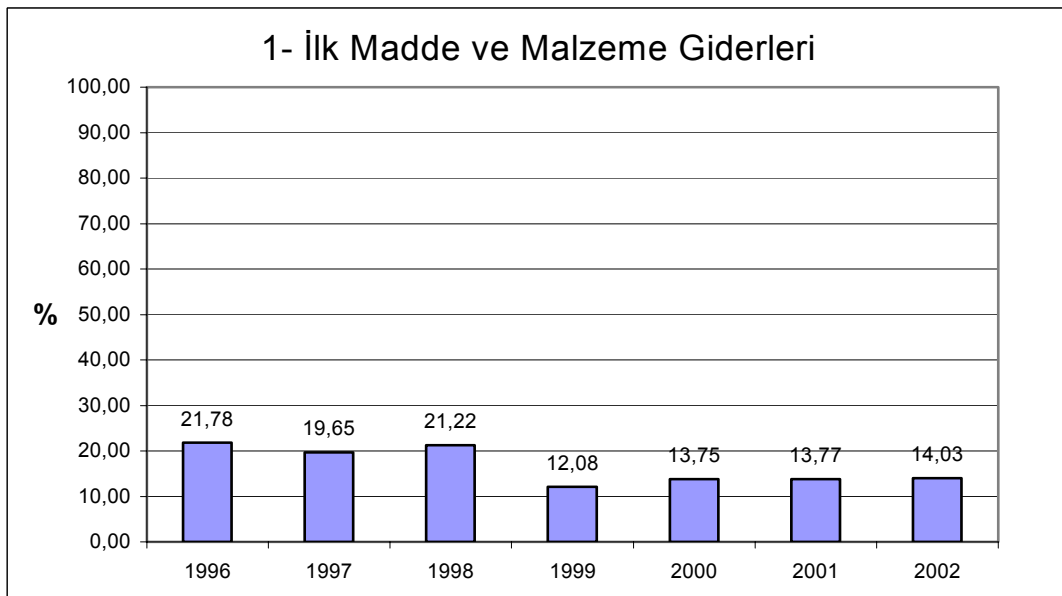
Şekil 5.205 TLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri

KLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem bütün yıllarda “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. Bu kalem bazı yıllarda toplam maliyetin en çok % 73 ünü en az da % 27 sini oluşturmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

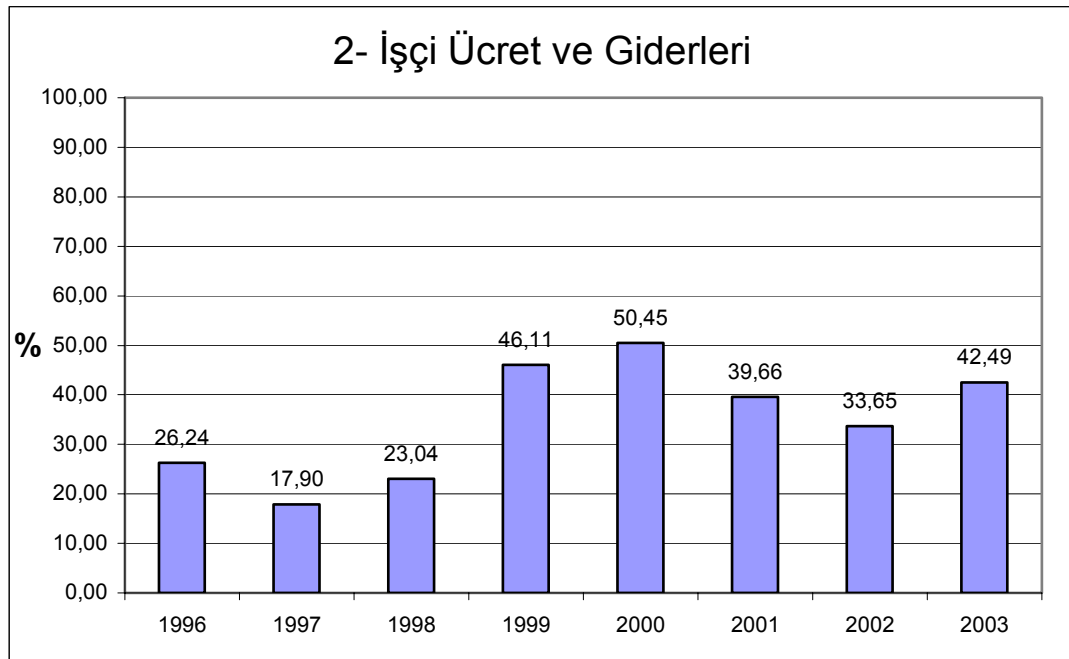
Şekil 5.206 KLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

Arkasından gelen kalem ise bütün yıllarda B sınıfına giren “İlk Madde ve Malzeme Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman gördükki her sene “Motorin” maliyet kalemi en üst sırada yer almaktadır. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 10 una kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak alacakları daha ucuz bir motorinle veya daha ucuz alternatif bir yakıt ile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

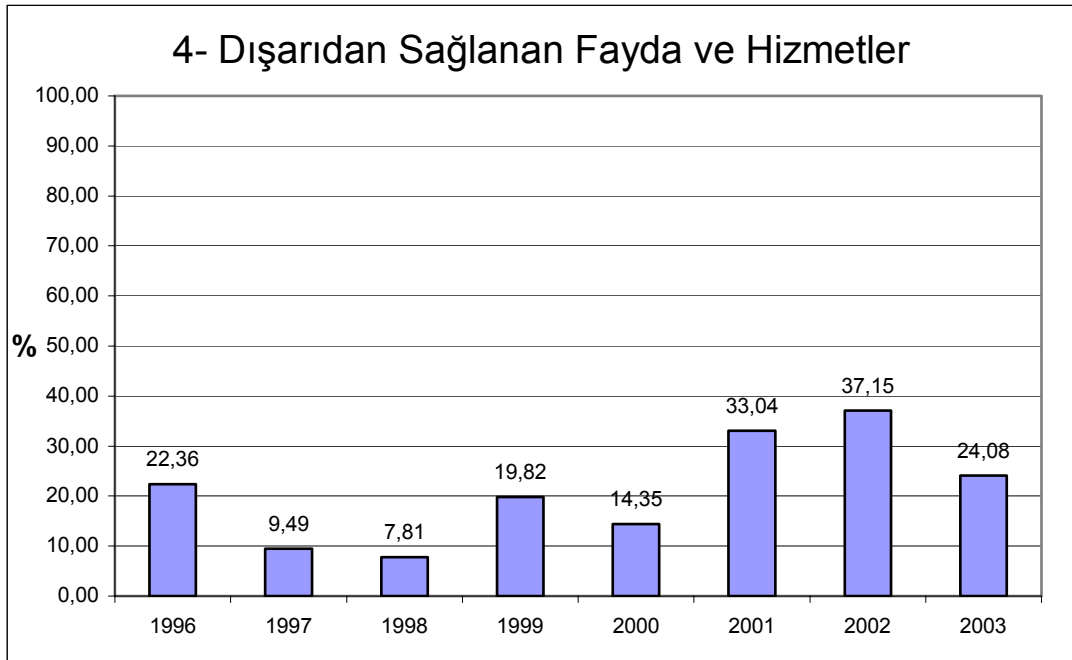
Şekil 5.207 KLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri

BLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem çoğu yılda “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. Bu kalem bazı yıllarda toplam maliyetin en çok % 73 ünü en az da % 27 sini oluşturmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

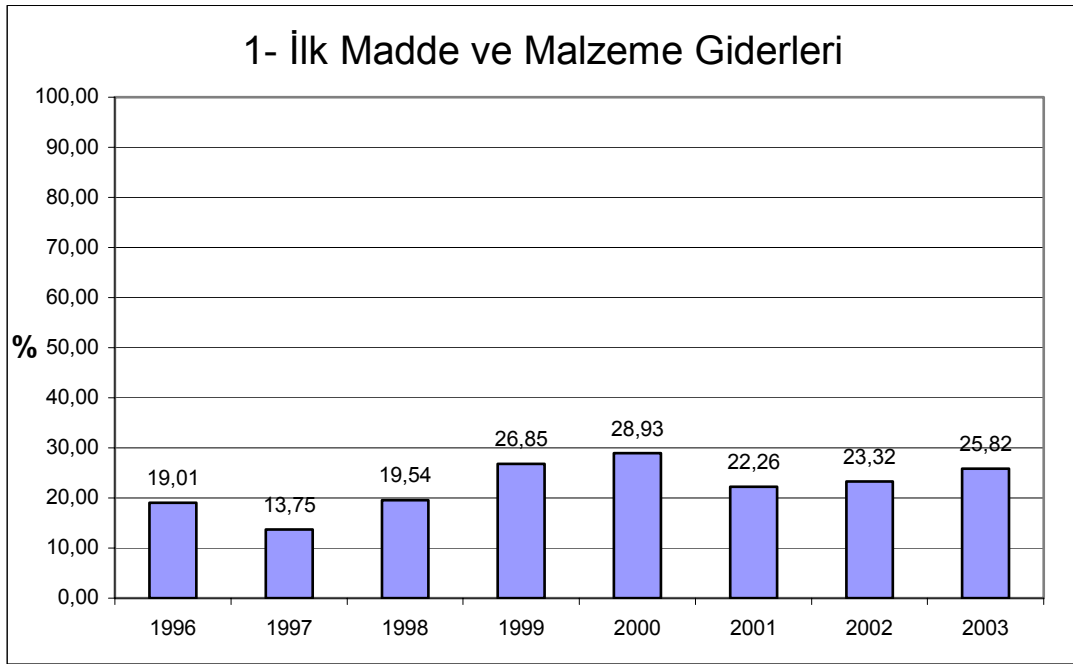
Şekil 5.208 BLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

Arkasından gelen en büyük maliyet kalemi ise B sınıfına giren genellikle “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman gördükki her sene “Müteahit İstihkakları” maliyet kalemi en üst sırada yer almaktadır. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 30 una kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak, mesela müteahitle yapacakları karşılıklı görüşmelerle alacakları ufak bir indirimle bile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

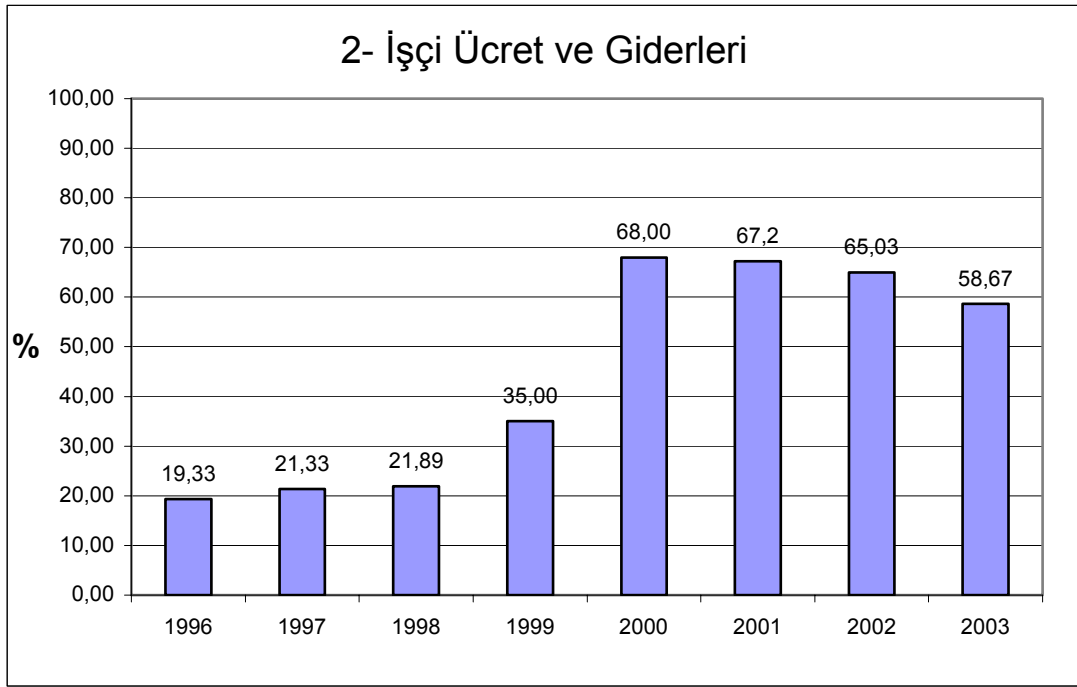
Şekil 5.209 BLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri

BLİ işletmesinin en önemli üretim maliyetlerinden biri olan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” kadar önemli olan bir diğer üretim maliyeti kalemi de C sınıfına giren “İlk Madde ve Malzeme Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin de alt kalemlerini analiz ettiğimiz zaman “Benzin” (bazı yıllarda motorin olarak geçiyor) maliyet kaleminin A sınıfı maliyet kalemi olduğu görülmüştür. Hatta bazı yıllarda bu kalemin toplam üretim maliyetin % 14 lerine kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak alacakları daha ucuz bir motorinle veya daha ucuz alternatif bir yakıt ile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

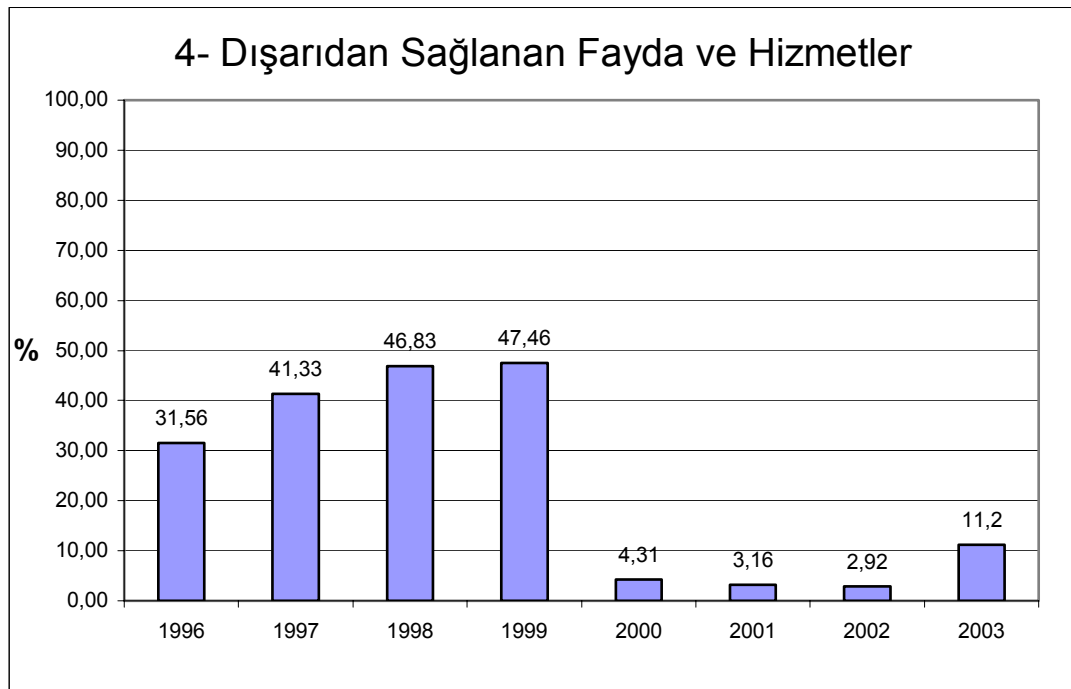
Şekil 5.210 BLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri

İLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde 1995 yılından 1999 yılına kadar A sınıfı kalem her yıl “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” dir. 1999 yılından sonra İLİ işletmesinin üretim faaliyetlerini taşeron müteahitlerden alıp kendi bünyesinde yapmaya başlamasıyla A sınıfı maliyet kalemi “İşçi Ücret ve Giderleri” olmuştur. Arkasından gelen en büyük maliyet kalemi B sınıfına giren “Memur Ücret ve Giderleri”dir. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

Şekil 5.211 İLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

Bu kalemlerin ardından gelen en önemli maliyet kalemi C sınıfına giren “İlk Madde ve Malzeme Giderleri” ile “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Fakat bu maliyet kalemlerinin toplam maliyet üzerinde etkisi çok düşüktür. Yapılacak çalışmalar sayesinde bu maliyet kalemleri üzerine eğildiğinde yine de belli bir miktar tasarruf sağlanabilir ancak bu tasarruf çokta büyük olmayan tasarruflar olacaktır.

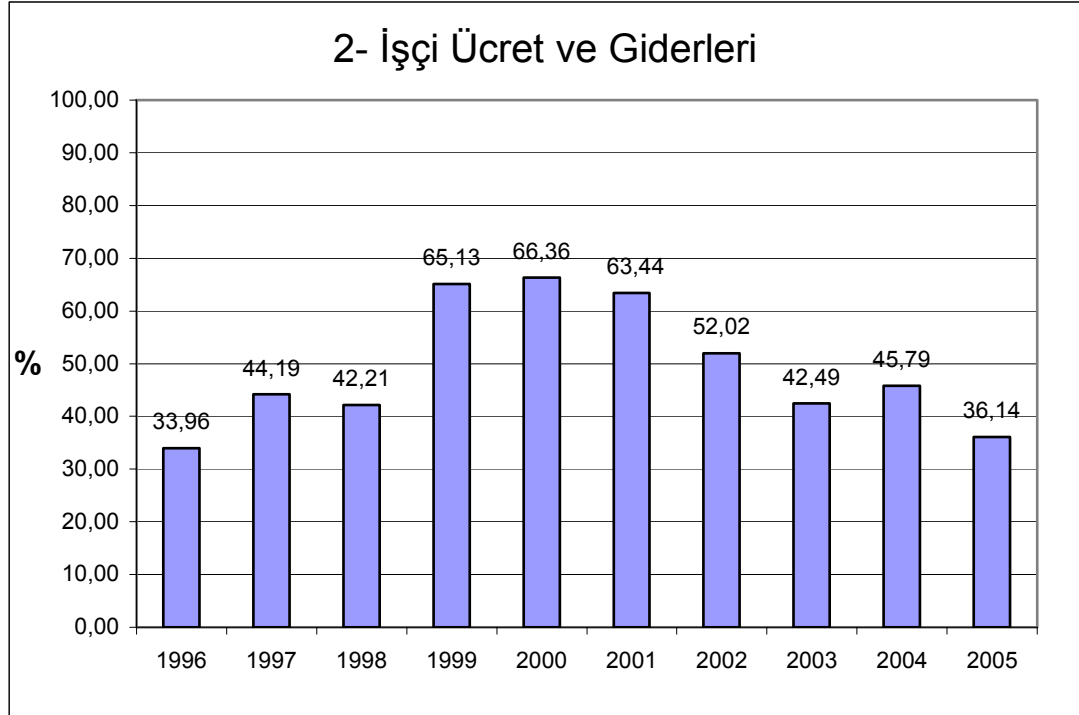

Şekil 5.212 İLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri

Grafiklerde de görüldüğü gibi 1996 ile 2000 yılları arasında “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kaleminde ciddi anlamda bir düşüş, “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminde ise ciddi anlamda bir artış görülmektedir. Bunun nedeni, 1996 – 2000 yılları arasında İLİ işletmesi üretimini veya dekapaj işlerini taşeron müteahhitlere yaptırdığından, kendi işçilik giderleri düşmekte fakat dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet giderleri artmaktadır. 2000 – 2003 yılları arsına baktığımızda ise az önce anlattığımız olayın tam tersi yani “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kaleminde ciddi anlamda bir artış, “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminde ise ciddi anlamda bir düşüş görülmektedir. Bunun nedeni de İLİ işletmesinin bu yıllar arasında üretim veya dekapaj işlerini kendi bünyesinde yapıp taşerona vermemesinden kaynaklanmaktadır.

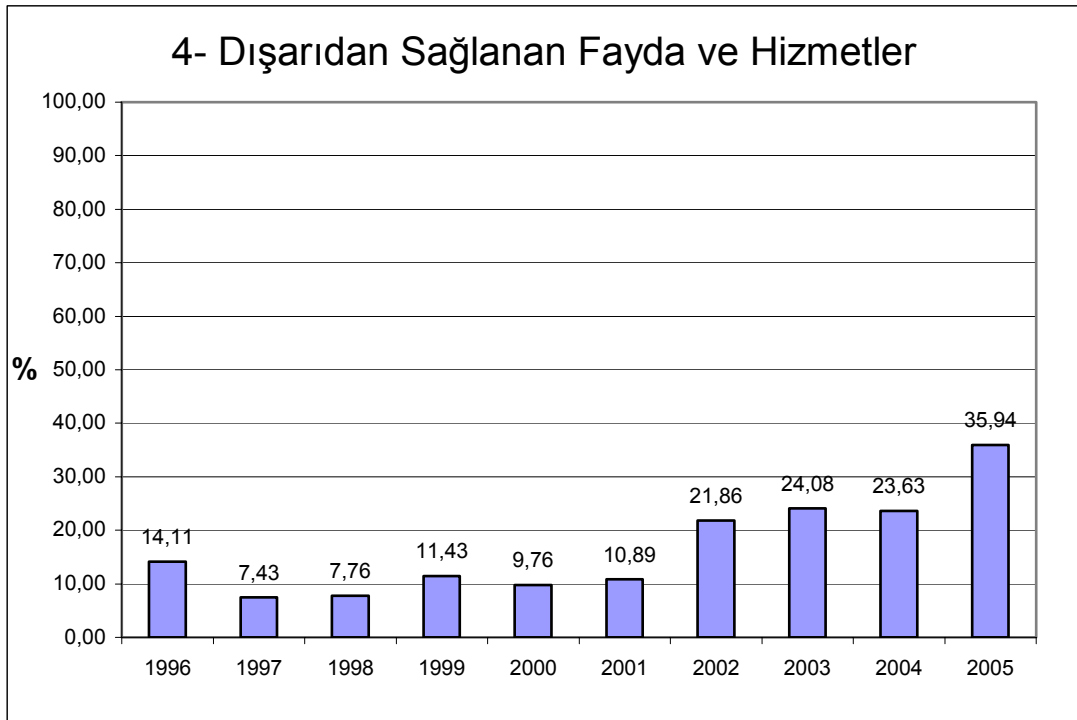
SLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem bütün yıllarda “İşçi Ücret ve Giderleri” dir. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kaleminin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak

için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

Şekil 5.213 SLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

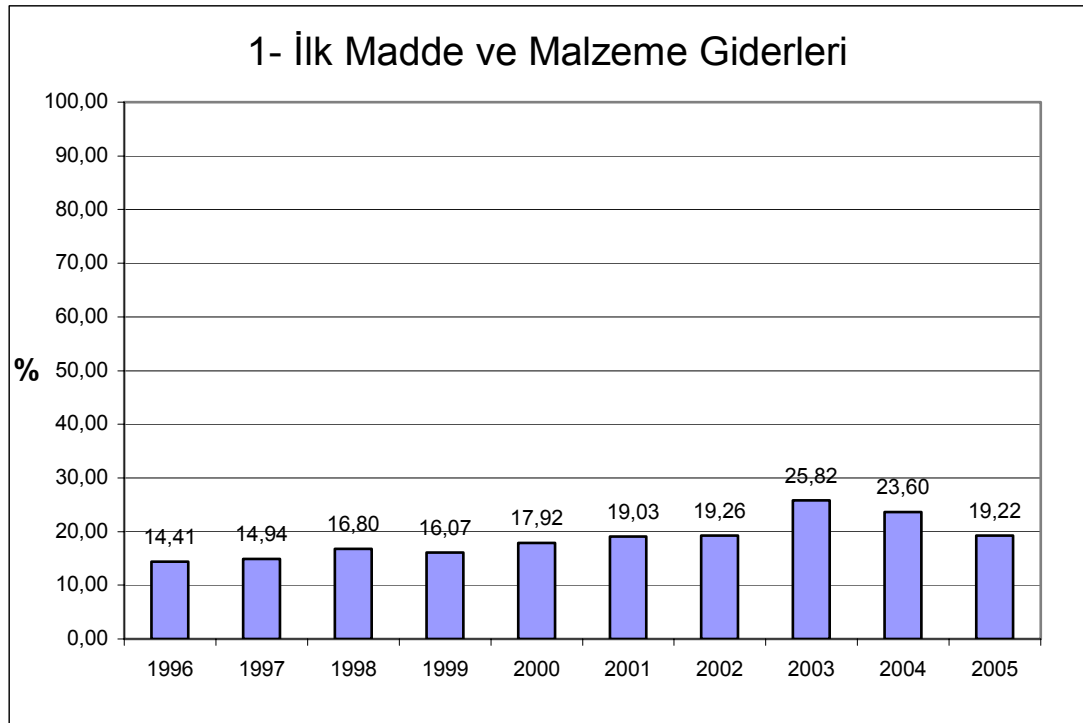
Arkasından gelen en büyük maliyet kalemi ise B sınıfına giren, çoğu yılda “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” bazı yıllarda ise “İlk Madde ve Malzeme Giderleri”dir.

Şekil 5.214 SLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri

“Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman A sınıfı maliyet kalemi olarak her sene “Müteahit İstihkakları” maliyet kaleminin en üst sırada yer aldığı görülmektedir. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 24 üne kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak, mesela müteahitle yapacakları karşılıklı görüşmelerle alacakları ufak bir indirimle bile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

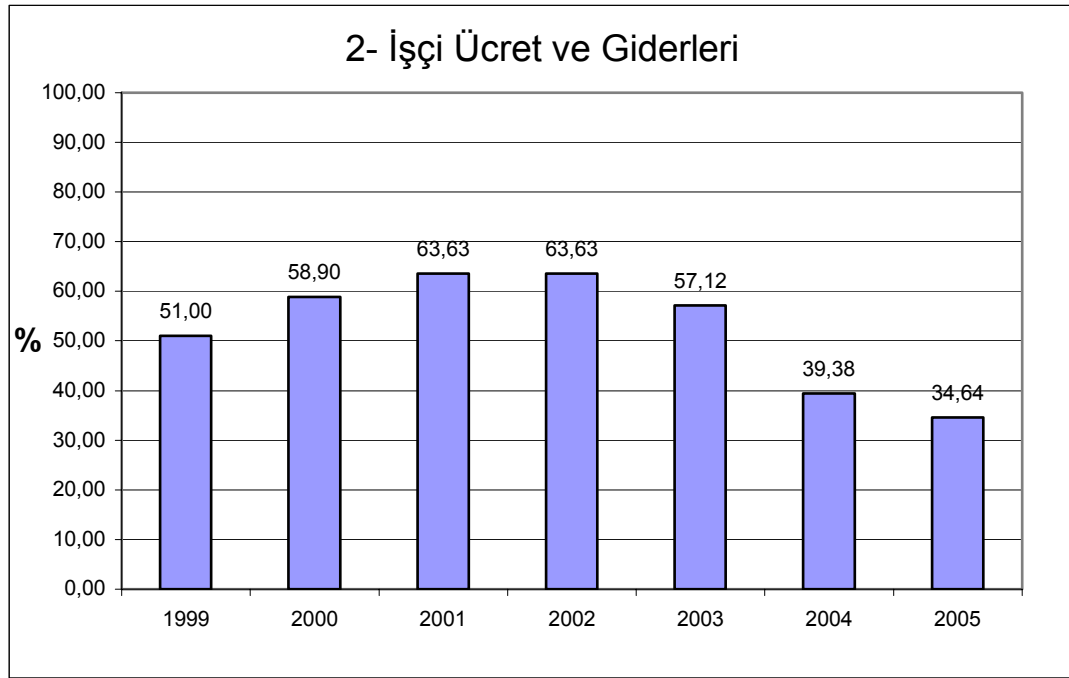
Grafiklerde de görüldüğü gibi 2002 ile 2005 yılları arasında “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kaleminde ciddi anlamda bir düşüş, “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminde ise ciddi anlamda bir artış görülmektedir. Bunun nedeni, 2002 – 2005 yılları arasında SLİ işletmesi üretimini veya dekapaj işlerini taşeron müteahitlere yaptırdığından, kendi işçilik giderleri düşmekte fakat dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet giderleri artmaktadır.

Şekil 5.215 SLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.

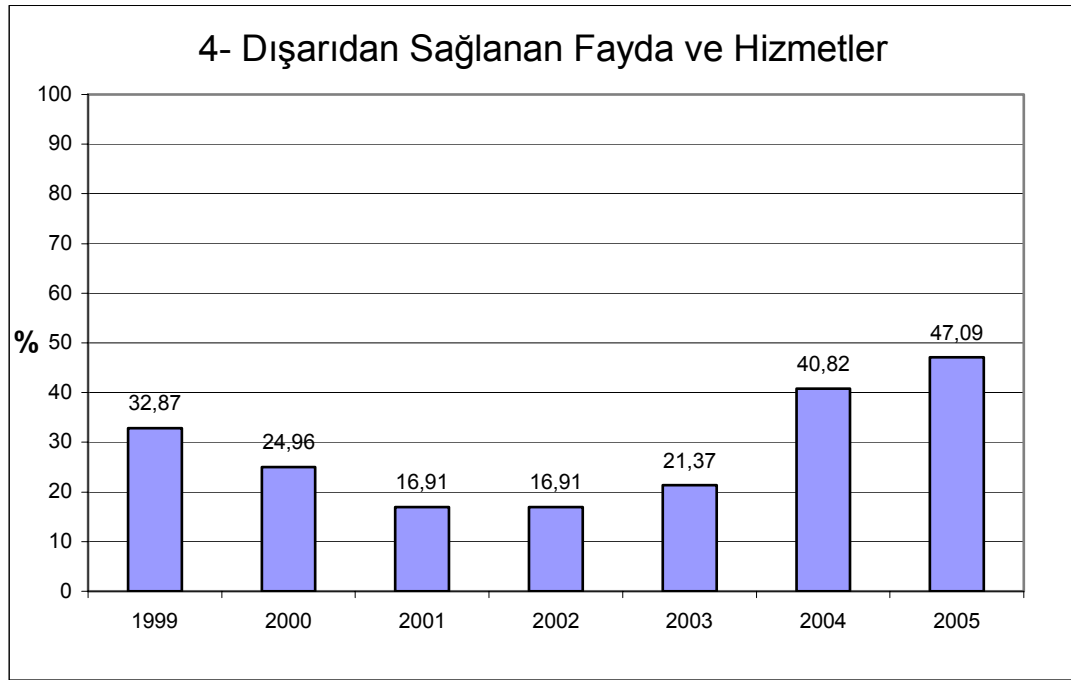
“İlk Madde ve Malzeme Giderleri” maliyet kaleminin alt kalemleri analiz edildiği zaman A sınıfı maliyet kaleminin her yıl en üst sırada olan “Motorin” olduğu tespit edilmiştir. Hatta bu maliyet kaleminin bazı yıllarda toplam maliyetin % 15 ini oluşturduğu görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak alacakları daha ucuz bir motorinle veya daha ucuz alternatif bir yakıt ile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

GLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde 1999 yılından 2005 yılına kadar A sınıfı kalem bir yıl hariç diğer yıllarda “İşçi Ücret ve Giderleri” olmuştur. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkrariyeleri”, “Kanuni İkrariyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

Şekil 5.216 GLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.

Bu kalemin ardından gelen en önemli maliyet kalemi B sınıfına giren “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman bir sene hariç her sene A sınıfına giren “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” maliyet kaleminin en üst sırada yer aldığı görülmektedir. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 34 üne kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak, mesela müteahitle yapacakları karşılıklı görüşmelerle alacakları ufak bir indirimle bile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

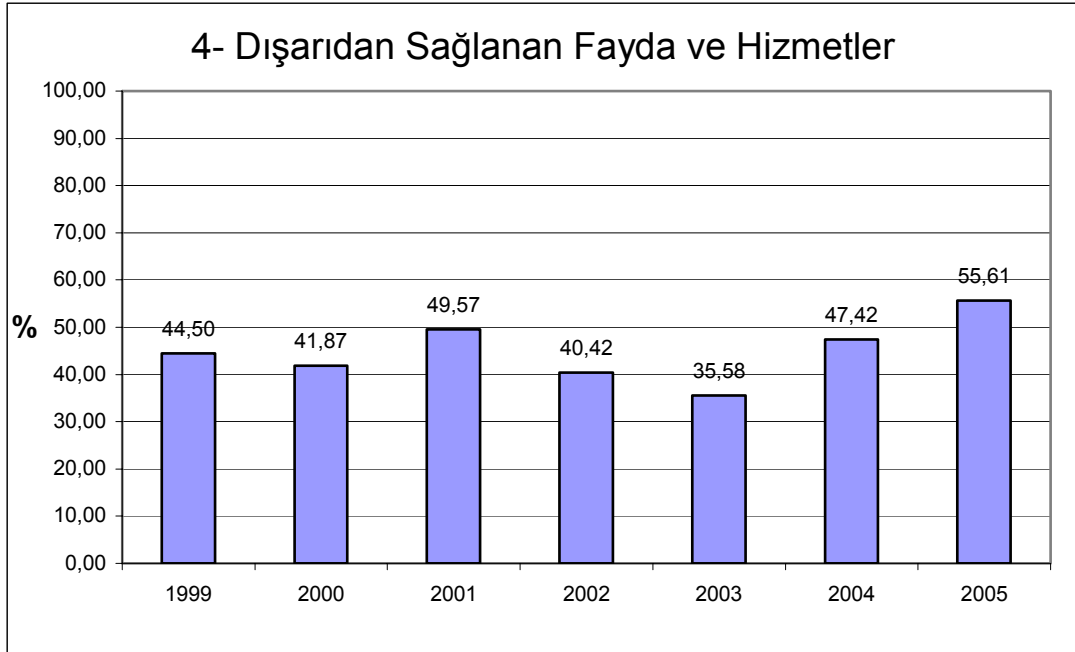

Şekil 5.217 GLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.

Grafiklerde de görüldüğü gibi 1999 ile 2002 yılları arasında “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kaleminde ciddi anlamda bir artış, “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminde ise ciddi anlamda bir düşüş görülmektedir. Bunun nedeni, 1999 – 2002 yılları arasında GLİ işletmesinin bu yıllar arasında üretim veya dekapaj işlerini kendi bünyesinde yapıp taşeronla vermemesinden kaynaklanmaktadır. 2002 – 2005 yılları arsına baktığımızda ise az önce anlattığımız olayın tam tersi yani “İşçi Ücret ve Giderleri” maliyet kaleminde ciddi anlamda bir düşüş, “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” maliyet kaleminde ise ciddi anlamda bir artış görülmektedir. Bunun nedeni de GLİ işletmesinin üretimini veya dekapaj işlerini taşeron müteahhitlere yaptırmasından, kendi işçilik giderleri düşmekte fakat dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet giderleri artmaktadır.

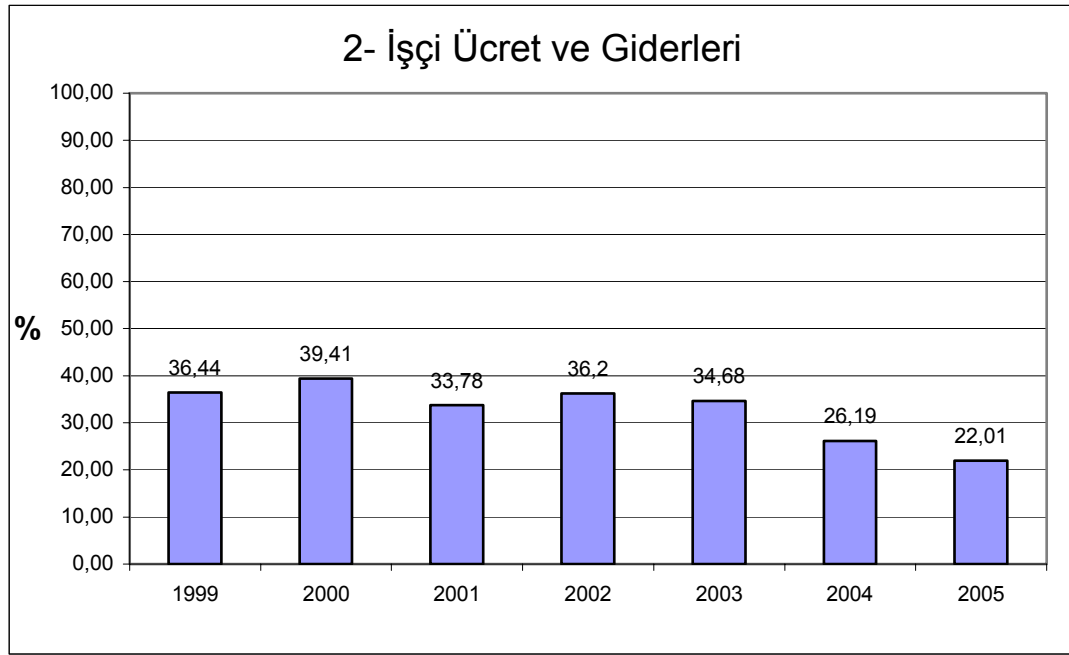
ELİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem bütün yıllarda “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” olmuştur. Bu kalemin alt kalemleri incelendiğinde de sürekli A sınıfına giren “Dekapaj ile İlgili Müteahhit İstihkakları” kaleminin en yüksek değerler taşıdığı açıkça görülmektedir. Hatta bu maliyet kaleminin tek başına toplam maliyetin % 35 ini oluşturduğu birkaç yıl dahi olmuştur. Dolayısıyla ELİ işletmesinin en önemli maliyet kalemi olarak “Dekapaj ile

İlgili Mütahit İstihkakları” nı söyleyebiliriz. Şirket yetkilileri bu maliyet kalemini aşağıya çekebilmek için uğraşırlarsa, toplam maliyet üzerinde hatırı sayılır tasarruflar sağlayabilirler.

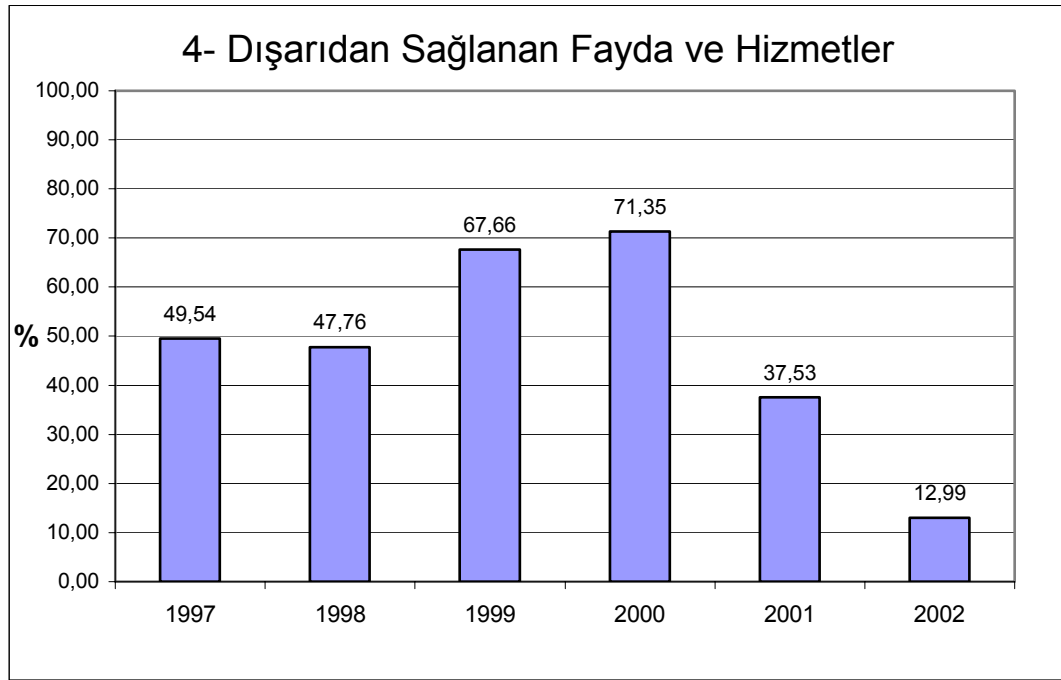
Şekil 5.218 ELİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.

Bu kalemin ardından gelen en önemli maliyet kalemi, B sınıfına giren “İşçi Ücret ve Giderleri” olmuştur. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

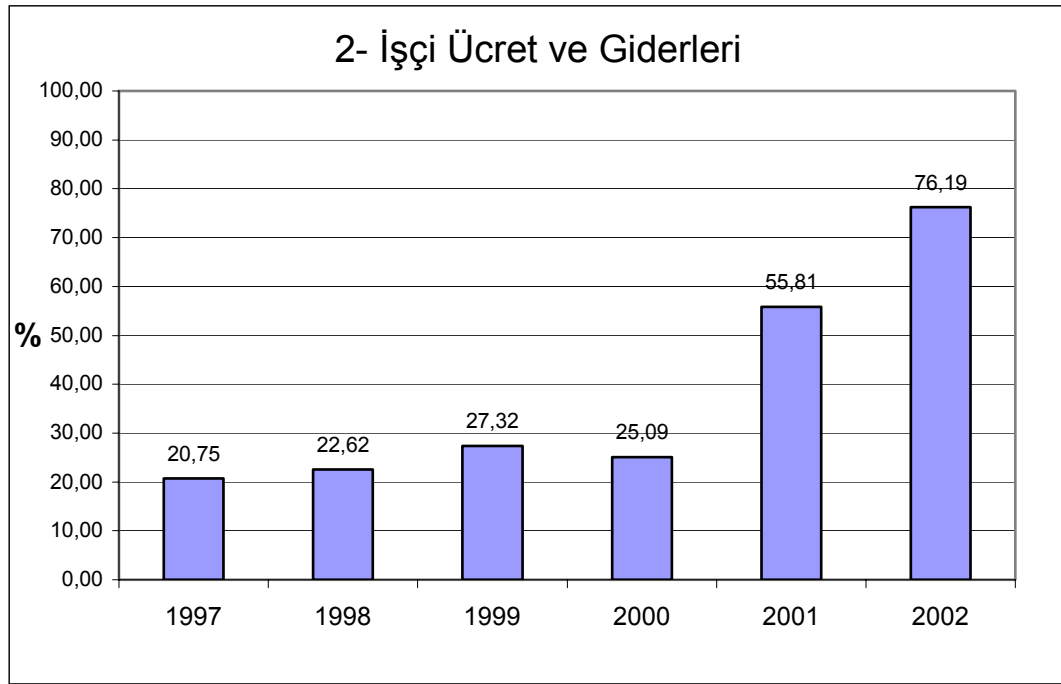
Şekil 5.219 ELİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.

GOLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde A sınıfı kalem 1997 – 2000 yılları arasında “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler” olmuştur. Bu kalemin alt kalemleri incelendiğinde de sürekli “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” kaleminin en yüksek değerler taşıdığı açıkça görülmektedir. Hatta bu maliyet kaleminin tek başına toplam maliyetin % 35 ini oluşturduğu birkaç yıl dahi olmuştur. Dolayısıyla GOLİ işletmesinin en önemli maliyet kalemi olarak “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” nı söyleyebiliriz. Şirket yetkilileri bu maliyet kalemini aşağıya çekebilmek için uğraşırlarsa, toplam maliyet üzerinde hatırı sayılır tasarruflar sağlayabilirler.

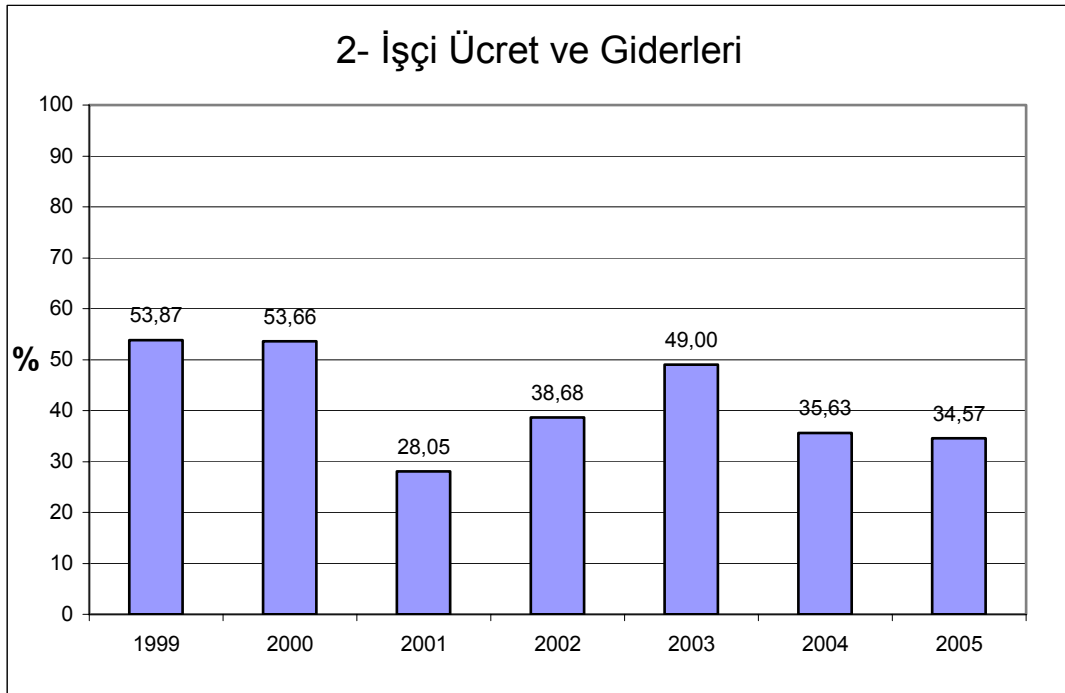
Şekil 5.220 GOLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.

Bu kalemin ardından gelen en önemli maliyet kalemi B sınıfına giren “İşçi Ücret ve Giderleri” olmuştur. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

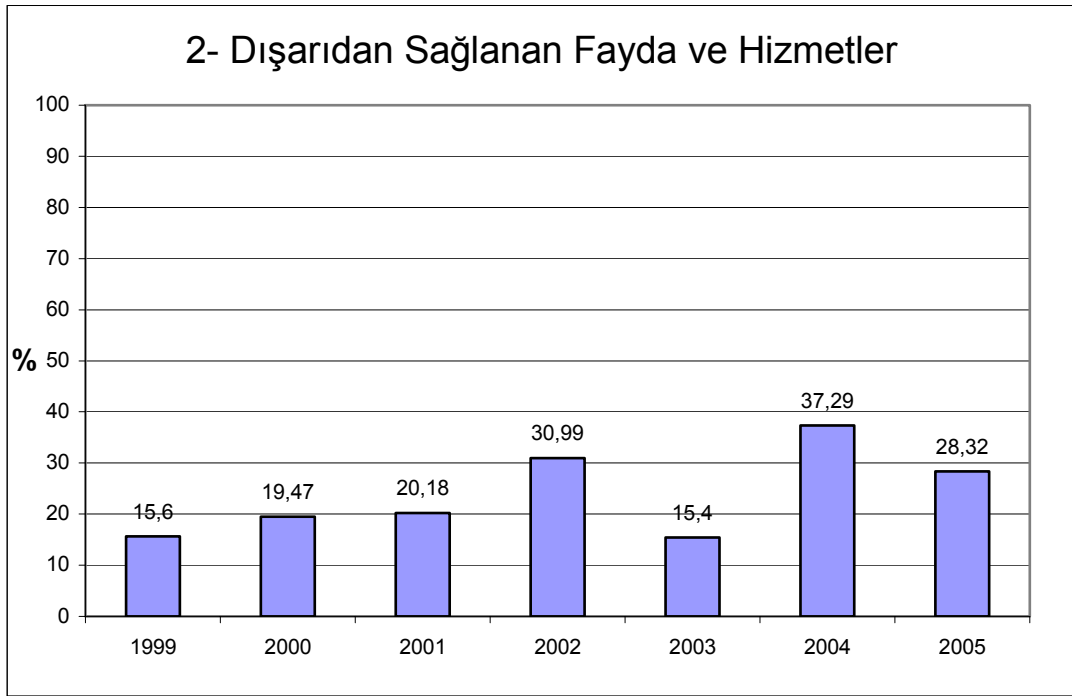
Şekil 5.221 GOLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.

GELİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde 1999 yılından 2005 yılına kadar A sınıfına giren kalem bir yıl hariç diğer yıllarda “İşçi Ücret ve Giderleri” olmuştur. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

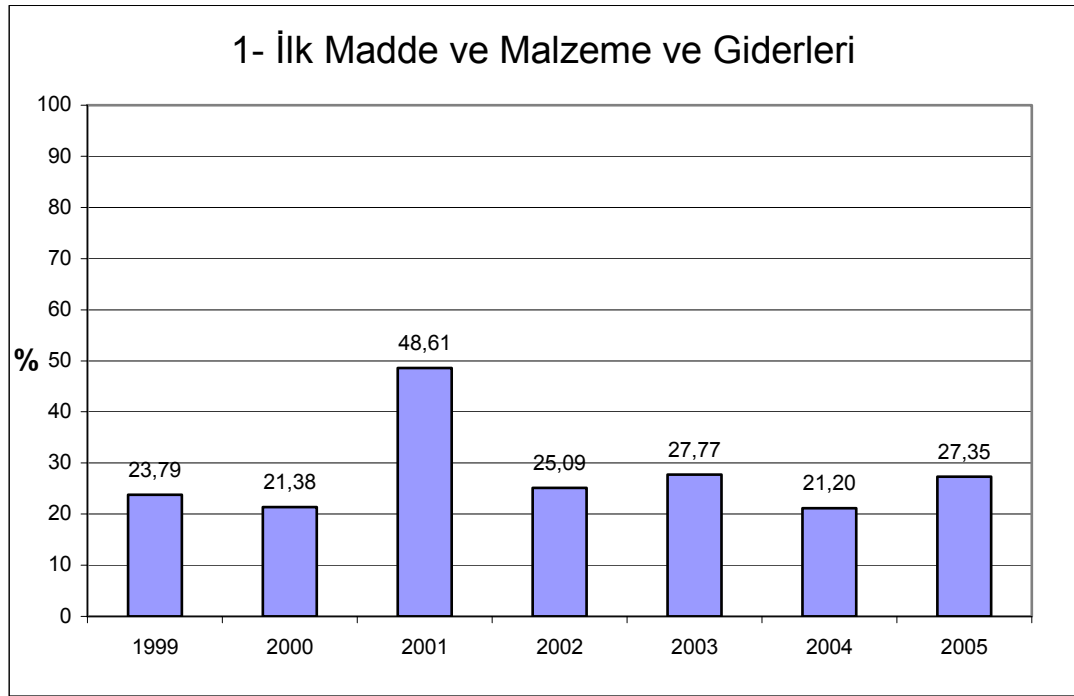
Şekil 5.222 GOLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri

Bu kalemin ardından gelen en önemli maliyet kalemi B sınıfına giren “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman bir sene hariç her sene “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” maliyet kaleminin en üst sırada yer aldığı görülmektedir. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 24 üne kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak, mesela müteahitle yapacakları karşılıklı görüşmelerle alacakları ufak bir indirimle bile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

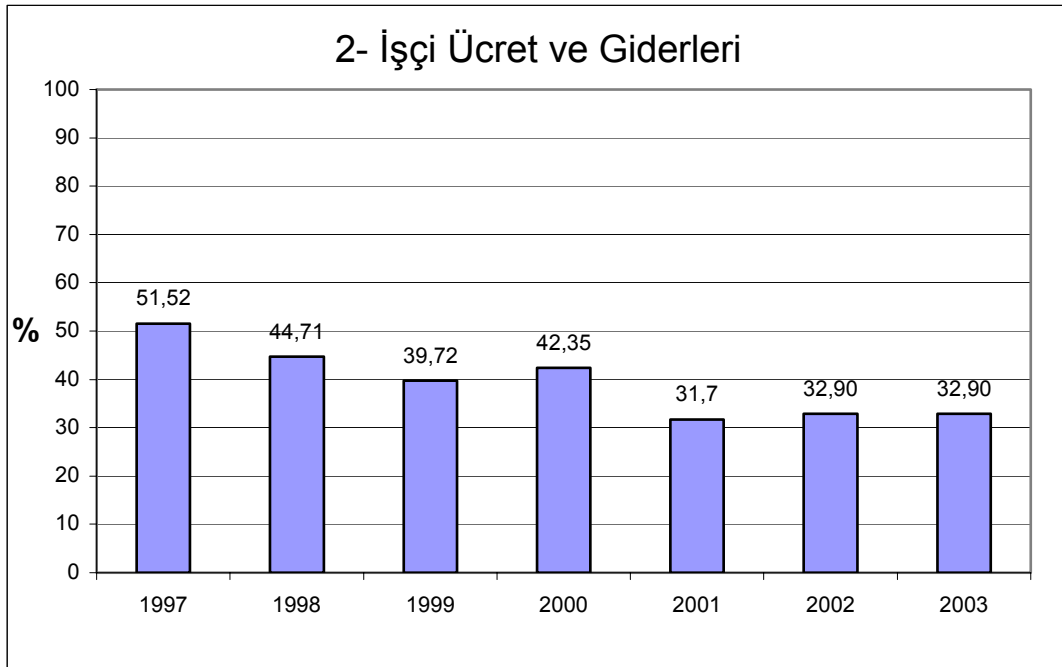
Şekil 5.223 GOLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.

Bu kalemin ardından gelen en önemli maliyet kalemi C sınıfına giren “İlk Madde ve Malzeme Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman bir sene hariç her sene “Motorin” maliyet kaleminin A sınıfına girdiği görülmüştür. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 30 una kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak, mesela müteahitle yapacakları karşılıklı görüşmelerle alacakları ufak bir indirimle bile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

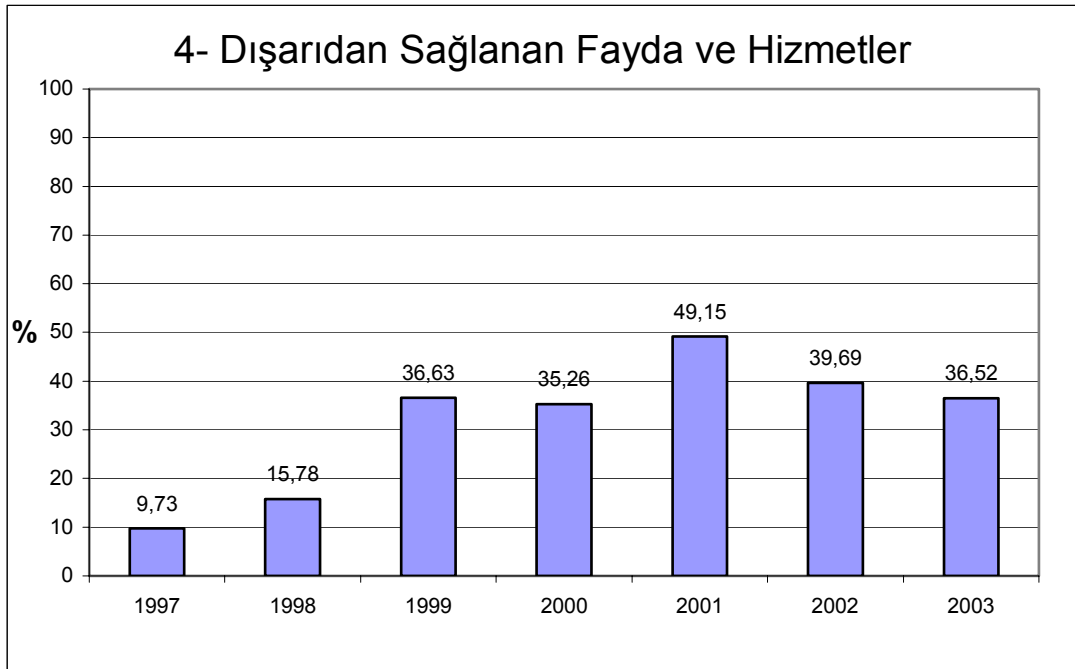
Şekil 5.224 GOLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.

YLİ İşletmesinin yıllara dağılan üretim maliyetleri incelendiğinde 1997 yılından 2000 yılına kadar A sınıfı kalem bir yıl hariç diğer yıllarda “İşçi Ücret ve Giderleri” olmuştur. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu maliyet kalemlerinin alt kalemleri arasında A sınıfına giren kalemler “Çıplak İşçilik”, “Toplu Sözleşme İkramiyeleri”, “Kanuni İkramiyeler”, “Hafta ve Genel Tatil Ücreti”, “Sosyal Sigorta Prim Katılma Payı” dır. Bu maliyet kalemlerini aşağı değerlere çekmek zor olacağından toplam maliyet üzerinde ciddi bir etki yaratmak için ya çalışan işçilerden daha verimli şekilde yararlanılması yolları aranmalıdır yada emekli olanların yerine yeni işçi almayarak çalışan sayısının azalması sağlanmalıdır.

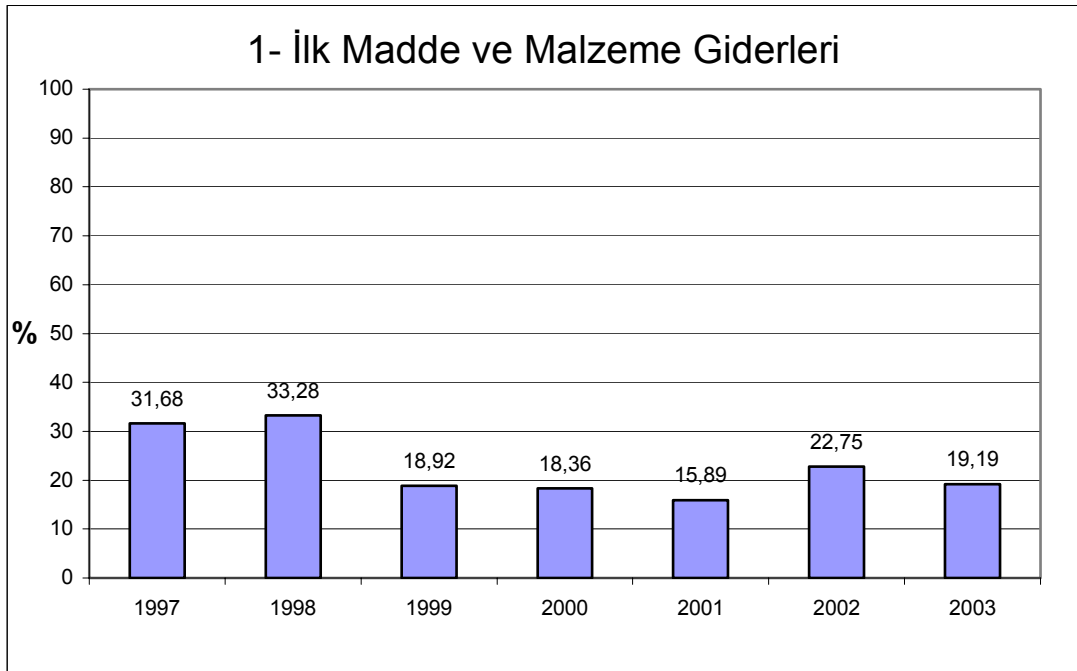
Şekil 5.225 YLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.

Bu kalemin ardından gelen en önemli maliyet kalemi B sınıfına giren 2000 – 2003 yılları arasında en büyük maliyet kalemi olan “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”dir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman bir sene hariç her sene “Dekapaj ile İlgili Müteahit İstihkakları” maliyet kaleminin A sınıfı maliyet kalemi olduğu görülmektedir. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 40 ına kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak, mesela müteahitle yapacakları karşılıklı görüşmelerle alacakları ufak bir indirimle bile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

Şekil 5.226 YLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.

Bu kalemin ardından gelen A sınıfı maliyet kalemi “İlk Madde ve Malzeme Giderleri”dir. Bu maliyet kaleminin alt maliyet kalemlerini analiz ettiğimiz zaman bir sene hariç her sene “Motorin” maliyet kaleminin A sınıfı maliyet kalemi olduğu görülmektedir. Bu kalemin bazı yıllarda toplam maliyetin % 20 sine kadar ulaştığı görülmüştür. Yani işletme yetkilileri, bu kalemin üzerinde çalışmalar yaparak, mesela müteahhitle yapacakları karşılıklı görüşmelerle alacakları ufak bir indirimle bile toplam maliyet üzerinde önemli tasarruflar sağlayabilirler.

Şekil 5.227 YLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.

REFERANSLAR

- Ataman, Ü., & Hacırüstemoğlu, R.(1999). *Muhasebe ve Finans Bilgileri*. İstanbul: Türkmen Kitabevi
- ATAY, S.,(2002) *Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*
- Bursal, N., & Ercan, Y.(1990). *Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulama (3.bası)*. İstanbul: Muhasebe Enstitüsü Yayın No.58
- Güvemli, O., & Chambers, N., & İme,M.(1997). *Yatırım Projelerinin Düzenlenmesi, Değerlendirilmesi ve İzlenmesi (6.bası)* İstanbul:Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı
- Gentry D.W., O'neil T.J., (1984). *Mine Investment Analysis*. New York: Society of Mining Engineers
- Köse, H., & Aksöz, İ., & Kahraman, B.(1997) *Maden İşletme Ekonomisi (2.bası)*. İzmir: Mühendislik Fakültesi Basım Ünütesi
- Yükçü, S.(1992). *Maliyet Muhasebesi*. İzmir Anadolu Matbaacılık
- Özcan, S.,(2003) *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*
- TKİ Faaliyet Raporları (1996 – 2005)

EK BİR
TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1 1991 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	39
Tablo 4.2 1992 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	43
Tablo 4-3: 1993 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	46
Tablo 4.4 1994 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	50
Tablo 4.5 1995 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	54
Tablo 4.6 1996 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	59
Tablo 4.7 1997 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	63
Tablo 4.8 1998 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	67
Tablo 4.9 1999 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	72
Tablo 4.10 2000 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	76
Tablo 4.11 2001 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	81
Tablo 4.12 2002 yılı ADL işletmesi gider kalemleri	86
Tablo 4.13 1999 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri	91
Tablo 4.14 2000 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri	94
Tablo 4.15 2001 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri	98
Tablo 4.16 2002 yılı DLİ işletmesi gider kalemleri	101
Tablo 4.17 1999 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri	105
Tablo 4.18 2000 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri	108
Tablo 4.19 2001 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri	112
Tablo 4.20 2002 yılı OLİ işletmesi gider kalemleri	115
Tablo 4.21 1999 yılı GAL işletmesi gider kalemleri	119
Tablo 4.22 2000 yılı GAL işletmesi gider kalemleri	123
Tablo 4.23 2001 yılı GAL işletmesi gider kalemleri	126
Tablo 4.24 2002 yılı GAL işletmesi gider kalemleri	130
Tablo 4.25 1999 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri	134
Tablo 4.26 2000 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri	138
Tablo 4.27 2001 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri	142
Tablo 4.28 2002 yılı ÇLİ işletmesi gider kalemleri	146
Tablo 4.29 1999 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri	152
Tablo 4.30 2000 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri	155
Tablo 4.31 2001 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri	158
Tablo 4.32 2002 yılı TLİ işletmesi gider kalemleri	162
Tablo 4.33 1999 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri	165
Tablo 4.34 2000 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri	170
Tablo 4.35 2001 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri	174
Tablo 4.36 2002 yılı KLİ işletmesi gider kalemleri	178
Tablo 4.37 1999 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri	182
Tablo 4.38 2000 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri	187
Tablo 4.39 2001 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri	192
Tablo 4.40 2002 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri	198
Tablo 4.41 2003 yılı BLİ işletmesi gider kalemleri	203
Tablo 4.42 1999 yılı ILİ işletmesi gider kalemleri	208
Tablo 4.43 2000 yılı ILİ işletmesi gider kalemleri	212
Tablo 4.44 2001 yılı ILİ işletmesi gider kalemleri	216
Tablo 4.45 2002 yılı ILİ işletmesi gider kalemleri	219

Tablo 4.46 2003 yılı ILİ işletmesi gider kalemleri	223
Tablo 4.47 1999 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri	227
Tablo 4.48 2000 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri	232
Tablo 4.49 2001 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri	236
Tablo 4.50 2002 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri	242
Tablo 4.51 2003 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri	247
Tablo 4.52 2004 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri	252
Tablo 4.53 2005 yılı SLİ işletmesi gider kalemleri	257
Tablo 4.54 1999 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri	263
Tablo 4.55 2000 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri	268
Tablo 4.56 2001 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri	273
Tablo 4.57 2002 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri	278
Tablo 4.58 2003 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri	283
Tablo 4.59 2004 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri	288
Tablo 4.60 2005 yılı GLİ işletmesi gider kalemleri	293
Tablo 4.61 1999 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri	298
Tablo 4.62 2000 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri	303
Tablo 4.63 2001 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri	308
Tablo 4.64 2002 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri	313
Tablo 4.65 2003 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri	318
Tablo 4.66 2004 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri	323
Tablo 4.67 2005 yılı ELİ işletmesi gider kalemleri	328
Tablo 4.68 1999 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri	334
Tablo 4.69 2000 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri	338
Tablo 4.70 2001 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri	342
Tablo 4.71 2002 yılı GÖLİ işletmesi gider kalemleri	347
Tablo 4.72 1999 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri	351
Tablo 4.73 2000 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri	357
Tablo 4.74 2001 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri	362
Tablo 4.75 2002 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri	367
Tablo 4.76 2003 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri	372
Tablo 4.77 2004 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri	377
Tablo 4.78 2005 yılı GELİ işletmesi gider kalemleri	382
Tablo 4.79 1999 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri	388
Tablo 4.80 2000 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri	393
Tablo 4.81 2001 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri	398
Tablo 4.82 2002 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri	402
Tablo 4.83 2003 yılı YLİ işletmesi gider kalemleri	407

EK İKİ

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1 Preto grafiği örneği	33
Şekil 3.2 Vida delme hatalarının pareto grafiği	34
Şekil 4.3 ADL İşletmesi 1991 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	41
Şekil 4.4 ADL İşletmesi 1991 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler kalımine ait pareto grafiği	42
Şekil 4.5 ADL İşletmesi 1992 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	45
Şekil 4.6 ADL İşletmesi 1992 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	45
Şekil 4.7 ADL İşletmesi 1993 yılı genel giderlere ait pareto grafiği.....	48
Şekil 4.8 ADL İşletmesi 1993 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	49
Şekil 4.9 ADL İşletmesi 1994 yılı genel giderlere ait pareto grafiği.....	53
Şekil 4.10 ADL İşletmesi 1994 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	53
Şekil 4.11 ADL İşletmesi 1995 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	57
Şekil 4.12 ADL İşletmesi 1995 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	57
Şekil 4.13 ADL İşletmesi 1996 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	61
Şekil 4.14 ADL İşletmesi 1996 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	62
Şekil 4.15 ADL İşletmesi 1997 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	65
Şekil 4.16 ADL İşletmesi 1997 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	66
Şekil 4.17 ADL İşletmesi 1998 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	70
Şekil 4.18 ADL İşletmesi 1998 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	71
Şekil 4.19 ADL İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	75
Şekil 4.20 ADL İşletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği.....	75
Şekil 4.21 ADL İşletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	79
Şekil 4.22 ADL İşletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği.....	80
Şekil 4.23 ADL İşletmesi 2001 yılı genel giderine ait pareto grafiği.....	84
Şekil 4.24 ADL İşletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği.....	85
Şekil 4.25 ADL İşletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	90
Şekil 4.26 DLİ İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	93
Şekil 4.27 DLİ İşletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	97
Şekil 4.28 DLİ İşletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	100
Şekil 4.29 DLİ İşletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	104
Şekil 4.30 OLİ İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	107
Şekil 4.31 OLİ İşletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	111
Şekil 4.32 OLİ İşletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	114
Şekil 4.33 OLİ İşletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	118
Şekil 34 GAL İşletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	121

Şekil 4.35 GAL İşletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	122
Şekil 4.36 GAL İşletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	125
Şekil 4.37 GAL işletmesine ait 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	129
Şekil 4.38 GAL işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	130
Şekil 4.39 GAL işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	133
Şekil 4.40 ÇLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	137
Şekil 4.41 ÇLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	137
Şekil 4.42 ÇLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	140
Şekil 4.43 ÇLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	141
Şekil 4.44 ÇLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	145
Şekil 4.45 ÇLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderlerine ait pareto grafiği	145
Şekil 4.46 ÇLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	149
Şekil 4.47 ÇLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderlerine ait pareto grafiği	150
Şekil 4.48 ÇLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	151
Şekil 4.49 TLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	154
Şekil 4.50 TLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	157
Şekil 4.51 TLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	161
Şekil 4.52 TLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	164
Şekil 4.53 KLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	168
Şekil 4.54 KLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	169
Şekil 4.55 KLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	172
Şekil 4.56 KLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	173
Şekil 4.57 KLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	176
Şekil 4.58 KLİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	177
Şekil 4.59 KLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	180
Şekil 4.60 KLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	181
Şekil 4.61 BLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	185
Şekil 4.62 BLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	186
Şekil 4.63 BLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği	187
Şekil 4.64 BLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	190
Şekil 4.65 BLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	191
Şekil 4.66 BLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	192
Şekil 4.67 BLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	195

Şekil 4.68 BLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	196
Şekil 4.69 BLİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	197
Şekil 4.70 BLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	200
Şekil 4.71 BLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği	201
Şekil 4.72 BLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	202
Şekil 4.73 BLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	205
Şekil 4.74 BLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	206
Şekil 4.75 BLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	207
Şekil 4.76 ILİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	211
Şekil 4.77 ILİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	211
Şekil 4.78 ILİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	215
Şekil 4.79 ILİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	218
Şekil 4.80 ILİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	222
Şekil 4.81 ILİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	225
Şekil 4.82 ILİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği	226
Şekil 4.83 SLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	229
Şekil 4.84 SLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	230
Şekil 4.85 SLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	231
Şekil 4.86 SLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	234
Şekil 4.87 SLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	235
Şekil 4.88 SLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	236
Şekil 4.89 SLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	239
Şekil 4.90 SLİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	240
Şekil 4.91 SLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	241
Şekil 4.92 SLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	244
Şekil 4.93: SLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderlerine ait pareto grafiği	245
Şekil 4.94 SLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	246
Şekil 4.95 SLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	249
Şekil 4.96 SLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	250
Şekil 4.97 SLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	251
Şekil 4.98 SLİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	254

Şekil 4.99 SLİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	255
Şekil 4.100 SLİ işletmesi 2004 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	256
Şekil 4.101 SLİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	260
Şekil 4.102 SLİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	261
Şekil 4.103 SLİ işletmesi 2005 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	262
Şekil 4.104 GLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	265
Şekil 4.105 GLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	266
Şekil 4.106 GLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	267
Şekil 4.107 GLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	270
Şekil 4.108 GLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	271
Şekil 4.109 GLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	272
Şekil 4.110 GLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	275
Şekil 4.111 GLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	276
Şekil 4.112 GLİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	277
Şekil 4.113 GLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	280
Şekil 4.114 GLİ işletmesi 2002 ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	281
Şekil 4.115 GLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderlerine ait pareto grafiği.....	282
Şekil 4.116 GLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	285
Şekil 4.117 GLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	286
Şekil 4.118 GLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	287
Şekil 4.119 GLİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	290
Şekil 4.120 GLİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	291
Şekil 4.121 GLİ işletmesi 2004 yılı ilk madde ve malzeme giderleri üretim giderine ait pareto grafiği	292
Şekil 4.122 GLİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	295
Şekil 4.123 GLİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler üretim giderine ait pareto grafiği	296
Şekil 4.124 GLİ işletmesi 2005 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	297
Şekil 4.125 ELİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	300
Şekil 4.126 ELİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	301
Şekil 4.127 ELİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	302

Şekil 4.128: ELİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	305
Şekil 4.129: ELİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	306
Şekil 4.130 ELİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	307
Şekil 4.131 ELİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	310
Şekil 4.132 ELİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	311
Şekil 4.133 ELİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	312
Şekil 4.134 ELİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	315
Şekil 4.135: ELİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	316
Şekil 4.136: ELİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	317
Şekil 4.137 ELİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	320
Şekil 4.138 ELİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	321
Şekil 4.139 ELİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	322
Şekil 4.140 ELİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	326
Şekil 4.141 ELİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	326
Şekil 4.142 ELİ işletmesi 2004 ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	328
Şekil 4.143 ELİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	331
Şekil 4.144 ELİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	332
Şekil 4.145 ELİ işletmesi 2005 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	333
Şekil 4.146 GÖLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	336
Şekil 4.147 GOLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	337
Şekil 4.148 GOLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	340
Şekil 4.149 GOLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	341
Şekil 4.150 GOLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	345
Şekil 4.151 GOLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	346
Şekil 4.152 GOLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	349
Şekil 4.153 GOLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	350
Şekil 4.154 GELİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	354
Şekil 4.155 GELİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	355
Şekil 4.156 GELİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	356
Şekil 4.157 GELİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	359

Şekil 4.158 GELİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	360
Şekil 4.159 GELİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	361
Şekil 4.160 GELİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	364
Şekil 4.161 GELİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	365
Şekil 4.162 GELİ işletmesi 2001 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	366
Şekil 4.163 GELİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	369
Şekil 4.164 GELİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	370
Şekil 4.165 GELİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	371
Şekil 4.166 GELİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	374
Şekil 4.167 GELİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	375
Şekil 4.168 GELİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	376
Şekil 4.169 GELİ işletmesi 2004 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	379
Şekil 4.170 GELİ işletmesi 2004 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	380
Şekil 4.171 GELİ işletmesi 2004 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	381
Şekil 4.172 GELİ işletmesi 2005 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği	385
Şekil 4.173 GELİ işletmesi 2005 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	386
Şekil 4.174 GELİ işletmesi 2005 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	387
Şekil 4.175 YLİ işletmesi 1999 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	390
Şekil 4.176 YLİ işletmesi 1999 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	391
Şekil 4.177 YLİ işletmesi 1999 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	392
Şekil 4.178 YLİ işletmesi 2000 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	395
Şekil 4.179 YLİ işletmesi 2000 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	396
Şekil 4.180 YLİ işletmesi 2000 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	397
Şekil 4.181 YLİ işletmesi 2001 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	400
Şekil 4.182 YLİ işletmesi 2001 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	401
Şekil 4.183 YLİ işletmesi 2002 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	404
Şekil 4.184: YLİ işletmesi 2002 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	405
Şekil 4.185 YLİ işletmesi 2002 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	406
Şekil 4.186 YLİ işletmesi 2003 yılı genel giderlerine ait pareto grafiği.....	409

Şekil 4.187 YLİ işletmesi 2003 yılı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderine ait pareto grafiği	410
Şekil 4.188 YLİ işletmesi 2003 yılı ilk madde ve malzeme giderlerine ait pareto grafiği	411
Şekil 5.189 ADL işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	414
Şekil 5.190 ADL işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.....	415
Şekil 5.191 ADL işletmesi yıllara göre müteahit istihkakları giderleri	416
Şekil 5.192 DLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	417
Şekil 5.193 DLİ işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri.....	417
Şekil 5.194 DLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler.....	418
Şekil 5.195 OLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	419
Şekil 5.196 OLİ işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri.....	419
Şekil 5.197 OLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler.....	420
Şekil 5.198 GAL işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.....	421
Şekil 5.199 GAL işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri	421
Şekil 5.200 GAL işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler	422
Şekil 5.201 ÇLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.....	423
Şekil 5.202 ÇLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.....	424
Şekil 5.203 TLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.....	425
Şekil 5.204 TLİ işletmesi yıllara göre memur ücret ve giderleri	425
Şekil 5.205 TLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri	426
Şekil 5.206 KLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	427
Şekil 5.207 KLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.....	427
Şekil 5.208 BLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.....	428
Şekil 5.209 BLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri	429
Şekil 5.210 BLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.....	430
Şekil 5.211 ILİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	431
Şekil 5.212 ILİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri	432
Şekil 5.213 SLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	433
Şekil 5.214 SLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri	434
Şekil 5.215 SLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri	435
Şekil 5.216 GLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	436
Şekil 5.217 GLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri	437
Şekil 5.218 ELİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri	438
Şekil 5.219 ELİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.....	439
Şekil 5.220 GOLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.....	440
Şekil 5.221 GOLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.....	441
Şekil 5.222 GOLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri.....	442
Şekil 5.223 GOLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri.....	443
Şekil 5.224 GOLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.....	444

Şekil 5.225 YLİ işletmesi yıllara göre işçi ücret ve giderleri	445
Şekil 5.226 YLİ işletmesi yıllara göre dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler giderleri	446
Şekil 5.227 YLİ işletmesi yıllara göre ilk madde ve malzeme giderleri.....	447